II
B 25688
f

IIB 25 688 f 8°
22955

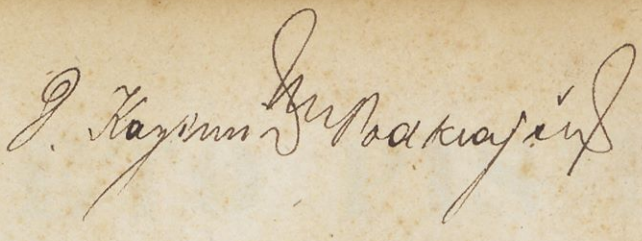

SVETO PISMO

stare in nove zaveze

z

RAZLAGANJEM

poleg nemškiga, od apostoljskiga Sedeža poterjeniga sv. pisma, ki ga je iz Vulgate ponemčil in razložil

Dr. Jožef Franc Allioli.

Natisnjeno po povelji
prečastitljiviga Kneza
GOSPODA GOSPODA
ANTONA ALOJZIJA,
Ljubljanskiga Škofa.

(Pervi zvezek.)

V Ljubljani.
Natisnil Jožef Blaznik.

1857.

DRŽ. BIBLIOTEKA V LJUBLJANI
IN= 30002398

PREDGOVOR.

V mnozih časih, in sicer drugači v začetku, drugači v času očakov, drugači v času postave, drugači v času prerokov, je neskončno usmiljeni Bog eno in ravno tisto sveto vero ljudem razodeval po možéh, ktere je s svojim Duham navdihoval, po Adamu, Noetu, Abrahamu, Mojzesu, Davidu, Izaii in druzih svetih prerokih; poslednji čas se je pa prikazala dobrota in ljubezen Boga, našiga Gospoda in Zveličarja Jezusa Kristusa, kteri nam je sveto vero popolnama razodèl in sveti cerkvi ves zaklad resnice izročil. Njo imenuje sveti Pavel steber in terdnost resnice (1. Tim. 3, 15.), ker jo sam sveti Duh vlada, in ker je Gospod Jezus Kristus pri nji vse dní do konca svetá (Jan. 14, 16. 26. Mat. 28, 18. 19. 20.).

Razodenje Božje se tedaj le v sveti katoliški cerkvi čisto in nepopačeno hrani. Studenca pa, iz kterih katoliška cerkev Božje razodenje zajema, sta *ustno izročilo* in *sveto pismo*. Jezus je namreč aposteljnam le rekel: „Pojdite po vsim svetu, in *oznanujte* evangeli vsi stvári“ (Mark. 16, 15.). Nekaj aposteljnov ni celo nič pisalo; kteri so pa kaj pisali, so to storili še le potem, ko je bila sveta vera že po mnozih in mnozih krajih svetá ozna-

novana, in je sveta cerkev že terdno stala in lepo cvetéla. Poslednjič pravijo sami aposteljni, de niso mislili vsiga zapisati, kar so pri Jezusu vidili in slišali. Sveti Janez končá svoj evangeli s temi besedami: „Je pa tudi še veliko druziga, kar je Jezus storil; in ko bi se to vsako posebej popisovalo, ménim, de bi na ves svét ne šle bukve, ktere bi bilo pisati“ (Jan. 21, 25.). Enako govorí sveti Pavel: „Bratje! stojte tedaj terdno, in se deržíte izročíl, ki ste se jih naučili ali po govorjenji ali po listu našim“ (2. Tes. 2, 14.). „In kar si slišal od mene po veliko pričah, to izroči zvestim ljudém, kteri bodo pripravni, tudi druge učiti“ (2. Tim. 2, 2.). Resníce in nauki tedaj, ki jih je naš Gospod Jezus Kristus razodel, in ki so jih aposteljni po navdihnjenji ali razodenji svetiga Duha svojim naslednikam le z besedo izročili, pa jih niso zapisali, se imenujejo *ustno izročilo;* resnícam in naukam pa, ki vemo, de so jih sveti možjé po navdihnjenji ali razsvetljenji svetiga Duha zapisane zapustili, pravimo *sveto pismo.* Nekoliko svetiga pisma so spisali sveti možjé stare, nekoliko pa sveti možjé nove zaveze. Torej se sveto pismo delí v sveto pismo stare in nove zaveze. *Sveto pismo stare zaveze* so tiste svete bukve, v kterih so možjé z Božjim Duham navdihnjeni zapisali nauke, ki jih je bil Bog razodèl očakam, zlasti pa izraelskimu ljudstvu po Mojzesu in prerokih pred Kristusovim prihodam; *sveto pismo nove zaveze* so pa tiste svete bukve, v kterih so možjé z Božjim Duham navdihnjeni zapisali nauke, ki jih je bil Bog razodèl po Kristusovim prihodu.

De je sveto pismo *po navdihnjenji in s posebno pomočjo svetiga Duha* pisano, se že vidi iz Kristusovih besedí: „Vi preiskujete pisma, ker ménite, de imate v njih večno življenje; in one so, ki od mene pričujejo“ (Jan. 5, 39.); kakor tudi iz besedí: „Le ena čerka ali ena pičica ne bo prešla od postave, dokler se vse ne zgodí“ (Mat. 5, 18.). Té besede jasno kažejo, de se tukaj govorí od dela, ktero je bilo v svetim Duhu pričeto in končano. Tako tudi sveti Pavel govorí v 2. listu do Timoteja 3, 16: „Vse pismo, od Boga vdihnjeno, je koristno za učenje,

za prepričanje, za posvarjenje, za podučenje v pravici"; in sveti Peter pravi v 2. listu 1, 20. 21: „To nar prej védite, de se nobeno prerokovanje *(svetiga)* pisma po lastnim razlaganji ne zgodí. Zakaj prerokovanje ni nikdar iz človeške volje prišlo; temuč od svetiga Duha navdihnjeni so govorili sveti možje Božji". Kar posebej sveto pismo nove zaveze zadeva, so zlasti pomniti imenitne besede Jezusove do aposteljnov: „Niste namreč vi, kteri govorite, ampak Duh vašiga Očeta je, kteri v vas govorí" (Mat. 10, 21.). Ako je pa sveti Duh aposteljnam pomagal, ko so sveti evangeli z besedo oznanovali; jih je gotovo tudi varoval, de se v pisanji Božjiga razodenja niso motili. Sveti očetje pervih keršanskih časov (Klem. Rim., Justin, Irenej, in drugi) enoglasno učé, de so sveto pismo pisali možje navdihnjeni z Božjim Duham; imenujejo namreč besede svetiga pisma besede svetiga Duha. Že dva cerkvena zbora, ki sta bila obhajana v tretjim stoletji, eden v Rimu, eden pa v Kartagi, terdita, de je Bog sam začetnik svetiga pisma, ker je bilo pisano pod vodstvam in s pomočjo svetiga Duha. Ravno to priča drugi vesoljni cerkveni zbor v Carigradu. In sveti tridentinski cerkveni zbor v 4. seji od svetiga pisma tako govorí: „Presveti vesoljni tridentinski zbor, — ker vedno pred očmí ima, de se vse zmote iztrebijo in sam čisti evangeli v cerkvi ohrani, (to namreč) kar je naš Gospod Jezus Kristus, Sin Božji, nar prej s svojimi ustmi učil, in potlej po svojih aposteljnih ko vir vse zveličavne resníce in nravne postave vsim stvarem zapovedal oznanovati: in ker sprevidi, de je ta resníca in nauk v pisanih bukvah in v nepisanih izročilih, ktere so aposteljni iz ust Kristusa samiga sprejeli, ali ktere so od aposteljnov samih po navdajanji svetiga Duha tako rekoč od roke do roke (od ust do ust) izročevane do nas prišle, — sprejme in časti po zgledu pravovernih očetov z enakim čutilam pobožnosti in spoštovanja vse bukve stare in nove zaveze, ker je en Bog začetnik obéh, in pa tudi izročila, naj že vero ali nrave zadévajo, kakor takošne, ki jih je Kristus ali sveti Duh ustno naznanil, in so se v cerkvi po vednim nasledvanji ohranile.

Za dobro je tudi spoznal (tridentinski zbor), temu sklepu imenik svetih bukev pridjati, de bi nihče ne mogel dvomiti, ktere de so, ki jih cerkveni zbor sam sprejme. So pa naslednje: *Stare zaveze:* petére Mojzesove, namreč perve, druge, tretje, četerte, pete Mojzesove bukve; Jozuetove, Sodnikov, Rutine, čvetere Kraljev, dvoje kroniške, Ezdrove perve, in druge, ki se jim pravi Nehemijeve; Tobijeve, Juditine, Estrine, Jobove; Davidove psalmske bukve, ki je v njih sto in petdeset psalmov; Pripovesti, Pridigar, Visoka pesem, Modrost, Sirah, Izaija, Jeremija in Baruh, Ecehiel, Daniel, dvanajsteri mali preroki, namreč Ozej, Joel, Amoz, Abdija, Jona, Mihej, Nahum, Habakuk, Sofonija, Hagej, Caharija, Malahija; dvoje Makabejcov, perve in druge. *Nove zaveze:* čveteri evangelii sv. Matevža, Marka, Luka, in Janeza; Djanje aposteljnov, ktero je spisal evangelist Luka; štirnajst listov aposteljna Pavla, namreč do Rimljanov, dva do Korinčanov, do Galačanov, do Efežanov, do Filipljanov, do Kološanov, dva do Tesaloničanov, dva do Timoteja, do Tita, do Filemona, do Hebrejcov; dva lista aposteljna Petra, trije listi aposteljna Janeza, en list aposteljna Jakopa, en list aposteljna Juda, in Skrivno razodenje aposteljna Janeza. Kdor bi pa téh bukev célih z vsimi njihovimi deli, kakor jih je navada v katoliški cerkvi brati in se v sploh navadni latinski prestavi znajdejo, za svete in pravílne ne sprejel, in poprej imenovane izročila vedama in nalaš zaničeval, bodi izobčen“. Kdorkoli tedaj želí biti pobožen sin matere katoliške cerkve, mora terdno verovati, de so bili pisavci bukev, kterih zapopadek sveto pismo imenujemo, od Boga navdihnjeni. Sveti Duh je tedaj pisavcam voljo spodbudil in vodil, de so pisali ravno to, kar je hotel, de naj se piše; sveti Duh jim je um razsvetljeval, de so pisali golo resníco; sveti Duh jim je spomin razjasnoval, de so to, kar so z lastnimi očmí vidili in z lastnimi ušesi slišali, zapisali brez pomote; sveti Duh jim je razodeval daljno prihodnost; sveti Duh jih je učíl skrivnostne resníce, ktere človeški um presegajo. Kakor je pa treba, de človek z gnado Božjo dela, enako

tudi delo svetih pisavcov ni bilo brez lastniga truda; z vso skerbjo in zvestobo so mogli v pisanji svetih bukev rabiti svoje dušne močí, ki jim jih je Bog v stvarjenji podaril. Zato samí spoznajo, de so prejeli opravilo polno čuvanja in potú (2. Mak. 2, 27.).

Kar *razlaganje svetiga pisma* tiče, ga tudi le sveta katoliška cerkev brez nevarnosti pomote razlaga. Komur je Kristus oblast dal, nezmotljivo oznanovati sveti evangeli, on tudi more brez zmote razlagati, kar so sveti možjé od ravno tega svetiga evangelija pisaniga zapustili. Ves zaklad evangelija je pa Jezus katoliški cerkvi izročil, in ravno tisti sveti Duh, ki je pisavce svetiga pisma navdihoval in vladal, tudi katoliško cerkev navdihuje in vlada, ter jo v oznanovanji in razlaganji evangeljskih resnic varuje vsake pomote. Zatorej naj se nikdar nihče ne čudi, ako katoliška cerkev sebi pripisuje pravíco sveto pismo razlagati. Tej pravíci se ravno tako nikdar ne more odpovedati, kakor tudi ne oblasti, sveti evangeli do konca svetá z nezmotljivo veljavnostjo oznanovati. Po vsi pravici „sveti tridentinski zbor v berzdanje nepokojnih (prešernih) glav sklene, de naj se nikdo na svojo razumnost ne opéra in ne prederzne v verskih in nravnih rečéh, ki gredo k povzdigi keršanskiga uka, sveto pismo po svoji misli napčno razlagati zoper tisti pomen, ki ga je spoznala in ga spozna sveta mati cerkev, kteri gre soditi o pravim pomenu in razlaganji svetiga pisma“.

Zastran *branja svetiga pisma* moramo razodeti svojo serčno željo, de bi bilo sveto pismo po vsim svetu razširjeno in brano bolj kakor vsake druge bukve; enako serčno pa tudi želimo, de bi vsakteri sveto pismo s svetim straham in z vso bogaboječnostjo v roke jemal. Kakor le katoliška cerkev sveto pismo brez nevarnosti pomote razlaga, tako je tudi branje svetiga pisma le takrat brez nevarnosti pomote in studenec žive vode, ki v večno življenje teče, ko je sklenjeno z živo besedo cerkveniga uka.

Ni dosti le brati sveto pismo, ampak treba je tudi *umeti* ga. To pa ni vselej in povsod lahko. Že globokost večnih skrivnost, ki jih v sebi zapopade, hoče posebno

pripravo in nenavadno bistrost duhá; ozir na posebnost časov in krajev, v kterih so sveti pisavci pisali, in ljudí, kterim so svoje pisma pervič v roke dali, pri bravcih sedanjih časov storí potrebne mnogotere znanosti o lastnijah ravno unih nekdanjih časov, kterih pridobiti si nima vsakteri priložnosti. Sej so že v apostoljskim času kristjani pri branji svetih pisem na opovere naleteli, kakor se vidi iz druziga lista svetiga aposteljna Petra (3, 16.), kjer verne opominja, de se v listih svetiga aposteljna Pavla nektere reči težko razumejo, ktere neučeni in nestanovitni prevračajo, kakor tudi druge pisma v svoje lastno pogubljenje.

Pravi pomen svetiga pisma pa odkriva živa beseda in ustno podučenje tistih, ki jih je Jezus poslal oznanovat sveti evangeli. Kdor se ponižno podverže cerkvenimu uku in v tem duhu ponižnosti sveto pismo bere, dobiva v svetih bukvah bogate zaklade resníce, tolažbe, spodbude, opominovanja, svarjenja; „zakaj karkoli je pisano, je v naše podučenje pisano, de po poterpežljivosti in tolažbi pisem upanje imamo“ (Rim. 15, 4.). Ako pa brez te lepe ponižnosti in brez vedniga oziranja na živo besedo cerkveniga uka sveto pismo prebiraš, in se brez potrebne učenosti globokeje v svete skrivnosti spušaš, kakor tvoje dušne zmožnosti pripušajo, te tvoje branje utegne tudi v kake zmote, celo v verske zmote zaplesti. Zgodbe svete cerkve nam glasno spričujejo, de so razpertije in krivoverstva le predostikrat take začetke imele.

Utegnile bi tudi nektere pripovesti zlasti stariga zakona marsikomu v spotiko biti, ako ne pozna jutrovskih šeg, izrekov in podob, in ne vé prav ceniti globokosti Božjiga usmiljenja in neskončne prizanašljivosti večniga Očeta ali pa pozabi prevdariti, de sveto pismo človeških napčnost in nepopolnost, ki jih pripoveduje, nikdar ne hvali in v posnemanje ne stavi. Varuj se tedaj, ljubi kristjan, ki po zakladih svetiga Duha hrepeniš, de sam sebi preveč ne zaupaš, in ogenj, ki v svetim pismu gorí, de um razsvetljuje in serce ogreva, tebe zavoljo pomanjkanja potrebnih vednost in ponižnosti ne osmodí. Le poslušaj, kar je sveti Bazili Véliki kdej rekel cesarjevimu kuharju,

ki se je vedno s svetim pismam pečal, desiravno ni imel potrebne učenosti: „Prijatel, tebi bi lepše stalo, ko bi dobro juho narejal, kakor de sveto pismo prebiraš, ktero više memo tvojiga ognjiša stoji“. Sveto pismo je nar imenitniši pismarnica, ki se Božje pisma v nji hranijo. Tode le poklicanim je sploh pripušeno vanjo hoditi. Poklicani so pa nar prej ti, kterim je Kristus zaklad vere izročil, de naj ga hranijo in drugim delé z oznanovanjem besede Božje, kterim je v to tudi še posebej Duhá resnice obljubil in podelil. Tem poklicanim se daj, ljubi kristjan! v svetiše svetiga pisma voditi; oní so tvoji od Boga postavljeni učeníki in pastirji tvoje duše, ki jo vodijo na dobre paše in te várujejo, de ne zajdeš; njih glas tedaj poslušaj, njih razlaganja se derži pri branji svetiga pisma. Oní, tvoji dušni pastirji, ti bodo v oziru na zmožnosti tvojiga duhá in sercá nar bolj védili svetovati, ktere bukve svetiga pisma ti bodo v veči dušni prid teknile, ktere de poprej, ktere pa pozneje beri; zakaj nektere se lože nektere teže umějo, nektere so zdaj nektere drugikrat tvojim dušnim potrebam bolj primerne. Takó prebiraje sveto pismo bodete, kakor sveti apostelj Pavel pravi, po tolažbi pisem upanje imeli.

Ker branje svetiga pisma v duhu svete cerkve neizrečeno velik prid obroduje, ter je večna luč in nar tečniši živež za dušo, se ni čuditi, de so *sveti cerkveni očetje* branje svetiga pisma vernim tako goreče priporočevali. Zgodilo se je pa, de so se v to reč, ki sama na sebi moč večniga življenja ima, po spačenosti človeške natore tudi napake vrinile. Krivi učeniki, ki so z napuham luč svetiga Duhá v sebi zadušili, so jeli sveto pismo pačiti, napčno razlagati in tako popačeno med verno ljudstvo trositi. Tedaj so se cerkveni učeniki z vso močjo ognjene zgovornosti, ki jim jo je ljubezen do besede Božje in do zveličanja vernih vdihnila, zoper to pogubljivo početje vzdignili in verne svarili, de naj se z vso skerbjo varujejo take strupene paše.

Ko se je keršanska vera široko okrog med ljudstvi razširila, so tudi nove spreobernjene ljudstva zvédile od

svetiga pisma, in kolikor veči je bila njih ljubezen in spoštovanje do aposteljnov, toliko gorkeji je bila njih želja brati pisma, ki so jih bili spisali ali sami ali sveti možjé od ravno tistiga Duhá navdihnjeni. Ker pa niso umeli jezika, v kterim so sveti pisavci pisali, jim je bilo treba *sveto pismo v domači jezik prestaviti.* Tako najdemo greško prestavo stariga zakona, ktere so se tudi aposteljni poslužili in jo s tim med kristjane vpeljali, latinsko svetiga Hieronima, armensko svetiga Mezroba, slovensko svetiga Cirila. Vse te prestave so, kakor vidimo, vernim od Boga postavljeni učeníki v roke dali, ki so imeli vedno svoje oči obernjene na skalo svete cerkve, vez edinosti v veri in ljubezni. Sveta mati cerkev je bila tedaj keršanskim ljudstvam porok, de se v te prestave v oziru vere in praviga zaderžanja nobena zmota ni vrinila, de veliko več zares v njih glas apostoljske besede in uk svetiga Duha slišijo. Brez skerbi so jih smeli verni brati in si svesti biti, de zajemajo iz studencov, ki moč večniga življenja v sebi imajo.

Pač tudi najdemo posebno pri manj omikanih ljudstvih, de jim je cerkev branje svetiga pisma v domačim jeziku prepovedovala in jim prestave iz rók jemala. Ravnala je pa takó, ker je z materno skerbjo čula, de se sveti zaklad vere pri njenih otrocih neskažen in keršansko vedenje čisto in svitlo ohrani. Prederznili so se namreč prestavljati sveto pismo ljudjé, ki niso imeli potrebne učenosti, ali so bili celo od duha napuha prevzeti in s kvasam kriviga uka omešeni. Take prestave so bile tedaj polne pomot in niso podajale hrepenečim sercam resnice po svetim Duhu poterjene. Verni so bili ž njimi zapeljevani, in, kar je bilo nar huje, od žive besede ustniga uka odvračevani. Bati se je bilo, de bi se vez edinosti v veri in ljubezni ne raztergala. Cerkev tudi še zdaj prepoveduje prestave, ki jih v mnogoterih jezicih po svetu trosijo tako imenovane svetopisemske družbe, ker so jih naredili nekatoličani, in ker nobeniga poroštva nimajo, de se beseda Božja čista in nepokvarjena v njih najde.

Akoravno je pa cerkev kdej branje svetiga pisma v domačim jeziku prepovedovala ali ga še zdaj iz zgorej omenjenih vzrokov prepoveduje, vender vernim svetiga pisma nikoli ni zaderževala, temuč jim ga je vedno brala in razlagala. Tudi prestave v domačim jeziku jim rada v roke daje, de jih berejo, in se veselí v Gospodu gorečnosti, s ktero po kruhu večniga življenja hrepené; le to varuje in gleda, de zavoljo človeške lahkomišljenosti in napčnosti serca ali zavoljo pomanjkanja učenosti škode ne terpé. Iz tega namena térja in zapoveduje, de naj se verni poslužujejo le tacih prestav v domačim jeziku, ki jih je cerkvena oblast poterdila, in zlasti, kterim je pridjano potrebno razlaganje iz svetih očakov in druzih veljavnih katoliških učenikov, in de naj berejo po nasvetu svojih duhovnih pastirjev in naj ravnajo svoj razum svetiga pisma po živi besedi cerkveniga uka. Ako se verni teh pravíl deržé, bo mati sveta cerkev veselje imela, de njenim otrokam pisana beseda Božja ravno tako kakor ustno oznanovana služi v podučenje in poboljšanje, v opominovanje in tolažbo.

Velika je bila vseskozi ljubezen *Slovencov* do svete vere; kakor nar dražji dar milosti Božje so jo cenili od roda do roda. Kdo bi se tedaj čudil, de so tudi serčne želje imeli, v spoznanji svete vere vedno bolj in bolj rasti in torej sveto pismo, ki drage bisere verskih skrivnost hrani in razkazuje, v domačim jeziku v rokah imeti in brati?

Še le proti koncu pretečeniga stoletja je zasvetila našimu narodu zarja spolnjene serčne želje po svetim pismu, v domači *slovenski jezik* z verno zvestobo prestavljenim. Ljubljanski škof in knez Karol grof Herberstein je blagovolil sebi izročenim ovčicam ta dragi dar podeliti. S svojo budivno besedo je spodbodel za to reč vnete duhovne svoje škofije in jim z mnogoterimi pripomočki segel pod roko. Pervi, ki je z vso gorečnostjo, ki jo ljubezen do kake rečí koli more vdihniti, prevzel delo prestavljanja, je slavni Juri Japel, rojen v Kamniku. Bil je takrat opravnik Šilingove zadušbine pri sv. Petru v Ljubljani in

škofijski svetovavec, pozneje fajmošter in dekan na Jéžici, potem fajmošter in dekan v Naklim, poslednjič korar stolne kerške cerkve v Celovcu; bil je tudi, kar je sosebno pomljivo, ud vélike rimske pesniške družbe arkadije, v kteri se je imenoval s pastirskim imenam Silvanides Dryadius. Pridružil si je Japel za blago delo verliga sodelavca Blaža Kumerdeja, Grajana, tadanjiga c. k. vodníka ljudskih šol v Ljubljani. Prestavila sta narprej sveto pismo nove zaveze, od kteriga je I. del 1784., II. del pa 1786. leta na svitlo prišel. Z združenim trudam sta se lotila svetiga pisma stare zaveze. Pa komaj so bile pete Mojzesove bukve začete, je bil Blaž Kumerdej za c. k. pooblastenca v Celje prestavljen, kar je delo prestavljanja nekoliko zakasnilo, de je I. del stare zaveze še le 1791. leta tiskarnico zapustil. Drugi del stare zaveze je Japel Slovencam podal 1796. leta. Našel je pridniga pomočnika Modesta Sraja, duhovniga pastirja v Šentjakopu pri Savi, tako de prestavo II. in IV. bukev Kraljev spoznava za delo obema lastno. Tretji del stare zaveze sta prestavila in 1801. leta na svitlo dala zdaj imenovani Modest Šraj in Jožef Rihar, fajmošter v Komendi. Četerti del, ki je bil že 1798. leta natisnjen in obsega psalme, je spisal Anton Traven, fajmošter na Ježici. Posebne zasluge si je pridobil Jožef Skrinjar, fajmošter v predmestni fari Mariiniga oznanjenja v Ljubljani, pozneje fajmošter in dekan v Gorjah. Prestavil je sam z nenavadno spretnostjo V. in VI. del stare zaveze ter je peti del z lepim latinskim predgovoram in s prav podučivnim slovenskim vvodam na svitlo dal 1798. leta, šesti del pa 1802. leta, ktero leto je tudi VII. del beli dan ugledal, ki ga je bil prestavil Matevž Volf, fajmošter na bohinski Beli; bil je po Jožefu Skrinjarji k temu delu privabljen. Osmi del, ki so ga Slovenci že 1800. leta v roke dobili, sta Jožef Skrinjar in zgorej imenovani Jožef Rihar skupej prestavila.

Tako tedej so bile želje Slovencov po svetim pismu v domačim jeziku 1802. leta dopolnjene pod vikšim škofam Mihaelam baronam Brigidotam, ki je to delo s svojo pastirsko skerbjo vedno podpéral. Ako pomislimo nizko stopnjo

v omiki slovenskiga jezika konec pretečeniga stoletja, nam ne bo težko soditi, kakošne težave so imeli premagati sedaj imenovani prestavljavci svetiga pisma in kolike hvale in zahvale so tedaj vredni pri vsih poznejših Slovencih.

Pripomočke, ktere so prestavljavci pri svojim delu imeli, naznanja Juri Japel v predgovoru I. dela nove zaveze 1784. leta. Posebno jim je služila staroslovenska prestava svetiga Cirila v 9. stoletji iz greške LXX narejena, natisnjena v Ostrovu 1581, in sv. pismo, ki ga je bil dal natisniti Elija Huter 1599. leta v 12 jezikih, med kterimi sta tudi češki in poljski.

Skerbela je viši duhovska gosposka, de bi bila prestava, kar je mogoče, natančna in zvesta. Vsake bukve, preden so bile izročene tiskarnici, je pregledal in pretehtal posebno v ta namen postavljen in iz učenih móž sostavljen zbor, ki je svoje shode imel v c. k. bukvarnici. Njega udam Juri Japel sam hvalo daje, de so svoje delo tako pridno in vestno opravljali, kakor de bi jim bilo šlo za lastno zveličanje. Tako so drugi del nove zaveze pretehtovali 1783. leta od sréd posta do kimovca, ter so se vsaki teden zavoljo tega po štirikrat zbirali.

Slovenci svetiga pisma v domačim jeziku niso le s serčnim veseljem sprejeli, ampak tudi z gorečnostjo brali, kar se iz tega vidi, de je sveto pismo nove zaveze pošlo, še preden so bile vse bukve stare zaveze prestavljene. In Juri Japel pa Blaž Kumerdej, začetnika blaziga dela, sta doživela drugi natis I. dela nove zaveze 1800. leta in II. dela 1804. leta. Pa tudi evangelije druziga natisa so kmalo pokupili. Zato so sedanji prečastiti milostivi knez in vikši škof v Gorici, Dr. Andrej **Golmajer**, takrat učenik bogoslovja v Ljubljani, podpérani po čestitih in učenih gospodih: Jur. **Zupanu**, korarji, Jož. **Burgerji** in Bl. **Potočniku** svete evangelije, t. j., I. del nove zaveze vnovič prestavili, in natisnjen je bil ta del svetiga pisma po Našim povelji 1834. leta v lepši notranji in vnanji podobi. Marljivost ravno imenovaniga učeniga Slovenca je pa tudi drugi del noviga zakona za natis pripravila, kteri pa ni beliga dneva ugledal, dokler nismo

o veliki noči 1855. leta razodeli terdniga sklepa, sveto pismo stariga in noviga zakona z razlaganjem po Dr. Jož. Fr. Alliolitu v slovenskim jeziku na svitlo dati. To težavno delo smo izročili neutrudljivimu Jurju **Volcu**, duhovnimu vodniku ljubljanske duhovšnice. Ali tako delo presega močí le eniga učeniga možá. Zato je bilo treba iskrenih Slovencov, dobrih tovaršev v pomoč. In, hvala Bogu, velíko se jih je našlo, kteri so obljubili vdeležiti se imenitniga pa tudi težavniga dela. Izmed teh sodelavcov in pomočnikov, ki so svoje delo ali že poslali ali ga pa ob pravim času obljubili poslati, so zlasti: Dr. Andrej **Čebašek**, učenik verne v ljubljanskih bogoslovskih šolah; Juri **Grabnar**, učenik v alojzjevišu; Peter **Hicinger**, fajmošter v Podlipi; Matija **Hočevar**, katehet v ljubljanskih nunskih šolah; O. Placid **Javornik**, fajmošter pri sv. Jurji pod Taboram na Koroškim; Luka **Jeran**, kaplan ternovske fare v Ljubljani; Anton **Lesar**, učenik v ljubljanskih rečnih šolah; Jožef **Marn**, kaplan v Horjulu; Frančišek **Metelko**, učenik slovenšine v ljubljanskih latinskih šolah; Anton **Pintar**, fajmošter v Trijaku; Lorenc **Pintar**, kaplan v Preddvoru; Mihael **Potočnik**, spovednik v ljubljanskim uršulinskim samostanu; Matevž **Ravnikar**, fajmošter v Predaslah; Andrej **Zamejc**, katehet v ljubljanskih zglednih ljudskih šolah in učenik katehetike. Upati je, de se ne bodo pri natiskovanji tega imenitniga dela kake veči tiskarne pomote vrinile, ker že zgorej imenovana sodelavca **Zamejc** in **Jeran** perve stise prav pridno in skerbno pomagata **Jurju Volcu** pregledovati in popravljati. Bog stoterno poverni vsim njih trud za zveličanje ljubih Slovencov! Le z združenimi močmí, in, ker je bila slovenska prestava sedanjiga goriškiga vikšiga škofa delu v terdno podlago, je bilo mogoče, de sta oba zvezka svetiga pisma noviga zakona že o vélikim šmarnu 1856. leta zapustila slavno Blaznikovo tiskarnico in se kmalo potem našla v rokah oveseljeniga slovenskiga ljudstva. Na to se je precej pripravljalo za natis sveto pismo stariga zakona, in sicer na podlagi slovenske prestave učeniga O. Placida Javornika petere Mojzesove in Jozuetove

bukve, pa perve in druge bukve Kraljev, tako de je pervi zvezek svetiga pisma stariga zakona ravno kar beli dan ugledal. Vse to nam terdno upanje daje, de bodo pod vodstvam marljiviga in modriga gospoda Jurja Volca vsaj v dveh letih vsi drugi deli svetiga pisma že tudi na svitlim, ako bodo pomagavci vse po gôdu in o pravim času izdelali, in ako bo Božja volja.

Vse delo je po vodilih svete katoliške cerkve obravnano. Prestava je skorej od besede do besede po latinski Vulgati narejena, kakor sveti tridentinski zbor priporočuje. Ako je v hebrejskim ali v greškim svetim pismu kakošna versta malo drugačna, je razloček v razlaganji naznanjen. Staro jutrovsko lastnijo v govorjenji je slovenska prestava ohranila, kolikor je čistost slovenšine dovolila. V potrebnih krajih je pa tudi besedam svetiga pisma kratko razlaganje pristavljeno, poleg nemškiga svetiga pisma, ktero je iz latinske Vulgate ponemčil in razložil učeni Dr. Jož. Fr. **Allioli**, ker so njegovo prestavo sveti oče papež **Gregori XVI.** poterdili, in se torej sme nadjati, de je tudi njegovo razlaganje napravljeno v duhu svete katoliške cerkve. Razlaganje tacih verst, ki vero in nrave zadevajo, je namreč vzeto iz svetiga pisma, kolikor se ono večkrat samo razlaga, ali iz sklepov cerkvenih zborov, ali iz svetih očakov. Razlagane so pa tudi take verste, ki ne zadevajo ravno verskih in djanskih resníc, pa vender bravec ne more memo njih iti, če tudi le zavoljo spodbude sveto pismo bere. Marsiktero razlaganje je za priproste ljudí, se vé de, previsoko; ali za nje se sveto pismo sploh ne daje na svitlo, ampak za duhovne, kteri ne utegnejo ali prilike nimajo dolziga učeniga razlaganja prebirati, in pa za take neduhovne, kteri so v katoliški veri toliko izurjeni, de je branje svetiga pisma njih dušam v prid.

Dragi Slovenci! ki imate željé po branji svetiga pisma, le beríte ga, beríte ga pogosto; ali beríte ga prav pripravljeni. Imejte katoliški uk vedno pred očmí in v sercu, ter bodite prepričani, de sveto pismo le katoliško vero terdi; svoj um popolnama podverzíte Božji

besedi, ker v svetim pismu ni nič *zoper* človeški um, marsikaj pa je *nad* človeškim umam; vdajte svojo voljo Božji volji, desiravno kaj težkiga ali grenkiga hoče od vas imeti; bodite čistiga serca in zatérajte hudo nagnjenje; molite pred in med branjem za Božje razsvetljenje, de bi resníco spoznali; molíte pa tudi po branji, de bi vam Bog milost dal, spoznano Božjo voljo v djanji spolnovati. Deržíte se v branji tudi prave verste; beríte nar poprej tiste svete bukve, ktere se nar lože, in tiste pozneje, ktere se teže razumejo. Nar lože razumevne so te svete bukve: Evangelii, Djanje aposteljnov, listi aposteljnov razun lista do Rimljanov in do Hebrejcov, Psalmi, Pripovesti, Modrost, Pridigar, Jobove, Tobijeve, Sirahove bukve, perve in druge bukve Makabejcov. Teže razumevne so bukve, pri kterih branji je treba vediti judovske postave, šege in navade. Nar manj razumevne so te bukve: perve tri poglavja Mojzesoviga pisanja, prerok Ecehiel, zlasti v začétku in na koncu, Skrivno razodenje, Visoka pesem. Če bodete prav pripravljeni in v pravi versti prebirali sveto pismo, vam bo branje gotovo obilno dobriga sadú obrodílo. Zakaj sveto pismo učí nebeško ljubiti in prezérati pozemeljsko, razsvetljuje um, ogreva serce za vse dobro, sprašuje vest, očišuje dušo, berzdá poželjivost, razdéva prešernost, polajšuje bolečine, daje upanje, venča starost, učí mladost, hladí jezo, zavračuje zmotene, oživlja mlačne, poterduje pravične, žuga hudobnim, ponižuje prevzetne, povišuje ponižne. Sveto pismo je vednost vsih vednost, učí pravo modrost, ponižnost, ljubezen, pohlevnost, pokoršino; ohranuje zderžnost, čistost, dobrotnost; daje srečo, mir in veselje.

S škofijskiga sedeža v Ljubljani v god sv. Antona Pad. 1857.

ANTON ALOJZI,

knez in škof.

OBSEŽEK.

Petere Mojzesove bukve. — Jozuetove bukve.

VVOD

v

perve Mojzesove bukve.

Perve in nar stareji bukve svetiga pisma imajo v greškim in latinskim imé: „*Genesis*“, to je, stvarjenje, ker se v njih pripoveduje stvarjenje svetá. Mojzes, kteriga je bil Bog poklical in razsvetlil, de je Izraelcam postave dajal, jih je blezo pred izhodam iz Egipta spisal, de bi bile Božji postavodaji v podlago, in de bi ljudstvo velicih dobrot opomnil, ki jih je bil Bog Izraelovim očetam skazal, ker jih je izmed vsih ljudstev izvolil, de bi jih sam učil in pripravljal med njimi veliko delo odrešenja.

V njih se dopoveduje zgodovina od vstvaritve svetá do smerti Jožefa, Jakopoviga sina, ter obsega 2369 let.

PERVE MOJZESOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Vstvarjenje svetá in človeka.

1. V začetku [1]) je Bog vstvaril nebó in zemljo.[2]) Ps. 32, 6: 135, 5. Sir. 18, 1. Djan. apost. 14, 14: 17, 24.

2. Zemlja pa je bila pusta in prazna,[3]) in tema je bila nad breznam, in duh Božji se je sprostéral nad vodami.[4])

3. In Bog je rekel:[5]) Bodi svetloba! In bila je svetloba.[6]) Hebr. 11, 3.

4. In Bog je vidil svetlobo, de je bila dobra;[7]) in je ločil svetlobo od teme,

5. in je svetlobo imenoval dan, temo pa noč; in bil je večer, in bilo je jutro, pervi dan.[8])

6. Tudi je Bog rekel: Bodi terdína[9]) v sredi vodá, in loči vodé od vodá!

7. In Bog je storil terdíno, in je ločil vodé, ki so bile pod terdíno, od téh, ki so bile nad terdíno. In zgodilo se je takó. Ps. 135, 5. Jerem. 51, 15.

8. In terdíno je Bog imenoval nebó; in bil je večer, in bilo je jutro, drugi dan.

9. Bog pa je rekel: Zberó naj se vodé, ki so pod nébam, v en kraj, in naj se perkaže suho. In zgodilo se je takó.

10. In suho je Bog imenoval zemljo, stoke vodá pa je imenoval

1. V začetku časa, preden je še kej vstvarjeniga bilo (Avg., IV. later. cerk. zbor). Svét tedej ni od vekomaj. Po mislih nekterih sv. očakov pomeni tukaj beseda „*začetek*“ Sinú Božjiga, ker se sam (Jan. 8, 25.) začetek imenuje.
2. iz nič (IV. later. zbor), t. j., z voljo svoje vsigamogočnosti.
3. ni imela lepe podobe; bitnosti rečí so nerazločene, brez reda sem ter tje ležale. Zemlja je bila brezno rečí, ki so biti začenjale, podobna pušavi; bila je brez drevja, zeliš in živih stvarí.
4. nad bitnostmi, pervinami rečí, de bi iz njih vse naredil (Hier., Ambr.). Glej Ps. 32, 6.
5. Na Božjo besedo je bilo vse vstvarjeno. Ps. 32, 6. Sir. 18, 1. Jan. 1, 1. 2. 3.
6. Bog je ločil od pervín tisto svetlo tvaríno, iz ktere je poznejše (v. 14.) naredil luči na nebu (Tom.).
7. popolnama, in prav po svojim namenu.
8. Tema je bila pred svetlobo, noč pred dnevam; zatorej so Judje, in poznejše tudi cerkev per svojih praznikih dan od večera do večera šteli.
9. firmament, nebes, zračje. Po volji Božji so se vodene pervíne vzdignile nad zračje v kraje svetle tvaríne.

morja. In Bog je vidil, de je bilo dobro. Job 38, 4. Ps. 32, 7: 88, 12.

11. In je rekel: Zemlja naj požene travo, ki zeleni in dela seme, in rodovitno drevje, ki rodí sad po svojim plemenu, kteriga seme bodi v njem na zemlji. In zgodilo se je takó.

12. In zemlja je pognala travo, ki zeleni in dela seme po svojim plemenu, in drevje, ki rodí sad; in ki sleherno ima svoje seme po svojim plemenu. In Bog je vidil, de je bilo dobro.

13. In bil je večer, in bilo je jutro, tretji dan.

14. Bog pa je rekel: Naj bodo luči na terdíni nebá, in naj ločijo dan in noč, in naj bojo v znamnja časam, in dnevam, in letam;[10]) Ps. 135, 7.

15. de svetijo na terdíni neba, in razsvetljujejo zemljo. In zgodilo se je takó.

16. Bog je naredil dve vélike luči, veči luč, de bi gospodovala čez dan, in manjši luč, de bi gospodovala čez noč, in zvezde.

17. In jih je postavil na terdíno nebá, de bi svetile na zemljo,

18. in de bi gospodovale čez dan in noč, in ločile svetlobo in temo. In Bog je vidil, de je bilo dobro.

19. In bil je večer, in bilo je jutro, četerti dan.

20. Tudi je Bog rekel: Naj rodé vodé živo laznino, in perutnino nad zemljo pod terdíno nebá!

21. In Bog je vstvaril velike some, in vse stvarí, ki živé in se gibljejo, ki so jih rodile vodé po njih plemenih, in vse ptice po njih plemenu. In Bog je vidil, de je bilo dobro.

22. In jih je blagoslovil, rekoč: Rastite in množíte se, in napolnujte vodé morjá; in ptice naj se množé na zemlji.

23. In bil je večer, in bilo je jutro, peti dan.

24. Tudi je Bog rekel: Zemlja naj rodí žive stvarí po njih plemenu, živíno, in laznino, in zveríne zemlje po njih plemenih. In zgodilo se je takó.

25. In Bog je vstvaril zveríne zemlje po njih plemenih, in živíno, in vso laznino zemlje po nje plemenu. In Bog je vidil, de je bilo dobro,

26. in je rekel: Naredimo človeka po svoji podobi in podobnosti,[11]) in naj gospoduje čez ribe v morji in ptice pod nebam, in čez zveríne in vso zemljo, in čez vso laznino, ki se giblje po zemlji. Spodej 5, 1: 9, 6: 1. Kor. 11, 7. Kološ. 3, 10.

---

10. naj bodo za mero časov, dnev in let.

11. Neumerljiva človekova duša je podoba Božja po umu in prosti volji, zlasti pa po pravičnosti in svetosti. Efež. 4, 24. Kol. 3, 10. Pravičnost in svetost ste bile zgubljene po grehu, v Kristusu pa ji spet zadobimo, ako spolnujemo njegove zapovedi in zapovedi njegove cerkve. Le kdor je pravičen in svet, v resnici gospoduje čez zemljo in nje stvarí; grešnik pa je njih suženj. V besedi „*naredimo*“ skorej vsi cerkveni očaki in razlagavci svetiga pisma razumevajo presveto Trojico; zakaj „*naredimo*“ kaže več ko eno osebo. Drugi pa terdijo, de Bog tukej le bolj veličastno govorí, ko pravi: „*Naredimo človeka*“ i. t. d.

27. In Bog je vstvaril človeka po svoji podobi; po podobi Božji ga je vstvaril; moža in ženo ji je vstvaril. Sir. 17, 1. Mat. 19, 4.

28. In Bog ji je blagoslovil in je rekel: Narašajta in množita se, in polníta zemljo, in podverzíta si jo, in gospodujta čez ribe v morji in ptiče pod nebam, in čez vse živali, ki se gibljejo po zemlji. Spod. 8, 17: 9, 1.

29. In Bog je rekel: Glejta, dal sim vama vse semensko zeliše na zemlji, in vse drevesa, ki imajo seme v sebi po svojim plemenu, de naj so vama v živež, Spod. 9, 3.

30. in vsim živalim na zemlji, in vsim pticam pod nebam, in vsim stvarem, ki se gibljejo na zemlji, in v kterih je življenje, de imajo jesti. In zgodilo se je takó.

31. In Bog je pogledal vse, kar je bil naredil, in bilo je prav dobro. In bil je večer, in bilo je jutro, šesti dan. Sir. 39, 21. Mark. 7, 37.

II. Poglavje.

Bog posveti sedmi dan, zasadí vert, vstvari Evo, postavi zakon.

1. Tedej je bilo dodelano nebó in zemlja, in vsa njuna lepota.[1])

2. In Bog je dokončal sedmi dan svoje delo, ki ga je bil storil; in je počival sedmi dan od vsiga svojiga dela, ki ga je bil storil.

3. In je blagoslovil sedmi dan, in ga je posvetil, ker je ta dan počival od vsiga svojiga dela,[2]) ki ga je bil Bog vstvaril in dokončal.[3]) 2. Mojz. 20, 11: 31, 17: 5. Mojz. 5, 14. Hebr. 4, 4.

4. To je začetek nebá in zemlje, ko sta bila vstvarjena ta dan, ko je bil naredil Gospod Bog nebó in zemljo,

5. in vse germovje dobrav, preden je zrastlo na zemlji, in vse poljsko zeliše, preden je pognalo; zakaj Gospod Bog še ni dajal dežja na zemljo, in ni bilo še človeka, de bi bil obdeloval zemljo;

6. temuč studenec[4]) je izviral iz zemlje, in je močil vso poveršíno zemlje.

7. Naredil je tedej Gospod Bog človeka iz ila zemlje, in je vdihnil v njegovo obličje duha življenja,[5]) in bil je človek živa stvar. 1. Kor. 15, 45.

8. Zasadil pa je Gospod Bog od začetka[6]) vert veselja, in je

1. V hebrejskim: „*in vsa njuna truma*“, vse stvarjene rečí.
2. Bog je počival, t. j., on je nehal vstvarjati; in je posvetil dan počitka, naj bi ga tudi človek v svetim pokoji preživel, potem ko je šest dni delal.
3. kteriga je Bog v mislih vstvaril, in ga s svojo besedo v djanji pokazal.
4. V hebrejskim: „*puh*“ ali „*hlap*“, ki je kakor obilna rosa zemljo močil.
5. Bog je truplo človekovo naredil iz zemlje, in ga je oživil z neumerljivim, Bogu podobnim bitjem (Kriz.).
6. Tretji dan. Zgor. 1, 9 — 13. V hebrejskim: „*Bog je proti jutru vert zasadil v deželi Edenu*“.

postavil vanj človeka, kteriga je bil naredil.

9. In Gospod Bog je dal iz zemlje rasti mnogo drevje, lepó na videz in prijetno v jed; tudi drevó življenja v sredi raja, in drevó spoznanja dobriga in hudiga.

10. In reka je tekla s kraja veselja,[7]) de je močila vert, in od tod se je razdelila v štiri velike reke.[8])

11. Eni je imé Fison; ona je, ki obteka vso deželo Hevilat, kjer zlató raste; Sir. 24, 35.

12. in zlató tiste dežele je prav dobro; tam se najde bdeli[9]) in kamen onik.

13. In drugi reki je imé Gihon; ona je, ki obteka vso etiopsko deželo.[10])

14. Tretji reki pa je imé Tiger; ta teče proti Asirskimu. Četerta reka je Evfrat.

15. Gospod Bog je tedej vzel človeka, in ga je postavil v vert veselja, de bi ga obdeloval[11]) in varoval.

16. In mu je zapovedal, rekoč: Od vsiga drevja po vertu jej;

17. od drevesa spoznanja dobriga in hudiga pa nikar ne jej; zakaj kteri dan koli od njega ješ, boš mógel umreti.[12])

18. Gospod Bog je tudi rekel: Človeku ni dobro samimu biti; naredímo mu pomočnico, njemu podobno.[13])

19. Potem tedej, ko je bil Gospod Bog iz zemlje storil vse živali na zemlji in vse ptice pod nebam, jih je pred Adama peljal, de bi vidil, kako jih bo imenoval; zakaj, kakor je Adam sleherno žival imenoval, tako ji je bilo imé.

20. In Adam je imenoval vse živali, in vse ptice nebá, in vse zverine zemlje po njih imenih; za Adama pa ni bilo najti pomočnice njemu podobne.[14])

21. Gospod Bog je tedej poslal Adamu terdo spanje,[15]) in ko je bil zaspal, mu je vzel eno od njegovih réber, in je napolnil z mesam njega mesto.

22. In Gospod Bog je iz rebra, ktero je iz Adama vzel, naredil ženo, in jo je peljal k Adamu.

23. In Adam je rekel: To je zdej kost iz mojih kosti, in mesó iz mojiga mesá; torej bo imenovana možína; zakaj iz možá je vzeta. 1. Kor. 11, 9.

24. Zavoljo tega bo zapustil

---

7. V hebrejskim: „*iz dežele Edena*“.
8. Od čveterih rek v raji ste nam le dve poslednje Evfrat in Tiger še znane na sedanjim poveršji zemlje. Nekteri mislijo, de je reka „*Fison*“ voda Fasis blizo kraja z zlatam bogatiga, po imenu Kolhis, reka „*Gihon*“ pa voda Oksus. Sveti očaki učé, de se zdaj ne more več zveditì, kje de je bil pozemeljski raj.
9. žlahtna, dišeča smola.
10. V hebrejskim: „*dežela Kuš*“, po nekterih misli nedoločivna dežela proti jutru, po druzih misli Skitija.
11. tode ne v potu obraza, ampak lahko in z veseljem.
12. na duši in na telesu.
13. V hebrejskim: „*ki je okrog njega in za njega*“.
14. Vse živali je Adam vidil sparane; sebi pa nič podobniga, nobene pomočnice.
15. po mislih več svetih očakov zamaknjenje, v kterim je Adam vidil, kaj se z njim godi. Glej Skriv. razod. 1. razl. 25.

človek svojiga očeta in svojo mater, in se deržal svoje žene, in bota dva v enim mesu.[16]) Mat. 19, 5. Mark. 10, 7. Efež. 5, 31 : 1. Kor. 6, 16.

25. Bila sta pa oba naga, Adam namreč in njegova žena, in se nista sramovala.[17])

III. Poglavje.

Greh in kazen pervih staršev.

1. Kača pa je bila bolj prekanjena, kakor vse živali zemlje, ktere je bil Gospod Bog vstvaril. Ona je rekla[1]) ženi: Zakaj vama je Bog zapovedal,[2]) de bi ne jedla od vsiga drevja v raji?

2. In žena ji je odgovorila: Sad dreves, ki so v raji, jeva;

3. sadú drevesa pa, ktero je v sredi raja, nama je Bog zapovedal, ne jesti, in se ga ne dotakniti, de kje ne umerjeva.

4. Kača pa je rekla ženi: Ne bota umerla ne; 2. Kor. 11, 3.

5. zakaj Bog vé, de, kteri dan koli bota jedla od njega, se vama bodo vajne oči odperle, in bota kakor bogova, in spoznala dobro in hudo.

6. In žena je vidila, de je drevo dobro v jed, in lepo očém in prijetno ga gledati, torej je vzela od njegoviga sadú in je jedla; in je dala svojimu možu, in je jedel. Sir. 25, 33 : 1. Tim. 2, 14.

7. In obema so se očí odperle; in ko sta bila spoznala, de sta naga, sta spletla figovo listje, in si naredila krila.

8. In ko sta slišala glas Gospod Bogá, ki je hodil ob hladu popoldne po raji, sta se Adam in njegova žena skrila pred obličjem Gospod Bogá med drevje raja.

9. In Gospod Bog je poklical Adama, in mu je rekel: Kje si?

10. On je odgovoril: Slišal sim tvoj glas v raji, in sim se zbal zato, ker sim nag, ter sim se skril.

11. In (*Bog*) mu je rekel: Kdo ti je néki povedal, de si nag, razun ker si jedel od drevesa, od kteriga sim ti jesti prepovedal?

12. In Adam je odgovoril: Žena, ktero si mi dal v tovaršico, mi je dala od drevesa, in sim jedel.

13. In Gospod je rekel ženi: Zakaj si to storila? In je odgovorila: Kača me je zapeljala, in sim jedla.

14. In Gospod je rekel kači: Ker si to storila, si prekleta med vsimi živalmi in zvermi zemlje; po svojih persih se boš plazila in perst jedla[3]) vse dni svojiga življenja.

15. Sovraštvo bom naredil med teboj in med ženo, in med tvojim zarodam in njenim zarodam; ona[4]) ti bo glavo sterla, in ti

16. kakor sta po ljubezni že ena duša bila.
17. zakaj oblačilo nedolžnosti ji je zakrivalo (Avg.).
1. Ker je bila satanu za orodje, ženo zapeljati. Modr. 2, 24. Jan, 8, 44. Skriv. razod. 12, 9.
2. V hebrejskim: „*Je li Bog rekel?*“
3. t. j., prašno zeliše in sadje.
4. Ona, mati Odrešenikova, ali On, zarod žene, Zveličar sam, kar se bere v hebrejskim (Teof., Avg. in drugi).

boš nje peto zalezovala.[5]) Skriv. razod. 12, 1.

16. Tudi ženi je rekel: Namnožil bom težave tvoje nosečnosti; v bolečinah boš rodila otroke, in pod oblastjo moža boš,[6]) in on bo čez te gospodoval. 1. Kor. 14, 34.

17. Adamu pa je rekel: Ker si poslušal glas svoje žene, in si jedel od drevesa, od kteriga sim ti jesti prepovedal: bodi prekleta zemlja v tvojim delu, v trudu se boš od nje živil vse dni svojiga življenja.

18. Ternje in osat ti bo rodila,[7]) in zeliše poljá boš jedel.

19. V potu svojiga obraza boš krùh jedel, dokler se ne poverneš v zemljo, iz ktere si vzet; zakaj prah si, in v prah se boš povernil. Spod. 18, 27. Ps. 102, 4. Prid. 12, 7.

20. In Adam je imé svoje žene imenoval Eva, zato ker je bila mati vsih živih.

21. Gospod Bog je tudi Adamu in njegovi ženi naredil suknji iz kož, ter ji je oblekel,[8])

22. in je djal: Glej, Adam je kakor kteri zmed nas, ki vé dobro in hudo;[9]) to pa, de kje zdej ne stegne svoje roke, in ne vzame tudi od drevesa življenja, in de ne jé in ne živi vekomaj,[10])

23. ga je Gospod Bog pahnil iz verta[11]) veselja, de bi obdeloval zemljo, iz ktere je bil vzet.

24. In je Adama izgnal, in je postavil pred vert veselja kerubine[12]) z ognjenim in švigajočim mečem varovat pota k drevesu življenja.

IV. Poglavje.

Kajn in Abelj. Kajn ubije brata; njegovi mlajši. Set. Enos.

1. Adam pa je spoznal svojo ženo Evo, ktera je spočela in rodila Kajna rekoč: Dobila sim človeka po Bogu.

---

5. Ona (On) bo moč satana in njegove derhali ob svojim času čisto sterla (sterl), on bo pa nji (njemu) le malo zamogel škodvati.

6. V hebrejskim: „*po tvojim možu bodi tvoje poželenje*“.

7. V hebrejskim: „*zavoljo tebé*“. Le po velíkim trudu ti bo sad rodila.

8. Bog sam v svoji neskončni ljubezni, pred kterim ni nič majhniga, ker pred njim ni nič velíkiga.

9. S tem je Bog osramotil napuh človeka, ki je hotel Bogu enak biti (Avg., Teod.).

10. v tem revnim stanu.

11. Le s pravičnostjo in svetostjo zamoremo zgubljeni raj po duhovno spet zadobiti. Varujmo se kačje prekanjenosti satana, ki vedno zapeljuje s poželenjem mesa, in očí, in z napuham; potem bomo z vero in pokoro deležni drevesa življenja, ki je Kristus. Skriv. razod. 2, 7.

12. t. j., junake, mogočne, angelje (Kriz., Avg.). Kerubini so bili memo druziga tudi podoba postave. 2. Mojz. 25, 18 — 22. Le tedaj, ako serčno zmagamo bolečino zatajevanja, ktera je sklenjena z zvestim dopolnovanjem postave, pridemo po duhovno spet v raj k drevesu življenja.

2. In spet je rodila njegoviga brata Abeljna. In Abelj je bil ovčár, Kajn pa kmet.

3. Pergodilo se je pa čez veliko dní, de je Kajn Gospodu pernesel darov od sadú zemlje;

4. tudi Abelj je daroval pervencov svoje čede, in njih mastí. In Gospod je pogledal na Abeljna in na njegove darí;[1] Hebr. 11, 4.

5. na Kajna pa in na njegove darí ni pogledal; in Kajn se je silno jezil, in obraz mu je upadel.

6. In Gospod mu je rekel: Zakaj se togotiš, in zakaj ti je obraz upadel?

7. Ali ne boš prejel plačila, ako delaš dobro; če pa hudo, bo kmalo greh[2] pred durmi, tode podverzi si njegovo požélenje, in ti čeznj gospoduj.[3] •

8. In Kajn je rekel Abeljnu, svojimu bratu: Pojdiva ven! In ko sta bila na polji, se je Kajn vzdignil zoper svojiga brata Abeljna, in ga je ubil. Modr. 10, 3. Mat. 23, 35: 1. Jan. 3, 12. Jud. 1, 11.

9. In Gospod je rekel Kajnu: Kje je Abelj, tvój brat? On je odgovoril: Ne vem; sim mar jez varh svojiga brata?

10. In *(Bog)* mu je djal: Kaj si storil? Glas kervi tvojiga brata vpije z zemlje do mene.

11. Zato bodi preklet na zemlji, ktera je odperla svoje usta, in je prejela kri tvojiga brata iz tvoje roke.

12. Kadar jo boš obdeloval, ti ne bo dajala svojiga sadú; potikal se boš in bežal po zemlji.

13. In Kajn je Gospodu rekel: Prevelika je moja pregreha, de bi zaslužil odpušenje.

14. Glej, izženes me dans iz deželе, in skrival se bom pred tvojim obličjem, nestanoviten in béžen bom na zemlji; in kdor koli me dobí, me bo ubil.

15. In Gospod mu je rekel: Ne bo takó, temuč kdor koli Kajna ubije, bo sedemkrat kaznovan. In Gospod je Kajna zaznamnjal, de bi ga ne ubil, kdor ga dobí.

16. In Kajn se je podal spred obličja Gospodoviga, in je béžen stanoval v deželi[4] na jutrovi strani Edena.

17. Kajn pa je spoznal svojo ženo, ktera je spočela in rodila Henoha; in je sozidal mesto, ktero je imenoval po imenu svojiga sina Henoh.

18. Henoh pa je rodil Irada, in Irad je rodil Maviaela, in Maviael je rodil Matusaela, in Matusael je rodil Lameha.

19. Ta je vzel dve ženi; eni je bilo imé Ada, eni pa Sela.

20. In Ada je rodila Jabeljna, kteri je bil oče[5] prebivavcov v šotorih in pastirjev.

---

1. Bog je zažgal darove Abeljnove z nebeškim ognjem, ne pa Kajnovih (Hieron.).
2. kazen za greh.
3. Grešno požélenje zatéraj. V hebrejskim: *„Ali ni tako, ako storiš dobro, se gori ozéraš? in če ne storiš dobriga, je greh pred durmi, in ima željo do tebe, ti pa čez njega gospoduj!“*
4. V hebrejskim: *„je prebival v deželi Nodu“* (pregnanstvo); takó se je poznejše imenovala dežela, kamor je bil Kajn zbežal.
5. Začetnik kočarskiga pastirskiga življenja.

21. In njegovimu bratu je bilo imé Jubal; ta je bil oče téh, ki so na citre in harpe brenkali.

22. Tudi Sela je rodila Tubalkajna, kteri je bil kladvar, in kovač vsiga orodja iz brona in železa. Sestra Tubalkajnova pa je bila Noema.

23. In Lameh je rekel svojima ženama, Adi in Seli: Poslušajte moj glas vé Lamehove ženi, in čujte moje govorjenje; ker možá sim ubil sebi v rano, in mladenča sebi v bulo.[6])

24. Sedemkrat bo Kajn maševan; Lameh pa sedemdesetkrat sedemkrat.[7]) Mat. 18, 22.

25. Tudi Adam je še spoznal svojo ženo, ter je rodila sina in ga imenovala Set, rekoč: Bog mi je dal[8]) drugi zarod namesti Abeljna, kteriga je Kajn ubil.

26. Pa tudi Setu je bil sin rojen, kteriga je imenoval Enos. Ta je začel klicati imé Gospodovo.[9])

V. Poglavje.

Rodovi od Adama do Noeta.

1. To so bukve Adamoviga rodú. Tisti dan, ko je Bog človeka vstvaril, ga je naredil po Božji podobi. Modr. 2, 23. Sir. 17, 1. Zgor. 1, 27. Spod. 9, 6.

2. Moža in ženo ji je vstvaril, in ji je blagoslovil, in jima je imé dal Adam, ta dan, ko sta bila vstvarjena.

3. Živel je pa Adam sto in trideset let, in je rodil po svoji podobi in enakosti[1]) sina in je njegovo imé imenoval Set.

4. In bilo je Adamovih dni, potem ko je rodil Seta, osem sto let; in je rodil sinove in hčere. 1. Kron. 1, 1.

5. In vsiga časa Adamoviga življenja je bilo devet sto in trideset let, in je umerl.

6. Tudi Set je živel sto in pet let, in je rodil Enosa.

7. In živel je Set, potem ko je rodil Enosa, osem sto in sedem let, in je rodil sinove in hčere.

8. In vsih dni Setovih je bilo devet sto in dvanajst let, in je umerl.

9. Enos pa je živel devetdeset let, in je rodil Kajnana.

10. Po njegovim rojstvu je živel osem sto in petnajst let, in je rodil sinove in hčere.

11. In vsih dni Enosovih je bilo devet sto in pet let, in je umerl.

12. Tudi Kajnan je živel sedemdeset let in je rodil Malaleela.

13. In živel je Kajnan, potem

6. t. j., ubil, in sim per ubijanji prejel veliko ran in bul.

7. Ako je za Kajnoviga ubijavca ostra kazen, je gotovo še ostrejši za ubijavca Lamehoviga (ker nisim brata umoril, kakor Kajn).

8. „*Set*“ se pravi podarjenec.

9. Mlajši razuzdaniga Kajna so se pečali s posvetnimi opravili, in so razuzdano živeli, ter so se čedalje bolj ločili od praviga Boga, mlajši pobožniga Seta pa so skerbeli za svoje zveličanje, in so se pridno shajali k službi Božji.

1. Prava podoba grešniga Adama!

ko je rodil Malaleela, osem sto in štirdeset let, in je rodil sinove in hčere.

14. In vsih dni Kajnanovih je bilo devet sto in deset let, in je umerl.

15. Živel je pa Malaleel pet in šestdeset let, in je rodil Jareda.

16. In živel je Malaleel, potem ko je rodil Jareda, osem sto in trideset let, in je rodil sinove in hčere.

17. In vsih dni Malaleelovih je bilo osem sto pet in devetdeset let, in je umerl.

18. In Jared je živel sto dve in šestdeset let, in je rodil Henoha.

19. In živel je Jared, potem ko je rodil Henoha, osem sto let in je rodil sinove in hčere.

20. In vsih dni Jaredovih je bilo devet sto dve in šestdeset let, in je umerl.

21. In dalje je živel Henoh pet in šestdeset let, in je rodil Matusala.

22. In Henoh je hodil z Bogam, in je živel, potem ko je rodil Matusala, tri sto let, in je rodil sinove in hčere.

23. In vsih dni Henohovih je bilo tri sto pet in šestdeset let.

24. In je hodil z Bogam, in ni ga bilo viditi več; zakaj Bog ga je vzel.[2]) Hebr. 11, 5.

25. Tudi Matusala je živel sto sedem in osemdeset let, in je rodil Lameha.

26. In živel je Matusala, potem ko je rodil Lameha, sedem sto dve in osemdeset let, in je rodil sinove in hčere.

27. In vsih dni Matusalovih je bilo devet sto devet in šestdeset let, in je umerl.

28. Lameh pa je živel sto dve in osemdeset let, in je rodil sinú,

29. in mu je dal imé Noe,[3]) rekoč: Ta nas bo tolažil per delu in trudu naših rok na zemlji, ktero je Gospod preklel.

30. In živel je Lameh, potem ko je rodil Noeta, pet sto pet in devetdeset let, in je rodil sinove in hčere.[4])

31. In vsih dni Lamehovih je bilo sedem sto sedem in sedemdeset let,[5]) in je umerl. Noe pa, ko je bil pet sto let star, je rodil Sema, Kama in Jafeta.

---

2. prestavil ga je v kraj, kteriga razlagavci sv. pisma razno odkazujejo. Sir. 44, 16.

3. „*Noe*“ pomeni pokoj.

4. V vsim rodovniku so imenovani le tisti sinovi, kteri so v bukvah rodu Jezusa Kristusa. Luk. 3, 23 — 38. Takó v sv. pismu vse le Nanj méri!

5. Ljudje so v začetku svetá prav dolgo živeli, ker ni bila natora, sosebno človeška, takó oslabljena, kakoršno jo najdemo ob časih po vesoljnim potopu. Ta silno dolga starost ljudi je bila sosebno za to dobra, de so se sveti nauki z zgodbami po ustnim izročevanji lahko in nepopačeni ohranili do tistih časov, v kterih se je pisarija že bolj razširila; zakaj, ker so očetje še svoje prav pozne vnuke vidili, se ni bilo bati, de bi bili ti svete nauke pokazili, ker gotovo bi jih bili uni svarili in zavračevali.

VI. Poglavje.

Množenje in spačenost človeškiga rodú. Bog napové potop. Noe dela barko.

1. Ko so se jeli ljudje množiti na zemlji, in so rodili hčere;

2. so vidili sinovi Božji [1]) človeške hčere,[2]) de so lepe, in so si jih jemali za žene zmed vsih, ktere so si bili zbrali.

3. In Bog je rekel: Moj duh ne bo ostal v človeku vekomej;[3]) ker je meso,[4]) in njegovih dní bo le sto in dvajset let.[5])

4. Velikani so bili pa na zemlji tiste dni; zakaj potem, ko so sinovi Božji zahajali k človeškim hčeram, in ko so oné rodile, so bili tisti mogočni in od nekdaj sloveči možje. Bar. 3, 26. Mod. 14, 6. Sir. 16, 8.

5. Ko je pa Bog vidil, de je hudobija ljudi velika na zemlji, in de so vse misli serca vedno le v hudo obernjene; Spod. 8, 21. Mat. 15, 19.

6. mu je bilo žal, de je vstvaril človeka na zemlji, in je bil znotrej s serčno žalostjo presunjen,[6])

7. ter je rekel: Potrebil bom človeka, kteriga sim vstvaril, z zemlje, pa ne le človeka, ampak tudi živíno, laznino in ptice pod nebam; zakaj žal mi je,[7]) de sim jih vstvaril.

8. Noe pa je dosegel milost pred Gospodam.

9. To je Noetov zarod: Noe je bil pravičen in popolnama mož v svojim zarodu, z Bogam je hodil. Sir. 44, 17.

10. In rodil je tri sinove: Sema, Kama in Jafeta.

11. Popačena pa je bila zemlja pred Bogam in napolnjena s krivico.

12. In ko je Bog vidil, de je zemlja popačena (zakaj popačilo je vse meso svojo pot na zemlji),

13. je rekel Noetu: Konec vsiga mesa je prišel pred me; napolnjena je zemlja z njih krivico, in jez jih bom pokončal z zemljo vred. 1. Petr. 3, 20: 2. Petr. 2, 5.

14. Naredi si barko iz obrezaniga lesá;[8]) predala naredi v barki, in s smolo jo zamaži znotrej in zunej.

15. In takole jo naredi: Tri sto komolcov bodi dolgost barke, petdeset komolcov nje širjava, in trideset komolcov njena visokost.

16. Okno naredi v barki,[9]) in komolc visokosti mu odméri; vrata barkine pa naredi na strani; na-

1. pobožni Setov zarod (Kriz., Ciril., Teod.).
2. hudobni Kajnovi mlajši (Avg.).
3. ne več dolgo.
4. poželjivosti vdan (Kriz., Ambr.).
5. naj ima še sto in dvajset let za spreobernjenje, preden ga zadene kazen (Avg., Hier.).
6. Bog govorí s človekam po človeško.
7. Bog sicer spreminja svoje obnašanje do ljudi, tode njegovo spreminjanje je bilo že določeno v njegovi nespremenljivi previdnosti (Avg.).
8. V hebrejskim: „*iz jeloviga ali cedroviga lesa*“, ali iz smolnatiga lesa sploh.
9. na barknim stropu.

pravi v nji spodnje, srednje in zgornje nadstropje.

17. Glej, povodenj bom poslal na zemljo, de pokončam vse meso, v kterim je duh življenja pod nebam; vse, kar je na zemlji, naj vzame konec.

18. S teboj pa bom storil zavezo;[10]) in v barko pojdeš ti, in tvoji sinovi, tvoja žena, in žene tvojih sinov s teboj.[11])

19. In od vsih živál vzemi v barko po dvoje, de s teboj živé, samca in samico:

20. od ptic po njih plemenih in od živine po nje plemenu, in od vsih lazečih živál zemlje po njih plemenih; po dvoje od slehernih naj gre s teboj noter, de se per življenji ohranijo.

21. Vzemi tedej seboj vsaciga živeža, ki je za jesti, in si ga naberi; in bo tebi in njim v jed.

22. Noe je tedej vse storil, kar mu je Bog zapovedal.

VII. Poglavje.

Potop zavoljo greha.

1. In Gospod mu je rekel: Pojdi v barko ti, in vsa tvoja družina; zakaj tebe sim spoznal pravičniga pred seboj v tem rodu. 2. Pet. 2, 5. Hebr. 11, 7.

2. Vsih čistih živál[1]) vzemi po sedmero, samca in samico; nečistih živál pa po dvoje, samca in samico.

3. In tudi ptic nebá po sedmero, samca in samico, de se pleme ohrani po vsi zemlji.

4. Zakaj, še sedem dní je, potem bom dal deževati na zemljo štirdeset dní in štirdeset nočí, in potrebil bom z zemlje vse stvarí, ki sim jih vstvaril.

5. Noe je tedej vse storil, kar mu je bil Gospod zapovedal.

6. In bil je šest sto let star, ko so vodé potopa čez zemljo stopile.

7. In Noe je šel v barko, in ž njim njegovi sinovi, njegova žena, in žene njegovih sinov, zavoljo vodá potopa. Mat. 24, 37. Luk. 17, 26: 1. Petr. 3, 20.

8. Tudi čistih in nečistih živál, in ptic, in vsiga, kar se giblje na zemlji,

9. je po dvojno z Noetam v barko šlo, samec in samica, kakor je bil Gospod Noetu zapovedal.

10. In ko je bilo sedem dní minulo, so vodé potopa čez zemljo stopile.

11. Ko je bil Noe šest sto let star, sedemnajsti dan druziga mesca[2]) so vsi studenci vélikiga

---

10. tebe in tvoje bom otel.

11. Imej Noeta za zgled pravičnosti in iši v življenji pred Bogam perbežališa per Jezusu in njegovi cerkvi, barki zveličanja, in boš tudi ti z Noetam odšel sodbi Božji.

1. t. j., tacih, ki so se smele darovati. Spod. 8, 20.

2. listopada. Šteli so mesce po gospodarstvinim letu, ki se je kozoperska s setvijo začelo.

brezna perderli, in zatornice nebá so se odperle,[3])

12. in dež je lil na zemljo štirdeset dní in štirdeset nočí.

13. Ravno tisti dan je šel v barko Noe, in Sem, in Kam, in Jafet, njegovi sinovi, njegova žena, in tri žene njegovih sinov z njim.

14. Oni in vsa žival po svojim plemenu, in vsa živína po svojim plemenu, in vse, kar se giblje, po svojim plemenu, in vsa perutnína po svojim plemenu, vsi ptiči in vse ptičice

15. so šli k Noetu v barko, po dva in dva od vsake stvari, v kteri je bil duh življenja.

16. In kar je šlo, samec in samica, je šlo od vsih stvarí, kakor mu je bil Bog zapovedal, in Gospod je od zunej za njim zaperl.

17. In dež je lil štirdeset dní na zemljo; in vodé so se narašale, in so vzdignile barko od tal na kviško;

18. zakaj grozno so se razlile, in so napolnile vse po verhu zemlje; barka pa je plavala po vodah.

19. In vode so čedalje veči perhajale na zemlji, in vse visoke goré pod vsim nebam so bile pokrite.

20. Petnajst komolcov viši so vodé stopile nad goré, ktere so pokrile.[4])

21. In pokončane so bile vse stvarí, ki so se gibale na zemlji: ptice, živina, zverina in vsa laznína, ki lazi po zemlji, in vsi ljudje, Modr. 10, 4. Sir. 39, 28: 1. Petr. 3, 20.

22. in vse, kar diha in živí na zemlji, je pomerlo.

23. In pokončal je vse stvarí, ki so bile na zemlji, od človeka do živali, laznino in ptice neba, vse je bilo potrebljeno z zemlje; ostal je pa sam Noe, in kteri so bili z njim v barki.

24. In vode so stale sto in petdeset dní na zemlji.

VIII. Poglavje.

Vode upadajo. Noe gre iz barke, in daruje.

1. Bog pa se je spomnil Noeta, in vsih žival in vse živine, ki je bila z njim v barki, in je poslal veter na zemljo, in vodé so upadale.

2. In zaperli so se studenci brezna in zatornice nebá, in ustavljen je bil dež spod néba.

3. In vodé so se vernile znad zemlje, ter so se sem ter tje raztekale, in so jele upadati čez sto in petdeset dni.

4. In sedem in dvajseti dan sedmiga mesca[1]) je barka obstala na gorah armenskih.[2])

5. Vodé so se pa odtekale in upadale do desetiga mesca;

3. voda v zemlji skrita se je združila z morjem in z dežjem neba, in se je razlila po zemlji.

4. Kdo jo je premeril? Duh Božji, po čigar navdajanji je Mojzes pisal.

1. V hebrejskim: „*sedemnajsti dan*“.

2. V hebrejskim: „*na gori Araratu*“.

ter pervi dan desetiga mesca so se perkazali verhovi gorá.

6. In ko je bilo preteklo štirdeset dní, je Noe odperl okno barke, ki ga je naredil, in je spustil vrana;

7. ta je zletel, in se ni vernil, de so se vodé posušile na zemlji.

8. Tudi goloba je spustil za njim, de bi zvedil, ali so vodé že jenjale po verhu zemlje.

9. Ker se pa ni imel kam usesti, se je vernil k njemu v barko; zakaj vodé so bile še po vsi zemlji; in je roko stegnil, ga je prijel, in vzel v barko.

10. In ko je čakal še druzih sedem dní, je spet goloba spustil iz barke.

11. Ta pa je zvečer k njemu nazaj prišel, in je oljkino vejico z zelenimi peresci v svojim kljunu pernesel. Noe je tedej zvedil, de so vodé odtekle z zemlje.

12. Vender je pa še druzih sedem dni čakal, in je spustil goloba, ki se ni več vernil k njemu.

13. Šest sto in pervo leto[3]) tedej, pervi dan perviga mesca[4]) so se vodé zmanjšale[5]) na zemlji; in Noe je odkril streho barke, je pogledal in vidil, de je bilo suho po zemlji.[6])

14. Sedem in dvajseti dan druziga mesca je bila zemlja prav suha.

15. Bog je pa Noetu govoril, rekoč:

16. Pojdi iz barke, ti in tvoja žena, tvoji sinovi, in žene tvojih sinov s teboj.

17. Vse živali, ki so per tebi, vse žive stvarí, ne le ptice, ampak tudi zveri in vso laznino, ktera po zemlji lazi, pelji ven seboj, in pojdite po zemlji, rastite in množite se na nji. Zgor. 1, 28. Spod. 9, 1.

18. Noe je tedej ven šel in njegovi sinovi, njegova žena, in žene njegovih sinov z njim;

19. pa tudi vse živali, vsa živina in laznína, ki lazi po zemlji, po svojih plemenih, so šle iz barke.

20. Noe pa je postavil altar Gospodu, in je vzel od vsih čistih žival in ptic, in je daroval žgavne darove na altarji.

21. In prijetni duh[7]) je bil všeč Gospodu, in je rekel:[8]) Nikdar več ne bom preklel zemlje zavoljo ljudí; zakaj čut in misel človeškiga serca sta nagnjena k hudimu od njegove mladosti; ne bom tedej več pokončal vsiga, kar živí, kakor sim storil.[9]) Zgor. 6, 5. Mat. 15, 19.

---

3. življenja Noetoviga.
4. kozoperska; ker izvoljeno ljudstvo je pred izhodam iz Egipta začenjalo leto jesenski čas. Glej 2. Mojz. 12, 2.
5. V hebrejskim: „*de se je posušila*“.
6. akoravno še blatno.
7. Gospod je dar milostljivo sprejel.
8. V hebrejskim: „*sam seboj*“.
9. Per Noetovim darovanji, ktero je Bogu sosebno dopadlo, je Gospod storil to obljubo, in zato je to darovanje polno dobrih nasledkov, ker je bilo tudi, kakor drugi darovi stariga zakona, predpodoba kervave daritve Jezusa Kristusa, kakor učé sv. očaki. Glej 3. Mojz. 1. razl. 1.

22. Vse dní zemlje ne bo prejenjala ne setev ne žetev, ne mraz ne vročina, ne poletje ne zima, ne noč ne dan.[10])

IX. Poglavje.

Bog sklene zavezo z novim zarodam. Noe prekolne Kama in Kanaana, blagosloví pa Sema in Jafeta.

1. In Bog je blagoslovil Noeta in njegove sinove, in jim je rekel: Narašajte in množite se, in polnite zemljo. Zgor. 1, 22. 28: 8, 17.

2. In strah in trepet pred vami naj obhaja vse živali zemlje in vse ptice nebá z vsim, kar se giblje na zemlji; vse ribe morja so vam v roke dane;

3. in vse, kar se giblje in živí, vam bodi v jed; kakor zelene zeliša vam dam vse. Zgor. 1, 29.

4. Samó de mesa s kervjo ne jejte.[1]) Djan. ap. 15, 29.

5. Zakaj kri vašiga življenja bom térjal[2]) iz rok vsih zverin, in iz rok človeka; iz rok moža, in iz rok njegoviga brata bom térjal človeško življenje. 2. Mojz. 21, 28.

6. Kdor koli bo človeško kri prelil, njega kri bo prelita; zakaj po Božji podobi je človek vstvarjen. Mat. 26, 52. Skriv. razod. 13, 10.

7. Vi pa se narašajte in množite, in pojdite po zemlji, in polnite jo.

8. Tudi to je Bog govoril Noetu, in njegovim sinovam z njim:

9. Glej, jez naredim zavezo z vami, in z vašim zarodam za vami;

10. in za vsako živo stvar, ki je z vami, za ptice, za vso velíko in malo živino zemlje, ki je šla iz barke, in za vse zverine zemlje.

11. Svojo zavezo naredim z vami; in nikoli več ne bodi pokončano z vodami potopa, kar koli živí, in v prihodnje ne bodi več potopa, de bi razdjal zemljo.[3]) Iz. 54, 9.

12. In Bog je rekel: To je znamnje zaveze, ki jo storim med seboj in med vami, in za vse žive stvarí, ki so z vami, za večne rodove.[4])

13. Svojo mavrico postavim v oblake, in bo znamnje zaveze med menoj in zemljo.[5])

14. In kadar bom nebó z oblaki prevlekel, se bo moja mavrica perkazala v oblakih; Sir. 43, 12.

---

10. in ne bodo nikoli več prišli iz reda, kakor se je zgodilo ob času vesoljniga potopa.

1. vam v znamnje, de sim jez Gospod vsiga življenja, in de se varujte biti neusmiljeni do žival, in človeško kri prelivati (Kriz., Tom.).

2. ako bi vas žival umorila. 2. Mojz. 21, 28.

3. vso zemljo; zakaj zgodí se, de se posamezni kraji še potopé.

4. za vse rodovine.

5. Pred vesoljnim potopam ni bilo mavrice, ker je Gospod zemljo močil, ne z dežjem, ampak z obilno roso. Spred. 2, 5. 6.

15. in se bom spomnil svoje zaveze z vami in z vsako živo dušo, ktera mesó oživlja, in več ne bo potopa v pokončanje vse žive stvarí.

16. In mavrica bo v oblakih, in jo bom zagledal, in se spomnil večne zaveze, ktera je storjena med Bogam in vsimi živimi stvarmi, ki so na zemlji.

17. In Bog je rekel Noetu: To naj bo znamnje zaveze, ktero sim storil med seboj in med vsim, kar živí na zemlji.

18. Noetovi sinovi pa, kteri so šli iz barke, so bili Sem, Kam in Jafet. Kam pa je oče Kanaanov.

19. Ti so trije sinovi Noetovi: in od teh se je ves človeški rod razsejal po vsi zemlji.

20. In Noe, kmet, je začel zemljo obdelovati, in je vinograd zasadil.

21. In ko je vino pil, se je vpijanil in je ležal razodet v svojim šotoru.[6])

22. Ko je Kam, oče Kanaanov, to vidil, de je namreč sramota njegoviga očeta odgernjena, je to svojima bratama zunej povedal.

23. Sem pa in Jafet sta vzela plajš na svoje rame, ter sta šla ritensko, in sta odela sramoto svojiga očeta, in njun obraz je bil proč obernjen, in nista vidila očetove sramote.

24. Kadar se je pa bil Noe iz pijanosti prebudil, in ko je zvedil, kaj mu je storil njegov mlajši sin,

25. je rekel: Preklet bodi Kanaan,[7]) suženj bodi sužnjih svojih bratov.

26. In je rekel: Hvaljen bodi Gospod, Semov Bog; Kanaan bodi njegov suženj.

27. Razširi naj Bog Jafeta, on naj prebiva v Semovih šotorih, in Kanaan bodi njegov suženj.[8])

28. Noe pa je živel po potopu tri sto in petdeset let.

29. In vsih njegovih dní je bilo devet sto in petdeset let, in je umerl.

---

6. Verjetno je, de Noe še ni poznal vpijanljive lastnosti vina.

7. Sin Kamov. Nar hujši kazen je za starše, ako bojo v svojih otrocih kaznovani.

8. Noetov blagoslov in prekletje sta se spolnila; zakaj Sem je očak izvoljeniga ljudstva, ktero samo je zmed vsih ljudstev praviga Boga za Gospoda spoznalo in ga vredno častilo. Jafet je bil blagoslovljen z nar številnejšim zarodam, in je poznejše prebival v Semovih šotorih, ker so se njegovi mlajši nar pervi tiste blagosti vdeležili, ktera je prišla od Judov. Kanaan pa in Kamovi mlajši sploh so bili obeh sužnji; Izraelci so si Kanaanejce podvergli, in vsi drugi Kamovi mlajši so persiljeni nositi manj ali več jarm keršanskih ljudstev, ki so iz rodu Semoviga in Jafetoviga. Azijani sploh izvirajo od Sema, Afrikanci od Kama, in Evropejci od Jafeta, in drugi prebivavci zemlje pa od eniga teh očakov. — To pa, de zunej barke nobeden ni bil rešen, je predpodobno naznanjalo, de zunej cerkve ni zveličanja. Permeri tudi 1. Pet. 3, 21.

X. Poglavje.

Rodovi Noetovih mlajšev.

1. Leti so rodovi Noetovih sinov, Sema, Kama in Jafeta, kterim so bili po potopu sinovi rojeni. 1. Kron. 1, 4.

2. Sinovi Jafetovi so: Gomer, in Magog, in Madaj, in Javan, in Tubal, in Mosoh, in Tiras.

3. Dalje sinovi Gomerjevi: Askenez, in Rifat, in Togorma.

4. Sinovi Javanovi pa: Elisa, in Tarsis, in Ketim, in Dodanim.

5. Leti[1]) so si otoke narodov razdelili po njih deželah, slehern po svojim jeziku, po svojih rodovinah in po svojih ljudstvih.

6. Kamovi sinovi pa: Kus, Mezraim, Fut in Kanaan.

7. Sinovi Kusovi: Saba, in Hevíla, in Sábata, in Regma, in Sabataka. Sinova Regmatova: Saba in Dadan.

8. In je rodil Kus Nimroda; ta je jel mogočen biti na zemlji.

9. In je bil močán lovec pred Gospodam.[2]) Zavoljo tega se je začel pregovor: Močan lovec pred Gospodam, kakor Nimrod.

10. Začetek njegoviga kraljestva pa je bil: Babilon, in Arak, in Akad, in Kalane v senaarski deželi.

11. Iz te dežele je prišel Asur,[3]) in je sozidal Ninive, in mestne ulice,[4]) in Kale,

12. tudi Resen med Ninive in Kale, to je velíko mesto.

13. Mezraim pa je rodil Ludíma, in Anamíma, in Laabima, Neftuima.

14. in Fetrusíma in Kasluíma, od kterih so prišli Filistejci in Kaftorjani.

15. Kanaan pa je rodil Sidona, svojiga pervorojeniga, in Heteja,

16. in Jebuseja, in Amoreja, in Gergeseja,

17. in Heveja, in Arakeja, in Sineja,

18. in Aradia, in Samareja, in Amateja, in po teh so se Kananejci dalje razširjali.

19. In meje Kanaana, ko se od Sidona v Geráro pride, so segle do Gaze, in ko greš v Sodomo, in Gomoro, in Adamo, in Seboim, do Lese.

20. Ti so Kamovi sinovi po svojih rodovinah, in jezikih, in rodovih, in deželah, in ljudstvih.

21. Tudi Semu, očetu vsih Heberjevih otrók, in starejšimu bratu Jafetovimu so bili rojeni otroci.

22. Sinovi Semovi: Elam, in Asur, in Arfaksad, in Lud, in Aram. 1. Kron. 1, 17.

23. Aramovi sinovi: Us, in Hul, in Geter, in Mes.

24. Arfaksad pa je rodil Saleta, od kteriga je bil rojen Heber.

25. In Heberju sta bila rojena dva sina; enimu je bilo ime Faleg, zato ker je bila ob njego-

1. in njih mlajši.
2. on je veliko ljudi spravil pod svojo oblast.
3. Drugi prestavljajo: „*Iz te dežele je* (Nimrod) *šel v Asirijo*“.
4. Hebrejsko imé je Rehobot-Ir, ktero je Vulgata prestavila.

vim času zemlja razdeljena, in imé njegoviga brata je bilo Jektan,

26. ta Jektan je rodil Almodada, in Salefa, in Asarmota, Jareta,

27. in Adurama, in Uzala, in Dekla,

28. in Ebala, in Abimaela, Saba,

29. in Ofra, in Hevila, in Jobaba. Vsi ti so Jektanovi sinovi.

30. In njih prebivališe je bilo od Mese do Sefára, jutrove gore.

31. Ti so Semovi sinovi po svojih rodovinah, in jezikih, in deželah, in ljudstvih.

32. Leté so Noetove rodovine po svojih ljudstvih in narodih. Od teh so se ljudstva po potopu zaselile na zemlji.

XI. Poglavje.

Babilonski stolp. Zmešanje jezika. Semova rodovina.

1. Bil je pa na zemlji le en jezik in enako govorjenje. Modr. 10, 5.

2. In ko so šli od jutroviga,[1]) so našli v deželi Senaaru ravnino, in so tam prebivali.

3. In so rekli eden druzimu: Pridite, naredimo opék, in žgímo jih v ognji! In so imeli opeke namesti kamnja in smolo namesti mavte.

4. In so djali: Pridite, sozidajmo si mesto in stolp, kteriga verh naj se nebá dotika, in storímo sloveče svoje imé, preden se razkropimò po vsi zemlji.[2])

5. Gospod pa je stopil doli, de bi vidil mesto in stolp,[3]) kteriga so Adamovi sinovi sozidali,

6. in je rekel: Glej, le en narod je, in vsi le en jezik govoré, in to so začeli delati, in ne bodo odstopili od sklepa, dokler ga v djanji ne spolnijo;

7. torej pridite, stopímo doli, in zmešajmo jim tam jezik, de eden druziga ne bodo razumeli.

8. In tako jih je Gospod iz tistiga kraja po vsi zemlji razkropil, in so jenjali mesto zidati.

9. In zavoljo tega je bilo tisto mesto imenovano Babel,[4]) ker je bil ondi zmešan jezik vsiga svetá, in od ondod jih je Gospod na vse kraje razkropil.[5])

10. Ti so Semovi rodovi: Sem je bil sto let star, ko je Arfaksada rodil, dve leti po potopu. 1. Kron. 1, 17.

11. In Sem je potem, ko je

---

1. od jutrove straní Armenije proti jugu v Babilon.

2. V hebrejskim: „*de se ne bomo razkropili po vsi zemlji*“, (temuč, de se lahko spet snidemo, ker bomo stolp od deleč vidili).

3. Bogu ni treba nikamor hoditi, ker je povsod; če pa vender kje za ljudi čudeže dela, je tako rekoč zavoljo ljudi tje prišel. Bogu tudi ni treba nič ogledovati, ker vse vidi; kjerkoli pa njegova posebna previdnost vlada, tam tako rekoč ogleduje (Avg.).

4. t. j., zmešnjava.

5. Takó kaznuje Bog prevzetnost z zmešnjavo jezika, uma in vere. O, de bi le kmalo imeli en jezik in eno vero!

rodil Arfaksada, živel pet sto let, in je rodil sinove in hčere.

12. Dalje je bil Arfaksad pet in trideset let star, in je rodil Sáleta.

13. In Arfaksad je potem, ko je rodil Sáleta, živel tri sto in tri leta, in je rodil sinove in hčere.

14. In Sale je bil trideset let star, in je rodil Heberja.

15. In Sale je potem, ko je rodil Heberja, živel štiri sto in tri leta, in je rodil sinove in hčere.

16. Heber pa je bil štiri in trideset let star, in je rodil Falega.

17. In Heber je potem, ko je rodil Falega, živel štiri sto in trideset let, in je rodil sinove in hčere.

18. In Faleg je bil trideset let star, in je rodil Reva.

19. In Faleg je potem, ko je rodil Reva, živel dve sto in devet let, in je rodil sinove in hčere. 1. Kron. 1, 19.

20. Rev pa je bil dve in trideset let star, in je rodil Sarúga.

21. In Rev je potem, ko je rodil Sarúga, živel dve sto in sedem let, in je rodil sinove in hčere.

22. Bil je pa Sarúg trideset let star, in je rodil Nahorja.

23. In Sarúg je potem, ko je rodil Nahorja, živel dve sto let, in je rodil sinove in hčere.

24. Nahor pa je bil devet in dvajset let star, in je rodil Tareta.

25. In Nahor je potem, ko je rodil Tareta, živel sto in devetnajst let, in je rodil sinove in hčere.

26. In Tare je bil sedemdeset let star, in je rodil Abrama, Nahorja in Arana. 1. Kron. 1, 26. Joz. 24, 2.

27. Ti so Taretovi rodovi: Tare je rodil Abrama, Nahorja in Arana. Dalje je Aran rodil Lota.

28. In Aran je umerl pred Taretam, svojim očetam, v deželi svojiga rojstva, v Uru Kaldejcov.

29. Abram pa in Nahor sta se oženila; Abramovi ženi je bilo imé Saraja, in Nahorjevi ženi Melka, ktera je bila hči Arana, očeta Melkiniga in očeta Ješiniga.

30. Saraja pa je bila nerodovitna, in ni imela otrók.

31. Tare je tedej vzel Abrama, svojiga sina, in Lota, Aranoviga sina, kteri je bil sin njegoviga sina, in Sarajo, svojo sinaho, ženo Abrama, svojiga sina, in jih je peljal iz Ura Kaldejcov, naj bi šli v deželo Kanaan; in so prišli do Harana, in so tam prebivali. Joz. 24, 2: 2. Ezdr. 9, 7. Judit 5, 6. Djan. apost. 7, 2.

32. In Taretovih dni je bilo dve sto in pet let, in je umerl v Haranu.

XII. Poglavje.

Abramov poklic in obljuba Božja do njega. Abram gré na Egiptovsko.

1. Gospod pa je rekel Abramu:[1]) Pojdi iz svoje dežele, in

1. še pred smertjo njegoviga očeta.

od svoje rodovine, in iz hiše[2]) svojiga očeta, in pridi v deželo, ki ti jo bom pokazal. Djan. ap. 7, 3.

2. In iz tebe bom storil velik narod, in te bom oblagodaril in poveličal tvoje imé, in boš oblagodarjen.

3. Oblagodaril jih bom, kteri bodo tebe oblagodarjali, in preklel, kteri bodo tebe kleli; in v tebi[3]) bodo oblagodarjeni vsi narodi zemlje. Spod. 18, 18: 22, 18: 24, 4. Gal. 3, 8.

4. Abram je tedej šel, kakor mu je bil Gospod ukazal, in z njim je šel Lot. Abram je bil pet in sedemdeset let star, ko je šel iz Harana. Hebr. 11, 8.

5. In je vzel seboj Sarajo, svojo ženo, in Lota, sina svojiga brata, in vse premoženje, ktero so imeli, in vso družino, ktero so v Haranu perdobili; ter so se vzdignili, in so šli v kanansko deželo. In ko so vanjo prišli,

6. je Abram deželo prehodil do kraja Sihema, do slovečiga dola;[4]) takrat pa so bili Kananejci v deželi.

7. Gospod pa se je Abramu perkazal, in mu je rekel: Tvojimu zarodu bom dal to deželo. Tam je on altar postavil Gospodu, ki se mu je bil perkazal. Spod. 13, 14: 15, 18: 26, 3: 5. Mojz. 34, 4.

8. In od tod se je podal k gori, ktera je proti jutru od Betela, in je ondi svoj šotor razpel; in je imel proti zahodu Betel, in Haj proti izhodu; tudi tam je altar postavil Gospodu, in je klical njegovo imé.

9. In Abram se je gredé dalje pomikal, in je šel proti jugu.

10. Lakota pa je vstala v deželi, in Abram je šel v Egipt, de bi ondi preptujeval; zakaj lakota je bila po deželi grozna.

11. In ko je že blizo bil v Egipt stopiti, je rekel Saraji, svoji ženi: Vem, de si lepa žena,

12. in de Egipčani, ko te bodo vidili, porekó: Njegova žena je; in ubili me bodo, tebe pa ohranili.

13. Reci tedej, prosim te, de si moja sestra,[5]) de mi bode zavoljo tebe dobro, in de bom zavoljo tebe per življenji ohranjen.

14. Ko je tedej Abram v Egipt prišel, so vidili Egipčani ženo, de je silno lepa.

15. In pervaki so to Faraonu povedali, in so mu jo hvalili, in ona je bila odpeljana v Faraonovo hišo.

16. Abramu so pa dobro storili zavoljo nje, in je imel ovac, in volov, in oslov, in hlapcov, in dekel, in oslic, in kamel.

17. Udaril pa je Gospod Faraona in njegovo hišo s silno velikimi stiskami zavoljo Saraje, Abramove žene.

18. In Faraon je Abrama poklical, in mu je rekel: Kaj si mi storil? Zakaj mi nisi povedal, de je tvoja žena?

---

2. v kteri malikujejo. Joz. 24, 2. 3. Zapusti tudi ti, če ravno ne vselej po telesno, vender pa po duhovno svoje sorodnike, ako zaderžujejo zveličanje tvoje duše. Mat. 19, 29.

3. v tebi, ko deblu Mesijevim. Gal. 3, 8. 16.

4. V hebrejskim: „*do Terebinte More*“.

5. to ni bila laž; zakaj Saraja je bila popolisestra Abramova. Glej spod. 20, 12.

19. Zakaj si rekel, de je tvoja sestra, de sim si jo vzel za ženo? Na, tu imaš svojo ženo, vzemi jo in pojdi![6])

20. In Faraon je povelje dal svojim ljudem zastran Abrama, de so spremili njega, in njegovo ženo, in vse, kar je imel.

XIII. Poglavje.

Abram in Lot se ločita. Obljuba posestva kananske dežele.

1. Šel je tedej Abram iz Egipta, on in njegova žena, in vse, kar je imel, in Lot z njim proti jugu.[1])

2. Bil je pa silno bogat s posestvam zlata in srebra.

3. In se je vernil po poti, po kteri je bil prišel, od juga proti Betelu, do kraja, v kterim je bil poprej šotor postavil med Betelam in Hajem,

4. tje, kjer je poprej altar naredil, in ondi je klical imé Gospodovo. Zgor. 12, 7.

5. Pa tudi Lot, ki je bil z Abramam, je imel čede ovác in goved, in šotore.

6. In nista imela prostora v deželi, de bi bila vkup prebivala; zakaj njuno premoženje je bilo veliko, in nista mogla skupej prebivati. Spod. 36, 7.

7. Za tega voljo se je tudi prepir začel med pastirji Abramovih in Lotovih čéd. Tisti čas pa so Kananejci in Ferezejci v ti deželi prebivali.

8. Abram je tedej rekel Lotu: Prosim, naj ne bo krega med menoj in teboj, med mojimi in tvojimi pastirji, zakaj brata sva.[2])

9. Glej vsa dežela je pred teboj; prosim, loči se od mene; ako tí na levo pojdeš, se bom jez desne deržal; ako si tí desno izvoliš, pojdem jez na levo.[3])

10. Lot je tedej svoje očí vzdignil, in je pregledal vso okrajino ob Jordanu, ktera je bila povsod vodénčnata, preden je Gospod Sodomo in Gomoro razdjal, kakor raj Gospodov, in kakor Egipt, de se pride v Segor.

11. In Lot si je izvolil okrajino ob Jordanu, in se je podal proti jutrovimu, in brata sta se ločila.

12. Abram je prebival v deželi Kanaanu, Lot pa je bival v mestih okoli Jordana, in je v Sodomi prebival.[4])

---

6. Kralj se še ni bil Saraje dotaknil, ker je bila stara navada, žene več mescov perpravljati, preden so šle v kraljev hram. Glej Est. 2, 12. (Hieron.). Abram pa tudi ni dal svoje žene v greh, temuč je zaupal v Boga, de bo on Sarajo rešil iz nevarnosti, v ktero jo je mogel spustiti, de je s tem odvernil veči nesrečo (Avg., Kriz.).

1. v poldnevno deželo Kanaan.

2. t. j., sorodnika, ti si mojiga brata sin, in jaz tvoj stric. Glej zgor. 11, 27. Permeri Mat. 1. razl. 24.

3. Blagor mirnim! Tudi ti rad jenjaj svojimu bratu, ako je ravno manji ko ti, de se mir ohrani.

4. V hebrejskim: „*in je svoje šotore razpel tje do Sodome*“. Tudi ti se dostikrat ozéraš, kakor Lot, po boljšim stanu, in zabredeš v razuzdano Sodomo.

13. Sodomljani pa so bili zlo hudobni, in silni grešniki pred Gospodam.

14. In Gospod je rekel Abramu, potem ko se je bil Lot od njega ločil: Vzdigni svoje očí, in poglej s kraja, v kterim si zdej, proti severju in jugu, proti izhodu in zahodu. Zgor. 12, 7. Spod. 15, 18: 26, 4: 5. Mojz. 34, 4.

15. Vso deželo, ki jo vidiš, bom dal tebi in tvojimu zarodu vekomej.[5])

16. In tvoj zarod bom namnožil, kakor prah zemlje; ako zamore kdo prah zemlje razšteti, bo tudi tvoj zarod razštel.

17. Vzdigni se tedej, in obhodi deželo po nje dolgosti in širokosti; ker tebi jo hočem dati.

18. Abram je tedej svoj šotor premaknil, je šel in je prebival per dolu Mambre, ki je v Hebronu; in je ondi postavil altar Gospodu.

XIV. Poglavje.

Abram premaga štiri kralje in reši Lota. Melkizedek daruje kruh in vino, blagoslovi Abrama, in Abram mu desetino da.

1. Zgodilo se je pa tisti čas, de so Amrafel, kralj senaarski, in Arjok, kralj Ponta,[1]) in Kodorlahomor, kralj Elamljanov,[2]) in Tadal, kralj narodov,

2. vojsko začeli z Baram, kraljem Sodomljanov, in z Bersam, kraljem Gomore, in s Senaabam, kraljem Adame, in s Semeberjem, kraljem Seboima, in s kraljem Bale, to je, Segora.

3. Vsi ti so vkup prišli v gojzdno dolino,[3]) ktera je zdaj slano morje.[4]) Spod. 19, 24.

4. Zakaj dvanajst let so bili Kodorlahomorju podložni, trinajsto leto so pa od njega odstopili.

5. Štirnajsto leto je tedej prišel Kodorlahomor, in kralji, ki so bili z njim, in so pobili Rafajane v Astarotkarnaimu in Zuzijane z njimi, in Emijane v Savi Karjataimu,

6. in Horeje v seirskih gorah noter do planjave Farana, ktera je v pušavi.

7. In so se vernili, in prišli k studencu Misfatu, to je, Kadesu; in so pokončali vso deželo Amalekičanov in Amorejcov, kteri so prebivali v Asasontamaru.[5])

8. In vzdignili so se, kralj Sodomljanov, in kralj Gomore, in kralj Adame, in kralj Seboima,

---

Bodi torej s tem zadovoljin, kar imaš, sicer bi utegnil na svoji duši škodo terpeti.

5. za zmirej, ako bodo tvoji mlajši takó pokorni, kakor si ti. Pravi, duhovni mlajši Abramovi prebivajo večno v deželi Kanaan, ki je predpodoba kraljestva Božjiga in nebés, kakor učé sv. očaki.

1. V hebrejskim: „*v Elasaru*“, deželici na Mezopotamskim.
2. Perzijanov.
3. V hebrejskim: „*v dolini Sidimu*“.
4. Glej spod. 19, 24.
5. Tedaj so premagali vso deželo proti jutru od Palestine do Evfrata.

in tudi kralj Bale, to je, Segora, in so se jim v gojzdni dolini v boj ustavili,

9. namreč Kodorlahomorju, kralju Elamljanov, in Tadalu, kralju narodov, in Amrafelu, kralju senaarskimu, in Arjoku, kralju v Pontu: štirje kralji peterim nasproti.

10. Gojzdna dolina pa je imela veliko smolnatih jam.[6]) Tedej sta kralj Sodomljanov in kralj Gomore bežala, in sta tam padla,[7]) in ti, ki so ostali, so na goro bežali.

11. In so pobrali[8]) vse premoženje Sodomljanov in Gomorjanov, in vse, kar je v živež, in so proč šli.

12. In tudi Lota, ki je v Sodomi prebival, sina Abramoviga brata, in njegovo premoženje so odpeljali.

13. In glej, eden, ki je ušel, je sporočil Abramu, Hebrejcu, ki je prebival v dolu Mambreta, Amorejca, brata Eskoloviga, in brata Anerjeviga; zakaj ti so bili zavezo storili z Abramam.

14. Ko je Abram slišal, de je namreč Lot, njegov brat, vjet, je zbral[9]) svojih tri sto in osemnajst domačih hlapcov, in jih je podil noter do Dana.

15. In ko je bil razdelil svoje tovarše, je ponoči nanje planil, in jih premagal in podil noter do Hobe, ktera stoji na levi[10]) Damaska.

16. In je nazaj dobil vse premoženje, in Lota, svojiga brata, z njegovim premoženjem, tudi žene in ljudstvo.

17. Kralj Sodomljanov mu je pa naproti šel, ko se je vernil iz boja s Kodorlahomorjem in s kralji, ki so z njim bili v dolini Savi, ktera je kraljeva dolina.

18. Melkizedek pa, salemski[11]) kralj, je kruha in vina pernesel; zakaj duhoven je bil Boga nar Višiga.[12])

19. In ga je blagoslovil, rekoč: Blagoslovljen bodi Abram od Boga nar Višiga, kteri je vstvaril nebo in zemljo;

20. in hvaljen bodi Bog nar Viši, s čigar pomočjo so sovražniki v tvojih rokah. In (*Abram*) mu je dal desetino od vsiga.

21. Kralj Sodomljanov pa je rekel Abramu: Ljudi mi daj, drugo zase obderži.

22. In mu je odgovoril: Svojo roko povzdignem proti Gospodu, nar višimu Bogu, posestniku neba in zemlje;

23. od vsiga tvojiga nočem ne niti votka, ne jermena od čevljev, de ne porečeš: Jez sim obogatil Abrama;

24. razun tega, kar so hlapci povžili, in delov mož, ki so z menoj šli: Aner, Eskol in Mambre; ti naj si vzamejo svoje dele.

---

6. Dolina je imela veliko jam, iz kterih je iztekala zemeljska smola.
7. v smolnate jame.
8. sovražni kralji.
9. V hebrejskim: „*je oboroŝil*“.
10. na severni strani.
11. jeruzalemski.
12. Daroval je pravimu Bogu; iz vsiga ostaliga pa je darovno pojedino napravil.

XV. Poglavje.

Obljube Božje do Abrama.

1. Ko se je bilo to zgodilo, je Bog v perkazni Abramu govoril, rekoč: Nikar se ne boj, Abram! jez sim tvoj varh in tvoje veliko plačilo.

2. In Abram je rekel: Gospod Bog! kaj mi hočeš dati? Jez bom brez otrók umerl, in sin oskerbnika moje hiše je ta Eliezer Damasčan.[1])

3. In Abram je dalje govoril: Meni pa nisi dal zaroda, in glej, moj hlapec bo moj dedič.

4. In zdajci mu je Gospod odgovoril, rekoč: Ta ne bo tvoj dedič, ampak on, ki iz tebe pride, bo tvoj dedič.

5. Nato ga je ven[2]) peljal, in mu rekel: Poglej nebó, in razštej zvezde, če jih moreš. Toliko, mu je djal, bo tvojiga zaroda. Rim. 4, 18.

6. Abram je Bogu verjel, in v pravičnost mu je bilo šteto.[3])

7. In *(Bog)* mu je djal: Jez sim Gospod, ki sim te izpeljal z Ura Kaldejcov, de bi ti dal to deželo, in de bi jo tí posedel.

8. On pa je odgovoril: Gospod Bog! kako morem vediti, de jo bom v posest dobil?[4])

9. In Gospod mu je odgovoril, rekoč: Vzemi za me[5]) triletno telico, triletno kozo, in triletniga ovna, tudi gerlico in goloba.

10. In je vse to vzel, in jih po srédi razdelil, in oba dela eniga druzimu nasproti položil, ptic pa ni razdelil.[6])

11. In ptiči so planili na mertve trupla, in Abram jih je odgnal.

12. Po solnčnim zahodu pa se je Abrama terdno spanje lotilo, in velik strah ga je obšel, in tema je bila.

13. In mu je bilo rečeno: Vedi prevedoč, de bojo tvoji mlajši ptujci v deželi, ktera ne bo njih, in v sužnost jih bojo spravili in stiskali štiri sto let. Djan. apost. 7, 6.

14. Vender pa bom ljudstvo, kterimu bojo služili, jez sodil; in potem se bojo z velikim premoženjem ven podali.

Melkizedek (kralj pravice), ki se tudi kralj Salema (kralj mirú) imenuje, je bil predpodoba Jezusa Kristusa, večniga Kralja pravice in mirú; njegov dar je bil predpodoba sv. maše. Glej Hebr. 5, 7. O naj bi se tudi mi serčno vojskovali in premagali, de bi tudi nas poživil in oblagodaril Kralj mirú!

1. Jez imam le tega hlapca, nimam pa nobeniga lastniga sinú, kteri bi bil moj dedič, kaj me hoče tedej še veseliti?
2. ponoči.
3. Njegova vera v Božje obljube, s ktero so bile tudi združene dobre dela (glej spod. 22, 10.), ga je pred Bogam opravičila. Glej Rimlj. 4, 2. Jak. 2, 23. Vera brez dobrih del je mertva.
4. Verjamem, pa povej mi tudi, kakó se bo to zgodilo (Kriz., Teod., Avg.)?
5. za daritev.
6. Takó so v tistih časih darovali, ko so zaveze med seboj delali. Glej Jer. 34, 18.

15. Ti pa pojdeš v miru k svojim očetam, in boš pokopan v lepi starosti.

16. V četertim rodu pa se bodo sem vernili, zakaj hudobije Amorejcov[7]) dozdej še niso dopolnjene.

17. Po solnčnim zahodu tedej se je storila terda tema, in perkazala se je kadeča peč, in ognjen plamen je švigal med unimi deli.[8])

18. Tisti dan je Gospod z Abramam zavezo storil, rekoč: Tvojimu zarodu bom dal to deželo od egiptovske reke do velike reke Evfrata, Zgor. 12, 7 : 13, 15. Spod. 26, 4 : 5. Mojz. 34, 4. 3. Kralj. 4, 21 : 2. Kron. 9, 26.

19. Kinejce, in Kenezejce, Kedmonejce,

20. in Hetejce, in Ferezejce, tudi Rafajce,

21. in Amorejce, in Kananejce, in Gergesejce, in Jebusejce.

XVI. Poglavje.

Agara porodi Izmaela.

1. Saraja tedej, Abramova žena, ni otrók rodila; ker je pa imela deklo, Egipčanko, Agaro po imenu,

2. je svojimu možu rekla: Glej, Gospod me je zaperl, de ne rodim; pojdi k moji dekli,[1]) de morde vsaj po nji sinov dobím.[2]) In ko je v nje prošnjo pervolil,

3. je vzela svojo deklo Agaro, Egipčanko, deset let potem, kar so začeli v deželi Kanaanu prebivati, in jo je dala svojimu možu za ženo.

4. In on je šel k nji. Ko je pa ona vidila, de je spočela, je zaničevala svojo gospodinjo.

5. In Saraja je Abramu rekla: Krivično z menoj[3]) ravnaš; jez sim ti svojo deklo v naročje dala, ktera me pa, ker vidi, de je spočela, zaničuje; Gospod naj sodi med menoj in teboj.

6. Abram ji je odgovoril, rekoč: Glej, tvoja dekla je v tvoji roki; stori z njo, kar hočeš. Ker jo je tedej Saraja hudo imela, je zbežala.

7. In ko jo je angelj Gospodov našel v pušavi zraven studenca, kteri je ob potu proti Suru v pušavi,

8. ji je rekel: Agara, dekla Sarajina, od kod prideš in kam greš? In ona je odgovorila: Bežím pred obličjem Saraje, svoje gospodinje.

---

7. in druzih Kananejcov, ki prebivajo tukaj v deželi.

8. Plamen je podoba Boga, ki je šel med darilnimi deli, kakor so ljudje skozi njega hodili, kadar so med seboj zaveze delali.

1. Vzemi si jo za ženo: Bog je perpustil, de so imeli očaki po več žen. 1. Kron. 1. razl. 7. (Kriz., Avg., Ambr.).

2. Žene so otroke svojih dekel za svoje lastne imele.

3. V hebrejskim: „*terpim krivico zavoljo tebe*“. Dala sim ti jo za ženo; ko si pa njeno prederznost vidil, bi ji bil mógel braniti (Kriz.).

9. In angelj Gospodov ji je rekel: Verni se k svoji gospodinji, in ponižaj se pred njo.

10. In spet ji pravi: Silno bom tvoj zarod pomnožil, de se od preveliciga števila ne bo mogel prešteti.

11. In potem ji reče: Glej, spočela si, in boš sinú rodíla, imé mu daj Izmael,[4]) zato ker je Gospod tvojo britkost uslišal.

12. Ta bo divji človek,[5]) njegova roka bo zoper vse, in roke vsih bodo zoper njega,[6]) in on bo postavil šotore vsim svojim bratam nasproti.[7])

13. Klicala pa je Agara imé Gospodovo, kteri je z njo govoril: Ti si Bog, kteri si me vidil. Zakaj, je rekla, zares, tukej sim vidila od zad tistiga, ki je mene vidil.[8])

14. Zató je tisti studenec imenovala studenec Živiga,[9]) kteri me je vidil. On je med Kadesam in Baradam.

15. In Agara je Abramu sinu rodíla, kteri ga je Izmaela imenoval.

16. Abram je bil šest in osemdeset let star, ko mu je Agara rodila Izmaela.

XVII. Poglavje.

Bog ponovi Abramu obljube, spremeni njegovo in Sarajino imé v imeni Abraham in Sara; zapové obrezovanje v znamnje zaveze; obljubi, de bo Sara Izaka rodila, in de bo iz Izmaela izhajal velik zarod; Abraham dopolni zapoved obrezovanja.

1. Kadar je pa stopil v devet in devetdeseto leto, se mu je Gospod perkazal, in mu je rekel: Jez sim vsigamogočni Bog; hôdi vpričo mene in bodi popolnama.

2. In svojo zavezo bom naredil med seboj in med teboj, in te bom silno silno namnožil.

3. Abram je padel na obraz.

4. In Bog mu je rekel: Jez sim, in moja zaveza je s teboj, in ti boš oče veliko narodov. Sir. 44, 20. Rimlj. 4, 17.

5. In tvoje imé ne bo več Abram, temuč Abraham[1]) se ti poreče; ker sim te postavil očeta veliko narodam.

6. In bom storil, de se boš prav močno narašal, in te bom postavil narodam, in kralji bodo izhajali iz tebe.

7. In svoj zakon bom naredil med seboj in med teboj, in

---

4. t. j., Bog sliši. — Bog gleda na nas, ko smo v zmoti in samoti; bodimo mu torej vprihodnje bolj hvaležni, ter nikar več od njega ne odstopimo. — Cerkveni očaki spoznajo v tem angelji Sinú Božjiga.

5. V hebrejskim: „*on bo kakor divji osel*“, plašna žival, ki se ljudi boji, in je torej prava podoba neukrotljivih Arabljanov, ki so iz Izmaeloviga rodú.

6. On in njegov zarod se bo vedno prepiral in vojskoval s svojimi sosedi.

7. proti jutru od njih v arabski pušavi.

8. vidila sim ga v telesni podobi, ko je proč šel. Glej 2. Mojz. 33, 20. 23.

9. praviga Boga.

1. „*Abram*“ pomeni: imeniten oče, „*Abraham*“ pa: oče množice.

med tvojim zarodam za teboj po njegovih rodovinah, večno zavezo, de sim Bog tvoj in tvojiga zaroda za teboj.

8. In tebi in tvojimu zarodu bom dal deželo, v kteri popotuješ, vso kanansko deželo v last vekomej, in Bog jim bom.

9. In Bog je spet rekel Abrahamu: In ti tedej in tvoj zarod za teboj po svojih rodovinah se deržite moje zaveze. Djan. apost. 7, 8.

10. To je moja zaveza, ktero ohranite med menoj in med seboj in med tvojim zarodam za teboj: Vsakteri zmed vas, ki je moškiga spola, bodi obrezan.

11. Obrézite pa meso svoje sprednje kožice v znamnje zaveze med menoj in med vami. 3. Mojz. 12, 3. Luk. 2, 21. Rimlj. 4, 11.

12. Déte osem dni staro bodi obrezano per vas, vsak moškiga spola v vaših rodovinah, doma rojen, ali kupljen, bodi obrezan, in kteri koli ni iz vašiga rodú.

13. In moj zakon bo v vašim mesu v večno zavezo.[2])

14. Moški, kteriga meso sprednje kožice ni bilo obrezano, ta duša bodi potrebljena zmed svojiga ljudstva, ker je mojo zavezo v nič storil.[3])

15. Bog je tudi rekel Abrahamu: Saraje, svoje žene, ne imenuj več Saraje, ampak Saro.[4])

16. In blagoslovil jo bom in ti bom dal sinú iz nje, in ga bom blagoslovil; on bo oče narodov, in kralji ljudstev bodo izhajali iz njega.

17. Abraham je padel na svoj obraz, in se je nasmejal,[5]) rekoč v svojim sercu: Bo li sto let starimu sin rojen? in Sara, devetdeset let stara, bo li rodila?

18. In je rekel Bogu: O de bi le Izmael živel pred teboj!

19. In Bog je odgovoril Abrahamu: Sara, tvoja žena, ti bo sina rodíla, ki ga Izaka imenuj, in bom naredil svoj zakon z njim in z njegovim zarodam za njim v večno zavezo. Spod. 18, 10: 21, 2.

20. Tudi zastran Izmaela sim te uslišal: Glej, blagoslovil ga bom in množil; in ga bom silno namnožil; dvanajst vojvodov bo rodil, in storil ga bom v veliko ljudstvo.

21. Svojo zavezo pa bom naredil z Izakam, kteriga ti bo k letu obsorej Sara rodila.

22. In ko je bil končal svoj govor, on, ki je ž njim govoril,[6]) se je vzdignil Bog od Abrahama.

23. Abraham pa je vzel Izmaela, svojiga sinú, in vse rojake svoje

---

2. akoravno ne večna v znamnji, vender večna v reči, ki se je po znamnji predpodobovala. Predpodobovalo se je s tem prihodnje očišenje izvirniga greha in posvečenje po Božji gnadi (Tom.). Bilo je obrezovanje mesa tudi podoba notranjiga obrezovanja serca, krotenja vsih hudih slaḋnost in željá.

3. ker si ni v prid obernila pomočka, ki sim ga za ta čas za posvečevanje odmenil (Avg.).

4. „*Saraj*“ pomeni: moja kneznja, kneznja le ene družine; „*Sara*“ pa pomeni kneznjo sploh, t. j., tako kneznjo, ktera ni samo ene rodovine mati, ampak mati mnogoterih in velikih narodov.

5. veselja in začudenja (Avg.). Glej Rimlj. 4, 19. i. d.

6. Bog, ki se mu je perkazal.

hiše, in vse kupljence, vse, kar jih je med vsimi pôsli moškiga spola bilo, in je mesó njih sprednje kožice obrezal, precej, še tisti dan, kakor mu je bil Bog zapovedal.

24. Abraham je bil devet in devetdeset lét star, ko je meso svoje sprednje kožice obrezal.

25. In Izmael, sin, je trinajst let spolnil ob času svoje obreze.

26. Abraham in njegov sin Izmael sta bila ravno tisti dan obrezana.

27. In vsi moški njegove hiše, ne le domá rojeni, ampak tudi kupljenci, in ptujci so bili obrezani.

XVIII. Poglavje.

Trije angelji pridejo k Abrahamu. Izak je obljubljen. Napoved kazni nad Sodomo.

1. Gospod se mu je pa perkazal v dolini Mambre, ko je per vratih svojiga šotora sedel ob dnevni vročini.

2. In ko je svoje oči vzdignil, so se mu perkazali trije možje, in so stali blizo njega; ko jih je ugledal, jim je spred vrat svojiga šotora naproti tekel, in se do tal perklonil. Hebr. 13, 2.

3. In je djal: Gospod, ako sim milost zadobil v tvojih očeh, ne hôdi memo svojiga hlapca;[1])

4. bom pa pernesel nekoliko vode, de si noge umijete, ter počijete pod drevesam.

5. Tudi grižljej kruha bom pernesel, de si svoje serce okrepčate; potem idite dalje; sej ste zato k svojimu hlapcu prišli. Oni so odgovorili: Stori, kakor si govoril.

6. Abraham je hitel v šotor k Sari, in ji je rekel: Hiti, zmesi tri mere pšenične moke in speci podpepelnikov.[2])

7. On pa je k čedi tekel, in je odbral nar mečji in nar boljši tele, in ga je dal hlapcu, kteri je hitel, in ga je skuhal.

8. Tudi je pernesel siroviga masla in mleka, in tele, ki ga je skuhal, in je pred nje položil; on sam pa je stal per njih pod drevesam.

9. In ko so odjedli,[3]) so mu rekli: Kje je Sara, tvoja žena? On je odgovoril: Glej, v šotoru je. Tob. 12, 19.

10. On[4]) mu reče: Spet bom prišel k tebi obsorej,[5]) ker bota živela, in sina bo imela Sara, tvoja žena. Sara, to slišati, se je smejala za durmi šotora. Zgor. 17, 19. Spod. 21, 1. Rimlj. 9, 9.

11. Bila sta pa oba stara in perletna, in Sari je bil njen čas nehal.

---

1. De je Abraham spoznal zmed treh móž Gospoda, ki sta ga angelja spremljala, učí in terdi več svetih očakov.
2. opresnikov v živim pepelu pečenih.
3. ko so bili na videz odjedli. Glej Tob. 12, 19.
4. eden zmed njih — Gospod.
5. k letu obsorej.

12. Zato se je ona skrivši smejala, rekoč: Ali bom zdej, ko sim se postarala, in ker je moj gospod tudi star, še sladnosti služila? 1. Petr. 3, 6.

13. Gospod pa je rekel Abrahamu: Zakaj se Sara posmehuje in pravi: Ali bom res rodila, ker sim že stara?

14. Je mar Bogu kej težko? Kakor sim rekel, vernil se bom k tebi obsorej, ker bota živela, in imela bo Sara sinú.

15. Sara je tajila, rekoč: Nisim se smejala ne, ker je bila vsa prestrašena. Gospod pa je rekel: Ni takó, temuč smejala si se.[6])

16. Možje so se tedej vzdignili od ondot, in se proti Sodomi obernili, in Abraham je šel z njimi, ter jih je spremljal.

17. In Gospod je rekel: Bom mar Abrahamu skrival, kar mislim storiti,

18. ker bo on veliko in silno močno ljudstvo, in ker bodo po njem oblagodarjeni vsi narodi zemlje? Zgor. 12, 3. Spod. 22, 18.

19. Sej vem, de bo on svojim otrokam in svoji hiši za seboj zapovedal, deržati se Božje poti, in ravnati prav in po pravici, de Gospod vse spolni zavoljo Abrahama, kar mu je govoril.

20. Gospod je tedej rekel: Vpitje iz Sodome in Gomore čedalje veči perhaja, in njih hudobija je grozovitno velika.[7])

21. Doli bom tedej stopil in pogledal, ali je njih djanje takó hudobno, kakoršno je vpitje, ktero je do mene prišlo, de vem, ali je takó ali ne.[8])

22. In obernila sta se[9]) in šla proti Sodomi; Abraham pa je še stal pred Gospodam.

23. In se je perbližal in rekel: Boš li pokončal pravičniga s krivičnim vred?

24. Ako bi bilo petdeset pravičnih v mestu, bodo tudi ti pokončani? In ali bi ne zanesel temu kraju zavoljo petdeset pravičnih, ako so v njem?

25. Ne stori tega, de bi moríl pravičniga s krivičnim vred, in de bi se pravičnimu in krivičnimu enako zgodilo, takó ti ne delaš. Ti, ki ves svét sodiš, ne boš sklenil take sodbe.

26. In Gospod mu je rekel: Ako najdem v Sodomi le petdeset pravičnih po mestu, bom zanesel vsimu kraju zavoljo njih.

27. In Abraham je dalje govoril, rekoč: Ker sim že začel, bom govoril s svojim Gospodam, desiravno sim prah in pepel.

28. Kakó pa, ko bi bilo pet manj pravičnih kot petdeset, boš mar, če jih je pet in štirdeset, vse mesto razdjal? In *(Gospod)* je djal: Ne bom ga razdjal, če jih najdem v njem pet in štirdeset.

---

6. Posmeh Sare se graja, ker je dvomila.

7. Grehi Sodome so toliki, de bodo hudodelce tožili, in mene klicali v maševanje.

8. ali so v resnici dopernesli grehe, kteri vpijejo do mene. Bog govorí tukaj ko človeški sodnik, kteri poprej preiskuje, preden kaznuje. In zakaj govori po človeško? Ker se tudi s tem njegovo prihodnje včlovečenje perpravlja.

9. oba angelja.

29. In mu je spet rekel: Ko bi se jih pa štirdeset našlo v njem, kaj bi storil? On pravi: Ne bom jih udaril zavoljo štirdesetih.

30. *(Abraham)* reče: Prosim, Gospod, ne zameri mi, če govorim: Kakó pa, ko bi se jih trideset v njem dobilo? On odgovorí: Ne bom storil, ako jih tam trideset dobim.

31. *(Abraham)* pravi: Ker sim že jel, bom še govoril s svojim Gospodam: Kakó pa, ko bi se jih ondi dvajset dobilo? On reče: Ne bom jih pokončal zavoljo dvajsetih.

32. Prosim, reče *(Abraham)*: Ne jezi se, o Gospod, de še enkrat pregovorim: Kakó pa, ko bi se jih v njem deset našlo? In je odgovoril: Ne bom jih pokončal zavoljo desetih.

33. In Gospod je proč šel, ko je nehal govoriti z Abrahamam; in ta se je vernil v svoj kraj.[10])

XIX. Poglavje.

Sodoma je pokončana, Lot pa otet. Lotova pregreha.

1. Zvečer pa sta prišla dva angelja v Sodomo, ko je Lot ravno pred mestnimi vratmi sedel. Ko ji je on zagledal, je vstal, in jima naproti šel, in se do tál perklonil,

2. in je djal: Prosim, gospoda, stopita v hišo svojiga hlapca, in ondi prenočita; umíta si nogé, in zjutrej idita svojo pot. Ona sta odgovorila: Kratko nikar, ampak na ulicah bova ostala.

3. On pa ji je le prav silil, de bi z njim šla; in ko sta v njegovo hišo prišla, jima je večerjo napravil, in opresnikov spekel, ter sta jedla.

4. Pa preden so spat šli, so možjé iz mesta hišo obsuli, mladi in stari, vse ljudstvo skupej.

5. In so klicali Lota, in so mu rekli: Kje sta možá, ki sta nocój k tebi prišla? Perpelji ji ven, de ji spoznamo.[1])

6. Lot je ven šel k njim, je zaperl duri za seboj, in je rekel:

7. Nikar, bratje moji, prosim, nikar ne storite te hudobije!

8. Imam dve hčeri, ktere še niste možá spoznale; nji hočem k vam perpeljati, in počnite z njima, kakor se vam poljubi,[2]) samo tema možema nič hudiga ne storíte, ker sta pod senco moje strehe prišla.[3])

9. Oni so pa rekli: Poberi se nazaj. In so dalje rekli: Kakor ptujic si prišel, mar zato, de bi sodil? Še hujši kakor una dva

10. Ako spoznaš Božje sodbe zoper svét, môli, de bodo vsaj nekteri rešeni; zakaj pobožna molitev premore veliko.

1. Hotli so z njima delati nečistost zoper natoro; pregreho, ktera človeka osramotí, deželam prebivavce morí, in v nebo vpije.

2. Le strah, v kterim je bil Lot, nekoliko izgovarja to pregrešno ponudbo (Avg.). Tudi je mislil Lot s tem pomiriti ljudstvo (Kriz.).

3. Jutrovec brani svoje gosti tudi z nevarnostjo svojiga življenja.

bomo tebe nadležvali. In prav silno so planili na Lota, in že so hotli vrata ulomiti. 2. Petr. 2, 8.

10. Pa glej, moža sta z roko segla, in sta Lota k sebi potegnila, in sta duri zaklenila.

11. Une pa, ki so zunej bili, sta oslepíla od nar manjšiga do nar večiga takó, de niso mogli vrat najti. Modr. 19, 16.

12. Rekla sta pa Lotu: Ali imaš še kteriga svojih tukej? Zeta ali sinove ali hčere? Vse, kar je tvojih, pelji iz tega mesta;

13. zakaj razdjala bova ta kraj, ker njih vpitje čedalje veči perhaja pred Gospodam,[4]) kteri naji je poslal, de jih pokončava.

14. Lot je tedej ven šel, in je govoril s svojima zetama, ki sta mislila vzeti njegove hčeri, ter je rekel: Vzdignita se in pojdita s tega kraja, zakaj Gospod bo končal to mesto. In zdel se jima je, de se norčuje.

15. In ko je bilo jutro, sta ga angelja silila, rekoč: Vstani, vzemi svojo ženo, in dve hčeri, ki ji imaš, de tudi ti ne poginеš s pregrešnim mestam vred.

16. Ker se je pa še abotavljal, sta prijela za roko njega, in njegovo ženo, in njegove dve hčeri, zato ker mu je hotel Gospod zanesti.

17. In sta ga ven peljala in postavila zunej mesta, in sta mu ondi govorila, rekoč: Otmi svoje življenje, ne ozéraj se, in ne mudi se nikjer po teh krajih,[5]) temuč na goro se otmi, de tudi ti ne poginеš. Modr. 10, 6.

18. In Lot je njima rekel: Prosim, moj Gospod![6])

19. ker je najdel tvoj hlapec milost pred teboj, in ker si poveličal svoje usmiljenje, ki si ga mi skazal, de si mi otel življenje, in ker se ne morem na hrib oteti, de me kje ne zadene nesreča, in de ne umerjem;

20. tamle blizo je majhno mesto, v ktero lahko bežim, in v njem se bom otel. Mar ni majhno, in bom živel?[7])

21. In mu je rekel: Glej, tudi v tem uslišim tvojo prošnjo, de ne bom razdjal mesta, ki si zanj govoril.

22. Híti in otmi se vanj, ker nič ne morem storiti, dokler tje ne prideš. Zavoljo tega se imenuje tisto mesto Segor.[8]) Modr. 10, 6.

23. Solnce je bilo posijalo na zemljo, in Lot je prišel v Segor.

24. Gospod je tedej deževal na Sodomo in Gomoro žveplo in ogenj od Gospoda z nebes,[9]) 5. Mojz. 29, 23. Iz. 13, 19. Jer. 50, 40. Eceh. 16, 49. Am. 4, 11. Luk. 17, 29. Jud. 7.

---

4. Glej zgor. 18, 20.

5. po planjavah mest okrog Jordana.

6. Lot tukaj govorí tistimu angelju, ki je zgorej (v. 12. 17.) govoril.

7. Ker je majhno mesto, je torej menj grešilo, tedaj ga zamoreš ložej oteti zavoljo mene. V hebrejskim: *„Glej, tu je mesto, dovolj blizo, vanj bežati; saj je malo* (kar prosim), *tje hočem bežati, ali ni prav malo? de si življenje ohranim“.*

8. t. j., majhno, malo.

9. V tem je po soglasnim razlaganji sv. očakov sled skrivnosti presvete Trojice; zakaj vidi se kakor bi bilo zapisano: Gospod, Sin Božji, je dal žveplo

25. in je pokončal te mesta, in vso deželo okoli, vse prebivavce mest, in vso zelenjavo po polji.[10])

26. In njegova žena se je ozerla, in je bila spremenjena v solnat steber.[11])

27. Abraham pa se je zjutrej vzdignil tje, kjer je stal poprej z Gospodam, Zgor. 18, 22.

28. je gledal proti Sodomi in Gomori, in po vsih krajih tiste dežele, ter je vidil žareč pepel vzdigovati se z zemlje, kakor dim iz peči.

29. Ko je Bog tedej razdeval mesta tistiga kraja, se je spomnil Abrahama, in je rešil Lota iz razdertije mést, v kterih je prebival.

30. In Lot se je iz Segora na goro podal, in je tam ostal, tudi njegove dve hčeri z njim, (zakaj bal se je v Segoru ostati), in je v jami prebival, on in njegove dve hčeri z njim.[12])

31. In starji je mlajši rekla: Najin oče je star, in noben mož ni ostal na zemlji, kteri bi naji vzel po navadi vsiga svetá.

32. Pojdi, vpijanive ga z vinam in ležíve per njem, de ohranive zarod iz svojiga očeta.

33. Dale ste tedej tisto noč svojimu očetu vina piti, in starji je šla k očetu, in je ležala per njem; on pa ni čutil, ne ko se je hčí k njemu vlegla, ne ko je vstala.

34. Drugi dan pa je starji rekla mlajši: Glej ležala sim včerej per svojim očetu, dajve mu tudi nocój vina piti, in leži tí per njem, de ohranive zarod iz svojiga očeta.

35. In ste tudi tisto noč dale svojimu očetu vina piti, in mlajši hčí je šla in ležala per njem; in on tudi takrat ni čutil, ne ko se je k njemu vlegla, in ne ko je vstala.[13])

36. Tako ste obe hčeri Lotove od svojiga očeta spočele.

37. In starji je rodila sinú, in ga je imenovala Moaba;[14]) leta je oče Moabljanov do sadanjiga dné.

38. Tudi mlajši je sinú rodila, in mu je dala imé Amon, to je, sin mojiga ljudstva; on je oče Amonijanov do današnjiga dné.

---

deževati od Gospoda, od Očeta. Sveti Duh pa se razumeva v obeh, ko Duh Očeta in Sina.

10. Sodomljani so bili zamišljeni le v posvetne rečí, in v vživanje svojih ostudnih sladnost; pa nanaglama jih je strašna sodba Božja zadela. Ravno tak je tudi prihod Gospodov. Luk. 17, 28—30. Prevdarjaj torej čase, in se ne šali s svarjenjem Gospodovim!

11. Nikar se ne ozéraj več po posvetnim, ako si na potu zveličanja, sicer bi utegnil oterpniti, in svoje zveličanje za vselej zgubiti. Luk. 17, 32.

12. Naslednjiga ne beri, mladi bravec; zakaj tukaj se zgodí, de umorí čerka — brez duha, kteriga pa gotovo v ti versti še ne razumeš!

13. To nesramno djanje se ne da po nobeni strani izgovoriti. V sv. pismu pa je to djanje zapisano ko skrivnostna predpodoba zaničevanja, s kterim so se Judje pregreševali nad svojo lastno postavo (Avg.).

14. t. j., po mojim očetu.

XX. Poglavje.

Kralj Abimelek vzame Abrahamu ženo, in mu jo spet nazaj da.

1. Abraham je šel od ondot proti poldnevni deželi, je prebival med Kadesam in med Suram, in je bil ptujic v Gerari.[1])

2. In je rekel od Sare, svoje žene: Moja sestra je. Abimelek, kralj gerarski, je tedej po njo poslal, in jo je vzel.

3. Bog pa se je Abimeleku po noči v spanji perkazal, in mu je rekel: Glej, umerl boš zavoljo žene, ktero si vzel, zakaj moža ima.

4. Abimelek pa se je ni bil dotaknil, in je djal: Gospod! boš li nevedno in pravično ljudstvo umoril?

5. Ali mi ni on sam rekel: Moja sestra je, in ali ni tudi ona djala: Moj brat je? Storil sim to s priprostim sercam in z nedolžnimi rokami.

6. In Bog mu je rekel: Sam vem, de si to s priprostim sercam storil; in zato sim te obvaroval, de se nisi zoper mene pregrešil, in ti nisim perpustil, de bi se je bil dotaknil.

7. Daj tedej zdej ženo nazaj njé možu; zakaj on je prerok, in bo zate prosil in boš živel; ako je pa nazaj ne daš, védi, de boš smerti umerl, ti in kar[2]) je tvojiga.

8. In Abimelek je koj po noči vstal, je vse svoje hlapce poklical, in je vse te besede vpričo njih govoril, in vsi možjé so se silno bali.

9. Abimelek je pa tudi Abrahama poklical, in mu je rekel: Kaj si nam storil? kaj smo ti hudiga storili, de si hotel mene in moje kraljestvo v tako velik greh zaplesti? Kar bi ne bil imel storiti, si nam storil.

10. In mu je še dalje očital, rekoč: Kaj si mislil, de si to storil?

11. Abraham je odgovoril: Mislil sim per sebi in sim djal: Morebiti v tem kraji ni strahu Božjiga, in me bodo ubili zavoljo moje žene.

12. Sicer je pa tudi zares moja sestra, hčí mojiga očeta, pa ne hčí moje matere, in sim jo za ženo vzel.[3])

13. Potem pa, ko me je Bog iz hiše mojiga očeta izpeljal, sim ji rekel: To milost mi skaži, de v vsakim kraji, kamor koli prideva, porečeš, de sim brat tvoj.

14. Abimelek je tedej vzel ovác, in volov, in hlapcov, in dekel, in jih je Abrahamu dal, tudi Saro, njegovo ženo, mu je nazaj dal,

15. in je rekel: Dežela je pred

---

1. Permeri s tem poglavjem zgor. pogl. 12.
2. V hebrejskim: „*jutrej zgodej*“.
3. Popolisestre za žene jemati, je bila takrat sploh navada, in zato perpušeno (Hier.).
4. Kupi si s tem zagrinjalo, in slehern védi, de si omožena! Po njem so se žene takrat ločile od neomoženih.

vama; kjer se ti koli poljubi, prebivaj.

16. Sari pa je djal: Glej, tavžent srebernikov sim svojimu bratu dal. To ti bodi za zagrinjalo tvojih očí pred vsimi, kteri so s teboj, in kamorkoli pojdeš, in spomni si, de si bila spasena.[5])

17. Ko je pa Abraham molil, je Bog ozdravil Abimeleka, in njegovo ženo, in dékle, in so rodile.

18. Zakaj zaperl je bil zavoljo Sare, Abrahamove žene, vsaktero materno telo v Abimelekovi hiši.

XXI. Poglavje.

Izakovo rojstvo. Izmael mora s svojo materjo iz Abrahamove hiše. Abraham naredí zavezo z Abimelekam.

1. Gospod pa je obiskal Saro, kakor je bil obljubil, in je dopolnil, kar je govoril. 1. Mojz. 17, 19: 18, 10.

2. In je spočela in sinú rodila v svoji starosti ob času, ki ga ji je bil Bog napovedal. Gal. 4, 23. Heb. 11, 11.

3. In Abraham je svojiga sina, ki mu ga je Sara rodila, imenoval Izaka;[1])

4. in ga je obrezal osmi dan, kakor mu je bil Bog ukazal, 1. Mojz. 17, 10. Matevž 1, 2.

5. ko je bil sto let star; zakaj v ti očetovi starosti je bil rojen Izak.

6. In Sara je rekla: Bog mi je smeh storil; in kdor koli bo slišal, se bo smejal z menoj vred.

7. In spet je rekla: Kdo bi bil verjel, de bo Abraham kdej slišal, de bo Sara sinú dojila, kteriga mu je že starimu rodila?

8. Dete pa je rastlo, in je bilo oddojeno; in Abraham je napravil veliko gostijo ta dan, ko je bil Izak odstavljen.

9. In ko je Sara vidila, de sin Agare, Egipčanke, njeniga sina Izaka zasmehuje,[2]) je djala Abrahamu: Gal. 4, 29.

10. Izženi to deklo in njeniga sinú; zakaj deklin sin ne bo dedič z mojim sinam Izakam.

11. To je Abrahama zlo bolelo zavoljo njegoviga sina.[3])

12. Bog mu je rekel: Naj se ti ne zdí britko zastran otroka in tvoje dekle; vse, kar ti Sara poreče, poslušaj njen glas; zakaj po Izaku se bo tvoj zarod klical.[4]) Rimlj. 9, 7. Hebr. 11, 18.

13. Pa tudi dekliniga sinú bom storil veliko ljudstvo, ker tvoj zarod je.

14. Abraham je tedej zjutrej vstal, in je vzel kruha in meh vodé, ji je na ramo zadel, in ji otroka izročil, ter jo odpravil.

---

5. per goljufii. V hebrejskim: „*De boš imenitna*“ (kot omožena).
1. t. j., sin smeha, veselja.
2. njeniga sinu preganja, kakor sv. Pavel pravi Gal. 4, 29.
3. zavoljo Izmaela.
4. Izakovi mlajši bodo tvoji pravi otroci; zakaj od njih bo prišlo izvoljeno ljudstvo in tudi Jezus Kristus sam.

Ona pa je šla, in je sem ter tje hodila po bersabejski pušavi.[5])

15. Ko je bila voda v mehu pošla, je posadila otroka pod eno dreves, ki so ondi bile.

16. In je stran šla, in se usedla njemu nasproti, lokov streljaj deleč, ker djala je: Ne bom gledala otroka umirati; in njemu naproti sedé je na glas jok zagnala.

17. Bog pa je uslišal otrokov jok, in Božji angelj je poklical Agaro z neba, rekoč: Kaj delaš, Agara? Nikar se ne boj! zakaj Bog je uslišal otrokov vek s kraja, kjer leží.

18. Vstani, vzemi otroka, in primi ga za roko, zakaj v velik zarod ga bom storil.

19. In Bog ji je odperl očí, ter je ugledala studenec; šla je, in je napolnila meh, in je dala otroku piti.

20. In *(Bog)* je bil z njim;[6]) in je rastel in prebival v pušavi, in je bil mlad strelec.

21. In je prebival v faranski pušavi, in njegova mati mu je dobila ženo iz egiptovske dežele.

22. Ravno tisti čas je rekel Abimelek, in Fikol, vojvoda njegove vojske, Abrahamu: Bog je s teboj v vsim, kar počenjaš.

23. Persezi tedej per Bogu, de nočeš škodvati ne meni, ne mojim mlajšim in ne mojimu zarodu; temuč de delaš po milosti, ki sim jo tebi skazal, z menoj in z deželo, v kteri si kakor ptujic prebival.

24. In Abraham je djal: Persegel bom.

25. In očital je Abimeleku zavoljo studenca, kteriga so njegovi hlapci po sili vzeli.[7])

26. In Abimelek je odgovoril: Nisim vedil, kdo je to storil, in tudi ti mi nisi povedal, in nisim slišal tega, kakor dans.

27. Abraham je tedej vzel ovac in govéd, in jih je dal Abimeleku, in oba sta naredila zavezo.

28. In Abraham je sedem jagnjet od čede na stran postavil.

29. In Abimelek mu je djal: Kaj pomeni teh sedem jagnjet, ktere si na stran postavil?

30. On pa je djal: Sedem jagnjet prejmi iz moje roke, de mi bodo za pričo, de sim jez ta studenec skopal.

31. Zatorej je bil ta kraj imenovan Bersaba,[8]) ker sta ondi oba persegla.

32. In sta storila zavezo zavoljo studenca persege.[9])

33. Abimelek pa in Fikol, vojvoda njegove vojske, sta se vzdignila in se vernila v deželo Palestincov. Abraham pa je zasadil gojzd v Bersabi, in je klical tam imé Gospoda, večniga Boga.[10])

34. In je bil ptujic v deželi Palestincov veliko dní.

---

5. Agara, zaveržena in po pušavi begajoča dekla, je bila predpodoba judovske cerkve; svobodna Sara pa je bila predpodoba keršanske cerkve. Glej Rimlj. 9, 7. Gal. 4, 24.

6. Bog ga je varoval.

7. Za pastirje je v vročih deželah, v kterih se dostikrat več milj hodá celo nič vode ne dobí, vodnjak zares imenitna reč.

8. t. j., vodnjak persege.

9. V hebrejskim: „*per vodnjaku persege*“.

10. je tu službo Božjo opravljal.

XXII. Poglavje.

Abraham je skušan. Nove obljube. Sporočilo od Nahorjevih.

1. Potem, ko se je bilo to zgodilo, je Bog Abrahama skušal, in mu rekel: Abraham, Abraham! In je odgovoril: Tu sim! Judit. 8, 22. Hebr. 11, 17.

2. In (*Bog*) mu je djal: Vzemi svojiga ediniga sina Izaka, kteriga ljubiš, in pojdi v deželo perkazni[1]) in tam mi ga daruj v žgavni dar na gori, ktero ti bom pokazal.

3. Abraham je tedej ponoči[2]) vstal, je obložil svojiga osla, in je vzel seboj dva hlapca in svojiga sina Izaka. In ko je bil naklal derv za žgavni dar, je šel na kraj, kamor mu je bil Gospod ukazal.

4. Tretji dan pa je vzdignil oči in je ugledal kraj od deleč.

5. In je rekel svojima hlapcama: Počakajta tukej z oslam; jez in sin greva hitro tje gori; in kadar bova zmolila,[3]) se bova vernila k vama.

6. Tudi je vzel derva za žgavni dar, in jih je naložil svojimu sinu Izaku;[4]) on pa je nesel v rokah ogenj in meč. In ko sta vkupej šla,

7. je Izak djal svojimu očetu: Moj oče! In on je odgovoril: Kaj hočeš, sin? Glej, pravi, ogenj in derva; kje je klavšina[5]) za žgavno daritev?

8. Abraham pa je rekel: Bog si bo preskerbel klavšino za žgavno daritev, moj sin! Tedaj sta dalje šla,

9. in sta prišla na kraj,[6]) kteriga mu je bil Bog pokazal; ondi je postavil altar, in nanj derva zložil. In ko je bil zvezal Izaka, svojiga sina, ga je položil na altar verh germade.

10. Ter je stegnil roko in za meč prijel, de bi zaklal svojiga sina.[7]) Jak. 2, 21.

11. In glej, angelj Gospodov je z neba zaklical, rekoč: Abraham, Abraham! In on je odgovoril: Tu sim!

12. In mu je rekel: Ne steguj svoje roke nad mladenča, in nič mu ne stori; zdej sim spoznal, de se Boga bojiš, ker nisi za-

1. V hebrejskim: „*na Morijo*.“ Tako se je imenoval hrib v Jeruzalemu, kjer je poznejše tempelj stal.
2. V hebrejskim: „*zjutrej zgodej*“.
3. Abraham je terdno veroval, de mu bo Bog njegoviga sina Izaka, ako ravno ga daruje, spet podaril, kakor koli si bodi (Avg.). Glej Hebr. 11, 17.
4. Izak, ki je v vsi ti dogodbi predpodoba Jezusa Kristusa, je tukaj podoben Zveličarju, ki je svoj križ na rami nesel, na kteriga je bil perbit (Ambr.).
5. V hebrejskim: „*jagnje za žgavno daritev?*“
6. vsled pobožniga izročila na tisti kraj, kjer se je Jezus Kristus daroval (Hieron.).
7. Tako je Bog pokazal v predpodobi, de svojimu edinorojenimu Sinu ne bo zanesel, de bi vsi vanj verovali, in se ne pogubili, temuč večno živeli. Jan. 3, 16. Rimlj. 8, 32.

nesel svojimu edinimu sinu zavoljo mene.[8])

13. Abraham je vzdignil svoje oči in zagledal je za seboj ovna, ki je za roge med ternjem tičal, in ga je prijel, in pernesel v žgavno daritev namesto svojiga sina.

14. In je imenoval tisti kraj: Gospod vidi. Zato se še dan današnji pravi: Na gori bo Gospod vidil.[9])

15. Angelj Gospodov pa je poklical Abrahama v drugič z neba, rekoč:

16. Sam per sebi sim persegel, govori Gospod, ker si to storil, in nisi perzanesel svojimu edinimu sinu zavoljo mene, Ps. 104, 9. Sir. 44, 21. Luk. 1, 73. Hebr. 6, 13.

17. te hočem blagosloviti, in pomnožiti tvoj zarod kakor zvezde na nebu, in kakor pesek ob bregu morja; tvoj zarod bo v last dobil vrata[10]) svojih sovražnikov, Zgor. 15, 5.

18. in oblagodarjeni bodo v tvojim zarodu[11]) vsi narodi zemlje, ker si bil pokoren moji besedi. 1. Mojz. 12, 3 : 18, 18 : 26, 4. Sir. 44. 25. Dj. ap. 3, 25.

19. Abraham se je vernil k svojima hlapcama, ter so vkupej nazaj šli v Bersabo, in je tam stanoval.

20. Kadar se je bilo to tako zgodilo, je bilo Abrahamu povedano, de je tudi Melka rodila Nahorju, njegovimu bratu, otroke,

21. Husa, pervorojeniga, in Buza, njegoviga brata, in Kamuela, očeta Sirjanov,

22. in Kaseda, in Azava, tudi Feldasa in Jedlafa,

23. in Batuela, kteri je rodil Rebeko; teh osem je rodila Melka Nahorju, Abrahamovimu bratu.

24. Njegova perležnica pa, po imenu Roma, je rodila Tabea, in Gahama, in Tahasa, in Máaka.

XXIII. Poglavje.

Sarina smert in pokop.

1. Sara pa je živela sto sedem in dvajset let.

2. In je umerla v mestu Arbi, ktero je Hebron v kananski deželi; in Abraham je prišel, jo obžalovat in objokovat.

3. In ko je bil opravil dolžnost po mertvi, je govoril Hetovim sinovam, rekoč:

4. Ptujic sim in popotnik per vas; dajte mi pravico pokopališa per vas, de pokopljem svojiga merliča.

5. Hetovi sinovi so odgovorili, rekoč:

6. Poslušaj nas, gospod! ti si Božji vojvoda med nami; pokoplji svojiga merliča v našim nar lepšim pokopališu; in nobeden naj ti ne brani, v njegovim po-

8. Daruj tudi ti s ponižno pokoršino, kar ti je nar ljubši; zakaj tako bo naša vera popolnama. Jak. 2, 21.

9. Kjer žalost do verha perkipí, se veselje že glasí.

10. to je, mesta.

11. po Jezusu Kristusu. Glej Gal. 3, 16.

kopališu svojiga merliča pokopati.

7. Abraham se je vzdignil, in se je perklonil ljudstvu dežele, namreč Hetovim sinovam,

8. in jim je rekel: Ako vam je všeč, de svojiga merliča pokopljem, me zaslišite in prosite zame Efrona, sinu Seorjeviga,

9. de mi da dvojno jamo, ki jo ima konec svoje njive; za dobro plačilo naj mi jo vpričo vas v last prepustí v pokopališe.

10. Efron pa je prebival v sredi Hetovih sinov. In Efron je Abrahamu odgovoril vpričo vsih, ki so hodili skozi vrata[1]) tistiga mesta, rekoč:

11. Kratko nikar naj ne bo tako, gospod moj! temuč le poslušaj, kar porečem: Njivo ti prepustim in jamo, ki je na nji, vpričo sinov svojiga ljudstva; pokoplji svojiga merliča.

12. Abraham se je perklonil ljudstvu dežele,

13. in je djal Efronu vpričo ljudi: Prosim, poslušaj me! Dam denarjev za njivo! vzemi jih, in potem bom na nji pokopal svojiga merliča.

14. In Efron je odgovoril:

15. Gospod moj, poslušaj me! Zemlja, ki jo hočeš, velja štiri sto srebernih seklov; ta kup bodi med menoj in med teboj; pa koliko je to?[2]) Le pokoplji svojiga merliča.

16. Ko je Abraham to slišal, je denarjev, kolikor jih je Efron hotel, vpričo Hetovih sinov odvagal, štiri sto srebernih seklov dobriga navadniga denarja.[3])

17. In njiva, poprej Efronova, in kjer je bila dvojna jama, ki je proti Mambri, je bila z jamo in z vsimi drevesi vred, ktere so bile po vsih mejah krog in krog,

18. Abrahamu v last poterjena vpričo Hetovih sinov in vsih, kteri so hodili skozi vrata tistiga mesta.

19. In tako je pokopal Abraham svojo ženo Saro na njivi v dvojni jami, ktera je proti Mambri. Letó je Hebron v kanananski deželi. 1. Mojz. 35, 27.

20. In ta njiva z jamo vred, ki je bila na njej, je bila Abrahamu za pokopališe v last poterjena od Hetovih sinov.

XXIV. Poglavje.

Zaročenje Izakovo z Rebeko.

1. Abraham pa je bil star in perleten, in Gospod ga je bil z vsim oblagodaril.

2. In je rekel nar starjimu hlapcu svoje hiše, ki je bil čez vse, kar je imel: Položi svojo roko pod moje stegno,[1]) 1. Mojz. 47, 29.

1. Per mestnih vratih je bil očiten kraj, kjer so sodbe, pa tudi pogodbe sklepali.
2. V hebrejskim: „*med nama obema. To je za naji le majhna reč*“.
3. okoli dve sto goldinarjev.
1. Očaki so persegali z dotikovanjem svojih ledij, ker jim je bilo obljubljeno de bo iz njih ledij tisto seme prišlo, po kterim bodo oblagodarjene vse ljudstva (Hier., Ambr.).

3. de te zarotim per Gospodu, Bogu nebes in zemlje, de ne zbereš mojimu sinu žene zmed hčer Kananejcov, med kterimi prebivam;[2])

4. temuč de greš v mojo deželo in do moje sorodovine, in od ondot dobiš ženo mojimu sinu Izaku.

5. Hlapec je odgovoril: Ako pa ženska ne bo hotla z menoj priti v to deželo, hočem li tvojiga sina tje nazaj peljati, od koder si ti prišel?

6. In Abraham je rekel: Varuj se, de mojiga sina tje nazaj ne pelješ.

7. Gospod, Bog nebes, kteri me je peljal iz hiše mojiga očeta, in iz moje domovine, kteri mi je govoril in persegel, rekoč: Tvojimu zarodu bom dal to deželo; on bo poslal svojiga angelja pred teboj, in od ondot boš dobil ženo mojimu sinu. 1. Mojz. 12, 7 : 13, 15 : 15, 18 : 26, 4.

8. Ako bi pa ženska ne hotla s teboj iti, si persege odvezan; le mojiga sina ne vodi tje.

9. Hlapec je tedej položil svojo roko pod stegno Abrahama, svojiga gospoda, in mu je vse to persegel.

10. In je vzel deset kamel od čede svojiga gospoda, ter je šel; in je nesel seboj od vsiga njegoviga blaga, in se je na pot podal, ter šel v Mezopotamijo proti Nahorjevimu mestu.[3]) Spod. 27, 43.

11. In ko je ukazal kamelam se vleči zunej mesta zraven studenca, zvečer ob času, ko so ženske hodile vodo zajemat, je govoril:

12. Gospod, Bog mojiga gospoda Abrahama, prosim, stoj mi danes na strani,[4]) in skaži milost mojimu gospodu Abrahamu.

13. Glej! stojim per studencu, in hčere prebivavcov tega mesta bodo hodile vode zajemat.

14. Deklica tedej, ki ji porečem: Nagni mi svoj verč, de pijem, in ki odgovori: Pi, in tudi tvoje kamele bom napojila: leta je, ki si jo svojimu služabniku Izaku namenil; in iz tega bom spoznal, de si milost skazal mojimu gospodu.

15. Ni bil še besedí sam per sebi izgovoril, in glej! že pride Rebeka, hči Batuela, sinú Melke, žene Abrahamoviga brata Nahorja, z verčem na rami.

16. Bila je prav zala deklica in prelepa devica, ki je mož še ni spoznal; stopila je pa k studencu, ter napolnila svoj verč, in se vernila.

17. In hlapec ji je naproti šel, in je rekel: Daj mi nekoliko vode piti iz tvojiga verča.

18. Ona je odgovorila: Pi, gospod moj; in je hitro verč na svoje naročje djala, in mu dala piti.

19. In ko se je bil napil, je perstavila: Tudi tvojim kamelam bom zajemala vode, dokler se vse ne napijo.

20. In je spraznila verč v ko-

2. Tudi ti se ne druži s tacimi, ki v nar svetejših in imenitnejših rečeh niso tvojih misel!

3. To mesto se imenuje tudi Haran. Spod. 27, 43.

4. Daj mi srečo per mojim opravilu!

rito, ter je tekla nazaj k studencu vode zajemat, in je natakala vsim kamelam.

21. On pa jo je molčé premišljeval, ker bi rad zvedil, ali je Gospod njegovo pot osrečil ali ne.

22. Ko so se bile pa kamele napile, je vzel mož zlate uhane, ki so dva sekla tehtali, in ravno toliko zapestnic, deset seklov težkih.[5])

23. In ji je rekel: Čigava hči si? povej mi, je v hiši tvojiga očeta prostor, de bi se prenočilo?

24. Ona je odgovorila: „Hči sim Batuela, Melkiniga sinú, kteriga je ona Nahorju rodila.

25. In je dalje rekla: Tudi je prav veliko slame in sena per nas, in prostoren kraj za prenočevanje.

26. Mož se je perklonil in je molil Gospoda,

27. rekoč: Hvaljen bodi Gospod, Bog mojiga gospoda Abrahama, ki ni odtegnil svoje milosti in zvestobe mojimu gospodu, in me je na ravnost perpeljal v hišo brata mojiga gospoda.

28. Deklica je tedej tekla in je v hiši svoje matere vse povedala, kar je slišala.

29. Rebeka pa je imela brata, Labana po imenu; ta je šel hitro k možu, kjer je bil studenec.

30. In ko je vidil uhane in zapestnice v rokah svoje sestre in slišal vse, kar je pravila, rekoč: To mi je mož govoril; je šel k možu, kteri je stal per kamelah in blizo studenca,

31. in mu je rekel: Pojdi noter, prijatel Gospodov; kaj stojiš zunej? Perpravil sim hišo in prostor tvojim kamelam.

32. In ga je peljal v hišo, in razpravil kamele, in jim je dal slame in sena, njemu pa in možem, ki so ž njim prišli, vode, de bi si noge umili.

33. Tudi kruha so predenj položili. On pa je rekel: Ne bom jedel, dokler ne povem, kar mi je govoriti. In (*Laban*) mu je odgovoril: Govori.

34. On pa je djal: Hlapec sim Abrahamov,

35. in Gospod je silno oblagodaril mojiga gospoda, in ga je mogočniga storil, in mu je dal ovac in govedine, srebra in zlata, sužnjev in suženj, kamel in oslov.

36. In Sara, mojiga gospoda žena, je rodila mojimu gospodu v svoji starosti sinú in mu je vse izročil, kar ima.

37. In moj gospod me je zarotil, rekoč: Ne zbiraj mojimu sinu žene zmed hčer Kananejcov, v kterih deželi prebivam;

38. temuč pojdi v hišo mojiga očeta, in iz moje sorodovine vzemi ženo mojimu sinu.

39. Jez pa sim odgovoril svojimu gospodu: Kaj pa, če ženska ne bo hotla z menoj iti?

40. On je djal: Gospod, pred kteriga obličjem hodim, bo poslal svojiga angelja s teboj, in te bo vodil na potu, de boš dobil mojimu sinu ženo iz moje sorodovine, in iz hiše mojiga očeta.

41. Tega mojiga zarotenja bodi pa odvezan, ako prideš k mojim sorodnikam, in ti je ne dajo.

42. Torej sim danes prišel k

5. Zlati sekel je po našim en cekin.

studencu in sim rekel: Gospod, Bog mojiga gospoda Abrahama, ako si me vodil po poti, po kteri zdaj hodim,

43. glej, stojim per studencu, in devica, ki pride vode zajemat, in me sliši reči: Daj mi malo vode piti iz tvojiga verča,

44. in mi poreče: Pi ti, in tudi tvojim kamelam bom zajemala; ona je žena, ki jo je zvolil Gospod sinu mojiga gospoda.

45. In ko to sam per sebi molčé premišljujem, se perkaže Rebeka in pride z verčem na rami, ter gre k studencu, in zajme vode. In rečem ji: Daj mi malo piti.

46. Ona hitro verč z rame vzame in mi reče: Pi ti, in tudi tvojim kamelam bom dala piti. Pil sim, in tudi kamele je napojila.

47. In sim jo vprašal, rekoč: Čigava hči si? Ona je odgovorila: Hči Batuela sim, sinu Nahorja, kteriga mu je Melka rodila. Tedej sim ji obesil uhane za olepšanje njeniga obraza, in djal zapestnice na roke.

48. In sim do tal perklonjen molil Gospoda, in sim hvalil Gospoda, Boga mojiga gospoda Abrahama, kteri me je po pravi poti peljal, de sim dobil hčer[6]) brata mojiga gospoda njegovimu sinu.

49. Ako tedej hočete z mojim gospodam milostljivo in zvestobno ravnati, mi povejte; ako pa kej druziga mislite, mi tudi povejte, de se obernem na desno ali na levo.

50. Laban pa in Batuel sta odgovorila: To je naredba Gospodova, mi ti ne moremo nič druziga reči, kakor kar njemu dopade.

51. Glej, Rebeka je tu pred teboj; vzemi jo, ter pojdi, in naj bo žena sinu tvojiga gospoda, kakor je Gospod govoril.

52. Ko je Abrahamov hlapec to slišal, se je vergel na zemljo in je molil Gospoda.

53. In je segel po sreberne in zlate posode, in po oblačila, in jih je podaril Rebeki; tudi nje brate in mater je obdaroval.

54. Na to so imeli gosti, so jedli in pili in tam prenočili. In zjutrej je hlapec vstal, in rekel: Pustite me, de grem k svojimu gospodu.

55. In nje bratje in mati so odgovorili: Naj bo dekle vsaj deset dni per nas, in potem naj gre.

56. On pa je djal: Nikar me ne mudite, ker me je Gospod vodil na poti; pustite me, de grem k svojimu gospodu.

57. In so rekli: Pokličimo dekle, in vprašajmo jo, kaj ona misli.

58. In ko je poklicana prišla, so jo vprašali: Hočeš iti s tem možem? Ona je odgovorila: Pojdem.

59. Tedej so jo spustili in nje dojnico, tudi Abrahamoviga hlapca in njegove tovarše;

60. in so svoji sestri srečo vošili, rekoč: Naša sestra si; namnoži se tavžentkrat tavžent, in tvoj zarod zadobi v last vrata svojih sovražnikov.

61. Rebeka in nje dekle so se tedej usedle na kamele in so šle za možem, kteri je hitel nazaj k svojimu gospodu.

6. prav za prav vnukinjo. Glej zgor. 11, 27.

62. Tisti čas pa se je Izak sprehajal po poti, ktera k studencu pelje, kteriga ime je Živiga in Vidijočiga[7]); zakaj na južni strani je stanoval.

63. Šel je bil premišljevat[8]) na polje, ko se je bil dan že nagnil; in ko je bil oči vzdignil, je vidil kamele od deleč priti.

64. Tudi Rebeka je ugledala Izaka, in je stopila s kamele,

65. in je rekla hlapcu: Kdo je uni človek, ki po polji nam naproti pride? In ji je odgovoril: To je moj gospod. Tedej je hitro vzela svoje zagrinjalo, in se je zakrila.[9])

66. Hlapec pa je Izaku vse povedal, kar je bil opravil.

67. In on *(Izak)* jo je peljal v šotor svoje matere Sare[10]) ter jo je vzel za ženo; in jo je takó ljubil, de je pomanjšal žalost, ki jo je zavoljo smerti svoje matere imel. Zgor. pogl. 23.

XXV. Poglavje.

Drugi Abrahamov zakon, njegovi otroci s Keturo, in njegova smert. Izmaelovi mlajši. Izakova sinova z Rebeko, Ezav in Jakop. Ezav proda Jakopu pervorojenstvo.

1. Abraham pa je drugo ženo vzel po imenu Keturo. 1. Kron. 1, 32.

2. Ta mu je rodila Zamrana, in Jekšana, in Madana, in Madjana, in Ješboka, in Sueta.

3. Jekšan je tudi rodil Saba in Dadana. Dadanovi sinovi so bili Asurim, in Latusim, in Loomim.

4. Od Madjana pa je bil rojen Efa, in Ofer, in Henoh, in Abida, in Eldaa. Vsi ti *(so bili)* sinovi Keturini.

5. In Abraham je dal Izaku vse, kar je imel.

6. Sinovam perležnic pa je dal darov, in jih je ločil od Izaka, svojiga sina, ko je še sam živel, na jutrovi strani.[1])

7. Dni Abrahamoviga življenja pa je bilo sto in pet in sedemdeset let.

8. In je opešal in umerl v lepi starosti, zlo postaran in perleten in je bil svojimu ljudstvu perdružen.[2])

9. Izak in Izmael, njegova sinova, sta ga pokopala v dvojni jami, ktera je bila na njivi Efrona, sinú Seorja Hetejca, Mambri nasproti,

10. ktero je bil kupil od Hetovih sinov: ondi je bil pokopan on in Sara, njegova žena.

---

7. Glej. zgor. 16, 14.
8. molit in premišljevat.
9. Nevesta se ni smela ženinu poprej pokazati, dokler ni bil v resnici nje mož.
10. Pastirske knežinje so imele same zase šotore.
1. Sveti Avguštin vidi v tem zakonu Abrahamovim podobo resnice, de se posvetni otroci, kakor Keturini sinovi, le samo minljiviga blaga vdeležujejo; otroci Božji pa dosežejo z Izakam vred bistevno blago — večno delšino.
2. Te besede razodevajo vero v neumerljivost duše, zakaj od kaciga vesoljniga pokopališa tukej ne more biti govorjenje.

11. In po njegovi smerti je Bog oblagodaril Izaka, njegoviga sina, kteri je prebival zraven studenca po imenu Živiga in Vidijočiga.

12. To je zarod Izmaela, Abrahamoviga sinú, kteriga mu je rodila Agara, Egipčanka, Sarina dekla.

13. In leté so imena njegovih sinov po njih primkih in rodovinah. Izmaelov pervorojeni je Nabajot, po tem Kedar, in Abdeel, in Mabsam, 1. Kron. 1, 29.

14. tudi Masma, in Duma, in Masa,

15. Hadar, in Tema, in Jetur, in Nafis, in Kedma.

16. Leti so Izmaelovi sinovi in lete so imena po njih gradéh in mestih, dvanajsteri vojvodi svojih rodov. Zgor. 17, 20.

17. In leta Izmaeloviga življenja so se natekle do sto in sedem in trideset; ter je opešal in umerl, in je bil svojimu ljudstvu perdružen.

18. Prebival je[3]) pa od Hevile do Sura, ki je proti Egiptu tem, kteri v Asirijo gredo. Vpričo vsih svojih bratov je umerl.

19. To je tudi zarod Izaka, Abrahamoviga sinú: Abraham je rodil Izaka.

20. Ta, ko je bil štirdeset let star, je vzel za ženo Rebeko, hčer Batuela Sirjana iz Mezopotamije, sestro Labanovo.

21. In Izak je prosil Gospoda za svojo ženo, ker je bila nerodovitna, in on ga je uslišal, in je dodelil, de je Rebeka spočela.

22. Otročiča pa sta se v njenim telesu porivala, in ona je rekla: Ako se mi je imelo takó goditi, kaj je bilo treba spočeti? In je šla Gospoda za svet vprašat.[4])

23. On ji je odgovoril, rekoč: Dva naroda sta v tvojim telesu,[5]) in dve ljudstvi se bote ločile iz tvojiga života, in ljudstvo bo premagalo ljudstvo, in starejši bo služil mlajšimu.[6]) Rim. 9, 10.

24. Že je bil prišel čas poroda, in glej, dvojčika sta se v njenim telesu znajdla.

25. Ta, ki je bil poprej na svet prišel, je bil rijav in ves kosmat, kakor koža, in njegovo ime je bilo Ezav[7]) imenovano; zdajci pride drugi na svet, ki je svojiga brata za peto deržal z rokó, in zato ga je pa Jakopa[8]) imenovala. Oz. 12, 3. Mat. 1, 2.

26. Šestdeset let je bil star Izak, ko sta mu bila otročiča rojena.

27. Ko sta bila odrastla, je bil Ezav dober lovec in kmet; Jakop pa je bil tih in je prebival v šotorih[9])

28. Izak je ljubil Ezava, ker je od njegoviga lova jedel; in Rebeka je ljubila Jakopa.

---

3. in njegovi mlajši.
4. Kaj bi to pomenilo? Kako je vprašala, in kako ji je Bog odgovoril, tega ne vemo. Morebiti je ona molila in prosila, in Bog jo je po znotranje razsvetlil; morebiti jo je Bog podučil po angelji, ali v sanjah (Avg.).
5. očaka dveh ljudstev, Ezav in Jakop.
6. pervorojeni drugorojenimu, to je, Idumejci Judam. Glej spod. 27. razl. 5.
7. to je, kosmat, porašen po životu.
8. to je, petoderžec.
9. Jakop je bil rad doma v tihi samoti.

29. Jakop pa je jed perpravljal, in ko je Ezav prišel k njemu truden s polja,

30. je rekel: Daj mi od te rudeče jedi, zakaj zlo sim truden. Zavoljo tega je bilo njegovo ime Edom[10]) imenovano.

31. In Jakop mu je odgovoril: Prodaj mi svoje pervenstvo.[11])

32. Uni je odgovoril: Glej, umerjem, čimu mi bo pervenstvo?[12])

33. In Jakop je rekel: Persezi mi tedej. Ezav mu je persegel, in prodal mu je pervenstvo.[13])

34. In tako je dobil kruha in lečne jedi; je jedel in pil in stran šel; in mu ni bilo mar, de je bil prodal pervenstvo.

XXVI. Poglavje.

Izak se poda zavoljo lakote v Geraro. Bog mu ponovi obljube. Izak pravi, de je Rebeka njegova sestra; zavoljo tega ga Abimelek pokrega. Prepiri zavoljo studencov. Abimelek sklene z njim zavezo. Ezav se oženi.

1. Ko je pa lakota v deželi vstala po tisti hudi letini, ktera je bila ob Abrahamovim času, je šel Izak k Abimeleku, kralju Palestincov v Geraro.

2. In Gospod se je perkazal in je djal: Ne hodi doli v Egipt, temuč ostani v deželi, ktero ti bom pokazal.

3. In bodi kakor ptujic v nji, ter bom s teboj, in te bom blagodaril; zakaj tebi in tvojimu zarodu bom dal vse te kraje, in bom dopolnil persego, ki sim jo storil Abrahamu, tvojimu očetu. 1. Mojz. 12, 7 : 15, 18.

4. In bom namnožil tvoj zarod kakor zvezde na nebu in tvojim mlajšim bom dal vse te kraje in v tvojim zarodu bodo oblagodarjeni vsi narodi zemlje, 1. Mojz. 12, 2. 3 : 18, 18 : 22, 17 : 28, 14. Gal. 3, 16.

5. zato, ker je bil Abraham moji besedi pokoren, in se je deržal mojih povelj in zapoved, in je šege in postave spolnoval.

6. Izak je tedej ostal v Gerari.

7. Ko so ga možje tega kraja vprašali zastran njegove žene, je odgovoril: Moja sestra je;[1]) zakaj bal se je povedati, de je z njim poročena, ker si je mislil, de bi ga kje ne ubili zavoljo njene lepote.

8. In ko je bilo prav veliko dni preteklo, kar je ondi prebival, je Abimelek, kralj Palestincov, skozi okno gledal in ga je vidil šaliti se z Rebeko, svojo ženo.

9. In ga je bil poklical ter mu rekel: Očitno je, de je ona tvoja žena; zakaj si lagal, de je

10. to je, Rudeči. Rudeča jed je bila kaša iz egiptovske leče.

11. to je, prednost sodniške in duhovske oblasti, in pravico do dveh delov dedšine.

12. Pervorojenstvo mi ne more dati, de bi dobro živel na zemlji vekomaj.

13. Ne zgubi tudi ti zavoljo časne sladnosti večne delšine pervorojencov. Glej Hebr. 12, 16. Abd. 1, 11. i. d.

1. to je, moja bližnja sorodnica. V hebrejskim je imenovana sestra.

tvoja sestra? On je odgovoril: Bal sim se, de bi ne bil umorjen zavoljo nje.

10. In Abimelek je rekel: Zakaj si nas goljufal? Kako lahko bi se bil kdo zmed ljudstva s tvojo ženo spečal, in ti bi nas bil v veliko pregreho zapeljal. In je vsimu ljudstvu zapovedal, rekoč:

11. Kdor koli se bo žene tega človeka dotaknil, naj umerje.

12. In Izak je sejal v ti deželi, in je to leto stoterno perdelal, ker ga je bil Gospod blagoslovil.

13. In obogatel je mož, in je čedalje močneji perhajal in rastel, tako, de je bil silno mogočen.

14. Imel je tudi v premoženji ovac, in goved, in prav veliko družine. Zavoljo tega so ga zavidovali Palestinci,

15. in so vse vodnjake, ki so jih bili nekdaj hlapci njegoviga očeta Abrahama skopali, zamašili in s perstjo zasuli,

16. tako, de je sam Abimelek rekel Izaku: Loči se od nas, ker si postal veliko mogočniši kakor mi.

17. In on je proč šel, se je k potoku Gerari podal[2]) in je tam prebival.

18. In je zopet vodnjake skopal, ktere so bili hlapci njegoviga očeta Abrahama skopali, in ktere so bili Palestinci po njegovi smerti zasuli, in jim je ravno tiste imena dal, s kterimi jih je poprej njegov oče imenoval.

19. In ko so kopali v potoku, so studenec našli.

20. Pa tudi tam so se gerarski pastirji z Izakovimi sperli in so rekli: Naša je voda; zato je dal zavoljo tega, kar se je bilo zgodilo, studencu ime Obrekovanje.

21. Skopali so pa še druziga, in tudi zavoljo tega so se sperli, in ga je imenoval Sovraštvo.

22. In se je od ondot proč podal, in je drug studenec skopal, zavoljo kteriga se niso prepirali, in on je tedej njegovo ime imenoval Širokost, rekoč: Zdej nas je Gospod razširil in dal, de rastemo na zemlji.

23. S tega kraja pa je šel v Bersabo,

24. kjer se mu je ravno tisto noč Gospod perkazal, rekoč: Jez sim Bog Abrahama, tvojiga očeta, ne boj se; zakaj jez sim s teboj; oblagodaril te bom in namnožil tvoj zarod zavoljo svojiga služabnika Abrahama.

25. Tedej je ondi altar postavil, je klical ime Gospodovo in je svoj šotor razpel, in je ukazal svojim hlapcam vodnjak skopati.

26. Kadar so v ta kraj prišli z Gerare Abimelek in Ahozat, njegov prijatel, in Fikol, vojvoda njegove vojske,

27. jih Izak takole nagovori: Kaj ste prišli k meni, k človeku, kteriga sovražite, in kteriga ste od sebe zgnali?

28. Oni so odgovorili: Vidili smo, de je Gospod s teboj, in zato smo se pogovorili: Persezimo si med seboj in storimo zavezo,

---

2. ali v dolino Geraro.

29. de nam nič hudiga ne boš storil, kakor se tudi mi nismo nič tvojiga dotaknili, in nič storili, kar bi ti bilo škodvalo, temuč v miru smo te spustili, bogatiga z Gospodovim blagodaram.

30. Tedej jim je gostije napravil, ter so jedli in pili.

31. Zjutrej so zgodej vstali in so si persegli, in Izak jih je spustil v miru v njih kraj.

32. In glej, tisti dan so Izakovi hlapci prišli mu povedat, zastran vodnjaka, kteriga so skopali, rekoč: Našli smo vodo.

33. Zato ga je imenoval Obilnost,[3]) in mesto se imenuje Bersaba[4]) do današnjiga dné.

34. Ezav pa, ko je bil štirdeset let star, je vzel ženi Judito, hčer Beerja, Hetejca, in Basemato, hčer Elonovo, iz ravno tistiga kraja.

35. Obe ste Izakovo in Rebekino serce žalile. Spod. 27, 46.

XXVII. Poglavje.

Jakop prevzame Ezavu očetov blagoslov, zato beží pred njim v Haran k Labanu, svojimu ujcu.

1. Izak pa se je postaral, in njegove očí so otemnele, in ni vidil; in je poklical Ezava, svojiga starjiga sina, in mu je rekel: Moj sin! In je odgovoril: Tù sim.

2. In oče mu reče: Glej, postaral sim se, in ne vem dneva svoje smerti.

3. Vzemi svoje orožje, tul in lok, in pojdi ven, in ako na lovu kej dobiš,

4. mi napravi jed, kakor veš, de jo rad imam; in mi jo pernesi, de jem, in te blagoslovi moja duša, preden umerjem.

5. Ko je Rebeka to slišala, in ko je bil on odšel na polje, de bi spolnil očetovo povelje,

6. je rekla svojimu sinu Jakopu: Slišala sim tvojiga očeta govoriti z Ezavam, tvojim bratam, in mu reči:

7. Pernesi mi od svojiga lova, in naredi mi jed, de jem, in de te blagoslovim pred Gospodam,[1]) preden umerjem.

8. Torej, moj sin! poslušaj moj svèt:

9. Pojdi k čedi, in pernesi mi dva nar boljši kozliča, de naredim iz nju tvojimu očetu jed, ktero rad jé.

10. In ko mu jo perneseš, jo bo jedil in te blagoslovil, preden umerje.

11. On ji je odgovoril: Veš, de je Ezav, moj brat, kosmat človek, jez pa gladek;

12. ako me bo moj oče pošlatal in to začutil, se bojim, de bi ne menil, de sim ga hotel zasmehovati, in de bi si ne nakopal prekletstva namesti blagoslova.

13. Mati mu reče: Nádme naj pride to prekletje, moj sin! le

3. V hebrejskim „*persega*“.
4. Vodnjak persege.
1. pred Bogam in po Božjim pooblastenji.

poslušaj mojo besedo, in pojdi, ter pernesi, kar sim rekla.[2])

14. Šel je in pernesel, ter dal materi. Ona je naredila jed, kakor je vedila, de ima rad njegov oče.

15. In ga je oblekla z Ezavovimi nar lepšimi oblačili, ktere je domá per sebi imela,

16. in mu je s kozličevinama roke ovíla, in goli vrat pokríla.

17. In mu je dala jed in zročila kruhe, ktere je bila spekla.

18. To je noter nésel in rékel: Moj oče! On pa je odgovoril: Slišim. Kdo si ti, moj sin?

19. In Jakop je djal: Jez sim tvoj pervorojeni Ezav; storil sim, kakor si mi ukazal; vstani, usedi se, in jej od mojiga lova, de me blagoslovi[3]) tvoja duša.

20. In Izak je dalje rekel svójimu sinu: Kakó si mogel takó hitro dobiti, moj sin? Je odgovoril: Volja Božja je bila, de mi je hitro naproti prišlo, kar sim hotel.

21. In Izak je djal: Stopi lesém, de te ošlatam, moj sin! in se prepričam, ali si ti moj sin Ezav, ali ne?

22. On je stopil k očetu, in Izak ga je ošlatal, ter je rekel: Glas je sicer glas Jakopov, roke pa so Ezavove roke.

23. In ga ni poznal, ker so kosmate roke podobo starjiga imele. Tedej ga je blagoslovil,

24. in je rekel: Ti si moj sin Ezav? Je odgovoril: Jez sim.

25. On pa je rekel: Pernesi mi jed od svojiga lova, moj sin! de te blagoslovi moja duša. Ko mu jo je bil pernesel, in ko jo je bil pojédel, mu je dal tudi vina. Ko ga je spil,

26. mu je rekel: Stopi k meni, in me kušni, moj sin!

27. Perstopil je in ga kušnil. In ko je čutil lepi duh[4]) njegoviga oblačila, ga je precej blagoslovil, rekoč: Glej duh mojiga sinú je kakor duh polne njive, ktero je blagoslovil Gospod.

28. Bog ti daj rose neba in debelosti zemlje, obilno žita in vina.

29. Služijo naj ti narodi, in rodovi naj se ti perklanjajo! Bodi gospod svojih bratov, in sinovi tvoje matere naj se ti uklanjajo. Kdor te bo preklinjal, naj bo sam preklet; in kdor te bo blagoslovil,[5]) naj bo z blagoslovam napolnjen.

---

2. Ne bo te oče preklel. Sam Bog bo to odvernil, kar dobro vem (glej zgor. 25, 23.); ako pa vender dvomiš, naj zadene mene njegova jeza (Teod.).

3. Ne Rebekiniga, ne Jakopoviga ravnanja ne moremo popolnama izgovoriti; zakaj ako ravno je Rebeka iz Božjiga razodenja vedila (zgor. 25, 23.), de ima Jakop pravico do pervenstva dobiti, in ako je tudi Jakop po pogodbi (zgor. 25, 33.) pravico do njega imel, sta si vender iskala svoj namen doseči z nedopušenimi perpomočki, z goljufijo. S tem sta se pregrešila, razun ko bi bila v oziru tega v nepremagljivi nevednosti, de se človek ne sme za dopušen namen poslužévati pregrešnih perpomočkov (Kriz.). Verh tega pa tudi Bog večkrat perpustí pasti celo pobožne duše, de bi mi skerbnejši čuli. Glej 1. Kor. 10, 12.

4. Ljudje starih časov so oblačila z dišavami navdajali.

5. Jakopovi mlajši, Judje, so si pod Davidam podvergli veliko ljudstev, med kterimi so bili tudi Idumejci, kterih oče je bil Ezav. Glej 2. Kralj. 8, 14.

30. Komej je Izak nehal govoriti, in Jakop odšel, pride Ezav,
31. in je pernesel očetu skuhano jed svojiga lova, rekoč: Vstani, moj oče! in jej od lova svojiga sina, de me blagoslovi tvoja duša.
32. In Izak mu je rekel: Kdo pa si ti? On je odgovoril: Jez sim tvoj pervorojeni sin Ezav.
33. Izak je ostermel in se silno prestrašil, in se je bolj zavzel, kakor se more verjeti, ter je rekel: Kdo je tedej uni, kteri mi je poprej vjeto divjačino pernesel, in od vsiga sim jedel, preden si ti peršel? in sim ga blagoslovil, in on bo blagoslovljen.
34. Ko je bil Ezav zaslišal besede očetove, je na ves glas zarjul in prežaljen rekel: Blagoslovi tudi mene, moj oče!
35. On je rekel: Prišel je tvoj brat z zvijačo, in je prejel tvoj blagoslov.
36. On pa je dalje rekel: Ni mu bilo zastonj imé Jakop [6]) dano; zakaj, glej, vdrugič že me je prekanil. Poprej je pervenstvo iz mene spravil, in zdej v drugič mi je prevzel še moj blagoslov. In dalje reče očetu: Ali nisi nič blagoslova meni perhranil?
37. Izak je odgovoril: Tvojiga gospoda sim ga postavil, in vse njegove brate sim podvergel njegovi sužnosti. V posestvu žita in vina sim ga uterdil, in po tem takim, moj sin! kaj hočem še tebi storiti?
38. Ezav mu je odgovoril: Ali imaš le en blagoslov, oče? Prosim te, blagoslovi tudi mene! In ko je silno vpil in jokal, Hebr. 12, 17.
39. je bil Izak omečen, in mu je rekel: V debelosti zemlje in v rosi nebá od zgorej Hebr. 11, 20.
40. bodi tvoj blagoslov. Z mečem se boš živel, [7]) in boš svojimu bratu služil; in čas bo peršel, de boš njegov jarm otresel in odvezal s svojiga zatilnika. [8])
41. Ezav je tedej vedno sovražil Jakopa zavoljo blagoslova, s kterim ga je bil oče blagoslovil; in je rekel v svojim sercu: Prišli bodo dnevi žalovanja po mojim očetu, in ubil bom Jakopa, svojiga brata. Abd. 1, 10.
42. To je bilo Rebeki povedano; ona je tedej poslala po svojiga sina Jakopa, ter ga poklicala, in mu je rekla: Glej, Ezav, tvoj brat preti, de te bo ubil.
43. Torej, moj sin! poslušaj mojo besedo; vstani in beži k Labanu, mojimu bratu, v Haran;
44. in bodi per njem nekoliko časa, de se uleže togota tvojiga brata,
45. in mine njegova jeza, in pozabi, kar si mu storil; potem bom po te poslala, in te od on-

---

Še bolj popolnama pa je bil spolnjen blagoslov po Jezusu Kristusu, ki je bil tudi sin Jakopov, in ki je prišel, de naj bi mu služile vse ljudstva (Avg.).
6. petoderžec, to je, zalezovavec.
7. Od vojskniga ropa boš živel. In to se je dopolnilo nad pušavskimi Arabci, ki so nekoliko tudi iz Ezavoviga rodu.
8. Ezavove mlajše — Edomljane je bil premagal David, ki je bil zmed mlajšev Jakopovih; pa so se spet svobodne naredili pod judovskim kraljem Joramam. Glej 4. Kralj. 8, 20.

dot lesem perpeljala; zakaj bi en dan ob oba sinova prišla?[9])

46. In Rebeka je rekla Izaku: Studi se mi moje življenje zavoljo Hetovih hčer; če Jakop zmed rodovíne te dežele ženó vzame, mi ni več živeti.[10])

XXVIII. Poglavje.

Jakop zbeží v Mezopotamijo k Labanu. Na potu se mu Bog perkaže v spanji, in mu ponoví Abrahamu in Izaku storjene obljube.

1. Izak je tedej poklical Jakopa, ga je blagoslovil, in mu zapovedal, rekoč: Ne jemlji žene zmed kananskiga rodú,

2. temuč pojdi in popotvaj v Mezopotamijo v Sirii, v hišo Batuela, očeta tvoje matere, in od ondot si vzemi ženo zmed hčer Labana, svojiga ujca.

3. Vsigamogočni Bog pa te blagoslôvi, in te narašaj in pomnoži, de boš oče trum narodov,

4. in da naj ti Abrahamove blagoslove, za teboj pa tvojimu zarodu, de si vlastiš zemljo svojiga ptujevanja, ktero je obljubil tvojimu dedu.

5. In ko ga je bil Izak od sebe spustil, se je na pot podal, in je prišel v Mezopotamijo v Sirii k Labanu, sinu Batuela Sirjana, k bratu Rebeke, svoje matere. Oz. 12, 12.

6. Ko je pa Ezav vidil, de je njegov oče Jakopa blagoslovil, in ga v Mezopotamijo v Sirii poslal, naj bi se ondi oženil, in de mu je bil po blagoslovu zapovedal, rekoč: Nikar ne jemlji žene zmed kananskih hčer!

7. in de je šel Jakop iz pokoršine do svojih staršev v Sirijo,

8. in ker je tudi spoznal, de njegov oče ne vidi rad kananskih hčer, Zgor. 26, 35.

9. je šel k Izmaelu, in je vzel za ženo zraven teh, ktere je poprej imel, Maheleto, hčer Izmaela, Abrahamoviga sinú, sestro Nabajotovo.

10. Jakop je tedej šel iz Bersabe, in se je podal v Haran.

11. Ko je bil pa v neki kraj prišel, kjer je hotel po solnčnim zahodu prenočiti, je vzel eniga kamnov, ki so tam ležali, ter ga je djal pod glavo, in je zaspal na tistim kraji.

12. In v spanji je vidil lestvico, ki je na zémlji stala, in se z verham nebés dotikala, in angelje Božje po nji gori in doli hoditi,

13. in Gospoda sloneti na lestvici, kteri mu reče: Jez sim Gospod, Bog Abrahama, tvojiga očeta, in Bog Izakov; zemljo, na kteri spíš, bom dal tebi in tvojimu zarodu. 1. Mojz. 35, 1: 48, 3.

9. Ako bi bil Ezav Jakopa umoril, bi ga bil mogel maševavec kervi ubiti, ali pa bi bil mogel Ezav naglo dom zapustiti in bežati, in Rebeka bi bila oba sinova zgubila. Gl. zastran kervniga maševanja 4. Mojz. 12, 35. i. d.

10. Glej zgor. 26, 35. Po Božjim dovoljenji se je zgodilo, kar se bere v tem poglavji v predpodobovanje, kako de je Jezus Kristus podobo grešniga pervorojeniga Adama nase vzel, in se pokril z našimi grehi, de bi jih zbrisal, in nam blagodar svojiga Očeta naklonil (Avg.).

14. In tvoj zarod bodi kakor prah zemlje; razširjal se boš proti zahodu in izhodu, proti severju in jugu; in v tebi in[1]) v tvojim zarodu bodo oblagodarjeni vsi rodovi zemlje. 5. Mojz. 12, 20: 1. Mojz. 26, 4.

15. In tvoj varh bom, kamor koli pojdeš, in te bom nazaj peljal v to deželo; in ne bom jenjal, dokler ne spolnim vsiga, kar sim govoril.[2])

16. In ko se je bil Jakop iz spanja zbudil, je djal: Resnično, Gospod je na tem kraji, in jez nisim vedil.

17. In je prestrašen rekel: Kakó strašan je ta kraj![3]) Tukej ni druziga, kakor hiša Božja, in vrata nebeške.[4])

18. Jakop je tedej zjutrej vstal, je vzel kamen, ki ga je bil pod glavo djal, ga je postavil v znamnje, in ga je oblil z oljem,[5]) 1. Mojz. 31, 13. 46.

19. in je dal mestu imé Betel,[6]) ktero se je poprej Luza imenovalo.

20. Tudi je obljubo storil, rekoč: Ako bo Bog z menoj, in me bo varoval na poti, po kteri hodim; in mi bo dal kruha jesti, in oblačíla v obleko;

21. in ako srečno nazaj pridem v hišo svojiga očeta, bo Gospod moj Bog,

22. in kamen, ki sim ga postavil v znamnje, bo imenovan hiša Božja; in od vsiga, kar mi boš dal, ti bom desetino daroval.[7])

XXIX. Poglavje.

Jakop dojde srečno v Haran; Laban ga lepó in prijazno sprejme, in Jakop mu štirnajst let služi za njegove hčeri.

1. Jakop se je tedej dalje podal, in je prišel na jutrovo.

2. In je zagledal vodnjak na polji, in zraven njega ležati tri čede ovác; zakaj iz njega se je živina napajala; njegova odpertína pa se je z velikim kamnam pokrivala.

3. Navada pa je bila, de so potem, ko so se bile zbrale vse ovce, odvalili kamen, in ga spet na vodnjakovo odpertíno zavalili, ko so se bile napile čede.

4. In je rekel pastirjem: Bratje, od kod ste? Oni so odgovorili: Iz Harana.

5. In jih je vprašal, rekoč: Poznate li Labana, sinú Nahor-

1. „*In*“ je namesti: to je. V tebi, t. j., v tvojim zarodu, v Kristusu.
2. Sanje so skerbnimu Jakopu, ki se je bil na nevarno pot podal, previdnost in skerb Božjo v podobi pred očí postavile, ter mu pokazale, de Bog vé vse, kar koli se godí na zemlji, de so njemu znane naše želje, in de on skerbí za našo srečo. Permeri Jan. 1, 51. Ciril., Teodor.
3. Kakó svet, kakó častitljiv je ta kraj!
4. ker so angelji po lestvici gori in doli, noter in ven hodili.
5. De naj mu bo ta kamen v znamnje gnade, ki jo je od Boga prejel.
6. to je, hiša Božja.
7. Ne bom ga le samo kakor dosihmal po zunanje in po znotranje častil, ampak posebno še tudi s tem ga hočem častiti, de mu altar postavim, in desetino dajem.

jeviga? So odgovorili: Poznamo ga.

6. On reče: Ali je zdrav? So odgovorili: Zdrav je; in glej! Rahela, njegova hči, pride s svojo čedo.

7. In Jakop je rekel: Dneva je še veliko, in ni še čas, čede v ograje gnati; napojite prej ovce, in potem jih še ženite na pašo.

8. So odgovorili: Ne moremo, dokler ni vsa živina zbrana, in dokler kamna od odpertíne vodnjakove ne odvalimo, de čede napojimo.[1])

9. Še so govorili, in glej! Rahela pride z ovcami svojiga očeta; zakaj sama je čedo pasla.

10. Ko jo je bil Jakop ugledal, in zvedil, de je njegova bratranka, in de so ovce Labana, njegoviga ujca, je odvalil kamen, s kterim je bil vodnjak pokrit.

11. In ko je bila čeda napojena, jo je kušnil[2]) in se je na glas jokal;

12. in ji je povedal, de je brat[3]) njeniga očeta in Rebekin sin. Ona pa je hitela svojimu očetu pravit.

13. Ko je ta slišal, de je prišel Jakop, sin njegove sestre, mu je naproti tekel, ga je objel in kuševal, in v svojo hišo peljal. Ko je pa slišal, zakaj se je bil na pot podal,

14. je rekel: Ti si moja kost in moje meso.[4]) Ko so bili dnevi eniga mesca pretekli,

15. mu je djal: Ker si moj brat, mi boš mar zastonj služil? Povej, koliko plačila hočeš imeti?

16. Imel je pa dve hčeri; starji je bilo imé Lija,[5]) mlajši pa se je imenovala Rahela.[6])

17. Pa Lija je bila kermežljavih očí, Rahela je bila zaliga obraza in lepa viditi.

18. Jakop jo je ljubil in je djal: Hočem ti za Rahelo, tvojo mlajši hčer, sedem let služiti.

19. Laban je odgovoril: Boljši je, de jo dam tebi kakor drugimu možu, le per meni ostani.

20. Jakop je tedej za Rahelo služil sedem let; in zdele so se mu kakor malo dní zavoljo prevelike ljubezni.

21. In je rekel Labanu: Daj mi mojo ženo; zakaj čas je že pretekel, de grem k nji.

22. In Laban je povabil veliko trumo prijatlov na gostovanje in je napravil ženitev.

23. In zvečer mu je svojo hčer, Lijo, perpeljal;[7]).

24. in je dal hčeri deklo Zelfo po imenu. Ko se ji je Jakop po šegi perdružil, je vidil zjutrej, de je Lija,

25. ter je djal svojimu tastu: Kaj si mi storil? Ali ti nisim za Rahelo služil? Zakaj si me goljufal?

26. Laban je odgovoril: V

1. Ako bi bil vodnjak dolgo časa odkrit, bi šla vročina vanj, pa tudi prah in pesek, ki ga veter vzdiguje.
2. To je bila navada med bližnjimi sorodniki.
3. de so mu nje oče ujic; po hebrejskim jeziku brat.
4. moj bližnji sorodnik — torej ostani per meni.
5. to je, utrujena.
6. to je, ovca.
7. Neveste so bile z zagrinjalam zakrite pred ženina peljane.

našim kraji ni navada, mlajši poprej omožiti.

27. Naj ti mine ta teden poroke, in tudi uno ti bom dal za službo, ktero mi boš opravljal še druzih sedem let.

28. On se je ti pogodbi vdal, in ko je bil teden pretekel, je Rahelo za ženo vzel.

29. Nji je dal oče Balo za deklo.

30. In ko je bil poslednjič dosegel doželeno poroko, je drugo bolj ljubil, kakor pervo, in je za njo per njem služil druzih sedem let.

31. Ko je pa Gospod vidil, de Lijo zaničuje, jo je rodovitno storil, nje sestra pa je nerodovitna ostala.

32. Ona je tedej spočela in sinú rodila, in mu je imé Ruben[8]) dala, rekoč: Gospod je vidil moje poniževanje; zdej me bo moj mož ljubil.

33. In je spet spočela in sinú rodila, in je djala: Ker je Gospod slišal, de sim zaničevana, mi je tudi tega dal, in mu je imé Simeon[9]) dala.

34. In je v tretje spočela in je druziga sinú rodila, in rekla: Zdej mi bo moj mož tudi vdan zato, ker sim mu rodila tri sinove, in za tega voljo je njegovo imé imenovala Levi.[10])

35. Ona je v četerto spočela in sinú rodila, in je djala: Zdej bom Gospodu hvalo dajala, in zato ga je klicala Juda,[11]) in je nehala roditi.

XXX. Poglavje.

Še drugi Jakopovi otroci. Jakop si perdobí s svojo umetnijo veliko bogastvo v Labanovi hiši, in sklene, verniti se v svojo domovíno.

1. Ko je pa Rahela vidila, de je nerodovitna, je bila svoji sestri nevošljiva, in je rekla svojimu možu: Daj mi otrók, sicer mi je umreti.

2. Jakop ji je jezen odgovoril: Ali sim jez kakor Bog, kteri ti je sad tvojiga telesa vzel?

3. Ona pa je rekla: Imam deklo Balo, pojdi k nji, de na mojih kolenih porodí, in de iz nje sinov dobim.[1])

4. In mu je Balo za ženo dala; ktera je,

5. ko se ji je bil mož perdružil, spočela in sinú rodila.

6. In Rahela je rekla: Gospod mi je pravico storil, in mojo prošnjo uslišal, ker mi je dal sinú, in zato mu je dala imé Dan.[2])

7. In spet je Bala spočela in druziga rodila;

8. od tega je Rahela rekla: Bog je mene moji sestri enako

8. to je, glejte, sin!
9. to je, uslišanje.
10. to je, združenje.
11. to je, čast, hvala.
1. to je, de morem njene otroke za svoje spoznati.
2. to je, sodnik.

storil, in še čez njo sim, in ga je imenovala Neftalija.[3])

9. Ko je Lija čutila, de je bila nehala roditi, je Zelfo, svojo deklo, možu dala.[4])

10. Ko je ta spočela in sinú rodila,

11. je Lija rekla: Bog daj srečo! In zato mu je dala imé Gad.[5])

12. Tudi Zelfa je druziga rodila.

13. In Lija je rekla: To je k moji sreči, zakaj srečno me bodo imenovale žene; zavoljo tega ga je imenovala Aserja.[6])

14. Ko je pa Ruben ob času pšenične žetve na polje šel, je mandragore[7]) najdel, ktere je svoji materi Lii pernesel. In Rahela je rekla: Daj mi nekoliko mandragor svojiga sina.

15. Ona je odgovorila: Ali se ti še premalo zdí, de si mi moža prevzela, mi hočeš še tudi mandragore mojiga sinú vzeti? Rahela je rekla: Naj pa nocoj za mandragore tvojiga sina per tebi spí.

16. In ko je Jakop zvečer s polja šel, mu je Lija naproti šla, in je rekla: K meni pridi, ker sim te najela za mandragore svojiga sina. In on je tisto noč per nji spal.

17. In Bog je uslišal nje prošnjo; in je spočela in petiga sina rodila.

18. In je rekla: Bog mi je dal plačilo, ker sim svojo deklo dala svojimu možu, in mu je dala imé Isahar.[8])

19. In Lija je zopet spočela in šestiga sinú rodila,

20. in je rekla: Bog me je z dobrim deležem obdaroval; zdej bo moj mož tudi z menoj, ker sim mu šest sinov rodila, in zato je klicala njegovo imé Zabulon.[9])

21. Za njim je rodila hčer z imenam Dino.[10])

22. Gospod se je tudi Rahele spomnil, jo je uslišal, in rodovitno storil.

23. Ona je spočela in rodila sinú, rekoč: Bog mi je zasramovanje odvzel.

24. In je imenovala njegovo imé Jožef,[11]) rekoč: Daj mi Gospod še druziga sinú.

25. Po rojstvu Jožefovim pa je Jakop svojimu tastu rekel: Pusti me, de se vernem v svojo domovíno in v svoj kraj.

26. Daj mi ženi in moje otroke, za ktere sim ti služil, de se proč podam; ti poznaš službo, ktero sim ti opravljal.

27. Laban mu je rekel: Naj najdem milost pred teboj; skuš-

3. to je, bojevavec.
4. Vedi, de Jakop dekel ni poželel, le ženi ste mu ji vsilile, in Bog je pripustil več žen imeti tiste čase. Glej tudi 1. Kron. 1, 1. razl. 7.
5. to je, sreča.
6. to je, srečen.
7. zeliše, v ktero so vražarji skrivno moč stavili, de ženske stori rodovitne. Razlagavci sv. pisma niso enakih misel, kakošno zeliše je to bilo.
8. to je, mož plačila. Ali pa: plačilo je že tù.
9. to je, telesna združnost.
10. to je, sodba.
11. to je, pomnoženje.

nja me uči, de me je Bog blagoslovil zavoljo tebe;

28. zgovori si plačilo, ktero naj ti dam.[12])

29. On pa je odgovoril: Ti veš, kako sim ti služil, in kako se je tvoje premoženje v mojih rokah narastlo.

30. Malo si imel, preden sim k tebi prišel, in zdej si obogatel, in Gospod te je blagoslovil po mojim prihodu. Prav je tedej, de enkrat tudi za svojo hišo skerbim.

31. In Laban je rekel: Kaj ti bom dal? On pa je djal: Nič nočem; če boš pa storil, kar si zgovorim, bom spet pasel in varoval tvojo živino.

32. Preglej vse svoje čede, in odloči vse pisane in marogaste ovce; in kar koli bo dimnatiga, marogastiga in pisaniga ne le od ovác, ampak tudi od koz, bo moje plačilo.[13])

33. In danes ali jutri mi bo to mojo pravičnost skazovalo pred teboj, kadar pride zgovorjeni čas; in vse, kar ne bo pisaniga, marogastiga in dimnatiga ne le od ovác, ampak tudi od koz, naj me tatvine dolží.[14])

34. In Laban je rekel: Všeč mi je, kar hočeš.[15])

35. In še tisti dan je odločil pisane in marogaste koze in ovce, kozle in ovne; vso čedo pa, ktera je bila enake dlake, to je, ali bele ali černe, je svojim sinovam izročil.[16])

36. In je postavil prostor tri dní hoda med seboj in med zetam, kteri je njegove druge čede pasel.[17])

37. Jakop je tedej vzel zelenih, jagnjedovih in mandeljnovih in javorjevih palic, in jih je nekoliko omajil, in ko so bile omajene, se je na njih, kjer se je bila olupila koža, belo pokazalo; kjer pa je celo bilo, je ostalo zeleno; in takó se je naredilo pisano.

38. In jih je v korita položil, kamor so vodo zlivali, de bi čede,

---

12. ne določeniga plačila, ampak kar nasledva.

13. V hebrejskim je bolj določno: „*Ogledam dans vso tvojo čedo* (ovce in koze) *in odločim vse pisano, marogasto in černo zmed jagnjet, in vse marogasto in pisano zmed koz; — to bodi moje plačilo!*“ Pisane in marogaste in černe ovce, in marogaste in černe koze, ki bodo posihmal storjene, naj bodo moje plačilo; bele ovce pa, in bele in černe koze naj bodo tvoje.

14. V hebrejskim se bere: „*In moja pravičnost bo zame pričala, ko prideš k mojimu plačilu in ga ogledaš*“. Vse, kar bi ne bilo pisaniga in marogastiga med kozami, in černiga (tudi pisaniga in marogastiga) med ovcami, bi bila tatvina. Le samo pisane in marogaste koze, in černe, pisane in marogaste ovce bom jemal od storjenih mladičev.

15. Laban je bil s tem zadovoljin, ker imajo ovce pod milim nebam skorej le bele, koze pa černe mladiče.

16. Določniši in soglasno z v. 32. se bere v hebrejskim: „*On je ločil še tisti dan pisane in marogaste kozle, in vse pisane in marogaste koze, vse, ktere so bile kaj bele in vse černe*, (tudi pisane) *ovce, in jih je izročil svojim sinovam*“. Jakopu je dal čisto belo čedo ovac, in čisto černo koz, naj bi imele ravno take mlade.

17. de se niso čede zmešale.

ko so hodile pit, palice pred očmí imele, in se per njih pogledu ubrejile.

39. In zgodilo se je, de so ovce, kadar so se nar bolj merkale, palice gledale, in so storile marogaste, in pisane, in mnogo pikaste.[18])

40. In Jakop je čedo ločil,[19]) in je položil palice pred očí ovnov v korita; kar je bilo belih in černih,[20]) so bile Labanove, druge pa Jakopove: in čede so bile med seboj ločene.[21])

41. Ko so se tedej v pervim času[22]) ovce merkale, je Jakop palice v vodne korita pred očí ovnov in ovác položil, de bi se ob gledanji v njé ubrejile;

42. Ko so se pa v poznejšim času merkale, in pozno ubrejile,[23]) jih ni položil. Tako so bile pozne Labanove, perviga časa pa Jakopove.[24])

43. In mož je silno obogatel, in je imel veliko čed, dekel in hlapcov, kamél in oslov.

XXXI. Poglavje.

Jakop zbeží z ženama, otroci in s čedami. Laban gre za njim, Bog pa se mu v spanji perkaže, ter mu ojstro prepové, Jakopu kaj žaliga storiti. V miru in prijaznosti se ločita.

1. Ko je pa slišal besede Labanovih sinov, ki so djali: Jakop je vse pobral, kar je bilo našiga očeta; z njegovim premoženjem je obogatel in imeniten postal;

18. To, kar je Jakop storil, naj bi moč imelo v domišljijo ovac in koz, se ne zgodí vselej; ali Bog je storil, de se je zgodilo (Kriz.), de bi se Jakopu škoda sedemletne službe povernila (Zgor. 29, 23. 25. 27.).

19. Pisane jagnjeta, ki jih je s svojo umetnijo perdobil, je ločil od belih ovac Labanovih.

20. bele ovce in černe koze.

21. V hebrejskim se ta versta takole bere: „*Jakop je tudi jagnjeta ločil* (ki mu jih je umetnija perdobila), *je obernil čedo* (bele Labanove ovce) *proti svojim pisanim jagnjetam, in vse černe Labanove koze proti belim Labanovim ovcam;*“ — naj bi si z drugo umetnijo dobil marogaštih ovac in koz.

22. spomladi.

23. jeseni okoli listopada.

24. Pomladančki so bili slabotni mladiči, ker so jih starke po zimi ob pičli in slabi klaji nosile, in ti vsi naj bi bili Labanovi. Jesenčki pa so bili krepkejši, ker so jih starke poleti ob dobri paši nosile.

Po hebrejskim spisu si je Jakop s to umetnijo pomagal, kadar so se močne ovce merkale, tedej jeseni po dobri poletni paši, — opustil pa jo je, ko so se slabotne ovce merkale spomladi po malovredni zimski piči. Sicer pa, de je bil Jakop zvit proti Labanu, se je to godilo po Božjim navdajanji (spod. 31, 9. 11. 12), in iz tega vidimo, kakó zvesto in na tihim Bog plačuje službo, ktera se skazuje nehvaležnimu svetu, in de iz njegovih zakladov povračuje škodo tudi zoper njegovo voljo. Glej 2. Mojz. 12, 36.

2. in ko je tudi Labana na obrazu poznal, de ni do njega, kakor poprej;

3. zlasti pa ker mu je Gospod rekel: Verni se v deželo svojih očakov in k svoji sorodovini; in jez bom s teboj;

4. je poslal in poklical Rahelo in Lijo na polje, kjer je čede pasel,

5. in jima je djal: Vidim obraz vajniga očeta, de ni do mene, kakoršno poprej; Bog mojiga očeta pa je bil z menoj.

6. Vé samé veste, de sim po vsi svoji moči vajnimu očetu služil:

7. vajin oče pa me je goljufával, in mi je plačilo desetkrat spremenil. Bog mu pa vender ni perpustil, de bi meni bil škodoval.

8. Ako mi je rekel: Pisane bodo tvoje plačilo, so vse ovce zgolj pisane mladiče storile; če je pa nasproti djal: Vse bele boš za plačilo imel, so vse čede zgolj bele storile.[1])

9. In Bog je vajnimu očetu premoženje vzel, in ga je meni dal.

10. Zakaj, ko je bil prišel čas ubrejenja per ovcah, sim vzdignil svoje očí, in sim v spanji vidil na ovce skakati ovne, ki so bili pisani, in marogasti, in različnih barv.

11. In angelj Božji mi je v spanji rekel: Jakop! In sim odgovoril: Tukej sim.

12. In je rekel: Vzdigni svoje očí in poglej, de so vsi ovni, ki skačejo na ovce, pisani, marogasti in pikasti; zakaj vidil sim vse, kar ti je storil Laban.[2])

13. Jez sim Bog Betela,[3]) kjer si mazilil kamen in meni obljubo storil. Zdaj se tedej vzdigni, in pojdi iz te dežele, in verni se v deželo svojiga rojstva.

14. Rahela in Lija ste odgovorile: Ali imave še kej prejeti premoženja in delšine v hiši svojiga očeta?

15. Ali naji ni ko ptujke imel in prodal, in ves najin zaslužek povžil?

16. Bog pa je vzel najnimu očetu blago, in ga je dal nam in našim otrokam; zatorej stori vse, kar ti je Bog zapovedal.

17. Jakop se je tedej vzdignil, in je svoje otroke in svoje ženi na kamele posadil, in je odrinil.

18. Tudi je vzel vse svoje premoženje, in čede, in vse, kar je bil v Mezopotamii perdobil, in je šel k Izaku, svojimu očetu, v kanansko deželo.

19. Tisti čas je bil šel Laban ovce strič; in Rahela je malike[4]) svojimu očetu ukradla.

20. In Jakop ni hotel svojimu

---

1. V hebrejskim se bere: „*Če je pa rekel: Pisane naj bodo tvoje plačilo, so vse*“ i. t. d.

2. V spanji je Bog Jakopu razodel, de bodo mladiči pisani, in je s tem pervolil v njegovo umetnijo, de ga je takó zoper krivičniga Labana odškodoval. Glej zgor. 30, 37 — 43.

3. Angelj je Bog sam. Glej zgor. 28, 18. 19.

4. ki jih je Laban s svojo družino častil zraven praviga Boga. Po Cahar. 10, 2. soditi, so bile podobe tacih malikov, ki so jih zastran prihodnosti za svèt po-

tastu povedati, de misli ubežati.

21. Ko je bil pa odšel z vsim, kar je bilo njegoviga, in ko je bil čez reko[5]) stopil, in je proti gori Galaadu šel,

22. je bilo tretji dan Labanu povedano, de je Jakop pobegnil.

23. In on je svoje brate seboj vzel, in sedem dní hoda za njim hitel, in ga je vjel na gori Galaadu.

24. V spanji pa je Laban Boga vidil, kteri mu je rekel: Varuj se Jakopu kaj žaliga reči.

25. In že je bil Jakop šotor razpel na gori, in ko ga je bil (*Laban*) s svojimi brati došel, je ravno na tisti gori Galaadu šotor postavil.

26. In je djal Jakopu: Zakaj si tako ravnal, de si moje hčeri skrivej odpeljal kakor v vojski vjete?

27. Zakaj si hotel zbežati brez moje vednosti, in mi ne povedati, de bi te bil spremil z veseljem, in s pesmimi, in z bobni, in s citrami?

28. In nisi terpel, de bi bil kušnil svoje sinove in svoje hčeri. Nespametno si ravnal; in zdej bi sicer

29. zamogla moja roka hudo s hudim ti poverniti; tode Bog vašiga očeta mi je rekel včerej: Varuj se Jakopu kej žaliga reči.
1. Mojz. 48, 16.

30. Naj si že bo, de si hotel k svojim iti, in de si hrepenel po hiši svojiga očeta; zakaj si pa ukradel moje bogove?[6])

31. Jakop je odgovoril: Šel sim brez tvoje vednosti, ker sim se bal, de bi mi ne bil vzel s silo svojih hčér.

32. Ker me pa tatvine dolžiš, naj bo tisti vpričo naših bratov umorjen, per kterim koli najdeš svoje bogove. Preiši, kar koli svojiga per meni dobiš, pa vzemi; ko je to rekel, ni vedil, de je bila Rahela malike ukradla.

33. Laban je tedej šel v šotor Jakopa, Lije in obeh dekel, pa ni nič najdel. Ko je pa v Rahelin šotor stopil,

34. je ona hitro bogove pod kamelino odejo[7]) skrila, in se je gori usedla; in ko je bil on ves šotor preiskal, in ni nič najdel,

35. je djala: Ne zameri mi, moj gospod! de ne morem pred teboj vstati, ker se mi je ravno zdej po ženski navadi permerilo. Takó je bil skerbni preiskovavec premoten.

36. In Jakop je nejevoljin z očitanjem rekel: Zavoljo kakošniga mojiga zadolženja in zavoljo kakošniga mojiga pregrešenja si se nad menoj takó razserdil?

37. in de si vse moje blago premetal? Kaj si najdel od vsiga

praševali. Po mislih druzih pa so bile take vražila, od kterih so mislili, de jih hudiga varujejo.

5. Evfrat.

6. Glej, ako ravno se posvetni otroci nad pobožnimi še takó hudujejo, sosebno kadar mislijo, de se zoper njih malike vzdigujejo, ima vender Gospod njih serca v svoji roki, ter jih nakloni, kamor koli hoče, kakor potoke vodá, (Prip. 21, 1.), in jim zveže roke, de so persiljeni, zoper svojo voljo prijazno se obnašati.

7. pod kamelino sedlo.

premoženja svoje hiše? Pokaži tukej mojim in svojim bratam, in naj sodijo med menoj in teboj.

38. Ali sim bil zato per tebi dvajset let? Tvoje ovce in tvoje koze niso bile jalove, in ovnov tvoje čede nisim jedel;

39. še od zverine vzetiga ti nisim pokazal, sam sim poplačal vso škodo; kar koli je bilo ukradeniga, si od mene térjal;

40. noč in dan sim vročino in mraz prenašal; in spanje je bežalo od mojih očí.

41. In tako sim ti dvajset let v tvoji hiši služil, štirnajst za hčeri, in šest za tvoje čede; tudi desetkrat si moje plačilo spremenil.

42. Ako bi mi ne bil perstopil Bog mojiga očeta Abrahama, in strah[8]) Izakov, bi me bil, pred ko ne, naziga odpravil. Ali Bog se je ozerl na mojo nadlogo in na terpljenje mojih rók, in te je včerej posvaril.

43. Odgovoril mu je Laban: Moje hčeri, in sinovi, in tvoje čede, in vse, kar vidiš, je moje; kaj morem storiti svojim hčeram in vnukam?

44. Pridi tedej in narediva zavezo, de bo pričevala med menoj in med teboj.

45. Jakop je tedej vzel kamen, in ga je postavil v znamnje,

46. in je rekel svojim bratam: Nanosite kamnja. In so ga nanesli in naredili kup, in so jedli na njem.

47. In Laban ga je imenoval: Kùp priče; in Jakop: Kùp pričevanja, sleherni po svojim jeziku.[9])

48. In Laban je djal: Ta kup bodi danes priča med menoj in med teboj; zatorej je bil imenovan Galaad, to je, kup priče.

49. Gospod naji varuj in sodi, kadar se bova ločila.

50. Ako boš moje hčeri hudo imel, in zraven nju še druge žene vzel, ni nihče priča najniga govorjenja, kakor Bog, kteri je vpričen in vidi.

51. In spet je Jakopu rekel: Glej, ta kup in kamen, kteriga sim med seboj in teboj postavil,

52. bodi priča; ta kup in ta kamen, pravim, bodita pričevanje, ako grem jez čezenj k tebi, ali pa ti prideš čezenj k meni, z mislijo mi kaj hudiga storiti.[10])

53. Bog Abrahama in Bog Nahorja naji sodi, Bog njih očeta. Jakop je tedej persegel per bogaboječnosti svojiga očeta Izaka,

54. in po darovanih daritvah na gori je poklical k jedi svoje brate, in po jedi so tam prenočevali.

55. Laban je pa po noči vstal, je kušnil svoje sinove in svoje hčeri, ter jih blagoslovil in se vernil v svoj kraj.

---

8. in ta, kteriga se Izak bojí, Bog Izakov.

9. Laban je kaldejsko, Jakop pa hebrejsko govoril, oba dasta spominku imé, pa ne razniga, ampak enako, namreč: „*Kup pričevanja*“.

10. bodi priča zoper naji, ako bi sovražno eden proti drugimu ravnala.

XXXII. Poglavje.

Jakop se silno bojí priti pred svojiga brata; mu odloči in napravi darove; po noči se vojskuje z Bog-angeljem; Bog-angelj ga blagosloví in mu spremení imé v „*Izrael*“.

1. Tudi Jakop je šel svojo pot, po kteri se je bil obernil, in srečali so ga angelji Božji. 1. Mojz. 48, 16.

2. Ko jih je ugledal, je djal: Tu je Božje staniše,[1]) in je imé tistiga kraja imenoval Mahanaim, to je, staniše.[2])

3. Poslal je pa sporočnike pred seboj do Ezava, svojiga brata, v deželo Seir, na edomsko zemljo,

4. in jim je zapovedal, rekoč: Takó govorite Ezavu, mojimu gospodu: To pravi tvoj brat Jakop: Per Labanu sim ptujeval, in sim bil do današnjiga dné.

5. Imam volov, in oslov, in ovác, in hlapcov, in dekel, in pošljem zdej sporočenje svojimu gospodu, de zadobim milost pred tvojim obličjem.

6. In sporočniki so se vernili k Jakopu, in so rekli: Prišli smo k Ezavu, tvojimu bratu, in glej naproti ti hití s štiri sto možmi.

7. Jakop se je silno zbal, in ves prestrašen je razdelil ljudí, ktere je seboj imel, tudi čede, ovce, in vole, in kamele v dve trumi,

8. rekoč: Ako Ezav do perve trume pride in jo pobije, bo druga truma, ktera še ostane, ohranjena.

9. In Jakop je djal: Bog mojiga očeta Abrahama in Bog mojiga očeta Izaka, Gospod! kteri si mi rekel: Verni se v svojo deželo, in v kraj svojiga rojstva, in oblagodaril te bom;

10. nisim vreden tvoje velike milosti in tvoje zvestobe, ki si jo spolnil nad svojim služabnikam. S svojo palico sim šel čez ta Jordan, in zdej grem nazaj z dvema trumama.

11. Reši me iz roke mojiga brata Ezava, zakaj zlo se ga bojim, de bi kje ne prišel in ne pomoril matere z otroci vred.

12. Ti si govoril, de me boš oblagodaril, in moj zarod pomnožil, ko pesek morja, ki se zavoljo prevelikiga števila ne da razšteti.

13. In ko je tisto noč tam spal, je od vsiga, kar je imel, darov odbral Ezavu, svojimu bratu:

14. dve sto koz in dvajset kozlov, dve sto ovác in dvajset ovnov,

15. trideset molznih kamél z njih mladiči, štirdeset krav in dvajset juncov, dvajset oslic, in deset njih žebet.

16. In je po svojih hlapcih sleherno čedo posebej poslal, in je rekel svojim hlapcam: Idite

1. ki se zame bojuje zoper Ezava. — Bog je poslal angeljev, mu vzeti ves strah pred Ezavam (Kriz.). Takó se angelji Božji zbirajo okoli tistih, ki se Boga bojé (Ps. 33, 8.); in ko bi se nam dušne očí odperle, bi jih vidili z vero (4. Kralj. 6, 17.).

2. prav za prav dvojni šotor, namreč Jakopov in angeljev.

pred menoj, in pustite prostora med čedo in čedo.

17. In je zapovedal pervimu, rekoč: Kadar te bo moj brat Ezav srečal in te vprašal: Čigav si? ali: Kam greš? ali: Čigavo je to, kar ženeš?

18. odgovori: Tvojiga hlapca Jakopa; on pošlje darila mojimu gospodu Ezavu, tudi on sam pride za nami.

19. Ravno takó je zapovedal drugimu in tretjimu in vsim, ki so čede gnali, rekoč: Ravno te besede govorite Ezavu, kadar ga srečate,

20. in perstavite: Tudi Jakop, tvoj hlapec, pride za nami; zakaj rekel je: Z darili, ki jih bom pred seboj poslal, ga bom potolažil, in potem mu hočem pred očí priti; morebiti se bo dal spraviti z menoj.

21. Darila so tedej pred njim šle, on sam pa je čez noč v šotoru ostal.

22. In ko je bil zgodej vstal, je vzel svoje dve ženi in dve dekli in enajst sinov, ter je prebredel Jabokov[3]) brod.

23. Ko je bil pa vse čez spravil, kar je bilo njegoviga,

24. je sam ostal; in glej! neki mož se je z njim boril do jutra,[4])

25. in ko je ta vidil, de ga ne more premagati, se je dotaknil kite njegoviga stegna, in zdajci se je posušila.[5])

26. In mu je rekel: Spusti me, zakaj zarja že vstaja. Odgovoril je:[6]) Ne spustim te, ako me ne blagosloviš.[7])

27. On je tedej rekel: Kakó ti je imé? Odgovori: Jakop.

28. Uni pa je rekel: Nikakor ne, naj se ne imenuje tvoje imé Jakop, ampak Izrael;[8]) zakaj ako si zmagal Boga, koliko bolj boš premagal ljudí?

29. Jakop ga je vprašal: Povej mi, kakó ti je imé? Odgovoril je: Kaj vprašaš po mojim imenu? In ga je blagoslovil na tistim kraji.

30. In Jakop je dal tistimu kraju imé Fanuel,[9]) rekoč: Boga sim vidil od obličja do obličja, in oteta je moja duša.[10])

31. In solnce je kmalo persijalo, ko se je bil od Fanuela podal, on pa je hromatil z nogo.

32. Zavoljo tega Izraelovi otroci ne jedo do današnjiga dné kite, ki se je bila posušila v Jakopovim stegnu, ker se je bil dotaknil kite njegoviga stegna, in je oterpnila.

3. čez neki pot v potoku Jabokovim, ki se steka v reko Jordan.

4. Skorej vsi sv. očaki spoznajo tega moža za Bog-angelja, to je, samiga Sinu Božjiga, ki se je v človeški podobi boril z Jakopam, de ga je prepričal, de bo on gotovo Ezava in vse svoje sovražnike premagal, in to tolikanj bolj, ker je premagal samiga Boga (v. 28.). Ta boj je pa tudi podoba našiga življenja, v kterim le samo takrat svoje znotranje sovražnike premagamo, kadar Bogu s svojo molitvijo sveto silo delamo, ter ga tako rekoč premagamo (Pavlin).

5. de mu je pokazal, de bi ga bil lahko premagal. Tako se da tudi Bog z našo molitvijo premagati; in po tem zaduši v nas moč poželenja, de duh v nas močnejši perhaja (Pavlin).

6. s solznimi očmi, kakor se bere per Oz. 12, 4.

7. Tudi ti ne nehaj moliti, dokler ti blagoslov ne dojde!

8. to je, borivec z Bogam.

9. to je, obličje Božje.

10. oteta strahú, in poterjena v zaupanji (Kriz.).

XXXIII. Poglavje.

Jakop se spravi z Ezavam, in potem popotuje v Kanaan.

1. Ko je pa Jakop vzdignil svoje oči, je vidil Ezava priti, in z njim štiri sto mož, in je ločil sinove Lijne in Raheline in obeh dekel.

2. In je spredej postavil obe dekli in nju otroke: Lijo in njene otroke pa v sredo; Rahelo pa in Jožefa nar zadej.

3. On sam je spredej šel in se je sedemkrat do tal perklonil, ko se je njegov brat bližal.[1])

4. Ezav pa je svojimu bratu naproti tekel, in ga objel; ter se mu je okoli vrata oklenil, in ga je kušnil in se jokal.

5. In je vzdignil svoje oči in ugledal ženi in nju otročiče, ter je rekel: Kdo pa so ti? Ali so tvoji? Odgovoril je: Otročiči so, ki jih je Bog dal meni, tvojimu hlapcu.

6. Na to so se perbližali dekli in njuni otroci, in se perklonili.

7. Tudi Lija je perstopila s svojimi otroci, in so se ravno takó perklonili; poslednja sta se Jožef in Rahela perklonila.

8. In Ezav je rekel: Kaj pa so vse une čede, ki sim jih srečal? Odgovoril je: De milost zadobim per svojim gospodu.

9. On pa je rekel: Imam sam dosti, moj brat! le imej, kar je tvojiga.

10. In Jakop je rekel: Prosim, nikar takó; temuč ako sim milost zadobil v tvojih očeh, vzemi majhno darilo iz mojih rók; zakaj vidil sim tvoje obličje, kakor de bi bil vidil Božje obličje;[2]) bodi mi tedej milostljiv.

11. In vzemi blagodar, kteriga sim ti pernesel, in ki mi ga je Bog dal, kteri vse delí. Ko ga je brat persilil, je komej vzel,

12. in je rekel: Pojdiva skupej; spremil te bom na tvojim potu.

13. In Jakop je rekel: Veš, moj gospod! de imam majhne otročiče, in ovce, in breje krave per sebi; ako jih preženem s hojo, bodo en dan vse čede konec vzele.

14. Naj gre moj gospod pred svojim hlapcam, in jez pojdem počasi za njim, kakor bom vidil, de bodo moji otroci môgli; dokler ne pridem do svojiga gospoda v Seir.[3])

15. Ezav je odgovoril: Prosim te, naj saj nekteri od ljudí, ki so z menoj, tovarši ostanejo na tvojim potu. Ni treba, odgovori, le samo tega potrebujem, de zadobim milost pred teboj, môj gospod!

16. Ezav se je tedej tisti dan vernil v Seir po potu, po kterim je bil prišel.

---

1. V hebrejskim: „*de je bil blizo svojiga brata*“.
2. Tvoja dobrota mi je toliko zaupanja dala, kakor bi mi ga bil Bog sam vdihnil.
3. Takó je bil Jakop sklenil, vender si je potem premislil; morde zató, ker se je bal, de bi se Ezav spet sovražno do njega ne obnašal.

17. In Jakop je prišel v Sokot, kjer si je hišo sozidal in šotore[4]) postavil, in je dal tistimu kraju imé Sokot, to je, šotori.

18. In je še dalje šel do Salema, mesta Sihimljanov, ktero je v deželi Kanaanu, potem ko je bil nazaj prišel iz Mezopotamije v Sirii, in je prebival zraven mesta.

19. In je kupil kos njive, na ktero je postavil šotore, od mlajših Hemorja, Sihemoviga očeta, za sto jagnjet,[5])

20. in je ondi altar postavil, in je klical per njem imé nar močnejšiga Izraeloviga Boga.[6])

XXXIV. Poglavje.

Sihem oskruni Dino; zavoljo tega se njena brata, Simeon in Levi, mašujeta nad Sihemljani.

1. Dina, Lijna hči, je pa ven šla gledat žene tistiga kraja.[1])

2. Ko jo je bil ugledal Sihem, sin Hemorja, Hevejca, poglavar tiste dežele, se je zaljubil v njo, in jo odpeljal, in je spal per nji, ker je silo devici storil.

3. In navezano je bilo njegovo serce na njo, in žalostno je tolažil s prijaznimi besedami.

4. In je šel k Hemorju, svojimu očetu, in je djal: Vzemi mi to deklico za ženo.

5. Ko je bil pa Jakop to zvedil, in ko njegovi sinovi niso bili doma, ker so imeli na paši z živino opraviti, je molčal, de so nazaj prišli.

6. Ko je pa Hemor, Sihemov oče, tje šel, de bi z Jakopam govoril,

7. glej, prišli so njegovi sinovi s polja, in ko so slišali, kaj se je bilo zgodilo, so bili silno serditi, ker je storil ostudno reč v Izraelu, in je oskrunil Jakopovo hčer, in dopernesel neperpušeno reč.

8. Hemor jim je tedej rekel: Duša Sihema, mojiga sina, je navezana na vašo hčer; dajte mu jo za ženo.

9. In ženimo se nasproti; svoje hčere nam dajajte, in vi naše jemljite.

10. In prebivajte z nami, dežela je v vaši oblasti, delajte in kupčevajte v nji, in vzemite si jo v posestvo.

11. Tudi Sihem je njenimu očetu in njenim bratam rekel: Naj milost pred vami najdem, in kar koli bote hotli, bom dal;

12. povikšajte doto, in si darila zgovorite, in radovoljno dam, kar koli hočete, le to deklico mi dajte za ženo.

13. Jakopovi sinovi so Sihemu in njegovimu očetu z zvijačo od-

---

4. za živino.

5. V hebrejskim: „*100 kesita*“, kar imajo nekteri za srebern denar s podobo jagnjetovo.

6. V hebrejskim: „*in je dal altarju imé nar mogočnišiga Boga Izraeloviga*“.

1. De bi vidila lišp mestnih hčer ob nekim prazniku v Sihemu.

govorili, ker so bili serditi zavoljo oskrunjenja svoje sestre:

14. Ne moremo storiti, kar hočeta imeti, tudi ne dati svoje sestre neobrezanimu možu; kar je per nas prepovedano in pregrešno.

15. Le takó bi se zamogli zvezati, ako hočete nam enaki biti, in ako se med vami vse obreže, kar je moškiga spola,

16. potem bomo nasproti dajali in jemali vaše in svoje hčere, in bomo z vami prebivali, in bomo eno ljudstvo.

17. Ako se pa nočete obrezati, bomo svojo hčer[2]) vzeli in proč šli.

18. Njih ponudba je Hemorju in Sihemu, njegovimu sinu, dopadla;

19. in mladeneč ni odlašal zdajci spolniti, kar so hotli imeti; zakaj on je deklè močno ljubil, in je bil imeniten v vsi hiši svojiga očeta.

20. In ko sta k mestnim vratam prišla, sta govorila ljudstvu:

21. Leti ljudje so mirni in hočejo med nami prebivati; naj kupčujejo po deželi, in naj jo obdelujejo, ker je široka in prostorna, in obdelovavcov potrebuje; njih hčere bomo za žene jemali, in jim bomo svoje dajali.

22. Le eno je še, kar toliko srečo zaderžuje: Ako obrežemo svoje moške, ter se po šegi teh ljudí ravnamo,

23. in naše bo njih premoženje, in živina in vse, kar imajo, le v tem jim voljo spolnimo, de bomo skupej prebivali in eno ljudstvo storili.

24. In vsi so pervolili, in vsi moški so se dali obrezati.

25. In glej, tretji dan, ko je bila bolečina ran nar hujši, sta dva Jakopova sina, Simeon in Levi, brata Dinina, vzela meče, in šla serčno v mesto, in pomorila vse moške. 1. Mojz. 49, 6.

26. Tudi Hemorja in Sihema sta umorila, in svojo sestro Dino iz Sihemove hiše vzela.

27. Po nju odhodu so drugi Jakopovi sinovi na pobite planili, in so mesto oropali iz maševanja zavoljo oskrunjenja.

28. Vzeli so njih ovce, in goveda, in osle, in vse so razdjali, kar je bilo po hišah in na polji,

29. tudi njih otroke in žene so vjete odpeljali.

30. Potem ko je bilo to terdoserčno doperneseno, je rekel Jakop Simeonu in Leviju: Žalila sta me, in sta me Kananejcam in Ferezejcam, prebivavcam te dežele, perstudila. Nas je malo, uni se bodo zbrali in me bodo pobili, in pokončan bom jez, in moja hiša.[3])

31. Ona sta odgovorila: Ali so mar smeli z našo sestro kakor s kurbo gerdo delati?

---

2. Dina je bila še v roparjevi hiši (v. 26.).

3. Jakop je svojo nevoljo zavoljo djanja svojih sinov še očitniši pokazal spod. 49, 5. 6. 7. In zares je bilo silno pregrešno; zakaj Simeon in Levi nista le nezvesto in krivično ravnala, ampak tudi neusmiljeno in nečloveško, in sta sveto šego obrezovanja obernila za svoje hudobno maševanje.

XXXV. Poglavje.

Jakop gre po Božjim povelji v Betel, odpravi iz hiše vse malike, postavi altar Gospodu in ga móli. Debora, Rebekina dojnica, umerje, tudi Rahela umerje na porodu Benjaminovim. Jakopovi sinovi. Izakova smert.

1. Med tem je Bog Jakopu govoril: Vzdigni se in pojdi v Betel, in tam prebivaj, in postavi altar Bogu, kteri se ti je perkazal, ko si bežal pred Ezavam, svojim bratam. 1. Mojz. 28, 13.

2. Jakop pa je sklical vso svojo hišo, in je rekel: Proč verzite ptuje bogove, kteri so med vami, očistite se, in se preoblecite.[1])

3. Vzdignite se, in pojdimo v Betel, de postavimo tam altar Bogu, kteri me je uslišal ob dnevu moje britkosti in je bil tovarš mojiga popotvanja.

4. Tedej so mu dali vse ptuje bogove, ktere so imeli, in uhane, kteri so v njih ušesih bili;[2]) on jih je pa zakopal pod terebinto, ki je za mestam Sihemam.

5. In ko so se bili na pot podali, je strah Božji navdal vse mesta okoli in okoli, in si niso upali, jih poditi, ko so proč šli.

6. Jakop je tedej prišel v Luzo, ki je v deželi Kanaanu, s primkam Betel, on in vse ljudstvo z njim.

7. In je ondi altar sozidal, in je imenoval tisti kraj hišo Božjo; zakaj tam se mu je Bog perkazal, ko je pred svojim bratam bežal.

8. Ravno tisti čas je umerla Debora, Rebekina dojnica, in je bila pokopana zdolej Betela pod dobam; in imenoval se je tisti kraj Dob žalovanja.

9. Bog se je pa zopet Jakopu perkazal, potem ko je bil iz Mezopotamije v Sirii nazaj prišel, ter ga je blagoslovil,

10. rekoč: Ne imenuj se več Jakop, ampak Izrael bodi tvoje imé. In ga je Izrael imenoval,

11. in mu je rekel: Jez sim vsigamogočni Bog, rasti in množi se; narodi in ljudstva narodov naj bodo iz tebe, in kralji naj izhajajo iz tvojih ledij.

12. In deželo, ktero sim dal Abrahamu in Izaku, bom dal tebi in tvojimu zarodu za teboj.

13. In Bog je šel od njega.

14. On pa je kamnato znamnje postavil na kraji, kjer je Bog z njim govoril, in je pitne darove[3]) na njem daroval in ga z oljem oblil.

15. In je tistimu kraju dal imé Betel.

16. Od ondot pa je šel dalje, in je spomladi prišel v kraj, ki

---

1. Morebiti so Jakopovi iz oropaniga mesta malikov pernesli, ali pa so bili nekteri zmed odkupljenih sužnjev malikovavci. Čiste in nove oblačila so bile znamnje skesaniga in spreobernjeniga serca. Glej 2. Kralj. 12, 20: 2. Mojz. 19, 14.

2. Uhani so bili bogovam nevernikov posvečeni, in vražarji so jih imeli ko pomoček zoper vražarijo.

3. vino. Kamen je bil namesti altarja.

derží v Efrato. Ko je tukej Rahela porodila,

17. je bila v nevarnosti zavoljo težkiga poroda; in babica ji je rekla: Nikar se ne boj, ker tudi tega sinú boš imela.

18. Ko je pa zavoljo bolečine umirala, in je bila smert že blizo, je dala svojimu sinu imé Benoni, to je: sin moje bolečine; oče pa ga je imenoval Benjamin, to je: sin desnice.[4])

19. Rahela je tedej umerla, in je bila pokopana na poti, ki derží v Efrato, to je, Betlehem.

20. In Jakop je znamnje na njenim grobu postavil; to je znamnje Raheliniga groba do današnjiga dne.

21. In je od ondot dalje šel in je postavil šotor na unim kraji čediniga stolpa.

22. In ko je v tistim kraji prebival, je šel Ruben in je spal per Bali, perležnici svojiga očeta, kar je ta dobro vedil.[5]) Sinov Jakopovih pa je bilo dvanajst.

23. Sinovi Lijni: pervorojeni Ruben, in Simeon, in Levi, in Juda, in Isahar, in Zabulon.

24. Sinova Rahelina: Jožef in Benjamin.

25. Sinova Bale, Raheline dekle: Dan in Neftali.

26. Sinova Zelfe, Lijne dekle: Gad in Aser: ti so sinovi Jakopovi, kteri so mu bili rojeni v Mezopotamii v Sirii.

27. Tudi je prišel do Izaka, svojiga očeta, v Mambre, v mesto Arbee, to je, Hebron, kjer sta Abraham in Izak ptujevala.

28. In dnevi Izakovi so se natekli do sto in osemdeset let,

29. in je od starosti oslabljen umerl, in je bil perdružen svojimu ljudstvu, star in prav perleten, in pokopala sta ga Ezav in Jakop, njegova sinova.

XXXVI. Poglavje.

Ezavovi mlajši. Kralji Edomljanov.

1. To so rodovi Ezava, kteri je Edom.

2. Ezav si je vzel žene zmed kananejskih hčer: Ado, hčer Elona, Hetejca, in Oholibamo, hčer Anata, sinu Sebeona, Hevejca,

3. tudi Basemato, hčer Izmaelovo, sestro Nabajotovo.[1])

4. Ada pa je rodila Elifaza; Basemata je rodila Rahuela. 1.Kron. 1, 35.

5. Oholibama je rodila Jehusa, in Ihelona, in Koreta. To so sinovi Ezava, kteri so mu bili rojeni v deželi Kanaanu.

6. Ezav pa je vzel svoje žene, in sinove, in hčere, in vse živo svoje hiše, in premoženje, in živino, in vse, kar si je mogel perdobiti v deželi Kanaanu, in je šel v drugo deželo, ter se je ločil od svojiga brata Jakopa.

---

4. sin moje desnice, na kteriga se bom s svojo desno naslanjal v starosti.
5. Glej spod. 49, 4.
1. Zgorej 26, 34. imate ženi Ezavovi druge imeni, vender pa niste druge, ker ni nenavadno, de imajo osebe sv. pisma po več imén.

7. Zakaj oba sta bila silno bogata in nista mogla skupej prebivati, in zemlja njuniga ptujevanja jima ni bila zadosti prostorna zavoljo preveliko čed. 1. Mojz. 13, 6.

8. In Ezav je prebival na seirski gori, on je tudi Edom. Joz. 24, 4.

9. Letí so pa rodovi Ezava, očeta Edomljanov, na seirski gori,

10. in leté so iména njegovih sinov: Elifaz, sin Ade, žene Ezavove; in Rahuel, sin Basemate, njegove žene. 1. Kron. 1, 34.

11. In Elifazovi sinovi so bili: Teman, Omar, Sefo, in Gatam, in Kenez.

12. Bila je pa Tamna perležnica Elifaza, sinú Ezavoviga, ktera mu je rodila Amaleka. Letí so sinovi Ade, žene Ezavove.

13. Sinovi Rahuelovi pa so: Nahat in Zara, Sama in Meza. Ti so sinovi Basemate, žene Ezavove.

14. Letí pa so bili sinovi Oholibame, hčere Ane, hčere Sebeone, žene Ezavove, ktere mu je ona rodila: Jehusa, in Ihelona, in Koreta.

15. Letí Ezavovih otrók so vojvodi: sinovi Elifaza, pervorojenca Ezavoviga: vojvoda Teman, vojvoda Omar, vojvoda Sefo, vojvoda Kenez,

16. vojvoda Kore, vojvoda Gatam, vojvoda Amalek. Ti so sinovi Elifazovi v edomski deželi, in letí so Adini sinovi.

17. Ti so pa sinovi Rahuela, sinú Ezavoviga: vojvoda Nahat, vojvoda Zara, vojvoda Sama, vojvoda Meza; in letí so vojvodi Rahuelovi v edomski deželi, in sinovi Basemate, žene Ezavove.

18. Letí pa so sinovi Oholibame, žene Ezavove: vojvoda Jehus, vojvoda Ihelon, vojvoda Kore; ti so vojvodi Oholibame, hčere Ane, žene Ezavove.

19. Ti so sinovi Ezavovi, in ti vojvodi med njimi; on je tudi Edom.[2])

20. Letí so sinovi Seirja, Horejca, prebivavci dežele:[3]) Lotan, in Sobal, in Sebeon, in Ana, 1. Kron. 1, 38.

21. in Dison, in Eser, in Disan; ti so vojvodi Horejca, sinú Seirja, v edomski deželi.

22. Lotanova sinova pa sta bila: Hori in Heman; sestra Lotanova pa je bila Tamna.

23. In letí so sinovi Sobalovi: Alvan, in Manahat, in Ebal, in Sefo, in Onam.

24. In ta sta sinova Sebeonova: Aja in Ana. Letá je Ana, kteri je v pušavi toplice najdel, ko je pasel osle Sebeona, svojiga očeta.

25. In je imel sinú Disona, in hčer Oholibamo.

26. In ti so sinovi Disonovi: Hamdan, in Eseban, in Jetran, in Karan.

27. In ti so sinovi Eserjevi: Balaan, in Zavan, in Akan.

28. Disan pa je imel leta sinova: Husa in Arama.

29. Ti so vojvodi Horejcov: vojvoda Lotan, vojvoda Sobal, vojvoda Sebeon, vojvoda Ana,

30. vojvoda Dison, vojvoda

2. Sveto pismo večkrat ponavlja, de je Ezav Edom, t. j., posvetnjak.
3. preden je Ezav tje prišel.

Eser, vojvoda Disan; ti so vojvodi Horejcov, ki so gospodovali v seirski deželi.

31. Kralji pa, kteri so kraljevali v edomski deželi, preden so Izraelovi otroci imeli kralja, so bili letí:[4])

32. Bela, sin Beorjev; in imé njegoviga mesta je bilo Denaba.

33. Bela pa je umerl, in namesti njega je kraljeval Jobab,[5]) sin Zarejev iz Bosre.

34. Ko je bil pa Jobab umerl, je namesti njega kraljeval Husam iz dežele Temanov.

35. In kadar je tudi ta umerl, je namesti njega kraljeval Adad, sin Badadov, kteri je v moabski deželi pobil Madjane; in imé njegoviga mesta je bilo Avit.

36. In ko je bil Adad umerl, je namesti njega kraljeval Semla iz Masreke.

37. In po njegovi smerti je namesti njega kraljeval Savel od reke Rohobote.

38. In ko je bil tudi ta umerl, je v kraljevanji nasledoval Balanan, sin Akoborjev.

39. Ko je bil pa tudi ta umerl, je namesti njega kraljeval Adar, in imé njegoviga mesta je bilo Fav; in njegova žena se je imenovala Meetabel, hči Matrede, hčere Mezaabove.

40. Leté so tedej iména vojvodov Ezavovih po njih rodovinah, krajih in primkih: Vojvoda Tamna, vojvoda Alva, vojvoda Jetet,

41. vojvoda Oholibama, vojvoda Ela, vojvoda Finon,

42. vojvoda Kenez, vojvoda Teman, vojvoda Mabsar,

43. vojvoda Magdiel, vojvoda Hiram; leti so vojvodi Edomovi, ki so prebivali v deželi svojiga poglavarstva, in Ezav je oče Idumejcov.

XXXVII. Poglavje.

Jožefu so bratje nevošljivi, prodajo ga v Egipt, in očetu lažejo, de ga je zver raztergala in požerla.

1. Prebival je pa Jakop v kananski deželi, v kteri je njegov oče ptujeval.

2. In letá je njegov zarod: Jožef, ko je bil šestnajst let star, je pasel, še mladeneč, čede s svojimi brati; in je bil per sinovih Bale in Zelfe, žen svojiga očeta, in je zatožil svoje brate zavoljo silno velike pregrehe svojimu očetu.

3. Izrael pa je Jožefa bolj ljubil, ko vse svoje sinove; zato ker ga je bil v svoji starosti rodil, in mu je napravil pisano suknjo.

4. Ko pa vidijo njegovi bratje, de ga oče bolj ljubi, kakor vse svoje sinove, so ga čertili, in mu nič več niso mogli dati lepe besede.

5. Permerilo se je tudi, de je pravil svojim bratam sanje, ki jih

4. Ezav in njegovi mlajši so bili mogočni na zemlji, Jakop pa in njegovi mlajši so ptujevali; ti so bili predpodoba pravičnih, kteri ko ptujci živé na zemlji, ker perčakujejo boljši domovine.

5. Veliko sv. očakov misli, de je bil ta — Job, zgled poterpežljivosti.

je imel, in to je bilo seme še večiga sovraštva.

6. In jim je rekel: Poslušajte moje sanje, ktere sim imel.

7. Zdelo se mi je, de smo na njivi snope vezali, in de se je moj snop vzdignil in po koncu postavil; vaši snopi pa, ki so okrog stali, so se perklanjali mojimu snopu.

8. Njegovi bratje so odgovorili: Boš mar naš kralj? ali bomo podverženi tvoji oblasti? Te sanje tedej in te besede so njih nevošljivost in sovraštvo podžigale.

9. Imel je še druge sanje, ktere je svojim bratam povedal, rekoč: Vidil sim v sanjah, kakor de bi se mi solnce in luna in enajst zvezd perklanjalo.

10. Ko je bil to svojimu očetu in bratam povedal, ga je njegov oče posvaril, in je rekel: Kaj hočejo te sanje, ktere si imel? Se ti bomo mar jez, in tvoja mati, in tvoji bratje perklanjali na zemlji?

11. Nevošljivi so mu tedej bili njegovi bratje; oče pa je to reč na tihim premišljeval.

12. In ko so se njegovi bratje s pašo očetovih čed mudili v Sihemu,

13. mu je rekel Izrael: Tvoji bratje pasejo ovce v Sihemu; pojdi, k njim te bom poslal. In ko je odgovoril:

14. Tukej sim, mu je rekel: Idi in poglej, ali je vse prav per tvojih bratih in per živini, in pridi mi povedat, kaj se godí. Poslan iz doline Hebrona je prišel v Sihem.

15. In najdel ga je mož na polji, ker je bil zašel, in ga je vprašal, česa de iše.

16. On pa je odgovoril: Svojih bratov išem, povej mi, kje pasejo čede.

17. In mož mu je rekel: Šli so s tega kraja; slišal sim jih pa reči: Pojdimo v Dotajn. Jožef je tedej šel za svojimi brati, in jih je najdel v Dotajnu.

18. Ko so ga bili od deleč ugledali, preden je do njih prišel, so ga mislili umoriti;

19. in so djali med seboj: Glejte, sanjavec pride.

20. Pridite, ubimo ga, in verzimo ga v star vodnjak,[1]) in porečemo: Silno huda zver ga je požerla; in potem se bo pokazalo, kaj mu pomagajo njegove sanje.

21. Ruben pa, to slišati, ga je želel rešiti iz njih rok, in je rekel: 1. Mojz. 42, 22.

22. Nikar mu življenja ne jemljite, in ne prelivajte kervi; temuč verzite ga v ta vodnjak, ki je v pušavi, in čiste ohranite svoje roke; to pa je rekel, ker ga je hotel otéti iz njih rok, in nazaj dati svojimu očetu.

23. Precej tedej, ko je prišel k svojim bratam, so mu slekli dolgo in pisano suknjo,

24. in so ga vergli v star vodnjak, v kterim ni bilo vode.

25. In ko so se k jedi usedli, so vidili priti popotne Izmaelce iz Galaada, in njih kamele, ktere so nesle dišave, mazilo in miro na Egiptovsko.

26. Juda je tedej rekel svojim bratam: Kaj nam pomaga, ako

1. v vodnjak, ki ni bil več perpraven, de bi se bila deževnica vanj natekala.

bi umorili svojiga brata, in perkrivali njegovo kri?

27. Bolji je, prodati ga Izmaelcam, de ne omadežamo svojih rok; zakaj brat je in naša kri. Bratje so se vdali njegovim besedam.

28. In ko so memo šli madjanski kupci, so ga iz vodnjaka izlekli in Izmaelcam prodali za dvajset srebernikov,[2]) in ti so ga peljali v Egipt. Modr. 10, 13.

29. Ko je bil pa Ruben spet k vodnjaku prišel, in ni mladenča najdel,

30. je raztergal svoje oblačila, in je šel k svojim bratam, in je rekel: Ni ga več mladenča, in jez kam se hočem oberniti?

31. Oni so pa vzeli njegovo suknjo, in jo pomočili v kri kozliča, ki so ga zaklali,

32. in so jih poslali, kteri bi jo nesli očetu in rekli: To suknjo smo najdli, glej, ali je suknja tvojiga sina, ali ne?

33. Ko jo je oče spoznal, je rekel: Suknja je sina mojiga, silno huda zver ga je snedla, zverina je Jožefa požerla.

34. In je pretergal svoje oblačila, se oblekel v žimovnik, in je obžaloval svojiga sina dolgo časa.

35. Vsi njegovi otroci pa so prišli, de bi polajšali očetu žalost; on pa se ni dal utolažiti, temuč je djal: Žalosten pojdem k svojimu sinu pod zemljo.[3]) In neprenehama je žaloval.

36. Madjani so prodali Jožefa v Egiptu Putifarju, kraljevimu dvorniku, višimu vojakov.

XXXVIII. Poglavje.

Juda, sin Jakopov, se oženi, pregreši se pa s Tamaro, svojo zetinjo.

1. Tisti čas se je Juda podal od svojih bratov in je postavil svoj šotor per odolamskim možu, z imenam Hiram.

2. In je tam vidil hčer kananskiga moža, z imenam Sue, in jo je vzel za ženo in je k nji šel. 1. Kron. 2, 1.

3. Ona je spočela in sinú rodila, in je imenovala njegovo imé Her.

4. In je zopet spočela, in sinú rodila, kterimu je dala imé Onan. 4. Mojz. 26, 19.

5. Še tretjiga je rodila, ki ga je imenovala Šela. Po njegovim rojstvu je nehala roditi.

6. Juda pa je dal Heru, svojimu pervorojenimu, ženo, z imenam Tamara.

7. Bil je pa Her, pervorojeni Judov, hudoben pred Gospodam; in on ga je umoril. 4. Mojz. 26, 19: 1. Kron. 2, 3.

8. Rekel je tedej Juda svojimu sinu Onanu: Pojdi k ženi svojiga brata, in se ji perdruži, de obudiš seme svojimu bratu.[1])

---

2. kakih deset goldinarjev.

3. v predpekel, kjer so sv. očaki prihoda Zveličarjeviga čakali.

1. Ako je mož brez otrók umerl, je mogel njegov nar bližnji sorodnik njegovo zapušeno vdovo v zakon vzeti, in njegov sin je bil ranjciga naslednik.

9. Ko je vedil, de ne bojo otroci njemu rojeni, je šel k ženi svojiga brata, je pa seme po tleh raztresel, de bi ne bili otroci rojeni na imé njegoviga brata.[2])

10. In zato ga je Gospod umoril, ker je ostudno reč storil.

11. Zato je Juda svoji zetinji Tamari djal: Ostani vdova v hiši svojiga očeta, dokler ne zraste moj sin Sela; zakaj bal se je, de bi tudi ta ne umerl, kakor njegova brata. In ona je šla in je prebivala v hiši svojiga očeta.

12. Ko je bilo pa veliko časa preteklo, je hči Suetova, žena Judova, umerla, in po dnevih žalovanja, ko se je bil utolažil, je šel k striževcam svojih ovac v Tamnas, on in Hiras, njegov ovčar, Odolamljan.

13. In Tamari je bilo povedano, de se je njen tast podal v Tamnas, ovce strič.

14. Ona je tedej vdovno oblačilo slekla, vzela zagrinjalo in preoblečena se je usedla na razpotje, ki derží v Tamnas; zato ker je bil Sela zrastel, in ga ni bila za moža dobila.

15. Ko jo je bil Juda ugledal, je menil, de je kaka kurba; zakaj ona je svoje obličje zakrila, de bi ne bila spoznana.

16. In je k nji stopil in ji je rekel: Pusti mi, de per tebi ležím; zakaj on ni vedil, de je njegova zetinja. Ona je odgovorila: Kaj mi boš dal, de per meni ležiš?

17. On je djal: Kozla ti bom od čed poslal. In ona je zopet rekla: Pustila bom, kar hočeš, če mi zastavo daš, dokler ne pošlješ, kar obetaš.

18. Juda je rekel: Kaj hočeš v zastavo imeti? Odgovorila je: Tvoj perstan, zapestnice in palico, ktero imaš v roki. Ženska je tedej od ene same lege spočela.

19. In je vstala in šla, in je oblačilo, v kteriga se je bila oblekla, slekla, in se je oblekla v vdovno oblačilo.

20. Juda pa je po svojim pastirji, Odolamljanu, kozla poslal, de bi nazaj dobil zastavo, ki jo je bil ženski dal; ker je ni bil najdel,

21. je vprašal ljudi tistiga kraja: Kje je ženska, ki je sedela na razpotji? Vsi so odgovorili: V tem kraji kurbe ni bilo.

22. On se je k Judu nazaj vernil in mu je djal: Nisim je najdel; pa tudi ljudje tistiga kraja so mi rekli, de ni nikdar kurba tam sedela.

23. Juda je djal: Naj si obderží;[3]) res nas ne bo mogla laži obdolžiti, poslal sim kozla, ki sim ga bil obljubil, in ti je nisi najdel.

24. Glej čez tri mesce so pa Judu naznanili, rekoč: Tamara, tvoja zetinja, se je nečisto pregrešila, in se vidi, de je noseča. In Judu je djal: Perpeljite jo ven, de se sežgè.[4])

25. Ko je bila k kazni peljana, je poslala k svojimu tastu, rekoč: Spočela sim od moža, kteriga so

2. Ni hotel otrók, ki bi ne bili po njem imenovani; njegov greh je vnebovpijoč.
3. zastavo.
4. Tamara je bila šteta ko prihodnja žena Selova med družino Juda, kteri je hotel ko svobodni pastirski knez nad njo spolniti kazen kurbanja.

te reči; razsodi: Čigav je perstan, in zapestnice in palica?

26. On je dari spoznal in je rekel: Ona je pravičniši[5]) kakor jez, ker je nisim dal svojimu sinu Selu. Vender je pa ni več spoznal.

27. Ko je pa imela poroditi, sta se dvojčika v njenim telesu znajdla, in kadar sta ravno imela otročiča na svét priti, je eden roko ven pomolil, na ktero je babica rudečo nit pervezala, rekoč: Mat, 1, 3.

28. Ta bo pervi na svét prišel.

29. Ko je pa ta svojo roko nazaj potegnil, je drugi na svét prišel, in ženska je rekla: Zakaj je bil zavoljo tebe predal pretergan?[6]) In zavoljo tega je imenovala njegovo imé Fares.[7])

30. Potem je prišel na svét njegov brat, na kteriga roki je bila rudeča nit; imenovala ga je Zara.[8]) 1. Kron. 2, 4.

XXXIX. Poglavje.

Jožef v Putifarjevi hiši. Putifarjeva žena ga zalezuje, on pa ji uide, ter noče pervoliti v njeno nesramno poželenje. Na to ga žena v svoji togoti po krivim zatoži svojimu možu, ta pa ga da zapreti v ječo. Ječar mu zročí vse jetnike.

1. Jožef je bil tedej peljan v Egipt, in kupil ga je Putifar, skopljenec Faraonov, viši vojakov, Egipčan, od Izmaelcov, kteri so ga bili tje perpeljali.

2. In Gospod je bil z njim, in bil je mož, kterimu je vse po sreči šlo, in je prebival v hiši svojiga gospoda,

3. kteri je prav dobro vedil, de je Gospod z njim, in de on vse, kar počne, vlada po njegovi roki.

4. In Jožef je milost zadobil pred svojim gospodam in mu je stregel, in ker je bil od njega čez vse postavljen, je gospodoval s hišo, ki je bila njemu izročena, in z vsim, kar mu je bilo zaupano.

5. In Gospod je blagodaril hišo Egipčanovo zavoljo Jožefa, in je pomnožil njega premoženje ne le v hiši, ampak tudi na polji;

6. in *(njegov gospodar)* ni vedil za nič druziga, kakor za kruh, ki ga je jedel. Jožef pa je bil lepiga obraza in zale postave.

7. Zatorej je po nekolikim času njegova gospodinja obračala svoje oči v Jožefa in je rekla: Spi z menoj!

8. On pa ni nikakor pervolil v hudobno djanje in ji je rekel: Glej! moj gospod mi je vse iz-

---

5. Ona ni grešila iz poželjivosti, temuč de bi bila spočela (Hieron.). Vender je bil njen greh veliko večí, kakor Judov, ker ni bila le nečistosti, ampak tudi kervine nesramnosti kriva.

6. Zakaj si pretergal kožico, de si bil poprej ko brat rojen?

7. to je, preterganje — razdeljenje kožice, s ktero sta oba bila obdana.

8. to je, vzhod, ker se je pervi perkazal. Fares je bil tedej pervorojenec, preded Davida in samiga Kristusa. Glej spod. 49, 8. 9. 10.

ročil, takó de ne vé, kaj ima v svoji hiši.

9. In ničesar ni, kar bi ne bilo v moji oblasti, in kar bi mi ne bil izročil, razun tebe, ki si njegova žena; kakó bi tedej mogel to hudobijo storiti in grešiti zoper svojiga Boga?

10. Z enakimi besedami je žena vsak dan mladenča nadleževala; on pa je odvračal prešeštovanje.

11. Permerilo se je pa neki dan, de je Jožef v hišo stopil po svojih opravkih, in ni bilo nikogar;

12. in ona je zgrabila konec njegoviga plajša, in je rekla: Spi z menoj! On pa je popustil plajš v njeni roki, in je zbežal, ter ven tekel.

13. In ko je žena vidila oblačilo v svojih rokah, in de je zaničevana,

14. je sklicala vse ljudi svoje hiše, in jim je djala: Glejte! letega Hebrejca je v hišo perpeljal, de bi nas osramotil; prišel je k meni, de bi per meni ležal; in ko sim vpila,

15. in je slišal moj glas, je popustil plajš, ki sim zanj deržala, in je ven zbežal.

16. V spričevanje zvestobe je tedej obderžani plajš pokazala možu, ki je bil domu prišel,

17. in je rekla: Hebrejski suženj, ki si ga perpeljal, je prišel k meni, de bi me bil osramotil.

18. Ko me je pa slišal vpiti, je popustil plajš, ki sim zanj deržala, in je ven zbežal.

19. Ko je gospod to slišal, in ko je besedam svoje žene preveč verjel, se je silno razserdil,

20. in je Jožefa vergel v ječo,[1] v kteri so bili kraljevi jetniki zaperti, in je bil tam zapert. Ps. 104, 18.

21. Gospod pa je bil z Jožefam, ter se ga je usmilil, in mu dal milost najti per vikšim ječarji,[2]

22. in ta mu je vse jetnike izročil, ki so bili v ječi zaperti, in kar koli se je storilo, je bilo na njegovo povelje;

23. in *(ječar)* se ni za nič pečal, ker mu je bil vse izročil; zakaj Gospod je bil z njim, in je vladal vse njegove dela.

XL. Poglavje.

Jožef razloži jetnikama, vélikimu peku in vélikimu točaju, sanje.

1. Potem se je pergodilo, de sta se dva skopljenca pregrešila zoper svojiga gospoda, kralja egiptovskiga, véliki točaj in véliki pek.

2. In Faraon se je razserdil nad njima (namreč nad višim točajev in nad višim pekov),

3. in ji je ukazal vreči v ječo višiga vojakov, v kteri je bil tudi Jožef zapert.

4. In ječar ji je zročil Jo-

1. Ta ječa je bila v Putifarjevi hiši. Pogl. 40, 3. 4.
2. ki je bil sam Putifar. Glej pogl. 40, 4.

žefu, ki jima je tudi stregel. Preteklo je nekoliko časa, kar sta bila zaperta v ječi.

5. In oba sta imela eno noč sanje, vsak po svoji razlagi.

6. Ko je bil Jožef zjutrej prišel k njima, in ji je vidil žalostna,

7. ji je vprašal, rekoč: Zakaj sta danes bolj žalostniga obraza, kakor sicer?

8. Sta odgovorila: Sanje sva imela, pa ni nikogar, de bi nama jih razložil. In Jožef jima je rekel: Mar ni razlaganje od Boga?[1]) Povejta mi, kaj sta vidila?

9. Véliki točaj je pervi povedal svoje sanje: Vidil sim pred seboj vinsko terto,

10. na kteri so bile tri mladike, počasi poganjati, odcvesti in grozdje dozoreti,

11. in imel sim Faraonovo kupo v svoji roki; tedej sim vzel grozdja, in ga ožel v kupo, ki sim jo deržal, in sim kupo podal Faraonu.

12. Jožef je odgovoril: To je razlaga sanj: Tri mladike so trije dnevi;

13. v treh dneh se bo Faraon spomnil tvoje strežbe, in te bo spet postavil na poprešnjo stopnjo, in mu boš kupo podajal po svoji dolžnosti, kakor si bil poprej delati navajen.

14. Pa spomni se me, kadar ti bo dobro, in skaži mi milost; ter spomni kralja, de me reši iz te ječe;

15. ker sim bil tatinsko speljan iz dežele Hebrejcov, in sim tukej po nedolžnim v ječo veržen.

16. Ko je véliki pek vidil, de je Jožef sanje modro zložil, je rekel: Tudi jez sim imel sanje. Tri jerbase moke sim imel na svoji glavi,

17. in v jerbasu, kteri je bil na verhu, sim nesel mnogoterih jedí, ki se delajo po pekovski umetnii; pa ptice so iz njega jedle.

18. Jožef je odgovoril: To je razlaganje sanj: Trije jerbasi so še trije dnevi,

19. po kterih te bo kralj ob glavo djal, in te obesil na križ,[2]) in ptice bodo tergale tvoje meso.

20. Tretji dan potem je bil rojstni dan Faraonov; velike gosti je svojim služabnikam napravil, in med jedjo se je spomnil vélikiga točaja in vélikiga peka.

21. In uniga je postavil v njegovo službo, de mu je kupo podajal;

22. tega pa je ukazal obesiti na kol, naj bi se resničnost razlagavcova skazala.

23. Véliki točaj pa je v sreči vender pozabil svojiga razlagavca.

XLI. Poglavje.

Jožef razloži Faraonu sanje, in mu svétuje, kakó de naj ravná v sedmerih dobrih létinah, de bo ljudstvo živež imelo, kadar pride sedemletna lakota. To razlaganje sanj in ta svèt je kralju takó všeč, de postavi Jožefa za svojiga namestnika čez ves Egipt.

1. Prava razlaga sanj je Božji dar, in Bog mi bo dal gnado vajne sanje razložiti.
2. Egipčani so, kakor tudi druge stare ljudstva, k smerti obsojene nar poprej ob glavo djali, in potem so njih trupla na kak kol v zasramovanje obesili.

1. Dve leti potem je imel Faraon sanje. Zdelo se mu je, de stoji ob reki,

2. iz ktere je prišlo sedem krav, prav lepih in debelih, in so se pasle na močirnih krajih.

3. Tudi sedem druzih je prišlo iz vode, ki so bile gerde, in medle; in so se pasle ob bregu reke po zelenih krajih;[1])

4. in so požerle une, ki so bile tako zale in lepo rejene. Faraon se je prebudil,

5. in je zopet zaspal, ter je imel druge sanje: Sedem polnih in lepih klasov je pognalo iz eniga stebla;

6. ravno toliko druzih drobnih in snetjavih klasov je tudi zrastlo,

7. ki so perve lepe požerli. Ko se je Faraon iz počitka zbudil,

8. in se je dan storil, je ves prestrašen poslal po vse egiptovske razlagavce, in po vse modrijane; in ko so se sošli, jim je povedal sanje; tode ni ga bilo, de bi jih bil razložil.

9. Zdej še le si je véliki točaj domislil, in je rekel: Spoznam svojo pregreho.

10. Ko se je bil kralj razserdil nad svojima služabnikama, je ukazal mene in vélikiga peka vreči v ječo višiga vojakov,

11. kjer sva oba eno noč sanje imela, ki so prihodnje reči pomenile.

12. Bil je tam hebrejsk mladeneč, sužénj ravno tega vojvoda vojakov, kterimu sva povedala svoje sanje,

13. in sva slišalá, kar se je potlej res zgodilo; zakaj jez sim bil postavljen v svojo službo, uni pa je bil na lés obešen.

14. Precej so Jožefa na kraljevo povelje iz ječe vzeli in ga ostrigli, ter ga preoblekli in pred kralja peljali.

15. In ta mu je djal: Imel sim sanje, in ni ga, de bi jih razložil; slišal sim pa, de jih ti prav modro razlagaš.

16. Jožef je odgovoril: Brez mene bo Bog Faraonu srečo naznanil.[2]) Mat. 10, 20.

17. Faraon je tedej povedal, kar je bil vidil: Zdelo se mi je, de stojim ob bregu reke,

18. in de je prišlo iz reke sedem prav lepih in pitanih krav, ki so se na močirnim zelenim pašniku pasle.

19. In glej! za temi je prišlo druzih sedem krav, takó gerdih in medlih, de tacih nikoli nisim vidil v egiptovski deželi.

20. Lete so une perve pojedle in požerle,

21. in vender ni bilo sledú na njih, de bi bile site, temuč so bile ravno takó medle in gerde. Nato sim se zbudil, in spet me je spanje posililo,

22. ter sim imel druge sanje: Sedem polnih in silno lepih klasov je pognalo iz eniga stebla.

23. Tudi druzih sedem drobnih in snetjavih klasov je zrastlo iz ene bilke,

24. kteri so poprešnje lepe po-

1. Krave, znamnja rodovitnih in nerodovitnih let, so prišle iz nilske reke, ker se po njenim narašanji in razlivanji čez polje rodovitnost Egipta ravná.

2. Sreče, ktero ti bom naznanil, ti ne razodenem jaz, ampak Bog sam. Jožef je hotel reči: Ne z navadnim umam, ampak od Boga razsvetljen, ti sanje razložim.

žerli. Povedal sim jih razlagavcam sanj, in ni ga, de bi jih razložil.

25. Jožef je odgovoril: Kraljeve sanje so enake. Bog je Faraonu pokazal, kaj hoče storiti.

26. Sedem lepih krav in sedem polnih klasov je sedem rodovitnih lét; in imajo enak pomen v sanjah.

27. Tudi sedem drobnih in medlih krav, ki so za unimi prišle, in sedem tankih in od gorkiga vetra osmojenih klasov, je sedem let prihodnje lakote,

28. ktere se bodo dopolnovale po tem redu:

29. Glej! prišlo bo sedem prav rodovitnih let po vsi egiptovski deželi.

30. Za njimi pa bo nastopilo sedem druzih takó nerodovitnih let, de se bo pozabila vsa poprešnja obilnost; zakaj lakota bo pokončevala vso deželo,

31. in preveliko pomanjkanje bo ukončalo vso obilnost.[3])

32. De si pa imel vdrugič sanje, ki zadevajo ravno to reč, je znamnje gotovosti, de se bo zgodilo, kar je Bog govoril, in de se bo zdajci spolnilo.

33. Zdej tedej naj se kralj preskerbí z modrim in pridnim možem, in naj ga postavi čez egiptovsko deželo;

34. ta naj izvoli oblastnikov po vsih krajih, in naj peti del perdelkov sedem rodovitnih let,

35. ki bodo ravno kar nastopile, spravi v žitnice; in vse žito naj se v Faraonovim iménu po mestih spravi in shrani;

36. in naj se perhrani za sedem let prihodnje lakote, ki bo terla Egipt, de dežela lakote konec ne vzame.

37. Ta svèt je bil všeč Faraonu, in vsim njegovim služabnikam;

38. ter jim je djal: Bomo li mogli taciga moža dobiti, kteri bi bil poln duha Božjiga?

39. Torej je rekel Jožefu: Ker ti je Bog vse razodel, kar si govoril, bom li mogel najti modrejšiga, in tebi enakiga moža?

40. Ti bodi čez mojo hišo, in vse ljudstvo naj bo pokorno povelju tvojih ust; samo za kraljev sedež bom vikši od tebe. Ps. 104, 21: 1. Mak. 2, 53. Apost. djanj. 7, 10.

41. In Faraon je dalje rekel Jožefu: Glej! postavil sim te čez vso egiptovsko deželo.

42. In je snel perstan s svoje roke, in ga nataknil Jožefu na roko;[4]) in ga je oblekel v oblačilo iz tančice,[5]) ter mu je djal zlato verižico okoli vratu.

43. In ga je rekel posaditi na svoj drugi voz, in oznanovavec je pred njim klical, de naj se pred njim vsi priklanjajo in vedo, de je postavljen čez vso egiptovsko deželo.

44. Tudi je kralj Jožefu rekel: Jez sim Faraon; brez tvojiga povelja naj nihče ne gane ne roke ne noge po vsi egiptovski deželi.

---

3. Zavoljo dragine, ki bo nastopila, se ne bo od poprešnje obilnosti v deželi celo nič vedilo; zakaj silno bo velika.

4. Na perstanu je bil pečatnik s kraljevim imenam. Kdor je ta perstan s pečatnikam imel, je smel v kraljevim imenu povelja dajati.

5. iz tančice.

45. In je spremenil njegovo imé, in ga je imenoval po egiptovskim jeziku Odrešenika svetá.[6]) In mu je dal za ženo Aseneto, hčer Putifareta, duhovna v Heliopolu.[7]) Jožef je tedej šel po egiptovski deželi;

46. bil je pa trideset let star, ko je stal pred kraljem Faraonam, in je obhodil vse kraje po Egiptu.

47. In nastopilo je sedem rodovitnih let, ter so v snope povezali žetev, in jo spravili v egiptovske žitnice.

48. Tudi so bili vsi obilni perdelki v slehernim mestu shranjeni.

49. In tolika je bila obilnost žita, kakor peska ob morji, de ga ni bilo mogoče zmeriti.

50. Bila sta pa Jožefu rojena dva sinova, preden je lakota nastopila, ki mu ji je rodila Aseneta, hči Putifareta, duhovna v Heliopolu. 1. Mojz. 46, 20: 48, 5.

51. In je dal pervorojenimu imé Manase,[8]) rekoč: Bog mi je dal pozabiti vsiga svojiga terpljenja in hiše svojiga očeta.

52. In druziga je imenoval Efrajma,[9]) rekoč: Bog mi je dal rasti v deželi svojiga uboštva.

53. Ko je tedej preteklo sedem rodovitnih let, ki so bile v Egiptu,

54. se je začelo sedem nerodovitnih let, ki jih je bil Jožef napovedal; in lakota je bila po vsih deželah; po vsim Egiptu pa je bilo dosti kruha.

55. In ko je tudi stradati začel, je vpilo ljudstvo k Faraonu in živeža prosilo; on pa jim je odgovoril: Pojdite k Jožefu, in kar koli vam on poreče, storite.

56. Lakota pa je čez dalje veči prihajala po vsih deželah, in Jožef je odperl vse žitnice, in je prodajal Egipčanam; zakaj tudi nje je terla lakota.

57. In iz vsih dežel so hodili živeža kupovat v Egipt, de bi se hude lakote branili.

XLII. Poglavje.

Jakop pošlje svoje sinove v Egipt po žita. Jožef jih spozna in z njimi ojstro govorí, kakor de bi ne zaupal njih poštenju. Čez tri dni jih spustí domu, ter jim reče, de bo Simeona takó dolgo v ječi zapertiga imel, dokler svojiga nar mlajšiga brata Benjamina seboj ne perpeljejo.

1. Ko je pa Jakop slišal, de se v Egiptu prodaja žito, je djal svojim sinovam: Zakaj se abotavljate?

2. Slišal sim, de se v Egiptu prodaja žito; pojdite tje in kupite, kolikor nam je treba, de se preživimo in za lakoto ne umerjemo.

3. Tedej je deset Jožefovih bratov šlo v Egipt žita nakupovat.

4. Benjamina pa je Jakop doma

6. Cafnat-paanéah, to je, odrešenik ljudstva (Hieron.).
7. Duhovstvo je bilo plemeništvo v Egiptu.
8. to je, tisti, ki naredi, de se pozabi.
9. to je, dvakrat rodoviten.

obderžal, ter je djal njegovim bratam: De se mu kje na poti kaj hudiga ne pergodí.

5. Prišli so v egiptovsko deželo z druzimi, ki so šli kupovat; zakaj lakota je bila v kananski deželi.

6. In Jožef je bil poglavar v egiptovski deželi, in na njegovo povelje se je ljudém žito prodajalo. Ko so se bili njegovi bratje pred njim perklonili,

7. in ko jih je bil spoznal, je z njimi kakor z neznanimi terdó govoril, ter jih vprašal: Od kod ste prišli? Odgovorili so: Iz kananske dežele, nakupit potrebniga živeža.

8. Pa desiravno je on svoje brate spoznal, ga oni vender niso spoznali.

9. In se je spomnil sanj, ki jih je nekdej imel, ter jim je rekel: Ogleduhi ste, deželo ogledovat ste prišli, kje de bi bila slabši.

10. Odgovorili so mu: Ni takó, gospod! temuč prišli so tvoji hlapci nakupit živeža.

11. Vsi smo sinovi eniga moža; v miru pridemo, in tvoji služabniki ne mislijo nič hudiga počenjati.

12. Odgovoril jim je: Drugači je! Prišli ste ogledovat neobvarvanih krajev v ti deželi.

13. Oni pa so rekli: Nas tvojih hlapcov je dvanajst bratov; sinovi smo eniga moža v kananski deželi; nar mlajši je per našim očetu; eniga pa ni več.

14. To je, kar sim rekel: Ogleduhi ste;

15. zdej vas pa hočem skusiti; kakor resnično živí Faraon, ne pojdete od tod, dokler ne pride vaš mlajši brat.

16. Pošljite eniga zmed vas, in naj ga perpelje; vi pa bote ta čas v ječi, de se skaže, kar ste govorili, če je res ali ne; sicer pa — kakor resnično živí Faraon — ogleduhi ste!

17. On jih je tedej ukazal tri dní v ječo djati.

18. Tretji dan pa jih je spustil iz ječe, in jim je rekel: Storite, kar sim rekel, in bote živeli; zakaj bojim se Boga.[1])

19. Ako ste pošteni, naj ostane eden vas v ječi zvezan; vi pa idite in nesite domu žito, ki ste ga kupili,

20. in perpeljite k meni svojiga nar mlajšiga brata, de spoznam resnico vaših besedí, in de odidete smerti. Storili so, kakor je rekel; 1. Mojz. 43, 3. 5.

21. in so eden drugimu rekli: Po zasluženji to terpimo; ker smo se pregrešili nad svojim bratam; vidili smo britkost njegove duše, ko nas je prosil, in ga nismo uslišali; zato je prišla na nas ta nadloga.[2])

22. Eden njih, Ruben, je djal: Ali vam nisim rekel: Ne pregrešite se nad mladenčem, tode me niste poslušali? Glejte, térja se njegova kri. 1. Mojz. 37, 22.

23. Niso pa vedili, de jih Jožef razumé, zakaj po tolmaču je govoril z njimi.

24. Nekoliko se je od njih obernil in je jokal; ter se je vernil in je z njimi govoril.

1. nočem pomoriti nedolžnih.
2. Kazen odprè oči človeku, ki mu jih je zadolženje zaperlo (Gregori).

25. In je vzel Simeona, in ga je ukazal zvezati vpričo njih; in služabnikam je rekel, njih žaklje napolniti z žitam, in slehernimu denarje v žakelj nazaj djati, in jim še dati brešnja na pot; in storili so takó.

26. In so naložili žito svojim oslam, ter se podali na pot.

27. In ko je eden zmed njih odvezal svoj žakelj, de bi dal živini klaje na prenočišu, je zagledal na verhu žaklja denarje,

28. ter je rekel svojim bratam: Denarji so mi bili nazaj dani; glej! v žaklji so. In ostermé in prestrašeni so med seboj djali: Kaj je to, kar nam je Bog storil?

29. In so prišli do Jakopa, svojiga očeta, v kanansko deželo, in so mu vse povedali, kar se jim je pergodilo, rekoč:

30. Gospod dežele je terdo govoril z nami, in nas je imel za ogleduhe dežele.

31. Odgovorili smo mu: Mirni ljudje smo, in nič sovražniga ne mislimo.

32. Dvanajst nas je bratov, rojenih od eniga očeta; eniga ni več; nar mlajši je per našim očetu v kananski deželi.

33. In nam je rekel: Po tem bom spoznal, de ste mirni; eniga svojih bratov pustite per meni, ter vzemite živeža, kolikor ga je za vašo družino treba, in odrinite,

34. ter perpeljite k meni svojiga nar mlajšiga brata, de spoznam, de niste ogleduhi; in de zamorete nazaj dobiti njega, ki je v ječi; in potem vam bo perpušeno kupiti, kar bote hotli.

35. Ko so to dopovedali in žito izsuli, je najdel slehern svoje denarje zavite na verhu žaklja; in vsi so se prestrašili.

36. Oče Jakop pa je rekel: Ob vse otroke me bote perpravili; Jožefa ni več; Simeon je v ječi; še Benjamina mi hočete vzeti. Vse te nesreče me zadevajo.

37. In Ruben mu je odgovoril: Moja dva sina umôri, ako ti ga nazaj ne perpeljem; daj ga meni v roko, in jez ti ga bom nazaj postavil.

38. On pa je djal: Moj sin ne bo z vami doli hodil; brat mu je umerl in sam je ostal;[3]) ko bi se mu kaka nesreča permerila v deželi, ki vanjo greste, bi spravili moje sive lase od žalosti pod zemljo.

XLIII. Poglavje.

Jakop pošlje vdrugič svoje sinove v Egipt, in pustí tudi Benjamina z njimi. Jožef jih prijazno sprejme in jim gostarijo napravi.

1. Med tem je lakota vso deželo zlo stiskala.

2. In ko je živež pošel, ki so ga bili iz Egipta pernesli, je rekel Jakop svojim sinovam: Pojdite zopet tje, in kupite nam kej žita.

3. Juda je odgovoril: Uni mož

3. od Rahele, ki je Jožefa in Benjamina rodila.

nam je s persego zaterdil, rekoč: Ne bote vidili mojiga obraza, ako ne perpeljete seboj svojiga nar mlajšiga brata.

4. Ako ga tedej hočeš z nami poslati, pojdemo skupej, in ti bomo nakupili potrebniga.

5. Ako pa nočeš, ne gremo; zakaj mož nam je, kakor smo že večkrat povedali, zaterdil, rekoč: Ne bote vidili mojiga obličja brez svojiga nar mlajšiga brata. 1. Mojz. 42, 20.

6. Izrael jim je rekel: V mojo nesrečo ste to storili, ko ste mu povedali, de imate še eniga brata.

7. Oni pa so mu odgovorili: Mož nas je zaporedama vprašal po našim zarodu: če oče živi? če imamo še kteriga brata? in mi smo mu vsled tega to odgovorili, kar nas je vprašal. Smo li zamogli vediti, de poreče: Perpeljite svojiga brata seboj?

8. Tudi Juda je svojimu očetu rekel: Pošlji mladenča z menoj, de gremo in svoje življenje ohranimo, de ne umerjemo mi in naši otročiči.

9. Jez sim porok za mladenča; iz mojih rok ga terjaj; ako ga nazaj ne perpeljem, in ti ga nazaj ne dam, naj bom greha kriv zoper tebe vse žive dní. 1. Mojz. 44, 32.

10. Ako bi ne bili odlašali, bi bili vdrugič nazaj prišli.

11. Izrael, njih oče, jim je tedej djal: Ako mora tako biti, storíte, kar hočete: vzemite v svojih posodah nar boljiga sadja te dežele, in nesite možu daril, nekoliko smole, in medu, dišav[1]) in mire, terebinte in mandeljnov.

12. In dvojne denarje vzemite seboj; tudi tiste, ki ste jih v žakljih najdli, nazaj nesite; morebiti je bila kakošna zmota.

13. Tudi svojiga brata vzemite, in idite k možu.

14. Moj Bog pa, on Vsigamogočni, vam ga stori milostljiviga, de z vami nazaj pošlje vašiga brata, ki ga perderžuje, in tega Benjamina; jez pa bom ta čas kakor oropan otrók.

15. Možjé so tedej vzeli darila in dvojne denarje, in Benjamina, ter so šli v Egipt, in stopili pred Jožefa.

16. Ko jih je bil ta ugledal in Benjamina z njimi, je zapovedal svojimu hišniku, rekoč: Pelji može v hišo, zakolji živali in napravi gostje, ker bodo z menoj jedli opoldne.

17. On je storil, kar mu je bilo zapovedano, in je može v hišo peljal.

18. Tega so se ustrašili in so med seboj govorili: Blezo smo zavoljo denarjev, ki smo jih zadnjič v svojih žakljih domu nesli, noter peljani, de na nas krivico zverne, in s silo v sužnost spravi nas in naše osle.

19. Za tega voljo so že med vratmi k hišniku stopili,

20. in rekli: Prosimo, gospod! poslušaj nas: že poprej smo prišli kupit živeža; Zgor. 42, 3.

21. ko smo ga bili kupili in v gostivnico prišli, smo svoje žaklje odvezali in na verhu žakljev najdli denarje, ki smo jih zdej ravno toliko nazaj pernesli;

22. pa tudi druzih denarjev smo pernesli, de kupimo, kar nam je

1. Neka smola.

potrebniga; ne vemo, kdo bi nam jih bil v žaklje djal.

23. On pa je odgovoril: Mir vam bodi, nikar se ne bojte! Vaš Bog, in Bog vašiga očeta, vam je dal zaklade v žaklje; zakaj denarje, ki ste mi jih dali, sim gotovo prejel. In je Simeona k njim perpeljal.

24. Ko jih je bil perpeljal v hišo, jim je pernesel vode, in umili so si noge, in je dal njih oslam klaje.

25. Oni so pa perpravljali darila, preden bi Jožef prišel opoldne; zakaj slišali so, de bodo tam jedli.

26. Jožef je tedej v svojo hišo šel, in so mu pernesli darila, ki so jih v rokah deržali, ter so se do tal perklonili.

27. On pa jih je prijazno pozdravil, in vprašal, rekoč: Je li vaš stari oče zdrav, ki ste mi pravili od njega? Ali še živí?

28. Odgovorili so: Naš oče, tvoj hlapec, je zdrav in še živí. In so se perklonili in ga počastili.

29. Jožef pa je očí vzdignil, in ugledal Benjamina, svojiga praviga brata, ter je djal: Je li ta mali vaš brat, od kteriga ste mi pravili? In je še rekel: Bog se te usmili, moj sin!

30. In je ven hitel, ker se mu je bilo v sercu milo storilo nad njegovim bratam, in solze so se mu bile uderle; šel je v svojo stanico, in se je jokal.

31. In ko si je bil obraz zmil, je nazaj prišel, se premagoval, in rekel: Nosite na mizo!

32. In so pernesli jedí, Jožefu posebej, in bratam posebej, tudi Egipčanam, ki so per mizi bili, posebej;[2]) (zakaj Egipčanam ni perpušeno jesti s Hebrejci, ter imajo za nagnusno tako gostovanje).[3])

33. Sedeli so pred njim, pervorojeni po svojim pervenstvu, in nar mlajši po svojih letih.[4]) In silno so se čudili.

34. Ko so vzeli dele, ki so jih prejeli od njega, je došel Benjaminu nar veči del, takó de je bil petkrat veči.[5]) In so pili in so bili vinjeni z njim vred.[6])

XLIV. Poglavje.

Jožef spustí domu svoje brate in jih obdolží, de so kraljevo kupo ukradli. Ker se je kupa našla v Benjaminovim žaklji, žuga Jožef, Benjamina ko sužnja per sebi ohraniti; Juda pa zanj ponižno prosi in namesti njega ponuja sebe za sužnja.

2. Egipčani niso jedli z Jožefam, ker so v Egiptu kralji in drugi imenitni sami per svoji mizi jedli.

3. ker so Hebrejci tudi take živali jedli, ktere so Egipčani po božje častili.

4. Vsi so sedeli po redu svoje starosti.

5. To je bila posebna čast; zakaj celo kralji so per pojedinah le po dva dela jedí dobivali,

6. To pomeni v sv. pismu: „*in so bili siti*“ (Avg.), glej Ps. 64, 10.; ali pa: „*in so bili dobre volje*“. Glej Agej 1, 6. Prip. 11, 25.

1. Jožef pa je svojimu hišniku zapovedal, rekoč: Napolni jim žaklje z žitam, kolikor ga gre v njé, in deni slehernimu denarje na verh žaklja.

2. Mojo sreberno kupo pa in denarje za žito položi na verh v žakelj nar mlajšiga. In storilo se je takó.

3. Ko se je dan zaznal, so jih odpravili z osli vred.

4. Ko so že bili odšli iz mesta in nekoliko proč prišli, je Jožef svojiga hišnika poklical, in mu je djal: Vzdigni se in hiti za možmi, in ko jih dobiš, jim reci: Zakaj ste dobro s hudim povernili?

5. Kupa, ki ste jo ukradli, je ravno tista, iz ktere moj gospod pije in iz ktere prerokuje;[1] grozno hudo reč ste storili.

6. Storil je, kakor mu je bil zapovedal. In ko jih je bil došel, jim je povedal vse po versti.

7. Odgovorili so: Zakaj takó naš gospod govorí, de bi bili mi, tvoji služabniki, toliko hudobijo storili?

8. Denarje, ki smo jih na verhu v žakljih najdli, smo ti nazaj pernesli iz kananske dežele; kakó bi se iz tega izhajalo, de bi bili ukradli zlató in srebró iz hiše tvojiga gospoda?

9. Per kterim koli tvojih hlapcov se bo najdlo, česar išeš, on naj umerje, in mi drugi bomo sužnji svojiga gospoda.

10. Jim je rekel: Naj se zgodí po vaši besedi; per kterim koli se bo najdlo, on bodi moj suženj, vi pa bodite nedolžni.

11. Tedej so hitro djali žaklje na tla, in slehern je svojiga odvézal,

12. in jih je preiskoval, ter je začel per nar starjim do nar mlajšiga, in je najdel kupo v Benjaminovim žaklji.

13. Oni pa so svoje oblačila pretergali in so spet osle obložili, in se vernili v mesto.

14. In Juda je šel pervi s svojimi brati k Jožefu (ni bil še namreč šel z mesta) in so se vsi ob enim pred njim na zemljo vergli.

15. On jim je djal: Zakaj ste to storili? Ali ne veste, de mi ga v vednosti prerokovanja ni enaciga?

16. Juda mu je djal: Kaj hočemo reči svojimu gospodu? ali kaj odgovoriti? ali s čim se opravičevati? Bog je najdel krivico nad tvojimi hlapci.[2] Glej, vsi smo sužnji mojiga gospoda, mi in on, per kterim se je kupa najdla.

17. Odgovoril je Jožef: Kratko nikar tega ne storim; kteri je kupo ukradel, tisti bodi moj suženj; vi pa idite prosti k svojimu očetu.

18. Juda pa je bližej stopil, in je serčno rekel: Prosim te, moj gospod! naj govorí tvoj hlapec besedo na tvoje ušesa, in ne jezi se nad svojim hlapcam; zakaj ti si za Faraonam

19. moj gospod. Unikrat si vprašal svoje hlapce: Ali imate očeta, ali brata? Zgor. 42, 11. 13.

---

1. Jožef govori tukej po abotnih mislih Egipčanov, ki so tako od njega krivo mislili (Avg., Tom.). Bere se od več starih ljudstev, de so imeli kozarce, iz kterih so, ko so bili napolnjeni, prihodnje skrivnosti vedeževali.

2. Bog nas kaznuje; poslal je to nesrečo, nam v kazen, ker smo se pregrešili nad svojim bratam Jožefam.

20. In odgovorili smo tebi, svojimu gospodu: Imamo stariga očeta in majhniga mladenča, ki mu je bil rojen v njegovi starosti, kteriga pravi brat je umerl, in njega samiga ima njegova mati, oče pa ga preserčno ljubi.

21. In si djal svojim hlapcam: Perpeljite ga k meni, de ga bom pogledal s svojimi očmi.

22. Smo tudi rekli svojimu gospodu: Mladeneč ne more zapustiti svojiga očeta; zakaj ako ga zapusti, bo umerl.

23. In odgovoril si svojim hlapcam: Ako ne pride z vami vaš nar mlajši brat, ne bote več vidili mojiga obličja. 1. Mojz. 43, 3. 5.

24. Ko smo tedej bili prišli k tvojimu hlapcu, svojimu očetu, smo mu vse povedali, kar je moj gospod govoril.

25. In naš oče je rekel: Vernite se tje, in kupite nekoliko žita.

26. Odgovorili smo mu: Ne moremo iti, ako naš nar mlajši brat ne gre z nami; skupej naj gremo; sicer če ga ni z nami, si ne upamo priti pred moževo obličje.

27. Na to je odgovoril: Veste, de mi je moja žena dva rodila. Zgor. 35, 24.

28. Eden je ven šel, in ste rekli: Zver ga je požerla, in še zdej ga ni na dan. 1. Mojz. 37, 20. 33.

29. Ako še tega vzamete, in se mu kej na poti permeri, bote mojo sivo glavo od žalosti pod zemljo spravili.

30. Tedej, ako bi k tvojimu hlapcu, svojimu očetu, prišel, in mladenča bi ne bilo z menoj (zakaj njega duša je navezana na njegovo dušo),

31. in ko bi vidil, de ga ni per nas, bi umerl, in tvoji hlapci bi njegove sive lase od žalosti pod zemljo spravili.

32. Naj bom raji jez tvoj suženj, ker sim jez zanj porok, in sim obljubil, rekoč: Če ga ne perpeljem nazaj, naj bom kriv zavoljo greha zoper svojiga očeta vse žive dni. 1. Mojz. 43, 9.

33. Jez naj tedej ostanem tvoj suženj namesti mladenča v službi svojiga gospoda; mladeneč pa naj gre domú s svojimi brati.

34. Zakaj brez mladenča ne morem iti k svojimu očetu, de ne bom priča britkosti, ki bo poderla mojiga očeta.

XLV. Poglavje.

Jožef se da spoznati svojim bratam, jih pošlje z bogatimi darili domu, ter povabi k sebi svojiga očeta in vso rodovino.

1. Jožef se ni mogel več premagovati, in ker jih je veliko okrog stalo, je vsim ukazal vèn iti, de bi ne bil noben ptujic vpričo, ko se bodo med seboj spoznali.

2. In je jok na glas zagnal, de so ga slišali Egipčani in vsa Faraonova hiša.

3. In je rekel svojim bratam: Jez sim Jožef; ali moj oče še živí? Bratje niso mogli odgovoriti, od preveliciga strahú vsi prestrašeni.

4. On jim je prijazno rekel: Stopite k meni! In ko so bili bliže stopili, je djal: Jez sim Jožef,

vaš brat, ki ste me bili v Egipt prodali. Djan. apost. 7, 13.

5. Nikar se ne bojte, in ne bodi vam britko, de ste me v te kraje prodali; ker k vaši sreči me je Bog pred vami poslal v Egipt. 1. Mojz. 50, 20.

6. Zakaj dve leti ste, kar se je lakota začela v deželi, in še pet let bo, v kterih se ne bo moglo ne orati, ne žeti.

7. Bog me je poslal pred vami, de bote ohranjeni na zemlji, in de zamorete dobivati jedí v živež.

8. Nisim poslan sem po vašim naklepu, ampak po volji Boga, kteri me je kakor očeta[1]) naredil Faraonu, in gospoda vse njegove hiše, in poglavarja po vsi egiptovski deželi.

9. Hitite in pojdite k mojimu očetu, in mu povejte: To ti sporočí tvoj sin Jožef: Bog me je naredil gospoda vse egiptovske dežele; doli pridi k meni, ne mudi se;

10. in prebivaj v gesenski deželi, in bodite per meni ti in tvoji sinovi, in tvojih sinov sinovi, tvoje ovce in tvoje goveda, in vse, kar posedeš.

11. In ondi te bom živil (zakaj še pet let bo lakota), de ne pogineš ti in tvoja hiša, in vse, kar posedeš.

12. Glej! vaše očí, in očí Benjamina, mojiga brata, vidijo, de jez govorim z vami.

13. Oznaníte mojimu očetu vso mojo čast, in vse, kar ste vidili v Egiptu, hitite in perpeljite ga k meni!

14. In ko je bil objel svojiga brata Benjamina, in se ga oklenil okoli vratu, se je jokal; in tudi ta se je jokal na njegovim vratu.

15. In Jožef je vse svoje brate kušnil, ter se je per vsakim jokal. Po tem so si upali z njim govoriti.

16. In zaslišalo se je, in zaslovelo je po kraljevim dvoru: Bratje Jožefovi so prišli! In je bil vesel Faraon in vsa njegova družina.

17. Ter je djal Jožefu, de bi svojim bratam zapovedal, rekoč: Obložite živino, in idite v deželo Kanaan,

18. in vzemite od ondot svojiga očeta in sorodovino, in pridite k meni; in vam bom dal vsiga egiptovskiga blaga, de jeste, kar je nar boljiga v deželi.

19. Ukaži jim tudi seboj vzeti vozov iz egiptovske dežele, de gori posadi svoje otroke in žene, in reci: Vzemite seboj svojiga očeta in hitite in prav kmalo pridite!

20. In nič ne popušajte svojiga orodja;[2]) zakaj vse egiptovsko blago bo vaše.

21. In Izraelovi otroci so storili, kakor jim je bilo zapovedano. In Jožef jim je dal po Faraonovim povelji vozov in živeža na pot.

22. Tudi je ukazal pernesti vsakterimu dvoje oblačilo; Benjaminu pa je dal tri sto srebernikov, in pet nar lepših oblačil.

23. Ravno toliko denarjev in oblačil je poslal svojimu očetu, in še pridjal deset oslov, de bi peljali vsiga egiptovskiga blaga, in toliko oslic, de bi nosile na potu žito in brešnjo.

24. Tedej je spustil svoje brate,

1. oskerbnika in učenika.
2. ki je potrebno za naselitev. V hebrejskim: *„in ne zanesite svojimu orodju“.*

in ko so šli, jim je rekel: Nikar se ne kregajte po potu.

25. In so se vzdignili iz Egipta, in so prišli v kanansko deželo k svojimu očetu Jakopu.

26. Ter so mu povedali, rekoč: Jožef, tvoj sin živí, in on gospoduje čez vso egiptovsko deželo. Ko je Jakop to slišal, mu je bilo, kakor de bi se bil iz terdiga spanja prebudil; vender jim ni verjel.

27. Oni pa so mu perpovedovali vse zaporedama. In ko je vidil vozove in vse, kar je bil poslal, je njegov duh oživel,

28. in je djal: Dosti mi je, de le še moj sin Jožef živí; šel bom, de ga vidim, preden umerjem.

XLVI. Poglavje.

Jakop gre z vso svojo rodovino v Egipt. Jožef pride proti svojimu očetu, ga objame in kušne; naznani kralju, de je njegov oče z vso svojo deržino prišel, in učí svoje brate, kaj in kakó naj govoré, kadar jih bo kralj poklical.

1. In Izrael se je podal na pot z vsim, kar je imel in je prišel k studencu persege, in ko je ondi daroval klavšino Bogu svojiga očeta Izaka,

2. ga je slišal klicati po noči v perkazni in mu reči: Jakop, Jakop! Odgovoril mu je: Glej, tukej sim.

3. Bog mu je rekel: Jez sim vsigamogočni Bog tvojiga očeta, nikar se ne boj, pojdi doli v Egipt; ker tam te bom storil veliko ljudstvo.

4. Jez pojdem s teboj tje, in jez te bom nazaj peljal,[1]) ko se boš od ondot vernil; tudi ti bo Jožef oči zatisnil s svojimi rokami.[2])

5. Jakop se je tedej vzdignil od studenca persege, in njegovi sinovi so ga z otroci in z ženami vred posadili na vozove, ki jih je bil poslal Faraon, de bi se peljal starček, Djan. apost. 7, 15.

6. in vse, kar je imel v kanan-ski deželi; in je prišel v Egipt s svojim zarodam, Joz. 24, 4. Ps. 104, 23. Iz. 52, 4.

7. njegovi sinovi in vnuki, hčere in vsa rodovina skupej.

8. Té pa so imena Izraelovih sinov, ki so prišli v Egipt, on s svojimi otroci. Pervorojeni Ruben. 2. Mojz. 1, 2: 6, 14: 4. Mojz. 26, 5: 1. Kron. 5, 1. 3.

9. Sinovi Rubnovi: Henok, in Falu, in Hesron, in Karmi.

10. Sinovi Simeonovi: Jamuel, in Jamin, in Ahod, in Jakin, in Sohar, in Savel, sin Kananejkin. 2. Mojz. 6, 15: 1. Kron. 4, 24.

11. Sinovi Levijevi: Gerson, in Kaat, in Merari. 1. Kron. 6, 1.

12. Sinovi Judovi: Her, in Onan, in Sela, in Fares, in Zara; umerla sta pa Her in Onan v kananski deželi. In Faresu sta bila rojena sinova: Hesron in Hamul. 1. Kron. 2, 3. 4. 21.

13. Sinovi Isaharjevi: Tola, in Fua, in Job, in Semron. 1. Kron. 7, 1.

1. tvoje mlajši in tvoje kostí. Glej spod. 50, 5.
2. ko boš umerl.

14. Sinovi Zabulonovi: Sared, in Elon, in Jahelel.

15. Letí so sinovi Lije, ki jih je rodila v Mezopotamii, v Sirii, in Dina, njena hči. Vsih skupej sinov in hčer je bilo tri in trideset duš.[3])

16. Sinovi Gadovi: Sefion, in Hagi, in Suni, in Esebon, in Heri, in Arodi, in Areli.

17. Sinovi Aserjevi: Jamne, in Jesua, in Jesui, in Beria, tudi Sara, njih sestra. In sinova Beriatova: Heber in Malkiel. 1. Kron. 7, 30.

18. Tí so sinovi Zelfe, ki jo je dal Laban Lii, svoji hčeri, in té je rodila Jakopu, šestnajst duš.

19. Sinova Rahele, žene Jakopove: Jožef in Benjamin.

20. In Jožefu sta bila rojena dva sina v egiptovski deželi, ki ji je rodila Asenet, hči Putifareta, duhovna v Heliopolu: Manase in Efrajm. 1. Mojz. 41, 50.

21. Sinovi Benjaminovi: Bela, in Bekor, in Asbel, in Gera, in Naaman, in Ehi, in Ros, in Mofim, in Ofim, in Ared. 1. Kron. 7, 6.

22. Ti so sinovi Rahele, ki jih je rodila Jakopu, vsih duš štirnajst.

23. Sinovi Danovi: Husim.

24. Sinovi Neftalijevi: Jasiel, in Guni, in Jeser, in Salem.

25. Ti so sinovi Bale, ki jo je dal Laban Raheli, svoji hčeri, in té je rodila Jakopu, vsih sedem duš.

26. Vsih duš, ki so prišle z Jakopam v Egipt, in ki so izšle iz njegovih ledij, je bilo brez žen njegovih sinov šest in šestdeset.[4])

27. Jožefova sinova pa, ki sta mu bila rojena v egiptovski deželi, ste bile dve duši. Vsih duš Jakopove hiše, ki so prišle v Egipt, je bilo sedemdeset.[5]) 5. Mojz. 10, 22.

28. Poslal pa je pred seboj Juda k Jožefu, mu povedat, de naj mu na Gesenskim naproti pride.

29. Ko je bil tje prišel, je ukazal Jožef svoj voz napreči, in je šel svojimu očetu naproti na tisti kraj; in ko ga je ugledal, se ga je oklenil okoli vratú, in se je med objemanjem jokal.

30. In oče je rekel Jožefu: Zdej rad umerjem, ker sim vidil tvoje obličje, in te živiga zapustim.

31. On pa je govoril svojim bratam in vsi družini svojiga očeta: Grem gori pravit Faraonu, ter mu porečem: Moji bratje in družina mojiga očeta, ki so bili v kananski deželi, so prišli k meni,

32. in možje so ovčarji, ter se pečajo z rejo čed, in so seboj perpeljali drobnico in goveda, in vse, kar so mogli vzeti.

33. In ko vas bo poklical in vprašal: Kaj je vaše delo?

34. Odgovorite: Mi tvoji hlapci smo pastirji od svoje mladosti dosihmal, mi in naši očetje. To pa recite, de bote prebivali v gesenski deželi; zakaj vsi ovčarji so Egipčanam gnusoba.[6])

---

3. brez Herja in Onana, ki sta umerla v Kanaanu, in brez Jokopa.
4. brez Jakopa.
5. z Jakopam, Jožefam in njegovima sinovama.
6. zakaj pastirji tudi koljejo take živali, ktere so Egipčani po božje častili.

XLVII. Poglavje.

Faraon da Jakopu gesensko deželo v prebivališe. Lakota in dragina v Egiptu. Jožef kupi kralju egiptovsko zemljo v last. Jakopova smert se bliža.

1. Jožef je tedej šel do Faraona, in mu je povedal, rekoč: Moj oče in bratje, njih ovce in goveda, z vsim kar imajo, so prišli iz kananske dežele, in glej, ostali so v gesenski deželi.

2. Tudi je perpeljal svojih pet nar slabših[1]) bratov pred kralja,

3. in ta jih je vprašal: Kakošno delo imate? Odgovorili so: Ovčarji smo mi, tvoji hlapci, mi in naši očetje.

4. Ptujevat smo prišli v tvojo deželo, zakaj čede tvojih hlapcov nimajo paše, in lakota vedno hujši perhaja v kananski deželi; torej prosimo, de nam, svojim hlapcam, dovoliš bivati v gesenski deželi.

5. Tedej je kralj Jožefu rekel: Tvoj oče, in tvoji bratje so prišli k tebi.

6. Egiptovska dežela je pred teboj, v nar bolji kraj jih useli, in daj jim gesensko deželo. Če poznaš med njimi pridnih mož, jih postavi oskerbnike moje živine.

7. Nato je Jožef svojiga očeta k kralju peljal, in ga predenj postavil, in *(Jakop)* ga je blagoslovil,

8. in ko ga je *(kralj)* vprašal: Koliko let de je star?

9. je odgovoril: Sto in trideset let je mojiga popotvanja; malo jih je, pa hudih, in ne dosežejo dni mojih očetov, v kterih so popotovali.

10. In je blagoslovil kralja, ter je ven šel.

11. Jožef pa je dal očetu in svojim bratam seliše v Ramesesu, v nar lepšim kraji egiptovske dežele, kakor je bil Faraon ukazal.

12. In je preskerbel njé, in vso hišo svojiga očeta, ter je vsim dajal živeža;

13. zakaj po vsi deželi je manjkalo kruha, in lakota je stiskala zemljo, zlasti pa egiptovsko in kanansko deželo,

14. iz kterih je Jožef vse denarje za razprodajo žita skupej spravil, in jih znesel v kraljevo zakladnico.

15. In ko so bili kupcam denarji pošli, je hodil ves Egipt k Jožefu, rekoč: Daj nam kruha; zakaj bi neki pred teboj umirali, ker denarjev nimamo?

16. On jim je odgovoril: Perpeljite svojo živino, in vam bom dal zanjo živeža, če nimate denarjev.

17. Ko so jo bili perpeljali, jim je dal živeža za konje, in ovce, in vole, in osle; ter jih je tisto leto preživil za menjo živine.

18. Tudi drugo leto so prišli, in so mu rekli: Ne bomo svojimu gospodu skrivali, de nimamo

1. de bi jih kralj ne vzel za vojake.

več ne denarjev ne živine; tudi ti je znano, de zunej života in zemlje celo nič nimamo.

19. Zakaj bi tedej umirali pred tvojimi očmi? Mi in naša zemlja hočemo tvoji biti: Kupi nas v kraljevo sužnost in daj nam, de ne bo zemlja zavoljo pomanjkanja obdelovavcov storjena v pušavo.

20. Tedej je Jožef kupil vso egiptovsko zemljo, ker je slehern zavoljo prevelike lakote prodal svoje posestvo in ga je dal Faraonu v last,[2])

21. in vse prebivavce od nar perve meje do nar poslednje pokrajine Egipta,[3])

22. zunej zemlje duhovnov, ki jim jo je bil kralj dal, in ker se jim je tudi odločena mera živeža iz občnih žitnic dajala, zatorej niso persiljeni bili prodajati svojih posest.

23. Jožef je tedej prebivavcam rekel: Glej, vas in vašo zemljo, kakor vidite, ima Faraon v lasti; vzemite semena in obsevajte njive,

24. de bote kej perdelali. Peti del bote kralju dali; druge štiri pa vam pustim za seme in v živež vašim družinam in otrokam.[4])

25. Odgovorili so: Naš blagor je v tvojih rokah, naš gospod naj le milostljivo na nas gleda, in mi bomo z veseljem kralju služili.

26. Od tistiga časa noter do sedanjiga dne se po vsi egiptovski deželi kraljem peti del plačuje, in to je kakor postava storjeno, zunej duhovske zemlje, ki je bila prosta te pogoje.

27. Izrael je tedej prebival v Egiptu, to je, v gesenski deželi, in jo je imel v lasti, ter se je silno narašal in množil.

28. In je ondi živel sedemnajst let; in vsih dni njegoviga življenja je bilo sto in sedem in štirdeset let.

29. In ko je vidil, de se že dan njegove smerti bliža, je poklical svojiga sina Jožefa, in mu je rekel: Ako sim milost najdel pred tvojim obličjem, položi svojo roko pod moje stegno,[5]) skaži mi ljubezen in zvestobo, de me ne pokoplješ v Egiptu;

30. temuč de počivam per svojih očetih, de me pelješ iz te dežele, in pokoplješ v pokopališu mojih staršev. Odgovoril mu je Jožef: Storil bom, kar si zapovedal. Zgor. 23, 17.

31. On pa je djal: Persezi mi tedej! In ko je persegel, je Izrael molil Boga in se naslonil na posteljno zglavje.[6])

---

2. to je, in Faraon je bil posestnik zemlje, ko je dosihmal le viši gospostvo čez njo imel.

3. V hebrejskim: „*Dežela je bila tedej Faraonova lastnina, in je preselil ljudstvo v druge mesta od pokrajine do pokrajine*“. S tem je Jožef dal na znanje, de je Faraon posestnik Egipta, in ga lahko dá, komur ga on hoče. Po tem takim so bili tudi Hebrejci, ki so deželo Gesen v last dobili, oponašanja obvarovani.

4. Jožef da nazaj Egipčanam njih njive, in verjetno tudi njih živino, de so jih z njo obdelovali, in térja le peti del dohodkov za davek. Takó milostljivo je ravnal Jožef.

5. persezi mi! Glej zgor. 24, 2.

6. to je, se je znak ulegel in je glavo naslonil na zglavje. V greški prestavi

XLVIII. Poglavje.

Jakop posinovi Efrajma in Manaseta in ji blagosloví.

1. Ko se je bilo to takó zgodilo, je bilo Jožefu povedano, de je zbolel njegov oče; tedej je vzel svoja dva sina, Manaseta in Efrajma, in se je podal na pot.

2. In starčku je bilo rečeno: Glej, Jožef tvoj sin je prišel k tebi. In on si je moč vzel, in se je usedel na postelji,

3. in ko je bil *(Jožef)* k njemu prišel, mu je *(Jakop)* rekel: Bog, Vsigamogočni, se mi je perkazal v Luzi, ki je v kananski deželi, in me je blagoslovil, 1. Mojz. 28, 13.

4. in je djal: Jez te bom narašal in množil, in te bom storil trumo narodov, in to zemljo bom dal tebi in tvojimu zarodu za teboj v vedno posestvo.[1])

5. Naj bota tedej moja tvoja sinova, ki sta ti bila rojena v egiptovski deželi, preden sim lesem k tebi prišel; Efrajm in Manase naj mi bota kakor Ruben in Simeon;[2]) 1. Mojz. 41, 50.

6. drugi pa, ki jih boš rodil za njima, naj bojo tvoji, in naj se imenujejo po imenih svojih bratov v svojih lastninah.[3])

7. Zakaj ko sim šel iz Mezopotamije, mi je umerla Rahela v kananski deželi še na potu, in bila je spomlad, in sim prišel v Efrato, in sim jo pokopal zraven pota per Efrati, ki se imenuje z drugim imenam Betlehem.[4]) Zgor. 35, 19.

8. Ko je pa ugledal njegova sinova, mu je rekel: Kdo sta ta dva?

9. Odgovoril je: Moja sinova sta, ki mi ji je Bog dal na tem kraji. In je rekel: Perpelji ji k meni, de ji blagoslovim.

10. Izraelove očí so bile namreč otemnele zavoljo prevelike starosti, in ni mogel čisto viditi. In ko sta bila prišla k njemu, ji je kušnil in objel,

11. ter je rekel svojimu sinu: Nisim se nadjal, viditi tebe; verh tega mi da Bog viditi še tvoje otroke.

12. In ko ji je bil Jožef djal iz očetoviga naročja, se je do tal perklonil,

13. in je postavil Efrajma na svojo desnico, to je na Izraelovo levico; Manaseta pa na svojo

---

pa se bere: „*Izrael se je nagnil proti verhu Jožefove kraljeve palice*“, t. j., počastil je Jožefovo kraljevo oblast, in v nji kraljevo Kristusovo oblast. Glej Hebr. 11, 21.

1. Telesni mlajši Jakopovi so kanansko deželo do Kristusovih časov v lasti imeli; Jakopovi duhovni mlajši pa — kristjani — jo imajo v lasti vekomej v tém pomenu, ker je bila predpodoba svete cerkve in nebeške domovine.

2. Naj imata pravico do moje delšine, ne ko vnuka, ampak ko moja lastna sinova.

3. Ne bodo poseben rod, temuč med rodova Efrajma in Manaseta bodo razdeljeni.

4. Ker je Rahela prezgodej umerla, in mi ni več otrók rodila, torej njena vnuka spoznam za svoja sinova.

levico, namreč na očetovo desnico, ter je oba k njemu pomaknil.

14. In *(Jakop)* je stegnil desno roko, ter jo je položil Efrajmu, mlajšimu bratu, na glavo, levo pa na glavo Manaseta, ki je bil starejši, ter je djal skrižem roke.[5])

15. In Jakop je blagoslovil Jožefova sina, in je rekel: Bog, pred kteriga obličjem sta hodila moja očeta Abraham in Izak, Bog, kteri me je prežívil od moje mladosti do današnjiga dneva; Hebr. 11, 21.

16. angelj, ki me je otel vsiga hudiga,[6]) blagoslovi ta mladenča; ter naj se imenujeta po mojim imenu in po imenih mojih očetov Abrahama in Izaka, in naj se narašata v množico na zemlji. 1. Mojz. 31, 29: 32, 2. Mat. 18, 10.

17. Ko je pa Jožef vidil, de je bil njegov oče položil desno roko Efrajmu na glavo, je za zlo vzel, ter je prijel očetovo roko, in si je perzadeval, jo vzdigniti z Efrajmove glave in jo prenesti Manasetu na glavo,

18. ter je djal očetu: Takó se ne spodobi, oče! ker ta je pervorojeni, njemu položi svojo desno na glavo.

19. On pa ni hotel, ter je rekel: Vem, moj sin! vem; tudi uni bo sicer oče veliko ljudstev, in se bo množil; tode njegov mlajši brat bo večí kakor on, in njegov zarod se bo narašal v narode.[7])

20. In ji je blagoslovil tisti čas, rekoč: V tebi bo blagoslovljen Izrael, in se poreče: Bog ti stóri kakor Efrajmu in kakor Manasetu![8]) In je postavil Efrajma pred Manaseta.

21. In je rekel Jožefu svojimu sinu: Glej! jez umerjem, Bog pa bo z vami, in vas bo nazaj peljal v deželo vaših očetov.

22. Tebi dam en del več kakor tvojim bratam, ki sim ga vzel iz rok Amorejcov[9]) z mečem in lokam.

XLIX. Poglavje.

Jakopovo prerokovanje in njegova smert.

1. Jakop pa je poklical svoje sinove, in jim je rekel: Zberite se, de vam povém, kaj se vam bo zgodilo prihodnje dní[1]).

2. Zberite se, in poslušajte, sinovi Jakopovi, poslušajte Izraela, svojiga očeta.

3. Ruben, moj pervorojeni, ti

5. V sveti zgodovini imajo večkrat mlajši bratje prednost pred staršimi. In to je bila po mislih sv. očakov predpodoba prednosti, ktero so v poznejših časih ajdje pred Judi zadobili.

6. Sin Božji, ki se je večkrat ko angelj perkazal očakam, in jih je otél iz nevarnosti (Atan., Ambr., Avg.).

7. Rod Efrajmov je bil nar večí in nar mogočniši, in je bil pervi v poznejšim kraljestvu deseterih rodov; zato preroki večkrat imenujejo to kraljestvo Efrajm. Glej Iz. 7, 2.

8. Kadar bo kdo koga blagoslovil v Izraelu, poreče i. t. d.

9. ki so ga krivično za svojo lastnino hotli imeti, desiravno ga je bil Jakop kupil od Sihemljanov. Zgor. 33, 19. Joz. 24, 31.

1. v prihodnje sploh.

moja moč,[2]) in začetek moje bolečine,[3]) ti pervi v darovih[4]) in viši v oblasti.[5])

4. Razlil si se kakor voda,[6]) ne rasti,[7]) ker si se podal v hram svojiga očeta, in si ognusil njegovo posteljo.[8])

5. Simeon in Levi brata,[9]) razbojniško orožje krivice.[10])

6. Moja duša naj ne bo deležna nju posvetovanja, in v nju zbirališu naj ne bo moja čast, ker sta v svoji jezi moža ubila, in v svoji prederzni volji zidovje podkopala.[11])

7. Prekleta bodi nju togota, ker je bila terdovratna, in nju serd, ker je bil neusmiljen. Jez ji bom razdelil v Jakopu, in razkropil po Izraelu.[12])

8. Juda, tebe bodo hvalili tvoji bratje; tvoja roka bo nad zatilniki tvojih sovražnikov;[13]) perklanjali se ti bodo sinovi tvojiga očeta.[14])

9. Juda je mlad lev; ti, moj sin![15]) si se na rop vzdignil; kadar počivaš, ležiš, ko lev, in ko levinja;[16]) kdo ga bo budil?[17]) 1. Kron. 5, 2.

10. Kraljeva palica ne bo vzeta od Juda, in vojvoda ne od njegoviga ledja,[18]) dokler ne pride tisti, ki ima poslan biti, in Njega čakajo narodi.[19])

11. Pervezal bo svoje žebe per

---

2. ker sim te rodil v cvetji svojiga življenja.
3. mojih očetovskih skerbí.
4. ker si pervorojeni, imaš pravico do dveh delov delšine, do duhovske častí in do viši sodniške oblasti.
5. v duhovski in posvetni oblasti.
6. Enak si vodi, ktera naglo odteče in se zgubi; zakaj ti zgubiš prednosti pervenstva.
7. ne na moči, ne na ljudstvu; tvoj rod bo zmed nar slabših. Glej 5. Mojz. 33, 6.
8. ker si z Balo, njegovo perležnico, kervino nečistost uganjal. Zgor. 35, 22: 1. Kron. 5, 1.
9. enako hudobna.
10. Glej zgor. pogl. 34. Jakop prekolne tukej Simeonovo in Levijevo hudobno djanje, ktero jima je koj, ko sta ga bila dopernesla, očital. Zgor. 34, 30.
11. Zadnje besede se takole glasé v hebrejskim: „*in v svoji razuzdanosti sta oslabela junca*“, t. j., mlado moštvo.
12. v Jakopovi deželi — v Kanaanu, naj nimata svojiga lastniga posestva, temuč med drugimi brati naj bota razkropljena. Glej Joz. 19, 1: 21, 1.
13. ti boš zmagal vse svoje sovražnike.
14. tebi svojimu vladarju. Judov rod je bil poznejše vojvodski rod (Sodn. 1, 2: 20, 18.). Sosebno pa so se te besede natanko spolnile nad Jezusam Kristusam, ki je po mesu iz rodu Judoviga; zakaj njemu se bodo vse ljudstva perklanjale.
15. ako greš na rop. David, Judoviga rodu, je bil velik vojšak in zmagovavec.
16. ki ima mlade in si jih ne pustí vzeti.
17. kdo bi se prederznil ga dražiti?
18. kraljestvo in vojvodstvo.
19. de pride Mesija. Takó razlagajo vsi stari, Judje in kristjani. To prerokovanje se je ob času Jezusa Kristusa res spolnilo; zakaj malo pred rojstvam Kristusovim so prišli Judje ob vladarstvo, ker ga je ptujic, Idumejic, Herodež dobil. Glej 2. Mak. zadnj. razl.

vinogradu, o moj sin! in svojo oslico k vinski terti.[20]) On bo opral v vinu svoje oblačilo, in v kervi grozdja svoj plajš.[21])

12. Njegove oči so lepši kakor vino, in njegovi zobje belejši ko mleko.[22])

13. Zabulon bo na bregu morja prebival, in z barkinimi stajami bo segal do Sidona.[23])

14. Isahar bo ko močen osel ležal med mejniki.[24])

15. On vidi, de je pokoj dobra reč, in njegova zemlja nar boljši; zato ukloni svojo ramo k noši, in se podverže davkam.[25])

16. Dan bo sodil svoje ljudstvo, kakor tudi vsak drug rod v Izraelu.[26])

17. Dan bode ko modras na poti,[27]) in rogata kača na stezi, ktera konja v nogo piči, de pade znak njegov jezdic.

18. Tvojiga zveličanja bom čakal, Gospod![28])

19. Gad se bo dobro obramban pred njim[29]) vojskoval, in zadej bo tudi zanj boj perpravljen.[30])

20. Aserjev kruh bo masten, in on bo sladčice dajal kraljem.[31])

21. Neftali je spušen jelen, in daje lepe besede.[32])

22. Prirastni sin je Jožef,[33]) sin prirastni in lepiga obraza; hčere se sprehajajo po ozidji.[34])

23. Pa razdražili so ga, in se kregali in mu nevošljivi bili lokostrelci.[35])

---

20. Sveti očaki teh in naslednjih besedí ne obračajo na Juda, ampak na Mesija, ki je na osličinim žebetu slovesno v Jeruzalém jezdil (Mat. 21, 2.), de bi tukaj terpel.
21. Kristus je bil rudeče pobarvan s svojo kervijo. Glej Iz. 63.
22. To je v višim pomenu popisovanje lepote Jezusa Kristusa, sosebno po njegovim vstajenji.
23. bo prebival ob morji (Joz. 19, 10—16.) in imel kupčijo z imenitnim kupčijskim mestam Sidonam.
24. med mejniki druzih rodov, obdan od druzih rodov.
25. on bo rajši stiskan v svoji rodovitni deželi, kakor de bi se vojskoval. Glej 1. Kron. 12, 32.
26. tudi iz njegoviga rodu bo prišel sodnik in rešnik, namreč Samson. Sodn. 15, 20.
27. zvito bo ravnal. Glej Sod. pogl. 18.
28. Pobožni očak Jakop upa v praviga Zveličarja. Samson je bil le njega predpodoba.
29. pred Danam in drugimi rodovi razun Rubna in Manaseta, ktera sta z Gadam šla na vojsko. Glej Joz. 1, 12 — 15.
30. on se bo ušotoril na mejnikih dežele, bo torej nastavljen napadam sovražnikov; vender se jim bo junaško branil.
31. Kraj, ki ga dobi Aser, bo dajal žlahtne pridelke.
32. Te besede so se spolnile nad Barakam iz Neftalijeviga rodú, ki je bil v začetku boječ, potem se je pa serčno vojskoval, in je z Doboro lepo pesem prepeval. Glej Sodn. pogl. 4.
33. Jožef se pravi: tisti, ki doda, ki pomnoži, tedej pomnoževavec; zakaj po pogl. 48, 5. je Jakop Jožefova sinova Efrajma in Manaseta sprejel za svoja lastna sinova.
34. de bi ga vidile.
35. njegovi bratje, ko ga z govorjenjem dražijo in ranijo. Zgor. 37, 8.

24. Ali njegov lok je slonel na Močnim,[36]) in razvezane so bile vezi njegovih ram in rok po rokah Mogočniga[37]) Jakopoviga; od tod je prišel pastir in kamen Izraelov.[38])

25. Bog tvojiga očeta bo tvoj pomočnik, in Vsigamogočni te bo blagoslovil z blagoslovi nebá od zgorej, z blagoslovi brezna od spodej, z blagoslovi pers in materniga telesa.

26. Blagoslovi tvojiga očeta so poterjeni z blagoslovi njegovih očetov, dokler ne pride hrepenenje večnih hribcov;[39]) naj se dopolnijo nad Jožefovo glavo in na temenu Nazarejca med njegovimi brati.[40])

27. Benjamin je zgrabljiv volk: zjutrej bo jedel rop, in zvečer bo rop delil.[41])

28. Vsi ti so dvanajsteri[42]) v Izraelovih rodovih. Leto je njih oče njim govoril, in je vsakiga s posebnimi blagoslovi blagoslovil.

29. In jim je zapovedal, rekoč: Jez se bom perdružil svojimu ljudstvu;[43]) pokopljite me zraven mojih očetov v dvojni jami, ki je na njivi Efrona, Hetejca,

30. proti Mambri v kananski deželi, ki jo je Abraham z njivo vred kupil od Efrona, Hetejca, v lastno pokopališe. 1. Mojz. 23, 17.

31. Ondi so pokopali njega in Saro, njegovo ženo; ondi je bil pokopan Izak z Rebeko, svojo ženo; ondi leži tudi Lija pokopana.

32. Ko je bil dokončal zapovedi, ki jih je bil dal svojim sinovam, si je na postelji noge poravnal,[44]) in je umerl, ter je bil perdružen svojimu ljudstvu.

L. Poglavje.

Jakopov pokop. Jožef tolaži svoje boječe brate; njegova prošnja in smert.

1. Jožef, to viditi, je padel na obraz svojiga očeta, se je jokal in ga kuševal.

2. In je svojim sužnjim zdravnikam ukazal, očeta maziliti z dišečimi mazili.

3. Med tem, ko so ti povelje spolnovali, je preteklo štirdeset

36. na Bogu.
37. Bog ga je rešil iz ječe.
38. Njegovo sužnost je Bog obernil v prid Izraelu. Spod. 50, 21. Sir. 49, 17.
39. de pride nar veči blagodar — Mesija, kteriga vse stvarí perčakujejo. Rimlj. 8, 22.
40. nad Bogu posvečenim zmed bratov.
41. Kralj Savel iz Benjaminoviga rodú je v svojih vojskah silno veliko poropal. 1. Kralj. 14, 47. 48: 15, 7. Več sv. očakov (Avg., Ambr., Hier.) zazna v ti versti tudi prerokovanje velikiga spreobernjenja sv. Pavla, ki je bil tudi iz Benjaminoviga rodú.
42. glavarji.
43. pred peklam.
44. Ko je Jakop govoril, je sedel na postelji, in je imel noge zunej postelje; ko je bil pa zgovoril, se je spet ulegel, in djal noge na posteljo.

dní; taka je bila namreč navada maziliti merliče. In obžaloval ga je Egipt sedemdeset dní.

4. In ko je bil pretekel čas žalovanja, je Jožef rekel Faraonovi družini: Ako sim pred vami milost dosegel, recite Faraonu,

5. de me je moj oče s persego zavezal, rekoč: Glej! jez umerjem; pokoplji me v mojim pokopališu,[1]) ki sim ga v kananski deželi skopal. Zavoljo tega grem gori, pokopat svojiga očeta; potem se bom vernil. 1. Mojz. 47, 29.

6. In Faraon mu je djal: Pojdi gori in pokoplji svojiga očeta, kakor si s persego zavezan.

7. In ko je gori šel, so ga spremili vsi starašini[2]) Faraonove hiše, in vsi vikši egiptovske dežele;

8. tudi Jožefova hiša z njegovimi brati, razun otrók, in čed, in goved, ki so jih v gesenski deželi popustili.

9. Tudi je seboj imel vozov in konjnikov; in bilo jih je velika truma.

10. In so prišli do gumna[3]) Atada, ktero je na unim kraji Jordana; ondi so z velikim in močnim žalovanjem pogrebšino imeli in se sedem dní mudili. Sir. 22, 13.

11. Ko so prebivavci kananske dežele to vidili, so rekli: Egipčani imajo veliko žalovanje. In zatorej je bilo imé tistiga kraja imenovano žalovanje Egipčanov.

12. Jakopovi sinovi so tedej storili, kakor jim je bil zapovedal.

13. In so ga nesli v deželo Kanaan, in so ga pokopali v dvojni jami, ki jo je bil Abraham z njivo vred v lastno pokopališe kupil od Efrona, Hetejca, proti Mambri. Djan. apost. 7, 16: 1. Mojz. 23, 17.

14. In Jožef se je vernil v Egipt s svojimi brati, in z vsimi spremljavci, ko so bili očeta pokopali.

15. Po očetovi smerti pa so se Jožefovi bratje bali, in se med seboj pogovarjali: De bi se kje ne spomnil krivice, ktero je terpel, in nam ne povernil vsiga hudiga, kar smo mu storili.

16. Torej so mu sporočili, rekoč: Preden je umerl tvoj oče, nam je zapovedal,

17. de naj ti tole rečemo z njegovimi besedami: Prosim, pozabi pregreho svojih bratov, in greh in hudobijo, ki so jo nad teboj storili: Tudi mi prosimo, de nam služabnikam Boga tvojiga očeta to krivico odpustiš. Ko je Jožef to slišal, je jokal.

18. In njegovi bratje so prišli k njemu, so se pred njim na zemljo vergli, in rekli: Tvoji hlapci smo.

19. On jim je odgovoril: Nikar se ne bojte; ali se moremo Božji volji zoperstaviti?[4])

20. Vi ste z menoj hudo mislili; Bog pa je tisto obernil v dobro, ker me je povikšal, kakor zdaj vidite, de je otel veliko ljudstva.[5]) 1. Mojz, 45, 5.

21. Ne bojte se; preživil bom

1. Jožef še ni mogel sam iti k Faraonu, ker je bil še čas njegoviga žalovanja.
2. t. j., pervaki, podobni grofam srednjiga veka.
3. Gumniša so v jutrovih krajih pod milim nebam na zvišanim kraji.
4. Vse, kar se je zgodilo, je Bog dopustil, in zato vam ne zamerim.
5. lakote in smerti.

vas in vaše otroke; in jih je tolažil, in ljubeznjivo in krotko z njimi govoril. 1. Mojz. 47, 12.

22. In je stanoval v Egiptu z vso hišo svojiga očeta, in je živel sto in deset let. In je vidil Efrajmove mlajši do tretjiga rodú. Tudi Mahirju, Manasetovimu sinu, so bili sinovi rojeni Jožefu v naročje.[6])

23. Po vsim tem je rekel svojim bratam: Po moji smerti vas bo Bog obiskal, in vas preselil iz te dežele v deželo, ki jo je s persego obljubil Abrahamu, Izaku in Jakopu.

24. In ko jih je bil zaveril in jim rekel: Bog vas bo obiskal; nesite moje kosti seboj s tega kraja; 2. Mojz. 13, 19. Joz. 24, 32.

25. je umerl,[7]) ko je bil spolnil sto in deseto leto svoje starosti. In so ga umazilili z dišečimi mazili, in v trugo položili v Egiptu.

---

6. tudi Mahirjeve sinove, svoje zavnuke je vidil, in jih jemal v naročje. Perm. zgor. 30, 3.

7. Svetim očakam je Jožef nar bolj popolnama predpodoba Jezusa Kristusa. Jožefa so njegovi bratje sovražili in mu bili nevošljivi; z Jezusam so Judje takó ravnali. Jožef je bil poslan iskat svojih bratov; Jezus je bil od svojiga nebeškiga Očeta poslan iskat, kar je bilo zgubljeniga. Jožefa so njegovi bratje prodali za dvajset srebernikov; Jezus pa je bil za trideset prodan. Jožef se ni izgovarjal, ko je bil zatožen; Jezus je molčal vpričo svojih tožnikov. Jožef je bil v ječi med dvema hudodelnikama, enimu nju je bilo perzaneseno, eden pa je bil k smerti obsojen; Jezus je visel na križu med dvema razbojnikama, zmed kterih je eniga prepustil njegovi hudobnosti, enimu pa je perzanesel. Iz ječe rešeni Jožef je bil k veliki časti povzdignjen; Jezusu je bila dana po njegovim vstajenji vsa oblast v nebesih in na zemlji. Jožef je otél veliko ljudstev smerti za lakoto; Jezus je po duhovno otél lačne s kruham svojiga nauka. Jožef se je spravil s svojimi brati; Jezus bo ob svojim času tudi Jude, ko bojo spoznali svoje krivice, sprejel v svojo cerkev. Takó se ponavlja življenje Jezusa Kristusa ne le v vernih noviga zakona; temuč tudi pobožni stariga zakona nam ga kažejo v podobi, in On je Solnce pravice, ktero povsod naprej in nazaj svoje žarke pošilja.

VVOD

v

druge Mojzesove bukve.

Druge Mojzesove bukve se imenujejo v greški prestavi „ἔξοδος“ in v Vulgati „exodus“, to je, „izhod“; takó pâ se zato imenujejo, ker se v njih perpoveduje izhod Izraelcov iz egiptovske dežele. Popisuje se v teh bukvah terda sužnost Izraelovih otrók na Egiptovskim in njih izhod iz Egipta po Mojzesovim vladanji, popisujejo se čudeži, s kterimi je Bog poveličal izhod in popotvanje Izraelcov, desiravno so bili silno terdovratni in neverni, popisuje se dalje njih očitna služba Božja in deržavna ustava po postavi, ki jo je Bog dal na sinajski gori, — vse to je zapopadek teh bukev. Té bukve obsegajo 145 lét, ter perpovedujejo zgodovíno od leta 2369 po vstvarjenji svetá, kjer jenjajo perve Mojzesove bukve, do leta 2514.

DRUGE MOJZESOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Ko so se jeli Izraelci silno množiti, jih začne egiptovski kralj hudo nadlegovati in zatérati.

1. Leté so imena Izraelovih sinov, ki so prišli v Egipt z Jakopam, sleherni je s svojo družino vanj prišel: 1. Mojz. 46, 8.

2. Ruben, Simeon, Levi, Juda,

3. Isahar, Zabulon, in Benjamin,

4. Dan, in Neftali, Gad, in Aser.

5. In bilo je vsih duš, ki so prišle iz Jakopoviga ledja, sedemdeset;[1]) Jožef pa je bil na Egiptovskim.

6. Ko je pa umerl, in vsi njegovi bratje in vsa ta rodovina,

7. so se Izraelovi otroci narašali, in se množili, kakor de bi rastli iz zemlje, in bili so silno močni, napolnovali so deželo. Ps. 104, 24. Djan. apost. 7, 17.

8. Nastopil je pa čez Egipt nov kralj, kteri ni poznal Jožefa,

9. in je djal svojimu ljudstvu: Glejte, ljudstva Izraelovih otrók je veliko, in močnejši je od nas.

10. Dajte! zaterajmo ga zvijačno, de se ne bo kje množilo; zakaj, permeri naj se kaka vojska, se bo perdružilo našim sovražnikam, in se bo vojskovalo zoper nas, in se bo vzdignilo iz dežele.

11. Postavil je tedaj čez nje tlačanske perganjače, de bi jih zatérali s težkim delam. In sozidali so Faraonu šotorske mesti, Pitom in Rameses.[2])

12. Kolikor bolj pa so jih zatérali, toliko bolj so se množili in narašali.

13. In Egipčani so sovražili Izraelove otroke, ter so jih stiskali in zaničevali.

14. In so jim grenili življenje s terdim delam v ilovici, in z opeko[3]) in s sleherno tlako, s ktero so jih terli per obdelovanji polja.

15. In egiptovski kralj je djal hebrejskima babicama, kterih ena se je imenovala Sefora, ena pa Fua,

16. in jima je zapovedal: Kadar babite per Hebrejkah, in čas poroda pride; ako bo moški, ga

1. Jakop in Jožef s svojima sinama vred. Gl. 1. Mojz. 46, 26. 27.
2. mesta, kjer so bile kraljeve žitnice.
3. s ceglam, ki so ga mógli delati.

umorite; ako pa ženska, jo ohranite.

17. Babici ste se pa bale Boga, in niste storile po zapovedi egiptovskiga kralja, temuč ste ohranile dečke.

18. Kralj ji je pa poklical, in jima je djal: Zakaj to delate, de ohranujete dečke?

19. In ste odgovorile: Hebrejke niso, kakor žene egiptovske; zakaj same si znajo per porodu pomagati, in preden prideve k njim, že porodé.

20. Bog je torej babicama dobro storil;[4]) ljudstvo se je pa množilo in bilo je silno močno.

21. In ker ste se babici Boga bale, jima je napravil hiše.[5])

22. Faraon je tedej zapovedal vsimu svojimu ljudstvu, rekoč: Kar koli bo rojeno moškiga spola, v reko verzíte; kar pa ženskiga, ohraníte!

II. Poglavje.

Mojzes je rojen. Faraonova hči ga posinovi. Mojzes vidi stisko svojih bratov, ubije Egipčana, zbeží na Madijansko in vzame hčer madijanskiga duhovna za ženo.

1. Šel je[1]) potem[2]) mož iz rodú Levijeviga[3]) in je vzel ženo iz svoje rodovíne.[4])

2. Ona je spočela in rodila sina; in ko je vidila, de je lep, ga je skrivala tri mesce. [5]) Hebr. 11, 23.

3. Ker ga pa ni môgla več perkrivati, je vzela jerbasčik iz bičja, in ga je zamazala s smolnim ilam in s smolo, in je djala vanj dete, ter ga je položila v ločje na bregu reke.

4. Njegova sestra[6]) je pa od deleč stala, in je gledala, kakó se bo reč izšla.

5. Pa glej, prišla je Faraonova hči doli k reki, se kopat, in njene dekle so hodile ob reki. In ko je ugledala jerbasčik v ločji, je poslala eno svojih dekel, in ko ga je pernesla. Djan. apost. 7, 21. Hebr. 11, 23.

6. ga je odperla, in je vidila v njem dete, ki se je jokalo; usmilila se ga je, in je djala: To je zmed hebrejskih detet.

7. Detetova sestra ji je rekla: Hočeš, de grem in ti pokličem hebrejsko ženo, ktera zamore dojiti dete?

8. Odgovorila je: Idi! De-

---

4. Bog jima ni poplačal laží, ampak dobroserčnost; zakaj Bog nič ne puša brez plačila (Avg.).

5. jima je dal otroke. Perm. 5. Mojz. 25, 9: 1. Kralj 2, 35. Ali pa tudi: ji je obdaroval s premoženjem. Ps. 126, 1.

1. še pred poveljem Faraonovim (zgor. 1, 22.); zakaj Arona, starejiga sina iz tega zakona, so smeli starši brez zaderžka zrejati.

2. ni v hebrejskim.

3. Amram po imenu.

4. Johabedo, svojo teto. Glej spod. 6, 20.

5. de ni bil v vodo veržen.

6. Marija. Glej 1. Kron. 6, 3.

klica je šla in je poklicala njegovo mater.

9. Z njo je govorila Faraonova hči, in je rekla: Vzemi tole dete in dôji mi ga; jez ti bom dajala plačilo. Žena je vzela dete in ga je dojila. In ko je bilo dete odrastlo, ga je zročila Faraonovi hčeri.

10. Ona ga je vzela na sinovo mesto, in klicala je njegovo imé Mojzes, rekoč: Iz vode sim ga izlekla.[7])

11. Tiste dní, ko je bil Mojzes zrastel,[8]) je šel k svojim bratam in je vidil njih stisko, in egiptovskiga moža, ki je pretepal nekoga zmed Hebrejcov, njegovih bratov. Hebr. 11, 24.

12. In ko je sem ter tje pogledal, in ko ni nikogar vidil, je ubil Egipčana, in ga je zakopal v pések.[9])

13. In šel je drugi dan venkej, in je vidil dva Hebrejca se bojevati, in je rekel njemu, ki je krivico delal: Zakaj tepeš svojiga bližnjiga?

14. Mu je odgovoril: Kdo te je postavil višiga in sodnika čez naji? Ali misliš tudi mene umoriti, kakor si včerej umoril Egipčana? Mojzes se je ustrašil in rekel: Kakó se je razglasila ta reč?

15. In Faraon je zvedil to reč in je iskal umoriti Mojzesa; on pa je pobegnil spred njegoviga obličja, in je prebival v madjanski deželi, in se je usedel k studencu.

16. Madjanski duhoven[10]) je pa imel sedem hčer; in so prišle zajemat vodo, in ko so napolnile korita, de bi napojile čede svojiga očeta,

17. so prišli pastirji in so jih odganjali; Mojzes pa je vstal in je dekleta branil in je napojil njih ovce.

18. In ko pridejo k Raguelu, svojimu očetu, jim je rekel: Zakaj ste dans hitrejši prišle, kakor sicer?

19. So odgovorile: Egiptovsk mož nas je otel iz rok pastirjev, in je še tudi z nami zajemal vodo, in je dal ovcam piti.

20. On pa je rekel: Kje je? Pokličite ga, de bo z nami kruh jedel.

21. Mojzes je tedej persegel, de bo ostal per njem in je vzel Seforo, njegovo hčer, za ženo. Spod. 18, 2. 3: 1. Kron. 23, 15.

22. Ona mu je rodila sina, ki ga je imenoval Gersama,[11]) rekoč: Ptujic sim v ptuji deželi. Druziga je rodila, ki ga je klical Eliezerja,[12]) rekoč: Bog mojiga

7. Besedá „*Mojzes*“ pomeni: iz vode potegnjen.
8. ko je bil star 40 let. Glej Djan. apost. 7, 23.
9. Po besedah svetiga Štefana (Djan. apost. 7, 24. 25.) in več svetih očakov (Avg., Tom.) je bil Mojzes od Boga znotrej napeljan, umoriti Egipčana, de je s tem svojim bratam pokazal, de jih bo rešil.
10. duhoven praviga Boga, kakor Melkizedek, Job in očaki. Ta duhoven, ki se spodej (v. 18.) Raguel imenuje, je bil po mislih nekterih stari oče deklet, oče Jetrov, čigar hčere so neki bile, in družinin glavar (Gl. 4. Mojz. 10, 29.). Kakor pa drugi terdijo, ste bile imeni „*Jetro*“ in „*Raguel*“ ravno tiste osebe.
11. to je, ptujic, iz druge dežele.
12. to je, Bog, moj pomočnik.

očeta, moj pomočnik, me je otel iz Faraonove roke.

23. Čez dolgo časa pa je umerl egiptovski kralj, in Izraelovi otroci so zdihovali zavoljo dela in so vpili; in njih vpitje je prišlo od dela k Bogu.

24. In uslišal je njih zdihovanje, in se spomnil svoje zaveze, ki jo je naredil z Abrahamam, z Izakam in Jakopam.

25. Ozerl se je Gospod na Izraelove otroke, in spoznal jih je.[13])

III. Poglavje.

Bog se perkaže Mojzesu v gorečim germu, ter mu zapové, naj se verne v Egipt, in naj reši Izraelce iz terde sužnosti.

1. Mojzes pa je pasel ovce Jetru, svojimu tastu, duhovnu madjanskimu. In ko je gnal čedo deleč v pušavo, je prišel do Božje gore, Horeba.

2. In perkazal se mu je Gospod[1]) v ognjenim plamenu iz srede germa. In je vidil, de germ gori, pa ne zgori. Djan. apost. 7, 30.

3. Mojzes je tedej djal: Pojdem in bom pogledal to veliko perkazen, zakaj de germ ne zgori.

4. Ko je pa Gospod vidil, de gre gledat, ga je poklical iz srede germa, in je rekel: Mojzes! Mojzes! On odgovori: Tukaj sim!

5. *(Bog)* je pa rekel: Ne bližaj se lesem! sezuj svoje čevlje s svojih nog; zakaj mesto, na kterim stojiš, je sveta zemlja.

6. In je rekel: Jez sim Bog tvojiga očeta, Bog Abrahamov, Bog Izakov, in Bog Jakopov. Mojzes je zakril svoje obličje; zakaj ni si upal pogledati v Boga. Mat. 22, 32. Mark. 12, 26. Luk. 20, 37.

7. Gospod mu je rekel: Vidil sim revo svojiga ljudstva v Egiptu, in slišal sim njega krik zavoljo terdobe tistih, ki so postavljeni čez dela;

8. in ker poznam njegovo težavo, sim stopil doli ga rešit iz rok Egipčanov, in ga izpeljat iz te dežele v dobro in prostorno deželo, v deželo, po kteri se cedi mleko in med, v kraje Kananejev, in Hetejev, in Amorejev, in Ferezejev, in Hevejev in Jebusejev.

9. Prišlo je tedej vpitje Izraelovih otrók do mene, in sim vidil njih stisko, s ktero jih zatérajo Egipčani.

10. Pa pridi, in poslal te bom k Faraonu, de izpelješ moje ljudstvo, Izraelove otroke, iz Egipta. Ps. 104, 26.

11. Mojzes je pa rekel Bogu: Kdo sim jez, de bi šel k Faraonu in izpeljal Izraelove otroke iz Egipta?

12. Mu je odgovoril: Jez bom s teboj,[2]) in to ti bo v znamnje,

13. Poznal jih je že poprej, zdej pa jih je spoznal za tiste, za kterih odrešenje je ravno zdej po njegovim večnim sklepu čas nastopil.

1. Sin Božji, kakor sveti očaki večidel mislijo; v hebrejskim: *„Angelj Božji“*; zakaj on je pravi angelj, poslanec Božji do ljudi.

2. S čudeži te bom podperal.

de sim te jez poslal: Kadar izpelješ moje ljudstvo iz Egipta, boš daroval Bogu na té gori.[3])

13. Mojzes je rekel Bogu: Glej, jez pojdem k Izraelovim otrokam in jim porečem: Bog vaših očetov me je k vam poslal. Ako mi pa rekó: Kakó mu je imé? Kaj jim hočem reči?

14. Bog je rekel Mojzesu: Jez sim, kdor sim.[4]) In je rekel: Takó porečeš Izraelovim otrokam: On, kteri je, me je poslal k vam.

15. In Bog je spet rekel Mojzesu: To reci Izraelovim otrokam: Gospod,[5]) Bog vaših očetov, Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakopov me je poslal k vam. To je moje imé vekomej, in to moj spomin od roda do roda.

16. Idi in zberi starašine Izraelove, in reci jim: Gospod, Bog vaših očetov, se mi je perkazal, Bog Abrahamov, Izakov in Jakopov, rekoč: Obiskal sim vas, in sim vse vidil, kakó se vam godí v Egiptu,

17. in sim djal: Izpeljal vas bom iz stiske egiptovske v deželo Kananejev, in Hetejev, in Amorejev, in Ferezejev, in Hevejev in Jebusejev, v deželo, ki se cedí po nji mleko in med.[6])

18. In poslušali bodo tvoj glas; tedej idi ti in starašini Izraelovi k egiptovskimu kralju, in mu reci: Gospod, Bog Hebrejcov, nas je poklical: Pojdemo tri dní hoda dalječ v pušavo, de darujemo Gospodu, svojimu Bogu.

19. Pa jez vem, de vas egiptovski kralj ne bo pustil iti, kakor po močni roki.

20. Tedej bom stegnil svojo roko in udaril Egipt z vsimi svojimi čudeži, ki jih bom delal v sredi njih. Po tem vas bo spustil.

21. In dal bom milost temu ljudstvu vpričo Egipčanov, in kadar bote ven šli, ne pojdete prazni. Spod. 11, 2: 12, 35.

22. Prosila bo namreč sleherna žena svojo sosedo in svojo gostjo srebernih in zlatih posod, in oblačil; in naložili jih bote svojim sinovam in svojim hčeram, in obropali bote Egipt.[7])

IV. Poglavje.

Mojzes se Božjimu poklicu ustavlja, zadobí moč čudeže delati, pride na potu v smertno nevarnost, ker ni obrezal svojiga sina; torej ga njegova žena Se-

3. Kakor gotovo ti rečem, de mi bote na ti gori darovali, takó gotovo boš svoje brate iz Egipta speljal. Gl. 1. Kralj. 2, 34: 4. Kralj. 19, 29.

4. Sveti Janez te besede razlaga v skrivnim razodenji 1, 8., kjer Boga imenuje tega, kteri je, kteri je bil in kteri bo, torej večniga, nespremenljiviga, ki biti mora, ki je sam od sebe, in po kterim je drugo vse. Hebrejsko imé „*Jehova*“ ravno to naznanuje s tremi zlogi, iz kterih je sostavljeno, ker vsakteri zlog drug čas, in vsi skupej večnost bitja na znanje dajo.

5. V hebrejskim: „*Jehova*“; namesti te besede imajo kristjani besedo „*Gospod*“.

6. to je, kjer je vsiga v obilnosti.

7. v vaše odškodovanje za nepremakljive posestva, ktere zapustite, in v terdo zasluženo plačilo za vaše težke dela (Modr. 10, 17.) vam podarim posode in oblačila Egipčanov, čez ktere imam nar viši lastninsko pravico.

fora hitro obreže. Aron pride po Božjim povelji Mojzesu naproti. Mojzes in Aron pokličeta starašine Izraelovih otrók, ter jim oznanita Božje povelje. Ljudstvo je verjelo in je bilo veselo.

1. Mojzes je pa odgovoril in djal: Ne bodo mi verjeli, in ne bodo poslušali mojiga glasú;[1]) temuč rekli bodo: Ni se ti perkazal Gospod.

2. In Gospod mu je rekel: Kaj imaš v svoji roki? Mu je odgovoril: Palico.

3. In Gospod je rekel: Verzi jo na tla! In vergel jo je, in spremenila se je v kačo, takó de je Mojzes bežal.

4. In Gospod je rekel: Stegni svojo roko in primi jo za rep; in stegnil je svojo roko in jo deržal, in spremenila se je v palico.

5. De verjamejo, je rekel, de se ti je perkazal Gospod, Bog njih očetov, Bog Abrahamov, Bog Izakov in Bog Jakopov.

6. In Gospod mu je spet rekel: Deni svojo roko v svoje nederje! In ko jo je djal v nederje, jo je nazaj potegnil gobovo, kakor sneg.

7. Je rekel: Deni svojo roko nazaj v svoje nederje! Djal jo je, in jo je spet ven potegnil, in bila je enaka drugimu mesu.

8. Ako ti ne bodo verjeli, je rekel, in ako ne bodo poslušali glasú perviga čudeža, bodo verjeli glasu druziga čudeža.

9. Ako ne bodo verjeli tudi tema čudežema, in ne bodo poslušali tvojiga glasú, vzemi vode iz reke, in jo izli na suho, in kolikor je boš zajel iz reke, se bo spremenila v kri.

10. Mojzes je rekel: Prosim, Gospod! jez nisim zgovôren že od nekdaj; kar si pa jel govoriti s svojim hlapcam, sim še bolj težkiga in počasniga jezika.

11. Gospod mu je djal: Kdo je naredil usta človeku? Ali kdo stori mutastiga in gluhiga, vidijočiga in slepiga? Ali ne jez?

12. Idi tedej, in jez bom s tvojimi ustmi, in te bom učil, kaj boš govoril. Mat. 10, 20.

13. On pa je odgovoril: Prosim, Gospod! pošlji[2]) ga, kogar hočeš poslati.

14. Gospod se je razserdil nad Mojzesam[3]) in je djal: Vem, de je Aron, tvoj brat, levit,[4]) zgovoren; glej, on ti bo naproti prišel, in viditi te, se bo veselil v svojim sercu.

15. Govori z njim in položi moje besede v njegove usta, in jez bom s tvojimi ustmi in z njegovimi ustmi, in vama bom pokazal, kaj imata storiti. Spod. 7, 2.

16. On bo govoril namesti tebe z ljudstvam; in on bo tvoje usta,

1. Izraelci, prosto, neradoverno ljudstvo, ako tudi starašini verjamejo, kakor si govoril. Gl. zgor. 3, 18.

2. Gospod, ker si namenjen odrešenika poslati, ki bo še hujši sužnosti rešil, pošlji ga zdej, de tudi te sužnosti reši. Takó sploh sveti očaki. Glej 1. Mojz. 49, 10.

3. Mojzes se je ustavljal iz ponižnosti, in Bog se je nad njim grozil, kakor se grozé marsikteri očetje nad svojimi preboječimi otroci (Baz., Greg., Hier.).

4. iz rodu Levijeviga. Glej zgor. 2, 1. razl. 1.

ti pa boš njemu v tem, kar Boga zadeva.[5])

17. Tudi tole palico vzemi v svojo roko in z njo boš delal čudeže.

18. Mojzes je šel in se vernil k Jetru, svojimu tastu, in mu je rekel: Pojdem in se bom vernil k svojim bratam, ki so v Egiptu, de pogledam, ali so še živi; Jetro mu je rekel: Pojdi v miru.

19. In Gospod je rekel Mojzesu na Madjanskim: Idi in verni se v Egipt; zakaj pomerli so vsi, ki so ti stregli po življenji.

20. Mojzes je tedej vzel svojo ženo in svoja sinova, jih je posadil na osla ter se vernil v Egipt, in je nesel palico Božjo v svoji roki.

21. In Gospod mu je djal, ko se je vernil v Egipt: Glej, de boš vse čudeže, ki sim ti jih djal v roko, delal pred Faraonam; jez bom oterdil njegovo serce,[6]) in ljudstva ne bo spustil.

22. In reci mu: To govorí Gospod: Moj pervorojeni sin je Izrael.[7])

23. Rekel sim ti: Spusti mojiga sina, de mi služi, in ga nisi hotel spustiti; glej, jez bom umoril tvojiga pervorojeniga sina.

24. In ko je bil na poti, mu je Gospod v gostivnici naproti prišel, in ga je hotel umoriti.[8])

25. Sefora je hitro vzela prav ojster kamen in je obrezala spredn jo kožico svojiga sina, in se dotaknila njegovih nog[9]) ter je rekla: Ti si mi kervav ženin![10])

26. In ga je pustil, po tem ko je djala: Kervav ženin zavoljo obrezovanja.

27. Gospod pa je rekel Aronu: Idi naproti Mojzesu v pušavo; in prišel mu je naproti na Božji gori,[11]) in ga je kušnil.

28. In Mojzes je povedal Aronu vse besede Gospodove, s kterimi ga je poslal, in vse čudeže, ki mu jih je zapovedal delati.

29. In šla sta skupej, in sta zbrala vse starašine Izraelovih otrók.

30. In Aron je pravil vse besede, ktere je govoril Gospod z Mojzesam; in je delal čudeže vpričo ljudstva.

31. In ljudstvo je verjelo. In ko so slišali, de je obiskal Gospod Izraelove otroke, in de se je ozerl na njih révo, so se perpognili in molili.

---

5. V hebrejskim: „*namesti Boga mu boš*,“ to je, mojo voljo mu boš razodeval.

6. V kazen za njegovo nespokornost mu bom svojo gnado vzel (Avg.). Gl. Rim. 2, 5: 9, 18. Večkrat se bere v svetim pismu od Boga, de je kaj naredil, kar je le perpustil.

7. Zmed vsih ljudstev bom Izraela nar prej prerodil, to je, k svoji resnici in pravičnosti napeljeval.

8. Angelj Gospodov je Mojzesu s smertjo pretil, ker je obrezanje svojiga nar mlajšiga sina takó dolgo odlašal. Gl. 1. Mojz. 17, 12.

9. je objela Mojzesove noge in ga je prosila odpušenja, ker je bila odlašanja kriva; zakaj prej ko ne je Mojzesa pregovorila, de bi sina še le v 13. letu obrezal, kakor je per Arabcih navada bila.

10. Zdaj sim ti kervi darovala. Po misli druzih razlagavcov je pomen teh besedí tale: S kervjo svojiga sina sim ti življenje odkupila in te smerti otela.

11. na gori Horebu.

V. Poglavje.

Mojzes in Aron stopita pervikrat pred Faraona, in mu naznanita Božjo voljo; on pa ne spustí ljudstva, temuč ga še hujše stiska.

1. Po temi sta šla Mojzes in Aron, in sta rekla Faraonu: Takó govorí Gospod, Izraelov Bog: Spusti moje ljudstvo, de mi daruje v pušavi.

2. On pa je odgovoril: Kdo je Gospod, de bi poslušal njegov glas, in spustil Izraela? Ne poznam ga Gospoda, in Izraela ne spustim.

3. Tedaj sta rekla: Bog Hebrejcov nas je poklical; naj gremo tri dní hoda deleč v pušavo, in naj darujemo Gospodu, svojimu Bogu, de kje ne pride nad nas kuga ali meč.

4. Kralj egiptovski pa jima je djal: Mojzes in Aron! zakaj odvračujeta ljudstvo od njegoviga dela? Idite k svojim delam.

5. Rekel je dalje Faraon: Ljudstva je veliko v deželi; vidite, de se je množica narastla; koliko bolj pa, ako jim bote počitek dajali per delih!

6. Zapovedal je tedej tisti dan tlačanskim perganjačem in županam ljudstva, rekoč:

7. Nikar ne dajajte več slame ljudstvu, de se delajo opéke kakor poprej; temuč sami naj gredo in naj si nabirajo sternišnice.

8. In mero opék, kakor so jih delali dosihmal, jim naložite, nič ne pomanjšujte; postopajo namreč, torej vpijejo, rekoč: Naj gremo darovat svojimu Bogu.

9. Obkladajo naj se z deli, in naj jih dodelujejo, de ne poslušajo lažnjivih besedí.

10. Šli so tedej tlačanski perganjači in župani, ter so ljudstvu rekli: Takó govorí Faraon: Ne dam vam slame.

11. Sami pojdite in naberite si je, kjer jo najdete, in vaše delo se ne bo nič zmanjšalo.

12. In razkropilo se je ljudstvo po vsi egiptovski deželi nabirat slame.

13. Tlačanski perganjači so jih perganjali, rekoč: Dodelujte svoje dela vsak dan, kakor ste jih poprej opravljali, ko se vam je dajala slama.

14. In tepeni so bili župani[1]) Izraelovih otrók od Faraonovih perganjačev, kteri so rekli: Zakaj ne dopolnite zapovedaniga števila opék, kakor poprej, ne včerej, ne dans?

15. In župani Izraelovih otrók so prišli in vpili k Faraonu, rekoč: Zakaj delaš takó s svojimi hlapci?

16. Slama se nam več ne daje, in vender se nam naklada toliko opék; glej mi, tvoji hlapci, smo tepeni, in krivično se ravná s tvojim ljudstvam.

17. Je odgovoril: Leni ste leni; in zatorej pravite: Pojdimo darovat Gospodu.

18. Poberite se tedej in de-

1. ktere so Faraonovi perganjači čez ljudstvo postavili, in jih pod svojo oblastjo imeli.

lajte; slama se vam pa ne bo dajala, navadno število opék bote pa vender dajali.

19. In župani Izraelovih otrók so vidili, de je huda zanje, ker se jim je reklo: Nič naj se ne zmanjša per opékah za vsak dan.

20. In ko so šli od Faraona, so srečali Mojzesa in Arona, ki sta nasproti stala;

21. in so jima rekli: Gleda naj Gospod na vaji in naj sodi, ker sta nas zasmradila pred Faraonam in njegovimi služabniki, in sta mu dala meč nas umoriti.

22. Mojzes se je pa vernil k Gospodu in je rekel: Gospod, zakaj hudo delaš s tem ljudstvam? zakaj si me lesem poslal?[2])

23. Ker od tistiga časa, kar sim šel k Faraonu, de bi govoril v tvojim imenu, hudo dela s tem ljudstvam; in ga nisi rešil.

VI. Poglavje.

Bog tolaži Mojzesa, Mojzes pa ljudstvo. Mojzesov in Aronov rodovnik.

1. In Gospod je rekel Mojzesu: Zdaj boš vidil, kaj bom storil Faraonu; zakaj po močni roki *(permoran)* jih bo spustil, z močno roko *(permoran)* jih bo izgnal iz svoje dežele.

2. In govoril je Bog z Mojzesam, rekoč: Jez sim Gospod,

3. ki sim se perkazal Abrahamu, Izaku in Jakopu, kakor vsigamogočni Bog; svojiga iména **Adonai** pa jim nisim razodel.[1])

4. Storil sim tudi svojo zavezo z njimi, jim dati kanansko deželo, deželo njih popotvanja, v kteri so bili ptujci.

5. Jez sim slišal zdihovanje Izraelovih otrók, kakó jih Egipčani stiskajo, in sim se spomnil svoje zaveze.

6. Zatorej reci Izraelovim otrokam: Jez sim Gospod, ki vas bom izpeljal iz ječe egiptovske, in vas potegnil iz njih sužnosti, in vas rešil z vzdignjeno roko in z velikimi sodbami.

7. In vas bom vzel za svoje ljudstvo, in vam bom vaš Bog; in spoznali bote, de sim jez Gospod vaš Bog, ki sim vas izpeljal iz ječe egiptovske.

8. In vas bom perpeljal v deželo, nad ktero sim vzdignil svojo roko,[2]) jo dati Abrahamu, Izaku in Jakopu, in jo bom vam dal v posest, jez Gospod.

9. Mojzes je tedej vse povedal Izraelovim otrokam; oni pa ga niso poslušali zavoljo britkosti duha, in zavoljo silno terdiga dela.

10. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

---

2. To niso besede iz jeze, ampak so besede molitve in mehkočutljive ljubezni do bližnjiga.

1. Očaki so me sicer poznali vsigamogočniga Boga (1. Mojz. 17, 1: 19, 24.), tode ko Gospoda (Adonai se pravi Gospod), za nespremenljivo bitje (zgor. 3. razl. 4.), ko zvestiga spolnovavca svojih obljub, za Jehova pa me niso poznali, ker niso učakali spolnjenja obljub.

2. to je, ktero sim vašim očetam s persego obljubil.

11. Idi, govori s Faraonam, kraljem egiptovskim, de naj izpusti Izraelove otroke iz svoje dežele.

12. Mojzes je odgovoril vpričo Boga: Glej, Izraelovi otroci me ne poslušajo, in kakó me bo neki poslušal Faraon, mene, ki imam neobrezane ustnice?[3])

13. In Gospod je govoril z Mojzesam in z Aronam, in jima je dal zapoved do Izraelovih otrók in do Faraona, egiptovskiga kralja, de bi izpeljala Izraelove otroke iz egiptovske dežele.

14. Ti so hišni[4]) poglavarji po njih rodovinah: Sinovi Rubna, pervorójeniga Izraeloviga: Henoh in Falu, Hezron in Harmi. 1. Mojz. 46, 9: 4. Mojz. 26, 5: 1. Kron. 5, 3.

15. Té so rodovine Rubnove. Sinovi Simeonovi: Jamuel, in Jamin, in Ahod, in Jakin, in Soar, in Savel, sin Kananejkin. To je rod Simeonov. 1. Kron. 4, 24.

16. In leté so imena Levijevih sinov po njih rodovih: Gerson, in Kaat, in Merari. Let življenja Levijeviga je pa bilo sto sedem in trideset.

17. Sinovi Gersonovi: Lobni in Semei po svojih rodovih. 1. Kron. 6, 1: 23, 6.

18. In sinovi Kaatovi: Amram, in Isaar, in Hebron, in Oziel. In let življenja Kaatoviga je bilo sto tri in trideset. 4. Mojz. 3, 19: 26, 57. 58: 1. Kron. 6, 2: 23, 12.

19. Sinova Merarijeva: Moholi in Musi. Leté so rodovine Levijeve po svojih rodovih.

20. Vzel si je pa Amram Johabedo, svojo teto, za ženo, in mu je rodila Arona in Mojzesa. In let življenja Amramoviga je bilo sto sedem in trideset.

21. In sinovi Isaarjevi: Kore, in Nefeg, in Zekri.

22. In Ozielovi sinovi: Misael, in Elisafan, in Setri.

23. Vzel si pa je Aron za ženo Elizabeto, hčer Aminadabovo, sestro Nahasonovo, ktera mu je rodila Nadaba, in Abiuta, in Eleazarja, in pa Itamarja.

24. In Koretovi sinovi: Aser in Elkana, in Abiasaf. Ti so rodovi Korejev.

25. Eleazar, sin Aronov, si je pa vzel za ženo eno zmed Putielovih hčer, ktera mu je rodila Fineesa. Ti so poglavarji Levijevih družín po svojih rodovih.

26. Ona sta Aron in Mojzes, kterima je zapovedal Gospod, de naj izpeljeta Izraelove otroke iz egiptovske zemlje po njih trumah.

27. Ona sta, ki sta govorila s Faraonam, egiptovskim kraljem, de bi izpeljala Izraelove otroke iz Egipta, Mojzes namreč in Aron,

28. tisti dan, ko je govoril Gospod z Mojzesam v egiptovski deželi.

29. Govoril je namreč Gospod z Mojzesam, rekoč: Jez sim Gospod; povej Faraonu, kralju egiptovskimu, vse, kar jez govorim s teboj.

---

3. ko nisim zgovoren.

4. Mojzes vstavi tukej svoj in Aronov rodovnik, pa ne začne per Levii, svojim deblu, ampak per Rubnu in Simeonu, ki sta bila nar starši sinova Jakopova, de bi se ne kazalo, kakor de bi svojimu rodu predstvo dajal pred drugimi (Avg.).

30. Mojzes pa je rekel pred Gospodam: Glej, jez sim neobrezanih ustnic, kakó me bo Faraon poslušal?[5])

VII. Poglavje.

Mojzes gré z Aronam spet k Faraonu, spremeni palico v kačo, po tem pa vodo v kri. Modrijani slepé kralja s svojimi vražarijami, de ostane terdovraten in ljudstva ne spustí; Mojzes pa mu napove novih šib.

1. In Gospod je rekel Mojzesu: Glej, postavil sim te boga Faraonu[1]); Aron, tvoj brat pa, bo tvoj prerok.[2])

2. Ti boš govoril vse, kar ti bom zapovedal; Aron, tvoj brat, pa bo govoril s Faraonam, de naj spustí Izraelove otroke iz svoje dežele. Zgor. 4, 15.

3. Jez bom pa oterdil njegovo serce in bom množil svoje znamnja in svoje čudeže v egiptovski deželi,

4. in vaji ne bo poslušal; jez bom pa položil svojo roko na Egipt, in bom izpeljal svojo trumo, in svoje ljudstvo, Izraelove otroke, iz egiptovske dežele s silno velikimi sodbami.

5. In spoznali bodo Egipčani, de sim jez Gospod, kteri bom stegnil svojo roko čez Egipt, in izpeljal otroke Izraelove zmed njih.

6. Mojzes in Aron sta tedej storila; kakor je bil Bog zapovedal, takó sta delala.

7. Bil je pa Mojzes osemdeset let star, Aron pa tri in osemdeset, kadar sta govorila s Faraonam.

8. In Gospod je rekel Mojzesu in Aronu:

9. Kadar vama Faraon poreče: Pokažita čudeže,[3]) reci Aronu: Vzemi svojo palico, in verzi jo pred Faraona, in spremenila se bo v kačo.

10. Mojzes in Aron sta tedej šla k Faraonu, in sta storila, kakor jima je bil zapovedal Gospod; in nesel je[4]) Aron svojo palico pred Faraona in pred njegove služabnike, in spremenila se je v kačo. Ps. 104, 27.

11. Poklical je pa tudi Faraon modrijane in vražarje;[5]) in tudi oni so takó storili s svojimi egiptovskimi vražarijami in umetnijo.[6])

---

5. Versti 29. in 30. ste ponovljenje, de se naslednje veže s 13. versto, kjer je bila po vmes postavljenim rodovniku zveza prejenjala.

1. Pooblastil sim te in ti moč dal, de zamoreš vpričo Faraona čudeže delati in ga tepsti, kakor jez sam.

2. Tvoj brat naj bolj obširno naznanja, kar mu boš ti povedal.

3. Skažita s čudeži, de sta poslana.

4. V hebrejskim, kaldejskim in greškim: „*in vergel je*“ i. t. d.

5. njih glavarja sta bila Janez in Mambrez. Gl. 2. Tim. 3, 8.

6. Egiptovski vražarji so delali čudeže z močjo satanovo. Tode satan dela čudeže le na videz, to je, on dela le po naturskih postavah, per tem pa gledavce takó premoti in preslepí, de se jim sleparije in čudne reči zdé ko pravi, resnični in čeznaturni čudeži. Gl. 2. Tes. 2, 9. Mat. 24, 24. Tukej je satan

12. Vergli so namreč svoje palice, ktere so se spremenile v kače. Požerla je pa palica Aronova njih palice.

13. Faraonovo serce pa se je zakerknilo, in ju ni poslušal, kakor je bil ukazal Gospod.

14. Gospod pa je rekel Mojzesu: Terdo je serce Faraonovo; noče spustiti ljudstva.

15. Idi zjutrej k njemu, glej, šel bo k vodi, in vstavi se mu nasproti na bregu reke; in palico, ki je bila spremenjena v kačo, vzemi v svojo roko,

16. in reci mu: Gospod, Bog Hebrejcov, me je poslal k tebi, rekoč: Spusti moje ljudstvo, de mi bodo darovali v pušavi; pa nisi hotel slušati do zdaj.

17. Takó tedej govorí Gospod: V tém boš spoznal, de sim jez Gospod; glej, udaril bom s palico, ki je v moji roci, po vodi reke, in spremenila se bo v kri.

18. In ribe, ki so v reki, bodo pomerle, in voda se bo usmradila; in Egipčani bojo stiskani, ki bojo pili vodo iz reke.

19. In Gospod je rekel Mojzesu: Reci Aronu: Vzemi svojo palico in stegni svojo roko po vodah egiptovskih, po njih rekah, po njih potokih, po njih mlakah, in po vsih vodnjakih, de se spremené v kri; in bodi kri po vsi egiptovski deželi v lesenih in kamnatih posodah.

20. In storila sta Mojzes in Aron, kakor jima je bil zapovedal Gospod, in je vzdignil palico, in udaril vodo v reki vpričo Faraona in njegovih služabnikov, in spremenila se je v kri. Spod. 17, 5. Ps. 77, 44: 104, 29.

21. In ribe, ki so bile v reki, so pomerle, in smerdela je reka, in Egipčani niso môgli piti vode iz reke; in bila je kri po vsi egiptovski deželi.

22. In storili so takó tudi vražarji egiptovski s svojimi vražarijami;[7]) in zakerknilo se je serce Faraonovo, in ni ju slušal, kakor je bil zapovedal Gospod. Modr. 17, 7.

23. In se je obernil in šel v svojo hišo, in si tudi takrat ni vzel k sercu.

24. Kopali so pa vsi Egipčani okoli reke vodo, de bi jo pili; zakaj vode iz reke niso môgli piti.[8])

25. In preteklo je sedem dní, kar je bil Gospod udaril reko.

VIII. Poglavje.

Nadloga z žabami, s komarji in z muhami. Faraon obeta ljudstvo spustiti, de bi le Bog vzel nadlogo. Na prošnjo Mojzesovo je nadloga nehala; Faraonovo serce pa se je zakerknilo, in ni spustil ljudstva.

1. Rekel je tudi Gospod Mojzesu: Pojdi k Faraonu in mu reci: | Takó govorí Gospod: Spusti moje ljudstvo, de mi bo darovalo.

---

po mislih svetih očakov gledavce takó preslepil, de so tje veržene palice imeli za kače. Ali pa je prav urno premenil s palicami od kod pernesene kače, in nasproti s kačami palice (Hier., Greg. Nis.).

7. Glej v. 11. Vražarji so dobili vodo, ktero so spremenili, iz skopanih vodnjakov (v. 24.). Gl. razl. De se je voda spremenjena vidila, je storil satan.

8. ves teden. Glej razl. 6. (v. 25.).

2. Ako ga pa nočeš spustiti, glej, udaril bom vse tvoje pokrajine[1]) z žabami.

3. In vrele bodo žabe iz reke, ki se bodo vzdignile in prišle v tvojo hišo, in v hram tvoje postelje, in na tvojo posteljo, in v hiše tvojih služabnikov in med tvoje ljudstvo, v tvoje peči in na ostanke tvojih jedil,

4. in k tebi, in k tvojimu ljudstvu, in k vsim tvojim služabnikam bodo prišle žabe.

5. In Gospod je rekel Mojzesu: Reci Aronu: Stegni svojo roko čez reke, čez potoke in čez mlake, in perpelji žab nad egiptovsko deželo.

6. In Aron je stegnil svojo roko čez vodé egiptovske, in vzdignile so se žabe, in so pokrile egiptovsko deželo. Ps. 104, 30.

7. Storili so pa takó tudi vražarji s svojimi vražarijami, in so perpravili žabe nad egiptovsko deželo.[2]) Mod. 17, 7.

8. In Faraon je poklical Mojzesa in Arona, in jima je rekel: Prosita Gospoda, de odvzame žabe meni in mojimu ljudstvu; in spustil bom ljudstvo, de daruje Gospodu.

9. Mojzes je pa rekel Faraonu: Odloči mi čas, kdaj naj prosim za te, in za tvoje služabnike, in za tvoje ljudstvo, de se odženó žabe od tebe, in iz tvoje hiše, in od tvojih služabnikov, in od tvojiga ljudstva, in de le v reki ostanejo.

10. Je odgovoril: Jutri. Tedaj je rekel: Po tvoji besedi bom storil, de boš spoznal, de ga ni, kakoršen je Gospod, naš Bog.

11. In žabe pojdejo od tebe, iz tvoje hiše, in od tvojih služabnikov, in od tvojiga ljudstva, in samó v reki bodo ostale.

12. In šla sta Mojzes in pa Aron spred Faraona; in Mojzes je vpil k Gospodu zavoljo besede, ki jo je dal zastran žab Faraonu.

13. In Gospod je storil po besedi Mojzesovi, in žabe so poginile po hišah, po dvorih in po polji.

14. In nagrabili so jih silno veliko kupov, in zasmrajena je bila dežela.

15. Ko je pa Faraon vidil, de je dan pokoj, je zakerknil svoje serce, in ju ni slušal, kakor je bil ukazal Gospod.

16. Tedaj je rekel Gospod Mojzesu: Reci Aronu: Stegni svojo palico in udari po prahu zemlje, in komarji naj bodo po vsi egiptovski deželi.

17. In storila sta takó; stegnil je namreč Aron roko in je deržal palico, in je udaril po prahu zemlje, in bilo je komarjev po ljudéh in po živini. Ves prah po tléh se je spremenil v komarje po vsi egiptovski deželi. Ps. 104, 31.

18. In storili so ravno takó vražarji s svojim zarotovanjem, de bi bili naredili komarje, pa niso môgli; in bili so komarji po ljudéh in po živini.

19. In vražarji so rekli Faraonu: To je Božji perst! Faraon je pa zakerknil serce, in ju ni slušal, kakor je bil ukazal Gospod.

---

1. vso tvojo deželo.
2. Glej zgor. pogl. 7, 11.

20. In Gospod je rekel Mojzesu: Vstani zjutrej zgodej in vstavi se pred Faraona; on pojde namreč k vodi, in mu reci: Takó govorí Gospod: Spusti moje ljudstvo, de mi daruje.

21. Ako pa ne spustiš mojiga ljudstva, glej, poslal bom različnih muh nad té, in nad tvoje služabnike, in tvoje ljudstvo, in v tvoje hiše; in napolnjene bodo hiše po Egiptu z različnimi muhami, in vsa zemlja, po kteri bodo.

22. In tisti dan bom čudovitno storil gesensko deželo, v kteri je moje ljudstvo, de ne bo ondi muh; in spoznal boš, de sim jez Gospod v sredi dežele.

23. In storil bom razloček med svojim ljudstvam in med tvojim ljudstvam; jutri bo to znamnje.

24. In Gospod je storil takó. In prišlo je silno veliko muh v hiše Faraona in njegovih služabnikov, in po vsi egiptovski deželi; in bila je zemlja pokažena od teh muh. Modr. 16, 9.

25. Tedaj je Faraon poklical Mojzesa in Arona in jima je rekel: Idite, darujte svojimu Bogu v ti deželi!

26. In Mojzes je rekel: Ne more se takó zgoditi; zakaj gnusobo Egipčanov bi darovali Gospodu, svojimu Bogu.[3]) Ako bi to, kar Egipčani časté, vpričo njih klali, bi nas s kamnjem posuli.

27. Tri dní hodá deleč v pušavo naj gremo, de bomo darovali Gospodu, svojimu Bogu, kakor nam je zapovedal. Zgor. 3, 18.

28. In Faraon je rekel: Spustil vas bom, de darujete Gospodu, svojimu Bogu, v pušavi; tode dalje ne hodite; prosite za me!

29. In Mojzes je djal: Grem spred tebe in bom prosil Gospoda, in jutri bodo muhe prešle od Faraona, od njegovih služabnikov in od njegoviga ljudstva. Tode nikar ne goljufuj dalje, de bi ne pustil ljudstva darovat Gospodu.

30. In Mojzes je šel spred Faraona in je prosil Gospoda,

31. kteri je storil po njegovi besedi, ter je odvzel muhe Faraonu, njegovim služabnikam in njegovimu ljudstvu takó, de celo nobene ni ostalo.

32. Faraon je pa zakerknil svoje serce takó, de tudi takrat ni spustil ljudstva.

IX. Poglavje.

Nadloga s kugo, z oteklinami in mehurji, in s točo. Faraon spet prósi Mojzesa in Arona, naj prosita Gospoda, de bi nadloga nehala. Nadloga je nehala; Faraonovo serce in njegovih služabnikov pa se je silno zakerknilo.

1. Rekel je pa Gospod Mojzesu: Pojdi k Faraonu in reci mu: Takó govorí Gospod, Bog Hebrejcov: Spusti moje ljudstvo, de mi daruje.

2. Ako se še ustavljaš, in jih perderžuješ,

3. glej, moja roka bo nad tvojimi njivami, in nad konji, in osli, in kamelami, in govejo ži-

3. Naše darovanje bi se Egipčanam zlo pregrešno zdelo; zakaj mi koljemo in darujemo take živali, ktere Egipčani po božje časté.

vino, in drobnico silno huda kuga.

4. Gospod bo pa čudo storil med lastninami Izraelcov in med lastninami Egipčanov, de celo nič ne pogine tega, kar je Izraelovih otrók.

5. In odločil je Gospod čas, rekoč: Jutri bo spolnil Gospod to besedo v deželi.

6. Gospod je tedej spolnil to besedo drugi dan, in poginila je vsa živina [1]) Egipčanov; od živine Izraelovih otrók pa celo nič ni poginilo.

7. In Faraon je poslal gledat; in kar nič ni poginilo tega, kar je posedel Izrael. In zakerknjeno je bilo serce Faraonovo, in ni spustil ljudstva.

8. Tedaj je Gospod rekel Mojzesu in Aronu: Vzemita si polne pestí pepela iz pečí, in Mojzes naj ga strese proti nebu vpričo Faraona;

9. in bodi prah po vsi egiptovski deželi; zakaj po ljudeh in po živini bodo turi, in gnojni mehurji po vsi egiptovski deželi.

10. In vzela sta pepela iz pečí in se vstopila pred Faraona in Mojzes ga je stresel proti nebu, in naredili so se turi in gnojni mehurji po ljudeh in po živini.

11. In vražarji niso mogli stati pred Mojzesam zavoljo turov, ki so bili po njih, in po vsi egiptovski zemlji.

12. In zakerknil je Gospod Faraonovo serce, in ni ju slušal, kakor je Gospod govoril Mojzesu.

13. In Gospod je rekel Mojzesu: Vstani zjutrej zgodej in vstopi se pred Faraona, ter mu reci: Takó govorí Gospod, Bog Hebrejcov: Spusti moje ljudstvo, de mi daruje.

14. Zakaj to pot bom poslal vse svoje stiske nad tvoje serce, nad tvoje služabnike, in nad tvoje ljudstvo, de spoznaš, de mi ga ni enaciga na vsi zemlji.

15. Zakaj, zdaj bom stegnil svojo roko in bom udaril tebe in tvoje ljudstvo s kugo, [2]) in pokončan boš znad zemlje.

16. Zato pa sim te ohranil, de nad teboj pokažem svojo moč, in de se oznánuje moje imé po vsi zemlji. [3])

17. Ali še zaderžuješ moje ljudstvo in ga nočeš spustiti?

18. Glej, jutri ob tem času bom poslal silno hudo točo, kakoršne ni bilo v Egiptu, kar stojí, do današnjiga dne.

19. Pošlji tedej zdej, in spravi skupej svojo živino, in vse, kar koli imaš na polji; zakaj ljudje, in živina, in vse, kar bo zunej ostalo, in ne bo s polja spravljeno, in usula se bo na to toča, bodo poginili.

20. Kteri so se bali Gospodove besede zmed služabnikov Faraonovih, so ukazali bežati svojim hlapcam z živino vred pod streho;

21. kdor pa je v nemár pustil besede Gospodove, je pustil svoje hlapce in svojo živino na polji.

1. poginilo je veliko živine; de je je bilo še veliko ostalo, se vidi iz 19. v.
2. Kuga pomeni tukej vse šibe, ki jih bo Bog posihmal pošiljal nad Faraona, dokler ne pogine v rudečim morji.
3. Bog ne terpí hudobnih na svetu brez vsiga prida, terpí jih, de naj bi se poboljšali, in de so dobrim v svarjenje in poskušnjo (Avg.). Glej Rim. 9, 22.

22. Tedej je rekel Gospod Mojzesu: Stegni svojo roko proti nebu, in naj gre toča po vsi egiptovski deželi na ljudí, in na živino, in na vse zeliše v egiptovski deželi.

23. In stegnil je Mojzes palico proti nebu, in Gospod je dal gromenje, in točo, in blisk, ki je švigal na zemljo; in Gospod je usipal točo na egiptovsko deželo. Modr. 16, 16: 19, 19.

24. In toča z ognjem zmešana se je usipala, in bila je tolike velikosti, kakoršne ni bilo nikoli poprej po vsi egiptovski deželi, kar ta narod v nji prebiva.

25. In toča je pobila po vsi egiptovski deželi vse, kar je bilo na polji, od človeka do živine; tudi vse poljsko zeliše je toča pobila, in vse drevje je polomila po deželi.

26. Samo v gesenski deželi, kjer so bili Izraelovi otroci, ni bilo toče.

27. In Faraon je poslal in poklical Mojzesa in Arona in jima je rekel: Grešil sim tudi zdaj; Gospod je pravičen, jez pa in moje ljudstvo smo krivični.

28. Prosita Gospoda, de naj neha Božje gromenje in toča, de vas spustim, in de tukaj dalje nikakor ne ostanete.

29. Mojzes je rekel: Kadar pridem iz mesta, bom sprosterl svoje roke proti Gospodu; in gromenje bo nehalo, in toče ne bo več, de veš, de Gospodova je zemlja.

30. Vem pa, de se še ne bojite Gospod-Boga, ne ti, ne tvoji služabniki.

31. Lan in ječmen sta bila poškodvana; ker ječmen je bil že zelen, lan pa je že pérjiče poganjal;

32. pšenica pa in rež niste bile poškodvane, ker ste bile pozne.

33. Ko je Mojzes odšel spred Faraona iz mesta in je sprosterl svoje roke proti Gospodu, je nehalo gromenje in toča, in ni bilo več kaplje dežja na zemljo.

34. Ko je pa Faraon vidil, de je nehal dež, in toča, in gromenje, je greh množil,

35. ter oterpnilo je serce njegovo in njegovih služabnikov, in silno je bilo zakerknjeno; in ni spustil Izraelovih otrók, kakor je bil ukazal Gospod po Mojzesu.

X. Poglavje.

Nadloga s kobilicami in tridnevno temo. Faraon spet prosi in obeta; ljudstva pa vender le ne pusti, ker zakerknjeno je bilo njegovo serce.

1. Tedej je rekel Gospod Mojzesu: Pojdi k Faraonu; zakaj zakerknil sim njegovo serce in serce njegovih služabnikov, de delam te svoje čudeže med njim;

2. in de perpovedueš svojimu sinu, in svojim vnukam, kolikokrat sim udaril Egipčane, in moje čudeže, ki sim jih delal med njimi, in de spoznate, de sim jez Gospod.

3. Tedej sta šla Mojzes in pa Aron k Faraonu in sta mu rekla: Takó govorí Gospod, Bog Hebrejcov: Kakó dolgo se še nočeš meni podvreči? Spusti moje ljudstvo, de mi daruje.

4. Ako se pa ustavljaš, in

ga nočeš spustiti; glej, bom poslal jutri kobilice v tvoje pokrajine,

5. ktere bodo pokrile poveršíno zemlje, de se je ne bo nič vidilo, in bodo pojedle, kar je ostalo toči; zakaj oglodale bojo vse drevesa, ki zelené na polji.

6. In napolnile bodo tvoje hiše, in hiše tvojih služabnikov, in vsih Egipčanov, kar niso vidili ne tvoji očetje in ne tvoji dediči, kar so bili rojeni na zemlji do današnjiga dne. In se je obernil in je šel spred Faraona.

7. Rekli so pa Faraonu njegovi služabniki: Kakó dolgo bomo terpeli to pohujšanje? Spusti ljudi, naj darujejo Gospodu, svojimu Bogu. Ali ne vidiš, de je Egipt končan?

8. In nazaj so poklicali Mojzesa in Arona k Faraonu, kteri jima je rekel: Idite in darujte Gospodu, svojimu Bogu! Kteri pa pojdejo?

9. Mojzes je odgovoril: S svojimi mladimi in starimi pojdemo, s sinovi in hčerami, z drobnico in govejo živino; zakaj god je Gospoda, našiga Boga.[1])

10. In Faraon je odgovoril: Gospod bodi takó z vami, kakor bom jez spustil vas in vaše otroke.[2]) Kdo bi dvomil, de prav hudo mislite?

11. Ne bo takó; temuč pojdite le možje, in darujte Gospodu; zakaj to ste sami prosili. In zdajci sta bila zgnana spred Faraonoviga obličja.

12. Gospod pa je rekel Mojzesu: Stegni svojo roko nad egiptovsko deželo po kobilicah, de pridejo nad njo, in de požró vse zeliše, ki je ostalo toči. Ps. 104, 34.

13. In Mojzes je stegnil palico nad egiptovsko deželo, in Gospod je poslal gorek veter ves tisti dan in vso noč; in kadar se je dan zaznal, je gorki veter vzdignil kobilice,

14. ktere so prišle čez vso egiptovsko deželo in so se usedale po vsih pokrajinah egiptovskih, brez števila veliko, toliko jih ni bilo pred tem časam, in jih tudi potlej ne bo.

15. In pokrile so vso poveršíno zemlje, in vse so pokončale. Pojedeno tedej je bilo zeliše po zemlji, in kar je bilo sadja na drevji, ki ga je bila toča pustila; in prav nič zeleniga ni ostalo na drevesih in na zeliših zemlje po vsim Egiptovskim.

16. Zavoljo tega je Faraon hitro poklical Mojzesa in Arona in jima je rekel: Pregrešil sim se nad Gospodam, vašim Bogam, in nad vama.

17. Pa odpustita mi greh tudi to pot, in prosita Gospoda, svojiga Boga, de mi odvzame še to smert.

18. Tedej je šel Mojzes spred Faraonoviga obličja in je prosil Gospoda.

19. In Gospod je dal pihati silno močnimu vetru od solnčniga zahoda; ta je vzdignil kobilice,

---

1. Praznika, ki ga mislimo našimu Bogu v čast obhajati, se mora vse naše ljudstvo vdeležiti; tudi svoje čede moramo seboj vzeti, de bomo zmed njih daritevne živali odbirali.

2. Te besede kažejo zasramovanje. Naj bi vam vaš Gospod vaše vošila le takó spolnil, kakor jez!

in jih je vergel v rudeče morje; ni ostalo kar ene po vsih egiptovskih okrajinah.

20. Gospod pa je zakerknil serce Faraonovo, in ni spustil Izraelovih otrók.

21. Rekel je pa Gospod Mojzesu: Stegni svojo roko proti nebu, in tema bodi po egiptovski deželi, takó gosta, de se bo dala tipati.[3])

22. In Mojzes je stegnil svojo roko proti nebu, in bila je strahovitna tema po vsi egiptovski deželi tri dní.

23. Ni vidil človek človeka, in nihče se ni ganil iz mesta, kjer je bil; kjer koli pa so prebivali Izraelovi otroci, je bila svetloba. Modr. 17, 2: 18, 1.

24. In Faraon je poklical Mojzesa in Arona, in jima je rekel: Idite, darujte Gospodu! Le vaša drobnica in goveja živina naj tukaj ostane; vaši otroci naj pa gredó z vami.

25. Mojzes je pa odgovoril: Dati nam moraš klavne in žgavne darove, ktere bomo darovali Gospodu, svojimu Bogu.

26. Vse čede pojdejo z nami; kar parklja zmed njih ne bo ostalo tukaj, kar je potrebno k službi Gospoda, našiga Boga; zlasti ker ne vemo, kaj bi se darovalo, dokler v tisti kraj ne pridemo.

27. Gospod pa je oterdil serce Faraonovo, in ni jih hotel spustiti.

28. In Faraon je djal Mojzesu: Pojdi spred mene, in varuj se, de ne boš spet vidil mojiga obličja; zakaj kteri dan koli mi prideš pred očí, boš umerl.

29. Mojzes je odgovoril: Takó bo, kakor si govoril; ne bom več vidil tvojiga obličja.[4])

XI. Poglavje.

Gospod preti s smertjo vsih pervorojencov po Egiptu.

1. In Gospod je rekel Mojzesu: Še z eno šibo bom udaril Faraona in Egipt, po tem vas bo spustil, in perganjal iti.

2. Reci tedej vsimu ljudstvu, de prosi sleherni mož svojiga soseda, in sleherna žena svojo sosedo srebernih in zlatih posod. Zgor. 3, 22. Spod. 12, 35.

3. Gospod pa bo dal svojimu ljudstvu milost pred Egipčani.[1]) Tudi je bil Mojzes prav imeniten mož v egiptovski deželi v očeh služabnikov Faraonovih in vsiga ljudstva.[2]) Sir. 45, 1.

4. In je rekel:[3]) Takó govorí Gospod: O polnoči pojdem v Egipt,[4])

---

3. to je, gosta megla, ki je delala temoto. Glej Mod. 17, 4. 5. Ps. 77, 49.
4. ako me ne pokličeš.
1. de ne bodo pomišljevali, vam dati, kar je za praznik potrebno.
2. Veljava Mojzesova je tudi perpomogla, de so Egipčani radi dali posode.
3. preden je šel spred Faraona; zakaj to, kar je v v. 1., 2., 3. rečeno, mu je bilo še pred njegovim odhodam razodeto.
4. bom prišel v Egipt. Gl. 1. Mojz. 11, 5. razl. 3.

5. In umerl bo sleherni pervorojeni v egiptovski deželi od pervorojeniga Faraonoviga, ki sedí na njegovim kraljevim stolu, do pervorojeniga dekle, ktera je v mlinu, in vsa pervina zmed živine.

6. In veliko vpitje bo po vsi egiptovski deželi, kakoršniga ni bilo, in ga tudi več ne bo.

7. Per vsih Izraelovih otrocih pa kar pes ne bo čehnil, od človeka do živine, de veste, s kolikim čudežem Gospod loči Egipčane in Izraela.

8. In prišli bodo vsi ti tvoji služabniki k meni in se mi bodo uklanjali, rekoč: Pojdi od tod ti in vse ljudstvo, ki ti je podverženo; po tem pojdemo od tod.

9. In šel je spred Faraona zlo serdit. Gospod pa je rekel Mojzesu: Ne bo vaju slušal Faraon, de se množijo moje žnamnja v egiptovski deželi.

10. Mojzes in Aron sta delala pred Faraonam vse te čudeže, ki so zapisani. Gospod pa je oterdil serce Faraonovo, in ni spustil Izraelovih otrók iz svoje dežele.

XII. Poglavje.

Velikonočno jagnje. Smert pervorojenih. Začetek izhoda.

1. Rekel je tudi Gospod Mojzesu in Aronu v egiptovski deželi:

2. Ta mesec vam bodi začetek mescov;[1]) pervi mescov vam bodi v letu.[2])

3. Govoríta z vsim zboram Izraelcov, in recita jim: Deseti dan[3]) tega mesca vzemi sleherni jagnje za vsaktero družino in svojo hišo.

4. Ako je pa premalo družine v hiši, de bi mogla povžiti jagnje, naj pervzame svojiga soseda, bližnjiga svoje hiše, po številu duš,[4]) de bodo mogli povžiti jagnje.

5. Jagnje pa bodi brez madeža, samec, letnik; po tem povelji smete vzeti tudi kozliča.[5])

6. In perhranite ga do štirnajstiga dneva tega mesca; in zakolje naj ga vsa množica Izraelovih otrók na večer.[6])

7. In vzamejo naj njegove kervi, in naj pomažejo oba podboja in naddurje tistih hiš, v kterih ga bodo jedli.

8. In jedo naj meso tisto noč, pečeno per ogniji, in opresen kruh s poljskimi zelíši.[7])

9. Ne jejte ga siroviga, tudi ne na vodi kuhaniga, ampak le pečeniga per ognji; njegovo glavo

1. ki se imenuje „*nizan*“, in obsega po našim polovico sušca in polovico maliga travna.
2. v cerkvenim letu; ker navadno leto se je jeseni začelo.
3. Štirnajsti dan (glej v. 6.) so ga jedli.
4. Vsakteri naj jih povabi toliko, de bodo jagnje povžili.
5. namesti jagnjeta.
6. V hebrejskim: „*med večerama*“, to je, ko se solnce nagne in zahaja.
7. neko grenko zeliše.

z njegovimi nogami in z njegovim drobam vred povžite.

10. Nič naj ne ostane od njega do jutra; ako bi utegnilo kaj ostati, v ognji sežgite.

11. Takó ga pa jejte: Svoje ledja prepašite, in čevlje imejte na nogah, in deržite palice v rokah,[8]) in hitro jejte; ker je Fase (to je: memohod) Gospodovo.[9])

12. Zakaj šel bom to noč skozi egiptovsko deželo, in bom pobil vse pervorojene v egiptovski deželi, od človeka do živine, in nad vsimi bogovi egiptovskimi[10]) bom storil sodbo jez Gospod.

13. In kri vam bodi v znamnje na hišah, v kterih bote; in ko bom vidil kri, bom šel memo vas; in ne bo med vami pokončevavne šibe, kadar bom moril po egiptovski deželi.

14. Imejte pa ta dan[11]) v spomin, in praznujte ga slovesno Gospodu v čast od roda do roda z večno službo Božjo.[12])

15. Sedem dni jejte opresnike; pervi dan ne bodi več kvasú v vaših hišah; kdor koli bo jedel okvašen kruh, od perviga do sedmiga dneva, bodi potrebljena njegova duša zmed Izraela.

16. Pervi dan bodi svet in prazničen, in sedmi dan naj se obhaja z ravno takim praznovanjem; nobeniga dela ne opravljajte ta dneva, razun tega, kar k jedi gre.

17. In obhajajte dan opresnikov; zakaj ravno ta dan bom izpeljal vaše trume iz egiptovske dežele; praznujte torej ta dan od roda do roda po večnim redu.

18. Perviga mesca štirnajsti dan zvečer začnite jesti opresni kruh do večera eden in dvajsetiga dneva ravno tega mesca. 3. Mojz. 23, 5: 4. Mojz. 28, 16.

19. Sedem dní naj se kvasú ne najde po vaših hišah; kdor bo jedel okvašeniga, bo potrebljena njegova duša zmed srenje Izraelove, bodi si ptujic ali rojak dežele.

20. Nič okvašeniga ne jejte; po vsih svojih prebivališih jejte opresnike.

21. Poklical je pa Mojzes vse starašine otrók Izraelovih, in jim je rekel: Idite in vzemite žival[13]) za svoje družine, in zakoljite Fase.

---

8. enako na popotovanje perpravljenim, de po jedi berž odrinete.

9. Na pot bodite perpravljeni in naglo jejte, ker kmalo potem bo memohod Gospodov, in treba vam bo iti. Zavoljo memohoda (v. 12. 13.) memo hiš, v kterih so jagnje jedli, se je tudi jagnje imenovalo „*memohod*“, „*pasajagnje*,“ jagnje memohoda. V hebrejskim: „*Pesah*“, v kaldejskim: „*Pasha*“, v greškim in latinskim: „*Pasha*“, v slovenskim: *Velikonočno jagnje*“, ker so ga Izraelci tisto véliko noč jedli, ko je Gospod pervorojeno po Egiptu moril.

10. Kakor terdi sveti Hieronim, so to noč vse mališke podobe Egipčanov na zemljo popadale. Tudi je mogoče, de beseda „*bogovi*“ pomeni pervake, Faraonove služabnike.

11. memohoda.

12. Ta služba Božja še terpí, in bo terpela do konca svetá; zakaj tudi kristjani praznujejo memohod, to je, perzanesenje Gospodovo, sicer ne s tem, de bi jagnje zaklali in ga jedli, temuč s svojim pravim velikonočnim Jagnjetam, ki je Jezus Kristus. Gl. 1. Kor. 5, 7.

13. jagnje ali kozliča.

22. In pomočite zvezek izopa v kri, ki je na pragu,[14]) in pokropíte z njo naddurje in oba podboja; zmed vas naj pa nihče ne hodi skozi duri svoje hiše do jutra. Hebr. 11, 28.

23. Zakaj Gospod bo memo šel, in bo pobijal Egipčane; ko bo pa vidil kri na naddurji in na obeh podbojih, pojde memo vrat in ne bo pustil pobijavca iti v vaše hiše, de bi vam škodoval.

24. Spolnuj torej to besedo ko zapoved za te in za tvoje sinove vekomaj.

25. In kadar pridete v deželo, ki vam jo bo dal Gospod, kakor je obljubil, obhajajte to šego.

26. In kadar porečejo vaši sinovi: Kaj je ta služba Božja?

27. recite jim: Daritev memohoda Gospodoviga je, ko je šel memo hiš Izraelovih otrók na Egiptovskim, ko je pobijal Egipčane, naše hiše pa je otel. In perpognilo se je ljudstvo in je molilo.

28. Tedej so šli in so storili, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu in Aronu.[15])

29. Zgodilo se je pa o polnoči, de je Gospod pomoril vse pervorojeno po egiptovski deželi, od pervorojeniga Faraonoviga, ki je sedel na njegovim kraljevim stolu, do pervorojeniga jetnice, ki je bila v ječi, in vse pervenstvo med živino. Zgor. 11, 5. Ps. 104, 36.

30. In vstali so po noči Faraon, in vsi njegovi služabniki, in vsi Egipčani, in vstalo je veliko vpitje po Egiptu; zakaj ni je bilo hiše, kjer bi ne bil merlič ležal.

31. In poklical je Faraon Mojzesa in Arona po noči, ter je rekel: Vzdignite se in pojdite zmed mojiga ljudstva, vidva in Izraelovi otroci. Idite in darujte Gospodu, kakor pravite.

32. Tudi svojo drobnico in svoje goveda ženite seboj, kakor sta hotla, in gredé me blagoslovita!

33. In Egipčani so tišali v ljudstvo, de naj hitro gredo iz dežele, rekoč: Vsi bomo pomerli.

34. Ljudstvo je tedej vzelo omešeno moko, še preden je bila okvašena, ter jo je v plajše zavilo in na svoje rame zadelo.

35. In Izraelovi otroci so storili, kakor je bil Mojzes zapovedal, in so prosili Egipčane srebernih in zlatih posod in prav veliko oblačil. Zgor. 3, 22: 11, 2. Ps. 104, 37.

36. Gospod pa je dal ljudstvu milost pred Egipčani, de so jim posodili; in oropali so Egipčane.[16])

---

14. namreč v kaki posodi.

15. Darovanje velikonočniga jagnjeta je bila predpodoba daritve Jezusa Kristusa. On je brezmadežno (v. 5.) jagnje (1. Pet. 1, 19.), s kteriga kervjo zaznamnjani (Razod. 7, 3. 14.) odidemo sužnosti greha in večni smerti (Avg.). Prejemajmo ga v presvetim zakramentu le po resnični perpravi (1. Kor. 11, 28.), z opresnim (v. 8.) sercam, v priprostosti serca in čistoti pred Bogam (2. Kor. 1, 12.), s prepasanimi ledji (v. 11.), s čistim duham (1. Pet. 1, 13. 22.), perpravljeni za odhod (v. 11.) kakor ptujci in popotniki (1. Pet. 2, 11.), ki nimajo tukej obstoječiga mesta (Hebr. 13, 14.).

16. Bog je perpustil Izraelcam, de so sposojene orodja in oblačila vzeli za pla-

37. In Izraelovi otroci so se podali iz Ramesesa v Sokot. Bilo jih je pa okoli šest sto tavžent možakov, pešcov, brez otrók.

38. Vzdignilo se je z njimi tudi bre števila veliko namešaniga ljudstva, in silno velíko ovac, in goved, in vsake druge živali.

39. In spekli so testo, ki so ga bili že préd omešeniga pernesli iz Egipta, in so naredili opresnih podpepelnikov;[17]) zakaj niso ga mogli okvasiti, ker so jih Egipčani na pot silili, in jim niso nič odloga dali; tudi ni bilo časa, kaj brešnja perpraviti.

40. Prebivali so pa Izraelovi otroci na Egiptovskim štiri sto in trideset let.[18]) 1. Mojz. 15, 13.

41. Po spolnjenih teh letih je šla ravno ta dan vsa truma Gospodova iz egiptovske dežele.

42. Noč bodi posvečena Gospodu, ktero jih je izpeljal iz egiptovske dežele; njo morajo praznovati vsi Izraelovi otroci po svojih rodovih.

43. In Gospod je rekel Mojzesu in Aronu: To je zapoved Fasetova (*velikonočniga jagnjeta*): Noben ptujic naj ne jé od njega.

44. In slednji kupljen hlapec naj se obreže, in potem naj jé.

45. Ptujic in najemnik[19]) naj ne jesta od njega.

46. V eni hiši naj se sné; ne nosite njegoviga mesa iz hiše; in nobene kostí mu ne zlomite.[20]) 4. Mojz. 9, 12.

47. Vsa srenja Izraelovih otrók naj to storí.

48. Ako hoče kdo zmed ptujcov stopiti v vašo srenjo in obhajati Fase Gospodovo, naj poprej obreže vse svoje moške, in tedej naj ga po zapovedi obhaja, in bodi kakor rojak dežele. Kdor pa ne bo obrezan, naj ne jé od njega.

49. Enaka postava je za rojaka in za ptujca, ki ptujva med vami.

50. In storili so to vsi Izraelovi otroci, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu in Aronu.

51. In ravno ta dan je izpeljal Gospod Izraelove otroke iz egiptovske dežele po njih trumah.

XIII. Poglavje.

Vsi Izraelovi pervorojenci se Bogu posveté. Bog pelje ljudstvo po stranski poti skozi pušavo v obljubljeno deželo. Mojzes je vzel seboj Jožefove kosti. Po dnevu jih vodi oblačni, po noči pa ognjeni steber.

1. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

2. Posveti mi sleherniga pervorojeniga, ki odprè materno telò

čilo, ktero so jim bili Egipčani za tlako dolžni, in tudi v odškodovanje za hiše in polja, ki so jih Egipčanam popustili.

17. to je, mlinci v pepelu spečeni.

18. Glej Gal. 3, 16. 17.

19. Na pr., kupci, ki so neverniki, in zavoljo opravil med njimi prebivajo, ali pa najeti rokodelci iz ptujih krajev.

20. de bo popolnama predpodoba Jezusa Kristusa, kterimu ni bila nobena kost sterta. Gl. Jan. 19, 36.

med Izraelovimi otróci, per ljudeh in per živini; zakaj moje je vse.[1]) Spod. 34, 19: 3. Mojz. 27, 26: 4. Mojz. 8, 16. Luk. 2, 23.

3. In Mojzes je djal ljudstvu: Spomnite se tega dneva, ki ste šli iz Egipta, iz hiše sužnosti; zakaj z močno roko vas je izpeljal Gospod iz tistiga kraja; zatorej ne jejte nič okvaseniga.[2])

4. Dans greste venkaj, mesca novine.[3])

5. Kadar te torej perpelje Gospod v deželo Kananejev, in Hetejev, in Amorejev, in Hevejev, in Jebusejev, ktero tebi dati je persegel tvojim očetam, po kteri se cedí mleko in med, opravljaj to sveto službo ta mesec.

6. Sedem dní jéj opresnike, in sedmi dan je god Gospodov.[4])

7. Opresnike jejte sedem dní, in nič okvaseniga naj se ne vidi per tebi, tudi ne po vsih tvojih okrajinah.

8. In perpoveduj svojimu sinu ta dan, rekoč: To je zavoljo tega, kar mi je storil Gospod, kadar sim šel iz Egipta.

9. Bodi ti ko znamnje na tvoji roki in ko spominek pred tvojimi očmí,[5]) de bo postava Gospodova vedno v tvojih ustih; zakaj z močno roko te je izpeljal Gospod iz Egipta.

10. Spolnuj to službo ob svojim času od leta do leta.

11. Kadar te perpelje Gospod v deželo Kananejcov, kakor je persegel tebi in tvojim očetam, in ti jo bo dal,

12. odloči vse, kar materno telo odpre, za Gospoda, in vse, kar je pervostorjeno od živine;[6]) kar koli boš imel moškiga spola, bodi Gospodu posvečeno.[7]) Spod. 22, 29: 34, 19. Eccli. 44, 30.

13. Slednjiga pervič storjeniga osla premeni z ovco;[8]) ako ga pa ne rešiš, ga ubij; slednjiga pervorojeniga od človeka zmed tvojih sinov pa z denarjem reši.[9])

14. In ako te dans ali jutri tvoj sin vpraša, rekoč: Kaj je to? mu odgovôri: Z močno roko nas je izpeljal Gospod iz Egipta, iz hiše sužnosti.

15. Ko je bil namreč Faraon zakerknjen, in ni hotel nas spustiti, je Gospod pomoril vse pervorojeno po egiptovski deželi, od

---

1. Vse je moja lastnína, vender pa posveti meni v službo (gl. v. 11. 12.) zlasti pervorojenstva, ker sim jih otél v Egiptu.
2. ob prazniku memohoda.
3. pervi pomladanski mesec, ko je na jutrovim že ječmen zrel.
4. praznik.
5. Velikonočni praznik naj te ravno takó spominja zadobljeniga rešenja, kakor de bi bil listek, na kterim bi bilo rešenje zapisano, in bi ti bil vedno pred očmi. Poznejše so Judje to prav po čerki razumevali, in so si listke na roko pervezovali, kakor tudi pred oči, na kterih so bile nar imenitniši zapovedi vere zapisane. Gl. Mat. 23, 5.
6. zmed čistih živál, ki jih pasejo in jedó.
7. za darovanje in službo Božjo.
8. ker je bil osel nečistim živalim perštevan, ki jih niso smeli ne jesti in ne darovati.
9. Pervorojenci bi bili mógli službo Božjo oskerbovati; ker je pa Bog v to Levijev rod odločil, so pa mógli namesti službe denarja dati. Gl. 4. Mojz. 18, 16.

pervorojeniga med ljudmi do pervostorjeniga med živino; zatorej darujem Gospodu vse, kar od moškiga spola odpre materno telo, in rešim vse svoje pervorojene sinove.

16. In bodi ko znamnje na tvoji roki, in ko spomin, ki visí med tvojimi očmí, de nas je z močno roko izpeljal Gospod iz Egipta. 5. Mojz. 6, 8.

17. Ko je bil pa Faraon spustil ljudstvo, jih Bog ni peljal po poti skozi deželo Filistejev, desiravno je bila bližnja; ker si je mislil: Ljudstvo bi se utegnilo skesati, ko bi vidilo vojske vstajati zoper sebe,[10]) in se verniti na Egiptovsko;

18. ampak jih je peljal okrog po potu proti pušavi, ki je ob rudečim morji. Šli so pa Izraelovi otroci oboroženi iz egiptovske dežele.

19. Vzel je Mojzes tudi Jožefove kostí seboj; zakaj s persego je zavezal Izraelove otroke, rekoč: Bog vas bo obiskal, nesite moje kostí od tod seboj. 1. Mojz. 50, 24.

20. Tedej so se vzdignili iz Sukota in so šotore postavili v Etamu, na zadnji meji[11]) pušave.

21. Gospod pa je hodil pred njimi pot kazaje po dnevu v oblačnim stebru, po noči pa v ognjenim stebru, de jim je bil vodnik na potu obojni čas. 4. Mojz. 14, 14: 2. Ezd. 9, 19: 1. Kor. 10, 1.

22. Nikoli ni zginil spred ljudstva ne oblačni steber po dnevu, ne ognjeni steber po noči.

XIV. Poglavje.

Faraon plane za Izraelci z vso svojo vojsko. Rudeče morje se razdelí, in Izraelci grejo skozinj s suho nogo. Faraona in vso njegovo vojsko zagernejo valovi.

1. Govoril pa je Gospod z Mojzesam, rekoč:

2. Reci Izraelovim otrokam, de naj se vernejo, in šotore postavijo proti Fihahirotu, med Magdalam in med morjem Beelsefonu nasproti; pred njim šotore postavite ob morji.[1])

3. In Faraon poreče od Izraelovih otrók: V tesnobi so v deželi, pušava jih je zaperla.

4. In oterdil bom njegovo serce, in udaril jo bo za njimi; in jez se bom poveličal po Faraonu in po vsi njegovi vojskini trumi, in Egipčani bodo spoznali, de sim jez Gospod. In storili so takó.

5. In povedano je bilo kralju egiptovskimu, de je ljudstvo zbežalo; in spreobernilo se je serce Faraona in njegovih služabnikov zoper ljudstvo, ter so rekli: Kaj smo delali, de smo spustili Izraela iz svoje sužnosti?

6. Napregel je tedej svoj voz, in vzel seboj svoje ljudi.

---

10. ako bi si mógło z orožjem pot delati.

11. ker se pušava začne.

1. Izraelci so bili prišli blizo Sueca k polnočnimu koncu rudečiga morja, ko jim Bog zapové, naj se proti jugu obernejo, de bi potovali ob morji doli proti Fihahirotu.

7. Vzel je tudi šest sto odbranih vozov, in vse vozove Egipčanov, in vojvode čez vso svojo vojsko.

8. In Gospod je oterdil serce Faraona, egiptovskiga kralja, de jo je uderl za Izraelovimi otroci; oni pa so odšli pod visoko roko.

9. In ko so jo Egipčani po sledu za njimi derli, so jih došli v šotorišu ob morji: vsi konjniki in vozovi Faraonovi, in vsa vojska, so bili v Fihahirotu, Beelsefonu nasproti. 1. Mak. 4, 9. Joz. 24, 6.

10. Ko se je pa Faraon perbližal, in ko so Izraelovi otroci svoje očí vzdignili in vidili Egipčane za seboj, so se silno prestrašili, in so vpili k Gospodu,[2])

11. in so rekli Mojzesu: Mar ni bilo grobov v Egiptu, de si nas perpeljal, de umerjemo v pušavi? Zakaj si nam to storil, de si nas izpeljal iz Egipta?

12. Ali ti nismo ravno to v Egiptu pravili, rekoč: Pusti nas, de služimo Egipčanam? zakaj veliko bolje je bilo, njim služiti, kakor pa umreti v pušavi.

13. In Mojzes je rekel ljudstvu: Nikar se ne bojte, stojte in glejte veličastne dela Gospodove, ki jih bo dans storil; zakaj Egipčanov, ki jih zdej vidite, ne bote nikoli več vidili.

14. Gospod se bo bojeval za vas; vi pa molčite!

15. Tedej je rekel Gospod Mojzesu: Kaj vpiješ k meni? Reci Izraelovim otrokam, de naj dalje gredo.

16. Ti pa vzdigni svojo palico, in stegni svojo roko nad morje, in razdeli ga, de gredo Izraelovi otroci po sredi morja po suhim.

17. Jez pa bom zakerknil serce Egipčanov, de bojo derli za vami; in poveličal se bom po Faraonu, in po vsi njegovi vojski, in po njegovih vozeh, in po njegovih konjnikih.

18. In Egipčani bodo spoznali, de sim jez Gospod, kadar se bom poveličal po Faraonu, in po njegovih vozeh, in po njegovih konjnikih.

19. In vzdignil se je Angelj Božji, ki je hodil pred vojsko Izraelovo, in je šel zad za njé, in z njim vred tudi oblačni steber, ter je sprednji konec zapustil, in za herbtam

20. stal med vojsko Egipčanov in med vojsko Izraelcov; bil je pa oblak temen,[3]) in je razsvetljeval noč,[4]) takó de niso môgli priti eden k drugimu vso noč.[5])

21. In ko je Mojzes stegnil roko nad morje, ga je Gospod proč vzel po silno močnim in pekočim vetru, ki je vlekel vso noč, in je posušil morje, in voda se je razdelila.

22. In Izraelovi otroci so šli skozi sredo suhiga morja; zakaj voda je bila ko zid na njih des-

---

2. Izraelci so bili zares v hudi stiski; ker proti jutru je bilo morje, proti jugu egiptovska pušava, proti večeru sterma gôra in pušava, in proti severju za njimi so bili Egipčani; človeško soditi ni bilo zanje rešenja.
3. Egipčanam.
4. Izraelcam.
5. Oblačni steber je Egipčanam tako temoto delal, de niso môgli ponoči Izraelcam nič storiti; Izraelcam pa je noč razsvetljeval, de so môgli skozi morje.

nici in na njih levici. Ps. 77, 13: 104, 37: 113, 3. Hebr. 11, 29.

23. In Egipčani so jo uderli in šli za njimi, in vsi konji Faraonovi, njegovi vozovi in njegovi konjniki v sredo morja.

24. In že je prišla zjutranja straža, in glej, pogledal je Gospod vojsko Egipčanov z ognjeniga in oblačniga stebra in pokončal je njih vojsko;[6])

25. in je pometal kolesa vozov; in zvernili so se v globočino. Egipčani so tedej djali: Bežimo pred Izraelci; zakaj Gospod se vojskuje za nje zoper nas.

26. In Gospod je rekel Mojzesu: Stegni svojo roko nad morje, de se verne voda na Egipčane, na njih vozove in konjnike.

27. In ko je Mojzes stegnil roko po morji, se je vernilo ob pervim zoru na svoje poprešnje mesto; in ko so Egipčani bežali, jim je voda naproti prišla, in zagernil jih je Gospod v sredi valov.

28. Voda se je namreč vernila in je pokrila vozove, in konjnike, in vso vojsko Faraonovo, ki so za njimi šli v morje; kar eniga ni ostalo zmed njih.

29. Izraelovi otroci so pa šli po suhim skozi sredo morja, in voda jim je bila ko zid na njih desnici in na njih levici.

30. In otel je Gospod ta dan Izraelce iz roke Egipčanov.

31. In Izraelci so vidili Egipčane mertve na bregu morja, in mogočno roko, ki jo je skazal Gospod zoper nje; in balo se je ljudstvo Gospoda, in verovali so Gospodu in Mojzesu, njegovimu hlapcu.[7])

XV. Poglavje.

Mojzesova hvalna pesem. Marija, Aronova sestra, in druge ženske jo prepevajo. Tri dni išejo vode po pušavi, v Mari jo najdejo, pa je niso mógli piti, ker je bila grenka; Mojzes pa jo spremení v sladko. Božja obljuba. Postavijo šotore v Elimah.

1. Takrat je zapel Mojzes, in Izraelovi otroci tole pesem Gospodu, in so rekli: Pojmo Gospodu; zakaj slavno se je poveličal; konja in jezdica je vergel v morje. Modr. 10, 20.

2. Moja moč in moja hvala je Gospod, in on mi je bil v odrešenje; on je moj Bog, in hvalil ga bom, Bog mojiga očeta, in povzdigoval ga bom. Ps. 117, 14. Iz. 12, 2.

3. Gospod je ko vojšak, Vsigamogočni je njegovo imé.

4. Vozove Faraonove in njegovo vojsko je vergel v morje; njegovi zbrani vojvodi so potonili v rudečim morji.

---

6. s strelo in nevihto. Gl. Ps. 76, 18.

7. Hoja Izraelcov skozi rudeče morje je bila predpodoba kersta (1. Kor. 10, 1.). Gospod nas per kerstu oprosti naših grehov, kakor je rešil Izraelce v morji pogube; po kerstu še ostanejo skušnjave in nevarnosti za zveličanje, ki so enake pušavi, polni nevarnost, skozi ktero so mógli Izraelci potovati.

5. Valovi so jih zakrili, in šli so na dno, kakor kamen.

6. Tvoja desnica, Gospod, se je poveličala v moči; tvoja desnica, Gospod, je sterla sovražnika.

7. In v velikosti svojiga veličastva si vergel svoje zopernike; spustil si svojo jezo, ktera jih je požerla, kakor sternje.

8. In po dihu tvojiga serda so se nakopičile vode; stala je tekoča voda, nakopičili so se valovi v sredi morja.

9. Rekel je sovražnik: Za njimi jo bom udaril in delil bom rop, vjel jih bom, ohladila se bo duša moja; izderl bom svoj meč, pokončala jih bo moja roka.

10. Tvoj veter je potegnil, in zagernilo jih je morjé; pogreznili so se kakor svinec v silne vodé.

11. Kdo je tebi enak med močnimi, o Gospod? Kdo je tebi enak, tako veličasten v svetosti, tako strašan in hvale vreden, čudodelen?

12. Stegnil si svojo roko, požerla jih je zemlja.

13. Vodnik si bil v svoji milosti ljudstvu, ki si ga odrešil, in si ga peljal v svoji moči k svojimu svetimu prebivališu.[1])

14. Vzdignili so se narodi in se serdili; britkosti so prepadale prebivavce v Filisteji.

15. Prestrašeni so bili vojvodi edomski; junake moabske je trepet prepadel; usahnili so vsi prebivavci kananejski.

16. Opade naj jih strah in trepet pred mogočno tvojo roko; naj se ne preganejo kakor kamen, dokler memo ne odide tvoje ljudstvo, o Gospod! dokler memo ne odide to tvoje ljudstvo, ki si ga perdobil.

17. Popelješ jih, in jih boš zasadil na gori svoje lastine, na preterdno svoje prebivališe, ki si ga napravil, o Gospod! Tvoje je svetiše, o Gospod! ki so ga uterdile tvoje roke.

18. Gospod bo kraljeval vselej in vekomaj.

19. Zakaj planili so konji Faraonovi z njegovimi vozmí in njegovimi konjniki v morje, in Gospod je zagernil nad njimi vode morja; Izraelovi otroci so pa šli po suhim po sredi morja.

20. In Marija, preroknja, sestra Aronova, je vzela boben v svojo roko, in vse ženske so šle za njo z bobni in v rajih;

21. njim je naprej pela, rekoč: Pojmo Gospodu; zakaj slavno se je poveličal, konja in njegoviga jezdica je vergel v morje.[2])

22. Tedej je vzdignil Mojzes Izraelce od rudečiga morja, in so šli v pušavo Sur; in hodili so tri dní po pušavi in niso našli vode.

23. In prišli so v Maro, pa niso môgli piti vode v Mari, ker je bila grenka. Torej je tudi dal kraju permerno imé, ter ga je imenoval Maro, to je, grenkobo.

24. In ljudstvo je godernjalo nad Mojzesam, rekoč: Kaj bomo pili?

---

1. v obljubljeno deželo Kanaan. Sveto pismo govorí tukej po preroško od prihodnjih rečí, kakor de bi se bile že zgodile.
2. i. t. d. kakor zgor. v. 1.

25. On pa je vpil k Gospodu, kteri mu je pokazal lés;[3]) ko ga je vergel v vodo, je bila sladka. Ondi mu je dal zapovedi in pravice, in ondi ga je skušal, Judit 5, 15. Sir. 38, 5.

26. in je rekel: Ako poslušaš glas Gospoda, svojiga Boga, in storiš, kar je prav v njegovih očeh, in si pokoren njegovim ukazam, in spolniš vse njegove zapovedi; ti ne bom pošiljal nobene bolezni, kakoršne sim poslal Egipčanam; zakaj jez sim Gospod, tvoj zdravník. Jer. 7, 23.

27. Prišli so pa otroci Izraelovi v Elime, in ondi je bilo dvanajst studencov in sedemdeset palmovih dreves; in so postavili šotore ob vodi. 4. Mojz. 33, 9.

XVI. Poglavje.

Izraelci godernjajo nad Mojzesam in Aronam zavoljo živeža, in Bog jim da obilno prepelic in mane v pušavi, ki se ji pravi Sin.

1. In vzdignili so se z Elim, in vsa množica Izraelovih otrók je prišla v pušavo Sin, ki je med Elimami in med Sinajem, petnajsti dan druziga mesca, kar so šli iz Egipta. Modr. 11, 2.

2. In godernjala je vsa občina Izraelovih otrók nad Mojzesam in nad Aronam v pušavi.

3. In so jima rekli Izraelovi otroci: O, de bi bili umerli po roki Gospodovi v egiptovski deželi, ko smo sedeli per loncih mesa, in smo jedli kruh do sitiga! Zakaj sta nas perpeljala v to pušavo, de bi pomorila vso množico z lakotjo?

4. In Gospod je rekel Mojzesu: Glej, dežil vam bom kruha spod neba; in ljudstvo naj gre in naj ga nabira, kolikor ga potrebuje za vsakteri dan;[1]) de ga skusim,[2]) ali bo hodilo po moji postavi ali ne.

5. Šesti dan naj pa perhranijo,[3]) kar bodo nanosili, in bodi tega dvakrat toliko, kar so nabirali vsakteri dan.[4])

6. In rekla sta Mojzes in Aron vsim Izraelovim otrokam: Drévi bote spoznali,[5]) de vas je Gospod izpeljal iz egiptovske dežele.

7. In jutri bote vidili veličastvo Gospodovo, ker je slišal vaše godernjanje nad Gospodam; midva pa, kaj sva, de ste godernjali nad nama?[6])

8. In Mojzes je rekel: Gospod vam bo dal na večer mesa jesti, in zjutrej kruha do sitiga, ker je Gospod slišal vaše godernjanje, kakó ste namreč go-

3. Sveti očaki spoznajo na tem lesu moč križa Kristusoviga, ki posladí vse grenkosti tega življenja.
1. ne pa več.
2. pokoršino ljudstva.
3. en del za sedmi dan, za saboto, ker ta dan ni bilo perpušeno delati. Šesti dan, po našim petek, so torej imenovali dan perpravljanja (paraskeve).
4. de bo tudi za saboto dosti.
5. po drugim čudežu.
6. Midva storiva vse le v Gospodovim imenu.

dernjali nad njim; ker kaj sva midva? Ni zoper naju vaše godernjanje, ampak zoper Gospoda.

9. In Mojzes je rekel Aronu: Reci vsi občini Izraelovih otrók: Stopite pred Gospoda;[7]) zakaj slišal je vaše godernjanje.

10. In ko je govoril Aron vsi srenji Izraelovih otrók, so se ozerli proti pušavi; in glej, veličastvo Gospodovo se je pokazalo v oblaku.[8])

11. Govoril je pa Gospod z Mojzesam, rekoč:

12. Slišal sim godernjanje Izraelovih otrók; reci jim: Na večer bote jedli meso, in zjutrej bote nasiteni s kruham, in bote spoznali, de sim jez Gospod, vaš Bog.

13. Zgodilo se je pa zvečer, de je perletelo prepelic, in so pokrile šotoriše, in zjutrej je ležala rosa okoli šotoriša. 4. Mojz. 11, 31.

14. Ko je pa pokrila[9]) poversíno zemlje, se je vidilo po pušavi nekaj drobniga, kakor v možnarji stolčeniga,[10]) podobno slani po tleh. 4. Mojz. 11, 7. Ps. 77, 24. Modr. 16, 20. Jan. 6, 31.

15. Ko so pa Izraelovi otroci to vidili, so rekli drug drugimu: Man hu? to se pravi: Kaj je to? Niso namreč vedili, kaj bi to bilo. Mojzes jim reče: To je kruh, ki vam ga je Gospod dal jesti. 1. Kor. 10, 3.

16. To je beseda, ki jo je zapovedal Gospod: Naberi slednji, kolikor potrebuje za vžitek; en gomor za vsako glavo,[11]) po številu vaših duš, ki prebivajo v šotoru, toliko si vzemite.

17. In storili so takó Izraelovi otroci, in so nabrali eden več, eden manj.

18. Tedej so merili z mero gomoram; in ni imel več, kdor je več nabral; kdor je pa manj nabral, ni manj dobil;[12]) sleherni so nabrali,[13]) kolikor so zamôgli snesti. 2. Kor. 8, 15.

19. In Mojzes jim je rekel: Nihče naj ne perhranuje od nje do jutrišnjiga dné.

20. Niso ga pa slušali, temuč nekteri zmed njih so jo hranili do jutra, in jeli so se v nji červi rediti, in je segnjila; in Mojzes se je razserdil nad njimi.

21. In nabrali so vsako jutro sleherni, kolikor so potrebovali v zavžitek; kadar je pa solnce persijalo, se je raztajala.

22. Šesti dan so si pa nabrali dvojno hrano, dva gomora za slednjiga človeka; tedej so prišli vsi pervaki množice in so povedali Mojzesu.[14])

23. On jim je rekel: To je,

---

7. pred oblak, v kterim je Gospod pričujoč. Gl. Ps. 98, 7. Spod. 33, 9.
8. de je ljudstvo vidilo.
9. V hebrejskim: „*Ko se je pa rosa posušila*“ i. t. d.
10. V hebrejskim: „*kakor sneg*“.
11. mera okoli osem liber, kar je bilo dosti tudi za taciga, ki velíko sné.
12. Nekteri so nabrali več, nekteri manj; pa vender je imel sleherni le toliko, kolikor mu je bilo treba; ker so tisti, ki so preveč nabrali, unim podelili, ki so bili premalo nabrali.
13. za potrebo.
14. de je bilo ljudstvo pokorno.

kar je govoril Gospod: Jutri je počitek sabote posvečen Gospodu;[15]) kar koli je treba delati, storite; kar koli je treba kuhati, skuhajte; vse pa, kar bo ostalo, perhranite do jutriga.

24. In storili so takó, kakor je bil zapovedal Mojzes, in ni segnjila, in tudi červa ni bilo najti v nji.

25. In Mojzes je rekel:[16]) Jejte jo dans, ker je sabota Gospodova; ne bo se našla dans na polji.

26. Šest dni jo nabirajte; sedmi dan je pa sabota Gospodova, zato je ne bo najti.

27. In prišel je sedmi dan, in šli[17]) so eni zmed ljudstva nabirat, pa niso nič našli.

28. Gospod pa je rekel Mojzesu: Kakó dolgo se bote branili spolnovati moje zapovedi, in mojo postavo?

29. Glejte, de vam je Gospod dal saboto, zavoljo tega vam daje šesti dan dvojno hrano; vsak naj ostane doma, in nihče naj ne hódi iz svojiga mesta sedmi dan.

30. In ljudstvo je praznovalo sedmi dan.

31. Imenovala je pa Izraelova hiša *(to jed)* man; in ona je bila kakor korjandrovo seme,[18]) bela, in nje slad je bil, kakor medene potice.

32. Mojzes je pa rekel:[19]) To beseda, ki jo je zapovédal Gospod: Napolni z njo gomor, de se hrani prihodnjim rodovam, de bodo poznali kruh, s kterim sim vas živil v pušavi, ko ste bili izpeljani iz egiptovske dežele.

33. In Mojzes je rekel Aronu: Vzemi posodo in deni vanjo mane, kolikor je držî en gomor, ter jo postavi pred Gospoda,[20]) de se ohrani vašim rodovam,

34. kakor je zapovedal Gospod Mojzesu. In Aron jo je djal v sveti šotor hranit.

35. Izraelovi otroci so pa jedli mano štirdeset let, dokler niso prišli v prebivalno deželo; s to hrano so se živili, dokler niso prišli do pokrajine kananske dežele.[21]) 2. Ezd. 9, 21. Judit 5, 15.

36. Gomor je pa deseti del efe.

XVII. Poglavje.

Ljudstvo spet godernja zavoljo pomankanja vode, Mojzes pa jo perterka iz skale. Jozue premaga Amalečane po Mojzesovi molitvi.

1. Tedej se je vzdignila vsa množica Izraelovih otrók iz sinajske pušave in so hodili po svojih staniših po povelji Gospodovim;

15. Jutri je dan počitka v čast in slavo Gospodu.
16. sedmi dan.
17. to je, ravno tisti sedmi dan so šli i. t. d.
18. tako okrogla. Od tega prečudniga mana je dobila sladkoba, ki jo v Arabii perje nekih dreves potí, svoje imé mana.
19. Naslednje (32. — 36.) je Mojzes govoril in pisal ob času, ko je bil sveti šotor že narejen.
20. pred skrinjo zaveze. Gl. spod. pogl. 25.
21. Sveti očaki učé, de je bila mana predpodoba sv. rešnjiga telesa; z oziram

in ko so se ušotorili v Rafidah, ni bilo ondi vode, de bi bilo ljudstvo pilo.

2. Kregalo se je z Mojzesam, in je reklo: Daj nam vode, de pijemo. Mojzes jim je odgovoril: Kaj se kregate z menoj? kaj skušate Gospoda?[1]) 4. Mojz. 20, 4.

3. Žejalo je tedej ondi ljudstvo zavoljo pomankanja vode, in je godernjalo nad Mojzesam, rekoč: Zakaj si nas izpeljal iz Egipta, de umoriš z žejo nas, in naše otroke, in našo živino?

4. Mojzes pa je klical v Gospoda, rekoč: Kaj hočem storiti s tem ljudstvam? Še malo, in kamnjalo me bo.

5. In Gospod je rekel Mojzesu: Stopi pred ljudstvo in vzemi jih seboj zmed Izraelovih starašin; in palico, s ktero si udaril po reki, vzemi v svojo roko in pojdi. Ps. 77, 15: 1. Kor. 10, 4.

6. Glej, jez bom stal pred teboj ondi na skali, na Horebu; in udaril boš na skalo, in pertekla bo iz njé voda, de pije ljudstvo.[2]) Mojzes je storil takó vpričo starašin Izraelovih.

7. In klical je imé tega kraja: skušnja,[3]) zavoljo prepira Izraelovih otrók, in ker so skušali Gospoda, rekoč: Ali je Gospod med nami, ali ne?

8. Prišel je pa Amalek[4]) in se je bojeval z Izraelam v Rafidah. 5. Mojz. 25, 17. Judit 4, 13. Modr. 11, 3.

9. In Mojzes je rekel Jozuetu: Odberi si junakov, in pojdi se bojevat zoper Amaleka; jutri bom stal verh hriba, in bom imel palico Božjo v svoji roci.

10. Jozue je storil, kakor je govoril Mojzes, in se je bojeval z Amalekam; Mojzes, in Aron, in Hur so pa šli verh hriba.

11. In ko je Mojzes vzdignil roko, je premagal Izrael; ko jo je pa nekoliko spustil, je premagal Amalek.

12. Mojzesove roke so bile pa težke; vzela sta torej kamen in sta ga položila podnj, in usedel se je nanj; Aron in Hur sta pa podpérala njegove roke od obeh strani. In zgodilo se je, de njegove roke niso bile omagale do solnčniga zahoda.

13. In Jozue je premagal Amaleka in njegovo ljudstvo z ojstrostjo meča.[5])

14. Tedej je rekel Gospod Mojzesu: Zapiši to v spomin v bukve, in povej Jozuetu na ušesa, ker zbrisal bom Amalekov spomin spod neba.

15. In Mojzes je postavil altar in ga je imenoval „Gospod moje povišanje“, rekoč:

---

na to se je imenoval Jezus sam pravi kruh z nebes, ki daje svetu življenje. Jan. 6, 33.

1. Zakaj dvomite, ali Bog res zamore pomagati? Gl. v. 7.
2. Kakor je mana predpodobovala nebeški kruh, ki nam je v Kristusu došel, takó je tudi voda iz skale predpodobovala duhovno pijačo, nebeške gnade sv. Duha. Gl. 1. Kor. 10, 3. Jan. 4, 10: 7, 38.
3. V hebrejskim: „*Masa in Meriba*“, to je, skušnjava in prepir.
4. Amalečani, Ezavovi mlajši (1. Mojz. 36, 12.), ki so v pušavi prebivali.
5. dve reči nam perpomorete k zmagi čez sovražnike — molitev in vojskovanje. Kdor ji ne združi, ne doseže obljubljene dežele.

16. Ker bo roka z Gospodoviga sedeža in vojska Gospodova zoper Amaleka od roda do roda.[6])

XVIII. Poglavje.

Jetro pride k Mojzesu, svojimu zetu, z njegovo ženo in njegovima sinovama, in mu svétuje, de naj zvóli zmed ljudstva modrih in poštenih mož, ter naj jih postavi sodnike. Mojzes storí po modrim svetu svojiga tasta.

1. In Jetro, madjansk duhoven, tast Mojzesov, je slišal vse, kar je storil Bog Mojzesu in Izraelu, svojimu ljudstvu, de je namreč Gospod izpeljal Izraela iz Egipta;

2. tedej je vzel Seforo, ženo Mojzesovo, ki jo je bil nazaj poslal,[1])

3. in dva njegova sinova, kterih eden se je imenoval Gersam; zakaj njegov oče je rekel: Ptujic sim v ptuji deželi; Zgor. 2, 21. 22.

4. drugi pa Eliezer, ker je djal: Bog mojiga očeta je bil moj pomočnik, in me je otel meča Faraonoviga.

5. Prišli so tedej Jetro, tast Mojzesov, njegova sinova, in njegova žena, k Mojzesu v pušavo, kjer je imel staniše ob gori Božji.[2])

6. In sporočil je Mojzesu, rekoč: Jez Jetro, tvoj tast, pridem k tebi, in tvoja žena, in dva tvoja sinova ž njo.

7. Mojzes je šel naproti svojimu tastu, se mu je perklonil in ga kušnil, in pozdravila sta se s prijaznimi besedami. In ko je bil v šotor stopil,

8. je perpovedoval Mojzes svojimu tastu vse, kar je Gospod storil Faraonu in Egipčanam zavoljo Izraela; tudi vse težave, ki so se jim pergodile na potu, in kakó de jih je iz njih rešil Gospod.

9. In Jetro se je veselil vsiga dobriga, kar je storil Gospod Izraelcam, ker jih je rešil iz roke Egipčanov,

10. in je rekel: Hvaljen bodi Gospod, ki vas je rešil iz roke Egipčanov in iz roke Faraonove, ki je iztergal svoje ljudstvo iz roke Egipčanov.

11. Zdaj spoznam, de je Gospod velik čez vse bogove; ker so se[3]) ošabno čez nje[4]) povzdigovali.[5]) Zgor. 1, 14: 5, 7: 10, 10: 14, 8.

12. In Jetro, Mojzesov tast, je daroval Bogu žgaven dar in klavne darove; prišli so pa Aron in vsi starašini Izraelovi, de bi jedli kruh ž njim pred Bogam.[6])

6. Bog bo s svojiga prestola svojo roko vedno vzdigoval zoper Amalečane in se boril zoper nje, dokler ne bodo pokončani.

1. iz Egipta v Madjan, nekaj ker je hotel le za svoj Božji poklic živeti, nekaj pa, de bi svojo ženo in otroke Faraonovi zlobi odtegnil.

2. Horebu ali Sinaji.

3. Egipčani.

4. Izraelce.

5. Še perstavi: bodo enako ponižani. — Faraon je želel vse izraelske dečke utopiti; utopil se je pa sam s svojo vojsko vred.

6. de bi povžili Bogu v čast tiste darove, ki niso bili sežgani. Razlaga različnih daritev se najde v tretjih Mojzesovih bukvah.

13. Drugi dan se je Mojzes usedel, de bi sodil ljudstvo, ktero je stalo okoli Mojzesa od jutra do večera.

14. Ko je pa njegov tast vse vidil, kar je imel opraviti z ljudstvam, je rekel: Kaj je to, kar delaš z ljudmi? Zakaj sediš sam, in vse ljudstvo čaka od jutra do večera?

15. Mojzes mu je odgovoril: Ljudstvo pride k meni prašat po Božjim sklepu.

16. Ako imajo med seboj kak prepir, pridejo k meni, de sedim med njimi, in jim pokažem zapovedi in postave Božje.

17. On pa je rekel: Ni dobro, kar delaš.[7])

18. Z nespametnim delam se ubijaš, ti in ljudstvo, ki je s teboj; to opravilo preseže tvoje močí, sam ga ne moreš zmagati. 5. Mojz. 1, 12.

19. Poslušaj torej moje besede in svéte, in Bog bo s teboj: Ti bodi ljudstvu v tem, kar Boga zadeva, de mu poveš, kar bo rečeno,

20. in pokažeš ljudstvu šege in réd Bogu služiti, in pot, po kterim naj hodijo, in dela, ktere naj opravljajo.

21. In odberi zmed vsiga ljudstva zmožnih mož, ki se Boga bojé, v kterih je resnica, in ki sovražijo lakomnost; ter postavi zmed njih viši čez tavžent, viši čez sto, viši čez petdeset in viši čez deset,

22. kteri naj sodijo ljudstvo vsaki čas; ako bo kaka veči reč, naj jo pred te pernesejo, sami naj pa le manjši rečí razsojujejo; in tako ti bo polajšano, ako se breme med druge razdelí.

23. Ako to storiš, boš zamogel dopolnovati Božje povelje in zapovedi; in tudi vse to ljudstvo bo v miru šlo na svoje mesto.

24. Ko je Mojzes to slišal, je storil vse, kar mu je svetoval.

25. In je zvôlil poštenih mož zmed vsih Izraelcov, in jih je postavil poglavarje čez ljudstvo, viši čez tavžent, viši čez sto, viši čez petdeset in viši čez deset.

26. Ti so sodili ljudstvo vsaki čas; kar pa je bilo težjiga, so pernesli pred Mojzesa, le manjši rečí so sami razsojevali.

27. In je spustil svojiga tasta, kteri se je vernil v svojo deželo. 4. Mojz. 10, 29.

XIX. Poglavje.

Bog govorí z Mojzesam na sinajski gori. Mojzes oznani ljudstvu Božje povelje, in ljudstvo obljubi ga spolnovati. Bog zapové, naj se ljudstvo očišuje in perpravlja do tretjiga dneva. Mojzes pelje ljudstvo pod goro. Grom in blisk na gori. Bog govorí z Mojzesam, ter mu zapové, naj gre k ljudstvu, de mejnikov ne prestopi, in naj le on z Aronam na goro pride.

1. Tretji mesec izhoda Izraelcov iz egiptovske dežele, ravno ta dan[1]) so prišli v sinajsko pušavo. 4. Mojz. 33, 15.

7. De takó sodiš, mi ne dopade.
1. tretji dan.

2. Vzdignili so se namreč iz Rafid in so prišli v sinajsko pušavo, in so šotorili v tem kraji; postavili so pa ondi Izraelci šotore gôri nasproti.

3. Mojzes pa je šel k Bogu,[2]) in Gospod ga je klical z gore, rekoč: To povej hiši Jakopovi in oznani otrokam Izraelovim: Djan. ap. 7, 38.

4. Sami ste vidili, kar sim storil Egipčanam, in kakó de sim vas nosil na orlovih perutah in vas za svoje sprejel. 5. Mojz. 29, 2.

5. Ako bote tedej poslušali moj glas in spolnovali mojo zavezo, mi bote lastina zmed vsih narodov; zakaj moja je vsa zemlja. Ps. 23, 2.

6. In vi mi bote duhovsko kraljestvo in svet narod.[3]) To so besede, ki jih povej Izraelovim otrokam.

7. Mojzes je prišel, in ko je poklical starašine ljudstva, jim je razložil vse te besede, ki mu jih je zapovedal Gospod.

8. In odgovorilo je vse ljudstvo z enim glasam: Vse, karkoli je govoril Gospod, bomo storili. In ko je pernesel Mojzes besede ljudstva k Gospodu,

9. mu je rekel Gospod: Že zdaj hočem priti[4]) k tebi v temnim oblaku, de me sliši ljudstvo govoriti s teboj, in de ti verjame vselej. Tedej je povedal Mojzes besede ljudstva[5]) Gospodu,

10. kteri mu je rekel: Idi k ljudstvu in posvečuj jih dans in jutri, in operó naj svoje oblačila;

11. in naj bodo perpravljeni na tretji dan; zakaj tretji dan bo Gospod prišel doli vpričo vsiga ljudstva na sinajsko goro.

12. In postavi ljudstvu mejnike okrog, in reci jim: Varujte se, stopiti na goro, in se dotakniti njenih mej! Slednji, kteri se gore dotakne, bo smerti umerl. Hebr. 12, 18.

13. Ne dotakne naj se ga roka, temuč kamnjan naj bode, ali pa s pšico preboden; bodi si živina ali človek, naj ne živí. Kadar bo jela bučati trobenta, naj gredo do gore.

14. In Mojzes je stopil z gore k ljudstvu, in je posvétil ljudstvo. In ko so oprali svoje oblačila,

15. jim je rekel: Bodite perpravljeni za tretji dan, in ne bližajte se svojim ženam.[6])

16. In že je prišel tretji dan, in jutro se je napočilo: in glej, slišalo se je, ko je jelo grometi in se bliskati, in silno gost oblak je pokril goro, in trobentin glas je čedalje bolj bučal; in balo se je ljudstvo, ki je bilo v šotorišu.

17. In ko jih je bil izpeljal

2. na sinajsko goro.

3. Vdajte se popolnama moji službi, kakor de bi bili vsi moji duhovni, in vsi svete osebe. Izraelsko ljudstvo bi moglo biti predpodoba tiste svetosti, ki jo morajo kristjani nad seboj imeti, in tistiga duhovstva, zavoljo kteriga naj se sleherni kristjan v duhu popolnama Bogu daruje. Gl. 1. Pet. 2, 9. Razod. 1, 6.

4. z nebes.

5. ki jih je bilo ljudstvo na to odgovorilo.

6. Ker mora človek čist pred Boga stopiti, je bilo Izraelcam, ki so bili duhovsko ljudstvo, zapovedano, si pred darovanjem in Božjo službo život umiti in oblačila oprati, in se zderžati zakonske dolžnosti.

Mojzes iz šotoriša Bogu naproti, so stali pod goro.

18. In vsa gora Sinaj se je kadila, ker se je Gospod nanjo spustil v ognji; dim se je valil iz nje kakor iz peči; in vsa gora je bila strašna. 5. Mojz. 4, 11.

19. In trobentin glas je polagama močnejši perhajal, in se je čedalje bolj razlegal; Mojzes je govoril, in Bog mu je odgovarjal.[7])

20. In Gospod je prišel na sinajsko goro, na verh gore, in je poklical Mojzesa na nje verh. Ko je bil nanjo prišel,

21. mu je rekel: Stopi doli in opominjaj ljudstvo, de kje mejnikov ne prestopijo gledat Gospoda, de ne pogine zmed njih prav veliko število.

22. Tudi duhovni,[8]) ki se bližajo Gospodu, naj se posveté, de jih ne udari.

23. In Mojzes je rekel Gospodu: Ljudstvo ne bo môglo priti na sinajsko goro; zakaj zaterdil si, in zapovedal, rekoč: Postavi mejnike okoli gore in posveti jo.

24. Gospod mu je rekel: Pojdi in stopi doli, potem pa pridi ti in Aron s teboj; duhovni pa in ljudstvo naj ne prestopajo mejnikov, in naj ne hodijo k Gospodu, de jih kje ne pokonča.

25. In Mojzes je šel k ljudstvu in jim je vse povedal.

XX. Poglavje.

Bog oznani z gore deset zapoved. Ljudstvo je vse prestrašeno, in prósi Mojzesa, naj bi le on, ne pa Gospod, z njimi govoril. Mojzes se bliža temíni, kjer je bil Bog, in Bog mu da še nektere zapovedi zastran svetiga šotora.

1. Tedej je Gospod govoril vse te besede:

2. I. Jez sim Gospod, tvoj Bog, ko sim te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. 5. Mojz. 5, 6. Ps. 80, 11.

3. Ne imej ptujih bogov zraven mene.

4. Ne delaj si zrezane podobe, tudi nobene podobe od tega, kar je zgorej na nebu, ne od tega, kar je spodej na zemlji, ne od tega, kar je v vodi pod zemljo. 3. Mojz. 26, 1: 5. Mojz. 4, 15. Joz. 24, 14. Ps. 96, 7.

5. Ne moli jih, in ne časti jih; zakaj jez sim Gospod, tvoj Bog, močen, goreč Bog,[1]) ki pokorim hudobijo očetov nad sinovi do tretjiga in četertiga rodú nad njimi, ki me sovražijo,[2])

6. in skazujem milost do deset-stotniga rodú, tistim, ki me ljubijo in spolnujejo moje zapovedi.

7. II. Ne imenuj po nemarnim[3]) iména Gospoda, svojiga Boga; zakaj Gospod ne bo štel nedolžniga, kdor bo imenoval nje-

7. Mojzes je za postavo prosil, in Bog jo je obljubil ljudstvu dati.

8. to je, pervorojeni, ktere si je Bog v svojo službo odbral. Gl. zgor. 13, 2. Spod. 24, 5: 4. Mojz. 8, 16.

1. ki ne terpí zraven sebe nobeniga Boga.

2. ker otroci, večidel z enakimi hudobnimi nagnjenji rojeni, svoje starše posnemajo. Perm. Eccl. 18.

3. lahkomišljeno in nepotrebno, še manj pa per laži.

govo imé po nemarnim. 3. Mojz. 19, 12: 5. Mojz. 5, 11. Mat. 5, 33.

8. III. Spomni se, de posvečuješ sabotni dan. 5. Mojz. 5, 12. Eccli. 20, 12.

9. Šest dní delaj in opravljaj vse svoje dela;

10. sedmi dan pa je sabota Gospoda, tvojiga Boga; ne delaj nobeniga dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živína, ne ptujic, ki je znotrej tvojih vrat.

11. V šestih dneh namreč je Bog vstvaril nebo in zemljo, in morje, in vse, kar je v njih, sedmi dan pa je počival; torej je Bog blagoslovil sabotni dan, in ga je posvetil. 1. Mojz. 2, 2.

12. IV. Spoštuj svojiga očeta in svojo mater, de dolgo živiš na zemlji, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog. 5. Mojz. 5, 16. Mat. 15, 4. Efež. 6, 2.

13. V. Ne ubijaj.

14. VI. Ne prešeštvaj.[4])

15. VII. Ne kradi.

16. VIII. Ne govori kriviga pričevanja zoper svojiga bližnjiga.

17. IX. X. Ne žêli hiše svojiga bližnjiga; ne želi njegove žene, ne njegoviga hlapca, ne njegove dekle, ne njegoviga vôla, ne njegoviga osla, ne vsiga, kar je njegovo. Rimlj. 7, 7: 13, 9.

18. Vse ljudstvo pa je vidilo grom in blisk, in trobentin glas, in goro, ki se je kadila; in vsi prestrašeni in od strahu pretreseni so od deleč stali,

19. in so rekli Mojzesu: Govôri ti z nami, in bomo poslušali; nikar naj ne govorí z nami Gospod, de kje ne pomerjemo.

20. In Mojzes je rekel ljudstvu: Nikar se ne bojte! zakaj le skusit vas je prišel Bog, in de bi bil njegov strah v vas, de bi ne grešili.

21. Ljudstvo je tedej stalo od deleč; Mojzes pa se je bližal temníni, v kteri je bil Bog. 5. Mojz. 18, 16. Hebr. 12, 18.

22. Rekel je dalje Gospod Mojzesu: Takó povej Izraelovim otrokam: Vidili ste, de sim z neba z vami govoril.

23. Ne delajte si srebernih bogov, tudi si ne delajte zlatih bogov.

24. Altar iz perstí mi naredite, ter mi darujte na njem svoje žgavne in mirne darove, svojo drobnico in svojo govejo živino; na vsakim mestu, kjer se obhaja spomin mojiga imena, bom prišel k tebi in te bom blagoslovil. Spod. 27, 8: 38, 7.

25. Ako mi pa hočeš napraviti kamnat altar, ga ne delaj iz obdelanih kamnov;[5]) zakaj ako vzdigneš nanj dléto, bo oskrunjen. 5. Mojz. 27, 5. Joz. 8, 31.

26. In ne hôdi po stopnicah k mojimu altarju, de se ne odgerne tvoja sramôta.[6])

---

4. sploh ne delaj nečistosti (Avg.).

5. Na oglajene kamne bi bili lahko enako drugim narodam vražne, mališke znamnja narisali.

6. Ker so takrat zlo kratke duhovske suknje nosili, bi se bili lahko kaj zoper spodobnost in sramožljivost pregrešili, ko bi jim bilo treba po več stopnjah k altarju hoditi.

XXI. Poglavje.

Nektere postave zastran sužnjev in suženj; zastran tatvine, ubijanja, pretepanja in poškodvanja; zastran volov, ki bodejo, in zastran povračevanja.

1. Leté so pravice,[1]) ki jim jih daj.

2. Ako kupiš hebrejskiga sužnja, naj ti služi šest lét; v sedmim letu bodi prost spušen zastonj. 5. Mojz. 15, 12. Jer. 34, 14.

3. S kakoršno obleko je prišel, s tako naj gré; ako ima ženo, naj gré tudi žena z njim.

4. Ako mu je pa gospodar dal ženo, in mu rodí sinove ali hčere; naj bojo žena in njeni otroci gospodarjevi; on sam pa naj gre s svojo obleko.[2])

5. Ako suženj poreče: Ljubim svojiga gospodarja, svojo ženo in svoje otroke, nočem prost iti;

6. naj ga pelje njegov gospodar pred bogove,[3]) in naj ga nasloni na vrata ali pa na podboje,[4]) in naj mu prebode uho s šilam,[5]) in naj bo njegov suženj za vselej.

7. Ako kdo prodá svojo hčer za sužnjo, naj ne hodi proč kakor je per deklah navada.[6])

8. Ako ne dopade očém njeniga gospodarja, kterimu je bila zaročena, naj jo spusti;[7]) ptujimu ljudstvu pa jo prodati naj nima oblasti, ker jo je zavergel.

9. Ako jo je pa svojimu sinu zaročil, naj po pravicah hčér z njo ravná.

10. Ako mu je kako drugo zaročil, naj oskerbí dekli možitev in obleko, in naj ji ne krati cene devištva.[8])

11. Ako ji pa teh treh rečí ne dopolni, naj gre od njega zastonj brez odkupšine.[9])

12. Kdor človeka ubije, ter ima voljo ga ubiti, naj umerje. 3. Mojz. 24, 17.

13. Ako ga pa ni zalezoval, temuč mu ga je dal Bog v roke;[10]) ti bom odločil mesto, v kteriga naj pobegne. 5. Mojz. 19, 2.

14. Kdor pa svojiga bližnjiga

---

1. sodnijske, deržavljanske postave.
2. to je, sam brez žene in otrók.
3. to je, pred sodnike, ki namesti Boga pravico razsojujejo.
4. svoje hiše.
5. v znamnje, de je zdaj kakor perbit, in mora vedno služiti in pokoren biti. V svetim letu je vender tudi tak prostost zadobil. Glej 3. Mojz. 25.
6. Hebrejska dekla, ki si jo je ali gospodar ali pa njegov sin za ženo zvolil (v. 8. 9. 10.), ne bodi enako navadnim sužnjem in sužnjam sedmo leto (v. 2.) oprostena.
7. naj jo perpusti odkupiti.
8. naj ji da doto v plačilo za njeno devištvo. V hebrejskim se bere: „*Ako mu je še kako drugo zaročil, naj ji* (poprešnji) *ne krati živeža, obleke in njene zakonske pravice*“.
9. še pred sedmim letam.
10. mu je le po Božji volji pod roko nalêtel.

nalaš z zalezovanjem umorí, ga potegni od mojiga altarja, de umerje.[11])

15. Kdor udari svojiga očeta ali svojo mater, naj umerje.

16. Kdor človeka ukrade, in ga prodá, in je tatvine prepričan,[12]) naj umerje.

17. Kdor kolne svojiga očeta ali svojo mater, naj umerje. 3. Mojz. 20, 9. Prip. 20, 20. Mat. 15, 4. Mark. 7, 10.

18. Ako se moža skregata, in drugi druziga udari s kamnam ali pa s pestjo takó, de ne umerje, temuč de obleží na postelji,

19. če vstane in hódi venkej ob svoji palici: naj bo on, ki ga je udaril, nedolžen, vender pa takó, de mu poverne njegovo zamudo in stroške za zdravnika.

20. Ako kdo tepe s šibo svojiga hlapca ali svojo deklo, takó de umerjeta pod njegovo roko, on bodi hudobije kriv.[13])

21. Ako pa en dan ali dva dni preživita, naj ne bo kaznovan, ker sta njegov denar.[14])

22. Ako se možje kregajo, in kdo udari nosečo ženo, de pride sicer ob svoje dete, ona pa živí, naj zapade škodi, kolikor térja ženin mož, in sodniki obsodijo.

23. Ako pa ona umerje, gre življenje za življenje,

24. oko za oko, zob za zob, roka za roko, noga za nogo,

25. opečenje za opečenje, rana za rano, bula za bulo. 3. Mojz. 24, 20: 5. Mojz. 19, 21. Mat. 5, 38.

26. Če kdo udari oko svojiga hlapca ali svoje dekle, in ga stakne, naj ji spustí proste za oko, ki ga je staknil.

27. Tudi če svojimu hlapcu ali svoji dekli zob zbije, naj ji proste spustí.

28. Ako vol prebode moža ali ženo, de umerje, naj bo vol kamnjan,[15]) in ne smé se jesti njegovo meso; volov gospodar je pa nedolžen.

29. Ako je pa vol že poprej bódel, in se je to povedalo njegovimu gospodarju, pa ga ni zapéral, in če ubije moža ali ženo, naj se vol s kamnjem posuje, pa tudi njegoviga gospodarja naj umoré.

30. Če se mu pa odkupšina naloží,[16]) naj da za svoje življenje, kolikor se mu bo naložilo.

31. Ako sina ali hčer prebode, naj zapade ravno temu obsojenju.

32. Ako hlapca ali pa deklo pobode,[17]) naj plača trideset sre-

---

11. ko bi celo k mojimu altarju perbežal, mu tudi altar ne bodi v perbežališe. Gl. 3. Kralj. 2, 30. 31.
12. per sodbi.
13. naj bo kaznovan.
14. zakaj za svoje denarje ga je kupil, in z njim vred je kupil tudi pravico ga kaznovati; ker ga je pa preveč kaznoval, zavoljo tega naj ne zgubí življenja.
15. To je bilo zato zapovedano, de je ljudstvo iz tega spoznalo, kolike kazni je vreden, kdor koga ubije.
16. po sodnikih, ki so smeli v ti pergoji smertno kazen spreminjati v denarno kazen.
17. de umerjeta.

bernikov[18]) njegovimu gospodarju, in vol naj bo kamnjan.

33. Če kdo odkrije kapnico, ali jo vnovič skoplje, in je ne pokrije, in pade vol ali osel vanjo,

34. naj gospodar kapnice poverne ceno živine; kar pa je mertvo, naj bo njegovo.

35. Če ptuj vol rani vola koga druziga, de smert stori, naj prodasta živiga vola, in si razdelita njegovo ceno, in tudi mertviga naj razdelita.

36. Ako je pa vedil, de je vol že poprej bódel, in ga ni zapéral njegov gospodar; naj poverne vola za vola, in mertviga naj vsiga vzame.

XXII. Poglavje.

Postave zastran tatvine, poškodovanja, posojevanja, povračevanja, zapeljevanja v nečistost, malikovanja, zatéranja vdov in sirót, zastavljanja, desetine in prepovedanih jedí.

1. Ako kdo ukrade vola ali ovco, in ji zakolje ali pa prodá, naj pet volov poverne za vola in štiri ovce za eno ovco. 2. Kralj. 12, 6.

2. Če se najde tat,[1]) ki v hišo lomi in jo podkopuje, in po prejeti rani umerje, ubijavec ne bodi kriv njegove kervi.

3. Če je po solnčnim izhodu to storil, je uboj dopernesel, tudi sam naj umerje. Ako nima tat, s čem tatvine poverniti, naj se prodá.

4. Ako se najde per njem, kar je ukradel, živo, bodi si vol, ali osel, ali ovca; naj dvojno poverne.[2])

5. Ako kdo poškodva njivo ali vinograd, in spustí svojo živino, de se ptuje popase; naj nar boljši, kar ima na svoji njivi ali vinogradu, po cenjeni škodi poverne.

6. Če se ogenj napravi, de bi se ternje požgalo, požge pa tudi kopice snopja ali pa stojéče žito na polji; naj poverne škodo, kdor je ogenj zažgal.

7. Če kdo da hranit svojimu prijatlu denarje ali kako posodo, in mu je ukradeno, kdor je prejel; naj tat, ako se najde, dvojno poverne.

8. Ako se pa tat ne zve, naj se postavi hišin gospodar pred bogove,[3]) ter naj perseže, de ni stegnil svoje roke po blagu svojiga bližnjiga,

9. de bi bil počenjal goljufijo, bodi si per volu, ali oslu, ali ovci, ali oblačilu, ali v kaki drugi reči, s ktero se komu škoda zgodí, naj pride pravda obeh pred bogove;[4]) kogar oni kriviga obsodijo, naj dvojno poverne svojimu bližnjimu.

---

18. okoli petnajst goldinarjev. To je bila cena za sužnjiga. Blizo za toliko je tudi Judež Jezusa prodal.

1. ponoči.

2. ne petero (v. 1.), ker je imel morebiti še voljo, ukradeno nazaj dati.

3. pred sodnike. Glej zgor. 21, 6.

4. pred sodnike.

10. Ako kdo da hranit svojimu bližnjimu osla, vola, ovco, ali kako drugo živino, in ta pogine ali je poškodovana, ali odpeljana od sovražnikov, in nihče tega ne vidi:

11. naj persega določi, de ni stegnil svoje roke po blagu svojiga bližnjiga; in gospodar naj sprejme persego, uni pa naj ne bo siljen povračati.

12. Če mu je pa ukradena, naj poverne škodo gospodarju.[5] 1. Mojz. 31, 39.

13. Ako je bila od zverine raztergana, naj pernese raztergano, in mu je ni treba povračati.

14. Ako kdo svojiga bližnjiga kaj taciga na posodo prosi, in je potlej poškodovano, ali pogine, in gospodarja ni zraven, mu mora poverniti.

15. Ako je bil pa gospodar vpričo, mu ni treba povračati, zlasti ako je bilo za plačilo najeto v njegovo delo.

16. Če kdo zapelje devico, ki ni še zaročena, in spí per nji, naj ji da doto, in naj si jo vzame za ženo.[6] 5. Mojz. 22, 28.

17. Če mu je pa njen oče noče dati, naj odšteje denarjev po ceni dote, ki jo device dobivajo.

18. Vražarjev[7] ne pušaj per življenji.

19. Kdor koli z živino greši, bodi umorjen.

20. Kdor bogovam daruje in ne samimu Gospodu, naj bo umorjen. 3. Mojz. 19, 4.

21. Ptujca ne žali, in ga ne zatéraj; zakaj ptujci ste bili tudi sami v egiptovski deželi.

22. Vdove in sirote ne poškodvajte; Cah. 7, 10.

23. če ji poškodvate, bote vpile k meni, in jez bom uslišal njuno vpitje,

24. in moja jeza se bo vnela, in vas bom udaril z mečem, in vaše žene bodo vdove in vaši otroci sirote.

25. Ako denarjev posodiš komu zmed mojiga ljudstva, kakimu ubogimu, ki per tebi prebiva, ne goni ga kakor terjavec in ne teri ga z obrestmi.[8]

26. Ako prejmeš v zastavo zgornje oblačilo od svojiga bližnjiga, mu ga daj nazaj pred solnčnim zahodam; 5. Mojz. 24, 13.

27. zakaj to oblačilo je njegova edina odeja za njegovo telo, in nima druziga, v kterim bi spal; ako bo vpil k meni, ga bom uslišal, ker sim milostljiv.[9]

28. Bogov[10] ne obrekuj in kneza svojiga ljudstva ne preklinjaj. Djan. ap. 25, 5.

29. Svojih desetin in svojih pervín dajati ne odlašaj; pervorojeniga zmed svojih sinov meni daruj.[11] Zgor. 13, 2. 12. Spod. 34, 19. Eccli. 44, 30.

30. Ravno takó delaj s svojimi

---

5. ker je misliti, de je bila neskerbnost veči, de je bilo ukradeno.
6. in se ne bo mogel nikdar od nje ločiti. Glej 1. Mojz. 22, 28.
7. ki z močjo satana, v čigar službi so, marsikake sleparije dopernašajo.
8. Ne térjaj denarja terdo in z obrestjo. Glej razl. 5. Mojz. 23, 19. 20.
9. Ubogi na jutrovim spi v svojim zgornjim oblačilu, ktero je neki plajš, de se vanj zavija. Le nečlovek bi mu ga vzel.
10. prednikov.
11. takó, de ga rešiš. Zgor. 13, 13.

voli in ovcami; sedem dní naj bodo per svoji materi, osmi dan jih pa meni daruj.

31. Sveti možje mi bodite; mesa, ki so ga zverine razjedle, ne jejte, temuč psam ga verzite.[12])

XXIII. Poglavje.

Postave zastran tožbá, sodbá in postrežljivosti; zastran praznovanja sedmiga leta in dneva, treh vélicih praznikov in darovanja. Božja obljuba, ako bojo spolnovali zapovedi.

1. Ne poslušaj lažnjiviga govorjenja; ne podajaj svoje roke, de bi za hudobniga krivo pričeval.

2. Ne potegni z derhalijo, de bi krivico delal; tudi v sodbi ne pervôli v to, kar jih veliko sklene, de bi odstopil od resnice.

3. Tudi uboziga se ne usmili v sodbi.[1])

4. Ako srečaš vola svojiga sovražnika, ali pa njegoviga osla, ki je zašel, mu ga nazaj perpelji. 5. Mojz. 22, 1.

5. Ako vidiš osla njega, ki te sovraži, ležati pod bremenam, ne hodi memo, temuč pomagaj mu na kviško z njim.[2])

6. Ne odstopi od pravice uboziga v njegovi pravdi.[3])

7. Varvaj se laží. Nedolžniga in pravičniga ne ubijaj; zakaj hudobneža sovražim. Dan. 13, 53.

8. Ne jemlji daril, ki tudi modre oslepé in prevernejo besede pravičnih. 5. Mojz. 16, 19. Sir. 20, 32.

9. Ptujcu ne bodi nadležen; saj veste, kakó je ptujimu per sercu, ker ste bili tudi sami ptujci v egiptovski deželi. 1. Mojz. 46, 6.

10. Šest let obsevaj svojo zemljo, in nabiraj njen sad.

11. Sedmo leto jo pa pusti ležati in počivati, de jo vživajo ubogi tvojiga ljudstva;[4]) kar pa še ostane, naj pojedo zveri na polji; ravno takó delaj s svojim nogradam in s svojim oljknim vertam. 3. Mojz. 25, 4.

12. Šest dní delaj, sedmi dan pa prejenjaj, de počíje tudi tvoj vol, in osel, in de se oddahne sin tvoje dekle in ptujic.

13. Vse, kar sim vam rekel, spolnujte. In per imenu ptujih bogov ne persegajte, in naj se ne sliši iz vaših ust.

14. Trikrat v letu meni praznike obhajajte.[5])

15. I. Praznik opresnikov praznuj. Sedem dni jej opresni kruh, kakor sim ti zapovedal, ob času mesca novíne, ker tistikrat si šel iz Egipta; ne perkaži se prazen mojimu obličju.[6]) Zgor. 13, 3. 4. Spod. 34, 22: 5. Mojz. 16, 16. Sir. 35, 6.

---

12. Vaša notranja svetost naj se v zunanji čistobi razodeva.
1. Ne delaj v sodbi nobeniga razločka, bodi si kdo bogat ali reven. Glej 3. Mojz. 19, 15.
2. z njim vred, ki te sovraži.
3. bogatinu za ljubo.
4. od tega, kar samo raste.
5. Velika noč, binkošti in praznik šotorov.
6. Kdor na jutrovim pred kaciga višiga pride, mora darilo pernesti; Bog ni

16. II. In praznik žetve pervín tvojiga dela, kar si sejal na polji;[7]) III. in pa praznik konec leta, kadar spraviš vse svoje perdelke s polja.[8])

17. Trikrat v letu naj pridejo vsi tvoji moški pred Gospoda, tvojiga Boga. Spod. 34, 23: 5. Mojz. 16, 16.

18. Ne daruj kervi moje daritve[9]) zraven kvaseniga kruha,[10]) in od mastí mojiga praznika naj nič ne ostane do jutra. Spod. 34, 35.

19. Pervine sadu svoje zemlje pernesi v hišo Gospoda, svojiga Boga. Ne kuhaj kozliča v mleku njegove matere.[11]) Spod. 34, 26: 5. Mojz. 14, 21.

20. Glej, jez pošljem svojiga angelja, de hodi pred teboj, in te varuje na potu, in te perpelje v kraj, kteriga sim perpravil.

21. Glej nanj, in poslušaj njegov glas, in nikar ga ne zaničuj; ker ne bo zanesel, kadar[12]) grešiš, in moje imé je v njem.[13])

22. Ako poslušaš njegov glas, in storiš vse, kar rečem, bom sovražnik tvojim sovražnikam in bom tepel, ki tebe tepejo. 5. Mojz. 7, 11.

23. In moj angelj pojde pred teboj[14]) in te popelje k Amorejcam, in Hetejcam, in Ferezejcam, in Kananejcam, in Hevejcam, in Jebusejcam, ktere bom pokončal. Spod. 33, 2. Joz. 24, 11.

24. Ne moli njih bogov, in ne služi jim; ne delaj po njih delih, temuč razbi jih in razdrobi njih podobe. 5. Mojz. 7, 25.

25. Služite Gospodu, svojimu Bogu, de blagoslovim tvoj kruh in tvojo vodo in vzamem bolezen od tebe.

26. Ne bodi je brez otrók in nerodovitne v tvoji deželi; število tvojih dní bom dopolnil.

27. Svoj strah bom poslal pred teboj in pobil bom vse ljudstvo, med ktere prideš, in podil bom vse tvoje sovražnike pred teboj.

28. In poslal bom seršene pred teboj,[15]) in bodo pregnali Hevejce, in Kananejce, in Hetejce, preden tje prideš. 5. Mojz. 7, 20.

29. Ne bom jih pregnal spred tvojiga obličja v enim letu, de ne bo zemlja v pušavo storjena, in de se zveri zoper tebe ne namnožijo.

---

terjal darov, ampak sveto serce. Darovi naj bi bili le znamnje pobožniga serca.

7. Glej 3. Mojz. 23, 15 — 17.

8. Glej 3. Mojz. 23, 24 — 36. 39 — 43.

9. velikonočniga jagnjeta.

10. dokler je še kvas v hiši. Gl. zgor. 12, 10.

11. dokler še sesá; zakaj premlad bi še bil za daritev in jed. Ali pa: ne kuhaj ga v mleku njegove matere, ker takó neverniki delajo in s tem vraže vganjajo.

12. takó.

13. on namestuje mene in mojo oblast, celò moje bistvo je v njem. Glej naslednjo razlago.

14. Ta angelj je bil Sin Božji, ki je enake natore z Očetam (razl. 13.) in ima torej njegovo imé „*Jehova*“; bil je tisti rešivni angelj (1. Mojz. 48, 16.), ki je od sebe rekel, de je pot, resnica in življenje. Jan. 14, 6. Ta angelj je Hebrejce peljal v obljubljeno deželo, ter je s tem pokazal, de je naš vodnik proti nebesam.

15. Glej Joz. poslednje pogl. v. 12.

30. Sčasama jih bom pregnal spred tvojiga obličja, dokler se ne razširiš in ne posedeš dežele.

31. Postavil pa bom tvoje meje od rudečiga morja do morja Filistejcov,[16]) in od pušave do reke;[17]) zakaj dal vam bom v roke prebivavce dežele, in jih bom izgnal spred vašiga obličja.

32. Ne delaj zaveze ne z njimi, ne z njih bogovi. Spod. 34, 15: 5. Mojz. 7, 2.

33. Naj ne prebivajo v tvoji deželi, de te ne zapeljejo vgreh zoper mene, ako boš služil njih bogovam; kar ti bo gotovo v zadergo.

XXIV. Poglavje.

Mojzes oznani ljudstvu Božje zapovedi, in ljudstvo obljubi jih spolnovati. Mojzes zapiše vse Božje besede, postavi altar, daruje na njem, poterdi s kervjo storjeno zavezo med Bogam in ljudstvam, gré na goro in na nji ostane štirdeset dní in nočí.

1. In Mojzesu je *(Bog)* rekel:[1]) Pojdi gori k Gospodu ti in Aron, Nadab in Abiu, in sedemdeseteri starašini zmed Izraela in molíte od deleč.

2. In samo Mojzes naj gre k Gospodu, in oni naj se ne perbližajo; in tudi ljudstvo naj ne hódi gori z njim.

3. Tedej je prišel Mojzes in je povedal ljudstvu vse besede Gospodove in vse postave; in vse ljudstvo je z enim glasam odgovorilo: Vse besede, ki jih je govoril Gospod, bomo dopolnili.

4. Mojzes pa je zapisal vse besede Gospodove, in ko je zjutrej vstal, je postavil altar pod goró in dvanajst znamenj po številu dvanajsterih rodov Izraelovih.

5. In je poslal mladenčev zmed Izraelovih otrók, in so darovali žgavne darove, in so zaklali teleta za mirne darove Gospodu.

6. Mojzes je tedej vzel polovico kervi in jo je djal v skledice; drugo polovico kervi pa je zlil na altar.

7. Tedej je vzel bukve zaveze in je bral, in ljudstvo je poslušalo; in so rekli: Vse, kar je govoril Gospod, bomo storili in bomo pokorni.

8. On pa je vzel kri, in je pokropil ljudstvo, ter je rekel: To je kri zaveze, ki jo je storil Gospod z vami čez vse te besede.[2]) Hebr. 9, 20.

9. Tedej so šli gori Mojzes in Aron, Nadab in Abiu, in sedemdeseteri zmed starašin Izraelovih.[3])

16. do srednjiga morja blizo Sidona.

17. od pušave ob rudečim morji do Evfrata.

1. Ko je bil Bog Mojzesu in Aronu na gori (zgor. 19, 24.) vse postave (pogl. 20—24.) razložil, jima je zapovedal, de, ko z gore prideta in ljudstvu vse povesta, naj se po storjeni zavezi spet verneta na goro, ter naj ji spremijo Nadab in Abiu in sedemdeseteri starašini.

2. Mojzes je zapečatil stari zakon z daritevno kervjo, kakor Kristus novi zakon s svojo lastno kervjo. Gl. Mát. 26, 28.

3. kakor jima je Bog ukazal storiti po sklenjeni zavezi. Gl. razl. v. 1.

10. In so vidili Boga Izraeloviga,[4]) in pod njegovimi nogami je bilo kakor delo iz safirjeviga kamna, in kakor nebo, ki je jasno.

11. In ni stegnil svoje roke po viših Izraelovih otrók, ki so bili tje deleč perstopili,[5]) in so gledali Boga, in so jedli in pili.

12. Gospod pa je rekel Mojzesu: Stopi k meni na goro, in ostani ondi; in dal ti bom kamnati tabli, in postavo in zapovedi, ktere sim zapisal, de jih učiš.

13. Tédej sta se vzdignila Mojzes in Jozue, njegov služabnik; in Mojzes je stopil na goro Božjo,

14. in je rekel starašinam: Ostanite tukaj, dokler se ne verneva k vam. Arona in Hurja imate per sebi; ako se spočne kaka pravda, se k njima obernite.

15. In ko je Mojzes na goro prišel, je pokril oblak goro.[6])

16. In prebivalo je veličastvo Gospodovo na gori Sinaji, ki jo je pokrival z oblakam šest dní; sedmi dan ga je pa poklical izsred temé.

17. Bila je pa podoba veličastva Gospodoviga, kakor goreč ogenj verh gore, očém Izraelovih otrók.

18. In Mojzes je šel v sredo oblaka[7]) in je stopil na góro; bil je pa gori štirdeset dní in štirdeset nočí. 5. Mojz. 9, 9.

XXV. Poglavje.

Bog reče Mojzesu, de naj Izraelci prostovoljno darujejo, česar je treba k zdelovanju svetiga šotora, in naj taciga naredé, kakoršniga mu bo pokazal v podobi. Naredí naj skrinjo zaveze, pokrov, kerubina, mizo, posode, svečnik — vse po podobi, ki mu je bila na gori pokazana.

1. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

2. Reci Izraelovim otrokam, naj mi pernesejo pervín;[1]) od vsaciga človeka, ki jih daruje prostovoljno, jih jemljite. Spod. 35, 5.

3. To pa je, kar sprejemajte: zlató, in srebró, in bron,

4. višnjevo in zagorelorudečo volno,[2]) in dvakrat omočen škerlat,[3]) in tančico,[4]) in kozjo dlako,

4. v vidni podobi, mende človeku enakiga.

5. namreč blizo Gospoda; nič žaliga se jim ni pergodilo, temuč ostali so še v življenji, ter so jedli in pili; desiravno se je sploh menilo, de ne more nihče Boga gledati in bi ne umerl. Gl. Sod. 13, 22: 5. Mojz. 5, 24.

6. Mojzes je obstal na neki višini, ter je čakal povelj Gospodovih.

7. skozi oblak na svetli verh hriba.

1. perve darove za službo Božjo, de bi se naredil prenašljiv tempelj. V hebrejskim: „*povzdigne darove*“. Takó so jih imenovali, ker so jih per darovanji povzdigovali, kakor de bi jih bili hotli Bogu podati.

2. volno, ki je višnjeve barve kakor nebó, in ki je rudeča kakor zasirjena kri.

3. volno, ki je bila dvakrat v škerlatovo barvo pomočena; že volna je bila lepo rudeče pobarvana, potem pa še tudi niti, zatorej se imenuje dvakrat omočen škerlat.

4. prav tanko, belo drevesno volno.

5. in rudečkaste ovnove kože, in plavkaste kože,[5]) in šitimov les,[6])

6. olje za napravo svetilnic, dišave za mazilo, in lepó dišeče kadila,

7. onikove kamne in drage kamne, de se ozaljša naramnik in napersnik.[7])

8. Naredé naj mi svetiše,[8]) in prebival bom v sredi njih.

9. Po vsi podobi šotora, ki ti ga bom pokazal, in vsih posod k njegovi službi: prav takó ga naredite.[9]) Hebr. 8, 5.

10. Skrinjo naredite iz šitimoviga lesá; poltretji komolc bodi njena dolgost, poldrugi komolc njena širjava, in enako poldrugi komolc njena visokost.[10])

11. In pozlati jo z nar čistejšim zlatam, znotrej in zunej; in napravi verh nje zlat venec okrog,

12. in štiri zlate roče napravi na njene štiri vogle; dva roča naj bota na eni strani, in dva na drugi.

13. Tudi naredi droga iz šitimoviga lesá, in ji okuj z zlatam;

14. in vtakni ji skozi roče na obeh straneh skrinje, de se bo skrinja na njima nosíla.

15. Vedno naj bota v ročeh, in naj se nikoli ne potegneta iz njih.

16. In deni v skrinjo spričevanje,[11]) ki ti ga bom dal.

17. Naredi tudi spravni pokrov[12]) iz nar čistejšiga zlata; poltretji komolc bodi njegova dolgost, in poldrugi komolc njegova širjava.

18. Naredi tudi dva zlata kerubina,[13]) iz celiga vlita, na obeh koncéh spravniga pokrova.

19. En kerubin bodi na eni strani, drugi pa na drugi.

20. Obe strani spravniga pokrova naj pokrivata s prostertimi perutami, ter naj obsenčujeta spravni pokrov, in naj si nasproti gledata z obernjenim obličjem v spravni pokrov, s kterim naj bo pokrita skrinja;

21. v njo deni postavo, ki ti jo bom dal.

22. Ondi ti bom zapovedoval, in bom govoril s teboj znad spravniga pokrova, zmed dveh kerubinov, ki bota na skrinji zaveze, vse, kar koli bom zapovedal po tebi Izraelovim otrokam.

23. Naredi tudi mizo iz šitimoviga lesá; dva komolca bodi njena dolgost, in komolc njena širjava, in poldrugi komolc njena visokost,

---

5. morskih psov.
6. šitimov les je neka akacija.
7. Glej spod. 28, 6 — 21.
8. sveti šotor za službo Božjo.
9. po podobi, ki sim jo naredil v tvojim duhu in po nebeških rečeh, ki jih naj predpodobuje.
10. Hebrejski vatel je bil dolg od komolca do rame, in je meril dober čevelj.
11. plošici, na kterih so bile zapovedi pisane. Imenovane so spričevanje, ker Bog s postavo, ki je v naših sercih, od sebe pričuje.
12. pokrov na skrinjo. Reklo se mu je sedež milosti (v hebrejskim: „*spravni pokrov*“), ker je Bog z njega ljudstvu govoril besede milosti polne.
13. pomenljivi podobi, sostavljeni iz človeka, orla, leva in junca. Pomenile ste zlasti vsigamogočnost in modrost Božjo. Gl. Eceh. 1.

24. pozlati jo z nar čistejšim zlatam, in napravi ji zlat rob okrog,

25. in na robu štiri perste visok zrezan okrajik, in verh njega drug zlat venec okrog.

26. Napravi tudi štiri zlate roče in deni jih na štiri vogle ravno te mize, na vsako nogo eniga.

27. Pod robam naj bodo roči, de se bota vtikala vanje droga, de se bo nosila miza.

28. Tudi droga naredi iz šitimoviga lesá, in ji prevleci z zlatam, de se bo na njima nosila miza.

29. Napravi tudi skled in skledic, kadilnic in kup, v kterih se bodo pitni darovi darovali iz nar čistejšiga zlata.

30. Pokladal boš pa na mizo kruhe obličja, ki bodo vedno pred mojim obličjem. 3. Mojz. 24, 5. 6.

31. Naredi dalje vliti svečnik iz nar čistejšiga zlata; njegovo stalo, roglji, skledice in bunčice in lilije naj bodo z njim vred iz celiga.[14])

32. Šest rogljev naj molí od straní; trije od ene in trije od druge straní.

33. Tri skledice orehu podobne[15]) naj bodo na vsakim roglji, in zraven bunčica in lilija; in tri orehu podobne skledice naj bodo na drugim roglji in zraven bunčica in lilija; tako naj bo delo per vsih šestih rogljih, ki naj molé iz stala.[16])

34. Na svečniku[17]) pa naj bodo štiri skledice orehu podobne, in vsaktera z bunčico in lilijo.

35. Na treh krajih[18]) naj bodo bunčice, po eni pod vsakima dvema rogljema, kterih je skupej šest, ki molé iz eniga stala.

36. Bunčice tedej in roglji naj bodo z njim vred iz celiga; vse naj bo vlito iz nar čistejšiga zlatá.

37. Naredi tudi sedem svetílnic, in jih takó postavi na svečnik,[19]) de si nasproti svétijo.

38. Tudi utrinjalniki, in kjer se otrinki gasé, naj bojo iz nar čistejšiga zlata.

39. Vsa svečnikova teža z vsimi posodami vred naj znese en talent nar čistejšiga zlata.[20])

40. Glej, de storiš po podobi, ki ti je bila pokazana na gori. Hebr. 8, 5. Djan. ap. 7, 44.

XXVI. Poglavje.

Sveti šotor ali snidnica z vsimi svojimi deli.

1. Šotor[1]) pa takó naredi: Napravi deset pertov iz sukane tančice, iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omo-

14. naj bodo iz celiga vlite.

15. V hebrejskim: „*mandeljnu podobne*“.

16. Vsak rogelj imej trojno lepotijo v podobi kelhov, ki imajo spodej bunčico, zgorej pa lilii podobno skledico. Roglji so pa segali skozi skledice.

17. na steblu.

18. stebla.

19. na steblo in šestere roglje.

20. okoli 4397½ zlatov vrednosti.

1. Sveti šotor je bil na štiri vogle podolgama narejen, in je imel tri stene

čeniga škerlata, lepo pisanih z všitimi podobami.[2])

2. Dolgost vsaciga perta bodi osem in dvajset komolcov, širjava pa bodi štiri komolce. Vsi perti naj bojo ene mere.

3. Pet pertov naj se skupej zveže, in druzih pet pertov naj se z enako zvezo skupej deržì.[3])

4. Na straneh[4]) in koncéh pertov naredi višnjevih pentelj, de se bodo môgli zvezati.

5. Po petdeset pentelj naj ima vsak pert na obeh straneh,[5]) takó všitih, de je pentlja pentlji nasproti, de se zamore druga z drugo zvezati.

6. Naredi tudi petdeset zlatih zaponov,[6]) s kterimi naj se perti zapnó, de bo en šotor.[7])

7. Dalje naredi enajst plaht iz kozjih dlak, de se bo pokrivala šotorova streha.[8])

8. Dolgost slednje plahte bodi trideset komolcov, in širjava štiri komolce; ene mere naj bodo vse plahte.

9. Zmed njih pet posebej skupej skleni, in šest jih tako eno z drugo zveži, de šesto plahto spredej na strehi v dve gubi deneš.[9])

10. Naredi tudi petdeset pentelj na robu ene plahte, de se zamore zvezati z drugo, in petdeset pentelj na robi druge plahte, de se more z drugo zvezati.

11. Potlej naredi petdeset bronastih zaponov, s kterimi naj se zapnó pentlje, de bo eno zagrinjalo.

12. Kar pa ostane plaht, ki so perpravljene za streho, to je, ena plahta, ki je od več,[10]) z njé polovico pokri zadnji konec šotora.[11])

13. Komolc plahte naj visi na eni strani, in komolc na drugi strani, kar so plahte predolge, naj pokriva obé strani šotora.[12])

14. Napravi tudi odejo za stre-

---

iz desk, čez ktere je visela predraga odeja, in čez to odejo so bile še tri druge ogrinjala razgernjene. Znotranji prostor v šotoru je bil razdeljen v dva dela; pervimu se je reklo: „*Sveto*“, druzimu pa: „*Presveto*“.

2. V hebrejskim: „*s podobami kerubinov*“.

3. de bote dve velike ogrinjali.

4. ob robéh, ki sta si nasproti, ako se obé odeji staknete.

5. per vsakim robu.

6. s kterimi se pentlja s pentljo in takó tudi odeja k odeji zapne.

7. le ena odeja.

8. enajst plaht iz kozje dlake, de se bo z njimi imenovana predraga odeja pokrivala.

9. V hebrejskim: „*per vhodu v šotor*“. — Ako ogrinjalo čez šotor ali prav za prav čez predrago odejo raztegneš, naj ne visi k tlam per vhodu v šotor, temuč polovico ga nazaj zavihaj.

10. Plahte so bile po štiri vatle široke, in jih je bilo enajst, torej je bila vsa njih širjava štiri in štirdeset. Ker je pa bilo le štirdeset vatlov plahte treba, de se je z njimi vsa predraga odeja pokrila (v. 1. 2.), torej so bili štirje vatli ali ena plahta od več.

11. Polovica ostaliga ogrinjala sta bila dva vatla, de naj bi torej za šotoram čez predrago odejo visela; druga polovica je bila per vhodu, de naj bi bila pervihana (v. 9.).

12. Dolgost odeje je bila osem in dvajset vatlov (v. 2.), dolgost ogrinjala pa je

ho[13]) iz rudečkastih ovnovih kož; in na to spet drugo odejo iz plavkastih kož.[14])

15. Potlej naredi za šotor po koncu stoječih desk iz šitimoviga lesá,

16. sleherna bodi deset komolcov dolga, in poldrugi komolc široka.

17. Na straneh vsake deske naj bota dva spàha,[15]) po kterih se deska z desko sklene; in takó naj bojo vse deske narejene.[16])

18. Dvajset naj jih bo na desni strani, ki je obernjena proti jugu.

19. Za nje vli štirdeset srebernih podlag, de bote po dve podlagi sleherni deski na dveh voglih podložene.[17])

20. Tudi na drugi strani šotora, ki je obernjena proti severju, naj bo dvajset desk,

21. ki naj imajo štirdeset srebernih podlag, dve podlagi naj bote sleherni deski podložene.

22. Na zahodnji šotorovi strani pa naredi šest desk.

23. In še druge dve deski, ki bote na zadnjih voglih[18]) šotora postavljene.[19])

24. In te naj bote sklenjene, od zdolej do zgorej, in ena vez naj vse skupej derží.[20]) Tudi dve deski, ki bote na vogle postavljene, naj ravno taka vez skupej derží.[21])

25. In takó naj bo osem desk, in zanje šestnajst srebernih podlag, dve podlagi pod vsako desko.

26. Naredi tudi pet zapahov iz šitimoviga lesá, de naj deske po eni strani šotora skupej deržé.

27. In pet druzih po drugi strani; in ravno toliko na zahodnji strani,

28. kteri naj se potisnejo po sredi desk od konca do konca.[22])

29. Tudi deske pozlati in zanje vli zlate ročke, skozi ktere naj gredo zapahi, de deske skupej deržé; tudi njé prevleci z zlatam.

30. Postavi tedej šotor po podobi, ki se ti je pokazala na gôri. Zgor. 25, 40.

31. Dalje naredi zagrinjalo iz

---

bila trideset vatlov (v. 8.). Ako je bila tedej odeja z ogrinjalam pogernjena, sta mógla dva vatla čez viseti, ali pa en vatel na vsaki strani.

13. na predragi odeji.

14. iz kož morskih psov.

15. morebiti takó, de je imela deska na eni strani žlebič, na eni pa robec.

16. Po tem takim bi bile deske morde takó staknjene, de bi se bil robec ene deske v žlebič druge vlegal. V hebrejskim pa se ta versta drugači bere: „*Vsaka deska naj ima dva štekija*“ i. t. d.; kjer pa ni govorjenja od sklenitve desk ob straneh s kakimi šteklji ali ročicami, ampak od štekljev na spodnjim koncu deská (v. 19.).

17. na dveh štekljih.

18. proti večeru.

19. to je, ki bote na obeh straneh per šesterih zadnjih deskah v voglu stale.

20. to je, vse vnanje deske.

21. V hebrejskim se ta versta takole bere: „*ktere* (vogelnici) *naj bote od spodej do zgorej dvojne, in z obročem zvezane* (k stranicam, de bode po terdnih voglih vse bolj močno in terdno). *Takó naj obe deski dva vogla delate*“.

22. to je, naj bodo dolgi, kakor vsa stena iz desk. V hebrejskim: „*le srednji zapah naj sega po vsih deskah*“.

višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice, všivaniga dela, in lepo pisano stkano.[23])

32. In obesi ga na štiri stebre iz šitimoviga lesá, ki naj bojo tudi pozlačeni, in naj imajo zlate kaveljne, podlage pa sreberne.

33. Zagrinjalo pa naj se v roče vdene,[24]) in znotrej za njim postavi skrinjo zaveze; po njem se tudi loči svéto od presvetiga.[25])

34. V presveto deni tudi spravni pokrov na skrinjo zaveze,

35. in mizo *(postavi)* zunej zagrinjala, in mizi nasproti svečnik na južni šotorovi strani; miza namreč naj stoji na strani proti severju.

36. Naredi tudi zagrinjalo na šotorove vrata iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz škerlata dvakrat omočeniga, in iz sukane tančice, umetno pisaniga dela.

37. In pet stebrov iz šitimoviga lesá prevleci z zlatam, in nanje naj se zagrinjalo obesi; njih kaveljni naj bojo zlati, podlage pa bronaste.

XXVII. Poglavje.

Altar za žgavne daritve. Dvoriše. Olje za svetilnico.

1. In naredi altar iz šitimoviga lesá; pet komolcov bodi dolg in toliko širok, to je, enako štirvoglat; tri komolce naj bo pa visok. Spod. 38, 1.

2. Na štirih voglih naj molé rogovi[1]) iz njega; preobleci ga pa z bronam.

3. In naredi v njegovo potrebo piskrov za nabiranje pepela, in kleš, in vilic, in ponev za žerjavico; vse posode naredi iz brona,

4. in omrežje iz brona enako mreži, in na njegovih štirih voglih naj bojo štirje bronasti roči,

5. in jih deni pod rob altarja[2]) zdolej; in mreža naj seže do srede altarja.

6. Potlej naredi dva droga za altar iz šitimoviga lesá in ji prevleci z bronam.

7. In vtakni ji skozi roče,[3]) takó, de bota na obeh straneh altarja, de se bo mogel nositi.

8. Ne delaj pa altarja napolnjeniga, temuč znotrej prazniga in votliga naredi, kakor se ti je bil pokazal na gôri.

9. Naredi tudi šotoru dvoriše,[4]) na kteriga južni strani proti poldnevu naj bodo ogrinjala

23. z všitimi in vtkanimi kerubini.

24. V hebrejskim: *„In zagrinjalo obesi na kaveljne, in postavi ondi znotrej zagrinjala skrinjo zaveze, in takó bo ločilo zagrinjalo sveto od presvetiga“.*

25. Glej v. 1.

1. ko pomenljive podobe močí in varstva, ki se per altarji iše. Glej 3. Kralj. 1, 50. Luk. 1, 69.

2. Bila je per sredi okrog altarja klop, ktere se je mreža deržala, ki je do tal segala, in sicer zato, de se nihče ni mogel z nogami dotikati altarja.

3. na voglih omrežja.

4. prostor okoli šotora na štiri vogle in obdan s stebri, na kterih so visele

iz sukane tančice; sto komolcov bodi dolgost ene strani,

10. in njih stebrov naj bo dvajset z ravno toliko podlagami iz brona, kteri naj imajo sreberne kaveljne[5]) z njih izrezami.[6])

11. In ravno takó naj bodo zagrinjala na strani proti severju sto komolcov po dolgosti, in njih stebrov naj bo dvajset, in bronastih podlag ravno toliko, in njih kaveljni s svojimi izrezami naj bodo sreberni.

12. Po širjavi dvoriša pa, ki gleda proti zahodu, naj bodo zagrinjala petdeset komolcov dolge, in njih stebrov naj bo deset, in njih podlag ravno toliko.

13. Tudi ta širjava dvoriša, ki gleda proti izhodu, bodi petdeset komolcov.

14. Petnajst komolcov dolge zagrinjala naj bojo na eni strani, in trije stebri in toliko podlag.

15. In na drugi strani naj bojo tudi petnajst komolcov dolge zagrinjala, trije stebri in toliko podlag.

16. Nad dvorišnimi vratmi naj bo pa zagrinjalo dvajset komolcov široko iz višnjeve in zagorelorudeče volne, iz dvakrat omočeniga škerlata, iz sukane tančice, pisaniga dela; ima naj štiri stebre in toliko podlag.

17. Vsi stebri okrog dvoriša naj bodo s srebram prevlečeni, s srebernimi kaveljni in bronastmi podlagami.

18. Dolgost dvoriša naj bo tedej sto komolcov in širjava petdeset komolcov in višava pet komolcov; njegove zagrinjala naj bodo iz sukane drevesne volne, in njegove podlage bronaste.

19. Vse šotorove posode za vse potrebe in šege, tudi vse njegove kole[7]) in pa kole na dvorišu naredi iz brona.

20. Zapovej Izraelovim otrokam, naj ti pernesejo nar čistejšiga olja oljknih dreves, z bitam stolčeniga,[8]) de bo vedno gorela luč

21. v šotoru zaveze zunaj zagrinjala, ki je razpeto pred skrinjo zaveze. In Aron in njegovi sinovi naj jo napravijo, de bode gorela do jutra pred obličjem Gospodovim. To bodi večna služba Izraelovih otrók od roda do roda.

XXVIII. Poglavje.

Duhovska obleka Aronova in njegovih sinov.

1. Vzemi tudi k sebi Arona, | svojiga brata, z njegovimi sinovi

ogrinjala in so bile namesti ozidja. Ta ograjeni prostor s svetim šotoram je bil prenašljivi tempelj, ki se tudi še sicer imenuje snidni šotor ali snidnica.

5. za postranske droge.

6. V hebrejskim: „*za nje naredi dvajset stebrov, in ravno toliko bronastih podlag; kaveljni na stebrih in njih drogi* (za ogrinjala) *naj bodo sreberni*“.

7. Koli so bili v zemljo zabiti, de so se konci šotorovih odej in ogrinjala okrog dvoriša z vervmi (spod. 38, 18.) nanje navezali.

8. Olje iz stolčenih olivk je boljšiga duha in slada, kakor olje, ki se iz olivk iztiskuje.

zmed Izraelovih otrók, de bodo moji duhovni: Aron, Nadab in Abiu, Eleazar in Itamar.[1])

2. In naredi Aronu, svojimu bratu, svete oblačila v čast in lepoto.

3. In govori z vsimi, ki so umetniga serca, ktere sim napolnil z duham umetnosti, de naj naredé oblačila Aronu, de v njih posvečen meni služi.[2])

4. Téle oblačila so pa, ki naj jih naredé: Napersnik in naramnik,[3]) suknjo in ozko perteno suknjo,[4]) kapo in pas. Te svete oblačila naj naredé Aronu, tvojimu bratu, in njegovim sinovam, de bodo meni duhovsko službo opravljali.

5. Vzamejo naj pa zlata, višnjeve in zagorelorudeče volne, in dvakrat omočeniga škerlata, in tančice.

6. Naredé naj pa naramnik iz zlata, iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice pisaniga dela.[5])

7. Ima naj dva roba, ki se zgorej na konceh takó sklepata, de se v eno skleneta.[6])

8. Tudi tkanje in vse delo bodi pisano,[7]) z zlata, in iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice.

9. In vzemi dva onikova kamna in vreži vanji imena Izraelovih otrók;[8])

10. šest imén na en kamen, in šest druzih na druziga po redu njih rojstva.[9])

11. Po takim, ki zna kamne obdelovati in pečatnike rezati, daj vrezati vanji imena Izraelovih otrók; in ji z zlatam okuj in obdaj,

12. in deni ji na obe strani naramnika[10]) Izraelovim otrokam v spomin. In Aron bo nosil njih imena pred Gospodam na svojih ramah v spomin.

13. In naredi zlate zapone,[11])

14. in dve verižici iz nar čistejšiga zlata, ki se skupej deržite,[12]) in ji vtakni v zapone.

15. Naredi tudi napersnik sodbe,[13]) lepo pisaniga dela po na-

1. Aronovi sinovi.
2. oblačila za vse duhovske opravila.
3. efod, naramnik, grozno lepa obleka vélikiga duhovna.
4. spodnje oblačilo.
5. Naramnik je bil iz dveh delov, ena polovica je spredej, ena pa zadej visela in blizo kolen segala; obe polovici ste bile na ramah s pentljami zvezane. Naramnik ni imel rokavov.
6. z dvema pentljama zvezana.
7. V hebrejskim: „*Preveza na njem, s ktero se bo prevezoval, bodi ravno taciga dela,*“ i. t. d. S to prevezo se je razdeljeno oblačilo na život pervezovalo.
8. dvanajst rodov.
9. Ruben, Simeon, Juda, Dan, Neftali, Gad na en kamen; Aser, Isahar, Zabulon, Efrajm, Manase, Benjamin na drugiga. Levi ni bil zapisan; zakaj duhovni in leviti so sami svoj rod naznanjali.
10. na pentlje (v. 7.).
11. na kamne.
12. enake dolgosti.
13. s kterim je Bog vélikimu duhovnu svoje sodbe, svojo voljo naznanoval. Bil

ramnikovim tkanji iz zlata, višnjeve in zagorelorudeče volne, in dvakrat omočeniga škerlata, in sukane tančice.

16. Štirvoglat naj bo in v dve gubi, dlan dolg in dlan širok.

17. In vdelaj vanj štiri verste kamnov; v pervi versti naj bo karneol, in topas, in smaragd;

18. v drugi versti: karbunkel,[14]) safir in jaspis;[15])

19. v tretji versti: hijacint, ahat in ametist;

20. v četerti versti: krizolit, onik in beríl.[16]) Obdani naj bodo z zlatam po svojih verstah.

21. Imajo naj imena Izraelovih otrók; dvanajst imén bodi vrezanih, v sleherni kamen imé eniga zmed dvanajsterih rodov.

22. In naredi napersniku dve verižici,[17]) ki se skupej deržite, iz nar čistejšiga zlata,

23. in dva zlata ročka, ter ji deni na oba zgornja napersnikova vogla,

24. in zlati verižici deni v ročka, ki sta na njegovih zgornjih voglih,

25. in konca teh verižic perpni z dvema zaponama[18]) na obeh straneh naramnika proti napersniku.

26. Naredi tudi dva druga zlata ročka, in ji deni na vogla napersnikova, na rob, ki je proti naramniku, in je proti zadnji strani obernjen.[19])

27. Dalje naredi še dva zlata ročka, in ji deni na obé strani naramnikovi spodej proti spodnjimu sklepu, de se napersniku perleže.[20])

28. In naj se perveže napersnik s svojimi ročki k naramnikovim ročkam z višnjevo prevezo, de narejena zveza ostane,[21]) in de se napersnik in naramnik ne moreta narazen ločiti.

29. In Aron naj nósi imena Izraelovih otrók na napersniku sodbe na svojih persih, kadar pojde v svetiše, v spomin pred obličjem Gospodovim vekomej.

30. Deni pa v napersnik sodbe uk in resnico,[22]) ki bota na persih Aronovih, kadar pojde pred

je neka napersna ruta, perpeta a) z dvema zaponama na zgornjih voglih; od tod so bile potegnjene zlate verižice (v. 14.), ki so segale do naramnikovih zaklepnic; b) z dvema zaponama spodej na voglih, kjer so bili višnjevi trakovi, s kterimi se je nad pasam k naramniku pervezoval (Gl. v. 8. v hebr. in razl. 7.).

14. rubín.

15. V hebrejskim: „*jahalom*," to je, oniks.

16. V hebrejskim: „*jaspis*".

17. tisti, od kterih je bilo že v 14. versti govorjenje.

18. V hebrejskim: „*in konca teh dveh verižic zapni v kaveljna na ramah naramnika spredej*".

19. to je, naredi dva zapona na spodnjih voglih, pa ne de bi se vidila, ampak pod rob med napersnik in naramnik.

20. naredi še dva zapona spodej naramnika nad pasam ravno tam, kjer pas sprednji in zadnji del naramnika sklepa.

21. V hebrejskim: „*de obstane nad pasam*".

22. V hebrejskim: „*Urim in Tumim*, to je: „*Svetloba in popolnamost*". Te besedi ste bile (kakó pa, je neznano) na napersniku (Avg., Greg., Ciril., Hieron.). Pomenile ste vednost in svetost, ki ji je mógel imeti véliki duhoven. Po njima je Bog, kakor večkrat sv. pismo pové, velikimu duhovnu razodeval

Gospoda; in bo nosil sodbo Izraelovih otrók na svojih persih pred obličjem Gospodovim vselej.

31. Naredi tudi suknjo za[23]) naramnik vso višnjevo,

32. zgorej naj ima v sredi luknjo in tkan rob okrog in okrog, kakor se druge oblačila na koncéh zarobujejo, de se lahko ne razterga.

33. Spodej pa okoli roba té suknje naredi okrog in okrog kakor margaranove jabelka iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, z zvončki vmes,

34. takó, de je zlat zvonček in pa margaranovo jabelko, in spet zlat zvonček in pa margaranovo jabelko.

35. In Aron naj jo obleče, kadar bo službo opravljal, de se bo slišal glas, kadar pojde v svetiše in pride iz njega pred obličjem Gospodovim, de ne umerje.[24]) Sir. 45, 11.

36. Naredi tudi šínico iz nar čistejšiga zlata, in vreži vanjo po vrezniku: Sveto Gospodu!

37. In perveži jo z višnjevo prevezo, de bode na kapi

38. spredej na čelu vélikiga duhovna. In Aron bo nosil pregrehe, ktere bodo storili Izraelovi otroci per vsih svojih darovih in darilih, ki jih bodo darovali in posvečevali; in ona bo vedno na njegovim čelu, de jim bode milostljiv Gospod.[25])

39. In naredi ozko suknjo iz tančice,[26]) in kapo[27]) iz tančice, in pas pisaniga dela.[28])

40. Tudi Aronovim sinovam napravi ozkih sukenj, in pasov, in kap v čast in lepoto.

41. In obleci vanje vse Arona, svojiga brata, in njegove sinove z njim vred. *(Mazili jih)* in vsim roke posveti, in blagoslovi jih, de mi bodo duhovsko službo opravljali.

42. Napravi jim tudi platnenih hlač, de zakrijejo meso svoje sramote; sežejo naj od ledja do stegen.

43. In bodo naj v njih Aron in njegovi sinovi, kadar pojdejo v šotor pričevanja, ali kadar se bodo bližali altarju[29]) službo opravljat v svetišu, de se ne pregrešé in ne umerjejo. To bodi večna postava Aronu in njegovimu zarodu za njim.

---

svojo voljo, ne sicer takó, de bi se bilo nad njima vidilo, kaj Bog hoče; temuč véliki duhoven je bil v dvomljivih pergojah vselej znotrej razsvetljen, kadar je v zali duhovski obleki tudi te besedi: „*Urim*“ in „*Tumim*“ per sebi imel.

23. pod. Ta suknja je bila z rokavi, in je segala pod kolena.

24. to je, žvenkljanje je zapovedano pod smertno kaznijo.

25. Ker je bil Gospodov posvečenec, jim je Bog odpušal pregreške, ki so jih per darovanji dopernašali.

26. V hebrejskim: „*In stkaj suknjo iz sukane tančice*“. Ta suknja se je po životu oblegala, je imela rokave in je segala do gležnjev.

27. podobno turbanu, t. j. turški kapi.

28. za ozko suknjo. Oba konca sta spredej po suknji visela.

29. Glej spod. 30, 1.

XXIX. Poglavje.

Posvečevanje duhovnov in altarja. Daritve na altarji.

1. Pa tudi to stori, de mi bodo v duhovsko službo posvečeni: Vzemi tele od čede in dva ovna brez madeža, 3. Mojz. 9, 2.

2. in opresniga kruha, in opresnih z oljem omešenih podpepelnikov, in opresnih z oljem pomazanih mlincov; iz pšenične moke vse to speci.

3. In jih deni v jerbas in jih daruj; tudi tele in dva ovna.

4. Arona pa in njegove sinove postavi pred vrata k šotoru pričevanja. In ko boš umil očeta z njegovimi sinovi vred z vodo,

5. obleci Arona v njegove oblačila, to je, v platneno obleko,[1]) v suknjo, in naramnik, in napersnik, in ga prepaši s pasam.[2])

6. In mu deni kapo na glavo, in sveto šínico na kapo,

7. in izli mazilniga olja na njegovo glavo, in takó naj bo posvečen.[3])

8. Tudi njegove sinove perpelji, in jih obleci v platnene suknje in prepaši jih s pasam,

9. Arona namreč in njegove sinove, in deni jim na glavo kape, in naj mi bodo duhovni v večni Božji službi. Potem ko boš posvetil njih roke,

10. perpelji tudi tele pred šotor pričevanja; in Aron in njegovi sinovi naj položé roke na njegovo glavo,[4]) 3. Mojz. 1, 4.

11. in zakolji ga pred Gospodovim obličjem per vratih šotora zaveze;

12. in vzemi teletove kervi, ter pomaži z njo altarjeve rogove s svojim perstam, vso drugo kri pa izli na tla pred altar.

13. Vzemi tudi vso mast, ki pokriva drob, in péčico znad jeter, in obé ledvici, in mast, ki je na njima, in sežgi v dar na altarji. 3. Mojz. 3, 3.

14. Meso teletovo pa, in njegovo kožo, in njegovo blato sežgi zunej staniša; zato ker je za greh.[5])

15. Vzemi tudi eniga ovna, nad kteriga glavo naj položé roke Aron in njegovi sinovi.

16. Ko ga boš zaklal, vzemi njegove kervi, in izli jo okrog altarja,

17. ovna pa razreži na kosce, in operi njegov drob in njegove stegna, in jih položi na razsekano meso in na njegovo glavo.

18. In sežgi vsiga ovna v dar na altarji, ker to je žgavna da-

1. v ozko suknjo.
2. naramnikovim. Glej pogl. 28.
3. Le véliki duhoven je bil na glavi maziljen; vsi drugi duhovni samo na rokah.
4. S tem so naznanjali svoje grehe in se spoznavali smerti krive, ktero je daritevna žival preterpela.
5. to je, daritev za greh. Gl. Hebr. 13, 12. Daritev za greh in žgavna daritev ste bile združene, ker ni dosti, grehov zbrisati, temuč je tudi treba zatérati nagnjenja, iz kterih izvirajo. Gl. 3. Mojz. 1. razl. 1.

ritev Gospodu, prav prijeten daritvin duh Gospodu.

19. Potlej vzemi uniga ovna, Aron in njegovi sinovi naj položé roke na njegovo glavo.

20. Ko ga boš zaklal, vzemi njegove kervi in pomaži z njo méčico desniga ušesa Aronoviga, in njegovih sinov, in palce na njih rokah in na desni nogi;[6]) in izli kri na altar okrog in okrog.

21. Tedej vzemi kervi znad altarja in mazilniga olja,[7]) ter pokropi Arona in njegove oblačila, in njegove sinove in njih oblačila. In ko bojo tako z oblačili vred posvečeni,

22. vzemi ovnovo mast in rep, in mast, ki pokriva drob, péčico znad jeter in obé ledvici, in mast, ki je na njima, in desno pleče, zato ker je oven posvečevanja;[8])

23. in hleb kruha in popertnik z oljem pomazan, in mlinec iz jerbasa opresnikov, ki je pred obličjem Gospodovim,

24. in položi vse te reči na roke Aronove in njegovih sinov in jih posveti povzdigovaje[9]) pred Gospodam.

25. Potlej jih vzemi iz njih rok, ter jih sežgi na altarji v žgavno daritev, v silno prijeten duh pred obličjem Gospodovim, ker je njegova daritev.

26. Vzemi tudi persi od ovna, s kterim je bil Aron posvečen, in posveti jih povzdigovaje pred Gospodam, in naj bodo tvoj del.

27. In posveti[10]) tudi posvečene persi, in pleče, ki si ga odločil od ovna,

28. s kterim so bili posvečeni Aron in njegovi sinovi, in to naj dobivajo Aron in njegovi sinovi po večni postavi od Izraelovih otrók; ker so pervine in preddarovi od njih mirnih daritev,[11]) ki jih darujejo Gospodu.

29. Sveto oblačilo pa, ki ga je Aron nosil, naj imajo njegovi sinovi za njim, de bodo v njih maziljeni in posvečene njih roke.

30. Sedem dni ga bo oblačil, kdor bo véliki duhoven za njim zmed njegovih sinov, kadar bo hodil v šotor zaveze opravljat službo v svetišu.

31. Ovna posvečenja pa vzemi in skuhaj njegovo meso na svetim mestu,[12])

32. ktero naj jedo Aron in njegovi sinovi. Tudi kruh, ki je v jerbasu, naj jedo v predvoru šotora zaveze, 3. Mojz. 8, 31: 24, 9. Mat. 12, 4.

33. de bo spravna daritev, in

---

6. de bi bili popolnama, od glave do nog Bogu posvečeni, de bi ga v vsim poslušali, in vse zanj delali.
7. Glej spod. 30, 23.
8. Drob in mast pomenita natorne nagnjenja, ktere naj duhovni Bogu popolnama darujejo (Teod., Bazil.).
9. Križema povzdigovanje darov proti čveterim vetram je bila sveta šega, s ktero so Bogu ko Gospodu vsiga svetá darove darovali.
10. na stran položi.
11. Vprihodnjič se bojo persi in pleče duhovnam dajale ko darovi (v hebrejskim: *„ko povzdignjeni darovi,“* ki jih k Bogu povzdigujejo), ktere Izraelci Bogu darujejo.
12. na dvorišu svetiga šotora.

de bodo darovavcov roké posvečene.[13]) Ptujic[14]) naj ne jé od njega, ker je sveta jed.

34. Ako pa kaj ostane od posvečeniga mesá, in od kruha do druziga dné, sežgi, kar je ostalo, v ognji; ne smé se snesti, ker je posvečeno.

35. Vse stori Aronu in njegovim sinovam, kar sim ti zapovedal. Sedem dní posvečuj njih roké;[15])

36. in tele za greh daruj vsaki dan v spravo, in očisti altar darovaje na njim spravno daritev; tudi ga mazili v posvečenje.[16]) 3. Mojz. 8, 2.

37. Sedem dní spravljaj altar,[17]) in ga posvečuj, in bo presvet; kdor koli se ga bo dotaknil, bodi posvečen.[18])

38. To je, kar devaj na altar:[19]) dve jagnjeti léto stari, vsaki dan neprenehama, 4. Mojz. 28, 3.

39. eno jagnje zjutrej, in eno zvečer,[20])

40. in deseti del bele moke[21]) polite s stolčenim oljem, ktero naj meri četerti del hina,[22]) in vina v pitno daritev[23]) ravno toliko mero za eno jagnje.

41. Drugo jagnje pa daruj proti večeru po šegi jutranjiga darovanja, in takó, kakor smo rekli, v prijeten duh.[24])

42. To bodi daritev Gospodu, vedna žgavna daritev v vaših rodovih, pred vratmi šotora pričevanja vpričo Gospoda, kjer si bom izvolil s teboj govoriti.

43. Ondi bom zapovedoval Izraelovim otrokam, in altar bo posvečen v mojim veličastvu.

44. In posvetil bom šotor pričevanja z altarjem, in Arona z njegovimi sinovi, de mi opravljajo duhovsko službo.

45. In prebival bom v sredi Izraelovih otrók, in Bog jim bom;

46. in naj vedo, de sim Gospod, njih Bog, ki sim jih izpeljal iz egiptovske dežele, de bi prebival med njimi, jez Gospod, njih Bog.

XXX. Poglavje.

Kadilni altar. Davek za snidnico. Umivalnik za duhovne. Mazilno olje. Kadilo.

1. Naredi tudi altar, na kterim se bo kadilo zažigalo, iz šitimoviga lesa,

2. komolc bodi njegova dolgost in komolc njegova širjava, to je, štirvoglat, in dva komolca

13. ko se dotikajo svete, spravne jedí.
14. ki ni duhoven iz rodú Aronoviga.
15. kakor zgorej, z darovanjem in maziljenjem.
16. z mazilam.
17. ter spravno daritev na njem opravljaj.
18. V hebrejskim: „*bodi svet*“.
19. za vsakdanjo službo Božjo.
20. V hebrejskim: „*med dvema večerama*,“ to je, po našim, med tretjo in šesto uro. Gl. zgor. 12, 6.
21. deseti del mere, ki se ji pravi „*efa*“ (gl. 4. Mojz. 28, 5.), to je, okoli treh bokalov.
22. „*Hin*“ je deržal okoli šest bokalov.
23. Pitni dar so na altarjevo znožje izlivali.
24. Kristjanov vsakdanji dar je jutranja in večerna molitev.

bodi njegova visokost; in rogovi naj iz njega molé.[1])

3. In prevleci ga z nar čistejšim zlatam, namreč njegovo ognjiše[2]) in njegove strani okrog, in njegove rogove; naredi mu tudi zlat venec okrog,

4. in dva zlata ročka pod vencam na obeh straneh, de se bota droga vanje vtikala, in de se bo nosil altar.

5. Droga pa naredi iz šitimoviga lesá, ter ji prevleci z zlatam.

6. In postavi altar pred zagrinjalo, ki visi pred skrinjo zaveze, pred spravnim pokrovam, ki pokriva zavezo, kjer bom govoril s teboj.

7. In zažiga naj na njem Aron[3]) lepo dišeče kadilo sleherno jutro. Ko bo popravljal svetilnice, naj ga zažiga,

8. in ko jih bo napravljal proti večeru, naj zažiga vedno kadilo pred obličjem Gospodovim v vaših rodovih.[4])

9. Ne daruj na njem drugači napravljeniga kadila, ne žgavne, ne jedilne daritve; tudi pitne daritve ne zlivaj na njem.

10. Enkrat v letu naj Aron na njegovih rogéh odpušenja prosi v kervi,[5]) ki je darovana za greh, in naj spravo zadobiva na njem v vaših rodovih.[6]) Presvet bodi Gospodu.

11. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

12. Kadar boš štel glave Izraelovih otrók, naj da slehern Gospodu rešilo za svojo dušo,[7]) in nič hudiga se jim ne bo zgodilo, ko se bodo prešteli.[8])

13. Da naj pa slehern, kteri pride v število, pol sekla[9]) po teži tempeljnoviga. Sekel ima dvajset vinarjev.[10]) Pol sekla naj se daruje Gospodu. 3. Mojz. 27, 25: 4. Mojz. 3, 47. Eceh. 45, 12.

14. Slehern, ki je v številu, ki je namreč dvajset lét star in čez, naj daje rešilo Gospodu.

15. Premožni naj ne daje več, in ubožni naj ne daje manj ko pol sekla.

16. In prejeti denar, ki so ga darovali Izraelovi otroci, oberni za potrebe v šotoru spričevanja, de jim je v spomin pred Gospodam, in de je milostljiv njih dušam.

17. Dalje je Gospod govoril z Mojzesam, rekoč:

18. Naredi bronast umivalnik z bronasto podlago za umivanje, ter ga postavi med šotor pričevanja in med altar,[11]) in vli vanj vode,

1. na štirih voglih.
2. po verhu.
3. ali pa kak drug duhoven. Gl. Luk. 1, 9.
4. to je, od roda do roda.
5. naj s kervijo altar spravi, to je, z Bogam naj ga spravi enkrat v letu véliki spravni dan. Gl. 3. Mojz. 16, 18.
6. od roda do roda.
7. de mu s tem skaže čast ko Gospodu čez življenje.
8. Glej 4. Mojz. 1, 2.
9. V svetišu je bil vedno sekel shranjen, ki je imel ravno pravo težo.
10. V hebrejskim: „*Sekel ima pa dvajset ger*," to je, zern. Njegova teža je bila blizo lota. V denar skovan je bil pol goldinarja vreden.
11. na dvoriše.

19. in Aron in njegovi sinovi naj si v nji umivajo roke in noge,
20. kadar pojdejo v šotor pričevanja, ali pa kadar se bodo bližali altarju, darovat na njem kadilo Gospodu,
21. de kje ne umerjejo;[12]) in to bodi večna postava njemu in njegovimu zarodu od roda do roda.
22. In Gospod je govoril z Mojzesam,
23. in je rekel: Vzemi si dišav perve[13]) in zbrane mire pet sto seklov, in cimeta polovico, namreč dve sto in petdeset seklov, in kalma tudi dve sto in petdeset seklov;
24. in kasije[14]) pet sto seklov po teži sekla, ki je v svetišu, in oljkniga olja mero hin;[15])
25. in iz tega naredi sveto mazilno olje, namešano mazilo, kakoršno mazilar dela,
26. in z njim mazili šotor pričevanja in skrinjo zaveze,
27. in mizo z njenimi posodami, in svečnik z njegovim orodjem, in kadilni altar,
28. in altar žgavnih daritev, in vso perpravo, ki njemu v službo gré.
29. In tako posveti vse reči, de bodo presvete; kdor koli se jih bode dotaknil, bodi posvečen.
30. Arona in njegove sinove mazili, in jih posveti, de mi duhovsko službo opravljajo.
31. Reci tudi Izraelovim otrokam: To mazilno olje bodi meni posvečeno v vaših rodovih.
32. Meso človeško naj se ne mazili z njim, in po njega mešanji ne narejajte druziga mazila, ker je posvečeno, in sveto vam bodi.
33. Človek, kteri koli bi taciga naredil, in ga dal ptujcu,[16]) bodi iztrebljen zmed svojiga ljudstva.
34. Dalje je rekel Gospod Mojzesu: Vzemi dišav, mire, oniha,[17]) lepo dišečiga galbana[18]) in nar čistejšiga kadila; vsake rečí bodi po enaki teži,
35. in iz tega naredi lepo dišeče kadilo, narejeno po mazilarji, dobro zmešano, in čisto in posvečenja prav vredno.
36. In ko boš stolkel vse v nar drobnejši prah, ga nekoliko postavi pred šotor[19]) pričevanja, kjer se ti bom perkazoval; presveto vam bodi kadilo.
37. Take zmesi ne narejajte za svoje potrebe; ker je le Gospodu posvečeno.
38. Človek, kteri koli bi taciga naredil, de bi ga duhal, bodi pokončan zmed svojiga ljudstva.

---

12. zavoljo svoje nesnažnosti.
13. Sok, ki nar prej in sam od sebe iz kože mirine rastline teče, je nar boljši mira.
14. dišeče kože nekiga drevesa v jutrovi Indii.
15. Glej zgor. 29, 40.
16. ki ni duhoven.
17. nek dišeč indijansk mušelj.
18. smola neke rastline v Sirii, ktere duh kače in komarje preganja.
19. V hebrejskim: *„pred skrinjo zaveze“*.

XXXI. Poglavje.

Umetna zdelovavca svetiga šotora. Zapoved: naj praznujejo saboto. Bog da Mojzesu dve kamnéni tabli s postavo.

1. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

2. Glej, poklical sim po imenu Bezeleela, sina Urijeviga, vnuka Hurjeviga, iz rodú Judoviga,

3. in sim ga napolnil z duham Božjim, z modrostjo, z umnostjo in vednostjo za sleherno delo,

4. de si zmisli, kaj bi se dalo zdelati iz zlata, in srebra, in brona,

5. iz marmorja, in drazih kamnov, in različniga lesá.

6. In dal sim mu pomagavca Oholiaba, sinu Ahizamehoviga iz rodú Danoviga; in vsim umetnim[1]) sim dal v serce modrost, de bodo naredili vse, kar sim ti zapovedal,

7. šotor pričevanja, in skrinjo zaveze, in pokrov sprave, ki je na nji, in vse posode šotorove,

8. in mizo, in njene posode, nar čistejši svečnik z njegovim orodjem, in kadilni altar,

9. in altar za žgavne daritve, in vse njegove posode, in umivalnik z njegovo podlago,

10. svete oblačila v službo za Arona, duhovna, in za njegove sinove, de opravljajo svojo službo v svetih rečeh,

11. mazilno olje, in lepo dišeče kadilo za svetiše; vse naj naredé, kakor sim ti zapovedal.

12. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

13. Govôri z Izraelovimi otroci, in reci jim: Glejte, de mojo saboto praznujete; ker je znamnje med menoj in vami od roda do roda per vas, de veste, de sim jez Gospod, ki vas posvečujem. Zgor. 20, 8. Eceh. 20, 12.

14. Praznujte mojo saboto; zakaj sveta vam bodi; kdor jo oskruni, bodi umorjen; kdor ta dan opravlja kako delo, njegova duša bodi pokončana zmed srede svojiga ljudstva.

15. Šest dni opravljajte dela, sedmi dan je pa sabota, počitek posvečen Gospodu; kdor koli opravlja kako delo ta dan, naj umerje.

16. Praznujejo naj Izraelovi otroci saboto, in naj jo posvečujejo od roda do roda. Ona je večna zaveza

17. med menoj in med Izraelovimi otroci, in vedno znamnje; zakaj v šestih dneh je vstvaril Gospod nebo in zemljo, sedmi dan je pa nehal delati. 1. Mojz. 1, 31: 2, 2.

18. In ko je bil Gospod nehal govoriti z Mojzesam na gori Sinaji, mu je dal dve kamnéni tabli[2]) pričevanja, popisani s perstam Božjim.[3]) 5. Mojz. 9, 10.

---

1. namreč tistim, ki so bili v službi dveh umetnikov.
2. deset zapoved.
3. po vsigamogočnosti Božji. Glej zgor. 8, 19. Luk. 11, 20.

XXXII. Poglavje.

Ta čas, ko se Mojzes mudí na gori, móli ljudstvo zlato tele; zavoljo tega se Bog nad njim pertoži, in ga hoče pokončati, Mojzes pa zanj prósi. Ko pride Mojzes z gore v staniše, razbije tabli, razdrobí tele, posvarí Arona, ukaže pomoriti malikovavce, se verne k Gospodu in za ljudstvo prósi.

1. Ko je pa ljudstvo vidilo, de Mojzes odlaša priti z gore, se je zbralo zoper Arona in je reklo: Vzdigni se, in nam naredi bogov,[1]) kteri bodo hodili pred nami; zakaj ne vemo, kaj se je pergodilo Mojzesu, temu možu, ki nas je izpeljal iz egiptovske dežele. Djan. ap. 7, 40.

2. In Aron jim je rekel: Vzemite zlate uhane iz ušes svojih žen, svojih sinov in svojih hčer, ter jih pernesite k meni.[2])

3. In storilo je ljudstvo, kar je ukazal, in so pernesli uhanov Aronu.[3])

4. In jih je vzel in raztopil, in je naredil iz njih zlito tele. Tedej so rekli: To so tvoji bogovi, o Izrael! ki so te izpeljali iz egiptovske dežele. Ps. 105, 19.

5. Aron, to viditi, je napravil altar pred njim, in je po oznanovavcu dal oklicati, rekoč: Jutri je praznik Gospodov!

6. In zjutrej so vstali in darovali žgavne daritve; in ljudstvo se je usedlo jést in pit, in so vstali igrat.[4]) 1. Kor. 10, 7.

7. Gospod pa je govoril Mojzesu, rekoč: Idi, stopi doli; zakaj grešilo je tvoje ljudstvo, ki si ga izpeljal iz egiptovske dežele. 5. Mojz. 9, 12.

8. Hitro so odstopili od pota, ki si jim ga pokazal; naredili so si zlito tele, in so ga molili, in mu darovali, in rekli: To so tvoji bogovi, o Izrael! ki so te izpeljali iz egiptovske dežele. 3. Kralj. 12, 28.

9. Dalje je djal Gospod Mojzesu: Vidim, de je to ljudstvo terdovratno; Spod. 33, 3: 5. Mojz. 9, 13.

10. pusti me,[5]) de se vname moja jeza zoper njé, in de jih pokončam; storil bom pa tebe v veliko ljudstvo.

11. Mojzes pa je prosil Gospoda, svojiga Boga, rekoč: Zakaj se je vnela, o Gospod! tvoja jeza zoper tvoje ljudstvo, ki si ga izpeljal iz egiptovske dežele z veliko krepostjo in z močno roko? 4. Mojz. 14, 13. Ps. 105, 23.

12. O de bi vsaj Egipčani ne rekli: Zvijačno jih je izpeljal, de bi jih pomoril na gorah, in jih pokončal znad zemlje. Uleže naj se tvoja jeza, in daj se potolažiti nad hudobijo svojiga ljudstva.

13. Spomni se Abrahama,

1. kakoršne smo imeli v Egiptu.
2. Aron je zato toliko térjal, de bi jih bil odvernil od njih početja (Avg., Teod.); grešil je vender le, ker se ni kar naravnost ustavil.
3. Takó se je bil vjel, in mogel je tedej storiti po njih volji.
4. ter so obhajali igre in ples po ajdovski šegi.
5. Bog s tem kaže, kakó svoje svetnike in njih molitev za ljubo ima (Ciril, Greg.).

Izaka in Izraela, svojih hlapcov, kterim si persegel sam per sebi, rekoč: Namnožil bom vaš zarod, kakor zvezde na nebu, in vso to zemljo, od ktere sim govoril, bom dal vašimu zarodu, de jo vedno posedete. 1. Mojz. 12, 7: 15, 7: 48, 16.

14. In Gospod se je dal potolažiti, in ni poslal hudiga, ktero je govoril zoper svoje ljudstvo.

15. In Mojzes se je vernil z gore, in je nesel dve tabli pričevanja v svoji roki, popisani na obeh straneh,

16. narejeni po Božjim delu, tudi pisanje Božje je bilo vrezano v tabli.

17. Jozue je pa slišal hrup ljudstva, ki je vpilo, in je djal Mojzesu: Vojskino vpitje se sliši iz staniša.

18. Mu je odgovoril: Ni vpitje tacih, ki spodbadajo k boju, tudi ne krič tacih, k perganjajo k begu; temuč glas pevcov jez slišim.

19. In ko se je perbližal stanišu, je zagledal tele in ples, se je silno razserdil, in je iz roke zagnal tabli, in ji je razdrobil pod goró.[6])

20. In je zgrabil tele, ki so ga bili naredili, in ga je sežgal,[7]) in ga sterl v prah, in ga stresel v vodo, in jo je dal piti Izraelovim otrokam.[8]) 5. Mojz. 9, 21.

21. In je djal Aronu: Kaj ti je storilo to ljudstvo, de si perpravil nadnj silno velik greh?

22. Mu je odgovoril: Nikar naj se ne jezí moj gospod; saj poznaš to ljudstvo, de je k hudimu nagnjeno. 1. Jan. 5, 19.

23. Rekli so mi: Naredi nam bogov, de pojdejo pred nami; zakaj ne vemo, kaj se je temu Mojzesu pergodilo, ki nas je izpeljal iz egiptovske dežele.

24. Tedej sim jim rekel: Kdo vas ima kaj zlata? Pernesli so ga in mi ga dali; jez sim ga pa vergel v ogenj, in prišlo je iz njega to tele.

25. Ko je Mojzes vidil, de je ljudstvo nago;[9]) zakaj Aron ga je slekel po nesramni nečednosti,[10]) in ga postavil naziga med sovražnike,[11])

26. se je vstopil med stanišne vrata, in je djal: Kdor je Gospodov,[12]) naj stopi k meni. In zbrali so se k njemu vsi sinovi Levijevi.

27. Tedej jim je rekel: Takó govorí Gospod, Izraelov Bog: Perpaše naj slehern svoj meč okoli ledja; in hodite sem ter tje od vrat do vrat po sredi staniša, in slehern umori svojiga brata, in svojiga prijatla, in svojiga soseda.[13]) 5. Mojz. 33, 9.

---

6. Mojzes je od Boga navdihnjen to storil v znamnje, de se bo kdaj stara postava novi umaknila (Avg.).
7. njegovo leseno podlago; tele pa je dal raztopiti in v prah razpiliti.
8. de je s tem malikovanje prav zaničljivo in smešno naredil; ker kakošni bi bili nek taki bogovi, ki se dajo končati? Perm. Job 5, 16.
9. brez Boga zavoljo greha.
10. po češenji zmišljenih bogov, ki jih sveto pismo tudi blatne bogove imenuje.
11. kterim se brez Boga nič več ne morejo ustavljati.
12. de se poteguje za njegovo čast.
13. Vsak naj morí malikovavce, ki še niso šli v svoje šotore, temuč prederzno še malikujejo, naj si bodo tudi nar bližji sorodniki in prijatli.

28. In storili so Levijevi sinovi po besedi Mojzesovi, in padlo je zmed ljudstva tisti dan okoli tri in dvajset tavžent móž.[14])

29. In Mojzes je rekel: Posvetili ste dans svoje roke Gospodu, slehern nad svojim sinam in nad svojim bratam,[15]) de se vam da blagoslov.

30. Drugi dan pa je rekel Mojzes ljudstvu: Pregrešili ste se, in storili ste silno velik greh; pojdem gori k Gospodu, če ga bom zamogel kako sprositi zavoljo vaše hudobije.

31. In vernil se je k Gospodu, in je rekel: Oh, storilo je to ljudstvo silno velik greh, ter so si naredili zlatih bogov; ali odpusti jim ta greh,

32. ali pa, če ga ne odpustiš, mene zbriši iz svojih bukev, ktere si spisal.[16])

33. Gospod mu je odgovoril: Kdor je grešil zoper mé, njega bom zbrisal iz svojih bukev.

34. Ti pa pojdi in pelji to ljudstvo, kamor sim ti rekel; moj angelj pojde pred teboj; jez pa bom obiskal dan maševanja tudi ta njih greh.

35. Gospod je tedej ljudstvo udaril[17]) zavoljo pregrešenja s teletam, ki ga je bil naredil Aron.

XXXIII. Poglavje.

Bog očita Izraelcam terdovratnost, in jim žuga, de ne bo hotel biti dalje njih vodnik; zavoljo tega so žalovali in slekli svoje lepe oblačila. Bog govorí z Mojzesam pred šotorovimi vratmi z oblačniga stebra. Mojzes želí viditi obličje Božje; Bog mu skaže svojo milost, svojiga obraza pa mu ne pokaže.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč: Idi, vzdigni se iz tega kraja ti in tvoje ljudstvo, ki si ga izpeljal iz egiptovske dežele, v deželo, ki sim jo s persego obljubil Abrahamu, Izaku in Jakopu, rekoč: Tvojimu zarodu jo bom dal; 1. Mojz. 12, 7.

2. in poslal bom pred tvojim obličjem angelja; in bom pregnal Kananejce, in Amorejce, in Hetejce, in Ferezejce, in Hevejce, in Jebusejce; Zgor. 32, 34: 5. Mojz. 7, 21: Joz. 24, 11.

3. in boš stopil v deželo, ki teče po nji mleko in med; jez pa ne bom hodil s teboj, ker si terdovratno ljudstvo, de te kje ne pokončam na potu.[1]) Zgor. 32, 9: 5. Mojz. 9, 13.

4. Ko je pa ljudstvo to grozno hudo govorjenje slišalo, je žalovalo, in nihče ni oblekel po navadi svojiga lišpa.[2])

---

14. V hebrejskim: „*okoli tri tavžent mož*“.
15. ker ste dopolnili povelje Božje in še svojim sinovam in bratam niste zanesli.
16. iz bukev živih. Svetniki bi se radi, ako bi bilo mogoče in ko bi bil brez greha edini perpomoček, svojimu lastnimu zveličanju odpovedali, ako bi se s tem duše zveličale in čast Božja pomnožila. Gl. Rim. 9, 3. (Kriz.).
17. s kugo; po misli nekterih precej takrat na mestu, kjer so grešili, po misli druzih pa poznejše, ko so popotvali.
1. Ko bi šel sam z vami, bi me vaše hudobije silile, vas na potu končati.
2. v znamnje žalosti.

5. In Gospod je rekel Mojzesu: Reci Izraelovim otrokam: Terdovratno ljudstvo si, ko bi hodil med teboj, bi te pokončal. Zdaj pa deni od sebe svojo lepotijo,[3]) de bom vedil, kako bom s teboj ravnal.

6. In slekli so Izraelovi otroci svojo lepotijo per gori Horebu.

7. In Mojzes je vzel šotor in ga je razpel zunej staniša, daljèč proč,[4]) in ga je imenoval šotor zaveze.[5]) In vse ljudstvo, ki je imelo kako vprašanje, je hodilo k šotoru zaveze, ki je bil zunej staniša.

8. In ko je šel Mojzes k šotoru, je vstalo vse ljudstvo, in vsak se je vstopil med duri svojiga šotora; in so gledali za Mojzesam, dokler ni stopil v šotor.

9. Ko je bil pa stopil v šotor zaveze, se je spustil doli oblačni steber, in je stal pred vratmi, in je govoril z Mojzesam,

10. in vsi so vidili oblačni steber stati pred šotorovimi vratmi. In oni so stali in molili med durmi svojih šotorov.

11. Govoril je pa Gospod z Mojzesam od obličja v obličje, kakor se pogovarja človek s svojim prijatlam. In ko se je vernil v staniše, se njegov služabnik Jozue, Nunov sin, mladeneč, ni ganil od šotora.

12. Mojzes pa je rekel Gospodu: Zapoveš mi peljati to ljudstvo, pa mi ne poveš, koga hočeš z menoj poslati; saj si vender rekel: Poznam te po imenu, in našel si milost pred menoj.[6])

13. Ako sim našel milost v tvojih očeh, pokaži mi svoj obraz,[7]) de te spoznam in milost najdem v tvojih očeh; glej svoje ljudstvo, ta narod!

14. In Gospod je odgovoril: Moje obličje bo hodilo pred teboj,[8]) in ti bom dal pokoj.[9])

15. In Mojzes je rekel: Če sam ne greš pred nami, nas ne vodi iz tega kraja;

16. zakaj po čem zamoremo spoznati, jez in tvoje ljudstvo, de smo našli milost v tvojih očéh, ako ne hodiš z nami, de bomo poveličani pred vsimi narodi, ki prebivajo na zemlji?

17. Gospod pa je rekel Mojzesu: Tudi to, kar si govoril, bom storil; zakaj našel si milost pred menoj, in poznam te po imenu.

18. Tedej reče: Pokaži mi svoje veličastvo!

19. Je odgovoril: Pokazal ti

---

3. drage oblačila.

4. Dosihmal je bil Bog ko kralj med Izraelci in je prišel v podobi oblačniga stebra pred Mojzesov šotor v staniše; posihmal pa ni več hotel biti kralj med njimi (v. 3.); torej je Mojzes vzel šotor in ga je postavil zunej staniša, de bi tukej Bogakralja k sodbi čakal.

5. V hebrejskim: *„snidni šotor“*.

6. saj si vender rekel, de sim tvoj ljubljenec. Ta beseda je posneta iz govorjenja jutrovih kraljev.

7. sebe za vodnika. V hebrejskim: *„stori mi znano svojo pot“*, to je, svoje namene.

8. Jez sam bom hodil pred teboj. Na prošnjo Mojzesevo Bog z žuganjem perjenja, de ne bo dalje med Izraelci prebival in jih ne bo spremljeval.

9. hočem tvojo željo dopolniti.

bom vso dobrotljivost,[10]) in bom klical pred teboj: V imenu Gospodovim;[11]) zakaj usmilim se, kogar hočem, milostljiv sim, komur hočem. Rim. 9, 15.

20. In je rekel dalje: Mojiga obličja ne moreš viditi; zakaj človek me ne more viditi in živeti.[12])

21. In spet je djal: Glej, tukaj je kraj per meni; vstopi se na skalo![13])

22. In kadar pojde memo moje veličastvo, te bom postavil v lopo v skali,[14]) in te bom pokril s svojo desnico,[15]) dokler memo ne odidem.

23. Potlej bom odmaknil svojo roko, in me boš vidil od zad; mojiga obličja pa ne boš mogel viditi.[16])

XXXIV. Poglavje.

Mojzes naredí novi tabli za zapovedi, in gre na goro. Bog ponoví svojo zavezo, mu obljubi svojo pomoč, mu da mnozih postav, in zapiše deset zapoved na kamnéni tabli. Mojzesovo obličje se svéti, de ga mora pokrivati, kadar z ljudstvam govorí.

1. In potlej je rekel: Izsekaj si dve kamnéni tabli, enaki poprešnjima, in napisal bom na nji besede, ktere so bile na tablah, ki si ji razbil. 5. Mojz. 10, 1.

2. Bodi perpravljen jutri; in hitro se vzdigni na sinajsko goro, in se vstavi pred me[1]) verh gore.

3. Nihče naj s teboj ne hodi gori, in nihče naj se ne perkaže po vsi gori; tudi naj se ne pase ne goveja živina, ne drobnica proti gori.

4. Tedej je izsekal dve kamnéni tabli, kakoršni ste bile poprešnji, in je vstal po noči,[2]) in je šel na sinajsko goro, kakor mu je bil zapovedal Gospod, in je nesel tabli seboj.

5. In ko se je bil Gospod spustil doli v oblaku, je Mojzes stal per njem,[3]) in je klical imé Gospodovo.[4])

---

10. V podobi ti bom vso svojo dobrotnost pokazal.
11. V hebrejskim: „*Kazal bom vso svojo dobrotljivost pred tvojim obličjem in bom klical: Jehova je pred teboj!*“ Razodel ti bom ljudoljubnost prihajočiga Boga. Gl. spod. 34, 6.
12. Nihče me ne more viditi, dokler živí na zemlji; zakaj gledanje Boga je nebeškim prebivavcam perhranjeno (Iren., Greg. Naz.).
13. Prav verh hriba (spod. 34, 2.), kjer se ti navadno perkazujem, se vstopi na skalo, ktera ima lopo za teboj.
14. bom naredil, de boš v lopo stopil.
15. te bom pokril z oblakam, dokler i. t. d.
16. Več svetih očakov misli, de herbet Božji pomeni včlovečenje Jezusa Kristusa in njegovo Božje kraljestvo na zemlji. Bog je tedej Mojzesu v nekaki vidni podobi pokazal prihodnje usmiljenje Jezusa Kristusa (v. 19.), ki jih je pernesel v svoji cerkvi na zemljo.
1. čakaj me.
2. to je, zjutrej zgodej.
3. V hebrejskim: „*je stopil k Mojzesu*“.
4. V hebrejskim: „*in* (Bog) *je zaklical: Jehova je tukej!*“

6. Ko je Gospod šel memo njega, je rekel:[5]) Gospodovavec, Gospod Bog, usmiljeni in dobrotljivi, poterpežljivi in veliciga usmiljenja, in resnični,

7. ki ohranuješ usmiljenje do desetstotniga rodú, ki odjemlješ krivico, in hudobijo, in pregreho, in nihče ni pred teboj iz sebe nedolžen;[6]) ki povračaš krivico očetov sinovam in vnukam do tretjiga in četertiga rodú. 5. Mojz. 5, 9. 10. Jer. 32, 18. Ps. 142, 2.

8. In Mojzes se je naglo perpognil do tal in je môlil,

9. in je djal: Ako sim milost našel v tvojih očeh, o Gospod, prosim, hodi z nami (zakaj to je terdovratno ljudstvo), in odvzemi naše pregrehe in hudobije, in posedi nas!

10. Gospod je odgovoril: Jez storim zavezo vpričo vsih, delal bom znamnja, kakoršne se niso godile nikjer na zemlji in nikjer med narodi, de vidi to ljudstvo, med kterim si ti, strašno delo Gospodovo, ki ga bom storil. 5. Mojz. 5, 2. Jer. 32, 40.

11. Spolni vse, kar ti dans zapovem; jez sam bom spodil spred tvojiga obličja Amorejce, in Kananejce, in Hetejce, tudi Ferezejce, in Hevejce, in Jebusejce.

12. Varuj se, de ne delaš prijaznosti s prebivavci tiste dežele, ker bi ti bila v zadergo;

13. temuč poderite njih altarje, podobe zdrobite, in loge posekajte.[7])

14. Ne môli ptujiga boga: Gorečnik je imé Gospodovo, Bog je Gorečnik.[8])

15. Ne delaj zaveze z ljudmi tistih krajev, de te kdó ne pokliče jést darovanih reči, kadar s svojimi maliki grešé in njih podobe molijo. Zgor. 23, 32: 5. Mojz. 7, 2.

16. Tudi ne jemlji žen zmed njih hčer za svoje sinove, de, potem ko so same grešile, tudi tvojih sinov ne zapeljejo v nesramnost s svojimi bogovi. 3. Kralj. 11, 2: 5. Mojz. 7, 3.

17. Vlitih bogov si ne delaj.

18. Praznik opresnikov praznuj. Sedem dní jej opresnike, kakor sim ti zapovedal ob času mesca novin; zakaj v mescu spomladanskiga časa si šel iz Egipta. Zgor. 12, 15.

19. Vse pervorojeno moškiga spola bodi moje; od vsih živál, bodi si goveja živina ali drobnica, bodi moje. Zgor. 13, 2.

20. Od oslice pervič storjeno reši z ovco; če ga pa ne odkupiš, ga ubi. Sleherniga pervo-

---

5. V hebrejskim Bog govori: „*Jehova, Jehova, usmiljeni Bog, ki si*“ i. t. d. do 8. verste, vse v tretji osebi.

6. V hebrejskim: „*ki pa ne odpusti vselej*“.

7. Neverniki so v temnih logih službo Božjo opravljali, in svoje malike z nečistostjo častili.

8. Bog gorí za svojo čast in ne terpí nobeniga malika zraven sebe. Zveza, ki je med Bogam in dušo, je enaka zvezi, ki je med ženinam in njegovo nevesto; kakor ženin nobeniga soljubivca per svoji ženi ne terpí, ravno takó tudi Bog ne terpí nobeniga malika zraven sebe, ker je on sam vse častí in ljubezni vreden.

rojeniga zmed svojih sinov reši; in ne perkaži se prazen pred mojim obličjem. Zgor. 13, 13.

21. Šest dní delaj, sedmi dan pa nehaj orati in žeti. Zgor. 20, 8. 9.

22. Praznik tednov obhajaj s pervinami svoje pšenične žetve, in praznik, kadar bo ob povernitvi letniga časa vse spravljeno.[9]) Zgor. 23, 16.

23. Trikrat v letu naj pride vse moštvo pred obličje vsigamogočniga Gospoda Boga Izraeloviga.

24. Zakaj takrat, ko bom izgnal narode spred tvojiga obličja, in razširil tvoje pokrajine, ne bo nihče prežal na tvojo deželo, kadar pojdeš, in se boš perkazal pred obličje Gospoda, svojiga Boga, trikrat v letu.[10])

25. Ne daruj zraven kvaseniga kruha kervi moje daritve;[11]) in nič naj ne ostane do jutra od daritve velikonočniga praznika.

26. Pervine sadú svoje zemlje pernesi v hišo Gospoda, svojiga Boga. Ne kuhaj kozliča v mleku njegove matere. 5. Mojz. 26, 2. Zgor. 23, 19.

27. In Gospod je rekel Mojzesu: Zapiši si te besede, s kterimi sim storil zavezo s teboj in z Izraelam.

28. Bil je pa ondi z Gospodam štirdeset dní in štirdeset nočí; kruha ni jedel in vode ni pil, in *(Gospod)* je zapisal na tabli desetere besede zaveze. Zgor. 24, 18: 5. Mojz. 4, 13: 9, 9. 18.

29. In ko je Mojzes šel s sinajske gore, je deržal v roki dve tabli zaveze, in ni vedil, de se lesketa njegovo obličje zavoljo pogovora z Gospodam.

30. Ko so pa Aron in Izraelovi otroci vidili Mojzesovo obličje lesketati se, so se bali k njemu perstopiti.

31. In jih je poklical, in so se vernili k njemu Aron in vsi knezi občine; in ko je govoril z njimi,

32. so prišli k njemu tudi vsi Izraelovi otroci, kterim je zapovedal vse, kar je slišal od Gospoda na sinajski gori.

33. In ko je bil govor dokončal, je djal zagrinjalo na svoje obličje.[12]) 2. Kor. 3, 13.

34. Kadar je šel pred Gospoda, in je z njim govoril, ga je djal proč, dokler ni šel spred njega, in tedaj je govoril z Izraelovimi otroci vse, kar mu je bilo zapovedano.

35. In so vidili obličje Mojzesovo se lesketati, ko je ven šel, on pa je spet pokril svoje obličje, kadar je govoril z njimi.

XXXV. Poglavje.

Mojzes razloži ljudstvu povelje Božje zastran sabotniga praznovanja in zastran darov za sveti šotor. Vse ljudstvo donaša z radovoljnim in pobožnim sercam

9. praznik šotorov, konec navadniga leta.

10. Bog obljubi, de se med obhajanjem vsakoletnih treh praznikov ne bo noben sovražnik upal Izraelcov se lotiti.

11. Glej zgor. 23, 18.

12. Mojzes naznani tukej Božje povelja s svetlim obličjem, de bi s tem več spoštovanja do njih v Izraelcih obudil; posihmal pa je le z zakritim obrazam z njimi govoril. Zakaj? to razloži sveti Pavel v 2. Kor. 3, 13.

mnozih darov za sveti šotor. Mojzes zvóli dva umetnika, Bezeleela in Oholiaba, de izdelujeta sveti šotor.

1. Ko je tedej zbral vso množico Izraelovih otrók, jim je rekel: Tole je, kar vam je Gospod zapovedal storiti.

2. Šest dní delajte, sedmi dan vam pa bodi svet, sabota in počitek Gospodov; kdor koli ta dan kako delo opravlja, bodi umorjen.

3. Sabotni dan ne vžigajte ognja v vsih svojih prebivališih.

4. Dalje je rekel Mojzes vsi množici Izraelovih otrók: Tole je, kar vam je zapovedal Gospod, rekoč:

5. Odločite per vas pervin[1]) Gospodu. Vsakteri naj jih daruje prostovoljno in z voljnim sercam Gospodu: zlata, in srebra, in brona,

6. višnjeve in zagorelorudeče volne, in dvakrat omočeniga škerlata, in tančice, kozjih dlak,

7. in rudečkastih ovnovih kož, in plavkastih kož, šitimoviga lesá,

8. in olja za napravo svetilnic, in de se naredí mazilo, in lepo dišeče kadilo,

9. onikovih kamnov, in drazih kamnov za olepšanje naramnika in napersnika.

10. Kdor koli vas je umeten, naj pride, in naj naredi vse, kar je zapovedal Gospod:

11. Šotor namreč, in njegovo streho, in odejo,[2]) roče, in deske z zapahi, stebre[3]) in podlage,

12. skrinjo in droga, spravni pokrov in zagrinjalo, ktero se bo pred njim razgrinjalo,

13. mizo z drogama in posodami, in s pokladnimi kruhi,

14. svečnik za luči, njegove posode in svetilnice, in olje za ohranjenje ognja,

15. kadilni altar in droga, in mazilno olje, in kadila iz dišav, zagrinjalo nad šotorove vrata,

16. altar za žgavne daritve in njegovo bronasto omrežje z njegovima drogama in z njegovimi posodami, umivalnik in njegovo podlago,

17. ogrinjala za dvoriše s stebri in podlagami, in zagrinjalo nad dvorišne vrata,

18. kôle za šotor in dvoriše z njih vervmi,[4])

19. oblačila, kterih je treba v službi svetiša, oblačila véliciga duhovna Arona in njegovih sinov, de mi opravljajo duhovsko službo.

20. Tedej je šla vsa množica Izraelovih otrók spred Mojzesa,

21. in so nosili s prav voljnim in pobožnim sercam pervine Gospodu v dar, de bi se zdelal šotor pričevanja. Kar koli se je potrebovalo za Božjo službo in za svete oblačila,

22. so nosili možje in žene: ročnih zapentelj in uhanov, pérstanov in zapestnic; mnogotera zlata posoda je bila odločena Gospodu v dar.

23. Ako je kdo imel kej višnjeve in zagorelorudeče volne, in dvakrat omočeniga škerlata,

1. Glej zgor. 25, 2.
2. šotor z njegovo odejo in s tremi plahtami.
3. ročice na spodnjim koncu deská.
4. Glej zgor. 27, 19.

tančice in kozjih dlak, rudečkastih ovnovih kož, in plavkastih kož,

24. srebra, in brona, in šitimoviga lesá za mnoge dela so darovali Gospodu.

25. Pa tudi žene, ki so znale šivati, so dale, kar so naredile iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in dvakrat omočeniga škerlata, in tančice,

26. in kozje dlake; vse to so prostovoljno dale.

27. Knezi so pa pernesli onikovih kamnov, in drazih kamnov za naramnik in za napersnik,

28. in dišav, in olja za napravo svetilnic, in za naredbo mazila, in lepo dišečih kadil.

29. Vsi možje in žene so s pobožnim sercam pernesli darove, de bi se storilo delo, ki ga je zapovedal Gospod po Mojzesu. Vsi Izraelovi otroci so darovali radovoljnih darov Gospodu.

30. In Mojzes je rekel Izraelovim otrokam: Glejte, Gospod je poklical po imenu Bezeleela, sinu Urijeviga, vnuka Hurjeviga iz Judoviga rodú; Zgor. 31, 2.

31. in ga je napolnil z Božjim duham, z modrostjo in umetnostjo, in z vednostjo, in z vsim znanjem,

32. de si zmisli in zdela delo v zlatu, in srebru, in bronu,

33. de zna obdelovati kamne, in obrezovati les. Kar koli se zamore umetniga znajti,

34. mu je dal v serce; tudi Oholiaba, sinu Ahizamehoviga iz rodú Danoviga,

35. oba je previdil z modrostjo, de zdelata tesarske, tkavske in pisane dela iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, in tančice, in vse stketa, in marsikaj noviga znajdeta.

XXXVI. Poglavje.

Umétniki se lotijo svojiga dela za sveti šotor. Ljudstvo donaša več darov, kakor jih je bilo treba. Vse zapovedane rečí se zdelujejo za sveti šotor.

1. Delali so tedej Bezeleel, in Oholiab, in vsi razumni možje, kterim je dal Gospod modrost in umetnost, de so znali umetno delati, česar je bilo treba za svetiše, in kar je bil zapovedal Gospod. Zgor. 26, 1.

2. In ko ji je bil Mojzes poklical, in vse umetne može, kterim je dal Gospod modrost, in kteri so se bili sami od sebe ponudili k delu, 1. Kron. 21, 29.

3. jim je zročil vse darila Izraelovih otrók. Ko so bili letí per delu, je ljudstvo vsak dan zjutrej pernašalo prostovoljnih darov.

4. Zatorej so bili umetniki permorani priti,

5. in Mojzesu reči: Ljudstvo več pernaša, kakor je treba.

6. Mojzes je tedej ukazal po oznanovavcu oklicati: Ne mož, ne žena naj nič več ne nosi k zdelovanju svetiša. In takó se je nehalo darovati,

7. ker je bilo darov dovolj in preobilno.

8. Naredili so tedej vsi možje modriga serca, de bi dokončali delo šotora, deset pertov iz sukane tančice, in iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, lepo pisaniga in umetno stkaniga dela; Zgor. 26, 1.

9. vsakteri njih je bil osem in dvajset komolcov dolg, štiri pa širok. Vsi perti so bili enake mere.

10. In je sternil pet pertov eniga z drugim, in pet druzih je ravno takó skupej zvezal.

11. Naredil je tedej višnjevih pentelj na robu eniga perta na obeh straneh, in na robu druziga perta ravno takó,

12. de so si bile pentlje nasproti, in de se je ena z drugo zvezala.

13. Zato je vlil tudi petdeset zlatih zaponov, kteri so se zapeli v pentlje pertov, de je bil en šotor.

14. Dalje je naredil enajst plaht iz kozjih dlak, de se je pokrivala šotorova streha. Zgor. 26, 7.

15. Dolgost sleherne plahte je bila trideset komolcov, širjava pa štiri komolce; ene mere so bile vse plahte,

16. pet teh je sternil posebej, in šest druzih spet posebej.

17. In je naredil petdeset pentelj na robu ene plahte, in petdeset pentelj na robu druge plahte, de ste se zvezale,

18. in petdeset bronastih zaponov, s kterimi naj se zapne streha,[1]) de bode ena odeja iz vsih plaht.

19. Naredil je tudi za šotor odejo iz rudečkastih ovnovih kož, in nad njó drugo odejo iz plavkastih kož. Zgor. 26, 14.

20. Tudi je naredil za šotor po koncu stoječih desk iz šitimoviga lesá. Zgor. 26, 15.

21. Deset komolcov je bila dolgost sleherne deske, poldrugi komolc pa širjava.

22. Dva spàha je imela vsaka deska, de se je ena z drugo sklenila. Takó je storil per vsih deskah šotora,

23. kterih dvajset je bilo na poldanski strani proti jugu

24. s štirdesetimi srebernimi podlagami. Dve podlagi ste se položile pod vsako desko na obeh straneh voglov, kjer stranska spàha na voglih jenjata.

25. Tudi na šotorovi strani, ki je proti severju obernjena, je naredil dvajset desk,

26. s štirdesetimi srebernimi podlagami, dve podlagi pod sleherno desko.

27. Proti zahodu pa, to je, na tisti šotorovi strani, ki proti morju[2]) gleda, je naredil šest desk,

28. in drugi dve zadej na vsakim šotorovim voglu,

29. ki ste bile od spodej do zgorej sklenjene in ste skupej eno zvezo imele. Takó je storil na obeh straneh na voglih;

30. de je bilo skupej osem desk, in de so imele šestnajst srebernih podlag, namreč po dve podlagi pod vsako desko.

31. Tudi je naredil zapahov iz šitimoviga lesá; pet zapahov, de bi skupej deržali deske po eni šotorovi strani,

1. zgornje zagrinjalo.
2. proti srednjimu morju, ki je proti večeru.

32. in pet druzih, de bi skupej deržali deske po drugi šotorovi strani; in memo teh pet zapahov na zahodnji šotorovi strani proti morju.

33. Naredil je tudi zapah, ki je šel na sredi po deskah od konca do konca.

34. Deske pa je pozlatil, in njih podlage je iz srebra vlil. In njih ročke je naredil iz zlata, skozi ktere se bodo zapahi vtikali; tudi njé je prevlekel z zlatam.

35. Tudi je naredil zagrinjalo iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice, pisaniga dela, mnogo poredama vprižano, Zgor. 26, 31.

36. in štiri stebre iz šitimoviga lesá, ktere je z njih glavicami vred pozlatil, njih podlage pa je vlil iz srebra.

37. Tudi je naredil zagrinjalo nad šotorove vrata iz višnjeve in zagorelorudeče volne, iz dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice, pisaniga dela; Zgor. 26, 36.

38. in pet stebrov z njih glavicami, ktere je prevlekel z zlatam, njih podlage pa je vlil iz brona.

XXXVII. Poglavje.

Bezeleel je naredil skrinjo zaveze, mizo, svečnik, kadilni altar, mazilno olje in kadilo.

1. In Bezeleel je naredil skrinjo iz šitimoviga lesá; poltretji komolc je bila njena dolgost, poldrugi komolc njena širjava, in poldrugi komolc njena visokost; in jo je prevlekel z nar čistejšim zlatam znotrej in zunej. Zgor. 25, 10.

2. In je napravil verh njé zlat venec okrog in okrog,

3. in je vlil štiri zlate ročke na njenih štirih voglih; dva ročka na eno stran, in dva na drugo.

4. Tudi je naredil droga iz šitimoviga lesá, in ji je okoval z zlatam,

5. in ji je vtaknil skozi roče, ki so bili na straneh skrinje, de se je mógla nositi.

6. Naredil je tudi spravni[1]) pokrov, to je, sedež govorjenja, iz nar čistejšiga zlata; poltretji komolc je bila njegova dolgost, in poldrugi njegova širjava;

7. tudi dva kerubina iz vlitiga zlata, ktera je postavil na obeh straneh spravniga pokrova; Zgor. 25, 18.

8. eniga kerubina na koncu ene strani in eniga kerubina na koncu druge strani; dva kerubina na obeh koncih spravniga pokrova,

9. ki sta razprostérala perute, in pokrivala spravni pokrov, in se nasproti in v njega gledala.

10. Tudi mizo je naredil iz šitimoviga lesá; dva komolca je bila njena dolgost, in en komolc njena širjava, in poldrugi komolc njena višava. Zgor. 25, 23.

1. Sedež milosti, kraj, s kteriga je Bog govoril, ter je svoje povelja in svete dajal. Gl. zgor. 25, 22.

11. In jo je prevlekel z nar čistejšim zlatam, in ji je napravil zlat rob okrog in okrog,

12. in na ta rob štiri perste visok zrezan zlat venec, in na njega drug zlat venec.

13. In je vlil štiri zlate roče, ktere je djal na štiri vogle mize, na vsako nogo eniga

14. na rob;[2]) in je skozi njé vtaknil droga, de se je miza môgla nositi.

15. Droga je pa naredil iz šitimoviga lesá, in ji je prevlekel z zlatam;

16. in posode za mnoge potrebe na mizo: sklede, skledice, in kupe, in kadilnice iz čistiga zlata, v kterih naj bi se pitne daritve darovale.

17. Naredil je tudi svečnik iz celiga iz nar čistejšiga zlata; iz njegoviga stala so moleli roglji, skledice, in bunčice, in lilije; Zgor. 25, 31: 35, 14.

18. šest rogljev na obeh straneh, trije na eni strani, in trije na drugi;

19. tri skledice orehu enake so bile na vsakim roglji z bunčicami in lilijami; in tri orehu enake skledice na drugim roglji z bunčicami in lilijami. Takó je bilo delo per šesterih rogljih, ki so moleli iz svečnikoviga stala.

20. Na stalu pa so bile štiri skledice orehu enake, in per vsaki bunčice in lilije,[3])

21. in bunčice na treh krajih pod vsakterima dvema rogljema, kterih skupej je šest, ki iz eniga stala molé.

22. Bunčice tedej in roglji so bili z njim vred iz celiga; vse je bilo vlito iz nar čistejšiga zlata.

23. Tudi je naredil sedem svetilnic z njih utrinjalniki, in posode, v kterih se otrinki gasé, iz nar čistejšiga zlata.

24. En talent zlata je tehtal svečnik z vsimi svojimi posodami vred.

25. Naredil je tudi kadilni altar iz šitimoviga lesá, ki je bil štirvoglat, komolc dolg in širok, dva pa visok; iz njegovih voglov so moleli rogovi. Zgor. 30, 1.

26. In prevlekel ga je z nar čistejšim zlatam, namreč ognjiše, in strani, in rogove.

27. In je naredil zlat venec okrog njega; in po dva zlata ročka pod njegovim vencam na vsaki strani, de sta se droga vanji vtikala, de se je mogel altar nositi.

28. Droga je pa naredil iz šitimoviga lesá, in ji je prevlekel z zlatam.

29. Napravil je tudi olje za mazilo posvečevanja, in kadilo iz nar čistejših dišav, kakoršno delajo mazilarji.

XXXVIII. Poglavje.

Tudi je naredil altar za žgavne daritve, umivalnik in dvoriše. Znesek darovaniga zlatá, srebrá in brona.

1. Tudi je naredil altar za žgavne daritve iz šitimoviga lesá;

2. pod rob.

3. to je, ena lilija. Gl. zgor. 25, 34.

pet komolcov je bil dolg in širok, tri pa visok; Zgor. 20, 24: 2. Kron. 1, 5.

2. njegovi rogovi so moleli iz voglov, in ga je prevlekel z bronam.

3. Njemu v službo je napravil iz brona različne posode: piskre, kleše, vilice, greblje in posode za ogenj.

4. Naredil mu je tudi bročeni roš enako mreži, in pod njim v sredi altarja ognjišce,[1])

5. in je vlil štiri roče na štirih voglih omrežja, de sta se droga vanje vtikala za prenašanje;

6. ktera je pa naredil iz šitimoviga lesá, in ji je prevlekel z zlatam,

7. in ji je vtaknil skozi roče, ki so moleli na altarjevih straneh. Altar sam pa ni bil celina, ampak votel iz desk, in znotrej prazen.

8. Tudi je naredil bronast umivalnik z njegovo podlago iz zerkal žén,[2]) ki so čule pred šotorovimi vratmi.[3]) Zgor. 30, 18.

9. Naredil je tudi dvoriše, na čigar južni strani so bile zagrinjala iz sukane tančice, sto komolcov dolge.[4]) Zgor. 27, 9.

10. Bilo je dvajset bronastih stebrov z njih podlagami; glavice na stebréh, in vse vprižano delo[5]) je bilo sreberno.

11. Enako so bile tudi na severni strani zagrinjala, stebri in podlage, in glavice na stebrih enake mere, in enaciga dela, in iz enake rude.

12. Na tisti strani pa, ki gleda proti zahodu, so bile petdeset komolcov dolge zagrinjala, deset stebrov s svojimi podlagami iz brona, glavice na stebrih pa in vse vprižano delo iz srebra.

13. Dalje je napravil proti izhodu petdeset komolcov dolge zagrinjala;

14. petnajst komolcov teh je bilo na eni strani, in trije stebri s svojimi podlagami;

15. in na drugi strani (zakaj med obema je naredil vrata v šotor) so bile spet petnajst komolcov dolge zagrinjala, in trije stebri, in toliko podlag.

16. Vse zagrinjala okrog dvoriša so bile stkane iz sukane tančice.

17. Podlage stebrov so bile bronaste, njih glavice z vsim svojim vprižanjem pa sreberne; pa še tudi stebre na dvorišu je okoval s srebram.

18. In nad njegove vrata je naredil zagrinjalo pisaniga dela iz višnjeve in zagorelorudeče volne, iz dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice, ki je bilo dvajset komolcov dolgo, pet pa široko,[6]) po meri vsih zagrinjal na dvorišu.

1. Ognjišce je tukej prostor per tleh pod omrežjem. Gl. zgor. 27, 5. V hebrejskim kakor 27, 5.
2. Zerkala starih niso bile steklene, ampak iz kake rude.
3. Ženske so se zbirale pred snidnim šotoram (gl. zgor. 33, 7.), kolikor je bilo do zdej narejeniga, ali de bi kaj stregle, postavim, snažile i. t. d., ali pa, de bi molile.
4. po strani.
5. Glej zgor. 27, 10.
6. ali visoko.

19. Stebri per vratih so bili pa štirje s svojimi podlagami iz brona, njih glavice z vprižanjem pa so bile sreberne.

20. Tudi kole okrog šotora in dvoriša je naredil iz brona.

21. To so deli šotora pričevanja, ki so bili po Mojzesovim povelji peršteti šegam levitov pod Itamarjem, sinam Arona, véliciga duhovna,[7])

22. ki jih je bil naredil Bezeleel, Urijev sin, vnuk Hurjev, iz Judoviga rodú, kakor je bil zapovedal Gospod po Mojzesu,

23. ko si je bil pervzel tovarša Oholiaba, sina Ahizamehoviga, iz Danoviga rodú, kteri je bil sam grozno znajden umetnik v zdelovanji lesnine, in v tkanji, in v pisanji iz višnjeve in zagorelorudeče volne, iz dvakrat omočeniga škerlata in iz tančice.

24. Vsiga zlata, kar so ga podelali za svetiše, in kar ga je bilo darovaniga v darilih, je bilo devet in dvajset talentov, in sedem sto in trideset seklov po svetišni tehtnici.[8])

25. Darovano pa je bilo od teh, ki so prišli v štetvo od dvajsetiga leta in čez, namreč od šestkrat sto in tri tavžent pet sto in petdeset obrambanih.

26. Memo tega je bilo sto talentov srebra,[9]) iz kteriga so bile vlite podlage svetiša in vrat, kjer visi zagrinjalo.

27. Sto podlag je bilo narejenih iz sto talentov; en talent se je štel za vsaktero podlago.

28. Iz tavžent sedem sto pet in sedemdeset seklov pa je naredil glavice stebram, ki jih je tudi okoval s srebram.

29. Brona pa je bilo darovaniga dva in sedemdeset tavžent talentov, in štiri sto seklov čez.

30. Iz njega so vlili podlage za stebre per vratih v šotor pričevanja, in bronasti altar z njegovim ognjišem, in vse posode, ki gredo v njegovo službo,

31. in podlage za stebre ne le okoli dvoriša, ampak tudi za stebre per njegovih vratih, in vse kôle šotora in dvoriša okoli in okoli.

XXXIX. Poglavje.

Duhovske oblačila so narejene, in vsa perprava za sveti šotor je dodelana.

1. Iz višnjeve in zagorelorudeče volne, iz dvakrat omočeniga škerlata in tančice je pa naredil oblačila, v ktere naj bi se oblačil Aron, kadar opravlja službo v svetišu, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu. Zgor. 28, 6.

2. Naredil je tedej naramnik iz zlata, iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omo-

7. Posamezni deli šotora so bili levitam prepuščeni, ker je bila njih dolžnost, jih hraniti, sveti šotor postavljati in ga razdérati.

8. Glej zgor. 25, 39: 30, 13.

9. V hebrejskim: „*iz sto talentov in 1775 seklov*“. Bilo je tedej 301,775 seklov; zakaj en talent znese 3000 seklov.

čeniga škerlata, in iz sukane tančice,

3. pisaniga dela; in je razrezal zlate plošice, ter jih raztegnil v niti, de so se môgle zviti z votkam poprešnjih barv,

4. in dva roba, ki sta se na obeh straneh s koncama zapenjala,

5. in pas iz ravno tistih barv, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

6. Napravil je tudi dva onikova kamna, vložena in vdelana v zlató, in vanja so bile vrezane po pečatnikarjevi umetnosti imena Izraelovih otrók;

7. in ji je djal na strani naramnikove Izraelovim otrokam v spomin, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

8. Naredil je tudi napersnik, lepó pisaniga dela, kakoršno je bilo naramnikovo delo, namreč iz zlata, iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, in iz sukane tančice,

9. štirvoglatiga, v dve gubi, ped dolziga in širociga,

10. in je vanj vdelal štiri verste drazih kamnov; v pervi versti so bili: karneol, topas in smaragd;

11. v drugi: karbunkel, safir in jaspis;

12. v tretji: hijacint, ahat in ametist;

13. v četerti: krizolit, onik in beríl; bili so z zlatam obdani in vdelani po svojih verstah.

14. V te dvanajstere kamne pa so bile vrezane imena dvanajsterih Izraelovih rodov, v slehernega eno imé.

15. Naredili so tudi napersniku verižici, ki ste bile sklenjene, iz nar čistejšiga zlatá,

16. in dva zapona, in toliko ročkov iz zlata; djali so pa ročka na obe strani napersnika,

17. iz kterih naj bi visele dve zlati verižici, ki so ji vtaknili v zapona, ki sta iz voglov napersnika molela.

18. To vse se je spredej in zadej[1]) takó oblegalo, de sta se naramnik in napersnik skupej zapenjala,[2])

19. in sta se proti pasu še bolj terdno sklenila po ročkih, ki ji[3]) je vezala višnjeva preveza, de nista[4]) ohlapna sem ter tje mahala, in se eden od druziga premikala, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

20. Naredili so tudi suknjo za pod naramnik vso višnjevo,

21. in luknjo za glavo v zgornjim kraji proti sredi, in stkan robec okrog luknje,

22. spodej pa per nogah margaranove jabelka iz višnjeve in zagorelorudeče volne, iz škerlata, in iz sukane tančice,

23. in zvončke iz nar čistejšiga zlata, ktere so djali med margaranove jabelka ob robu suknje okrog in okrog,

24. spet zlat zvonček in spet margaranovo jabelko, s kterimi

1. spredej, kjer ste bile verižici k naramnicam perpete, in zadej, kjer ste spodnje vervici (gl. zgor. 28, 28.) proti herbtu nad pasam za ročka visele.
2. V hebrejskim je natanko popisano, kako se je napersnik proti pasu perpenjal. Perm. pogl. 28, 26—29.
3. ročka.
4. namreč naramnik in napersnik.

je hodil ozaljšan véliki duhoven, kadar je službo opravljal, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

25. Naredili so tudi suknje iz tančice, tkavskiga dela, Aronu in njegovim sinovam,

26. in kape z njih venčki iz tančice,

27. tudi platnene hlače iz tančice,

28. pas pa iz sukane tančice, iz višnjeve in zagorelorudeče volne, in iz dvakrat omočeniga škerlata, pisaniga dela, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

29. Tudi so naredili šínico svetiga češenja iz nar čistejšiga zlata, ter so napisali vanjo po pečatnikarjevim delu: Sveto Gospodu,

30. in so jo pervezali na kapo z višnjevo prevezo, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

31. Dokončano je bilo tedej vse delo šotora in strehe pričevanja; Izraelovi otroci so namreč vse takó naredili, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

32. In so pernesli[5]) šotor, in streho, in vso perpravo: ročke, deske, zapahe, stebre in podlage,

33. odejo iz rudečkastih ovnovih kož, in drugo odejo iz plavkastih kož,

34. zagrinjalo, skrinjo zaveze, droga in spravni pokrov,

35. mizo z vsimi njenimi posodami in pokladnimi kruhi,

36. svečnik, svetilnice, in njih perpravo z oljem vred,

37. zlati altar, in mazilo, in kadilo iz dišav,

38. in zagrinjalo nad šotorove vrata,

39. bronasti altar, omrežje, droga, in vse njegove posode, umivalnik z njegovo podlago, zagrinjala za dvoriše, in stebre z njih podlagami,

40. zagrinjalo nad vrata v dvoriše, in njegove verví in kôle; takó de se ni pogrešalo nobene posode, ki so bile zapovedane, de naj se napravijo za službo šotora in za streho zaveze,

41. tudi oblačila, ki jih nosijo duhovni v svetišu, Aron namreč in njegovi sinovi,

42. so pernesli Izraelovi otroci, kakor je bil zapovedal Gospod.

43. Ko je Mojzes vse to vidil dokončano, jih je blagoslovil.[6])

---

5. Mojzesu.

6. Izraelove otroke. — Po mislih svetih očakov je bil sveti šotor s svojimi posameznimi deli predpodoba kraljestva Božjiga, ki ga je Jezus Kristus ustanovil. V tem le sta si zlasti podobna. Sveti šotor je bil celota, in vsi posamezni deli te celote so se popolnama sklepali in zlegali; kraljestvo Kristusovo, njegova sveta cerkev je zedinjena v svojih udih po ljubezni, ki je zvez popolnamosti (Kološ. 3, 14.). Sveti šotor je bil ogernjen z mnogoterimi odejami, ki so bile zunej dlakaste in neočitne, znotrej pa lepe in zale; v cerkvi nimajo pravi verniki zunej nad seboj nič posebniga in slovečiga, znotrej pa so polni lepote in svetosti (Vis. pes. 1, 5. Ps. 44, 14—15.). V svetim šotoru je bila skrinja postave, na mizi izpostavljeni kruhi, kadilni altar in svetilnik; v cerkvi je Kristus naša postava, v kterim so vsi zakladi modrosti in spoznanja skriti (Kol. 2, 3.). On je vedno pričujoči, nar svetejši kruh življenja (Jan. 6, 35.), vedno puhteče kadílo spravne priprošnje per Bogu (Jan. 17, 9: 1. Jan. 2, 1.), in svečnik s sedmerimi svetili po sedmerih darovih svetiga Duha (Iz. 11, 2.). Zunej okrog svetiga šotora je bil dvor za vse Izraelce

XL. Poglavje.

Sveti šotor se sostavlja. Tudi dvoriše se napravi okrog šotora. Ko je bilo vse dodelano, je oblak pokril sveti šotor in veličastvo Gospodovo ga je napolnilo.

1. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:
2. Pervi dan perviga mesca[1]) postavi šotor pričevanja,
3. in vanj postavi skrinjo, ter spusti pred njo zagrinjalo,
4. in pernesi vanj mizo, in položi na njo, kar je po postavi zapovedano.[2]) Stojí naj v njem svečnik s svojimi svetilnicami,
5. in zlati altar, na kterim naj se zažiga kadilo pred skrinjo zaveze. Obesi zagrinjalo nad šotorove vrata,
6. in pred njega postavi altar za žgavne daritve,
7. umivalnik pa med altar in šotor, in ga napolni z vodo.
8. Dvoriše in njegove vrata obdaj z zagrinjali,
9. in vzemi mazilno olje, ter mazili šotor in vse njegove posode, de bodo posvečene:
10. altar za žgavne daritve in vse njegove posode,
11. umivalnik z njegovo podlago, vse posveti z mazilnim oljem, de bo presveto.
12. In perpelji Arona in njegove sinove pred vrata v šotor pričevanja, in umite z vodo
13. obleci v svete oblačila, de mi služijo, in de jim maziljenje tekne v večno duhovstvo.
14. In Mojzes je storil vse, kar je bil zapovedal Gospod.
15. Tedej v pervim mescu druziga leta, pervi dan mesca je bil postavljen šotor,
16. in Mojzes ga je bil postavil, ter je položil deske, in podlage, in zapahe, in je postavil stebre,
17. in je razpel streho čez šotor in odejo nanj položil, kakor je bil Gospod zapovedal.
18. Djal je tudi pričevanje v skrinjo, spodej je vtaknil droga, zgorej pa je položil spravni pokrov.
19. Ko je bil pernesel skrinjo v šotor, je obesil pred njo zagrinjalo, de bi dopolnil Gospodove povelja.
20. Postavil je tudi mizo v šotoru pričevanja na severjevo stran zunej zagrinjala,
21. in je djal na njo po versti pokladne kruhe, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu.
22. Tudi je postavil svečnik v šotor pričevanja mizi nasproti na južni strani,
23. ter je razstavil po versti

---

in tudi za ptujce, ki so med njimi prebivali; v cerkvi je še veliko več prostora in perložnosti se vdeležiti Kristusovih gnad; zakaj Kristus je prišel na svét za vse (Kol. 1, 28.), in se je na križu, kakor na altarji, ki je na dvoru za žgavne daritve napravljen, za vse daroval, kteri si hočejo v prid oberniti njegovo presveto daritev.

1. pervi dan mesca nizana, ki je bil po izhodu iz Egipta pervi dan druziga leta. Perm. v. 15.
2. izpostavljeni kruhi.

svetilnice po povelji Gospodovim.

24. Postavil je tudi zlati altar pod streho pričevanja zagrinjalu nasproti,

25. in je zažgal na njem kadilo iz dišav, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu.

26. Tudi je razpel zagrinjalo nad vratmi v šotor pričevanja,

27. in je postavil altar za žgavne daritve na dvorišu pričevanja, in je daroval na njem žgavne in jedilne daritve, kakor je bil Gospod zapovedal.

28. Postavil je tudi umivalnik med šotor pričevanja in altar, in ga je napolnil z vodo.

29. In umivali so si v njem Mojzes, in Aron, in njegovi sinovi roke in noge,

30. kadar so hodili pod streho zaveze, in se bližali altarju, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu.

31. Napravil je tudi dvoriše okrog šotora in altarja, in je obesil zagrinjalo nad vrata v dvoriše. Ko je bilo vse dokončano,

32. je pokril oblak šotor pričevanja, in veličastvo Gospodovo ga je napolnilo.[3]) 4. Mojz. 9, 15: 3. Kralj. 8, 10.

33. In Mojzes ni mogel iti pod streho zaveze; zakaj oblak je vse pokril, in veličastvo Gospodovo se je blisketalo, ker je oblak vse pokril.

34. In kadar se je oblak vzdignil od šotora, so se vzdignili tudi Izraelovi otroci trumama na pot;[4])

35. ako je pa nad njim visel, so ostali na tistim mestu.

36. Oblak Gospodov je namreč ležal na šotoru po dnevu, ogenj pa po noči, kar je vidilo vse Izraelovo ljudstvo po vsih svojih staniših.

---

3. de se je vidilo.
4. v trumah, v ktere so bili razdeljeni.

VVOD

v

tretje Mojzesove bukve.

Tretje Mojzesove bukve se imenujejo v greški in latinski prestavi „*liber leviticus*“ (beri „*levitikus*“), to je, „*bukve levitovske*“; imenujejo se pa zato takó, ker obsegajo zlasti postave in šege, ki so jih mógli leviti spolnovati ob darovanji mnogoterih daritev in ob praznovanji zapovedanih praznikov. Te postave in šege pa je Bog razodeval Mojzesu precej po tem, ko je bil postavljen sveti šotor, in sicer ob mnozih časih, berž ko ne, v pervim mescu druziga leta po izhodu, ker se četerte Mojzesove bukve začnejo s pervim dnevam druziga mesca tega leta. Desiravno nimajo te bukve v hebrejskim posebniga imena, jih venderle judovski učeniki večkrat imenujejo „*bukve*“ ali „*postavo duhovnov*“; ravno takó se imenujejo tudi v sirski in v arabski prestavi.

TRETJE MOJZESOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Zapovedi za žgavne daritve.[1])

1. Gospod pa je poklical Mojzesa, in je govoril z njim s šotora spričevanja, rekoč:

2. Govôri z Izraelovimi otroci, ter jim reci: Ako kdo zmed vas pernese dar Gospodu od živine, to je, naj ga daruje od goveje živine ali pa od drobnice,[2])

3. ako je njegov dar žgavna daritev od goveje živine, naj daruje samca brez madeža pred vratmi snidniga šotora, de si nakloni Gospoda.[3]) 2. Mojz. 29, 10.

4. In položi naj svojo roko na glavo darú,[4]) in bo prijeten *(Gospodu)*, in mu bo téknil v spravo.

5. In naj zakolje tele pred Gospodam, in duhovni, Aronovi sinovi, naj pernesó njegove kervi, in naj jo zlivajo okoli altarja,[5]) ki je pred šotorovimi vratmi.

---

1. Izraelci so imeli dvojne daritve, kervave iz živalstva, in nekervave in rastlinstva. Kervave daritve so bile klavne daritve, in razdelili so jih 1) v žgavne, ktere so se razun kože čisto sežgale na altarji in so pomenile darivcovo popolnama darovanje Bogu; 2) v mirne ali prosivne in hvalivne daritve, kjer se je le nekaj sežgalo, drugo pa se je obernilo v daritevske pojedine, de bi se skazovala Bogu dolžna hvaležnost za prejete in še prejemljive dobrote; 3) v daritve za grehe in zadolženja, kjer se je en del na altarji, drugi pa zunej šotora sežgal, ali pa duhovnam prepustil, — v spravo za grehe. — Glej zastran namena in zmožnosti izraelskih daritev Hebr. 10. S tega lista se vidi, de so daritve stariga zakona le zunej pred svetam Izraelce opravičevale. Notranje opravičenje pred Bogam je Izraelec le z vero v obljube Božje dosegel, med kterimi je bila nar imenitniši obljuba prihodnjiga Odrešenika (1. Mojz. 15, 6. Hebr. 11.).

2. od ovac ali koz. Glej v. 10.

3. V hebrejskim: „*pred vratmi šotora spričevanja, de bode dopadljiv Gospodu*“.

4. de se v mislih postavi namesti darú, in s tem svoje grehe spozna; zakaj desiravno so žgavne daritve zlasti opravljali, de so z njimi Bogu svojo pokoršino skazovali, in se mu popolnama darovali, so vender le tudi z njimi sklepali prošnjo za spravo, ker človek v svoji popačenosti nobeniga bogoslužniga dela ne more opraviti, de bi se zraven tega in pred vsim drugim tudi ne spomnil svoje pregrešnosti, sprave z Bogam in poboljšanja svojiga življenja. Zato so bile žgavne daritve tudi spravne daritve. Perm. spod. 16, 24.

5. v znamnje, de je treba vso svojo termo, svoje serce z vsimi počutnimi nag-

6. In potem ko se dar iz kože dene,[6]) naj ude razsekajo na kosce,

7. in naj podtaknejo ogenj na altarji pod germado derv, ki so jih bili poprej zložili,

8. in naj razsekane ude zverstama nanj položé, namreč glavo in vse, kar se derží jeter,[7])

9. drob in noge naj se operó v vodi, in duhoven naj sežge vse to[8]) na altarji v žgavno daritev in v prijetni duh Gospodu.

10. Ako je dar od drobnice, žgavni dar od ovac in kóz, naj daruje samca brez madeža,

11. in zakolje naj ga na altarjevi strani, ki je proti severju, pred Gospodam; njegovo kri pa naj izlijejo Aronovi sinovi okoli altarja,

12. in naj odločijo ude, glavo in vse, kar se derží jeter, in naj položé na derva, kterim naj se podtakne ogenj,

13. drob pa in noge naj se operó v vodi, in vse darove naj sežge duhoven na altarji v žgavno daritev in v prijetni duh Gospodu.

14. Ako se pa od ptičev pernese žgavni dar Gospodu, od gerlic ali od golobičev,[9])

15. naj ga duhoven pernese k altarju, in naj mu zavije glavo k vratu, ter naj ga našipne namesti rane, in naj spustí kri na altarjev krajnik,[10])

16. brahor na goltancu in perje naj verže blizo altarja proti jutrovi strani na kraj, kamor se po navadi pepel meče,

17. in naj ga zlomi med perutnicami, in naj ga ne razreže, tudi ne razdelí[11]) z železam, in naj ga sežge na altarji, ko se je dervam ogenj podtaknil. Žgavna daritev je, in dar prav prijetniga duha Gospodu.

II. Poglavje.

Zapovedi zastran nekervavih ali jedilnih daritev.

1. Ako hoče kdo kaj od jedi Gospodu v dar pernesti,[1]) naj bo njegov dar čista pšenična moka, in naj vlije olja na njo, in naj kadila zraven dene,[2])

2. in naj pernese duhovnam,

njenji in željami Božji volji darovati; ker kri je nar poglavitniši mesto živalskiga ali telesniga življenja; zatorej jo Bog hoče.

6. Glej spod. 7, 8.

7. V hebrejskim: „*vso mast*“ i. t. d.

8. to je, vse kosove.

9. Bog si je tudi manjih žival in ptic v dar zvolil, de bi zamogli tudi ubožniši Izraelci darovati.

10. V hebrejskim: „*na altarjevo steno*“. Rane so delali s palcovim nohtam.

11. To bodi darivcu pomenljiva podoba, de naj svojo poželjivo natoro krotí, ne pa de bi jo končal.

1. Tudi jedila so darovali, de so zamogli tudi nar ubožniši Izraelci žgavne darove opravljati.

2. Olje je jutrovcam per pekarii to, kar je nam sirovo maslo. Kadilo je pomenilo molitev, ki se k Bogu vzdiguje.

Aronovim sinovam, kterih eden naj vzame polno pest moke, in olja, in vse kadilo, in naj v spomin[3]) na altar položí v nar prijetniši duh Gospodu.

3. Kar pa od darú ostane, je Aronovo in njegovih sinov, to je, presveto od darov Gospodovih.[4]) Sir. 7, 34.

4. Kadar boš pa kaj v peči pečeniga v dar pernesel, naj bo iz pšenične moke, namreč kruhi brez kvasa[5]) z oljem zmešani[6]) in opresni mlinci z oljem pomazani.

5. Ako bo tvoj jedilni dar kej ocvertiga, naj bo iz pšenične z oljem umešene moke in brez kvasu,[7])

6. in razdeli ga v kosóve, in vli nanj olja.

7. Če je pa tvoj jedilni dar kaj na ražnji pečeniga, naj bo tudi pšenična moka z oljem umešena,[8])

8. in ko jo boš daroval Gospodu,[9]) jo daj duhovnu v roke.

9. In ko jo bo daroval, naj vzame spomin[10]) od darú, in naj ga sežge na altarji v prijetni duh Gospodu,

10. kar pa ostane, naj bo Aronovo in njegovih sinov, ko presveto od darov Gospodovih.

11. Sleherni jedilni dar, ki se Gospodu daruje, naj bo brez kvasu,[11]) nič kvaseniga ali medeniga[12]) naj se ne žge v dar Gospodu.

12. Le samo pervíne od tega nosíte v darilo Gospodu;[13]) na altar pa naj se ne pokladajo v prijetni duh.

13. Kar koli v dar perneseš, osoli, in ne jemlji soli zaveze svojiga Boga od svojiga darovanja.[14]) Per slehernim svojim darovanji daruj soli. Mark. 9, 48.

14. Ako boš pa pernesel Gospodu v dar od pervín svojiga žita še od zeleniga klasja, ga na ognji posuši in v moko stolci, in takó daruj Gospodu svoje pervíne,

15. in olja nanje vli in kadila zraven deni; ker jedilni dar Gospodov je to.

16. Od tega naj sežge duhoven v spomin darovanja en del stolčene moke, in olja, in vse kadilo.

3. to je, v dar. Daritev se imenuje spomin, ker naj bi Boga spominjala njegovih usmiljenja polnih obljub.
4. ko Bogu posvečen dar, ki naj bi ga le namestniki Božji vživali.
5. v pomenljivo znamnje darivcu, de mora čist biti; zakaj kvas je pomenljiva podoba pokaženiga serca (1. Kor. 5, 8.); olje in kadilo poočitujete duhovno maziljenje in molitev.
6. V Vulgati: „*z oljem pokropljeni*“ i. t. d.
7. neka pečena kaša.
8. nekaki opraženi mlinci.
9. V hebrejskim: „*in ko jo boš na altar pernesel*“.
10. en del darú v spomin.
11. Glej zgor. v. 4.
12. Méd je podoba sladnosti in nečistosti, ki je sicer sladka, tode ima grenke nasledke. Kdor daruje, je mora prost biti (Teod.).
13. Izraelci so mogli nekoliko svojih perdelkov Gospodu darovati, preden so jih jeli vživati. Te so pervence imenovali in so jih duhovnam dajali. Gl. 4. Mojz. 18, 11 — 14.
14. Sol je podoba nestrohljivosti, in torej stanovitnosti zaveze. Gl. 4. Mojz. 18, 19: 2. Kron. 13, 5.

III. Poglavje.

Zapovedi zastran mirnih daritev.

1. Ako je njegov dar mirna daritev,[1]) in hoče darovati od goved, naj daruje ali samca ali samico brez graje Gospodu.

2. In naj položí roko na glavo svojiga darú,[2]) in naj se zakolje per vratih snidniga šotora, in Aronovi sinovi, duhovni, naj zlijejo kri okrog altarja.

3. In naj pernesejo od zahvalniga darú Gospodu v dar mast, ktera drob pokriva, in kar koli je mastí znotrej. 2. Mojz. 29, 13.

4. Dve ledvici z mastjo, s ktero so lakotnice pokrite, in jeterno péčico z obistjem vred,[3])

5. in letó naj sežgó na altarji v žgavni dar,[4]) ko se ogenj pod derva vtakne, v dar nar prijetnišiga duha Gospodu.

6. Ako je pa njegov dar zmed ovac in mirna daritev, naj si že daruje ali samca ali samico, morata biti brez graje.

7. Ako daruje jagnje pred Gospodam,

8. naj položí svojo roko na glavo svoje daritvine živali, ki naj se zakolje per vratih snidniga šotora; in Aronovi sinovi naj zlijejo njegovo kri okoli altarja,

9. in naj pernesó od mirne daritve Gospodu v dar mast in ves rep,[5])

10. z ledvicami vred,[6]) in mastjo, ki pokriva trebuh in vse oserčje, in obe obisti z mastjo, ki je per čevah, in péčico od jeter z obistmi vred,[7])

11. in duhoven naj letó sežge na altarji ognju v žert in Gospodu v dar.

12. Ako je koza njegov dar, in jo hoče darovati Gospodu,

13. naj položí svojo roko na njeno glavo, in naj jo zakolje per vratih snidniga šotora; in Aronovi sinovi naj zlijejo njeno kri okoli altarja.

14. In naj vzamejo od njé v žert Gospodoviga ognja mast, ki pokriva trebuh in vse oserčje.

15. Obe ledvici s péčico,[8]) ki

---

1. Mirne daritve so Izraelci opravljali, de so z njimi Bogu za prejete dobrote dolžno hvaležnost skazovali, ali pa si novih dobrot prosili. Imenujejo se takó zato, ker Izraelci z besedo „*mir*“ vse dobro zaznamnjajo. Teh daril se je nekoliko sežgalo, nekoliko duhovnam dalo, in nekoliko za pojedine obernilo, ktere naj bi perljudnost in ljubezen do bližnjiga budile in zviševale.
2. Glej zgor. 1, 4.
3. Z ledvicami vred naj péčico odrežejo.
4. Mast in ledvice so podoba živalskiga ali telesniga življenja, ktero naj se Bogu daruje v zahvalo. V hebrejskim: „*na žgavni daritvi*“, to je, na vsakdanji (spod. 16, 12.) ali posebni. Hebrejsko pové, de so mast mirnih daritev na žgavne pokladali, in oboje sežigali.
5. ki per ovcah na jutrovim ni pravo meso, ampak neka mast, ki jo jedo s kruham ko per nas sirovo maslo.
6. Namesti tega je v hebrejskim: „*na herbtnim gredeljnu naj se odreže*“.
7. Glej zgor. v. 4.
8. V hebrejskim: „*z mastjo*“.

je nad njima zraven čev, in jeterno mast[9]) z obistima vred;[10])

16. in letó naj sežge duhoven na altarji ognju v žert in v nar prijetniši duh. Vsa mast naj bo Gospodova

17. po večni postavi per vsih vaših rodovinah in prebivališih; ne kervi in ne masti nikar ne jejte.[11])

IV. Poglavje.

Zapovedi zastran spravnih daritev.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Povej Izraelovim otrokam: Ako je kdo po nevedama[1]) grešil, in zoper vse tiste Gospodove zapovedi[2]) kaj storil, kar je prepovedal storiti;[3])

3. ako je grešil pomaziljeni[4]) duhoven, in je ljudstvo v greh zapeljal,[5]) naj daruje za svoj greh tele brez graje Gospodu,

4. in naj ga perpelje k vratam snidniga šotora pred Gospoda, in naj položí svojo roko na njegovo glavo, in naj ga zakolje Gospodu,

5. tudi naj zajme teletove kervi, in naj jo nese v šotor pričevanja,

6. in ko bo omočil perst v kervi, naj pokropí z njo sedemkrat pred Gospodam proti svetišnimu zagrinjalu,[6])

7. in naj pomazili z ravno to kervjo rogove Gospodu nar prijetnišiga kadilniga altarja, ki je v šotoru spričevanja; vso drugo kri pa naj zlije k znožju altarja žgavnih daritev per šotorovih vratih.

8. In teletovo mast za greh[7]) naj proč vzame, ne le tisto, ktera pokriva oserčje, ampak tudi vse drugo, kar je znotrej;[8])

9. obe ledvici in péčico, ki je na njima zraven čev, in mast per jetrih z obistima[9]) vred,

9. V hebrejskim: „*s péčico*“.
10. V hebrejskim: kakor zgor. v. 4.
11. Govorí se tukej od tiste masti, kakor zgorej; mast, ki se je druziga mesa deržala, so Izraelci smeli jesti; tako tudi zgor. v. 5. Zastran prepovedi kervi glej 1. Mojz. 9, 4. Zgor. 1, 5.
1. ali iz pogreška, desiravno zadolženiga.
2. bolj prav: prepovedi.
3. naj opravi daritev za greh. Le, kdor je iz nevednosti ali pogreška zoper kako postavo Božjo ravnal, se je zamogel z daritvijo za grehe očistiti zadolženja in kazni; kdor je postavo premišljeno in očitno prelomil, tega so ko puntarja zoper Boga s smertjo kaznovali. Gl. 4. Mojz. 15, 30. Takimu je bila njegova lastna smert v spravo za njegov greh, ako jo je skesano in gledé na obljube Božje preterpel.
4. véliki duhoven. Gl. 2. Mojz. 29, 7.
5. V hebrejskim: „*grešil v zadolženje ljudstva*“. Ljudstvo se navadno pogrezva v grehe svojih duhovnov. Glej 1. Kralj. 2, 17.
6. notranjimu.
7. teletovo mast v darítev za grehe namenjeno.
8. med drobam.
9. Glej zgor. 3, 15.

10. kakor se proč vzame od teleta mirne daritve, in to naj sežge na altarji žgavne daritve.

11. Kožo pa in vse meso z glavo, in nogami, in drobam, in blatam,

12. in z vsim truplam vred naj zanese zunaj šotoriša na čeden kraj, kamor se pepel stresa, in zažge na kupu derv, de zgori na kraji streseniga pepela.[10])

13. Ako je pa vse Izraelovo kardelo nevedama grešilo, in po zmotnjavi kaj storilo, kar je zoper Gospodovo zapoved,

14. in je potem svoj greh spoznalo, naj daruje za svoj greh tele, in naj ga perpelje k šotorovim vratam,

15. in starašini ljudstva naj položé roke na njegovo glavo pred Gospodam. In ko bo tele zaklano pred Gospodovim obličjem,

16. naj nese duhoven, ki je bil maziljen, od njegove kervi v snidni šotor,

17. in naj pomoči perst vanjo, ter pokropi sedemkrat proti zagrinjalu,

18. in naj pomazili z ravno tisto kervjo rogove altarja, ki je pred Gospodam v šotoru pričevanja; vso drugo kri pa naj zlije k znožju altarja žgavnih daritev, kteri je per vratih šotora pričevanja,

19. in naj vzame vso njegovo mast, in naj jo sežge na altarji,

20. in naj s tem teletam ravno takó stori, kakor je s pervim storil; in ko bo duhoven zanje prosil, jim bo Gospod milostljiv.[11])

21. Tele pa naj zanese zunaj šotoriša, in naj ga sežge kakor perviga; ker je za greh množice.

22. Ako je poglavar grešil, in zmed več druziga kaj nevedama storil, kar je prepovedano po Gospodovi zapovedi,

23. in je potem svoj greh spoznal, naj pernese Gospodu v dar od koz kozliča brez graje,

24. in naj položí svojo roko na njegovo glavo, in naj ga zakolje na tistim kraji, kjer se po navadi kolje žgavni dar pred Gospodam, ker je za greh,[12])

25. naj duhoven pomoči perst v kri darú za greh, in naj se dotakne rogov altarja žgavnih daritev, in ostalo kri naj zlije k njegovimu znožju,

26. mast pa naj sežge na altarji, kakor je per mirnih darovih navada; ter naj duhoven zanj in za njegov greh prosi,[13]) in mu bo odpušen.

27. Ako je pa kdo zmed nizkiga stanu po nevedama grešil, de je kaj taciga storil, kar je po Gospodovi zapovedi prepovedano, in se je pregrešil,

28. in je spoznal svoj greh, naj daruje kozo brez graje,

---

10. v pomenljivo znamnje, de greh izobči zmed srenje, in v predpodobo, de bo tudi Kristus zunej mesta na križu umerl. Gl. Hebr. 13, 11 — 12.

11. V hebrejskim: . . . *„storil; in takó naj jih duhoven spravi, in jim bo odpušeno“*.

12. Le per tacih daritvah je duhoven pomazal rogove altarja, ki je bil namesto Boga in je prejemal namesti kervi ali življenja grešnikoviga kri darovane živali.

13. V hebrejskim: *„Takó ga bo duhoven očistil njegoviga greha, in mu bo odpušeno“*.

29. in naj položí roko na glavo darú, ki je za greh, in naj jo zakolje na kraji žgavniga darú,

30. in duhoven naj vzame od njene kervi na svoj perst, in naj se rogov altarja žgavnih daritev dotakne, in ostalo naj zlije k njegovimu znožju,

31. vso mast naj pa proč vzame, kakor se per mirnih darovih navadno proč jemlje, in naj jo sežge na altarji v prijetni duh Gospodu, in on naj zanj prosi, in mu bo odpušeno.

32. Ako je pa od drobnice pernesel dar za greh, namreč ovco brez graje,

33. naj položí roko na njeno glavo, in naj jo zakolje na kraji, na kterim se navadno koljejo živali za žgavne daritve,

34. in duhoven naj vzame s svojim perstam njegove kervi, in naj se dotakne rogov altarja žgavnih daritev, in ostalo naj zlije k njegovimu znožju,

35. tudi vso mast naj proč vzame, kakor se proč jemlje mast ovna, ki se zakolje v mirno daritev, in naj jo sežge na altarji v dar Gospodu; ter naj prósi[14]) zanj in za njegov greh, in mu bo odpušeno.[15])

V. Poglavje.

Zapovedi zastran daritev za zadolženje.[1])

1. Ako kdo greší, in slíši persegati, in je priča, ker je ali sam vidil, ali sicer zvedil; če tega ne pové, ima sam krivico.[2])

2. Slehern, kdor se kaj nečistiga dotakne, naj si že bo ali od zverine umorjeno, ali samo od sebe pogine, ali bodi si kakošna druga laznina,[3]) in bi svoje nečistosti pozabil, se zadolží, in je grešil;

3. in ako se kaj nečistiga do-

14. V hebrejskim: „*Takó ga bo duhoven očistil njegoviga greha, in mu bo odpušeno*“.

15. Kakó de je bilo odpušenó, glej zgor. pogl. 1. razl. 1.

1. Takó se imenujejo te daritve v hebrejskim sv. pismu. Naša latinska prestava, ki se tukej sploh zlo loči od hebrejskiga, jih v naslednjih dveh poglavjih, kjer jih z daritvami za greh spremení, celo nič ne omeni; v sedmim poglavji jih imenuje daritve za hudodelstvo (pro delicto), nasproti daritvam za kak greh (pro peccato); kaže se, de ona razloček med daritvami za greh in za zadolženje v to stavi, de so se perve za manji, druge pa za veči pregrešenja opravljale. To pa vender ni povsod takó. Ako permeriš prilike, ob kterih so se opravljale, bi se utegnil tale razloček pokazati. Daritve za greh so se opravljale za pregreške in pergoje, ktere je kdo bolj iz lastne slabosti (zgor. 4, 3. 13. 22. 27.) storil, in nad seboj skusil, ne pa de bi bila prilika od drugod prišla; daritve za zadolženje pa so se opravljale za pregreške in pergoje, kterim se je le bolj od zunej po kaki osebi (v. 1. 4.) ali reči (v. 2. 3. 15. pogl. 6, 1 — 7.) prilika dala, takó de je per pervih pregreških in pergojah človek le bolj sam kriv, se sam zadolží, per druzih pa je bolj obdolžen.

2. V hebrejskim: „*in nosi svoje zadolženje*“ — po svoji dolžnosti sodniku ne naznani. Zadnji stavek k ti in naslednjim trem verstam je v hebrejskim v 5. versti.

3. V hebrejskim: „*mertvo truplo kake nečiste lezeče živali*“. Glej spod. pogl. 11.

takne per človeku, kakoršne koli nečistosti,[4]) po kteri se človek navadno ognusi, in tega pozabi, potem se pa spomni, je zadolženju podveržen.

4. Slehern, kteri je persegel, in je s svojimi ustmi izrekel, de hoče ali kaj hudiga ali kaj dobriga storiti, in je to še s persego in z besedo poterdil,[5]) in je pozabil, potem pa se je spomnil svojiga zadolženja,

5. naj dela pokoro za greh,[6])

6. in naj daruje od čede ovco ali kozo, in duhoven naj moli zanj in za njegov greh;[7])

7. ako pa ne more živinčeta darovati, naj daruje Gospodu dve gerlici ali dva mlada goloba, eniga za greh,[8]) in eniga v žgavni dar, Spod. 12, 8. Luk. 2, 24.

8. in naj ji da duhovnu, kteri naj perviga daruje za greh in naj zavije njegovo glavo proti perutam, takó de se vratú derži, in de se popolnama ne odterga.

9. In naj pokropí z njegovo kervjo steno altarjevo; kar koli pa je bo ostalo, naj jo pustí, de k dnu altarja skaplje, ker je za greh.[9])

10. Druziga naj pa po navadi sežge v žgavni dar,[10]) in duhoven naj zanj in za njegov greh prosi, in mu bo odpušeno.[11])

11. Ako pa njegova roka ne premore dveh gerlic ali dveh mladih globov darovati, naj daruje za svoj greh deseti del efa[12]) pšenične moke; pa naj ne vliva vanjo olja,[13]) naj tudi ne perdeva kaj kadila,[14]) zato ker je za greh.

12. In naj jo da duhovnu, in

---

4. v ktero je nevedama zašel, in se ne ravná po postavah zastran očiševanja, potem ko se nečistosti spomni. V hebrejskim *„in to nevedama, in se ognusi in zadolži“*.

5. Duša, ki se nepremišljeno rotí in brez premislika obljube dela, in jih ne spolni. *„Ali kaj hudiga“* pomeni tukej kaj natorsko hudiga, na priliko: tepenje, post i. t. d., ne pa dušno hudiga, kar se nikdar ne sme storiti, ako bi se bilo tudi obljubilo.

6. V hebrejskim: *„ako se tedej kdo v eni ali drugi teh rečí* (v. 1 — 4.) *pregreši, naj* (duhovnu vpričo Boga) *spozna, v čim se je pregrešil“*. Obtoževanje grehov je bilo tedej že v starim zakonu zapovedano.

7. V hebrejskim se ta versta takole bere: *„in naj pernese Gospodu zadolžbensko daritev za svoj greh, samico drobnice, ovco ali kozo v daritev za greh, in duhoven naj ga spravi zavoljo njegoviga greha“*. De se tukej in tudi drugej daritev za zadolženje tudi daritev za greh imenuje, se ne izhaja od tod, kakor nekteri mislijo, kakor de bi bila oboja daritev enaka, temuč od tod, ker si niso mislili zadolžbenske daritve brez greha, in tudi nasproti ne daritve za greh brez zadolženja.

8. V hebrejskim: *„eniga v daritev za greh“*.

9. V hebrejskim: *„to je daritev za greh“*.

10. Glej zgor. 1, 14 — 17. Za daritvijo za greh je nasledovala žgavna daritev, ker ni še dosti, de je kdo greha prost, temuč mu je tudi potrebno, de se Bogu popolnama daruje in čistiga ohrani.

11. V hebrejskim, kakor zgor. 4, 26.

12. to je, en gomor. Glej 2. Mojz. 16, 16.

13. ki je pomenljiva podoba veselja, ker je treba zavoljo greha žalovati.

14. v pomenljivo znamnje, de greh ne razširja lepiga duha, ampak smrad.

on naj polno pest od nje vzame in sežge na altarji v spomin[15]) njemu, ki jo je daroval,

13. in naj zanj móli in ga spravi,[16]) ostali del pa naj ima on v dar.

14. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

15. Ako je kdo nevedama prelomil šege in se pregrešil v tem, kar je posvečeniga Gospodu,[17]) naj daruje za svoj greh ovna brez madeža zmed čede, ki se zamore kupiti za dva sekla[18]) po svetišni tehtnici.[19])

16. In naj še storjeno škodo poverne, in peti del zraven perdene in ga da duhovnu, ki naj zanj moli, in naj daruje ovna, in mu bo odpušeno.

17. Če je kdo po nevedama grešil, in kaj storil tega, kar je po Gospodovi zapovedi prepovedaniga,[20]) in greha kriv spozna svoje zadolženje,

18. naj pernese duhovnu od čede ovna brez madeža po meri in cenitvi greha,[21]) kteri naj zanj móli, ker je nevedama storil, in mu bo odpušeno;

19. zakaj nevedama se je pregrešil zoper Gospoda.[22])

VI. Poglavje.

Daritev za zadolženje. Vsakdanja daritev. Vedni ogenj na altarji. Jedilna daritev in daritev duhovnov.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Kdor se pregreší, in z zaničevanjem Gospoda svojimu bližnjimu shranjeno utají, kar je bilo njegovi zvestobi zaupaniga, ali mu kej po sili vzame, ali ga v sramoto perpravi,[1])

3. ali zgubljeno reč najde, in po krivi persegi še zraven utají, ali kar koli druziga zmed več taciga stori,[2]) s čemur se ljudje pregrešé,

4. ko je bil prepričan zadolženja, naj poverne

5. vse popolnama, kar koli je

---

15. v spomin, de se ga Bog spominja. V hebrejskim: „*v spomin in daritev za greh*“.

16. Glej zgor. v. 10. in razl.

17. če kaj zamudi per darovih, ki so duhovnovi, če ne da desetine ali pervencov i. t. d.

18. dva sekla vrednosti. Glej 2. Mojz. 30, 13.

19. Glej spod. 27, 25.

20. Prej ko ne, se tukej govorí od šegnih zapoved in navad; ako jih človek ne spolnuje, je tako rekoč od zunej obdolžen; v pogl. 4, 27. pa se govorí od nravnih zapoved.

21. po duhovnovi razsodbi in cenitvi bodi oven zadolženju permerjen; kolikor veči je zadolženje, toliko veči vrednosti mora tudi oven biti.

22. V hebrejskim: „*To je daritev za zadolženje, s kterim se je zadolžil pred Gospodam*“.

1. V hebrejskim: „*ali ga ogoljufa*“. Govorí se od tacih grehov, ki so bili skriti in ne očitni pred sodbo, in zavoljo kterih je le vest človeka k pokori perganjala.

2. druge tatvine.

hotel po goljufii obderžati, in verh tega še peti del gospodarju, kterimu je bil naredil škodo,[3]) 4. Mojz. 5, 7.

6. za svoj greh[4]) pa naj daruje od čede ovna brez madeža, in naj ga da duhovnu po cenitvi in meri zadolženja, Zgor. 5, 18.

7. in on naj zanj móli pred Gospodam, in mu bo sleherno odpušeno, kar koli je v djanji storil.[5])

8. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

9. Zapovej Aronu in njegovim sinovam: Letó je postava žgavniga darú:[6]) Žge naj se na altarji vso noč do jutra;[7]) ogenj naj bo od ravno tega altarja.[8])

10. Duhoven naj bo oblečen v suknjo in platnene hlače; in naj pepel proč vzame, ki ga je naredil žreči ogenj, in naj ga dene zraven altarja,

11. potem naj perve oblačila sleče in druge obleče, in naj ga iz šotoriša zanese, in pustí, de se na prav čednim kraji popolnama v prah spepelí.

12. Ogenj pa na altarji naj vedno gorí, in duhoven naj mu kuri, in vsaki dan zjutrej derv perklada, in ko se žgavni dar[9]) nanj položí, naj zažge na verhu mast mirnih darov.[10])

13. Letó je večni ogenj, ki naj nikoli ne ugasne na altarji.[11])

14. Letó je postava za darove jedilnih[12]) in pitnih[13]) rečí, ktere naj darujejo Aronovi sinovi pred Gospodam in pred altarjem.

15. Duhoven naj vzame pest pšenične moke, ktera je z oljem pokropljena, in vse kadilo, ki je bilo na moko položeno; ter naj letó na altarji sežge v spomin nar prijetnišiga duha Gospodu. Zgor. 2, 2.

16. Ostali del pšenične moke pa naj povžije Aron s svojimi sinovi brez kvasú; ter naj jé na svetim kraji v šotorovim preddvoru.

17. Za tega voljo se pa ne sme okvasiti, ker se del od nje sežge Gospodu v dar. Letó bodi presveto, kakor za greh in za hudodelstvo.[14])

18. Le samo moški Aronove

3. V hebrejskim: „*vse poverne, . . . v dan spravne daritve;*“ tedej neutegama, brez odloga. Gl. Mat. 5, 24.

4. V hebrejskim: „*Tedej naj opravi za svoje zadolženje daritev Gospodu; perpelje naj ovna*“ i. t. d.

5. de mu bo odpušeno, v čemur se je zadolžil.

6. vsakdanje večerne daritve. Gl. 2. Mojz. 29, 39.

7. takó, de se vedno posamezni daritevni kosovi perkladajo.

8. Ogenj naj se ne jemlje od drugod.

9. ki se je vsako jutro daroval, in je, prej ko ne, do večera gorel, kakor večerni dar do jutra (v. 9.). To darovanje je tedej naznanjalo vedno hvalo in vedno zročevanje Bogu, kar smo storiti dolžni, in bilo je tudi lepa predpodoba vedne spravne prošnje Jezusa Kristusa.

10. in druzih darov, ki so bili na žgavni daritvi in z njo vred sežgani v lepi pomen, de je izročenje Bogu podlaga vsih pobožnih misel.

11. Po prihodu Kristusovim je po duhovno vedno gorel, kakor sam pravi per sv. Luk. 12, 49.

12. vsakdanjih.

13. V hebrejskim tega ni.

14. V hebrejskim: „*enako daritvi za greh in za zadolženje*“.

rodovine naj to jedo.[15]) Letó naj bo večna postava za vaše rodovine zastran Gospodovih darov; slehern, kdor se jih dotakne, bodi posvečen.

19. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

20. Letó je daritev Aronova in njegovih sinov, ktero naj darujejo Gospodu dan svojiga maziljenja. Deseti del efa pšenične moke naj darujejo v večni dar,[16]) polovico nje zjutrej in polovico zvečer.

21. Letá naj se z oljem pokropi[17]) in v ponvi ocre. Daruje naj jo pa še gorko[18]) v nar prijetniši duh Gospodu

22. duhoven, kteri je po pravici za očetam nastopil, in naj se vsa sežge na altarji;

23. zakaj sleherni dar duhovnov naj se sežge v ognji, in nobeden ne sme od tega jesti.[19])

24. Gospod pa je govoril Mojzesu, rekoč:

25. Povej Aronu in njegovim sinovam: Letó je postava darú za greh:[20]) Na tistim kraji, kjer se daruje žgavni dar, naj se zakolje pred Gospodam: presvet je.

26. Duhoven, ki ga daruje, naj ga jé na svetim kraji v preddvoru šotorovim.[21])

27. Kar koli se njegoviga mesa dotakne, bo posvečeno. Ako bo od njegove kervi oblačilo oškropljeno, naj se opere na svetim mestu.[22])

28. Perstena posoda pa, v kteri se je kuhal, naj se razbije;[23]) ako je posoda bronasta bila, naj se osterga, in z vodo poplakne.

29. Slehern moški iz duhovniga zaroda naj jé od njegoviga mesa, zakaj presveto je.

30. Daritev pa, ki se za greh zakolje, ktere kri se pernese v šotor pričevanja za spravo v svetišu,[24]) naj se ne jé, temuč sežge naj se z ognjem.[25]) Zgor. 4, 5. Hebr. 13, 11.

VII. Poglavje.

Zapovedi zastran daritve za zadolženje in zastran žgavnih, jedilnih in mirnih daritev. Prepoved masti in kervi. Persi majanja in pleče povzdigovanja.

---

15. Jedilna daritev je šla vsa Bogu (gl. zgor. 2, 1. opomb.); torej se je je moglo nekoliko sežgati, nekoliko pa so je povžili duhovni, Božji namestniki.
16. tedej ne le dan maziljenja, ampak od tega dne vsak dan.
17. V hebrejskim: „*napoji*“.
18. V hebrejskim: „*v koscih*“, kakor sploh darilo iz jedil. Gl. zgor. 2, 6.
19. tudi duhovni ne, ker so to jedilno daritev sami zase opravljali.
20. za kneze in druge ljudi (gl. zgor. 4, 22 — 35.); zakaj z drugimi daritvami za greh (zgor. 4, 12 — 21.) se je drugači ravnalo.
21. Ker Bog greh odvzame, je bila vsa daritev za greh njegova, in vse, kar se per darilih sicer vživa, je bilo njegovo, in tedej njegoviga namestnika, duhovna.
22. de se, kar je s kervjo posvečeniga, z navadno rabo ne ponečasti.
23. ker bi duh ohranila.
24. namreč daritev za greh vélikiga duhovna in ljudstva. Glej zgor. 4, 12. 21.
25. ker tukej véliki duhoven ni bil le namestnik Božji, ampak tudi grešnik.

1. Letó je tudi postava zastran daritve za hudodelstvo,[1]) presveta je;

2. zatorej, kjer se žgavni dar zakolje, naj se tudi zakolje dar za hudodelstvo; njegova kri naj se zlije okoli altarja.

3. Od tega naj darujejo rep in mast, ktera pokriva oserčje,

4. obe ledvici in mast, ktera je zraven čev, in péčico per jetrih z obistima vred.[2])

5. In letó naj duhoven sežge na altarji, ker je žgavni dar Gospodov za hudodelstvo.

6. Slehern moški iz duhovskiga rodú naj jé od tega mesa na svetim kraji, ker presveto je.[3])

7. Kakor za greh, ravno takó tudi za hudodelstvo naj se pernese daritev; za obojno daritev je ena postava, duhovnu naj gre, kteri jo daruje.

8. Duhoven, kteri daruje žgavno daritev, naj ima njé kožo.[4])

9. In slehern jedilni dar iz pšenične moke, ki se speče v peči, in kar koli se perpravi na ražnji ali v ponvi, naj gre duhovnu, kteri ga daruje;

10. bodi si ali z oljem umešeno ali suho, naj se razdelí vsim Aronovim sinovam, slehernimu po enaki meri.[5])

11. Letó je postava mirne daritve, ki se daruje Gospodu:

12. Ako bi bila daritev v zahvalo, naj darujejo kruhov brez kvasú z oljem omešenih in opresnih mlincov z oljem pomazanih, in perpravljene[6]) pšenične moke, in podpepelnikov z oljem omešenih;

13. tudi kvasénih kruhov s klavno daritvijo v zahvalo, ki se daruje v mirno daritev;[7])

14. zmed teh darov naj se eden daruje za pervine Gospodu,[8]) in naj bo duhovna, kteri izlije kri klavne daritve;

15. njeno meso pa naj se povžije ravno ta dan,[9]) in naj ga nič ne ostane do jutra.[10])

16. Ako kdo iz obljube[11]) ali iz proste volje daruje klavno daritev,[12]) naj se tudi ravno ta dan

---

1. V hebrejskim: *„za zadolženje,“* i. t. d. Gl. zgor. 5, 1 — 19: 6, 1 — 7., kjer se bere, kdaj se mora opravljati.
2. V hebrejskim: *„péčica per obistih naj se odreže“*.
3. ker gré popolnama Bogu.
4. Od druzih daritev je še druge dele dobival.
5. Pečene jedilne darila (v. 9.) so šle duhovnu, ki je daroval; nepečene pa so bile razdeljene med duhovne, ki so ravno službo opravljali.
6. z oljem omešene. Olje, ki se je večkrat potrebovalo, je znamnje veselja. Glej zgor. 5, 11. razl. 13.
7. ne v daritev na altarji (gl. zgor. 2, 11.), ampak v daritevsko pojedino in za duhovne.
8. ker se ni smelo jesti od daritve, ako bi ne bil Bog od nje, ki jo je dal, perviga dela dobil. V hebrejskim se imenujejo té darila *„povzdiga“*. Glej 2. Mojz. 25, 2. razl. 1.
9. ter naj se s tem obhaja obéd ljubezni in mirú.
10. ker pojedina ni bila kaka navadna, ampak je bila sklenjena še z daritevnim opravilam.
11. Ako je kdo mirno daritev obljubil, de bi kaj dosegel i. t. d.
12. ali jo res pernese, preden je njegova molitev uslišana.

jé; če je pa vender kaj ostalo do druziga dneva, je perpušeno povžiti.[13])

17. Kar koli pa je ostalo do tretjiga dneva, naj povžije ogenj.[14])

18. Ako bo kdo jedel od mesa mirne daritve tretji dan, njegovo darovanje ne bo veljalo, in tudi darovavcu ne bo nič pomagalo; temuč, kdor koli se ognusi s tako jedjo, bodi prestopa kriv. Spod. 19, 8.

19. Meso, ki se je dotaknilo kaj nečistiga,[15]) naj se ne jé, temuč sežge naj se z ognjem. Le kdor je čist,[16]) sme od njega jesti.

20. Nečisti človek, kteri bi jedel od mesa mirne daritve, ki je darovana Gospodu, bodi pokončan zmed svojiga ljudstva.

21. In kdor se dotakne kake nečistobe, bodi si človeka, ali živine, ali kakoršne koli reči, ki utegne ognusiti, in jé od taciga mesá, bodi pokončan zmed svojiga ljudstva.

22. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

23. Reci Izraelovim otrokam: Mastí od ovac, in goved, in koz ne jejte.[17])

24. Mast od cerknjene živine in take, ki je bila od zverine zgrabljena,[18]) imejte za mnoge potrebe.[19])

25. Ako bi kdo jedel mast, ki se mora darovati v žigavo Gospodovo, on naj pogine zmed svojiga ljudstva.

26. Tudi kervi nobene živali ne jemljite v jed, bodi si od ptic ali od živine.

27. Slehern človek, kteri bi jedel kri, naj pogine zmed svojiga ljudstva.[20])

28. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

29. Govôri Izraelovim otrokam, rekoč: Kdor daruje mirno daritev Gospodu, naj ob enim tudi pernese perkladni dar, to je, svojo pitno daritev.[21])

30. Derží naj v rokah mast in persi zaklaniga darú, in ko je oboje daroval in posvetil Gospodu, naj ji zroči duhovnu,[22])

31. kteri naj sežge mast na

---

13. Ker je bila mirna daritev prosivna, in ker bi mógla prošnja, de bi bila uslišana, stanovitna biti, torej se je smelo daritevno opravilo še tudi do druziga dneva podaljšati.

14. Drugi dan je bil sklep daritevniga opravila; ostanki so se mogli sežgati, de bi ne bili oskrunjeni.

15. kar je po postavi nečisto, v priliko, ako bi bil kak nečist merčes nanj padel.

16. kdor je po postavi čist, se sme pojedine vdeležiti (v. 16.).

17. ne od tih, ki so bile darovane, in ne od druzih; zakaj mast je Gospodu posvečena. Gl. zgor. 3, 5. 16. 17.

18. in raztergana.

19. V hebrejskim je perstavljeno: „*tode jesti je ne smete*“.

20. Glej zgor. 3, 5. 16. 17.

21. V hebrejskim: „*naj pernese sam svoj dar Gospodu od svoje zahvalne daritve*“.

22. V hebrejskim: „*Njegove roke naj pernesó dar Gospodu; mast in persi naj pernese; in persi sicer, de se bodo sem ter tje majaje darovale pred obličjem Gospodovim*“. Zastran te šege glej 2. Mojz. 29, 24.

altarji, persi pa naj bojo Aronove in njegovih sinov;

32. tudi desno pleče mirnih daritev naj gre k duhovnovim pervinam.[23])

33. Kdor zmed Aronovih sinov bo daroval kri in mast, on naj ima tudi desno pleče v svoj del.

34. Zakaj persi povzdigovanja[24]) in pleče odločenja[25]) sim vzel od Izraelovih otrók, od njih mirnih darítev, in sim jih dal Aronu, duhovnu, in njegovim sinovam po večni postavi, od vsiga Izraeloviga ljudstva.

35. To je maziljenje[26]) Arona in njegovih sinov v šegah Gospodovih od dneva, ko jih je postavil[27]) Mojzes, de bi opravljali duhovsko službo;

36. in kar je zapovedal Gospod, de se jim daje od Izraelovih otrók po večni postavi v njih rodovinah.

37. Letó je postava žgavne daritve, in daritve za greh, in za hudodelstvo, in za posvečevanje, in za mirne daritve,

38. ktero je dal Gospod Mojzesu na gori Sinaji, ko je zapovedal Izraelovim otrokam, de naj darujejo svoje darove Gospodu v sinajski pušavi.

VIII. Poglavje.

Mojzes posveti Arona v véliciga duhovna in njegove sinove v duhovne, in mazili šotor in vse njegovo orodje.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Vzemi Arona z njegovimi sinovi, njih oblačila in mazilno olje, tele za greh, dva ovna, jerbas z opresnimi kruhi,

3. in zberi vso množico pred šotorove vrata.

4. Mojzes je storil, kakor je bil Gospod zapovedal; in ko se je vsa množica zbrala pred šotorovimi vratmi,

5. je rekel: Letó je, kar je Gospod zapovedal storiti.

6. In je zdajci perpeljal Arona in njegove sinove. In ko jih je bil umil,

7. je oblekel véliciga duhovna v platneno spodnjo suknjo, ter ga je prepasal s pasam, in ga je oblekel v višnjevo suknjo, in je djal nanj naramnik,

8. kteriga je prevezal s pasam, in ga je perpel k napersniku, kjer sta bila nauk in resnica,

9. tudi mu je djal na glavo kapo, in na njo proti čelu je djal zlato šínico posvečeno v posvečenje, kakor mu je bil Gospod zapovedal.

---

23. Glej zgor. v. 14. Persi in pleča so bile duhovnove v pomenljivo podobo modrosti, serčnosti in močí, ktere naj bi duhoven imel.

24. V hebrejskim: „*Zakaj persi darovane z majanjem*“. Glej v. 30. in razl.

25. V hebrejskim: „*in pleče darovano s povzdigovanjem*“. Glej v. 14. 32.

26. V hebrejskim: „*deleš*“, kakor tudi Vulgata to hebrejsko besedo prestavi. 4. Mojz. 18, 8.

27. posvetil.

10. Tudi je vzel mazilno olje, s kterim je mazilil[1]) šotor z vso njegovo perpravo.

11. In ko je altar[2]) posvečevaje sedemkrat pokropil, ga je mazilil in vse njegove posode, in umivalnik z njegovo podlago je posvetil z oljem.[3])

12. Tudi je vlil olja na Aronovo glavo, in ga je mazilil in posvetil. Sir. 45, 18.

13. Tudi njegove sinove je perpeljal in jih je oblekel v platnene suknje, in prepasal s pasovi, in jih pokril s kapami, kakor je Gospod zapovedal.

14. Tudi je daroval tele za greh, in ko so bili Aron in njegovi sinovi svoje roke položili na njegovo glavo,

15. ga je zaklal, je zajel kervi in je vanjo perst pomočil, in se roglov altarja okrog in okrog dotikal;[4]) in ko je bil altar očišen in posvečen, je zlil ostalo kri k njegovimu znožju.

16. Mast pa, ki je bila na drobu, in jeterno péčico, in obe ledvici z nju mastjo je sežgal na altarji,

17. in je sežgal tele s kožo, in mesam, in blatam vred zunej šotoriša, kakor je Gospod zapovedal.[5])

18. Tudi je daroval ovna v žgavni dar; in ko so bili položili Aron in njegovi sinovi svoje roke na njegovo glavo,

19. ga je zaklal, in je zlil njegovo kri okoli altarja.

20. Ovna pa je razsekal na kose, in njegovo glavo, in ude, in mast je sežgal z ognjem,

21. ko je bil poprej drob in noge umil, in je vsiga ovna ob enim sežgal na altarji, zato ker je bila žgavna daritev nar prijetnišiga duha Gospodu, kakor mu je bil zapovedal.

22. Tudi je daroval druziga ovna ob posvečevanji duhovnov; ter so Aron in njegovi sinovi položili svoje roke na njegovo glavo;

23. in ko ga je bil Mojzes zaklal, je vzel njegove kervi, in se je dotaknil méčice desniga ušesa Aronoviga in palca njegove desne noge.

24. Tudi je perpeljal Aronove sinove, in ko se je bil dotaknil s kervjo zaklaniga ovna méčice desniga ušesa sleherniga in palcov desne roke in noge, je zlil ostalo kri na altarji okoli in okoli;

25. mast pa, in rep, in vso mast, ktera drob pokriva, in jeterno péčico, in obe ledvici z nju mastjo in desnim plečem vred je odločil;

26. tudi je vzel opresnih kruhov iz jerbasa, ki je bil pred Gospodam, kruh brez kvasu, in

---

1. de jo je navadni rabi odtegnil, in jo za službo Božjo posvetil.
2. altar žgavnih darov.
3. v pomenljivo znamnje, de je Aron glava, in de od njega izhaja oblast posvečevati in darovati.
4. de ga je posvetil in Bogu dopadljiviga naredil; zakaj po grehu človekovim je bila vsa natora oskrunjena, popačena in Bogu nedopadljiva. Gl. 1. Mojz. 3, 17: 6, 12. 13.
5. Véliciga duhovna daritev za greh se tedej ni povžila kakor daritev druzih ljudí. Vzrok zastran tega glej zgor. 6, 30. razl. 25.

z oljem omešeni podpepelnik in mlinec, in jih je položil na mast in na desno pleče,

27. in je dal vse vkup Aronu in njegovim sinovam. Ko so oni vse to povzdignili pred Gospodam,[6])

28. je on to zopet vzel iz njih rok, in sežgal na altarji žgavne daritve, za to ker je bila daritev posvečenja, k prijetnimu duhu darovana Gospodu.

29. In je vzel persi od ovna posvečenja za svoj del, in jih je povzdignil pred Gospodam,[7]) kakor mu je bil Gospod zapovedal.

30. In je vzel mazilo[8]) in kri, ki je bila na altarji, in je pokropil Arona in njegove oblačila, njegove sinove in njih oblačila.

31. In ko jih je bil posvetil v njih oblačilih,[9]) jim je zapovedal, rekoč: Kuhajte meso pred šotorovimi vratmi, in ga tam pojejte; jejte tudi kruhe posvečenja, ki so v jerbasu, kakor mi je Gospod zapovedal, rekoč: Aron in njegovi sinovi naj jih jedó. 2. Mojz. 29, 32. Spod. 24, 9.

32. Kar koli pa mesa in kruhov ostane, naj ogenj povžije.

33. Spred šotorovih vrat pa ne hodite sedem dní, do dneva, ob kterim se bo dopolnil čas vašiga posvečevanja; zakaj v sedmih dneh se posvečenje dokonča,

34. kakor se je tudi zdaj zgodilo,[10]) de se spolni šega darovanja.

35. Noč in dan ostanite v šotoru, in spolnujte povelja Gospodove, de ne umerjete; zakaj tako mi je zapovedano.

36. In storili so Aron in njegovi sinovi vse, kar je Gospod govoril po Mojzesu.

IX. Poglavje.

Ogenj z neba povžije pervo daritev Arona in njegovih sinov.

1. Kadar je pa prišel osmi dan, je poklical Mojzes Arona, in njegove sinove in starašine Izraelove, in je rekel Aronu:

2. Vzemi od čede tele za greh in ovna za žgavno daritev, oba brez graje, in ji daruj pred Gospodam, 2. Mojz. 29, 1.

3. in reci Izraelovim otrokam: Vzemite kozla za greh[1]) in tele, in jagnje, vse letnike, in brez graje v žgavni dar,

6. V hebrejskim: „*Tedej je djal vse te rečí v roke Aronu in njegovim sinovam, in jih je daroval z majanjem pred obličjem Gospodovim*“. Glej 2. Mojz. 29, 24.

7. V hebrejskim: „*in jih je daroval z majanjem pred obličjem Gospodovim*“.

8. sveto olje za maziljenje.

9. Duhovni se imenujejo posvečeni v svoji obleki v znamnje, de smejo le v svojih oblačilih svojo službo opravljati.

10. kakor se je dans darovalo, takó darujte vsak dan sedem dni.

1. v daritev za greh.

4. vola in ovna v mirno daritev, in zakoljite jih pred Gospodam, in per darovanji slehernega darujte pšenične moke z oljem omešene; zakaj dans se vam bo Gospod perkazal.

5. Tedej so pernesli vse, kar je bil Mojzes zapovedal, k šotorovim vratam; in ko je vsa množica ondi stala,

6. je Mojzes rekel: Letó je, kar je Gospod zapovedal: To storite, in njegova slava se vam bo perkazala.

7. In je rekel Aronu: Stopi k altarju in daruj za svoj greh; daruj žgavno daritev, in prosi[2]) za se in za ljudstvo, in ko boš zaklal daritev ljudstva, prôsi zanj, kakor je zapovedal Gospod.

8. In zdajci je stopil Aron k altarju, in je daroval tele za svoj greh;

9. in njega kri so mu podali njegovi sinovi, in je pomočil vanjo perst, ter je pomazal altarjeve rogove, in ostalo je zlil k altarjevimu znožju.

10. In mast, in ledvici, in jeterno péčico, ki so za greh, je sežgal na altarji,[3]) kakor je zapovedal Gospod Mojzesu;

11. meso pa in njegovo kožo je sežgal z ognjem zunej šotoriša.

12. Zaklal je tudi žgavno daritev, in njegovi sinovi so mu podali njeno kri, ki jo je zlil okoli altarja,

13. tudi daritev samo v kosce razsekano, z glavo in s posameznimi udi, so mu podali; in vse to je sežgal z ognjem na altarji,[4])

14. ko je bil poprej drob in noge z vodo umil.

15. In ko je za greh ljudstva daroval, je zaklal kozla; in ko je očistil altar,[5])

16. je opravil žgavno daritev,

17. in je perdjal daritvi pitnih darov,[6]) ki so se tudi darovali, in jih je sežgal na altarji,[7]) brez šeg jutranje žgavne daritve.[8])

18. Tudi je zaklal vola in ovna v mirno daritev ljudstva; in njegovi sinovi so mu podali kri, ki jo je zlil okrog in okrog.

19. Volovo mast pa in ovnov rep, in ledvici z njuno mastjo in jeterno péčico

20. so položili na persi.[9]) In ko je bila požgana mast na altarji,

21. je odločil Aron nju persi in desni pleči, in povzdignil pred Gospodam, kakor je bil Mojzesu zapovedal.[10])

---

2. V hebrejskim: „*in zadobi spravo sebi in ljudstvu*“. Perm. Hebr. 7, 27.

3. je položil vse to v sežganje na vsakdanjo žgavno daritev, ki je kakor vsak dan, tako tudi ta dan gorela na altarji do večera. Glej zgor. 6, 9. 12.

4. Glej razl. 3.

5. kakor zgor. 9. verst.

6. V hebrejskim: „*Po tem je daroval jedilno daritev*“; naša prestava jo imenuje pitno daritev, ker je bila z oljem zmešana.

7. Glej razl. 3. V hebrejskim: „*in je vzel od nje polno pest in jo je zažgal na altarji*“ i. t. d.

8. Daroval je té žgavne in pitne daritve verh žgavnih in pitnih daritev, ki so bile zapovedane za vsaki dan. Glej 2. Mojz. 29, 38 — 42.

9. de so jih na njih nesli k altarju.

10. Glej zgor. 7, 31 — 35. V hebrejskim: „*Persi in pa desno pleče je Aron*

22. In je stegnil roke proti ljudstvu, in ga je blagoslovil; in ko so bile takó opravljene daritve za greh, in žgavne in mirne daritve, je doli stopil.[11])

23. Mojzes in Aron sta pa šla v šotor pričevanja,[12]) in ko sta spet ven prišla, sta blagoslovila ljudstvo. In perkazala se je slava Gospodova vsi množici; 2. Mak. 2, 10.

24. in glej, ogenj je šinil od Gospoda,[13]) in je povžil žgavno daritev in mastnino, ki je bila na altarji.[14]) Ko so trume to vidile, so hvalile Gospoda, ter so padle na svoje obličje.

X. Poglavje.

Nadaba in Abiuta strela ubije. Prepoved vina per opravljanji duhovske službe. Aronovo žalovanje.

1. In Nadab in Abiu, Aronova sinova, sta vzela kadilnici, vanji ognja djala, in nanj kadila, in sta darovala ptuj ogenj pred Gospodam, kar jima ni bilo zapovedano.[1]) 4. Mojz. 3, 4: 26, 61: 1. Kron. 24, 2.

2. In šinil je ogenj od Gospoda[2]) in ji je požerl,[3]) in umerla sta pred Gospodam.

3. In Mojzes je rekel Aronu: Letó je, kar je Gospod govoril: Po njih, ki se mi bližajo,[4]) hočem biti posvečevan, in vpričo vsiga ljudstva hočem biti češen.[5]) Ko je Aron letó slišal, je molčal.

4. Mojzes je pa poklical Misaela in Elisafana, sinova Oziela, Aronoviga strica, in jima je re-

---

daroval sem ter tje majaje pred obličjem Gospodovim, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu“. Glej 2. Mojz. 29, 24.

11. od altarja.

12. Mojzes je šel z Aronam v svetiše, de ga je tu vpeljal v njegovo službo. Perm. 2. Mójz. 30, 7.

13. iz svetliga oblaka, v kterim je bil Gospod pričujoč. Gl. 2. Mak. 2, 10.

14. Ogenj, ki ga je Bog poslal, je na enkrat požgal darila, ktere bi bil ogenj vsakdanje žgavne daritve (v. 10.) le polagama končal.

1. kar jima je bilo prepovedano. Ptuj ogenj je bil prepovedan tudi na altarji žgavnih daritev (perm. Jerem. 32, 35.), toliko bolj na kadilnim altarji, kjer so mogli duhovni po dvakrat vsak dan, zjutrej in zvečer, tedej tudi zvečer tega osmiga (zgor. 9, 1.) dné svojo službo opravljati (Glej 2. Mojz. 30, 7. 8.). Mladenča sta storila iz mladostne prederzne lahkomišljenosti, ki takó rada zapovedi Božje pretresa, in jih zametuje in po svoji termi ravná, ako s svojim plitvim umam njih vzroka ne razvidi. V resnici pobožni, Bogu vdani človek pa spolnuje Božje zapovedi, ako ravno včasih njih vzroka ne razvidi.

2. strela iz oblačniga stebra. Glej zgor. 2. Mojz. 40, 33.

3. ji je ubil (Perm. v. 5.).

4. Duhovni naj imajo mene in moje zapovedi za svete, ki se ne smejo vnemar pušati.

5. s pokoršino ali pa s kaznijo, ki jo zavoljo nepokoršine pošiljam.

kel: Idita in vzemita svoja brata iz svetiša in ji nesita iz šotoriša.

5. In hitro sta šla in sta ji vzela, kakor sta ležala, v platnene suknje oblečena, in sta ji ven vergla,[6]) kakor jima je bilo zapovedano.

6. In Mojzes je govoril Aronu, Eleazarju in Itamarju, njegovima sinovama: Ne odkrivajte svojih glav,[7]) in ne tergajte svojih oblačil, de kje ne umerjete,[8]) in de se kje ne vname serd *(Gospodov)* nad vso množico.[9]) Vaši bratje in vsa Izraelova hiša naj obžalujejo požar, ki ga je Gospod vnél.

7. Vi pa ne hodite spred šotorovih vrat,[10]) de ne umerjete; zakaj olje svetiga maziljenja je nad vami. In oni so storili vse po Mojzesovim povelji.

8. Tudi je rekel Gospod Aronu:

9. Vina in vsiga, kar zamore upijaniti, ne pite, ne ti, ne tvoji sinovi, kadar greste v šotor pričevanja, de ne umerjete; zakaj to je večna postava za vse vaše rodovine,[11])

10. in de bote vedili razločiti med svetim in posvetnim, med ognušenim in čistim,

11. in de podučite Izraelove otroke v vsih mojih postavah, ktere jim je dal Gospod po Mojzesu.

12. In Mojzes je govoril Aronu, in Eleazarju, in Itamarju, njegovima sinovama, ktera sta bila ostala: Vzemite jedilni dar, ki je ostal od Gospodove daritve,[12]) in ga pojejte brez kvasu per altarji, ker je presveto;

13. pa jejte na svetim kraji,[13]) kar je daniga tebi in tvojim sinovam od Gospodovih darov, kakor mi je zapovedano.

14. Tudi persi, ktere so bile darovane, in pleče, ki je bilo odločeno,[14]) jejte v prav čednim kraji, ti in tvoji sinovi, in tvoje hčere s teboj; zakaj tebi in tvojim otrokam je leto perhranjeno od mirnih darov Izraelovih sinov;

15. zato, ker so pleče, in persi, in mast, ki se sežgejo na altarji,

---

6. V hebrejskim: „*In sta stopila in ji nesla v njunih suknjah iz šotoriša*“.

7. de bi žalovali za njima. Glej spod. 13, 45: 21, 10.

8. Duhovni, ko osebe Bogu posvečene (v. 7.), živé le za svojo službo; in zatorej naj pozabijo še celo svoje rodovine, ako gre za čast Božjo in za zveličanje duš.

9. Kakor Bog hudobije očetov nad otroci kaznuje (2. Mojz. 20, 5.), enako tudi večkrat pregrehe duhovnov nad njih ljudstvam.

10. v šotoriše, de bi ondi tudi žalovali, temuč opravljajte svojo službo.

11. Ta zapoved je bila skorej gotovo dana zavoljo smerti Aronovih sinov, ki sta se mende upijanila, in takó lahkomišljeno ravnala, de sta sveti ogenj z navadnim spremenila. Pa tudi una lahkomišljenost, ki je vselej nekaka dušna omamljenost, bi bila utegnila nakloniti Boga, de je dal zapoved zoper omamljive pijače. Glej 5. Mojz. 29, 6.

12. Glej zgor. 6, 14 — 18. Perm. 2, 1 — 3.

13. Mojzes opomni Arona njegove dolžnosti, ker je bil mende zmoten zavoljo smerti svojih sinov.

14. V hebrejskim: „*Persi pa darovane z majanjem, in pleče darovano s povzdigovanjem jejte*“ i. t. d.

pred Gospodam povzdigovali, naj grejo tebi in tvojim sinovam, po večni postavi, kakor je Gospod zapovedal.[15])

16. Ko je med tem[16]) iskal Mojzes kozla,[17]) kteri je bil darovan za greh, ga je najdel sežganiga;[18]) in se je razserdil nad Eleazarjem in Itamarjem, sinovama Aronovima, ktera sta bila ostala, ter je djal: 2. Mak. 2, 11.

17. Zakaj nista jedla daritve za greh na svetim kraji, ki je presveta, in je bila vama dana, de bi nosila krivico množice,[19]) in zanjo prosila pred Gospodovim obličjem,

18. zlasti ker ni bilo nič perneseno od njene kervi na sveto mesto, in bi jo bila mogla jesti v svetišu, kakor mi je bilo zapovedano?[20])

19. Aron je odgovoril: Dans je bila darovana daritev za greh, in žgavna daritev pred Gospodam; meni pa se je pergodilo to, kar vidiš. Kakó bi jo bil mógel jesti, ali v šegah Gospodu dopasti z žalostnim sercam?

20. Ko je Mojzes to slišal, je bil zadovoljin z zgovoram.

XI. Poglavje.

Zapovedi zastran čistih in nečistih žival.

1. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

2. Povejta Izraelovim otrokam: Letó so živali, ki jih smete jesti zmed vsih žival na zemlji.[1]) 5. Mojz. 14, 3.

---

15. V hebrejskim: „*Pleče darovano s povzdigovanjem, in persi darovane z majanjem naj darujejo zraven daritve mastí, de opravijo daritev z majanjem pred obličjem Gospodovim, in bodo naj tebi in tvojim sinovam s teboj v delež vekomej*“ i. t. d.

16. V hebrejskim: „*In Mojzes je iskal kozla darovaniga za greh*“ i. t. d.

17. Ko Mojzes na večer osmiga dne ostanke jedilne daritve (v. 12.) še nepovžite vidi, je mislil, de so tudi ostanki od daritve za greh (9, 15.), ki so jih mogli duhovni zavžiti (6, 26.).

18. Aronova sinova sta mende na očetovo povelje po smerti svojih bratov kozla, kteriga bi bila mógla še zvečer (perm. zgor. 7, 15.) pojesti, na ogenj žgavne daritve položila, de bi ga jima ne bilo treba jesti, ker sta bila vsa prežaljena zavoljo smerti svojih bratov.

19. de s tem pokažeta, kako ljudstvo hudodelstva očišujeta in ga z Bogam spravljata.

20. Ker ta daritev za grehe ljudstva, kakor daritev za grehe Aronove (zgor. 9, 8.) ni bila kaka navadna daritev za kako določno zadolženje, temuč ker je bila obojna opravljena le v spoznanje pregrešnosti sploh pred Bogam; zatorej se niso vse navadne šege spolnovale, zlasti ni bila ne kozlova kri v svetiše pernesena (zgor. 4, 19 — 19.), in ne njegovo meso zunej šotoriša sežgano (4, 21.); ravno zato pa bi bili mógli Aron in sinovi njegovo meso povžiti (Perm. 6, 30.).

1. Bog imenuje nektere živali nečiste, in se zatorej ne smejo jesti, nektere pa čiste, in se smejo jesti. Ko se tukej govorí od nečistih živál, si ne smemo

3. Sleherno zmed živál, ki ima razklane parklje [2]) in prežvekuje, smete jesti.

4. Ktera koli pa sicer prežvekuje in ima parklje, pa nima razklanih, kakor kamela [3]) in druge, je ne jejte, ter jo štejte med nečiste.

5. Jež, [4]) kteri sicer prežvekuje, pa nima razklanih parkljev, je nečist.

6. Tudi zajic, zakaj on tudi prežvekuje, pa nima razklanih parkljev,

7. in prešič, kteri sicer ima razklane parklje, pa ne prežvekuje. [5]) 2. Mak. 6, 18.

8. Njih mesa ne jejte, in njih mertvih trupel se ne dotikajte, [6]) ker so vam nečiste.

9. Letó so živali, ktere se v vodah redé, in so vam perpušene jesti. Vse, kar ima plavute in luskíne, v morji, v rekah in v bajarjih smete jesti.

10. Ktera koli pa nima ne plavut, ne luskín zmed njih, ki se v vodah gibljejo in živé, vam bodi ostudna

11. in gnusobna; njih mesa ne jejte, in njih mertvih trupel se ogibajte.

12. Vse, ktere nimajo plavut in luskín v vodah, naj bodo nagnusne. [7])

13. Lete so zmed ptic, kterih ne smete jesti, in se jih morate ogibati: orla, in jastroba, [8]) in morske postojne,

14. in kanje, [9]) in kregulja [10]) z njegovim plemenam,

15. in vsiga krokarjeviga plemena, in njemu enaciga; [11])

16. štruca, [12]) in sove, [13]) in liske, [14]) in skopca z njegovim plemenam;

---

misliti, kakor de bi bila res nečistoba ali še celo nravna nečistost nad njimi, temuč misliti si moramo le levitovsko nečistost, ktera se je po Mojzesovi postavi nekterim živalim, rečem i. t. d. perlastovala in jih je nagnusne delala. Splošni vzrok, zakaj de je Bog nektere živali, rečí i. t. d. za nečiste razglasil, je tale, ker so s popačenostjo naše grešne, nečiste natore v posebni zvezi, in nad seboj nekej nerodniga in popačeniga razodevajo. Per nekterih posameznih rečeh utegnejo pa še drugi vzroki biti, zakaj de jih je Bog za nečiste razglasil. Zlasti pa, kar zadeva nečiste živali, jih je Bog lahko tudi zato prepovedal vživati, de je vadil Izraelce zderžnosti, in de jih je zaderževal se pečati s tacimi narodi, ki so jedli Izraelcam prepovedane nečiste živali.

2. ima popolnama na dvoje razdeljene parklje.
3. ktere noga je le spredej preklana.
4. V hebrejskim: „*šafan*“, mende poskakljavna miš, enaka belimu zajčku.
5. Vse tri so nečiste, gerde, in tudi nezdrave živali.
6. Vse, kar je pobrala navadna smert, ki je zadela človeka zavoljo greha, je bilo nečisto, toliko bolj je bila nečista merha nečistih živál.
7. Té ribe živé večidel v blatnasti vodi, in so ko požrešne roparice znane.
8. V hebrejskim: „*peres*“, mende zgrabljivi skopec, nar veči med skopci.
9. V hebrejskim: „*daa*“, morebiti skolič.
10. V hebrejskim: „*aija*“. Vsi ti so roparski ptiči, in zatorej nečisti.
11. kar smerdljive merhe jé.
12. pušavska ptica.
13. ponočna ptica.
14. V hebrejskim: „*šahaf*“, mende požrešna planinska sova.

17. čuka, in potapljavca,[15]) in plevice,[16])

18. in labuda, in rigarja,[17]) in merhožertnika;[18])

19. čaplje, in deževnika[19]) z njegovim plemenam, tudi smerdokavre,[20]) in natopirja.

20. Sleherna letenína, ki po štirih nogah hódi,[21]) vam bodi ostudna.

21. Ktera koli pa sicer po štirih nogah hódi, pa ima vender zadej daljši nogi, po kterima po zemlji skaklja,[22])

22. je smete jesti, kakor je kobilica[23]) po svojim plemenu, in pokončevavna kobilica,[24]) in brezperutna kobilica,[25]) in *(vélika)* kobilica,[26]) sleherna po svojim plemenu.

23. Vsa letenína pa, ki ima le[27]) štiri noge, vam bodi ostudna.

24. In kdor koli se njih mertvih trupel dotakne, se ognusi, in bo nečist do večera.[28])

25. In ako bi treba bilo, de bi kdo kaj taciga mertviga nesel, naj opere svoje oblačila, in bodi nečist do solnčniga zahoda.

26. Sleherna žival, ktera ima sicer parklje, pa nima razklanih,[29]) in tudi ne prežvekuje, bodi nečista, in kdor koli se je dotakne, bodi ognušen.

27. Sleherna iz med vsih čveteronogatih živali,[30]) ktera kakor po rokah hódi, bodi nečista. Kdor koli se njih mertviga trupla dotakne, bodi ognušen do večera.

28. In kdor koli bi takih mer-

---

15. neki povoden ptič, ki se z glavo potaplja v vodo in si ropa iše.
16. neka roparska ptica v Egiptu domača, ki se ji v latinskim pravi *„ibis“*.
17. ptica labudu zlo podobna, ki ima pa takó neprijeten glas ko osel, ki riga; zatorej naj se imenuje rigar. V hebrejskim: *„kaat“*, mende pelikan.
18. povoden petelin, ki ima rudeč kljun in rudeče noge. V hebrejskim: *„raham“*, skopec, ki je v Egiptu domač, ki se rahama imenuje, in le merhe žre.
19. neka povodna ptica, ki s svojim žvižganjem dež naznanja.
20. lepa ptica, ima pa blato rada in si ga nanósi v gnjezdo.
21. vsi merčesi s perutami, n. pr. muhe, osc. Té imajo sicer po šest nog, hodijo pa le po štirih, une dve ste jim namesti rok. Merčesi so veči del ostudne podobe, niso natori v lepoto, in so podoba vsiga duhovno gerdiga in hudiga.
22. namreč kobilice, ki jih oméni 23. versta, ki imajo zadej dve dolgi skakavki. Kobilice so bile na jutrovim navadna jed ubožniših, in mende zato Izraelcam perpušene.
23. V hebrejskim: *„arbe“*, Vulgata jo imenuje *„bruhus“*, ona je navadna kobilica, ki je pa na jutrovim veliko veči od naše.
24. V hebrejskim: *„solam“*, v Vulgati: *„attacus“*, grozno škodljiva kobilica.
25. V hebrejskim: *„hargol“*, v Vulgati: *„ophiomachus“*, neka kobilica, ki nima perut, in je nevarna kačam.
26. V hebrejskim: *„hagab“*, v latinskim: *„locusta“*, vélika kobilica, ktero so zlasti jedli.
27. besede *„le“* ni v hebrejskim.
28. tudi tak, ki se jih je dotaknil, de bi jih proč spravil. Zatorej naj ne hódi z ljudmi, naj se ne vdeležuje službe Božje, ali daritevske pojedine; zakaj nečistoba je od vsiga tega izobčevala.
29. V hebrejskim: *„popolnama razklanih“*.
30. vse štirnogate živali, ki imajo perste na nogah, n. pr. merkvica, medved, pes i. t. d., živali, ki imajo natorne nagone, enake človeškim strastim.

tve trupla nosil, naj svoje oblačila opere, in bodi nečist do večera; ker je vse to vam nečisto.

29. Med živalmi, ktere se po zemlji gibljejo,[31]) naj se tudi tele med nečiste štejejo: podlasica,[32]) in miš, in krokodil,[33]) sleherna po svojim plemenu,

30. bela podlasica,[34]) in kameleon,[35]) in strašni kušar,[36]) in zeleni kušar,[37]) in kert.[38])

31. Vse leté so nečiste; kdor koli se njih mertvih trupel dotakne, bodi nečist do večera.

32. In na kar koli bi kaj od njih mertvih trupel padlo, bodi ognušeno, bodi si lesena posoda ali oblačilo, ali kože ali žaklji; in sleherna posoda, v kteri se kaj dela, naj se z vodo oplakne, in bodi ognušena do večera, in takó bodi potem očejena.

33. Perstena posoda pa, ako je kaj taciga vanjo padlo, bodi ognušena,[39]) in za tega voljo naj se razbije.

34. Sleherna jed, ki jo bote jedli, ako se bo taka[40]) voda na njo vlila, bodi nečista; in vsaka pijača, ki se iz vsake take posode pije, bodi nečista.

35. In kar koli bi tacih mertvih trupel na kako reč padlo, bodi nečista, naj si bojo ali pečí[41]) ali ognjiše,[42]) naj se razderejo, in naj bodo nečiste.

36. Studenci pa, in vodnjaki in vsi stóki vodá naj bodo čisti. Kdor koli pa se dotakne njih merhe,[43]) bodi ognušen.

37. Ako kaj na seme pade, ga ne ognusi.

38. Ako pa kdo tako seme z vodo polije, in bi se potem merhovine dotaknilo, bodi koj ognušeno.[44])

39. Če živina cerkne, ktero vam je perpušeno jesti, kdor koli se njeniga mertviga trupla dotakne, bodi nečist do večera.

40. In kdor bi od tega kaj jedel,[45]) ali nosil, naj opere svoje oblačila, in bodi nečist do večera.

31. V hebrejskim: „*Zmed lazečih žival pa, ki lazijo po zemlji*“, to je, zmed tacih živál, ki le bolj, červam enako, lezejo, kakor hodijo.
32. V hebrejskim: „*koled*“, kert.
33. V hebrejskim: „*zab*“, nazemeljni krokodil, pleme zmed velicih kušarjev.
34. živalica, ki je miši podobna, dlake pa je ko podlasica. V hebrejskim: „*anaka*“, morde kaki majhni kušarji.
35. neka ločína zmed kušarjev, ki na drevesih živé, in s svojim dolgim jezikam merčese lové. V hebrejskim: „*koah*“, véliki, zeleni, kačam sovražni kušar.
36. V hebrejskim: „*letaa*“, rudeči kušar, ki vse ostrupi, kjer lazi.
37. V hebrejskim: „*komet*“, mende višnjev kušar, ki v pesku živí.
38. V hebrejskim: „*tinšemet*“, mende kamelcon.
39. prav za prav naredi človeka nečistiga, ki jo rabi.
40. iz take nečiste posode.
41. Peč za péko je per jutrovcih večkrat le pisker zgorej stisnjen, ki ga pred péko razbelijo, in po tem nanj testo položé.
42. To so kamni, na kterih piskri stojé.
43. ki je v njih, ali je vanje padla.
44. ker se namočeno seme merhe bolj navzame, kakor suho.
45. nevedama, neprevidama; zakaj kdor je vedama jedel, je bil smerti kriv. Glej 4. Mojz. 15, 30.

41. Vse, kar po zemlji lazi, naj bo ostudno, in naj se ne jemlje v jed.

42. Ktera koli čveteronogata žival po persih lazi, tudi ktera ima več nog, ali se po zemlji plazi,[46]) je ne jejte, ker je ostudna.

43. Nikar ne skrunite svojih duš,[47]) in se tudi kaj taciga ne dotikajte, de ne bote nečisti;

44. zakaj jez sim Gospod, vaš Bog; bodite sveti, ker sim jez svet. Ne ognušajte svojih duš z nobeno laznino, ki lazi po zemlji;[48]) 1. Petr. 1, 16.

45. zakaj jez sim Gospod, kteri vas je izpeljal iz egiptovske dežele, de sim vam Bog. Bodite sveti, ker sim jez svet.

46. Letó je postava zastran živine in ptic, in zastran sleherne žive stvari, ki se giblje v vodi in lazi po zemlji,

47. de poznate razloček med čistim in nečistim, in de veste, kaj morate jesti, in kaj zavreči.

XII. Poglavje.

Zastran nečistobe otročnic, kako naj se očišujejo, in kaj naj darujejo.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govori Izraelovim otrokam in jim reci: Žena, ki spočne od možá[1]) in rodí sina, bodi nečista sedem dni, kakor ob času mesenčniga očiševanja.[2]) Luk. 2, 22.

3. In osmi dan naj se dete obreže.[3]) Luk. 2, 21. Jan. 7, 22.

4. Ona pa naj ostane tri in trideset dni v kervi svojiga očiševanja.[4]) Vsiga svetiga naj se ne dotika, tudi naj ne hódi v svetiše, dokler se ne spolnijo dnevi njeniga očiševanja.[5])

5. Ako je pa rodila deklico, bodi dva tedna nečista, po šegi mesenčniga očiševanja,[6]) in naj

---

46. vse kače, in červi in vsi merčesi. Glej v. 20.

47. to je: Nikar se ne skrunite.

48. Bog tukej pové namen svojih postav zastran čistih in nečistih živál. Bog je hotel, de bi se bili Izraelci od čistobe, ki je le po postavi, povzdignili do notranje čistosti, in si perzadevali za pravo svetost na telesu in na duši. Učili naj bi se iz studa pred nečistimi živalmi, ktere ostudnost in škodljivost greha nad seboj razodevajo, greh sam studiti in sovražiti. Perm. 1. Petr. 1, 16.

1. Tukej ni rečeno: Žena, ki je noseča i. t. d., de se s tem naznani, de naslednja postava ni vezala deviške Jezusove matere, ki ni spočela od nobeniga moža (Bazil., Kriz., Cir.).

2. sedem dni, in sploh dokler očiševanje po porodu terpí. Porodnice se imenujejo v Božji postavi nečiste zavoljo Eviniga greha, ki je spremenil okolišine na porodu (1. Mojz. 3, 16.). Teh sedem dni je storila otročnica vse nečisto, česar koli se je dotaknila.

3. Glej 1. Mojz. 17, 11. 12. Še le osmi dan, ko je bilo dete že toliko per moči, de je zamoglo obrezanje prestati. Ta dan ni bilo dete nečisto storjeno, ako se ga je mati dotaknila, in tudi on ni bil nečist, ki ga je obrezoval.

4. med časam čistiga kervotoka.

5. Med tem časam druzih ni več naredila nečistih; vender pa ni smela priti k svetimu šotoru, in ne jesti daritevskih jedí.

6. V deželah proti jugu otročja postelja po porodu deklet dalje terpí, ko po

ostane šest in šestdeset dni v kervi svojiga očiševanja.

6. In ko se dnevi njeniga očiševanja spolnijo, naj za sina ali za hčer pernese letno jagnje v žgavni dar, in golobiča ali gerlico za greh[7]) k vratam snidniga šotora, in naj jo da duhovnu.

7. On naj jo daruje pred Gospodam, in moli zanjo,[8]) in takó bodi očišena svojiga kervotočja.[9]) Letó je postava za porodnico dečka ali deklice.

8. Ako pa njena roka nima, in ne premore darovati jagnjeta, naj vzame dve gerlici, ali dva golobiča, eniga v žgavno daritev, in eniga za greh; in duhoven naj zanjo móli, in takó bode očišena. Zgor. 5, 7. 11. Luk. 2, 24.

XIII. Poglavje.

Zastran gob na ljudéh in na oblačilih.

1. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

2. Človek, na kteriga koži ali mesu se pokaže razna barva, ali mozulj, ali kaj nekako svetliga, to je, gobova bolezen,[1]) naj se perpelje k Aronu, duhovnu, ali kterimu koli njegovih sinov.

3. In ko bo ta vidil gobo[2]) na koži, in dlake[3]) v belo barvo spremenjene, in podobo gob niži od kože in druziga mesa, je to gobova bolezen,[4]) in naj se po njegovi razsoji odloči.[5])

4. Ako je pa kaj svetlo beliga na koži,[6]) in ni niže od dru-

---

porodu dečkov. Morde je bilo to tudi ukazano v poniževanje ženskiga spola, ki je v Mojzesovi postavi veliko manj čislan ko moški.

7. za svojo nečistobo, za svoj po grehu zadolženi spremenjeni stan (zlasti ob porodu), kteri se zato sam na sebi imenuje greh, ker je nasledek izvirniga greha pervih staršev (Avg.). Glej zgor. 11. razl. 1. — Te daritve za greh so bile porodnicam perpomoček, de bi se bile spominjale ne le popačenosti naše natore, ki izhaja od Eve, ampak tudi Odrešenika, ki je bil zato obljubljen; v tem oziru so bile daritve tudi spravne, očiševavne daritve.

8. V hebrejskim: „*in jo spravi*“ namreč z Bogam, kar je bilo v naši prestavi že večkrat naznanjeno. Glej zgor. 5, 6.

9. levitovske nečistobe, ktera jo je zavoljo njeniga poroda zadela.

1. V hebrejskim: „*Ako se pokaže na človekovi koži oteklina ali spahljaj ali lišaj, ki je ko goba, naj se tak človek perpelje*“ i. t. d.

2. V hebrejskim: „*znamnje*“.

3. V hebrejskim: „*dlake na znamnji*“ i. t. d.

4. Ako se lasjé na znamnji v belo spremené, in ako to znamnje ni le v koži, ampak tudi globokejše v mesu, in sicer takó de je po tem meso terdo, globokejše in mertvo, tedej niso le neškodljivi spahljaji, ampak hude gobe so.

5. V hebrejskim: „*naj ga za nečistiga razglasi*“. Tudi tukej je nečistoba po postavi z greham v zvezi; zakaj gobe so živa podoba človeške pregrešnosti, in tudi Hebrejci so si jih mislili ko posebno kazen za greh. Kdor je bil nečist spoznan, je bil ločen od zdravih ljudi zavoljo nalezljivosti.

6. V hebrejskim: „*bela lisa na koži*“ i. t. d.

ziga mesa,[7]) in so dlake poprešnje barve, naj ga duhoven zapre sedem dni,

5. in sedmi dan naj ga ogleda; in ako niso gobe dalje rastle, in se tudi niso po koži dalje razširile, naj ga zopet zapre še druzih sedem dni.

6. In sedmi dan naj ga ogleda; ako so gobe temnejši in niso po koži dalje rastle, naj ga očisti, ker so le garje;[8]) in človek naj opere svoje oblačila,[9]) in bo čist.

7. Ako bi pa potem, ko je bil od duhovna ogledan in za čistiga spoznan, gobe zopet dalje rastle, naj se perpelje k duhovnu,

8. in naj se za nečistiga obsodi.

9. Ako bi bila gobova bolezen per človeku, naj se perpelje k duhovnu,

10. in on naj ga ogleda. In ko bi bilo kaj beliga na koži, in ko bi se bil pogled dlake spremenil, in ko bi se bilo tudi živo meso[10]) pokazalo,

11. naj se to spozna že za prav stare, v kožo vrašene gobe. Duhoven naj ga tedej spozna za ognušeniga, in naj ga ne zapéra, ker je nečistoba očitna.

12. Ako bi pa gobe cvetele in se po koži sem ter tje sprehajale, in bi pokrivale vso kožo od glave do nog, kar koli se da viditi,

13. naj ga duhoven ogleda in spozna, de ima prav čiste gobe, zato ker so se vse v belo spremenile, in za tega voljo naj bo človek čist.[11])

14. Kadar se pa živo meso na njem pokaže,

15. tedej bodi po duhovnovi sodbi za nečistiga spoznan, in bodi med nečiste štet; zakaj živo meso, ako je z gobami osuto, je nečisto.[12])

16. Ako bi se zopet v belo spreobernile in vsiga človeka pokrile,

17. naj ga duhoven ogleda, in za čistiga spozna.

18. Ako se je pa na mesu in koži spahnil mozulj, in se je zacelil,

19. in se je na mestu mozulja pokazala bela[13]) ali rudečkasta[14]) lisa, naj se perpelje tak človek k duhovnu.

20. In ko on vidi, de je gobov kraj niži od druziga mesa,[15]) in de so dlake spremenjene v belo,

---

7. V hebrejskim: „*pa se vidi globokejše, kakor koža*“ i. t. d.
8. kožna bolezen, ki ni nalezljiva.
9. s telesam vred.
10. rudeče in gobasto znamnje, včasih murbovi jagodi podobno.
11. Ako gobe ves život pokrijejo, in je vse, tudi meso belo, se je natora na enkrat vse bolezni znebila, in bolezen neha z belimi lušinami, ki v kakih desetih ali štirnajstih dneh odpadejo.
12. Včasih se po ozdravljenji še pokaže rudeče gobasto meso, ktero zdravniki s peklenskim kamnam odpravljajo. Ako se ne odpravi, in še ostane, se bolezen vnovič začne.
13. V hebrejskim: „*bela oteklina*“.
14. V hebrejskim: „*rudečkasta pika*“.
15. V hebrejskim: „*ako vidi, de je znamnje globokejši kakor koža*“ i. t. d. (Gl. v. 3.).

naj ga spozna za ognušeniga; zakaj gobova bolezen se je spočela iz mozulja.

21. Ako je pa dlaka popršnje barve, in je lisa bleda, in ni niži kakor bližnje meso,[16]) naj ga zapre sedem dni;

22. in ako raste, naj ga obsodi za goboviga.

23. Ako pa na svojim mestu ostane, je le mozuljeva lisa, in človek je čist.

24. Ako pa ima meso in koža, ki jo je ogenj opekel, in se je zopet zacelila, belo ali rudečkasto liso,

25. naj jo duhoven ogleda, in glej, če je v belo spremenjena[17]) in njen kraj niži od druge kože,[18]) naj ga za ognušeniga spozna, ker se je gobova bolezen spočela iz lise.

26. Ako se pa barva dlak ni spremenila, in ni rana niži kakor drugo meso,[19]) in so gobe blede viditi, naj ga zapre sedem dni,

27. in sedmi dan naj ga ogleda. Ako so se gobe po koži razširile, naj ga za ognušeniga spozna.

28. Ako je pa belo ostalo na svojim mestu, in ni prav svetlo,[20]) je rana le od opečenja, in za tega voljo naj se za čistiga spozna; zakaj lisa je le od opečenja.

29. Ako se per možu ali ženi pokažejo gobe na glavi ali bradi,[21]) naj ji duhoven ogleda.

30. In ako bi bil kraj niži kakor drugo meso[22]) in lasje rumeni in tanjši kakor sicer,[23]) naj ji za ognušena spozna, ker so gobe na glavi ali na bradi.

31. Ako bi pa vidil, de je madežni kraj bližnjimu mesu[24]) enak, in de so lasje černi, naj ga zapre sedem dni,

32. in sedmi dan naj ga ogleda. Ako se madež ni razširil, in lasje imajo svojo barvo, in je kraj rane drugimu mesu enak,

33. naj se človek obrije zunej madežniga kraja, in zapre sedem druzih dni.

34. Ako bi se sedmi dan vidilo, de je ostala rana na svojim kraji, in ni niži kakor drugo meso,[25]) naj ga za čistiga spozna; in ko bo opral svoje oblačila,[26]) naj bo čist.

35. Ako bi pa po očišenji madež zopet rastel na koži,

---

16. V hebrejskim: „*kakor koža*“.
17. V hebrejskim: „*in ako vidi, de se je dlaka na madežu v belo spremenila*“.
18. V hebrejskim: „*in se vidi znamnje bolezni globokejši, kakor koža*“ (v. 3.).
19. V hebrejskim: „*kakor koža*“.
20. V hebrejskim: „*in se ni razširilo po koži, in je bledo*“.
21. Te gobe na bradi so hudi lišaji.
22. V hebrejskim kakor razl. 18. Splošne znamnja gobove bolezni so tedej, ako se gobovi madeži globoko vtisnejo v meso, in je potem meso ondi neobčutljivo in mertvo.
23. Tudi dan današnji se še na Jutrovim vidi, de v gobovi bolezni lasje dostikrat izpadejo, in namesti njih tanjši zrastejo.
24. V hebrejskim: „*in vidi, de ni niži kakor koža*“ i. t. d.
25. V hebrejskim kakor razl. 24.
26. Glej v. 6.

36. naj duhoven več ne gleda, ali so se lasje v rumeno barvo spremenili; zakaj gotovo je nečist.

37. Dalje, ko bi se madež ustavil, in bi lasje černi bili, naj vé, de je človek ozdravljen, in naj ga brez premislika za čistiga spozna.

38. Moža ali ženo, na kteriga koži bi se belo pokazalo,

39. naj duhoven ogleda. Ako bi najdel, de se bledo belo na koži sveti, vedi, de niso gobe, ampak le madež bele barve,[27]) in de je človek čist.

40. Mož, kterimu lasje z glave gredo, je le plešast in čist.

41. In ako bi mu lasje nad čelam izpadali, je le spredej plešast in čist.

42. Ako bi se pa na pleši ali na čelu bela ali rudečkasta barva pokazala,

43. in bi letó duhoven vidil, naj ga nedvomljivo obsodi za gobe, ki so se spočele na pleši.[28])

44. Kdor koli bo tedej z gobami omadežan, in bo po duhovnovi sodbi odločen,

45. naj ima raztergano oblačilo,[29]) razkrito glavo,[30]) usta z oblačilam pokrite,[31]) in naj vpije, de je ognušen in nečeden.[32])

46. Ves čas, dokler je gobov in nečist, naj sam zunaj šotoriša prebiva.[33])

47. Volnata ali platnena obleka, ktera bi imela gobe

48. na osnutku ali na votku, ali saj koža, in kar je iz kože narejeniga,

49. ako bi bil bel ali rudečkast madež[34]) na nji, naj se za gobe ima, in duhovnu pokaže,[35])

50. kteri naj jo ogleda in zapre sedem dni;

51. in sedmi dan naj jo zopet ogleda, in ko bi najdel, de je madež zrastel, so ukoreninjene gobe; naj oblačilo in vse, v čemur se je najdel, za ognušeno spozna;

52. in zato naj se sežge v ognji.

53. Ako bi pa vidil, de ni zrastel,

54. naj ukaže, de operó to, v čemur so gobe, in naj tisto zapre še druzih sedem dni.

---

27. V hebrejskim: „*so mozulji, ki so se spahnili po koži*“ i. t. d. Taki mozulji (v hebrejskim: „*bohak*“) se ne nalezejo in niso nevarni.

28. V hebrejskim: „*In duhoven naj ga ogleda, in če vidi, de je oteklina madežev bledo-rudečkasta po njegovi plešasti glavi, ali pa po pleši nad čelam, kakor se sicer vidijo gobe po koži na mesu* (versta 43.), *je mož gotovo gobov in nečist*“ i. t. d.

29. naj preterga oblačila, kakor per žalovanji.

30. naj nima ostriženih las. Glej spod. 14, 9.

31. naj jih zagerne, kakor per žalovanji. Eceh. 24, 17. 22.

32. de se jim zdravi ne bližajo, in de se s kakim dotikljejem po levitovski postavi ne onečistijo, ali pa še celo bolezni ne nalezejo.

33. Tako se je zgodilo med popotvanjem skozi pušavo. Ko so bili Izraelci v svoji deželi, so gobovi prebivali v posebnih hišah pred mesti. Gl. 4. Kralj. 7, 3. Luk. 17, 12.

34. V hebrejskim: „*In ako je madež zelenkast ali pa rudečkast na oblačilu*“ i. t. d.

35. Zelenkaste ali rudečkaste madeže, ki so se po suknih ali kožah Izraelcov

55. In ko bi vidil, de se poprešnja podoba sicer ni povernila, vender pa gobe niso rastle, naj to za nečisto spozna, in sežge z ognjem, zato ker so se gobe ali verh oblačila ali pa skozi in skozi zasejale.[36])

56. Ako bi bil pa kraj gob bolj bled, ko je bilo oblačilo oprano, naj tisti kraj odterga in od celiga loči.

57. Ako bi se pa v teh krajih, ki so poprej brez madeža bili, še kaj pokazalo, so to sprehajoče in neobstoječe gobe; mora se sežgati z ognjem.

58. Ako bi pa *(madež)* prešel, naj to, kar je čistiga, vdrugič z vodo spere, in naj bo čisto.

59. Letó je postava zastran gob na volnatim in platnenim oblačilu, na osnutku in na votku, in na sleherni kožuhovini, kakó se mora za čisto ali za ognušeno spoznati.

XIV. Poglavje.

Kakó naj se očišujejo gobov človek, gobove hiše in oblačila.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Letó je postava zastran goboviga, ko se bode očiševal: Perpelje naj se k duhovnu, Mat. 8, 4.

3. kteri naj pride iz staniša, in ako najde, de so gobe očišene,

4. naj zapové njemu, ki bo očiševan, de naj daruje za sé dva živa vrabca,[1]) ki se smeta jesti, in cedroviga lesá, in škerlata, in hisopa,[2]) Mark. 1, 44. Luk. 5, 14.

5. in naj ukaže eniga zmed vrabcov zaklati v persteni posodi nad živo vodo;[3])

6. druziga pa naj pomoči živiga s cedrovim lesam, in škerlatam, in hisopam vred v kri[4]) zaklaniga vrabca,

7. in naj pokropí z njim njega, ki ima očišen biti, sedemkrat,[5])

---

večkrat razširjali, takó de so volno in dlako zgubile in ogoléle, imenuje Mojzes gobe zavoljo podobnosti, ki jo imajo s človeškimi gobami; zato so jih tudi nečiste imenovali in so z njimi kakor z levitovsko boleznijo ravnali. Taki madeži so se pokazali po tacih suknih, ki so bile narejene iz volne cerknjenih ovac.

36. V hebrejskim: „*zakaj gobe so, ki ga jedo na robe ali na lice*“.

1. V hebrejskim: „*dve živi čisti ptici*“ i. t. d.

2. Ker so gobe podoba greha, in so se zavoljo greha nečistim boleznim perštevale, zatorej imajo tudi šege per očiševanji gob nekako podobnost z očiševanjem greha; zakaj vrabci pomenijo prostost, ki se je očišeni vdeleži; studenčna voda pomeni novo življenje (v. 6. 7.), ki izvira iz smerti (v. 5.); cedrovi les — zadobljeno moč; škerlatasta volna — poprešnji grešni stan; hisop s svojo očiševavno močjo — očiševanje od greha (Hebr. 9, 19.).

3. nad studenčno vodo, ki je v posodi.

4. v vodo, ki je s kervjo zmešana.

5. s cedrovo palico, okoli ktere je bil ovit hisopov čopek za pokropilo.

de se očisti po postavi; in naj spustí živiga vrabca, de zletí na polje.[6])

8. In ko bo človek opral svoje oblačila, naj vse lase po životu[7]) obrije, in se z vodo omije; in takó očišen naj pride v staniše, vender pa takó, de ostane zunej svojiga šotora sedem dni,

9. in sedmi dan naj obrije lase na glavi, in bradi, in obervih, in dlake po vsim životu. In ko bo oblačila in život spet opral,[8])

10. naj vzame osmi dan dve jagnjeti brez graje,[9]) in letno ovco brez graje, in tri desetinke[10]) pšenične moke v jedilno daritev, ki naj bo z oljem pokropljena, in še posebej šestak olja.[11])

11. In ko bo duhoven, kteri človeka očišuje, njega in vse letó postavil pred Gospoda k vratam snidniga šotora,

12. naj vzame jagnje, in naj ga daruje s šestakam olja vred vse za hudodelstvo;[12]) in ko bo letó pred Gospodam darovano,

13. naj zakolje jagnje ondi, kjer se kolje daritev za greh in žgavna daritev, to je, na svetim mestu; zakaj kakor daritev za greh, takó gre tudi daritev za hudodelstvo[13]) duhovnu;[14]) presveta je.

14. In duhoven naj vzame kervi darú, ki je bil zaklan za hudodelstvo, in naj pomaže z njo méčico na desnim ušesu njega, ki se očišuje, in palca desne roke in noge,[15])

15. in iz šestaka naj vlije nekoliko olja na svojo levo roko,

16. in naj vanj pomoči desni perst, in naj pokropí sedemkrat pred Gospodam.[16])

17. Kar pa je ostaliga olja na levi roki, naj ga zlije na méčico desniga ušesa njega, ki se očišuje, in na palca desne roke in noge, in na kri, ktera je bila prelita za hudodelstvo,

---

6. Gl. razl. 2. Vsa šega je tudi lepa predpodoba smerti Jezusa Kristusa, ki je kakor Bog in človek (prost in ubit vrabec) na lesu (cedru) križa s svojo očiševavno (hisop) kervjo (škerlat) nas odrešil, ktere gnade se vdeležimo v svetim, z njegovo kervjo posvečenim kerstu (živa voda, perm. Jan. 19, 34. 5, 21.), ki je ko vrata vsih gnad (Teod., Avg.).
7. Glej v. 9.
8. ter se sme upati, de ni nikjer več strupa ostalo.
9. Očiševavno šego je opravljal, de je smel iti med čiste v šotoriše; tedaj je še le mogel svoje spravne in zahvalne daritve v svetim šotoru opraviti.
10. mere „*efa*," tri „*gomore*," glej 2. Mojz. 16, 36.
11. V hebrejskim: „*en log*," t. j. šest jajčnih lupin.
12. V hebrejskim: „*in naj ga pernese v daritev za zadolšenje*". Glej pogl. 5. razl. 1. Gobovi je opravil daritev za zadolženje; ker se je omadežanje, zadolženje, zgodilo po zunanjim, po gobah; gobe pa so imeli za nasledek velikih, djanskih grehov, ktere je gobovi ali sam storil, ali pa so jih njegovi starši storili.
13. V hebrejskim: „*daritev za zadolšenje*".
14. to je, duhovni ga morajo na svetim kraji, per altarji žgavnih daritev povžiti.
15. v pomenljivo znamnje popolniga očišenja, in v opominjanje, de naj tudi čistost ohrani z voljnim poslušanjem in z zvestim spolnovanjem Božje postave.
16. proti vratam svetiga šotora.

18. in na njegovo glavo,[17])
19. ter naj zanj prosi pred Gospodam,[18]) in naj opravi daritev za greh;[19]) potem naj zakolje žgavni dar,[20])
20. in naj ga položí na altar z njegovimi pitnimi darovi,[21]) in takó bo človek po postavi očišen.
21. Ako je pa ubožen, in njegova roka ne premore tega, kar je rečeno, naj vzame jagnje v daritev za hudodelstvo, de duhoven zanj prósi, in deseti del pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev, in šestak olja,
22. in dve gerlici ali dva golobiča, kterih eden bodi za greh, eden pa v žgavno daritev. 3. Mojz. 5, 7. 11. in 12, 8. Luk. 2, 24.
23. In naj pernese to osmi dan svojiga očiševanja duhovnu k vratam snidniga šotora pred Gospoda.
24. In (*duhoven*) naj vzame jagnje za hudodelstvo,[22]) in šestak olja, in naj oboje skupej povzdigne;[23])
25. in ko zakolje jagnje, naj pomaže z njegovo kervjo méčico desniga ušesa njega, ki se očišuje, in palca njegove desne roke in noge;
26. del olja pa naj vlije na svojo levo roko,
27. in naj vanj pomoči perst desne roke, in pokropí sedemkrat pred Gospodam,
28. ter naj se dotakne méčice desniga ušesa njega, ki se očišuje, in palcov desne roke in noge na mestu kervi,[24]) ki je bila prelita za hudodelstvo.
29. Ostali del olja pa, ki je v levi roki, naj zlije očišenimu na glavo, de ga spravi z Gospodam;
30. tudi gerlico ali golobiča naj daruje,
31. eno za hudodelstvo,[25]) eno pa v žgavno daritev z nju pitnimi daritvami vred.[26])
32. Letó je daritev[27]) goboviga, ki ne more vsiga[28]) dobiti v svoje očišenje.
33. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:
34. Ko bote prišli v kanansko deželo, ki vam jo bom jez dal v last, ako bi bila gobova bolezen v kaki hiši,[29])
35. naj gre on, čigar je hiša, in naj duhovnu pove, in reče: Zdi se mi, kakor de bi bila gobova bolezen v moji hiši.

---

17. Kakor oljkna vejica, je tudi olje podoba mirú in veselja, kteriga se ves človek vdeleži po odpušenim dolgu.
18. V hebrejskim: „*in naj spravo zadobí njemu, ki se očišuje*“ i. t. d.
19. s tem, de zakolje ovco za grešno slabost sploh, ki je prišla od žene.
20. drugo jagnje v znamnje popolne vdanosti Bogu.
21. V hebrejskim: „*In duhoven naj daruje žgavno in jedilno daritev na altarji, in takó mu bo duhoven zadobil spravo, in bo očišen*“.
22. V hebrejskim: „*za zadolženje*“.
23. V hebrejskim: „*in duhoven naj oboje z majanjem daruje pred obličjem Gospodovim*“. Gl. 2. Mojz. 29, 24.
24. kjer se je pomazalo s kervjo daritve za zadolženje.
25. V hebrejskim: „*eno za zadolženje*“.
26. V hebrejskim je kakor zgorej v 21. razl.
27. V hebrejskim: „*To je postava za njega, ki ima gobovo bolezen*“ i. t. d.
28. V hebrejskim: „*in je ubožen, kadar se očišuje*“.
29. Z gobami v hišah, ker so jih imeli za Božjo kazen, in kerso bile gobam

36. On pa naj ukaže, de znosijo vse iz hiše, preden on vanjo pride, in jo ogleda, ali je gobova, de ne bo vse nečisto, kar koli je v hiši.[30]) In potem naj vanjo gre, de ogleda gobe v hiši.

37. In ko bi vidil na njenih stenah nekako blede ali rudečkaste,[31]) gerde jamice, ktere so niži memo druge stene,

38. naj gre skozi vrata iz hiše, in naj jo zdajci zapre sedem dni.

39. In sedmi dan naj se verne, ter naj jo ogleda. Ako najde, de so gobe rastle,

40. naj zapové, izdreti kamne, na kterih so gobe, in jih iz mesta pometati na nečisti kraj,

41. hišo pa od znotrej okrog in okrog ostergati, in ostergani prah izsuti zunej mesta na nečedni kraj,

42. in druge kamne vložiti namesto teh, ki so bili proč vzeti, in hišo z drugim ilam ometati.

43. Ako pa potem, ko so bili kamni izderti, in prah ostergan, in hiša z drugim ilam ometana,

44. duhoven vanjo pride, in vidi, de so se gobe povernile, in de so stene marogaste; so obstoječe gobe, in hiša je nečista.

45. Precej naj jo poderejo, in njene kamne, in les, in ves prah naj izmečejo zunej mesta v nečisti kraj.[32])

46. Kdor koli bi stopil v hišo, dokler je zaperta, bodi nečist do večera;

47. in kdor bi v nji spal, in kaj jedel, naj opere svoje oblačila.[33])

48. Ako bi duhoven vanjo stopil, in bi vidil, de gobe niso rastle po hiši, potem ko je bila drugič ometana, naj jo očisti, ker je ozdravela;

49. in v očiševanje[34]) naj vzame dva vrabca, in cedroviga lesá, in škerlata, in hisopa,

50. in ko bo zaklal eniga vrabca v persteni posodi nad živo vodo,

51. naj vzame cedrov les, in hisop, in škerlat, in živiga vrabca, in naj vse pomoči v kri zaklaniga vrabca, in v živo vodo, in naj pokropí hišo sedemkrat.

52. In tako naj jo očisti, ne le z vrabcovo kervjo, ampak tudi z živo vodo, in z živim vrab-

---

na človeku podobne, so takó ravnali kakor z levitovsko nečistobo. Gobe v hišah so bile močno škodljive, ker se je ves zid sperhnil in polagama razvalil.

30. zakaj nečistoba in omadežvanje se je še le po tem začelo, ko je bilo določeno, de so res gobe.

31. V hebrejskim: „*zelenkaste ali pa rudečkaste jamice*“ i. t. d.

32. Hiša se je mogla kakor nesveta, zavoljo greha omadežana zmed izvoljeniga, svetiga ljudstva potrebiti, kakor greh sam; tudi so bile gobe po zidovji v toplih deželah zdravju močno škodljive, in je tudi zato potrebno bilo, de so se take hiše poderle in razvaline potrebile.

33. Kdor se delj časa v nji mudi, in se bolj dolgo njene nečistobe vdeležuje, mora ne le do večera nečist biti in se skopati, ampak mora tudi svoje oblačila oprati.

34. V hebrejskim: „*de spravi hišo*“, to je, njene prebivavce, ktere si moramo gobove misliti, ker so jim bile gobe v kazen za njih grehe. Tudi zgorej očiševanje greha ni veljalo telesu goboviga, ampak duši.

cam, in s cedrovim lesam, in z hisopam, in škerlatam.

53. In ko bo spustil vrabca prostiga zleteti po polji, naj móli za hišo, in bo po postavi očišena.

54. Letó je postava zastran vsih gób in skrumb,

55. zastran gób na oblačilih in po hišah,

56. zastran lise in spahnjenih mozuljev, in svetliga madeža, in ko se barve mnogotero spreminjajo;[35])

57. de se zamore vediti, ob kterim času je kaj čisto ali nečisto.

XV. Poglavje.

Postave zastran ognušenja in očiševanja moških, ki jim uhaja seme, in ženskih, ki imajo svoj navadni ali nenavadni čas.

1. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

2. Govorita Izraelovim otrokam in jim recita: Mož, kterimu steka seme, bodi nečist.[1])

3. Takrat pa naj se sodi, de je ti bolezni podveržen, kadar se ta nagnusna mokrota vsak čas na njegovim mesu zbira in sterduje.[2])

4. Vsaka postelja, na kteri bo spal, bodi nečista, in kjer koli bo sedel.

5. Ako bi se kteri človek njegove postelje dotaknil, naj opere svoje oblačila, in naj samiga sebe umije z vodo, in bodi nečist do večera.

6. Kdor bi se usedel, kjer je on sedel, naj tudi opere svoje oblačila, in naj samiga sebe umije, z vodo, in bodi nečist do večera.

7. Kdor koli bi se dotaknil njegoviga mesa,[3]) naj opere svoje oblačila, in naj samiga sebe umije z vodo, in bodi nečist do večera.

8. Ako bi tak[4]) človek pljunil na njega, ki je čist, naj ta[5]) opere svoje oblačila, in naj samiga sebe umije z vodo, in bodi nečist do večera.

9. Sedlo,[6]) na ktero bi se on usedel, bodi nečisto,

10. in kar koli bi bilo pod njim, komur seme uhaja, bodi nečisto do večera. Kdor koli bi kaj taciga nosil, naj opere svoje oblačila, in naj samiga sebe umije z vodo, in bodi nečist do večera.

11. Slehern, kteriga bi se do-

---

35. V hebrejskim: „*zastran otekline, in mozuljev in madeževˮ.*

1. Ako komu seme uhaja, bodi si ali iz slabosti ali iz razuzdanosti, izvira tudi iz naše popačene natore, in ravno zato je ta tok grozno nepopoln in zopernatoren stan, in zatorej ostuden in po levitovski postavi nečist.

2. V hebrejskim: „*In takó se spozna nečistost njegoviga toka: Ako njegovo meso od sebe daje svoj tok, ali pa če je zamašeno njegovo meso, de ne teče iz njega, je nečistˮ.*

3. njegoviga života.

4. ki ima to nagnusno bolezen.

5. poprej čisti.

6. sploh sedež, na vozu in na živini.

taknil tisti, ki je tak, in si ni poprej rók umil,[7]) naj opere svoje oblačila, in naj se umije z vodo, in bodi nečist do večera.

12. Perstena posoda, ktere se je dotaknil, naj se razbije,[8]) lesena[9]) posoda pa z vodo umije.

13. Ako bi ozdravel, kdor ima tako bolezen, naj šteje sedem dni po svojim očišenji, in ko bo opral oblačila, in skopal ves život v živi vodi, bodi čist.

14. Osmi dan pa naj vzame dve gerlici ali dva golobiča, in naj pride pred Gospodovo obličje k vratam snidniga šotora, in naj ji da duhovnu,

15. kteri naj daruje eno za greh,[10]) eno pa v žgavno daritev. In naj prosi zanj pred Gospodam, de bode očišen toka svojiga semena.[11])

16. Mož, kterimu uide zakonsko seme, naj umije z vodo ves svoj život, in bodi nečist do večera.[12])

17. Obleko in kožo, ki jo je imel, naj z vodo umije, in bodi nečista do večera.

18. Ženska, s ktero se je pečal, naj se z vodo umije, in bodi nečista do večera.

19. Ženska, ktera ima ob mescovi vernitvi svoj čas, bodi odločena sedem dni.[13])

20. Slehern, kteri bi se je dotaknil, bodi nečist do večera;

21. in kjer koli bo spala ali sedela ob dnevih svojiga odločenja, bodi ognušeno.

22. Kdor koli bi se dotaknil njene postelje, naj opere svoje oblačila, in naj umije samiga sebe z vodo, in bodi nečist do večera.

23. Kdor koli bi se dotaknil kakiga orodja, na kterim je ona sedela, naj opere svoje oblačila, in naj umije samiga sebe z vodo, in bodi ognušen do večera.

24. Ako bi se pečal mož z njo ob času mesenčne kervi,[14]) bodi nečist sedem dni, in slehérna postelja, na kteri bi ležal, bodi ognušena.

25. Ženska, ktera terpí veliko dni kervotok zunej navadniga mesenčniga časa, ali per kteri po mesenčnim toku ne jenja kri teči, dokler je ti bolezni podveržena,

---

7. ta namreč, ki ima tók.

8. Perstena posoda je bila takrat taka, de se je navzela duha tistih rečí, ki so bile v nji, torej se je tudi nečistobe takó navzela, de ni bila več za rabo. Perm. zgor. 6, 28: 11, 33.

9. „*ali bronćena*“, še nekteri prestavljavci perstavljajo.

10. za greh nečistosti, s kterim si je bolezen nakopal, ali pa ko bi bila bolezen iz natorne slabosti sama od sebe prišla, za grešno slabost naše natore. V hebrejskim: „*daritev za greh*“. Gl. zgor. pogl. 5. razl. 1.

11. V hebrejskim: „*naj ga spravi pred Gospodam zavoljo njegoviga tóka*“.

12. Spoznanje ženstva so imele stare ljudstva večidel za veliko nerodnost, ki izvira iz greha in človeške slabosti; zato so ga imeli za nečisto. Gl. 2. Mojz. 19, 15: 1. Kralj. 21, 4. 5. V sv. pismu je omenjeno ko pervo djanje naših pervih starševv, potem ko so bili grešili in raj zapustili. Gl. 1. Mojz. 4, 1.

13. Tudi ta natorni, ženski stan je v zvezi z zakonskim delam, ki se je po grehu spremenilo. Gl. 1. Mojz. 3, 16.

14. jo spoznal, in bi ne vedil, de ima svoj čas; zakaj ako sta se vedama v takim stanu spoznala, sta bila oba smerti kriva. Gl. spod. 20, 18.

bodi nečista, kakor je ob času mesenčniga toka.

26. Sleherna postelja, na kteri bo spala, in reč, na kteri bo sedela, bodi ognušena.

27. Kdor koli bi se teh rečí dotaknil, naj opere svoje oblačila, in naj samiga sebe umije z vodo, in bodi nečist do večera.

28. Ko bi se kri ustavila in nehala teči, naj šteje sedem dni svojiga očiševanja,[15])

29. in osmi dan naj daruje zase duhovnu dve gerlici ali dva golobiča per vratih snidniga šotora;

30. kteri naj daruje eniga za greh[16]) in eniga v žgavno daritev, in naj prósi za njo pred Gospodam, in za tók njene nečistosti.[17])

31. Učíta tedej Izraelove otroke, de se varujejo nečistobe, in de ne umerjejo v svojih nečednostih, ko bi ognusili moj šotor, ki je med njimi.

32. To je postava zastran tega, ki mu uhaja seme, in ki se oskruni v zakonskim delu,

33. in zastran njé, ki se loči ob mesenčnih časih, ali ki ima veden kervotok, in zastran človeka, ki per nji leží.[18])

XVI. Poglavje.

Šege ob letni spravni daritvi.

1. In Gospod je govoril Mojzesu po smerti dveh Aronovih sinov, ko sta ptuji ogenj darovala in umorjena bila,[1]) Zgor. 10, 1.

2. in mu je zapovedal, rekoč: Govôri Aronu, svojimu bratu, de naj ne hódi vsaki čas v svetiše,[2]) ki je za zagrinjalam pred spravnim pokrovam, s kterim je pokrita skrinja, de ne umerje (zakaj

15. naj čaka sedem dni, de bo vidila, ali je kervotok zares nehal, in potem ko je po natori čista, naj se da tudi po postavi očistiti.

16. V hebrejskim: „*v daritev za greh*“ i. t. d., ker je njena kri izvirala ali iz razujzdanosti, ali pa iz natorne slabosti, ki ima svoj vzrok v popačeni natori. Gl. pogl. 5. razl. 1.

17. V hebrejskim: „*in naj jo spravi pred Gospodam zavoljo njeniga nečistiga tóka*“.

18. Tako ojstro je prepovedal Bog, se oskruniti z rečmi, ki niso bile same greh, ampak so bile kakor nasledki greha z njim v posebni zvezi. Bog je dal te prepovedi, de je s tem naznanil ostudnost greha samiga, in kakó ga je treba sovražiti, posebno pa, kakó močno in lahko se človek z njim omadežva, ako se poda v družbo takih, ki ga ljubijo. In ako Bog že Izraelcam toliko čistost zapoveduje, koliko veči čistost in svetost je zapovedana še le kristjanam, kterih duše so očišene z drago kervjo Jezusa Kristusa in posvečene v tempelj svetiga Duha?

1. Tedej ob priliki, ko je Bog lahkomišljeno obnašanje Aronovih sinov kaznoval (gl. zgor. 10, 1.), je dal postavo zastran vsakoletne spravne daritve za grehe, ktere so duhovni in ljudstvo skozi leto storili. Mojzes je postavil to povelje Božje za postavami zastran omadeževanja, ker je hotel s temi postavami poprej prav živó pokazati in zaterditi, kakó ostuden je greh, in kakó skerbno se ga je treba varovati, preden je govoril od spravne daritve za greh.

2. ampak vsako leto le en dan. Gl. v. 34: 2. Mojz. 30, 10. Hebr. 9, 7.

v oblaku se bom perkazoval nad sedežem odgovora); 2. Mojz. 30, 10. Hebr. 9, 7.

3. ako poprej tegale ne stori:[3]) Tele naj daruje za greh, in ovna v žgavno daritev.

4. Platneno suknjo naj obleče, s platnenimi hlačami naj pokrije svojo sramoto, s platnenim pasam naj se prepaše, na glavo naj dene platneno kapo;[4]) zakaj lete oblačila so svete, ktere vse naj obleče, potem ko se umije.

5. In naj vzame od vse množice Izraelovih otrók dva kozla za greh, in eniga ovna v žgavno daritev.

6. In ko bo tele daroval, in molil za se, in za svojo hišo,

7. naj postavi dva kozla pred Gospoda k vratam snidniga šotora,

8. in naj verže vadljaj nad obema, en vadljaj za Gospoda, eniga pa za kozla, ki bode izpušen;[5])

9. kteriga zadene vadljaj za Gospoda, naj ga daruje za greh;[6])

10. kozla pa, kteriga zadene vadljaj, de naj bo izpušen, naj postavi živiga pred Gospoda, de opravi nad njim molitve, in ga spustí v pušavo.[7])

11. Ko bo letó prav opravljeno, naj daruje tele, in naj móli za se in za svojo hišo, ter naj ga zakolje.

12. Tudi naj vzame kadilnico, in jo napolni z žerjavico z altarja, in naj vzame periše perpravljeniga kadila v zažiganje, ter naj gre za zagrinjalo v svetiše,

13. in naj dene dišave[8]) na ogenj, de njih dim in hlap pokrije sedež odgovora, ki je verh pričevanja, in de ne umerje.[9])

---

3. tisti dan v letu.

4. tedej oblačila navadniga duhovna naj obleče v znamnje pokore in žalosti.

5. En vadljaj naj naznani kozla, ki naj bo darovan, eden pa tistiga, ki naj bo spušen (v. 10.). Takó razlaga naša Vulgata; hebrejsko pa se da še drugači razlagati; zakaj hebrejska beseda „*azazel*“, ktero Vulgata prestavi „*hircus emissarius*“ (kozel, ki naj se spusti), ima več pomenov. Po besedi in zvezi (v. 10.) se nar bolj gotovo prestavi: „*zaverženi sovražnik, hudič*“; potem se pravi: „*en vadljaj za Gospoda, eden pa za hudiča*“, kteriga pa vender niso imeli za hudobniga malika, kteriga naj bi z darovi utolažili, ampak za služabnika Božje pravice. Gl. raz. 7. — Vadljalo se je, kakor rabinci terdijo, takole: Veliki duhoven je vzel iz lonca dva lesena krajčka, eniga z napisam „*za Jehova*“, eniga pa z napisam „*za azazela*“; vadljaj, ki ga je vzel z desno roko iz lonca, je zadel kozla na desnici, vadljaj pa, ki ga je vzel z levo roko, je veljal kozlu na levici.

6. Eden kozlov naj bo s svojo smertjo predpodoba sprave, in naj Izraelcam v podobi pokaže, de so s svojimi grehi zaslužili večno smert.

7. Drugi kozel naj se živ spusti v pomenljivo znamnje, de so grehi Izraelcam odvzeti in v pušavo poslani, ali de so spet od smerti vstali v svobodno življenje (Gl. zgor. 14, 7.). V hebrejskim se zamore ta versta tudi drugači razumeti po besedah: „*in kteriga zadene vadljaj za azazela, naj ga postavi pred Gospoda, de ga spravi in ga pošlje azazelu v pušavo*“. Po tem je ta drugi kozel pomenljiva podoba Izraelcov, kteri prevzame z greham časne kazni v imenu ljudstva, in se namesti njega izda v pušavi bivajočimu satanu, služabniku Božje pravice (Job 1, 6—12: 2, 6: 1. Kor. 5, 5.).

8. Glej 2. Mojz. 30, 36.

9. de mu dim in hlap brani, gledati Gospodovo veličastvo, ktero bi ga utegnilo umoriti.

14. Tudi naj [10]) vzame teletove kervi, in naj pokropí s perstam sedemkrat proti spravnimu pokrovu na jutrovi strani.[11])

15. In ko bo zaklal kozla za greh ljudstva, naj nese njegovo kri za zagrinjalo,[12]) kakor je zapovedano zastran teletove kervi, de pokropí z njo pred sedežem odgovora,[13])

16. in naj očisti svetiše nečistosti Izraelovih otrók, in njih prestopov, in vsih grehov.[14]) Po tej šegi naj tudi stori s snidnim šotoram,[15]) ki je postavljen med njimi v sredi njih nečednih prebivališ.

17. Noben človek[16]) ne bodi v šotoru, kadar pojde véliki duhoven[17]) v svetiše prosit zase, in za svojo hišo, in za vso Izraelovo množico, dokler ven ne pride. Luk. 1, 10.

18. Kadar pa ven pride k altarju,[18]) ki je pred Gospodam, naj móli zase, in naj vzame teletove in kozlove kervi, in naj jo zlije na njegove rogove okrog in okrog,

19. in naj ga pokropí s perstam sedemkrat, naj ga posveti in očisti nečednost Izraelovih otrók.

20. Potem, ko bo očistil svetiše, in šotor, in altar, tedaj naj daruje živiga kozla;

21. in naj položí obe roki na njegovo glavo, in naj spozna vse krivice Izraelovih otrók, in vse njih hudobije in grehe naj voši kozlu na njegovo glavo, in naj ga da gnati po perpravljenim človeku v pušavo.

22. In ko bo kozel odnesel vse njih krivice v samoten kraj, in bo izpušen po pušavi,[19])

23. naj se verne Aron v snidni šotor, in naj sleče oblačila, v ktere je bil poprej oblečen, ko je šel v svetiše, in naj jih tam[20]) pustí,

24. in naj umije svoj život na svetim mestu,[21]) in naj obleče svoje oblačila.[22]) In potem ko ven

10. iz svetiša, in spet vanj gredé.

11. V hebrejskim: *„in naj pokropí s svojim perstam pred pokrovam proti jutru; in spredej pred pokrovam naj pokropí sedemkrat s kervjo, ki je na njegovim perstu“.* Judje terdijo, de je véliki duhoven kropil enkrat čez spravni pokrov proti jutrovi strani, sedemkrat pa pred njim na tla, in sicer takó, de ni nobena kaplja kervi padla na spravni pokrov ali na sedež milosti.

12. v tretjič vanj gredé.

13. V hebrejskim po razl. 11.

14. Izraelci so omadežvali svetiše, ker so vpričo njega grešili, in so si ga tedej ognušeniga mislili.

15. s svetim šotoram, ter naj ga ravno takó pokropí. Glej v. 20.

16. tudi noben duhoven.

17. edini srednik, kakor predpodoba Jezusa Kristusa.

18. k altarju žgavnih daritev (gl. v. 12. 20.); zakaj očiševanje kadilniga altarja se je bilo že per svetišnim očiševanji (v. 16.) opravilo.

19. Kaj se je dalje s kozlam godilo, sveto pismo ne pove; rabinci pravijo, de je bil s skale pahnjen in končan.

20. v šotoru, to je, v svetišu.

21. ker se je bil grešniga kozla dotaknil, torej je bil nečist.

22. zale oblačila za službo Božjo.

pride in opravlja svojo in množično žgavno daritev, naj móli zase in za ljudstvo,[23])

25. in mast, ki je bila darovana za greh, naj sežge na altarji.

26. Tisti pa, ki je izpušeniga kozla ven gnal, naj opere svoje oblačila, in naj umije život z vodo, in takó naj pride v staniše.

27. Tele pa in kozla, ktera sta bila za greh zaklana, in kterih kri je bila pernesena v svetiše, de bi se sprava dopolnila,[24]) naj nesó iz staniša, in naj sežgo z ognjem nju koži, in meso, in blato.[25]) Hebr. 13, 11.

28. In kdor koli ji bo sežgal, naj opere svoje oblačila, in naj umije život z vodo, in takó naj pride v staniše.

29. In letó vam bodi večna postava: Deseti mesec, deseti dan tega mesca[26]) pokoríte svoje duše,[27]) in nobeniga dela ne opravljajte, bodi si rojak ali ptujic,[28]) ki ptujva med vami. Spod. 23, 27. 28.

30. Ta dan bodi vaša sprava in očišenje od vsih vaših grehov: bodite očišeni pred Gospodam;[29])

31. zakaj sabota počivanja je,[30]) in pokoríte svoje duše po večni postavi.

32. Spravlja naj pa duhoven, ki je bil maziljen, in kteriga roke so bile posvečene, de opravlja duhovsko službo namesti svojiga očeta;[31]) in on naj obleče platneno suknjo in svete oblačila,

33. in naj spravi svetiše, in snidni šotor, in altar, tudi duhovne, in vse ljudstvo.

34. In to vam bodi večna postava,[32]) de prosite za Izraelove otroke in za vse njih pregrehe enkrat v letu. Tedaj je storil, kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu.

XVII. Poglavje.

Le Bogu in sicer le v svetim šotoru se smé darovati. Kri, merhovina in od zverine raztergana žival se ne smé vživati.

23. V hebrejskim: „*in naj spravi sebe in ljudstvo*“, to je, naj dokonča spravno opravilo; zakaj, desiravno se je žgavna daritev opravljala, zlasti v znamnje vdanosti pod Božjo oblast, je bila vender tudi spravna daritev, ker je bila z njo sklenjena prošnja za odpušenje grehov. Glej zgor. 1, 4.

24. V hebrejskim: „*kterih kri je bila pernesena v svetiše v zadobljenje sprave*“ i. t. d.

25. Glej zgor. 4, 12. 21.

26. deseti dan mesca „*tišri*“, ki po mesenčnim letu Izraelcov obsega pol našiga kimovca in pol kozoperska.

27. s tém, de se zderžíte jedí in pijače, posvetniga razveseljevanja, zakonskiga dela i. t. d.

28. Tudi ptujic ni smel delati ob svetim počitku; sicer bi se ne bil vdeležil spravniga dneva. Gl. 2. Mojz. 12, 45. 48. 49.

29. ako opravite daritev v veri v obljube Gospodove, zlasti v prihodnjiga Odrešenika.

30. čas pokore in premišljevanja.

31. véliki duhoven in po njegovi smerti njegov naslednik zmed njegovih sinov.

32. za vas, vélike duhovne, dokler terpí izraelska služba Božja.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Aronu, in njegovim sinovam, in vsim Izraelovim otrokam, ter jim reci: Letó je, kar je Gospod zapovedal, rekoč:

3. Vsak človek iz Izraelove hiše, če zakolje vola, ali ovco, ali kozo v stanišu ali zunej staniša,[1]

4. in jih ne pernese k šotorovim vratam v dar Gospodu,[2] bodi kriv kervi; kakor de bi bil prelival kri, takó bodi potrebljen izmed svojiga ljudstva.

5. Za tega voljo morajo Izraelovi otroci duhovnu pernesti svoje darove, ki jih zakoljejo na polji, de bodo posvečeni Gospodu pred vratmi snidniga šotora, in darujejo naj jih v mirne daritve Gospodu.

6. In duhoven naj zlije kri na Gospodov altar pred vratmi snidniga šotora, in naj sežge mast v prijeten duh Gospodu;

7. in naj nikar več dalje ne darujejo svojih darov hudičem,[3] s kterimi so se oskrunili.[4] To bodi večna postava njim in njih mlajšem.

8. Tudi jim reci: Slehern človek iz Izraelove hiše in zmed ptujcov, ki ptujvajo med vami,[5] kteri bi daroval žgavno ali klavno daritev,

9. in bi je ne pernesel pred vrata snidniga šotora, de bi se darovala Gospodu, bodi pokončan zmed svojiga ljudstva.

10. Ako kteri koli človek iz Izraelove hiše in zmed ptujcov, ki ptujvajo med vami, vživa kri, bom obernil svoj obraz zoper njegovo dušo,[6] in jo bom potrebil zmed njeniga ljudstva;

11. zakaj življenje mesa je v kervi,[7] in jez sim vam jo dal, de bi po nji na altarji spravo zadobivali svojim dušam, in de bi bila kri duši v spravo.

12. Za tega voljo sim rekel Izraelovim otrokam: Noben človek zmed vas naj ne jé kervi, tudi nobeden zmed ptujcov ne, kteri ptujvajo per vas.

13. Slehern človek zmed Izraelovih otrók in zmed ptujcov, ki ptujvajo per vas, ako na lovu in nastavljanji vjame kako zverino ali ptico, ki se smé jesti, naj ji spustí kri, in naj jo s perstjo pokrije;

14. zakaj življenje vsiga mesa

1. ali v daritev ali v jed. Med popotvanjem skozi pušavo Izraelci niso smeli mesa jesti, temuč so mógli z mano zadovoljni biti. Ob koncu popotvanja je ta postava spet nehala. Gl. 5. Mojz. 12, 15. 20 — 22. V pušavi je bila ta postava posebno dobra, de so se obvarovali skrivnih malikovavskih daritev (Gl. v. 7.).

2. razun takrat, ko pernesó take živali Gospodu v mirno daritev; tedej jih smejo per sv. šotoru zaklati in povžiti. Gl. zgor. pogl. 3, 7. 12 — 20.

3. V hebrejskim: „*Več naj ne darujejo svojih klavnih daritev kozlam*“, to je, hudobnim duhovam, ki so jih v podobi kozlov častili. Gl. Iz. 13, 21: 34, 14: 5. Mojz. 32, 17. Tob. 8. razl. 1.

4. Malikovanje je duhovno kurbanje in prešeštvanje, ker duša zapustí Boga, praviga ženina, in se derží malika, druziga, ki ni njen ženin, kakor kurba.

5. ter so po obrezi udje izraelskiga ljudstva.

6. zoperna mi bo njegova duša. Gl. zgor. 3, 17: 7, 26.

7. zakaj v kervi je zlasti sedež živalskiga življenja, ktero daje Bog, in se mora njemu darovati; zatorej gre kri le Bogu.

je v kervi; zato sim rekel Izraelovim otrokam: Nikar ne jejte kervi nobene žive stvarí; ker življenje mesa je v kervi, in kdor koli bi jo jedel, bo poginil. 1. Mojz. 9, 4: 3. Mojz. 7, 26.

15. Človek, kteri bi jedel kaj cerknjeniga ali od zverine sterganiga,[8]) bodi si rojak ali ptujic, naj opere svoje oblačila in naj umije samiga sebe z vodo, in bodi nečist do večera; in takó bo očišen.

16. Ako pa ne opere svojih oblačil in života, naj nosi svojo krivico.[9])

XVIII. Poglavje.

Prepoved ženitve in možitve med bližnjimi sorodniki in svaki, in druzih ostudnih pregreh.

1. Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam in jim reci: Jez sim Gospod, vaš Bog.

3. Po navadi egiptovske dežele, v kteri ste prebivali, nikar ne ravnajte, in po šegi kananske dežele, v ktero vas jez popeljem, ne delajte, in po njih postavah nikar ne živite.

4. Po mojih sodbah se ravnajte, in moje zapovedi spolnujte, in po njih živite; jez sim Gospod, vaš Bog.

5. Spolnujte moje postave in sodbe; človek, ki jih spolnuje, bo živel v njih.[1]) Jez sim Gospod. Eceh. 20, 11. Rim. 10, 5. Gal. 3, 12.

6. Noben človek naj se ne perbliža bližnji svoje kervi, odgrinjat njeno sramoto.[2]) Jez sim Gospod.

7. Sramote svojiga očeta, in[3]) sramote svoje matere ne odgrinjaj;[4]) tvoja mati je, ne odkrivaj njene sramote.[5])

8. Sramote žene svojiga očeta[6]) ne odgrinjaj; zakaj sramota tvojiga očeta je.[7])

9. Sramote svoje sestre, ki

8. Glej zgor. 11, 40.

9. naj ima svoj dolg, in naj bo zato smerti kriv; ker tak človek nič ne mara za zapovedi zastran očiševanja, in je njemu enak, kteri prederzno jé prepovedane rečí. Gl. 4. Mojz. 15, 30.

1. bo imel srečno življenje na tém in na unim svétu. Gl. spod. 25, 36. Luk. 10, 28.

2. naj je ne spozna po mesu ne v zakonu in ne zunej zakona. Vzrok te postave je, ker bi bile take zveze zoper natoro, bile bi namreč prav za prav zakoni z lastno kervjo, tedej sam seboj (v. 10. pogl. 20, 19.), in torej ostudna, zopernatorna nečistost. Tudi bi po tém druge natorne zadeve bolj ali manj nehale; nasproti pa ima prepoved takih zaročitev več dobriga, posebno pa to, de po tem pridejo v zvezo med seboj družine, med kterimi popred ni bilo nobene zveze, takó de take prepovedi perpomorejo, sčasama vse ljudstvo zediniti v eno družino (Avg.).

3. namreč, to je.

4. tí sin.

5. Glej razl. 2. Tak zakon bi bil tudi zato zoper natoro, ker bi po njem natorna, otroška zadeva in ljubezen po zakonski zavezi nehala.

6. svoje mačehe.

7. ker bota po zakonu dva eno meso. Gl. 1. Mojz. 2, 24.

je od očeta ali od matere, doma ali zunej rojena, ne odkrivaj.

10. Sramote hčere svojiga sina, ali vnuknje iz hčere ne odkrivaj; zakaj tvoja sramota je.

11. Sramote hčere od žene svojiga očeta, ki jo je tvojimu očetu rodila,[8]) in je tvoja sestra, ne odkrivaj.[9])

12. Sramote sestre svojiga očeta ne odgrinjaj; ker je meso tvojiga očeta.

13. Sramote sestre svoje matere ne odkrivaj; zato ker je meso tvoje matere.

14. Sramote svojiga strica ne odkrivaj, tudi k njegovi ženi ne hôdi,[10]) ona je s teboj po svakovšini sklenjena.[11])

15. Sramote svoje sinahe ne odkrivaj; ker je žena tvojiga sina, ne odgrinjaj njene sramote.

16. Sramote žene svojiga brata ne odkrivaj; ker je sramota tvojiga brata.[12])

17. Sramote svoje žene in njene hčere ne odgrinjaj. Hčere njeniga sina in hčere njene hčere ne jemlji, de bi odgernil njeno sramoto;[13]) zakaj one ste njeno meso,[14]) in tako združenje je kervna nečistost.

18. Sestre svoje žene za soženo ne jemlji, tudi njene sramote ne odkrivaj, dokler še una živi.[15])

19. K ženski, ki ima svoj čas, ne hôdi, in ne odkrivaj[16]) njene nesnage.

20. Z ženo svojiga bližnjiga se nikar ne pečaj, in ne gnusi se z mešanjem semena.[17])

21. Svojiga semena ne dajaj, de bi se maliku Molohu[18]) posvečevalo; in imena svojiga Boga

8. V nekdanjih časih je zakone tacih popoli sestrá potreba izgovarjala (Avg.). Gl. 1. Mojz. 20, 12. — Besede 2. Kralj. 13, 13. ne spričujejo, de bi bili poznejše taki zakoni perpušeni; zakaj Tamara je utegnila Salomonu takó govoriti, ker ni ali postave poznala, ali pa le, de se ga je ubranila.

9. Bog še enkrat zaterdi, de se popoli sestre ne smejo jemati v zakon, in de se v ti reči ne sme Abraham posnemati (gl. 8. razl.), kteri je le iz potrebe s svojo popoli sestro v zakon stopil, de je dobil ženo svoje vere; zakaj vse druge v deželi so bile vdane malikovavstvu. Joz. 24, 2.

10. V hebrejskim: „*Sramote brata svojiga očeta ne odgrinjaj; njegovi ženi se ne bližaj, tvojiga strica žena je*“.

11. ker je tvoja teta, ako ravno ne po kervi, vender po zakonu z bratam tvojiga očeta kakor tvoja kri.

12. razun, ko bi bil brat brez otrók umerl. Gl. 5. Mojz. 25, 5 — 10.

13. ob enim, ali eno po smerti druge, ker je po svoji materi postala kakor tvoja hči, tvoja kri.

14. in ste po nji tudi tvoje meso, tvoja kri postale.

15. ker bi se iz tega vnemala ljubosumnost in razpertija (1. Mojz. 30, 1.), in bi razdérala natorno, sestrinsko edinost in ljubezen.

16. ker tako zakonsko delo človeka ognusi (zgor. 15, 20.), ter razodeva zopernatorno poželjivost, ktera človeka pod živino poniža, in je memo tega še tudi zdravju močno škodljivo.

17. Ponavljanje 2. Mojz. 20, 14. Gl. spod. 20, 10.

18. Svojih otrók ne daruj Molohu. Moloh je bil malik Amonijanov, bog natore, v kterim so si mislili, kakor v Saturnu, čas, kteri de vse vlada, vse rodi in spet konča. Zato so njemu v čast otroke sežigali. Imel je mende podobo človeka z bikovo glavo in z razpetimi rokami, de je vanje, ko so bile razbeljene, svoje nesrečne darove sprejemal. Gl. 3. Kralj. 11, 5.

ne ognušaj.[19]) Jez sim Gospod.
Spod. 20, 2.

22. Z moškim se ne druži kakor z žensko, ker to je gnusoba.

23. Z nobeno živino se ne pečaj, in ne ognušaj se z njo. Ženska naj se ne ulega pod živinče, in naj se ne mesa z njim, ker to je grozovitna pregreha.[20])
Spod. 20, 16.

24. Ne ognušajte se z nobeno zmed téh rečí, s kterimi so se ognušali vsi narodi, ktere bom jez pregnal pred vašim obličjem,[21])

25. in s kterimi je ognušena dežela; njé pregrehe bom jez obiskal, de izpljuje iz sebe svoje prebivavce.

26. Spolnujte moje postave in sodbe, in ne delajte nobene zmed teh gerdobij, ne rojak, ne seljak, kteri med vami prebiva.

27. Zakaj vse leté gnusobe so uganjali prebivavci dežele, ki so bili pred vami, in so jo ognusili.

28. Varujte se tedej, de tudi vas ravno takó iz sebe ne izpljuje, ako bi enako uganjali, kakor je izpljevala ljudstvo, ki je bilo pred vami.

29. Slehern človek, kteri bi storil kako zmed téh gnusob, bo poginil iz srede svojiga ljudstva.

30. Spolnujte moje zapovedi. Ne delajte, kar so delali, ki so bili pred vami, ne ognušajte se s tém. Jez sim Gospod, vaš Bog.

XIX. Poglavje.

Mnogotere zapovedi in prepovedi in nauki zastran spoštovanja do staršev, zastran malikov, mirnih daritev, žetve, tergatve, tatvíne, laží, ljubezni do bližnjiga, pregrešenja z deklo, zasajenja sadniga drevja, vraž, spoštovanja stariga človeka, ptujcov, tehtnice in mére.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govori vsimu kardelu Izraelovih otrók, in jim reci: Bodite sveti, ker sim jez svet, Gospod, vaš Bog. Zgor. 11, 44: 1. Petr. 1, 16.

3. Vsak se boj svojiga očeta in svoje matere. Praznujte moje sabote. Jez sim Gospod, vaš Bog.

4. Ne obračajte se k malikam, tudi si ne delajte zlitih bogov. Jez sim Gospod, vaš Bog.

5. Ako bi zaklali Gospodu mirni dar,[1]) de bi vam bil milostljiv,

6. ga jejte tisti dan, ko bo zaklan, in drugi dan; kar koli bi pa ostalo do tretjiga dneva, sežgite z ognjem.

7. Ako bi kdo po dveh dneh od njega jedel, bodi nečist in hudobije kriv,

8. in naj nósi svojo krivico,

19. ne skruni, in mu ne delaj nečasti s takimi grozovitnostmi.
20. V hebrejskim: „*tekel*“, strahovitna zmešnjava.
21. Glej 5. Mojz. 7, 1.
1. Glej zgor. 7, 12 — 20.

ker je ognusil Gospodovo sveto reč,[2]) in ta duša naj pogine zmed svojiga ljudstva.

9. Ko boš žel žito svoje zemlje, ga ne poženi do tal verhnje zemlje,[3]) tudi popušeniga klasja ne pobiraj. Spod. 23, 22.

10. Tudi v svojim vinogradu ostalih grozdov in osutih jagod ne pobiraj, temuč ubogim in ptujcam jih pusti pobrati. Jez sim Gospod, vaš Bog.

11. Ne kradite. Ne lagajte, tudi naj nihče ne goljufá svojiga bližnjiga.

12. Ne persegaj po krivim per mojim imenu, in ne skruni imena svojiga Boga. Jez sim Gospod. 2. Mojz. 20, 7.

13. Ne delaj krivice svojimu bližnjimu, in ga ne zatéraj s silo. Naj ne ostaja plačilo tvojiga najemnika per tebi do jutra. Sir. 10, 5: 5. Mojz. 24, 14. Tob. 4, 15.

14. Gluhiga ne preklinjaj, in slepimu ne nastavljaj spotikljeja, temuč boj se Gospoda, svojiga Boga; zakaj jez sim Gospod.

15. Nič krivičniga ne delaj, tudi ne sodi po krivim. Ne glej na osebo uboziga,[4]) tudi obraza mogočniga ne časti.[5]) Sodi po pravici svojiga bližnjiga. 5. Mojz. 1, 17: 16, 19. Prip. 24, 23. Sir. 42, 1. Jak. 2, 2.

16. Ne bodi opravljivec, tudi ne podpihovavec med ljudstvam.[6]) Ne vzdiguj se zoper kri svojiga bližnjiga.[7]) Jez sim Gospod.

17. Ne sovraži svojiga brata v svojim sercu, temuč očitno ga posvari, de ne boš imel greha zavoljo njega. 1. Jan. 2, 11: 3, 14. Sir. 19, 13. Mat. 18, 15. Luk. 17, 3.

18. Ne iši maševanja, tudi ne pomni krivice svojih mestnjanov.[8]) Svojiga prijatla[9]) ljubi kakor samiga sebe. Jez sim Gospod. Mat. 5, 43: 22, 39. Luk. 6, 27. Rim. 13, 9.

19. Spolnujte moje postave. Svoje živíne ne pušaj brejiti se z živíno druziga plemena. Svoje njive ne obsevaj z mnogoterim semenam. Oblačila, ki je iz dvojne[10]) niti tkano, ne oblači.

---

2. ker je darilno jedilo jedel kakor navadno jed, potem, ko je bil čas darilniga opravila že minil. Perm. 1. Kor. 11, 29.

3. V hebrejskim: „*ne pošenji voglov svoje njive; in per svoji žetvi ne pobiraj vsiga do čistiga*“; to je, pusti nekoliko žita na voglih svoje njive, in po spravljenih snopih ostaliga klasja ne pobiraj.

4. in zavoljo njegove majhne veljave ne imej z njim napčniga usmiljenja v sodbi.

5. v sodbi zoper pravico.

6. V hebrejskim: „*Ne bodi opravljiv osledúh med svojim ljudstvam*“, to je, tak človek, ki zmirej po hišah hódi, na ljudí pazi, po njih skrivnostih poprašuje, jih raznaša in zdražbe dela. Koliko sovraštva, natolcovanja, podpihovanja bi se odvernilo, ko bi se ta prelepa zapoved natanko spolnovala!

7. to je, zoper življenje svojiga bližnjiga.

8. ki so ti jo storili.

9. V hebrejskim: „*Svojiga bližnjiga ljubí*“ i. t. d. Perm. Mat. 5, 44. 45: 22, 39. Luk. 10, 27—37.

10. volnate in pertene niti skupej, v spomin in znamnje, de se Izraelci ne smejo združiti z drugimi ljudstvi, in de naj ne posnemajo njih malikovavskih navad in šeg.

20. Ako bi človek spal po zakonsko z žensko, ktera je dekla in tudi že za možitev,[11]) vender pa še ni odkupljena, in ne oprostena,[12]) bodita oba tepena, pa naj ne umerjeta,[13]) ker ni bila prosta.[14])

21. Za svoje hudodelstvo pa naj[15]) daruje ovna[16]) Gospodu per vratih snidniga šotora,

22. in duhoven naj moli zanj in za njegov greh pred Gospodam,[17]) ter mu bo spet milostljiv, in greh mu bo odpušen.

23. Kadar pridete v deželo, in zasadite v nji sadne drevesa, zaverzíte njih sprednjo kožo;[18]) sadje, ktero rodé, vam bodi nečisto, in ga ne jejte.

24. Četerto leto pa naj bo ves njih sad posvečen v hvalo Gospodu.[19])

25. Peto leto pa jejte sadje, ter nabirajte, kar rodé.[20]) Jez sim Gospod, vaš Bog.

26. Ničesar s kervjo ne jejte.[21]) Ne vedežvajte, in sanj ne porajtajte.[22])

27. Las ne strizite na okroglo,[23]) in ne brite brade.[24])

28. Tudi si zavoljo merliča ne zarezvajte svojiga mesa,[25]) in si nikakoršnih podob ali znamenj ne delajte.[26]) Jez sim Gospod.

29. Ne prodajaj svoje hčere v nečistost,[27]) de se zemlja ne ognusi, in ne napolni s hudobijo.

---

11. V hebrejskim: „*omožena*“. Po Vulgati se tù govorí le od kurbanja, ne pa od prešeštvanja.
12. ki je le perležnica, in nima pravic zakonske žene.
13. Prešeštvanje s prosto se je s smertjo kaznovalo. Gl. spod. 20, 10.
14. ker je bila sužnja, ki se je mogla vdati volji svojiga gospadarja, se ni radovoljno v zakonsko zavezo podala, in je bila zatorej manj kaznovana.
15. mož daruje, ne pa dekla, ktera ko sužnja nima nič premoženja.
16. V hebrejskim: „*On naj pa opravi daritev za zadolšenje Gospodu pred vratmi snidniga šotora; oven bodi njegova daritev za zadolšenje*“. Perm. zgor. 5 in 6, 3 — 7.
17. V hebrejskim: „*In duhoven mu bode spravo zadobil po ovnu darovanim za zadolšenje pred Gospodam*“ — po veri v Božje usmiljenje, sosebno v obljubljeniga Odrešenika.
18. pervo sadje treh let proč verzíte ko nečisto, to je, ko slabo sadje, ktero je drevo še v svoji slabosti rodilo. Takó odtergujejo zurjeni vertnarji cvetje in nezrelo sadje v pervih letih, de bi s tem drevesa za poznejši čas bolj rodovitne storili.
19. naj se obrača ves njih sad v zahvalne praznike in daritve, kterih se vdeležujejo leviti, vdove, sirote in ubogi.
20. V hebrejskim: „*de si bote perdelek od njih pomnožili*“. Gl. razl. 18.
21. Glej zgor. 3, 17. i. d.
22. V hebrejskim: „*ne vedešvajte ne iz kač ne iz oblakov*“. Taka vražarija in sleparija je bila med neverniki sploh v navadi.
23. takó, de bi le na sredi čopek ostal. To so delali nekteri arabski narodi v čast nekimu maliku, kteriga so Greki Bakhu permerjali.
24. V hebrejskim: „*in ne bri voglov svoje brade*“. Takó so delali tudi malikovavski Arabci, ker so si brado ali popolnama ostrigli ali pa le na sredi nekaj pustili.
25. neverska šega žalovanja, de bi utolažili peklenske bogove.
26. ajdovska navada, ki so vžgane znamnja malikov na telesu nosili.
27. kakor so delali Feniceji, ki so dobiček iz kurbanja svojih hčer Veneri v dar nosili (Avg.).

30. Moje sabote praznujte, in mojiga svetiša se bojte. Jez sim Gospod.

31. Ne hodite k vražarjem, in vedežev[28]) nič ne poprašujte, de ne bote oskrunjeni po njih.[29]) Jez sim Gospod, vaš Bog.

32. Pred sivo glavo vstani, in spoštuj osebo stariga človeka; ter boj se Gospoda, svojiga Boga. Jez sim Gospod.

33. Ako prebiva ptujic v vaši deželi, in stanuje med vami, mu ne očitajte;[30])

34. temuč bodi med vami kakor rojak, in ljubite ga kakor same sebe; zakaj tudi vi ste bili ptujci v egiptovski deželi. Jez sim Gospod, vaš Bog.

35. Ne delajte nič krivičniga v sodbi, per vatlu, in tehtnici, in meri.

36. Tehtnica naj bo pravična, težaki pošteni, mérnik[31]) pravičen in šestak permeren.[32]) Jez sim Gospod, vaš Bog, kteri sim vas izpeljal iz egiptovske dežele.

37. Spolnujte vse moje zapovedi in vse sodbe, in ravnajte se po njih. Jez sim Gospod.

XX. Poglavje.

Smertna kazen za malikovavce, vražarje, vedežvavce in take, ki preklinjajo svoje starše, in ki uganjajo zarodno nečistost.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Letó reci Izraelovim otrokam: Ako bi kteri človek zmed Izraelovih otrók in ptujcov, ki med Izraelci prebivajo, daroval[1]) od svojiga semena maliku Molohu, naj smerti umerje; ljudstvo v deželi naj ga kamnjá.

3. In jez bom obernil svoje obličje zoper njega, in ga bom potrebil zmed njegoviga ljudstva; zato ker je dal od svojiga semena Molohu, ter je ognusil moje svetiše, in oskrunil moje sveto imé.

4. Ako bi pa bilo ljudstvo zanikerno v deželi, in bi nekako malo maralo za moje povelje, ter bi človeka, ki je dal od svojiga semena Molohu, v miru pustilo, in bi ga ne hotlo ubiti;

5. bom jez tistiga človeka in njegovo rodovino s serditim obličjem pogledal, in bom njega in vse, kteri so mu pervolili, de je grešil z Moloham,[2]) potrebil zmed njegoviga ljudstva.

6. Človeka, kteri se oberne k vražarjem[3]) in vedežem, in se z njimi pregreši,[4]) bom s serditim obličjem pogledal in ga bom

28. V hebrejskim: „*k zarotvavkam mertvih*“, ki se bahajo, de zvedo z zarotovanjem od mertvih prihodnje rečí. Gl. 1. Kralj. 28, 6. i. d. razl. 9.
29. ko bi se vdeleževali njih malikovavskih šeg in hudobnih zvijač.
30. V hebrejskim: „*ga nikar ne zatérajte*“.
31. V hebrejskim: „*efa*“, mera za netekoče rečí.
32. V hebrejskim: „*hin*“, mera za tekoče rečí. Gl. 2. Mojz. 29, 40. razl. 21. 22.
1. koga zmed svojih otrók Molohu. Glej zgor. 18, 21.
2. Glej popreš. razl. in pogl. 17. razl. 4.
3. V hebrejskim: „*k zarotvavkam mertvih*“.
4. se z njimi združi v namen vražnih in hudobnih zvijač.

potrebil izmed njegoviga ljudstva.

7. Posvetite se, ter bodite sveti, ker jez sim Gospod, vaš Bog. 1. Petr. 1, 16.

8. Spolnujte moje zapovedi, in po njih se ravnajte; jez sim Gospod, ki vas posvečujem.

9. Kdor preklinja svojiga očeta ali mater,[5]) naj smerti umerje; očeta in mater je preklinjal, njegova kri bodi nad njim.[6]) 2. Mojz. 21, 17. Prip. 20, 20. Mat. 15, 4. Mark. 7, 10.

10. Ako kdo[7]) prešeštva z ženo druziga, in stori prešeštvo z ženo svojiga bližnjiga, naj oba smerti umerjeta, prešeštnik in prešeštnica.[8]) 5. Mojz. 22, 22. Jan. 8, 5.

11. Ako kdo leží per svoji mačehi, in odkrije sramoto svojiga očeta, naj oba smerti umerjeta;[9]) njuna kri bodi nad njima.

12. Ako kdo spí per svoji sinahi, naj oba umerjeta, ker sta hudobijo storila; njuna kri bodi nad njima.

13. Kdor leží per moškim, kakor se leží per ženski, storita oba gnusobo; smerti naj umerjeta; njuna kri bodi nad njima.

14. Ako kdo vzame zraven hčere še njeno mater za ženo, stori hudobijo; z njima vred bodi živ[10]) sežgan, in tolika hudobija naj ne ostane med vami.

15. Kdor se pregreší z živino in živalijo, naj smerti umerje; tudi živinče umoríte.[11])

16. Ženska, ktera se je pregrešila s kako živino, bodi z njo vred umorjena; njuna kri bodi nad njima. Zgor. 18, 23.

17. Kdor vzame svojo sestro,[12]) hčer svojiga očeta, ali hčer svoje matere, in gleda njeno nagoto,[13]) in ona gleda nagoto svojiga brata, sta storila grozno

---

5. ki sta Božja namestnika.
6. to je, on je sam svoje smerti kriv. Navadna smertna kazen pa je bilo kamnjanje.
7. bodi si že oženjen ali neoženjen.
8. Ako je oženjen grešil z neomoženo, ki ni bila zaročena, to ni bilo prešeštvanje, ampak le kurbanje, ker s tem ni kratil pravic svoji ženi, ki ni imela le samo ona pravice do njega, temuč je mogla še druge postranske žene terpeti. — Ta ostra kazen za prešeštnike in prešeštnice se pa sicer tudi s tem opravičuje, de imajo na Jutrovim po splošni misli prešeštvanje za krivico, ki je ubijanju enaka ali pa še veči; in de postavodajavec ne sme nikoli pregreh manj kaznovati, kakor ljudstvo sploh misli, de naj bi jih kaznoval, ako noče ljudi v maševanje in druge nerodnosti zapeljati.
9. Perm. zgor. pogl. 18 : 5. Mojz. 27. Kervna nesramnost in vsaka druga zopernatorna nečistost se je mogla takó ostro kaznovati, nekoliko zato, de so imeli strah pred njo, ker je bila navadna v deželi (gl. zgor. 18, 24.), nekoliko pa zato, ker so jo večkrat uganjali malikam v čast; to pa je bila pregreha zoper veličastvo Božje, in taki pregrehi je bila odločena smertna kazen.
10. besede „živ“ ni ne v hebrejskim, ne v starih prestavah. Mende so bili popred kamnjani, potem pa v zasramovanje sežgani (Gl. Joz. 7, 15. 25.).
11. de bi se prav očitno in živo pred očí postavila velika ostudnost greha, in v modro previdnost, ker skušnja učí, de take oskrunjene živali večkrat same v nečistost vabijo.
12. svojo popoli sestro.
13. se z njo v djanji pregreší.

nesramnost, vpričo svojiga ljudstva bodita umorjena; zato ker sta si med seboj odkrila sramoto, in naj nosita svojo krivico.[14])

18. Kdor spozná ženo, ki ima svoj čas,[15]) in odgerne njeno nagoto, in tudi ona odpre tók svoje kervi, bodita oba izmed svojiga ljudstva pokončana.[16])

19. Sramote svoje tete in ujne ne odgrinjaj; kdor to stori, je odkril sramoto svojiga mesa; oba naj nosita svojo krivico.[17])

20. Kdor greši z ženo svojiga strica ali ujca, in odgerne sramoto svoje rodovíne,[18]) naj nosita oba svoj greh;[19]) brez otrók naj umerjeta.[20])

21. Kdor vzame ženo svojiga brata, stori prepovedano reč,[21]) odkril je sramoto svojiga brata; brez otrók naj bota.[22])

22. Spolnujte moje postave in sodbe in ravnajte se po njih, de tudi vas ne izpljuje zemlja, v ktero bote prišli, in v nji prebivali.

23. Ne ravnajte se po postavah narodov, ktere bom jez izpodil pred vami. Zakaj vse letó so uganjali, in studil sim jih.

24. Vam pa rečem: Vzemite v last njih deželo, ki jo bom vam dal v dedino, deželo, ki se mleko in med po nji cedi. Jez sim Gospod, vaš Bog, ki sim vas ločil od druzih narodov.

25. Ločite tedej tudi vi čisto živino od nečiste, in čisto ptico od nečiste, de ne ognusite svojih duš z živino in pticami, in z vsim, kar se giblje na zemlji, in kar sim vam pokazal, de je ognušeno.[23])

26. Bodite mi sveti, ker sim jez Gospod svet, in sim vas ločil od druzih narodov, de bi bili moji. 1. Petr. 1, 16.

27. Moški ali ženska, v kterima bi bil Pitonov[24]) duh ali duh vedežvanja,[25]) naj smerti umerjeta; s kamnjem naj ji posujejo; njuna kri bodi nad njima. 5. Mojz. 18, 11: 1. Kralj. 28, 7.

---

14. to je, sama naj smert preterpita, ter njima ne bodi perpušeno, se z darovano živalijo smerti rešiti.
15. in to vé (Zgor. 15, 25.).
16. Vzrok te ostre kazni glej zgor. 18, 19. razl. 16. in pogl. 20. razl. 9.
17. oba naj bota smerti kriva.
18. V hebrejskim: „*Kdor leži per svoji strini, odgerne sramoto srojiga strica*“ i. t. d.
19. naj bota oba smerti kriva.
20. ali takó, de otroci nimajo njih iména, ampak stricovo (Avg.); ali pa takó, de jima Bog otrók celo ne da (Greg. Véliki).
21. Glej zgor. 18, 16.
22. Glej razl. 20.
23. Ker je Bog Izraelce ko čisto ljudstvo odločil od nečistih narodov, ki so se omadežvali s takimi pregrehami, de bi jih posvetil, naj torej tudi sami ločijo čisto od nečistiga, zlasti čiste jedi od nečistih, de se z nečistimi ne omadežajo.
24. Pitonov duh, to je, duh, ki vedežuje po pitonskim Apolinu, ki se zato takó imenuje, ker je ubil drakona Pitona. Tako vedežvanje je bilo malikovanje, in se je zato s smertjo kaznovalo.
25. V hebrejskim: „*ktera bi bila med vami zarotovavca mertvih ali vrašarja*“.

XXI. Poglavje.

Postave za duhovne zastran njih žalovanja po mertvih in njih zakonov. Postave za véliciga duhovna. Duhovni naj nimajo graje na svojim životu.

1. Tudi je Gospod rekel Mojzesu: Govôri duhovnam, Aronovim sinam, ter jim reci: Duhoven naj se ne ognuša nad merliči svojih rojakov,[1])

2. kakor le nad kervnimi in bližnjimi rodovinci, to je, nad očetam, in materjo, in sinam, in hčerjo, tudi bratam,

3. in sestro, ki je še devica, in ni omožena;[2])

4. tudi celo nad poglavarjem svojiga ljudstva naj se ne ognuša.[3])

5. Naj si ne brijejo ne glave, ne brade, tudi naj ne delajo zaréz v svoje meso.[4])

6. Sveti naj bodo svojimu Bogu, in naj ne skrunijo njegoviga imena;[5]) zakaj oni darujejo Gospodovo kadilo[6]) in kruhe[7]) svojiga Boga; in zato naj bodo sveti.

7. Kurbe in zaničljive vlačuge naj si ne jemljejo za ženo, tudi ne take, ki je od moža ločena, ker so posvečeni svojimu Bogu, Zgor. 19, 29.

8. in darujejo pokladne kruhe.[8]) Naj bodo tedej sveti, ker sim tudi jez svet, Gospod, ki jih posvečujem.

9. Ako se duhovnova hči v nečistosti zasači, in oskruni imé svojiga očeta; naj se sežge v ognji.[9])

10. Véliki duhoven, to je, nar vikši duhoven med svojimi brati, na čigar glavo je bilo zlito mazilno olje, in čigar roke so bile posvečene v duhovstvo, in je oblečen v svete oblačila, naj ne odkriva svoje glave, in naj ne terga oblačila,

11. k celo nobenimu merliču naj ne hódi, in naj se ne ognuša nad svojim očetam in materjo.[10])

12. S svetiga mesta naj ne hódi,[11]) de ne oskruni Gospodoviga svetiša; zato ker je olje svetiga maziljenja njegoviga Boga na njem. Jez sim Gospod.

---

1. ako bi se jim perbližal, ali se jih dotaknil, ali jih pokopal. Glej spod. 22, 4: 4. Mojz. 5, 2., de bi ne bil nečist (4. Mojz. 19, 11.), in po tem nespreten, opravljati službo v svetišu.
2. in nad ženo, s ktero je v nar tesnejši zvezi. Glej Eccli. 24, 16.
3. V hebrejskim: *„naj se ne omadežva, ker je gospod med svojim ljudstvam, in naj se ne oskruni“*. On naj bi bil povzdignjen nad vso žalost, in kakor gospod naj bi se vedno veselil. Perm. Jan. 3, 29: 2. Kor. 11, 2.
4. Naj nimajo nad seboj ne dopušenih ne prepovedanih znamenj žalovanja (Glej zgor. 19, 27. 28.).
5. morebiti z ajdovskimi šegami žalovanja.
6. to, kar se od darov sežge. Gl. 2. Mojz. 29, 25.
7. jedilo (darove) glej 22, 25.
8. V hebrejskim: *„ker darujejo kruh* (darove) *svojiga Boga“*.
9. ko je bila poprej kamnjana. Gl. zgor. 20, 14.
10. Glej zgor. 3. razl. To veljá zlasti vélikimu duhovnu.
11. k pogrebu.

13. Z devico naj se oženi.[12]) Eceh. 44, 22.

14. Vdove pa, in od moža ločene, in ognušene, in kurbe naj ne jemlje, ampak deklico zmed svojiga ljudstva;[13])

15. de ne zmeša debla svojiga rodú z derhalijo svojiga ljudstva;[14]) zakaj jez sim Gospod, ki ga posvečujem.

16. In Gospod je govoril z Mojzesam, rekoč:

17. Govôri Aronu: Človek iz tvojiga zaroda po rodovinah,[15]) kteri ima grajo, naj ne daruje kruhov svojimu Bogu;[16])

18. tudi naj ne hódi v njegovo službo, ako je slep, ali hrom, ako ima premajhen, ali prevelik, ali zavit nos,

19. ako ima zlomljeno nogo, ali roko,

20. ako je gerbast, kermežljiv,[17]) ako ima belino na očesu, ako ima vedne skrumbe in garje[18]) po životu, ali če je počen.

21. Kdor koli zmed zaroda Arona, duhovna, ima kako grajo, naj se ne bliža darovat daritev Gospodu, ali kruhov svojimu Bogu;[19])

22. vender pa sme jesti od kruhov, ki se darujejo v svetišu,[20])

23. pa takó, de ne[21]) hódi za zagrinjalo, in se ne bliža altarju, ker ima grajo, in ne sme ognusiti mojiga svetiša. Jez sim Gospod, ki jih posvečujem.

24. Mojzes je tedej povedal Aronu, in njegovim sinovam, in vsimu Izraelu, vse, kar mu je bilo zapovedano.

XXII. Poglavje.

Postave zastran čistosti duhovnov in darov.

1. Tudi je Gospod govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Aronu in njegovim sinovam, de se zderžé[1]) posve-

12. Véliki duhoven je smel le samo eno ženo imeti.
13. zmed kteriga rodu koli. Gl. 2. Kron. 22, 11.
14. de ne bo nečasti delal svojimu rodu s takimi prepovedanimi zvezami.
15. V hebrejskim: *„Nihče zmed tvojiga zaroda po njih rodovinah, kteri ima kako životno grajo, naj se ne bliža darovat kruha svojiga Boga“.*
16. ne sme biti služaben duhoven.
17. Nekteri prestavljajo iz hebrejskiga: *„tankouden“*, nekteri: *„suh“*, nekteri: *„jetičen“.*
18. V hebrejskim: *„suhe ali ognojene garje“.*
19. Ako je že Bog hotel, de so bili duhovni stare zaveze, ki so le živali darovali, na svojim životu brez vsake take graje, ktera bi bila utegnila nje in z njimi tudi vero ob spoštovanje in veljavo perpraviti pred ljudstvam; koliko svetost in popolnamost še le Bog hoče od duhovnov nove zaveze, ki darujejo telo in kri njegoviga edinorojeniga Sina!
20. V hebrejskim: *„od presvetih daritev in od svetih daril sme jesti“.* Presvete daritve so daritve za greh in za zadolženje, in pokladni kruhi, ki so se smeli le zraven žgavniga altarja zavživati. Gl. zgor. 2, 3 : 7, 1 : 14, 13. Svete darila so pervíne, desetíne; zahvalne ali mirne daritve, ki so jih smeli vsi vživati tudi zunej svetiga šotora, vender pa na čednim kraji.
21. ki je bilo pred svetim.
1. ako so nečisti.

čenih rečí Izraelovih otrók,[2]) in de ne ognusijo imena meni posvečenih rečí,[3]) ki jih oni darujejo. Jez sim Gospod.

3. Reci njim in njih mlajšem: Slehern človek zmed vašiga zaroda, ki se bliža posvečenim rečem, ktere so darovali Izraelovi otroci Gospodu, kadar je nečist, naj pogine pred Gospodam.[4]) Jez sim Gospod.

4. Človek zmed Aronoviga zaroda, ki je gobov, ali ki mu uhaja seme, naj ne jé tega, kar je meni posvečeno, dokler se ne ozdravi. Kdor se kaj taciga dotakne, kar je zavoljo merliča nečisto, in komur seme uhaja kakor per zakonskim delu,[5])

5. in kdor se dotakne lezeče živali, in kar koli si bodi nečistiga, česar se dotakniti je nečedno,

6. bodi nečist do večera, in naj ne jé tega, kar je posvečeno; temuč ko bo umil svoje meso z vodo,

7. in ko bo solnce že zašlo, takrat bodi čist, ter naj jé od posvečenih reči, ker to je njegova jed.

8. Merhovine, in kar je od zverine stergano,[6]) naj ne jedó, in naj se ne ognušajo s takim. Jez sim Gospod. Zgor. 17, 15: 2. Mojz. 22, 31: 5. Mojz. 14, 21. Eceh. 44, 31.

9. Spolnujejo naj moje zapovedi, de v greh ne padejo, in ne umerjejo v svetišu, ko bi ga ognusili. Jez sim Gospod, ki jih posvečujem.

10. Noben ptujic[7]) naj ne jé posvečenih rečí, duhovnov domač[8]) in najemnik jih ne smeta jesti.

11. Kogar je pa duhoven odkupil, in hlapec v njegovi hiši rojen, jih smeta jesti.

12. Ako se je duhovnova hči s kom zmed ljudstva omožila, naj nikar ne jé posvečeniga, in pervín.[9])

13. Ako je pa vdova, ali od moža ločena, in se verne brez otrók v hišo svojiga očeta, naj se tudi kakor poprej, ko je še deklica bila, živí z jedili svojiga očeta. Noben ptujic nima pravice jesti teh rečí.

14. Kdor bi pa po nevedama jedel od posvečenih rečí, naj perdene peti del k temu, kar je pojedel,[10]) in da duhovnu v svetiše.

2. svojiga dela per darovih, ki so jih Izraelci darovali.

3. ko bi jih jedli kakor navadno jed. V hebrejskim: „*in de naj ne skrunijo mojiga svetiga imena*“.

4. naj umerje po sodnikovim obsojenji; ako je pa njegova nečistost sodniku neznana, naj umerje po Božjim sklepu. Gl. zgor. 10, 2.

5. v spanji ali v sanjah. V hebrejskim je le sploh rečeno: „*komur seme uhaja*“. Gl. zgor. 15, 2.

6. Cerknjene ali pa od zverine raztergane živali.

7. neduhoven.

8. ki le prebiva v duhovnovi hiši.

9. V hebrejskim: „*Duhovnova hči, zaročena možu, kteri ni duhoven, ne sme jesti od daritev posvečenih s povzdigovanjem*“. Zastran povzdigovanja gl. 2. Mojz. 29, 28.

10. V hebrejskim: „*Ako kdo jé od posvečenih rečí nevedama, naj perdene peti del, in naj da duhovnu posvečeno jed*“, in naj (si je še

15. Tudi[11]) naj ne ognušajo[12]) posvečenih rečí Izraelovih otrók, ki jih darujejo Gospodu,

16. de kje ne terpé kazni svojiga pregrešenja, ako bi jedli od posvečenih rečí.[13]) Jez sim Gospod, ki jih posvečujem.

17. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

18. Govôri Aronu, in njegovim sinovam, in vsim Izraelovim otrokam, ter jim reci: Ako kteri človek iz Izraelove hiše in zmed ptujcov,[14]) ki per vas prebivajo, pernese svoj dar, ali de spolni obljubo, ali pa ga prostovoljno daruje, kar koli on pernese v žgavno daritev Gospodu,

19. de bi se darovalo po vas,[15]) to bodi samec brez graje od govede, in ovac in kóz.

20. Ako bi imel grajo, ga ne darujte, tudi bi ne bil prijeten.[16])

21. Ako pernese človek klaven dar v mirno daritev Gospodu, ali de spolni obljubo, ali pa ga prostovoljno daruje, bodi si od govede ali drobnice, naj ga daruje brez graje, de bode prijeten; nobene graje ne bodi nad njim. 5. Mojz. 15, 21. Sir. 35, 14.

22. Ako bi bil slep, ali pokvečen, ako bi imel rano,[17]) ali bule,[18]) ali skrumbe, ali hrasto, ga ne darujte Gospodu, tudi nič tega ne zažigajte na Gospodovim altarji.

23. Vola in ovce, kterima je uho ali rep odsekan,[19]) smeš radovoljno darovati, obljuba pa se z njima ne more spolniti.

24. Nobene živali, ki ima ali sterte, ali stolčene, ali rezane, ali izrezane jedra, ne darujte Gospodu, in ne delajte kaj taciga v svoji deželi.[20])

25. Iz ptujcovih rók ne darujte kruhov svojimu Bogu,[21]) in kar koli druziga bi hotel dati, ker je vse to popačeno in omadežano; ne jemljite teh rečí.

26. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

---

zraven misliti) škodo poverne (glej zgor. 5, 16.), in memo tega še pernese dar za zadolženje. Glej zgor. 5, 15.

11. ptujci.

12. z zavživanjem.

13. V hebrejskim se berete te dve versti: „*Naj ne omadežajo posvečenih daritev Izraelovih otrók, ki jih darujejo Gospodu*“ (ko bi namreč po nemarnosti perložnost dajali, de bi jih tudi ptujci vživali): *in naj ne zvračajo zadolženja na druge* (ptujce) *s tem, ko bi oni jedli od posvečenih reči*“.

14. zmed spreobernjenih nevernikov, ki so Mojzesovo postavo sprejeli; ali tudi zmed nevernikov, ki so po Judih darovali.

15. duhovnih.

16. Spoštovanje, ki so ga bili dolžni Bogu, je térjalo, de so mu darovali živali brez madeža, tedej nar lepši in nar boljši, ki so jih imeli.

17. V hebrejskim: „*ako je raztergan*“.

18. V hebrejskim: „*bradoričast*“.

19. V hebrejskim: „*ki ima kak prekratek ali predolg ud*“.

20. nobene živine ne režite.

21. ne naravnost, ampak takó, de so neverniki dajali denar, s kterim so Judje kupili živino za daritve, ktere so za nevernike opravljali (Jožef Flavi). V hebrejskim: „*Tudi iz roke ptujcove ne jemljite take* (popačene) *živine, de bi jo pernesli v dar svojimu Bogu*“.

27. Tele, ovca in koza, ko bodo storjene, naj bojo sedem dni per sesu svoje matere; osmi dan pa in potem se smejo darovati Gospodu.

28. Bodi si pa krava ali ovca, se ne smete s svojima mladima vred zaklati ravno ta dan.[22])

29. Ako zakoljete dar v zahvalo Gospodu, de vam bode v spravo,

30. ga tisti dan povžite, in naj ga nič ne ostane do jutra druziga dneva.[23]) Jez sim Gospod.

31. Spolnujte moje povelja, in po njih se ravnajte. Jez sim Gospod.

32. Ne skrunite mojiga svetiga imena, de bom posvečevan v sredi Izraelovih otrók. Jez sim Gospod, ki vas posvečujem,

33. in sim vas izpeljal iz egiptovske dežele, de bi bil vam Bog. Jez sim Gospod.

XXIII. Poglavje.

Letni prazniki: sabota, velikanoč, binkošti, pervinini, trobentini, spravni in podšotorni praznik.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci: Letó so prazniki Gospodovi, ki jih svete imenujte.[1])

3. Šest dni delajte; sedmi dan, ker je počitek sabote, naj se svet imenuje. Nobeniga dela ne delajte ta dan. Sabota Gospodova je po vsih vaših prebivališih.

4. To so pa sveti prazniki Gospodovi, ki jih morate obhajati[2]) ob svojim času.

5. Pervi mesec, štirnajsti dan mesca na večer, je Gospodovo fase.[3]) 2. Mojz. 12, 18: 4. Mojz. 28, 16.

6. In petnajsti dan tega mesca je Gospodov praznik opresnih kruhov. Sedem dni jejte opresni kruh.[4])

7. Pervi dan[5]) vam bodi nar imenitniši in svet;[6]) nobeniga hlapčevskiga dela ne delajte ta dan;

8. temuč darujte žgavni dar Gospodu sedem dni;[7]) sedmi dan pa bodi prazničnejši in svetejši,[8])

---

22. ker to bi bilo neusmiljeno. Gl. 2. Mojz. 23, 19.
23. Glej zgor. 7, 15.
1. V hebrejskim: „*Gospodovi, ob kterih svete shode sklicujte*“. Izraelci so oznanovali praznike v stanišu s trobento, po deželi pa po posebnih oklicovavcih.
2. za shode oznanovati.
3. se začne velikonočni praznik. Gl. 2. Mojz. 12, 3—11.
4. Glej 2. Mojz. 12, 18.
5. petnajsti dan mesca.
6. neka sabota.
7. Glej 4. Mojz. 28, 19—24.
8. kakor pet poprešnjih.

ter ta dan ne delajte nobeniga hlapčevskiga dela.

9. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

10. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci: Ko bote prišli v deželo, ktero vam bom dal, in bote poželi žito,[9]) pernesite[10]) snope klasov, pervine svoje žetve, duhovnu;

11. on naj povzdigne[11]) snop pred Gospodam drugi dan po saboti,[12]) in naj ga posveti, de bo prijeten za vas.

12. In ravno ta dan, ko se snop posvečuje, naj se zakolje letno jagnje brez graje v žgavni dar Gospodu.

13. Tudi naj se jedilni darovi[13]) z njim darujejo, dve desetinki[14]) pšenične moke z oljem pokropljene v kajenje Gospoda in v nar prijetniši duh; tudi pitni dar vina, četertinka hina.[15])

14. Kruha, in žgancov,[16]) in kaše[17]) od požetiga ne jejte do dneva, ko bote od njega darovali svojimu Bogu. To je večna postava za vse vaše rodovine in prebivališa.

15. Torej štejte od druziga dneva po saboti,[18]) ob kteri ste snop pervín darovali, sedem celih tednov, 5. Mojz. 16, 9.

16. do druziga dneva spolnjeniga sedmiga tedna, to je, petdeset dni;[19]) in potem pernesite nov jedilni dar Gospodu

17. iz vsih[20]) svojih prebivališ, dva kruha pervín iz dveh desetink okvašene pšenične moke, ki ji specíte za pervíne Gospodu.

18. S kruhama tudi darujte sedem jagnjet brez graje, leto starih, in eno tele od čede, in dva ovna, ter naj bodo z jedilnimi[21]) darovi vred v žgavno daritev in v nar prijetniši duh Gospodu.

19. Darujte tudi kozla za greh,

---

9. ječmen, ker je bil o veliki noči zrel.
10. nekteri v imenu vsih.
11. V hebrejskim: „*on naj sem ter tje majè snop pred obličjem Gospodovim*“ i. t. d. Gl. 2. Mojz. 29, 24.
12. po petnajstim, tedej šestnajstiga.
13. Glej zgor. 2, 1 — 12.
14. mere „*efa*“.
15. Glej 2. Mojz. 29, 40.
16. žganiga zernja.
17. V hebrejskim: „*stertiga zernja*“.
18. od šestnajstiga dalje.
19. od šestnajstiga perviga mesca (nisana) naj se šteje sedem tednov, 49 dni in naslednji dan, tedej 50 dni; potem naj se začne nov praznik. Imenuje se praznik tednov ali praznik žetve (2. Mojz. 23, 16.), ker je bila v sedmih tednih žetev dokončana. V greškim se imenuje „*pentekoste*“ (petdeseti), in iz tega se je spočelo nemško „*Pfingsten*“ in slovensko „*binkošti*“. Ta praznik je bil postavljen v spomin postavodajanja na Sinaji, kar se je bilo zgodilo petdeseti dan po izhodu iz Egipta, in je bil lepa predpodoba keršanskiga binkoštniga praznika, ko praznujemo prihod svetiga Duha, ki nam ne daje svoje svete postave na kamnénih tablah, temuč jo živo in močno zapiše v naše serca.
20. „*vsih*“ ni v hebrejskim; berž ko ne sta bila darovana le dva kruha v imenu vsiga ljudstva.
21. in pitnimi.

in dve jagnjeti, letnika, v mirno daritev.

20. In ko jih bo povzdignil[22]) duhoven s kruhama pervín[23]) pred Gospodam, naj njemu gredo.

21. Ta dan imenujte nar imenitniši in nar svetejši,[24]) nobeniga hlapčevskiga dela ob njem ne delajte. To bodi večna postava po vsih vaših prebivališih in rodovinah.

22. Ko bote pa želi žito v svoji deželi, ga ne poženjite do tal;[25]) tudi ne pobirajte popušeniga klasja, temuč popustite ga ubogim in ptujcam. Jez sim Gospod, vaš Bog. Zgor. 19, 9.

23. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

24. Govôri Izraelovim otrokam: Sedmi mesec,[26]) pervi dan mesca,[27]) vam bodi sabota, spomin z donečimi trobentami,[28]) ter bodi sveta imenovana. 4. Mojz. 29, 1.

25. Nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ta dan, in darujte žgavno daritev Gospodu.

26. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

27. Deseti dan tega sedmiga mesca, dan sprave[29]) bodi nar bolj prazničen, in svet naj se imenuje; ta dan pokoríte svoje duše, in darujte žgavno daritev[30]) Gospodu. 4. Mojz. 29, 7. Jan. 7, 37.

28. Nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ob času tega dneva; ker je dan sprave, de bo vam milostljiv Gospod, vaš Bog.

29. Vsaka duša, ktera se ne pokorí ta dan, naj pogine zmed svojih ljudstev,

30. in ktera opravlja kako delo, jo bom potrebil zmed njeniga ljudstva.

31. Tedej ta dan celo nič ne delajte; to vam bodi večna postava po vsih vaših rodovinah in prebivališih.

32. Sabota počivanja je, in deveti dan mesca pokoríte svoje duše. Od večera do večera praznujte svoje sabote.

33. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

34. Govôri Izraelovim otrokam: Od petnajstiga dneva tega sedmiga mesca bodi praznik šotorov[31]) sedem dni Gospodu.

---

22. V hebrejskim: „*sem ter tje majal*“.
23. in s kozlam.
24. V hebrejskim: „*Oznanite ta dan*“ i. t. d.
25. in ne poženjite voglov polja. Gl. zgor. 19, 9.
26. ki se „*tišri*“ imenuje, in je pervi mesec navadniga leta.
27. noviga leta dan.
28. v hvaležni spomin prejetih dobrot v preteklim letu, in de se vnovič darujete Bogu. Ta praznik se imenuje trobentni praznik, ker se je s posebnim trobentnim glasam oznanoval v spomin, de postava, nar veči dobrota, je bila dana med trobentnim glasam. Gl. 2. Mojz. 19, 19.
29. Glej zgor. 16, 1 — 34.
30. V hebrejskim: „*in opravljajte daritve Gospodu*“.
31. obletnica praznika šotorov, v spomin popotvanja skozi pušavo, ko so Izraelci pod šotori prebivali. V 2. Mojz. 23, 16. se imenuje praznik na koncu navadniga leta, ker je bil ob enim tudi zahvalni praznik za letne perdelke: žetev, sadje in tergatev; tergatev je bila ravno ta čas (mesca „*tišri*“, ki pervi konec našiga kozoperska obsega) popolnama dokončana. Glej v. 39.

35. Pervi dan naj se imenuje nar imenitniši in nar svetejši;[32]) nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ta dan.

36. In sedem dni darujte žgavne darove[33]) Gospodu. Osmi dan vam bodi nar imenitniši in nar svetejši,[34]) ter darujte žgavni dar[35]) Gospodu; zakaj dan shoda in zbora je; nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ta dan.

37. To so prazniki Gospodovi, ki jih imenujte nar imenitniše in nar svetejše, in darujte ob njih Gospodu darove, žgavne in jedilne darove[36]) po šegi slehernega dneva,

38. razun Gospodovih sabot[37]) in vaših daril, in kar bote iz obljube darovali, ali radovoljno dajali Gospodu.

39. Tedej od petnajstiga dneva sedmiga mesca, kadar bote pospravili vse perdelke svoje zemlje, praznujte praznik Gospodov sedem dni. Pervi in osmi dan bodi sabota, to je, počitek.

40. In vzemite si pervi dan sadja od nar lepšiga drevesa, palmovih mladík, in vej košatiga drevja, in verbja od potoka,[38]) ter se radujte pred Gospodam, svojim Bogam.

41. Ta praznik tedej obhajajte sleherno leto sedem dni; to bodi večna postava za vaše rodovine. Sedmi mesec obhajajte te praznike,

42. ter prebivajte pod senčniki[39]) sedem dni. Sleherni, kdor je zmed Izraelove rodovine, ostani v šotorih;

43. de vaši mlajši zvedo, de sim dal Izraelovim otrokam v šotorih prebivati, ko sim jih bil izpeljal iz egiptovske dežele. Jez sim Gospod, vaš Bog.

44. Takó je govoril Mojzes zastran Gospodovih praznikov z Izraelovimi otroci.

XXIV. Poglavje.

Napravljanje svetilnic in pokladnih kruhov. Kazen za bogokletje. Poškodvanje na životu in na življenji.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Zapovej Izraelovim otrokam, de naj ti pernesó prečistiga in svetliga olja[1]) iz oljk za vedno napravo svetilnic[2])

3. zunaj zagrinjala pričevanja v šotoru zaveze. In Aro-

---

32. kakor razl. 6.
33. V hebrejskim: „*daritev sploh*“.
34. Glej Jan. 7, 37.
35. V hebrejskim: „*daritev sploh*“.
36. tudi jedilne in druge daritve po hebrejskim.
37. ki za verstjo pridejo.
38. de so jih v praznik med opravljanjem daritev v rokah deržali (Jožef Flavi).
39. to je, pod šotori, ki so bili spleteni iz večih in manjših listnatih vej. Gl. 2. Ezd. 8, 16.

1. V hebrejskim: „*de naj ti pernesó čistiga olja iz stolčenih olivk*“.
2. Glej. 2. Mojz. 27, 20.

naj jih napravlja od večera do jutra[3]) pred Gospodam, po večni službi in šegi v vaših rodovinah.

4. Postavljajo naj se zmirej na nar čistejši svečnik[4]) pred Gospodovim obličjem.

5. Vzemi tudi pšenične moke, in speci iz nje dvanajst kruhov, kterih sleherni naj ima dve desetinki,[5])

6. kterih po šest položi na vsako stran[6]) na nar čistejši mizo pred Gospoda;[7])

7. in deni na nje[8]) nar čistejšiga kadila,[9]) de bo kruh v spomin Gospodove daritve.

8. Sleherno saboto naj se preminjajo pred Gospodam, ki se bodo prejemali od Izraelovih otrók po večni zavezi,[10])

9. in naj bodo Aronovi in njegovih sinov, de jih jedó na svetim mestu; ker to je presveto od daritev Gospodovih po večni pravici.[11])

10. Pa glej, prišel je sin izraelske ženske, ki ga je rodila od egiptovskiga moža[12]) med Izraelovimi otroci, in se je skregal z izraelskim možem v šotoru.

11. In ko je preklinjal imé[13]) in ga klel, je bil peljan k Mojzesu (njegova mati pa se je imenovala Salumita, hči Dabritova iz Danoviga rodú),

12. in so ga vergli v ječo, dokler bi ne zvedili, kaj bo zapovedal Gospod.

13. On je govoril Mojzesu,

14. rekoč: Perpelji preklinjavca iz staniša, in naj vsi, kteri so ga slišali, položé svoje roke na njegovo glavo,[14]) in vse ljudstvo naj ga kamnjá.

15. In reci Izraelovim otrokam: Človek, ki preklinja svojiga Boga, naj nosi svojo pregreho.[15])

16. In kdor preklinja Gospodovo imé, naj smerti umerje; s kamnjem naj ga posuje vsa množica, naj si je bil on rojak ali ptujic. Kdor preklinja Gospodovo imé, naj smerti umerje.

17. Kdor udari in ubije človeka, naj smerti umerje.[16]) 2. Mojz. 21, 12.

18. Kdor ubije žival, naj dru-

---

3. takó de so po dnevi le tri svetilnice gorele, po noči pa jih je gorelo vsih sedem, kakor pravijo rabinci.
4. Glej 2. Mojz. 25, 31 — 37.
5. mere „*efa*“, to je, šest do osem liber moke.
6. v dveh verstah eniga nad druziga.
7. Glej 2. Mojz. 25, 23 — 25.
8. na vsako versto.
9. v znamnje, de so kruhi Božja lastnina, kakor se kadilo tudi le Bogu zažiga.
10. to je, ki se bodo v njih imenu na mizo pokladali.
11. po pravici njim gredo.
12. od nekoga zmed tistih, ki so ž njimi iz Egipta šli (gl. 2. Mojz. 12, 38.), in so obrezo prejeli.
13. Boga, Gospoda.
14. de dajo s tem spričevanje zoper njega.
15. naj preterpí kazen za toliko pregreho, ter je ne sme prenesti na kako darivno žival.
16. Glej 2. Mojz. 21, 12 — 27.

go poverne, to je, žival za žival.[17])

19. Kdor rani koga svojih sosedov, naj se mu ravno takó zgodí, kakor je on storil;

20. rano za rano, oko za oko, zob za zob naj poverne; kakoršno rano je storil, tako mora on preterpeti. 2. Mojz. 21, 24: 5. Mojz. 19, 21. Mat. 5, 38.

21. Kdor ubije živino, naj drugo poverne. Kdor človeka ubije, naj se kaznuje.

22. Enaka pravica bodi med vami, naj si je grešil ali ptujic ali rojak; zakaj jez sim Gospod, vaš Bog.

23. In Mojzes je govoril Izraelovim otrokam, in so peljali njega, ki je preklinjal, iz staniša, ter so ga posuli s kamnjem. In Izraelovi otroci so storili, kakor je bil zapovedal Gospod po Mojzesu.

XXV. Poglavje.

Sabota in sveto leto.

1. In Gospod je govoril Mojzesu na[1]) gori Sinaji, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci: Kadar pridete v deželo, ktero vam bom jez dal, praznujte saboto Gospodu.[2])

3. Šest let obsevaj svojo njivo, in šest let obrezuj svoj vinograd, in spravljaj njegov sad; 2. Mojz. 23, 10.

4. sedmo leto pa bodi sabota dežele, počitka Gospodoviga; njive ne obsevaj, in vinograda ne obrezuj.

5. Kar bo zemlja sama od sebe rodila,[3]) ne ženji, in grozdja svojih pervín[4]) ne pobiraj, kakor ob tergatvi; zakaj leto počitka je za zemljo;

6. vender pa vam bodi v jed,[5]) tebi in tvojimu hlapcu, tvoji dekli in tvojimu najemniku, in ptujcu, ki prebivajo per tebi,

7. tvoji govedi in drobnici[6]) bodi v živež vse, kar samo od sebe zraste.[7])

8. Tudi si štej sedem letnih tednov, to je, sedemkrat sedem,

---

17. naj da živino za živino.

1. to je, per sinajski gori.

2. V hebrejskim: „*naj dežela praznuje saboto Gospodu*“, to je, šest let naj dežela sad rodí, sedmo leto naj pa počiva, ter naj se ne obdeluje in ne obseva.

3. V hebrejskim: „*kar samo od sebe zraste*“, iz tega namreč, kar se je bilo per žetvi razsulo.

4. svojih mladih, še le zasajenih tert. V hebrejskim: „*in grozdja svoje neobrezane terte ne tergaj*“. Nekteri pa prestavljajo: „*in grozdja svojiga nazarejca*“, to je, svoje terte, ki se to leto ravno takó ne sme obrezati kakor sí ne sme nazarejic (gl. 4. Mojz. 6, 2 — 21.) svojih las ostriči.

5. če ravno ne po navadni žetvi in tergatvi.

6. V hebrejskim: „*Tudi tvoji živini in zverini, ki je v tvoji deželi, bodi*“ i. t. d.

7. Sabotno leto je bilo v prid zemlji, ker je vsako sedmo leto počivala in je

kar znese devet in štirdeset let,

9. in sedmi mesec, deseti dan tega mesca, trobi s trobento ob času sprave[8]) po vsi vaši deželi.[9])

10. In posvečuj petdeseto leto, in ga naznani za odpustek[10]) vsim prebivavcam svoje dežele; zakaj to je sveto leto. Človek pridi zopet k svoji lastnini,[11]) in sleherni se verni k poprešnji rodovini;[12])

11. zakaj sveto je petdeseto leto.[13]) Ne sejte, in kar samo od sebe raste na njivi, ne ženjite, in pervín vinograda[14]) ne pobirajte,

12. zavoljo posvečevanja svetiga leta, temuč vživajte, kar samo od sebe pride.[15])

13. V tem svetim letu naj se vernejo vsi k svojim posestvam.[16])

14. Ako kaj svojimu sosedu prodaš, ali od njega kupiš, ne žali svojiga brata, temuč po številu let svetiga leta[17]) kupi od njega,

15. in po številu perdelkov[18]) naj ti prodá.

16. Kolikor več let bo ostalo po svetim letu,[19]) toliko bo tudi cena rastla; in kolikor manj časa boš štel, toliko manjši bo tudi cena kupljene rečí; zakaj čas perdelkov ti prodá.[20])

17. Ne žalite svojih rojakov, temuč slehern se boj svojiga Boga, ker jez sim Gospod, vaš Bog.

18. Delajte po mojih zapovedih, in ohranite moje sodbe, in spolnujte jih, de zamorete brez vsiga strahú[21]) prebivati v deželi,

---

s tem dobivala novo rodivno moč; bilo je pa tudi posvečeno Bogu, deželnimu Gospodu, kteri je v svoji deželi prepustil revnim, kar je samo od sebe zrastlo.

8. Glej zgor. 23, 27.

9. Kadar po prihodu v obljubljeno deželo mine 49 navadnih let, ki so bile tudi leta za kmetijske opravila, naj se okliče v začetku petdesetiga navadniga leta — sveto leto.

10. V hebrejskim; *„In posvečujte petdeseto leto, in oznanite prostost po deželi vsim njenim prebivavcam“.*

11. naj spet nazaj dobí svojo lastnino, ki jo je bil v potrebi prodal.

12. bodi oprosten, ako je bil suženj.

13. Hebrejsko besedo *„jobel“* različno razlagajo; po misli starih Judov pomeni *„prostost“*, *„povernitev v poprešnji stan“*, *„veselje“*.

14. V hebrejskim kakor razl. 4.

15. V hebrejskim: *„jejte, kar polje obrodí“*. Sveto leto je bilo torej tudi sabotno leto.

16. Sveto leto je imelo več dobrih nasledkov. Varvalo je, de se rodovi niso zmešali, in de posamezne družine niso zginile, tedej tudi ne družina, iz ktere je imel priti Mesija; je stavilo meje skoposti in lakomnosti; je ohranilo nekako enakost med prebivavci, ter jih je vedno opominjalo, de niso gospodarji, ampak le vživavci dežele.

17. od dneva, ko kupiš, do prihodnjiga svetiga leta.

18. po številu žetev, ki pridejo po dnevu prodaje do svetiga leta. Takó tedej se ni nikoli prodala njiva, ampak le perdelki z njive.

19. od dneva prodaje do prihodnjiga svetiga leta.

20. V hebrejskim: *„zakaj po številu žetev naj se prodaja“*. Pomen te verste je: Per prodajanji svojih njiv se ravnajte po številu žetev, kolikor več bo žetev do svetiga leta, toliko viši bodi tudi njivna cena.

21. de se vam ne bo bati kazni, ko bote prebivali v deželi.

19. in de vam rodí zemlja svoj sad, ki ga do sitiga vživajte, in se nobeniga sile ne bojte.

20. Ako bi pa rekli: Kaj bomo jedli sedmo leto, če ne sejemo, in svojih perdelkov ne spravljamo?

21. Dal vam bom svoj blagoslov šesto leto, ter vam bo sadu perneslo za tri leta,[22])

22. in sejali bote osmo leto, in jedli bote stare perdelke do devetiga leta; dokler novo ne priraste,[23]) bote staro jedli.

23. Zemlja naj se tudi za vselej ne prodaja;[24]) ker je moja, in vi ste ptujci in moji seljaki.

24. Zatorej naj se vsa zemlja vašiga posestva le s pogojo rešenja prodaja.[25])

25. Ako tvoj brat oboža, in prodá svoje majhno posestvo, in ga hoče njegov sorodnik rešiti,[26]) zamore rešiti ta, kar je uni prodal.

26. Ako pa nima sorodnika, in on sam zamore dobiti ceno za rešenje,

27. naj se prevdarijo perdelki od tistiga časa, ko je prodal, in kar potem ostane,[27]) naj kupcu poverne, in takó naj zopet dobí svoje posestvo.

28. Ako pa on ne premore toliko, de bi povernil ceno, naj kupec obderží, kar je kupil, do svetiga leta. Zakaj v tem letu naj se verne vsaka prodana reč spet k gospodarju in poprešnjimu posestniku.

29. Kdor proda hišo med mestnim zidovjem, mu bodi perpušeno, jo rešiti, preden eno leto preteče.

30. Ako je pa ne reši, in se je leto izteklo, naj jo kupec in njegovi mlajši v lasti obderžé za vselej, in se ne more več rešiti, tudi ne v svetim letu.[28])

31. Ako je pa hiša v vasi, ki nima zidovja, naj se proda po poljski pravici;[29]) ako bi se poprej ne rešila, naj se verne v svetim letu k gospodarju.

32. Hiše levitov,[30]) ki so v mestih, se zamorejo vselej rešiti;

33. ako se pa ne rešijo, gredo nazaj gospodarjem v svetim letu; zakaj hiše v mestih levitov so njih lastnina med Izraelovimi otroci.[31])

34. Njih pristave pa naj se ne

22. Perdelki šestiga leta bojo zadostovali za šesto leto, kar ga je še po žetvi, za vse sedmo leto, in za osmo do devetiga leta.

23. V hebrejskim: „*do devetiga leta, dokler ne bo noviga perdelka, bote jedli stari perdelek*“.

24. ampak le do svetiga leta; edini izjemek gl. spod. 27, 20.

25. s to pogodbo, de se zamore še tudi pred svetim letam rešiti.

26. ki se zato imenuje „*goel*“, t. j., rešenik, plačevavec. Perm. Rut. 3, 12: 4, 4.

27. od kupne cene čez to, kar znesó pretekle žetve do prihodnjiga svetiga leta.

28. ker Izraelec z zgubo hiše v mestu ni zgubil tistiga posestva, s kterim je bilo prav za prav ohranjenje njegove družine zagotovljeno za vse čase; zakaj to je bilo posestvo dedniga zemljiša.

29. Hiša v vasi naj se zastran prodaje šteje enaka njivi, ker so take hiše lastnina kmetov, ki brez hiše ne morejo biti. Tudi imajo take hiše navadno nekoliko zemlje.

30. Glej 4. Mojz. 35, 2.

31. so namesti zemlje.

prodajajo, ker to je večno posestvo.[32])

35. Ako tvoj brat oboža in opeša, in ga kakor popotnika in ptujca sprejmeš, in on s teboj živí,

36. ne jemlji obrest od njega, ali več kakor si mu dal.[33]) Boj se svojiga Boga, de more tvoj brat per tebi živeti.

37. Svojih denarjev mu ne dajaj na obresti, in perdelkov čez mero ne térjaj od njega.

38. Jez sim Gospod, vaš Bog, ki sim vas izpeljal iz egiptovske dežele, de bi vam dal kanansko deželo, in de bi bil vaš Bog.

39. Ako se ti tvoj brat po uboštvu persiljen prodá,[34]) ga ne stiskaj kakor sužniga hlapca,

40. temuč bodi ti kakor najemnik in seljak, in do svetiga leta naj dela per tebi;[35])

41. potem naj gre s svojimi otroci, in se verne k svoji rodovini in k posestvu svojih očetov;[36])

42. zakaj oni so moji hlapci, in jez sim jih izpeljal iz egiptovske dežele. Ne smejo se prodajati kakor sužnji.

43. Ne stiskaj ga s silo, temuč boj se svojiga Boga.

44. Hlapce in dekle si jemljite zmed narodov, ki so okrog vas,

45. in zmed ptujcov, ki per vas prebivajo, ali kteri so od njih rojeni v vaši deželi, njé jemljite za hlapce,

46. in po pravici dedovanja jih smete svojim naslednikam zapustiti, in jih za vselej v lasti imeti.[37]) Svojih bratov pa, Izraelovih otrók, ne stiskajte s silo.

47. Ako bi si per vas seljan in ptujic opomogel,[38]) in bi se tvoj obožani brat njemu ali komu zmed njegove rodovine prodal,

48. se zamore po prodaji spet rešiti. Kdor zmed njegovih bratov hoče, naj ga reši;

49. ali njegov stric, ali stricov sin, ali kdo zmed sorodnikov in svakov. Ako se pa on sam zamore, naj se reši,

50. tode leta naj se štejejo le od časa njegove prodaje do svetiga leta, in denarji, za ktere je bil prodan, naj se štejejo po številu let in po najemnikovim plačilu.[39])

51. Ako še veliko let ostane do svetiga leta, naj po njih tudi ceno poverne;

52. ako jih je pa malo, naj z njim obrajta po številu lét, in

---

32. Pašniki levitov (gl. 4. Mojz. 35, 3.) se tudi ne smejo prodajati.

33. V hebrejskim: „*Ne jemlji od njega obresti in perdavka*“ (za posojeni živež). Gl. 2. Mojz. 22, 25.

34. Glej 2. Mojz. 21, 2.

35. ako se je bil malo časa pred svetim letam prodal, ali se v sabotnim letu ni bil oprostil. Gl. 2. Mojz. 21, 2. 5. 6.

36. Glej izjemo 2. Mojz. 21, 4.

37. ter vam jih ni treba v svetim letu spušati.

38. obogatel.

39. Prešteje naj, za koliko let mu je bil njegov gospodar službo plačal, koliko let mu je že doslužil, in koliko let bi mu mógel še služiti do svetiga leta; po ti preštetvi pa naj poverne svojimu gospodarju toliko več ali manj v denarjih, kolikor več ali manj let bi mu mógel še služiti do svetiga letá.

naj poverne kupcu po ostalih letih,

53. ter naj si vrajta zaslužek, za kteriga mu je služil: in naj ga ne stiska s silo pred tvojim obličjem.

54. Ako se pa takó ne more rešiti, naj gre prost od njega v svetim letu, on in njegovi otroci;

55. zakaj moji hlapci so Izraelovi otroci, ki sim jih izpeljal iz egiptovske dežele.

XXVI. Poglavje.

Bog obeta Izraelcam blagoslov in srečo, ako bodo zvesto spolnovali njegove zapovedi; nasproti pa jim napoveduje hude kazni in šibe, ako jih bodo v nemar pušali.

1. Jez sim Gospod, vaš Bog: Ne delajte si malikov in izrezanih podob, tudi ne stavite[1]) znamenj ali napisanih kamnov v svoji deželi, de bi jih molili. Zakaj jez sim Gospod, vaš Bog. 2. Mojz. 20, 4: 5. Mojz. 5, 8. Ps. 96, 7.

2. Praznujte moje sabote, in spoštujte moje svetiše. Jez sim Gospod.

3. Ako bote po mojih postavah živeli, in moje zapovedi spolnovali in se po njih ravnali, vam bom dajal dež ob svojim času,[2]) 5. Mojz. 28, 1.

4. in zemlja bo rodila svoj sad, in drevje bo napolnjeno s sadjem.

5. Mlatev bo segala do tergatve,[3]) in tergatev bo segala do žetve,[4]) in jedli bote do sitiga svoj kruh, in prebivali bote brez strahú v svoji deželi.

6. Dal vam bom mir po vaših pokrajinah; spali bote, in nobeniga ne bo, kteri bi vas strašil. Hude zverine bom odgnal, in meč ne bo prišel čez vaše pokrajine.

7. Podili bote svoje sovražnike, in padali bodo pred vami.

8. Pet zmed vas bo podilo sto vnanjih, in sto zmed vas deset tavžent; padali bodo vaši sovražniki po meču pred vašim obličjem.[5])

9. Ozerl se bom na vas, in dal vam bom rasti; množili se bote, in poterdil bom svojo zavezo z vami.

10. Jedli bote staro prav staro, in ko novina pride, bote staro proč metali.[6])

11. Svoj šotor bom postavil med vami, in moja duša vas ne bo zavergla.

---

1. kakor Egipčani, ki so solncu v čast stebre postavljali in kamna s podobami zverin narejali, ktere so molili.
2. spomladanski in jesenski dež. Gl. 5. Mojz. 11, 14.
3. od maliga travna, ko se v Palestini žetev začne, do velikiga serpana, ko se tergatev perčne.
4. od velikiga serpana do kozoperska, ko se setev začne.
5. kar se je tudi spolnilo; gl. Sodn. 4, 15: 7, 22: 3. Kralj. 20, 20. 25: 2. Kron. 20, 24.
6. Imeli bi še dolgo staro žito, ko bi noviga bolje ne cenili.

12. Med vami bom hodil, ter bom vaš Bog, vi pa bote moje ljudstvo. 2. Kor. 6, 16.

13. Jez sim Gospod, vaš Bog, ki sim vas izpeljal iz dežele Egipčanov, de bi jim ne služili; in kteri sim raztergal verige na vaših vratéh, de hódite po koncu.

14. Ako me pa ne bote poslušali, in spolnovali vsih mojih zapoved; 5. Mojz. 28, 15. Malak. 2, 2.

15. ako bote moje postave zaničevali, in moje sodbe zasmehovali, in ne bote spolnovali tega, kar sim zapovedal, in bote v nič devali mojo zavezo;

16. bom tudi jez vam tole storil: Naglo vas bom obiskal z uboštvam in vročino, ktera vam bo očí končala, in vam živote posušila.[7]) Zastonj bote žito sejali, kteriga bodo sovražniki požerli.

17. S serditim obrazam se bom obernil v vas, ter popadali bote pred svojimi sovražniki, in bote podverženi tem, ki vas čertijo; bežali bote, ako ravno vas ne bo nihče podíl.

18. Ako mi pa tudi po tem ne bote pokorni, vam bom sedmero namnožil kazni zavoljo vaših grehov,

19. ter bom poterl prevzetnost vaše terdovratnosti. In dal vam bom od zgorej nebó kakor železo,[8]) in zemljo kakor bron.[9])

20. Zastonj bo vaše delo; zemlja ne bo rodila zeliša, in drevje ne bo dajalo sadja.[10])

21. Ako mi bote nasproti ravnali, in me ne bote hotli poslušati, bom pomnožil sedmero vaše stiske zavoljo vaših grehov.

22. In poslal bom med vas divje zveri, ktere bodo vas in vašo živino žerle, in vse takó zmanjšale, de bodo zapušene vaše ceste.[11])

23. Ako se pa tudi s tem ne bote dali posvariti, temuč mi bote nasproti ravnali,

24. bom tudi jez vam nasproti delal, in vas bom udaril sedemkrat hujše zavoljo vaših grehov;

25. in bom poslal nad vas meč, maševavca moje zaveze. In ko bote zbežali v mesta, bom poslal kugo med vas, in izdani bote sovražnikam v roke,

26. potem ko bom zlomil podporo vašiga kruha takó,[12]) de bo deset žen[13]) v eni peči kruh peklo,[14]) in vam ga bodo na tehtnico dajali,[15]) in bote jedli, pa ne bote nasiteni.

27. Ako me pa še po tém ne bote poslušali, temuč mi bote zoper ravnali;

28. se bom tudi jez nad vas

---

7. V hebrejskim: „*Obiskal vas bom s straham, z jetko in z vročinsko boleznijo, de vam bodo očí upadle, in vam bo duša skopernela*“.
8. takó, de ne bo moglo deževati.
9. takó, de ne bo mogla semena sprejemati.
10. Kakó se je to spolnilo, glej 3. Kralj. 17, 1 : 18, 1 : 4. Kralj. 8, 1.
11. Glej 4. Mojz. 21, 6 : 3. Kralj. 13, 24.
12. to je, vzel vam bom kruh, ki je podpora vašiga življenja.
13. družín.
14. vsaka le en kruh. Pomanjkanje bo takó veliko, de se bo lahko za deset (to je, za več) družín v eni peči kruh pekel.
15. ga bodo razdelili.

vzdignil v sovražnim serdu, in vas bom sedemkrat[16]) hujše tepel zavoljo vaših grehov,

29. takó de bote jedli meso svojih sinov in svojih hčer.[17])

30. Poderl bom vaše višave,[18]) in razbil vaše podobe.[19]) Padli bote pod razvaline svojih malikov, in studila vas bo moja duša,

31. takó, de bom storil vaše mesta v pušavo, in vaše svetiše v pustoto, in ne bom več prejemal nar prijetnejšiga duha.

32. In pokončal bom vašo deželo, in vaši sovražniki bodo nad njó stermeli, ko bodo njeni prebivavci.

33. Vas pa bom razkropil med ljudstva, in bom potegnil meč za vami, in vaša dežela bo pušava, in vaše mesta bodo razdjane.

34. Tedej se bo veselila dežela svojih sabot ves čas svojiga zapušenja; ko bote vi

35. v sovražni deželi, bo ona praznovala in počivala ob sabotah svojiga zapušenja; zato ker ni počivala ob vaših sabotah, ko ste v nji prebivali.[20])

36. In kolikor jih bo zmed vas ostalo, jim bom dal boječnost v serca v deželah sovražnikov; šumenje letečiga listja jih bo plašilo, ter bodo pred njim kakor pred mečem bežali, in bodo padali, desi jih ne bo nihče podil;

37. padali bodo sleherni na svoje brate, kakor de bi pred vojsko bežali, nobeden zmed vas si ne bo upal sovražnikam se v bran postaviti;

38. med narodi bote poginili, in sovražna zemlja vas bo požerla.

39. Ako pa vender nekteri zmed njih še ostanejo, bodo sahneli v svojih krivicah v deželi svojih sovražnikov, in bodo stiskani zavoljo grehov svojih očetov in zavoljo svojih grehov,

40. dokler ne poznajo svojih krivic, in krivic svojih očetov, s kterimi so se zoper mene pregrešili, in meni nasproti ravnali.

41. Tedej bom tudi jez njim nasproti ravnal, ter jih bom peljal v sovražno deželo, dokler se ne sramuje njih neobrezano serce; takrat bodo prosili za svoje hudobije;

42. in se bom spomnil svoje zaveze, ki sim jo naredil z Jakopam, Izakam in Abrahamam; tudi dežele se bom spomnil,

43. ktera, ko je bila od njih zapušena, se bo veselila svojih sabot, ker zavoljo njih terpí pustoto. Oni pa bodo prosili za svoje grehe,[21]) zato ker so zavergli

---

16. „*sedemkrat*“ se pravi sploh „*večkrat*“. Gl. 1. Mojz. 4, 15. 24.

17. kar se je tudi natanko spolnilo per oblegi Samarije (4. Kralj. 6, 29.), Jeruzalema po Kaldejcih (Žal. pes. 4, 10.) in poslednjič po Titu.

18. po gorah malikam postavljene altarje. Gl. 3. Kralj. 12, 31: 4. Kralj. 18, 4. 22.

19. V hebrejskim: „*in razdjal bom vaše solnčne stebre* (tempeljne, kjer so Izraelci egiptovsko in drugo malikovanje uganjali), *in vergel bom vaše mertve trupla na razvaline malikov*“ i. t. d.

20. Ker niste dali počitka deželi, kakor postava zapoveduje, bote iz nje pregnani, de bo potem zapušena mógla počivati. Po 2. Kron. 36, 21. so Izraelci opustili obhajanje 70 sabotnih let; zakaj toliko let so bili v babilonski sužnosti.

21. V hebrejskim: „*se bodo voljni vdali kazni zavoljo svoje pregrehe*“.

moje sodbe, in zaničevali moje postave.

44. Pa še tudi tedej, ko bojo v deželi svojih sovražnikov, jih ne bom popolnama zavergel, in takó zaničeval, de bi bili celo pokončani, in de bi svojo zavezo z njimi v nič storil; zakaj jez sim Gospod, njih Bog;[22])

45. in se bom spomnil svoje stare zaveze, ko sim jih izpeljal vpričo ljudstev iz egiptovske dežele, de naj bi jim bil Bog. Jez sim Gospod. To so sodbe, in zapovedi, in postave, ki jih je dal Gospod med seboj in Izraelovimi otróci na gori Sinaji po Mojzesovi roci.

XXVII. Poglavje.

Od raznih obljub. Kako desetino dajati.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci: Človek, kteri je storil obljubo, in je sam sebe Bogu obljubil,[1]) naj se po cenitvi odkupi.[2])

3. Ako je moški od dvajsetiga do šestdesetiga leta, naj da petdeset seklov srebra po teži svetišniga;[3])

4. ako je ženska, trideset.[4])

5. Od petiga leta pa do dvajsetiga naj da moški dvajset seklov, ženska deset.

6. Od eniga mesca do petiga leta naj se za moškiga da pet seklov, za žensko trije.[5])

7. Moški per šestdesetih letih in čez naj da petnajst seklov, ženska pa deset.

8. Ako je kdo ubožen, in ne more plačati cene, naj stopi pred duhovna, in kolikor bo on prevdaril in vidil, de zamore dati,[6]) toliko naj da.

9. Žival pa, ki se sme darovati Gospodu,[7]) ako jo kdo obljubi, bodi sveta,[8])

10. in se ne smé premeniti, to je, ne boljši za slabo, tudi ne slabši za dobro. Ako se je pre-

---

22. Vselej je bilo takó. Bog ni nikoli popolnama zavergel svojiga ljudstva, tudi ne po nar večim grehu, ki so ga storili nad Jezusam Kristusam. Bog je zbral zmed njih ostanke, in je naredil iz njih pervo cerkev; in ako tudi še zdaj ves narod terdovraten v svoji nejeveri tiči, bodo vender ob koncu časov, ko bodo vsi ajdje v cerkev sprejeti, tudi Izraelci z velikim kesanjem in osramotenjem svojo strašno pregreho spoznali in bodo stopili v hlev Jezusa Kristusa. Gl. Rim. 11, 25.

1. de bo ko hlapec stregel levitam in duhovnam v svetišu.
2. se zamore odkupiti od svoje obljube, ako plača rešiven denar, kteriga naj določi duhoven po naslednji postavi, de ne bode kje nesrečen po svoji nepremišljeni obljubi.
3. sekla. 2. Mojz. 30, 13.
4. Ženske so zamogle svetimu šotoru s tem služiti, de so prale, pomivale, predle i. t. d.
5. Premlade so zamogli starši obljubiti. Gl. 1. Kralj. 1, 11.
6. po svojim premoženji, ali po tem, kar si z delam persluži.
7. to je, čista žival.
8. mu bodi posvečena; vsa žival naj se sežge na altarji.

menila,[9]) naj bote obe, premenjena in una, za ktero se je premenila, Gospodu posvečene.

11. Ako je kdo obljubil nečisto žival,[10]) ktera se ne sme darovati Gospodu, naj se perpelje pred duhovna;

12. on naj presodi, ali je dobra ali slaba, in naj ceno postavi;

13. ako jo hoče dati,[11]) kdor daruje, naj perdene peti del čez cenitev.

14. Ako je človek obljubil svojo hišo, in jo Gospodu posvetil, naj jo duhoven ogleda, ali je dobra ali slaba, in po tisti ceni, ki jo je on postavil, naj se prodá.

15. Ako jo pa on, ki jo je bil obljubil, hoče rešíti, naj perdene peti del cenitve po verhu, in naj ima hišo.

16. Ako je kdo njivo svojiga posestva obljubil in posvetil Gospodu, naj se ceni po meri posejanja. Ako se obseje zemlja s tridesetimi merniki[12]) ječmena, naj se prodá za petdeset seklov srebra.

17. Ako kdo obljubi njivo precej v začetku svetiga leta, naj se za toliko ceni, kolikor zamore veljati;[13])

18. ako pa nekoliko časa po tem, naj duhoven prerajta denarje po številu ostalih let do svetiga leta, in to naj se od cene odšteje.

19. Ako bi hotel njivo rešiti, ki jo je bil obljubil, naj perdene peti del cenjeniga denarja, in naj jo posede.

20. Ako je pa noče rešiti, in bi se komu drugimu prodala,[14]) je on, ki jo je bil obljubil, ne more več nazaj rešiti;

21. zakaj ko pride sveto leto, bo Gospodu posvečena, in gre kakor posvečena lastina k pravici duhovnov.[15])

22. Ako je njiva kupljena, in ni bila od posestva prededov posvečena Gospodu,

23. naj duhoven prerajta ceno po številu lét do svetiga leta, in naj jo on, ki jo je bil obljubil, da Gospodu.

24. V svetim letu pa naj gre nazaj poprešnjimu gospodarju, kteri jo je bil prodal, in jo je imel ko del svojiga posestva.

25. Sleherna cenitev naj bo po teži svetišniga sekla.[16]) Sekel

---

9. s kako goljufijo ali zvijačo.
10. ki ima kako grajo. Tako žival so prodali, in denar za prodano so djali v sveti zaklad.
11. Ako jo je hotel spet kupiti sam, ki jo je obljubil, je mogel v kazen svoje nepremišljene obljube še peti del vrednosti dodati.
12. V hebrejskim: „*ako se poseje en homer ječmena*“ i. t. d. „*Homer*“ (ne „gomor“) je bila velika mera za suhe reči, ki je deržala deset mér, ktera mera se je imenovala „*efa*“. Latinska in greška prestava določi za mero „*efa*“ tri mérice, v latinskim: „*modios*“, takó de ima „*homer*“ trideset méric ali „*modios*“.
13. kolikor znesejo žetve od svetiga leta do svetiga leta.
14. in ko bi jo duhovni komu drugimu prodali.
15. V svetim letu ne dobí njive nazaj ne on, ki jo je obljubil, ne ta, ki jo je kupil, ampak gre svetišu in duhovnam, ki so imeli njen vžitek.
16. Glej 2. Mojz. 30, 13.

ima dvajset vinarjev. 2. Mojz. 30, 13: 4. Mojz. 3, 47. Eceh. 45, 12.

26. Pervostorjeniga, ki gre Gospodu, ne more nihče posvetiti in obljubiti;[17]) bodi si od govedi ali drobnice, Gospodovo je.

27. Ako je žival nečista,[18]) naj jo on, ki jo je pernesel, reši po tvoji cenitvi, in naj dodá peti del cene. Če je pa noče rešiti, naj se drugimu prodá, za kolikor si jo ti cenil.

28. Kar koli se Gospodu posveti,[19]) bodi si človek, ali živina, ali njiva, se ne sme prodati, in se ne more rešiti. Kar koli je enkrat posvečeno, bodi presveto Gospodu. Joz. 6, 17. 25.

29. In nobena posvečena reč,[20]) ki jo človek daruje, se ne sme rešiti, temuč smerti naj umerje.

30. Vse desetine zemlje, bodi si od žita ali sadja dreves, so Gospodove, in so njemu posvečene.

31. Ako pa kdo hoče svoje desetine rešiti,[21]) naj dodá njih peti del.[22])

32. Od vsih desetin goved, ovac, in koz, ki grejo pod pastirjevo palico,[23]) kar koli pride deseto, bodi posvečeno Gospodu.

33. Ne sme se zbirati ne dobro ne slabo, tudi ne z drugim premenjati. Ako pa kdo premeni, bodi premenjeno, in uno, za kar je bilo premenjeno, Gospodu posvečeno, in se ne sme rešiti.

34. To so zapovedi, ki jih je Gospod zapovedal Mojzesu za Izraelove otroke na sinajski gori.

---

17. Pervostorjena živina je šla že sicer Bogu, in zato mu ni mogla še enkrat posvečena biti. Gl. 2. Mojz. 13, 2.

18. ki se ne sme ne jesti, ne darovati, kakor konji, osli, kamele.

19. takó popolnama daruje, de se ne more odkupiti. Dosihmal je bilo govorjenje le od navadnih obljub, ki so se imenovale „*neder*“, kjer se je zamogla obljubljena stvar z denarjem odkupiti; zdaj pa se govorí od nerešljivih obljub, ki se imenujejo „*herem*“, kjer se obljubljena stvar ni mogla rešiti.

20. žival. V hebrejskim: „*Noben zaroten* (po obljubi „*herem*“ v pokončanje odločen) *človek se ne sme rešiti, umorjen naj bode*“. Ako je bila v vojski nad sovražniki obljuba „*herem*“ izrečena, to je, ako so bili sovražniki Bogu zaroteni ali izdani, se jim ni smelo zanesti, temuč mógli so pokončani biti. Glej 4. Mojz. 31: 5. Mojz. 2, 34: 13, 15. Joz. 6, 17. 21. Nasproti pa je bilo prepovedano ljudi darovati. 5. Mojz. 12, 31. 32.

21. z denarjem odkupiti.

22. v odškodvanje levitov, ki so mogli žito v mestih dražji plačevati, kakor je bila njegova cena po deželi. Gl. 4. Mojz. 18, 21.

23. iz hleva ali ograje.

VVOD

v

četerte Mojzesove bukve.

Četerte Mojzesove bukve se imenujejo v greški in latinski prestavi „*Numeri*“, to je, „*števila*“, ker se začnejo s številenjem Izraeloviga ljudstva v vojašino. Po številenji nasledva daljna zgodovina popotvanja skozi pušavo in Mojzesoviga djanja, od začetka druziga mesca v drugim letu po izhodu iz egiptovske dežele do konca štirdesetletniga popotvanja v pušavi, to je, do perviga dneva enajstiga mesca štirdesetiga leta, kjer se začnejo zadnje Mojzesove bukve, ki se v greškim in latinskim imenujejo „*Deuteronomium*“, to je, druga postava. Četerte Mojzesove bukve tedej obsegajo okoli devet in trideset let.

ČETERTE MOJZESOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Mojzes po Božjim povelji vse rodove prešteje, razun Levijeviga, kterimu je bil sveti šotor izročen.

1. In Gospod je govoril Mojzesu v sinajski pušavi v šotoru zaveze pervi dan druziga mesca, v drugim letu njih izhoda iz Egipta,[1]) rekoč:

2. Vzemita[2]) število vse množice Izraelovih otrók po njih rodovinah in hišah,[3]) in posamezne imena, kar koli je moškiga spola, 2. Mojz. 30, 12.

3. od dvajsetiga leta in čez, vsih junaških mož Izraelovih, in jih razštejta po njih trumah,[4]) ti in Aron.

4. In z vama naj bodo poglavarji rodov in hiš po svojih rodovinah,[5])

5. kterih imena so leté: Iz Rubnoviga *(rodú)*: Elisur, sin Sedeurjev;

6. iz Simeonoviga: Salamiel, sin Surisadajev;

7. iz Judoviga: Nahason, sin Aminadabov;

8. iz Isaharjeviga: Natanael, sin Suarjev;

9. iz Zabulonoviga: Eliab, sin Helonov;

10. zmed Jožefovih sinov pa,[6]) iz Efrajmoviga: Elisama, sin Amiudov; iz Manasetoviga: Gamaliel, sin Fadasurjev;

11. iz Benjaminoviga: Abidan, sin Gedeonov;

12. iz Danoviga: Ahiezer, sin Amisadajev;

13. iz Aserjeviga: Fegiel, sin Okranov;

14. iz Gadoviga: Eliasaf, sin Duelov;

15. iz Neftalijeviga: Ahira, sin Enanov.

16. Leti so nar imenitniši[7]) poglavarji množice po svojih ro-

1. v letu sveta 2514, pred Kristusam 1490.
2. Zaznamnjajte v zapisnik imena vsih Izraelovih otrók.
3. Izraelsko ljudstvo je bilo razdeljeno v posamezne družine, v rodovine in rodove. Rod je imel več rodovin, rodovina pa več družin.
4. Slehern rod je bil ena vojskna truma.
5. V hebrejskim: *„pomaga naj vama iz vsaciga rodú mož, ki je glava družine“*; to je, iz sleherniga rodú naj vama zveden družinsk poglavar pomaga popisovati.
6. Glej 1. Mojz. 48, 5.
7. V hebrejskim: *„poklicani“*.

dovih in rodovinah, in vojvodi Izraelove vojske,

17. ktere sta Mojzes in Aron vzela z vso množico ljudstva;

18. in sta jih zbrala pervi dan druziga mesca, ter sta jih prešteli po rodovinah, in hišah, in družinah,[8]) in glavah, in posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez,

19. kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu. In so se prešteli v sinajski pušavi.

20. Iz *(rodú)* Rubna, pervorojeniga Izraeloviga, jih je bilo po njih rodovih, in družinah, in hišah, in imenih vsaktere glave, vsih moškiga spola od dvajsetiga leta in čez, ki so bili za vojsko,

21. šest in štirdeset tavžent in pet sto.

22. Zmed sinov Simeonovih po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo preštetih po posameznih imenih in glavah, vsih moškiga spola od dvajsetiga leta in čez, ki so bili za vojsko,

23. devet in petdeset tavžent in tri sto.

24. Zmed Gadovih sinov po rodovinah, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo štetih po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

25. pet in štirdeset tavžent, šest sto in petdeset.

26. Zmed Judovih sinov po njih rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

27. je bilo naštetih štiri in sedemdeset tavžent in šest sto.

28. Zmed Isaharjevih sinov po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin, po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

29. je bilo naštetih štiri in petdeset tavžent in štiri sto.

30. Zmed Zabulonovih sinov po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo preštetih po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

31. sedem in petdeset tavžent in štiri sto.

32. Zmed Jožefovih sinov, sinov Efrajmovih po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo naštetih po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

33. štirdeset tavžent in pet sto.

34. Dalje zmed Manasetovih sinov po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo štetih po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

35. dva in trideset tavžent in dve sto.

36. Zmed Benjaminovih sinov po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo štetih po posameznih imenih, od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

37. pet in trideset tavžent in štiri sto.

38. Zmed Danovih sinov po rodovih, in družinah, in hišah

8. V hebrejskim: *„po njih rodovinah in družinah“*, in tako zmirej v tem poglavji.

njih rodovin je bilo štetih s posameznimi imeni od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

39. dva in šestdeset tavžent in sedem sto.

40. Zmed Aserjevih sinov po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo štetih po posameznih imenih od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

41. en in štirdeset tavžent in pet sto.

42. Zmed Neftalijevih sinov po rodovih, in družinah, in hišah njih rodovin je bilo štetih s posameznimi imeni od dvajsetiga leta in čez, vsih, ki so bili za vojsko,

43. tri in petdeset tavžent in štiri sto.

44. Leti so, ktere so prešteli Mojzes in Aron, in dvanajsteri poglavarji Izraelovi, posamezne po hišah njih rodovin.

45. In bilo je vse število Izraelovih otrók po njih hišah in družinah od dvajsetiga leta in čez, ki so bili za vojsko,

46. šest sto in tri tavžent, pet sto in petdeset móž.[9])

47. Leviti pa v rodu svojih družin niso bili šteti z njimi.

48. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

49. Levijeviga rodú nikar ne štej, tudi njih števila ne devaj k Izraelovim otrokam;[10])

50. temuč postavi jih čez šotor pričevanja in čez vse njegove posode, in čez vse, kar koli gre k šegam. Oni naj nosijo[11]) šotor in vso njegovo perpravo, in naj bojo v njegovi službi, ter naj stanujejo okrog in okrog šotora.

51. Ko bo treba dalje popotovati, naj leviti šotor razderejo; ko bo pa treba šotoriti, naj ga sostavijo; kdor koli bi se zmed zunanjih[12]) perbližal, bodi umorjen.

52. Izraelovi otroci naj pa stavijo svoje šotore, sleherni per svojih trumah, in kardelih in per svoji armadi.[13])

53. Dalje pa naj leviti stavijo svoje šotore okrog in okrog šotora, de ne pride serd nad množico Izraelovih otrók,[14]) ter naj čujejo na stražah šotora pričevanja.

54. Storili so tedej Izraelovi otroci vse, kar je bil zapovedal Gospod po Mojzesu.

II. Poglavje.

Zverstenje Izraelovih rodov v šotorišu.

1. In Bog je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

2. Izraelovi otroci naj stavijo šotore okrog in okrog šotora za-

9. Glej 2. Mojz. 38, 25.
10. Ne odločuj jih za vojsko.
11. kadar dalje greste.
12. ki ni iz Levijeviga rodú.
13. V hebrejskim: „*sleherni v svojim stanišu, sleherni per banderu svoje trume*“. Gl. pogl. 2.
14. ko bi se kdo svetišu bližal, ki ni zmed levitov. Prim. 1. Kron. 13, 10.

veze, sleherni po trumah, znamnjih, in banderih, in hišah svojih rodovin.[1])

3. Proti jutru naj šotore postavi Juda po trumah svojiga kardela, in vojvoda njegovih otrók naj bo Nahason, sin Aminadabov,

4. in vse število junakov iz njegoviga rodú je bilo štiri in sedemdeset tavžent in šest sto.

5. Zraven njega[2]) so se ušotorili iz rodú Isaharjeviga, njih vojvoda je bil Natanael, sin Suarjev,

6. in vse število njegovih junakov je bilo štiri in petdeset tavžent in štiri sto.

7. V Zabulonovim rodu[3]) je bil vojvoda Eliab, sin Helenov.

8. Vse kardelo junakov njegoviga rodú je bilo sedem in petdeset tavžent in štiri sto.

9. Vsih, ki so bili šteti v Judovih šotorih, je bilo sto in šest in osemdeset tavžent in štiri sto; in oni naj gredó[4]) pervi ven po svojih trumah.[5])

10. V šotorišu Rubnovih otrók proti poldnevni strani bodi vojvoda Elisur, sin Sedeurjev;

11. in vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo šest in štirdeset tavžent in pet sto.

12. Zraven njega[6]) so se ušotorili iz Simeonoviga rodú, kterih vojvoda je bil Salamiel, sin Surisadajev;

13. in vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo devet in petdeset tavžent in tri sto.

14. V Gadovim rodu[7]) je bil vojvoda Eliasaf, sin Duelov;

15. in vse kardelo njegovih junakov, kteri so bili šteti, je bilo pet in štirdeset tavžent šest sto in petdeset.

16. Vsih, kteri so bili v Rubnovim šotorišu šteti, je bilo sto in en in petdeset tavžent štiri sto in petdeset po njih trumah; leti naj popotvajo v drugi versti.[8])

17. Šotor pričevanja pa naj se vzdigne po službi levitov in po njih trumah; kakor se postavlja,

---

1. V hebrejskim: „*Sleherni per svojim banderu, per znamnji svojiga hišniga debla*“. Vsa vojskina truma Izraelcov je bila namreč razdeljena v staniša (v. 3. 10. 18. 25.) ali vélike kardela, sleherno kardelo je imelo tri rodove. Vsako véliko kardelo je imelo bandero, vsak rod pa spet manjši vojskino znamnje. Vsakimu Izraelcu se je bilo ušotoriti pri banderu svojiga vélikiga kardela in pri znamnji svojiga rodú.
2. ob desnici.
3. ki naj se zraven Judoviga rodú na levi strani ušotori.
4. naj se pervi vzdignejo in na pot podajo.
5. Pervo staniše proti jutru svetiga šotora se je imenovalo Judovo staniše, in je imelo tri rodove, Judoviga, Isaharjeviga in Zabulonoviga. To kardelo se je pervo vzdignilo iz svojiga staniša, in je pred drugimi hodilo. Njegovo bandero je mende imelo zavoljo 1. Mojz. 49, 9. levovo podobo.
6. ob desnici.
7. ki se je ob levici ušotoril.
8. Drugo staniše proti poldnevu se je imenovalo Rubnovo, in je bilo iz treh rodov, Rubnoviga, Simeonoviga in Gadoviga. To kardelo je za Judovim hodilo. Njegovo bandero je bila blezo podoba človekove glave, v znamnje, de naj bi bil Ruben, ko pervorojeni, glava svojih bratov. Gl. 1. Mojz. 49, 3.

takó naj se razdéra. Vzdignejo naj se sleherni na svojim mestu in v svojih verstah.[9])

18. Na zahodnji strani naj bo šotoriše Efrajmovih sinov, kterih vojvoda je bil Elisama, sin Amiudov;

19. vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo štirdeset tavžent in pet sto.

20. In z njimi[10]) bodi rod Manasetovih sinov, kterih vojvoda je bil Gamaliel, sin Fadasurjev;

21. in vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo dva in trideset tavžent in dve sto.

22. V rodu Benjaminovih sinov je bil vojvoda Abídan, sin Gedeonov;

23. in vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo pet in trideset tavžent in štiri sto.

24. Vsih, ki so bili šteti v Efrajmovim šotorišu, je bilo sto in osem tavžent in sto po njih trumah; letí naj popotvajo v tretji versti.[11])

25. Proti polnočni strani so se ušotorili Danovi sinovi, kterih vojvoda je bil Ahiezer, sin Amisadajev;

26. vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo dva in šestdeset tavžent in sedem sto.

27. Zraven njega so šotore razpeli iz Aserjeviga rodú, kterih vojvoda je bil Fegiel, sin Okranov;

28. vse kardelo njegovih junakov, ki so bili šteti, je bilo en in štirdeset tavžent in pet sto.

29. V rodu Neftalijevih sinov je bil vojvoda Ahira, sin Enanov;

30. vse kardelo njegovih junakov je bilo tri in petdeset tavžent in štiri sto.

31. Vsih, ki so bili šteti v Danovim šotorišu, je bilo sto sedem in petdeset tavžent in šest sto, in naj poslednji popotvajo.[12])

32. Letó je število Izraelovih sinov po hišah njih sorodovin in po trumah razdeljene vojske, šest sto in tri tavžent pet sto in petdeset.

33. Leviti pa niso bili šteti med Izraelovimi sinovi; zakaj takó je bil Gospod zapovedal Mojzesu.

34. In Izraelovi sinovi so vse storili, kar je bil Gospod zapovedal. Ušotorili so se po svojih trumah,[13]) ter so popotvali po družinah in hišah svojih očetov.[14])

---

9. V hebrejskim: „*Potlej naj se vzdigne snidni šotor in staniše levitov v sredi staniš* (med drugim in tretjim stanišem). Gl. spod. 10, 14—28. *Kakor so se* (Izraelci) *ušotorili, tako naj se na pot podajo, sleherni na svojim mestu za svojim banderam*".

10. ob desnici.

11. Tretje staniše se je imenovalo Efrajmovo, in je bilo iz treh rodov, namreč: iz Efrajmoviga, Manasetoviga in Benjaminoviga. Njegovo bandero je bila podoba volovske glave zavoljo podobe v 5. Mojz. 33, 17.

12. Četerto staniše se je imenovalo Danovo, in je bilo iz treh rodov, namreč: iz Danoviga, Aserjeviga in Neftalijeviga. Njegovo bandero je bila mende podoba orla, ki derží kačo v krempljih, zavoljo 1. Mojz. 49, 17.

13. V hebrejskim: „*per svojih banderih*".

14. V takim lepim redu je bila vojskina truma Izraelcov — v lepo predpodobo

III. Poglavje.

Štetev levitov. Rešitev pervorojenih.

1. Tí so rodovi Aronovi in Mojzesovi[1]) ob dnevu, ko je govoril Gospod Mojzesu na sinajski gori.

2. In té so imena Aronovih sinov: Njegov pervorojeni Nadab, potem Abiu, in Eleazar, in Itamar. 2. Mojz. 6, 23.

3. Té so imena Aronovih sinov, duhovnov, ki so bili maziljeni, in kterih roke so bile napolnjene[2]) in posvečene, de opravljajo duhovsko službo.

4. Nadab in Abiu sta pa umerla brez otrók, ker sta darovala ptuj ogenj pred Gospodovim obličjem v sinajski pušavi; Eleazar in Itamar sta tedej opravljala duhovsko službo pred[3]) Aronam, svojim očetam. 3. Mojz. 10, 1. 2: 1. Kron. 24, 2.

5. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

6. Perpelji Levijev rod, in ga postavi pred obličje Arona, duhovna, de mu strežejo in so na straži,

7. in de vse opravljajo, kar koli gre k službi množice pred šotoram pričevanja,[4])

8. in de varujejo šotorove posode, in strežejo v njega službi.

9. In daj levite v dar

10. Aronu in njegovim sinovam, kterim so zročeni od Izraelovih otrók.[5]) Arona pa in njegove sinove postavi čez duhovsko službo. Vnanji, kteri bi se perbližal službi, naj umerje.

11. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

12. Jez sim vzel levite zmed Izraelovih otrók namesti slehernega pervorojeniga, kteri zmed Izraelovih otrók odpre materno telo; in leviti naj bojo moji;

13. zakaj moje je vse pervorojeno, od kar sim pobil pervorojene v egiptovski deželi; posvetil sim si vse, kar je pervo-

---

vojskovavne cerkve, ktero sv. Pavel imenuje zversteno, v vsih njenih delih lepo sostavljeno celoto, po sklepih in vezéh združeno in zvezano teló (Kol. 2, 19.). In kakor je staniše Izraelcov (pervincov zmed narodov) imelo podobo križa (gl. 2. Mojz. 29, 26. razl. 9.), in so se pod čveterim banderam zoper svoje sovražnike vzdignili: takó premagamo tudi mi svoje sovražnike v znamnji svetiga križa, to je, po Jezusu Kristusu, ki nas kakor naš nadzemeljski kralj (lev), naš učenik in prerok (človeška glava), naš spravni duhoven (daritevno tele), in vsigamogočni Bog (orel), pelje v nebeško domovino. Memo tega še prevdari Eceh. 1.

1. Aronova rodovina se imenuje tudi Mojzesova, ker so bili Aronovi sinovi nasledniki v duhovstvu, ktero je Bog po Mojzesu postavil.
2. z darovi dan posvečevanja.
3. pod Aronam, višim duhovnam.
4. v preddvoru, de bi pri opravljanji daritev pomagali.
5. Zato se imenujejo leviti v hebrejskim „*podarjeni zmed Izraelovih otrók*“. Poznejše so dobili še pomagavce zmed ljudstva. Gl. Joz. 9, 23 — 27: 1. Kron. 9, 2: 1. Ezdr. 2, 43: 8, 20: 2. Ezdr. 11, 3.

rojeniga v Izraelu, od človeka do živine, moje je; jez sim Gospod.[6]) 2. Mojz. 13, 2 : 4. Mojz. 8, 16.

14. In Gospod je govoril Mojzesu v sinajski pušavi, rekoč:

15. Preštej Levijeve otroke po hišah njih očetov in po družinah, vse moštvo od eniga mesca in čez.

16. Mojzes jih je preštel, kakor je bil zapovedal Gospod;

17. in najdli so se zmed Levijevih otrók po njih imenih: Gerson, in Kaat, in Merari. 2. Mojz. 6, 16.

18. Sinova Gersonova: Lebni in Semej.

19. Sinovi Kaatovi: Amram in Jesaar, Hebron in Oziel.

20. Sinova Merarijeva: Moholi in Musi.

21. Od Gersona ste bile dve rodovini: Lebnova in Semejeva.

22. In bilo jih je, ko se je preštelo ljudstvo moškiga spola od eniga mesca in čez, sedem tavžent in pet sto.

23. Tí naj se ušotoré za *(svetim)* šotoram proti solnčnimu zahodu[7])

24. pod vojvodam Eliasafam, sinam Laelovim,

25. ter naj čujejo v šotoru zaveze:

26. nad šotoram samim[8]) in njegovo odejo, nad zagrinjalam, ktero se razgrinja pred vratmi šotora zaveze, in nad dvorišnimi perti, tudi nad zagrinjalam, ktero visi per vratih šotoroviga dvoriša, in nad vsim, kar koli gre k altarjevi službi, nad vervmi šotora, in nad vsim njegovim orodjem.[9])

27. Kaatova rodovina je imela Amramove, in Jesaarjeve, in Hebronove in Ozielove. Té so družine Kaatove preštete po njih imenih:

28. Vsi moškiga spola od eniga mesca in čez, osem tavžent in šest sto, naj imajo stražo v svetišu,

29. ter naj se ušotorijo proti poldnevni strani,

30. njih vojvoda bodi Elisafan, sin Ozielov;

31. in oni naj varujejo skrinjo, in mizo, in svečnik, altarja in svetišne posode, s kterimi se opravlja služba, in zagrinjalo,[10]) in vso tako perpravo.

32. Vojvoda pa levitovskih vojvodov bodi Eleazar, sin Arona,

---

6. Ker je bil Bog egiptovsko pervorojenstvo pomoril, izraelskimu pa je bil zanesel, zato si je odločil v spomin te prigodbe vse pervorojenstvo takó, de bi bili mógli vsi pervorojeni moški per svetim šotoru služiti, pervostorjena živina pa bi bila mogla darovana biti. Zdaj pa Bog hoče namesti pervorojenih dečkov imeti levite; vender pa se morajo pervorojeni s petimi sekli rešiti in se tako rekoč od Boga odkupiti. Gl. spod. 18, 16.

7. Okrog in okrog svetiša naj se leviti uselijo (zgor. 1, 50.); in sicer proti večeru Gersonovi mlajši, proti poldnevu Kaatovi mlajši, proti severju Merarijevi mlajši, proti jutru Mojzes, Aron in njegovi sinovi. Nekoliko od njih je bilo čvetero staniše vojskinih trum.

8. to je, nad notranjim ogrinjalam. Gl. 2. Mojz. 26, 1. 6.

9. V hebrejskim: *„in nad dvorišnimi ogrinjali, in nad zagrinjalam pred dvorišnimi vratmi, ki je okrog šotora in okrog altarja, in nad njegovimi vervmi, ki gredo k vsi njegovi službi“.*

10. pred presvetim.

duhovna, on bodi čez čuvaje svetišne straže.[11])

33. Od Merarija pa bo prešteto ljudstvo Moholitovih in Musitovih po njih imenih.

34. Vsih moškiga spola od eniga mesca in čez je bilo šest tavžent in dve sto.

35. Njih vojvoda bodi Suriel, sin Abihajelov; proti polnočni strani naj se ušotorijo.

36. Pod njih varstvam naj bodo šotorove deske, in zapahi, in stebri, in njih podlage in vse, kar koli gre k tej službi,

37. in stebri okoli dvoriša z njih podlagami, in koli z vervmi.

38. Ušotorita naj se Mojzes in Aron s svojimi sinovi vred pred šotor zaveze, to je, proti jutrovi strani, ter naj varujeta svetiše v sredi Izraelovih otrók; kdor koli vnanjih bi se perbližal, naj umerje.

39. Vsih levitov, ki sta jih preštela Mojzes in Aron po Gospodovim povelji po njih rodovinah, moškiga spola od eniga mesca in čez, je bilo dva in dvajset tavžent.[12])

40. In Gospod je rekel Mojzesu: Preštej pervorojene moškiga spola med Izraelovimi otroci od eniga mesca in čez, in imel boš njih število.

41. In odloči mi levite namesti sleherniga pervorojeniga med Izraelovimi otroci; jez sim Gospod; in njih živina bodi namesti vse pervostorjene živine Izraelovih otrók.[13])

42. Mojzes je preštel, kakor je bil Gospod zapovedal, pervorojene Izraelovih otrók.

43. In bilo je moških po njih imenih, od eniga mesca in čez, dva in dvajset tavžent, dve sto tri in sedemdeset.

44. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

45. Vzemi levite namesti pervorojenih Izraelovih otrók in živino levitov namesti njih živine, in moji naj bodo leviti. Jez sim Gospod.

46. Za rešilo pa dve sto tri in sedemdeseterih, ki jih je več ko levitov, med pervorojenimi Izraelovimi otroci,

47. vzemi pet seklov za sleherno glavo po teži svetišniga.[14]) Sekel ima dvajset vinarjev. 2. Mojz. 30, 13: 3. Mojz. 27, 25. Spod. 18, 16. Eceh. 45, 12.

48. In daj denarje Aronu in

---

11. Čez vse levite naj bo duhoven Eleazar, čez vse duhovne pa Aron, ki je bil s svojimi sinovi, duhovni, med Amramičane štet (1. Kron. 6, 3.).

12. Posamezne števila (v. 22. 28. 34.) znesejo 22,300. Tri sto jih v to poglavitno število ni vzetih, mende zato, ker so bili pervorojeni zmed levitov, in so torej že bili Božja lastnina, takó de se niso mogli zamenjati za druge pervorojene.

13. Bog je jemal živino levitov, desi ni bila zaklana, ko darilo Izraelcov namesti njih pervostorjene živine, ktero bi bili mógli po 2. Mojz. 13, 12. Bogu zaklati. Zdaj pa so jo smeli v svoje potrebe obračati. Ta poboljšek pa je le že rojene in storjene pervenstva zadeval; vse prihodnje pervenstva so se mógle z denarji odkupovati. Gl. spod. 18, 15. Zgor. razl. 6.

14. Po mislih rabincov je bilo zmed 22,273 pervorojenih Izraelcov 273, ki so bili čez število levitov, po vadljanji odločenih.

njegovim sinovam, rešilo za njé, kolikor jih je več.

49. Mojzes je tedej vzel denarje za tiste, ki jih je bilo več, in ki so jih bili rešili od levitov,[15])

50. namesti pervorojenih[16]) Izraelovih otrók, tavžent tri sto pet in šestdeset seklov po svetišni tehtnici,

51. in jih je dal Aronu in njegovim sinovam[17]) po povelji, ki mu ga je bil dal Gospod.

IV. Poglavje.

Kakó naj se sveti šotor razdéra in prenaša. Štetev levitov in njih posebne opravila.

1. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

2. Vzemi število Kaatovih sinov zmed levitov po njih hišah in rodovinah,

3. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga, vse, kteri v šotor zaveze hodijo, de bi ondi stali in stregli.[1])

4. To je opravilo Kaatovih sinov:[2]) V šotor zaveze in v presveto

5. naj gredo Aron in njegovi sinovi,[3]) kadar se bodo šotori vzdigovali, in naj snamejo zagrinjalo, ki visi pred vratmi, ter naj vanj zavijejo skrinjo pričevanja,

6. in naj jo še ogernejo z odejo iz plavkastih kož, in naj razgernejo verh njé vso višnjevo odejo, in naj vtaknejo droga.[4])

7. Tudi mizo pokladnih kruhov naj zavijejo v višnjevo odejo, in naj zraven denejo kadilnice in možnarčke, kozarce in skledice, v ktere se vlivajo pitni darovi; pokladni kruhi naj bodo vedno na nji;

8. in verh tega naj razgernejo škerlatasto ogrinjalo, ktero naj zopet pokrijejo z odejo iz plavkastih kož, in naj vtaknejo droga.

9. Naj tudi vzamejo višnjevo ogrinjalo in naj z njim pokrijejo svečnik z njegovimi svetilnicami, in klešami, in utrinjali in z vsimi posodami za olje, ki se v napravo svetilnic potrebujejo;

10. in verh vsiga naj denejo odejo iz plavkastih kož, in naj vtaknejo droga.[5])

11. Ravno tako naj tudi zlati

15. takó de niso smeli z leviti služiti.

16. ki so bili čez število levitov.

17. kterim je ta denar šel, ker so mógli službe pervorojenih opravljati.

1. Zmed levitov, ki so bili po poprešnji štetvi (pogl. 3.) za pervorojence zamenjani, naj se taki zberó, kteri bi bili perpravni, službo opravljati.

2. V hebrejskim: „*Opravilo Kaatovih sinov v šotoru je presveto*“.

3. ki so bili zmed Kaatovih. Gl. pogl. 3. razl. 11. Le samo ob taki priložnosti so smeli duhovni v presveto stopiti.

4. ki sta se mógla za toliko časa sneti, (gl. 2. Mojz. 25, 15.), de so skrinjo zaveze ložej zavili.

5. skozi vervi, ki so bile okrog odeje ovite.

altar zavijejo v višnjevo ogrinjalo, in naj čežnj razgernejo odejo iz plavkastih kož, ter naj vtaknejo droga.

12. Vse posode, s kterimi se služba opravlja v svetišu, naj zavijejo v višnjevo ogrinjalo in čežnj denejo odejo iz plavkastih kož, in naj vtaknejo droga.

13. Pa tudi altar[6]) naj pepela očistijo in ga zavijejo v škerlatasto ogrinjalo,

14. ter naj zraven njega zložé vse posode, ki se potrebujejo per njegovi službi, to je, ponve za žerjavico, viličice in troje rogljate vilice, sekire in lopate. Vse altarjeve posode skupej naj pokrijejo z ogrinjalam iz plavkastih kož, in naj vtaknejo droga.

15. In kadar bodo zavili Aron in njegovi sinovi svetiše, in vse njegove posode ob prestavljanji šotorov, tedej naj perstopijo Kaatovi sinovi, de nosijo zavite; in naj se ne dotaknejo svetišnih posod, de ne umerjejo. To so opravila Kaatovih sinov per šotoru zaveze. 1. Kron. 15, 15.

16. In čez njé bodi Eleazar, sin Arona, duhovna, ki mu gre skerb za olje v napravo svetilnic, za perpravo kadila za dar,[7]) ki se vedno daruje, in za mazilno olje, in kar koli gre k službi šotorovi, in za vse posode, ki so v svetišu.

17. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

18. Nikar ne pogubite Kaatoviga ljudstva zmed levitov;

19. temuč to jim storite, de živé in ne umerjejo, ko bi se dotaknili presvetiga. Aron in njegovi sinovi naj gredo vanj, in[8]) naj sami slehernimu odkažejo opravilo, in naj razdelé, kaj naj vsakteri nósi.

20. Drugi[9]) ne smejo iz nobene radovednosti pogledati, kaj je v svetišu, dokler ni zavito, sicer naj umerjejo.

21. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč.

22. Vzemi tudi število Gersonovih sinov po njih hišah, in družinah,[10]) in rodovinah,

23. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga. Preštej vse, kteri noter hodijo, in strežejo v šotoru zaveze.

24. To je opravilo rodovine Gersonovih,

25. de nosijo šotorove perte, streho zaveze, drugo odejo in verh vsiga odejo iz plavkastih kož, in zagrinjalo, ki visi per vratih šotora zaveze,

26. dvorišne perte in zagrinjalo per vratih, ki je pred šotoram.[11]) Vse, kar gre[12]) k altarju, vervi in posode za službo

27. naj nosijo na povelje Arona in njegovih sinov Gersonovi si-

---

6. za žgavne daritve.
7. za vsakdanjo jedilno daritev. Gl. 3. Mojz. 6, 20. 21.
8. po tem, ko je bilo vse povito.
9. V hebrejskim: „*in oni naj ne hodijo gledat, ko se zavijajo svete reči, de ne umerjejo*“.
10. „*in družinah*“ ni v hebrejskim.
11. pred dvorišem.
12. Vse, kar je okrog altarjeviga orodja. Gl. v. 13, 14.

novi, in sleherni naj vé, ktero breme njega zadeva.

28. To je služba rodovine Gersonovih v šotoru zaveze, in bodo naj pod oblastjo Itamarja, sinu Arona, duhovna.

29. Tudi Merarijeve sinove preštej po rodovinah in hišah njih očetov,

30. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga, vse, kteri hodijo k opravljanju svoje strežbe in k službi pričevanja[13]) zaveze.

31. To so njih dolžnosti: Nosijo naj deske šotora in njegove zapahe, stebre in njih podlage,

32. tudi stebre okrog dvoriša z njih podlagami, in koli, in vervmi vred. Vse posode in orodje naj prejmejo po številu, in takó naj nosijo.

33. To je opravilo rodovine Merarijevih in služba v šotoru zaveze, in bodo naj pod oblastjo Itamarja, sinú Arona, duhovna.

34. Prešteli so tedej Mojzes, in Aron, in poglavarji občine Kaatove sinove po rodovinah in hišah njih očetov,

35. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga, vse, kteri hodijo v službo šotora zaveze;

36. in se jih je znajdlo dva tavžent sedem sto in petdeset.

37. To je število Kaatoviga rodú, ki hodijo v šotor zaveze; nje sta preštela Mojzes in Aron na povelje Gospodovo po Mojzesu.

38. Prešteti so bili tudi Gersonovi sinovi po rodovinah in hišah svojih očetov,

39. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga, vsi, kteri hodijo, de strežejo v šotoru zaveze,

40. in se jih je dobilo dva tavžent šest sto in trideset.

41. To je ljudstvo Gersonovih, ktere sta preštela Mojzes in Aron po besedi Gospodovi.

42. Tudi Merarijevi sinovi so bili prešteti po rodovinah in hišah svojih očetov,

43. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga, vsi, kteri hodijo opravljat šege šotora zaveze;

44. in se jih je dobilo tri tavžent in dve sto.

45. To je število Merarijevih sinov, ktere sta preštela Mojzes in Aron na povelje Gospodovo po Mojzesu.

46. Vsih, kteri so bili zmed levitov prešteti, in ktere so dali Mojzes, in Aron, in izraelski vojvodi prešteti po imenih, rodovinah in hišah njih očetov,

47. od tridesetiga leta in čez do petdesetiga, kteri hodijo v šotorovo službo in nosit bremena,

48. je bilo skupej osem tavžent pet sto in osemdeset.

49. Po zapovedi Gospodovi jih je Mojzes preštel, sleherniga po njegovi službi in njegovim bremenu, kakor mu je bil Gospod zapovedal.

V. Poglavje.

Gobovi, semenotočni in ognušeni nad merliči naj se odpravijo iz staniša. Zadostovanje za krivice in grehe, ki jih ljudje delajo iz nemarljivosti in zanikernosti. Ravnanje z ženo, ki je prešeštovanja obdolžena.

13. svetiga šotora.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Zapovej Izraelovim otrokam, de naj odpravijo iz staniša vse gobove, in komur seme teče, in kdor se ognusi nad mertvim;[1])

3. bodi si moški ali ženska, ji odpravite iz staniša, de ga ne oskrunita, ko bom prebival z vami.

4. In Izraelovi otroci so storili takó, ter so jih odpravili iz staniša, kakor je Gospod govoril Mojzesu.

5. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

6. Reci Izraelovim otrokam: Ako moški ali ženska storita kteriga zmed grehov, v ktere ljudje navadno padajo,[2]) in po zanikernosti prestopita zapoved Gospodovo in grešita,

7. naj spoznata svoj greh,[3]) in poverneta storjeno škodo, in še po verhu peti del njemu,[4]) zoper kteriga sta se pregrešila.

8. Ako ga pa ni, kteri bi prejel,[5]) naj dasta Gospodu, in bodi duhovnovo, razun ovna, ki naj se daruje v spravo, de bode dopadljiva daritev.

9. Tudi vse pervine,[6]) ki jih darujejo Izraelovi otroci, grejo duhovnu.[7])

10. In kar koli vsakteri daruje v svetiše, in se daje duhovnu v roke, bodi njegovo.[8])

11. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

12. Govôri Izraelovim otrokam, ter jim reci: Mož, kteriga žena zajde in moža zaničevaje

13. spi per drugim možu, in bi mož tega ne mogel zvediti, temuč prešeštvanje je še skrito, in se ne da s pričami dokazati, ker ni bila v prešeštvu zasačena;

14. ako moža duh ljubosumnosti sprehaja zoper njegovo ženo, ktera je bila ali omadežana, ali pa le s krivim natolcovanjem obdolžena,

15. naj jo pelje k duhovnu in naj opravi zanjo daritev,[9]) deseti del mere efa ječmenove moke; olja pa naj nanjo ne vliva in kadila nanjo ne deva,[10]) ker je dar

---

1. Glej 3. Mojz. 13. in 14 : 15, 2 — 15 : 21, 1.
2. Tukej je govorjenje od grehov tatvine, goljufije in zaderževanja ptujiga blaga, ki so bili skriti ostali. Gl. v. 7.
3. Glej 3. Mojz. 5, 16.
4. naj vso škodo poverneta, in še peti del naveržeta.
5. Ako bi lastnik brez deleža umerl, kar se je pa le pri ptujcih zamoglo zgoditi; zakaj noben Izraelec ni smel biti brez deleža.
6. pleče povzdigovanja in persi majanja. Gl. 2. Mojz. 29, 28. razl. 11.
7. V hebrejskim: „*in vse darila povzdigovanja, ki jih pernesejo duhovnu Izraelovi otroci, naj bojo njegove*“.
8. to je, memo zapovedanih darov (2. Mojz. 29, 28.) smejo duhovnam dajati tudi prostovoljne darove tacih daritevnih delov, kteri bi se jim nazaj dajali. V hebrejskim: „*Kar kdo posveti, je duhovnovo; in kar mu kdo da, je njegovo*“.
9. V hebrejskim: „*in naj pernese svoj dar zavoljo njé*“.
10. naj pernese daritev za zadolženje, k kteri ne gre ne olje ne kadilo v znamnje žalosti. Gl. 3. Mojz. 5, 11.

ljubosumnosti in daritev, ki prešeštvo osleduje.[11])

16. Duhoven naj jo tedej perpelje in postavi pred Gospoda,

17. in naj zajme svete vode[12]) v persteno posodo, in naj malo praha od šotorovih tal v njo dene.[13])

18. In ko bo žena pred obličjem Gospodovim stala, naj ji odkrije glavo, in ji da v roke dar spomina in daritev ljubosumnosti[14]); on pa naj derži pregrenko vodo,[15]) čez ktero je z zarotovanjem izrekoval prekletve;

19. in naj jo zaroti in reče: Ako ni ptuj mož per tebi spal, in ako se nisi omadežala, ter nisi zapustila postelje svojiga moža, ti ne bo škodovala ta pregrenka voda, čez ktero sim prekletve izrekoval;

20. ako si pa od svojiga moža odstopila, in si se omadežala, in si z drugim možem ležala,

21. boš tem prekletvam zapadla: Gospod naj te da v prekletstvo in v zgled vsim med tvojim ljudstvam; naj stori, de gnjije tvoje stegno,[16]) in oteče tvoj trebuh, in se razpoči.

22. Naj steče prekleta voda v tvoj trebuh, de tvoje telo oteče[17]) in tvoje stegno gnjije. In žena naj odgovori: Amen, amen![18])

23. In duhoven naj zapiše te prekletve na list, in naj jih zbriše s pregrenko vodo, čez ktero je prekletve izrekoval,

24. in naj ji da piti.[19]) Ko jo bo spila,[20])

25. naj ji duhoven vzame dar ljubosumnosti iz roke, ter naj ga povzdigne pred Gospodam,[21]) in ga položi na altar; vender takó, de poprej

26. vzame polno pest jedilne daritve, ki se daruje, in naj jo sežge na altarji,[22]) in takó[23]) naj da ženi piti pregrenko vodo.

27. Ko jo bo popila, ako je omadežana, in je z zaničevanjem svojiga moža prešeštva kriva, se bo voda prekletve po nji razlila,

---

11. V hebrejskim: „*daritev spomina, ktera naj* (Boga) *spomni pregrehe*“ ali pa nedolžnosti. Po ti daritvi de naj bi Bog razodel, ali je žena kriva ali ne.
12. iz bronastiga umivalnika. Glej 2. Mojz. 30, 18.
13. Perst iz svetiga kraja, in sveta voda naj jo z Božjim straham presunete, in jo k odkritoserčnimu spoznanju resnice naklonite.
14. S tem ravnanjem de naj bi se žena čisto spoznala pregrehe, ktere je bila obdolžena, in naj bi Boga opomnila svoje nedolžnosti; ako bi pa bila pregrešnica, in bi vender tajila, naj bi se še bolj zadolžila in Boga v maševanje klicala.
15. pregrenka je voda zavoljo nasledkov.
16. V hebrejskim: „*de tvoje stegno* (porodni deli) *usahne*“.
17. Bog naj ti pošlje neozdravljivo vodenično bolezen.
18. Zgôdi se, zgôdi se!
19. ktero je pa še le potem pila, ko je bila daritev opravljena. Gl. v. 26.
20. V hebrejskim: „*de gre vanjo voda prekletstva, in ji napravi grenkobo*“, to je, nesrečo.
21. V hebrejskim „*in naj daruje dar sem ter tje majaje pred Gospodam*“ i. t. d.
22. Drugo je bilo duhovnovo. Daritev naj bi Boga naklonila, de bi zadolženje ali pa nedolžnost obdolžene žene razodel.
23. V hebrejskim: „*po tem naj da*“ i. t. d.

in trebuh bo otekel in stegno bo gnjilo, in žena bo v prekletje in v zgled vsimu ljudstvu.

28. Ako pa ni bila omadežana, ji ne bo nič škodvalo, in bo rodila otroke.

29. To je postava zastran ljubosumnosti.[24]) Ako žena od svojiga moža odstopi, in se omadežva,

30. in jo mož, od duha ljubosumnosti naganjan, perpelje pred obličje Gospodovo, in duhoven vse takó stori, kakor je zapisano;

31. bodi mož prost krivice, ona pa naj prejme po svojim hudodelstvu.

VI. Poglavje.

Posvečevanje nazarejcov ali tacih, ki se Bogu obljubijo. Kakó naj duhovni blagoslové ljudstvo.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam in jim reci: Kadar mož ali žena obljubo storita,[1]) de bi se posvetila, in bi se rada Gospodu darovala,

3. naj se zderžita vina in vsiga, kar lahko vpijani; kisa iz vina ali iz vsake druge[2]) pijače, in kar koli se iz grozdja stlači, naj ne pijeta, siroviga in suhiga grozdja naj ne jesta

4. vse dni, ktere sta z obljubo Gospodu posvečena; kar koli utegne biti iz vinograda, od tropín do peške,[3]) naj ne jesta.

5. Ves čas njegoviga odločenja naj ne pride britev čez njegovo glavo, dokler se ne spolnijo dnevi, ktere se je Gospodu posvetil. On bodi svet, dokler rastejo lasje njegove glave. Sodn. 13, 5.

6. Ves čas svojiga posvečevanja naj ne hódi k merliču,[4])

7. še celo nad mertvim truplam svojiga očeta, in svoje matere, in svojiga brata, in svoje

---

24. Postavo zastran razsojevanja nedolžnosti zakonskih žen, ki se na Jutrovim sem ter tje še nahaja, je bil Bog blezo zato dal, de bi bil z njo odvračal neukroteno ljubosumnost, kteri so bili Jutrovci močno vdani; memo tega je bila ta postava tudi zato dana, de bi bile po nji zakonske žene zavoljo napovedanih in spolnovanih Božjih sodbá zveste svojim možém, de bi se bili zakoni čisti ohranili, kar je bilo v rast in blagor nove izraelske deržave sosebno potrebno.

1. V hebrejskim: „*obljubo nazarejca storita*“, to je, taciga, ki se tudi sicer dopušenih rečí zderží in se odloči zavoljo Boga. Nekteri so bili vedni nazarejci kakor Samson (Sod. 13, 5.), Samuel (1. Kralj. 1, 11.); drugi pa le nekaj časa (Djan. ap. 18, 18.).

2. V hebrejskim: „*močne pijače*“, ki upijani.

3. V hebrejskim: „*od peške do tropín*“, to je, prav nič ne.

4. de se nad njim ne ognusi. Gl. 3. Mojz. 21, 2. 3.

sestre naj se ne ognusi; zakaj posvečenje njegoviga Boga je na njegovi glavi.[5])

8. Vse dni svojiga odločenja bodi svet Gospodu.[6])

9. Ako bi pa kdo naglo umerl pred njim, bo glava njegoviga posvečenja ognušena: ktero naj zdajci še tisti dan svojiga očiševanja obrije, in zopet sedmi dan.[7])

10. Osmi dan pa naj pernese dve gerlici ali dva mlada goloba duhovnu pred vrata šotora zaveze,

11. in duhoven naj daruje eniga za greh,[8]) in eniga v žgavno daritev, ter naj zanj móli, de se je nad mertvim pregrešil; in naj posvetí njegovo glavo še tisti dan,[9])

12. in naj posveti[10]) Gospodu dni njegoviga odločenja, ter naj daruje letno jagnje za greh,[11]) vender takó, de so poprešnji dnevi[12]) neveljavni, ker je bilo ognušeno njegovo posvečenje.

13. To je[13]) postava posvečevanja. Kadar bodo spolnjeni dnevi, ktere si je bil iz obljube odločil, naj ga (*duhoven*) perpelje k vratam šotora zaveze,

14. in naj Gospodu daruje njegov dar, letno jagnje brez graje v žgavno daritev, in letno ovco[14]) brez graje za greh, in ovna brez graje v mirno daritev,

15. tudi jerbas opresnih kruhov, ki naj se z oljem pokropé, in mlincov brez kvasa z oljem pomazanih in pitnih darov k sleherni.[15])

16. To naj daruje duhoven pred Gospodam, in naj pernese za greh in v žgavno daritev.

---

5. On bodi enak višimu duhovnu, nad vso žalost povzdignjen, ves v Božjo voljo vdan in vesel. Gl. 3. Mojz. 21, 11. 12. razl. 3.
6. Nazarejic naj se tedej zderží vsih močnih pijač, ki so pomenljive podobe živalskih strast (Iz. 28, 7. Skriv. razod. 14, 8.); naj si da lase rasti, v znamnje moči v dobrim in rasti v vsih čednostih; in poslednjič naj se z nobeno rečjo, tudi ne s pokopovanjem bližnjih sorodnikov ne oskruni, v znamnje, kakó skerbno de se mora varovati smertniga greha in grešnikov, in mora le Bogu živeti.
7. V hebrejskim: „*naj se ostriže v dan svojiga očiševanja*, (to je), *sedmi dan*“; zakaj kdor se je po merliču oskrunil, je zamogel še le sedmi dan po oskrunjenji čist biti. Oskrunjen nazarejic naj bi tedej sedmi dan svoje omadežane lase ostrigel.
8. V hebrejskim: „*v daritev za greh*“, ker se je smelo misliti, de se je bil obljubljenec po nemarnosti ognusil, ali pa si je bil oskrunjenje ko kazen za svoje grehe nakopal.
9. naj ga spet posvetí v nazarejca.
10. naj ga vnovič posvetí Gospodu.
11. V hebrejskim: „*v daritev za zadolženje*“, ker je bilo nazarejca od zunej zadelo obdolženje; pred to daritvijo je bila daritev za greh, ker je bilo oskrunjenje, obdolženje, nasledek notranjiga zadolženja. Gl. 3. Mojz. pogl. 1. in 5. razl. 1.
12. pred oskrunjenjem.
13. še dalje.
14. jarevo; tukej spet v pomenljivo znamnje, de greh od žene pride.
15. daritvi. V hebrejskim: „*z jedilnimi in pitnimi daritvami vred*“. Gl. 3. Mojz. 2, 1—16.

17. Ovna pa naj zakolje v mirno daritev Gospodu, ter naj daruje ob enim jerbas opresnih kruhov in pitnih darov, ki po navadi grejo.

18. Potem naj se nazarejcu ostrižejo lasje njegoviga posvečevanja pred vratmi šotora zaveze; in naj vzame njegove lase in naj jih dene na ogenj, ki je podtaknjen mirni daritvi,[16]) Djan. apost. 21, 24.

19. in kuhano ovnovo pleče, in pogačo brez kvasa iz jerbasa in en opresen mlinc, in naj da nazarejcu v roke,[17]) potem ko bo ostrižena njegova glava,

20. in naj mu to zopet vzame,[18]) in pred obličjem Gospodovim povzdigne, in[19]) posvečeno naj bo duhovnovo, kakor persi,[20]) ktere odločiti je bilo zapovedano, in pleče.[21]) Potem sme nazarejic vino piti.

21. To je postava za nazarejca, kadar obljubi svoj dar Gospodu ob času svojiga posvečevanja, razun tega, kar še sam zamore dati.[22]) Kakor je bil v sercu obljubil, takó naj storí v spolnjenje svojiga posvečevanja.[23])

22. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

23. Govôri Aronu in njegovim sinovam: Takole blagoslovite Izraelove otroke, in jim recite:

24. Gospod te blagoslovi in obvarvaj! Sir. 36, 19.

25. Gospod ti pokaži svoje obličje,[24]) in se te usmili!

26. Gospod oberni svoje obličje v té, in ti daj mir![25])

27. In kličejo naj moje imé nad Izraelove otroke, in jez jih bom blagoslovil.

VII. Poglavje.

Darovi dvanajsterih vojvodov v šotorovo in altarjevo posvečevanje.

16. v pomenljivo znamnje, de svoje dobre misli in dela Bogu daruje (Avg.).
17. de ga s tim za njegov dar spozna.
18. V hebrejskim: *„in naj to daruje sem ter tje majaje pred Gospodam“*, to je, naj prime nazarejcove roke, in naj jih sem ter tje majé v podobi križa.
19. po ti šegi.
20. V hebrejskim: *„persi darovane z majanjem“*.
21. V hebrejskim: *„pleče darovano s povzdigovanjem“*, to je, desno pleče, ktero je k levimu (v. 19.) po pravici (gl. 3. Mojz. 7, 32.) šlo.
22. To naj nazarejic daruje memo tega, kar je še sicer obljubil darovati.
23. V hebrejskim: *„po svoji obljubi naj stori verh tega, kar je po postavi njegoviga posvečevanja“* (memo darov, ki so v postavi zapovedani). Sveti očaki spoznajo v nazarejcih podobo samostanskiga življenja in stanú popolnamosti, v kterim se človek trudi s popolnim ločenjem od svetá, v duhu pokore in molitve Bogu služiti, in mu z dopolnovanjem evangeliskih svetov dopasti.
24. bodi tvoja luč, ter naj te razsvetljuje, in vodi tvoje stopinje!
25. V hebrejskim se mora v zgornjih treh verstah po uku starih Judov beseda *„Jehova“* (Gospod) vselej z drugačnim povdarkam brati, in več svetih očakov misli, de je s tém skrivnost presvete Trojice naznanjena.

1. Zgodilo se je pa ta dan,[1]) ko je bil Mojzes dodelal šotor, in ga je postavil, in mazilil, in posvetil z vsimi njegovimi posodami vred, ravno takó tudi altar in vse njegove posode; 2. Mojz. 40, 16.

2. so perpeljali Izraelovi vojvodi in poglavarji rodovin, ki so bili v posameznih rodovih, in njih predpostavljeni, ki so bili prešteti,

3. darov pred Gospoda, šest pokritih vozov z dvajnajsterimi voli. Dva vojvoda sta dala en voz in sleherni eniga vola, in so jih darovali pred šotoram.

4. Gospod pa je rekel Mojzesu:

5. Vzemi jih od njih, de bodo za šotorove potrebe, in izroči jih levitam po redu njih službe.

6. Ko je bil tedej Mojzes vozove in vole prejel, jih je izročil levitam.

7. Dva voza in štiri vole je dal Gersonovim sinovam po tem, kakor so potrebovali.[2])

8. Druge štiri vozove in osem volov je dal Merarijevim sinovam po njih opravilih in službi pod oblastjo Itamarja, sina Arona, duhovna.

9. Kaatovim sinovam pa ni dal vozov in volov, zato ker v svetišu služijo, in nosijo bremena na svojih ramah.

10. Vojvodi so tedej pernesli v altarjevo posvečevanje svoje darilo pred altar ta dan,[3]) ko je bil maziljen.

11. In Gospod je rekel Mojzesu: Naj nosijo vojvodi, sleherni dan eden zmed njih, svoje darila v posvečevanje altarja.

12. Pervi dan je pernesel svoje darilo Nahason, sin Aminadabov iz Judoviga rodú,

13. in bilo je v njem: sreberna skleda sto in trideset seklov težka, sreberna kupa, ki je sedemdeset seklov tehtala po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev;

14. možnarček[4]) iz deset zlatih seklov poln kadila;

15. vol zmed čede, in oven, in letno jagnje v žgavno daritev,

16. in kozel za greh;

17. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Nahasona, sinú Aminadaboviga.

18. Drugi dan je pernesel Natanael, sin Suarjev, vojvoda iz rodú Isaharjeviga,

19. sreberno skledo, sto in trideset seklov težko, sreberno kupo, ki je imela sedemdeset seklov po svetišni tehtnici; obe polne pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev;

---

1. to je, tisti čas, „*ko je bil Mojzes*“ i. t. d., en mesec poznejše; zakaj to, kar se tukej pripoveduje, se je zgodilo drugi dan druziga mesca po izhodu iz Egipta, potem ko je Mojzes poprej pervi dan perviga mesca sveti šotor postavil (2. Mojz. 40, 15.), med pervim mescam posvetil (3. Mojz. pogl. 8. 9. 10.), več povelj za službo Božjo dal, in pervi dan druziga mesca (4. Mojz. 1, 1.) štetev ljudstva dokončal.
2. za svojo težo. Gl. zgor. 4, 25. 26.
3. ta čas. Glej razl. 1.
4. V hebrejskim: „*skledica*“.

20. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila.

21. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

22. in kozla za greh;

23. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Natanaela, sinu Suarjeviga.

24. Tretji dan je vojvoda Zabulonovih sinov, Eliab, sin Helonov,

25. pernesel sreberno skledo, ki je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev;

26. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

27. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

28. in kozla za greh;

29. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Eliaba, sinú Helonoviga.

30. Četerti dan je vojvoda Rubnovih sinov, Elisur, sin Sedeurjev,

31. pernesel sreberno skledo, ki je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev;

32. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

33. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

34. in kozla za greh;

35. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Elisurja, sinu Sedeurjeviga.

36. Peti dan je vojvoda Simeonovih sinov, Salamiel, sin Surisadajev,

37. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

38. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

39. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

40. in kozla za greh;

41. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Salamiela, sinu Surisadajeviga.

42. Šesti dan je vojvoda Gadovih sinov, Eliasaf, sin Duelov,

43. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

44. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

45. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

46. in kozla za greh;

47. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Eliasafa, sinu Dueloviga.

48. Sedmi dan je vojvoda Efrajmovih sinov, Elisama, sin Amiudov,

49. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemde-

set seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

50. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

51. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

52. in kozla za greh;

53. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Elisamata, sinu Amiudoviga.

54. Osmi dan je vojvoda Manasetovih sinov, Gamaliel, sin Fadasurjev,

55. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev;

56. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

57. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

58. in kozla za greh;

59. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Gamaliela, sinu Fadasurjeviga.

60. Deveti dan je vojvoda Benjaminovih sinov, Abidan, sin Gedeonov,

61. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

62. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

63. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

64. in kozla za greh;

65. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Abidana, sinú Gedeonoviga.

66. Deseti dan je vojvoda Danovih sinov, Ahiezer, sin Amisadajev,

67. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

68. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

69. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

70. in kozla za greh;

71. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Ahiezerja, sinu Amisadajeviga.

72. Enajsti dan je vojvoda Aserjevih sinov, Fegiel, sin Okranov,

73. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

74. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

75. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

76. in kozla za greh;

77. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Fegiela, sinú Okranoviga.

78. Dvanajsti dan je vojvoda Neftalijevih sinov, Ahira, sin Enanov,

79. pernesel sreberno skledo, ktera je tehtala sto in trideset seklov, sreberno kupo, sedemdeset seklov težko, po svetišni tehtnici, obe polne pšenične moke z oljem pokropljene, v jedilno daritev;

80. zlat možnarček, deset seklov težek, poln kadila;

81. vola zmed čede, in ovna, in letno jagnje v žgavno daritev;

82. in kozla za greh;

83. in v mirno daritev dva vola, pet ovnov, pet kozlov, pet letnih jagnjet. To je bilo darilo Ahirata, sinú Enanoviga.

84. To so darovali Izraelovi vojvodi ob posvečevanji altarja ta dan, ko je bil posvečen. Dvanajst srebernih skled, dvanajst srebernih kup, dvanajst zlatih možnarčkov;

85. tako, de je imela ena skleda sto in trideset seklov srebra, sedemdeset seklov pa je imela ena kupa, to je, vsa sreberna posoda skupej, dva tavžent in štiri sto seklov po svetišni tehtnici.

86. Dvanajst zlatih možnarčkov polnih kadila, po deset seklov po svetišni tehtnici, to je, skupej sto in dvajset seklov zlata.[5])

87. Dvanajst volov zmed čede v žgavno daritev, dvanajst ovnov, dvanajst letnih jagnjet z njih pitnimi darovi,[6]) dvanajst kozlov za greh.

88. V mirne daritve štiri in dvajset volov, šestdeset ovnov, šestdeset kozlov, šestdeset letnih jagnjet. To je bilo darovano ob posvečevanji altarja, ko je bil maziljen.

89. In ko je Mojzes šel v šotor zaveze, de bi govorílo za svèt vprašal,[7]) je slišal glas, ki mu je govoril znad spravniga pokrova, ki je bil na skrinji pričevanja med dvema Kerubinama, od kodar je tudi z njim (*Gospod*) govoril.

VIII. Poglavje.

Svečnik s svetilnicami. Posvečevanje levitov.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Aronu, ter mu reci:[1]) Ko boš sedem svetilnic nataknil, naj se postavi svečnik proti poldnevni strani. To tedej zapovej, de so svetilnice obernjene proti severju, mizi pokladnih

5. Sreberni in zlati darovi poglavarjev so se obračali v službo svetiša; srebrne sklede so bile za jedilne daritve, zlati možnarji pa v službo kadilniga altarja.

6. V hebrejskim: „z *njih jedilnimi darovi*“.

7. Glej 2. Mojz. 25, 20.

1. Prim. 2. Mojz. 25, 31.

kruhov nasproti; proti tisti strani, kamor je obernjen svečnik, naj svetijo.[2])

3. In Aron je storil, in je nataknil svetilnice na svečnik, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu.

4. Taka pa je bila naredba svečnika: Bil je iz vlitiga zlata, ne le srednje stalo, ampak tudi vsi roglji, ki so na obeh straneh iz njega moleli; po podobi, ki jo je bil Gospod pokazal Mojzesu, je naredil svečnik.

5. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

6. Vzemi levite zmed Izraelovih otrók, ter jih očisti[3])

7. po ti šegi: Naj se pokropé z očiševavno vodo,[4]) in naj obrijejo vse lase na svojim životu. In ko bodo oprali svoje oblačila, in ko bodo očišeni,

8. naj vzamejo vola zmed čede in z njim jedilni dar pšenične moke z oljem pokropljene;[5]) druziga vola zmed čede pa ti vzemi za greh;

9. in perpelji levite pred šotor zaveze, potem ko boš sklical vso množico Izraelovih otrók.

10. In ko bodo leviti pred Gospodam, naj položé Izraelovi otroci svoje roke na njé;[6])

11. in Aron naj daruje levite ko darilo Izraelovih otrók pred obličjem Gospodovim,[7]) de bodo služili v njegovi službi.

12. Tudi leviti naj položé svoje roke volam na glave, in daruj eniga za greh, in eniga v žgavno daritev Gospodovo, de za nje prosiš.[8])

13. In postavi levite pred Arona in njegove sinove, in posveti jih, darovane Gospodu,[9])

14. in odloči jih zmed Izraelovih otrók, de bodo moji;

15. in potem naj gredó v šotor zaveze, de mi služijo. In takó jih očisti in posveti v dar Gospodov; zakaj za darilo so mi dani od Izraelovih otrók;

16. vzel sim jih namesti pervorojenih, ki odpró vsaktero materno telo v Izraelu; 2. Mojz. 13, 2. Zgor. 3, 13. Luk. 2, 23.

17. zakaj moje je vse pervo-

---

2. Svečnik je bil tedej obernjen s svojimi svetilnicami od jutra proti večeru takó, de je svetil proti severju. V hebrejskim: „*Kadar postavljaš svetilnice na svečnik, jih takó napravi, de spredej pred svečnikam svetijo sedmere svetilnice*“.

3. Kakor popred duhovni, so bili zdaj tudi leviti v službo Božjo posvečeni; popred so pervorojenci pri daritvah obojne nadomestovali. Gl. 2. Mojz. 24, 5.

4. Pred ko ne, je bila ta voda namešana s pepelam od daritev za greh, ali pa s pepelam od rudeče krave. Gl. spod. 19, 2 — 9.

5. Obá v žgavno daritev.

6. To je, poglavarji rodov, mende pervorojenci, so položili svoje roke na levite, v znamnje, de jih namesto pervorojenih postavijo, in jih Bogu darujejo.

7. V hebrejskim: „*naj jih z majanjem daruje pred Gospodam*“, to je, naj nektere zmed njih namesti vsih na vse štiri kraje svetá, v podobi križa premikuje. Gl. 2. Mojz. 29, 24.

8. V hebrejskim: „*de jih spraviš*“.

9. V hebrejskim: „*in jih sem ter tje majaj pred Gospodam*“, to je, križema premikaj proti štirim vetrovam.

rojeno Izraelovih otrók, ne le zmed ljudi, ampak tudi zmed živine. Od dneva, ko sim pobil vse pervorojeno v egiptovski deželi, sim si jih posvetil,

18. ter sim vzel levite namesti vsih pervorojenih Izraelovih otrók,

19. in sim jih dal v darilo Aronu in njegovim sinovam zmed ljudstva, de mi služijo namesti Izraela v šotoru zaveze, in za nje prosijo,[10]) de ne pride nadloga med ljudstvo, ako bi se prederznili, bližati se svetišu.[11])

20. In storili so Mojzes in Aron, in vsa množica Izraelovih otrók nad leviti, kar je bil zapovedal Gospod po Mojzesu;

21. in so bili očišeni, in so oprali svoje oblačila, in Aron jih je povzdignil pred obličjem Gospodovim, in je za nje molil,

22. de bi očišeni hodili k svojim opravilam v šotor zaveze pred Aronam in njegovimi sinovi. Kakor je bil zapovedal Gospod Mojzesu zastran levitov, takó se je storilo.

23. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

24. To je postava zastran levitov: Od pet in dvajsetiga leta in čez naj noter hodijo, de služijo v šotoru zaveze.[12])

25. In ko bodo dopolnili petdeseto leto svoje starosti, naj jenjajo služiti;

26. in naj bodo služabniki svojih bratov v šotoru zaveze,[13]) de varujejo, kar jim bo izročeno; opravil samih pa naj ne opravljajo. Takó naredi z leviti v njih službah.

IX. Poglavje.

Kdaj naj čisti in kdaj naj nečisti veliko noč obhajajo. Oblak nad šotoram jim daje znamnje, kdaj naj popotvajo, in kdaj naj šotore postavljajo.

1. In Gospod je govoril Mojzesu v sinajski pušavi drugo leto po izhodu iz egiptovske dežele, pervi mesec, rekoč:[1])

2. Izraelovi otroci naj obhajajo veliko noč ob svojim času, 2. Mojz. 12, 3.

3. štirnajsti dan tega mesca na večer po vsih njenih šegah in postavah.

---

10. V hebrejskim: „*in jih spravijo*“ s tem, de so njih rešivna cena (pogl. 3.) postali.

11. ako bi se ljudstvo, neposvečeno, bližalo svetišu.

12. naj v svetim šotoru duhovnam pomagajo; za bolj težavne dela pa, kadar so sveti šotor postavljali ali pa razdérali, je bila potrebna starost tridesetih let. Gl. zgor. 4, 30.

13. usluženi leviti naj čujejo nad drugimi leviti.

1. Ta pergodba praznovanja velikonočniga praznika v pušavi v pervim mescu se tukej v teh bukvah šteje med pergodbe druziga mesca zato, ker bi se brez nje ne mogla razumeti pergodba poznejšiga praznovanja velike noči, ki so jo tisti obhajali, kteri je niso môgli zavoljo raznih zaderžkov v pervim mescu po postavi obhajati.

4. In Mojzes je zapovedal Izraelovim otrokam, naj obhajajo veliko noč.

5. In so jo obhajali ob svojim času štirnajsti dan mesca proti večeru na gori Sinaji. Vse takó, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu, so storili Izraelovi otroci.[2])

6. Glej pa, nekteri nečisti zavoljo duše človekove,[3]) ki niso mogli ravno tisti dan velike noči obhajati, so prišli k Mojzesu in Aronu,

7. in so jima rekli: Nečisti smo zavoljo duše človekove; zakaj se nam krati, de ne smemo darovati Gospodu darú ob svojim času med Izraelovimi otroci?

8. Mojzes jim je odgovoril: Počakajte, de poprašam, kaj Gospod zastran vas zapové.

9. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

10. Reci Izraelovim otrokam: Človek, ki je nečist zavoljo duše, ali kdor je na potu delеč od vašiga ljudstva, naj obhaja velikonočno jagnje Gospodu

11. drugi mesec, štirnajsti dan mesca na večer; z opresnimi kruhi in s poljskimi zeljši naj ga jedó;

12. nič naj ga ne pušajo do jutra, in naj mu ne lomijo kosti, vse velikonočne šege naj spolnijo. 2. Mojz. 12, 46. Jan. 19, 36.

13. Ako je pa kdo čist, in ni na potu, in vender ni praznoval velike noči, njega duša bodi potrebljena zmed svojiga ljudstva, ker ni opravil daritve Gospodu ob svojim času; on sam naj nósi svoj greh.[4])

14. Tudi popotnik in ptujic,[5]) ako bi bila per vas, naj praznujeta veliko noč Gospodu po njenih šegah in postavah. Ena postava vam bodi za ptujca in rojaka.

15. Tisti dan tedej,[6]) ko je bil postavljen šotor, ga je pokril oblak. Od večera pa je bila nad šotoram podoba ko ogenj do jutra. 2. Mojz. 40, 32. Zgor. 7, 1.

16. Takó se je vedno godilo: po dnevu ga je oblak pokrival, po noči pa podoba ko ogenj.

17. In kadar se je vzdignil oblak, ki je pokrival šotor, takrat so popotvali Izraelovi otroci, in na mestu, kjer se je oblak ustavil, ondi so se ušotorili.

18. Na povelje Gospodovo so popotvali, in na njegovo povelje so šotor postavili. Vse dni, ktere je stal oblak nad šotoram, so ostali na ravno tistim mestu. 1. Kor. 10, 1.

19. In ako se je permerilo, de je dolgo časa nad njim ostal, so bili Izraelovi otroci na straži Gospodovi, in niso dalje hodili,

20. kolikor dni je bil oblak nad šotoram. Na povelje Gospo-

---

2. Samo to pot so Izraelci v pušavi na Božje povelje velikonočni praznik obhajali; zredama ga jim je bilo še le v mirnim posestvu obljubljene dežele praznovati. 2. Mojz. 12, 25.

3. zavoljo merliča, ki so ga mógli pokopati.

4. naj sam umerje; ker smert, kazen za tak greh, se ni smela prenesti na darivno žival.

5. ki je po obrezi izraelsko vero sprejel. Gl. 2. Mojz. 12, 48.

6. Od tega dneva tedaj, i. t. d.

dovo so šotore postavljali, in na njegovo povelje so jih razdérali.

21. Ako je bil oblak od večera do jutra, in je koj zarano zapustil šotor, so dalje popotvali, in če se je po enim dnevu in eni noči umaknil, so šotore razderli.[7])

22. Ako je pa bil dva dni, ali mesec, ali še več časa nad šotoram, so Izraelovi otroci ostali na tistim mestu, in niso dalje popotvali; kakor hitro pa se je umaknil, so šotore vzdignili.

23. Na besedo Gospodovo so šotore razpenjali, in na njegovo besedo so dalje popotvali; in bili so na straži Gospodovi po njegovim povelji, dajanim po Mojzesu.[8])

X. Poglavje.

Naredba in raba trobent. V kakošnim redu naj hodijo skozi sinajsko pušavo. Mojzes prosi Hobaba, svojiga svaka, naj jih spremlja po pušavi. Mojzesova molitev, kadar so skrinjo vzdigovali in postavljali.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Naredi si dve trobenti iz vlitiga srebra, s kterima zamoreš množico sklicati, kdaj naj vzdignejo šotore.

3. In ko boš s trobentami zatrobental, naj se snide k tebi vsa množica pred vrata šotora zaveze.

4. Kadar boš enkrat[1]) zatrobental, naj pridejo k tebi vojvodi in poglavarji Izraelove množice;

5. ako bo pa trobentanje dalje terpelo in prenehovalo, naj vzdignejo šotore pervi oni, ki so proti jutrovi strani.

6. Ob drugim glasu in enakim trobentnim bučanji pa naj šotore vzdignejo oni, ki prebivajo proti poldnevu, in po tem redu naj tudi drugi ravnajo, kadar bodo trobente[2]) k hóji zabučale.

7. Kadar naj se pa ljudstvo zbira, bodi bučanje trobent enotno, naj neprenehama bučé.

8. Aronovi sinovi, duhovni, pa naj trobijo s trobentami, in to bodi večna postava v vaših rodovinah.

9. Kadar se bote vzdignili iz svoje dežele na vojsko nad sovražnike, ki se zoper vas vojskujejo, trobite z bučečimi trobentami, in Gospod, vaš Bog, se vas bo spomnil, de bote oteti iz rok svojih sovražnikov.

10. Kadar bote imeli gostijo, in praznike, in mlaje,[3]) trobite s

---

7. V hebrejskim: „*Kadar je bil oblak od večera do jutra, in se je zjutrej oblak vzdignil, so dalje šli; bodi si po dnevu ali po noči, ko se je oblak vzdignil, so dalje šli*“.

8. Blagor mu, kdor sliši besedo Gospodovo, in njé posluša, po kterih nam Gospod govorí, in natanko po tém živí!

1. V hebrejskim: „*z eno trobento*“.

2. vdrugič in tretjič bučale.

3. Glej spod. 28, 11—14.

trobentami per žgavnih in mirnih daritvah, de vam bodo v spomin vašiga Boga. Jez sim Gospod, vaš Bog.

11. Drugo leto, drugi mesec, dvajseti dan mesca, se je vzdignil oblak znad šotora zaveze;

12. in Izraelovi otroci so se podali na pot po svojih trumah iz sinajske pušave, in oblak je obstal v faranski pušavi. 2. Mojz. 19, 1.

13. In pervikrat so vzdignili šotore na povelje Gospodovo po Mojzesu[4])

14. Judovi mlajši po svojih trumah, kterih vojvoda je bil Nahason, sin Aminadabov.

15. V rodu Isaharjevih sinov je bil vojvoda Natanael, sin Suarjev.

16. V Zabulonovim rodu je bil vojvoda Eliab, sin Helonov.

17. In ko se je šotor razderl, so ga nesli Gersonovi in Merarijevi sinovi, in so se na pot podali.[5])

18. Tudi Rubnovi sinovi so se vzdignili po svojih trumah in verstah, kterih vojvoda je bil Helisur, sin Sedeurjev.

19. V rodu pa Simeonovih sinov je bil vojvoda Salamiel, sin Surisadajev.

20. Dalje v Gadovim rodu je bil vojvoda Eliasaf, sin Duelov.

21. Tudi Kaatovi so se vzdignili,[6]) in so nesli svetiše.[7]) Šotor se je takó dolgo nosil,[8]) dokler niso prišli na mesto, kjer bi se postavil.

22. Tudi Efrajmovi sinovi so vzdignili šotore po svojih trumah, v kterih kardelu je bil vojvoda Elisama, sin Amiudov.

23. V rodu Manasetovih sinov pa je bil vojvoda Gamaliel, sin Fadasurjev.

24. In v Benjaminovim rodu je bil vojvoda Abidan, sin Gedeonov.

25. Poslednji vsih šotorov so se na pot podali Danovi sinovi po svojih trumah, v kterih kardelu je bil vojvoda Ahiezer, sin Amisadajev.

26. V rodu Aserjevih sinov pa je bil vojvoda Fegiel, sin Okranov.

27. In v rodu Neftalijevih sinov je bil vojvoda Ahíra, sin Enanov.

28. To so šotori in popotvanja Izraelovih otrók po njih trumah, kadar so se na pot vzdignili.

29. In Mojzes je rekel Hobabu, sinu Raguelovimu,[9]) Madjanu,

---

4. Glej zgor. 2, 2—34.
5. so šotor dalje nosili. Gl. zgor. 4, 25. 26. 31: 7, 7. 8.
6. Glej zgor. 3, 31: 4, 15.
7. to je, njegovo orodje.
8. V hebrejskim: *„in uni so bili že šotor postavili, preden so ti prišli“*; to je, preden so Kaatovi sinovi s svetim orodjem do noviga staniša prišli, so bili Gersonovi in Merarijevi sveti šotor že postavili, ker so ga veliko dalje pred njimi nosili.
9. Jetrota (gl. 2. Mojz. 18, 1—26.), ki je bil morebiti pri svojim odhodu svojiga sina Hobaba pri Mojzesu pustil. Drugi terdijo, de je Raguel Jetrov oče in Hobabov stari oče; in spet drugi mislijo, de sta Hobab in Jetro ena in ravno tista oseba. Gl. 2. Mojz. 2, 16.

svojimu sorodniku: Popotujemo v deželo, ktero nam bo Gospod dal, pojdi z nami, de ti dobro storimo, ker je Gospod obljubil Izraelu vse dobro.

30. On mu je odgovoril: Ne bom hodil s teboj, temuč vernil se bom v svojo deželo, v kteri sim rojen. 1. Mojz. 18, 27.

31. In on je rekel: Nikar nas ne zapušaj; zakaj ti veš, v kterih krajih po pušavi moramo šotore postavljati, in ti bodi naš vodnik.[10])

32. In ako pojdeš z nami, ti bomo dali, kar koli bo nar boljšiga blaga, ki nam ga bo Gospod dodelil.

33. Tedej so popotvali od gore Gospodove[11]) tri dni hodá, in skrinja zaveze Gospodove je hodila pred njimi tri dni, de jim je kraj šotorov odkazala.[12])

34. Tudi oblak Gospodov je bil nad njimi po dnevu, ko so dalje hodili.

35. In kadar se je skrinja vzdignila, je Mojzes rekel: Vzdigni se, Gospod, in razkropé naj se tvoji sovražniki, in bežé naj, kteri te čertijo, pred tvojim obličjem. Ps. 67, 2.

36. Kadar se je pa doli postavila, je rekel: Verni se, Gospod, k množici Izraelove vojske.

XI. Poglavje.

Ljudstvo godernja zavoljo pomanjkanja mesa. To Mojzesa močno žali; pertoži se per Bogu, in Bog razdeli njegovo težko breme med sedemdeset starašin. Ljudstvo sicer dobi mesa, tode Bog ga zavoljo poželjivosti hudo udari.

1. Med tem je vstalo godernjanje ljudstva zoper Gospoda, ko tacih, ki se pertožujejo zavoljo truda. Ko je Gospod to slišal, se je razserdil. In ogenj Gospodov se je vnel nad njimi, in je požgal zadnji konec šotoriša.[1]) Ps. 77, 19. 21: 1. Kor. 10, 10.

2. In ko je ljudstvo k Mojzesu vpilo, je Mojzes molil k Gospodu, in ogenj je pogasnil.

3. In je imenoval imé tega kraja pogoriše,[2]) zato ker se je bil vnel nad njimi ogenj Gospodov.

4. Namešana derhal namreč,[3]) ki se je bila z njimi na pot podala, je silno hrepenela, in sedé jokala, in je tudi Izraelove otroke seboj združila in rekla: Kdo nam bo dal jesti mesa? 1. Kor. 19, 3.

5. Spominjamo se rib, ki smo

---

10. Oblačni steber je sicer kazal Izraelcam pot, vender so potrebovali še taciga moža, kterimu je bila arabska pušava čisto znana, de bi po njem zvedili, kje se dobiva dobra voda in dobra paša za njih živino.
11. od sinajske gore; in Hobab je šel z njimi. Prim. Sod. 4, 11.
12. po oblačnim stebru.
1. kjer so bili godernjavci. Prim. 2. Mojz. 10, 2.
2. V hebrejskim: „*Tabeera*“.
3. Prim. 2. Mojz. 12, 38.

jih na Egiptovskim zastonj jedli, in na misel nam hodijo buče,[4]) in dinje,[5]) in luk,[6]) in čebula,[7]) in česen.

6. Naša duša je suha,[8]) naše oči ne vidijo druziga kakor mano.

7. Mana pa je bila ko korjandrovo seme, bdelijeve[9]) barve. 2. Mojz. 16, 14. Ps. 77, 24. Modr. 16, 20. Jan. 6, 31.

8. In ljudstvo je sem ter tje hodilo, in je je nabiralo, in mlelo v mlinu ali tolklo v možnarji,[10]) in kuhalo v piskru in iz njé peklo pogače sladú ko oljnatiga kruha.

9. In ko je padala po noči rosa nad šotore, je padala tudi mana.

10. Mojzes je tedej slišal jokati ljudstvo po rodovinah, sleherniga med vratmi svojiga šotora. In serd Gospodov se je silno vnel; pa tudi Mojzesu se je to nepreneslivo zdelo;

11. in je rekel Gospodu: Zakaj žališ svojiga služabnika? Zakaj ne zadobim milosti pred teboj, in zakaj si meni naložil težo vsiga tega ljudstva?

12. Sim mar jez spočel vso to množico, sim jo mar jez rodil, de mi praviš: Nôsi jih na svojim naročji, kakor nósi dojnica dete, in nesi jih v deželo, ki si jo s persego obljubil njih očetam?

13. Od kod bom mesa jemal, de bi ga dajal toliki množici? Jokajo pred menoj in pravijo: Daj nam mesa, de ga bomo jedli!

14. Sam ne morem prenašati vsiga tega ljudstva;[11]) ker pretežko mi je.

15. Ako pa drugači misliš, prosim, mene raji umori, če najdem milost v tvojih očéh, de ne bom toliko hudiga terpel.

16. In Gospod je rekel Mojzesu: Zberi mi sedemdeset móž zmed Izraelovih starašin, ktere poznaš, de so starašini in ue-č niki ljudstva,[12]) in perpelji jih k vratam šotora zaveze, in jih postavi zraven sebe,

17. ter bom doli stopil in s teboj govoril, in bom vzel od tvojiga duha,[13]) in ga njim dal,

---

4. V hebrejskim: „*kišnim*“, nar boljši kumare, Arabci jih imenujejo „*kathe*“; z njimi se človek prav dobro poživí.
5. V hebrejskim: „*abattihim*“, na Egiptovskim jih še zdaj imenujejo „*battih*“, vodene dinje, ki človeka močno hladé, včasih še celo do škode.
6. V hebrejskim: „*katsir*“, neka trava, ki so jo nekdaj jedli, morebiti je bil drobnjak.
7. ki je v Egiptu mehka, sladka in prav prijetna.
8. kopernimo, hiramo.
9. Bdeli je neka belorumenkasta, dišeča, drevesna smola v Arabii. Gl. 1. Mojz. 2, 12.
10. Tako terda ni nikoli navadna natorna mana, ko se pobere, in že samo to spričuje čudovite lastnosti mane, ki je Izraelcam z neba padala. Gl. 2. Mojz. 16, 14.
11. za njih živež skerbeti, in njih pritožbam zoperstati.
12. berž ko ne take starašine in poglavarje rodov, ki so zadeve rodov oskerbovali, in v rodovnike imena rodov, rodovin in oseb zapisovali. Gl. 2. Mojz. 5, 14. 18. 21: 5. Mojz. 16, 18.
13. jim hočem take dušne darove dati, kakoršne ti imaš, vender pa takó, de s tem tvoji ne bodo zmanjšani (Avg.). Po mislih Judov jim je Bog dal gnado, de so notranji in duhovni pomen postave Božje razumeli.

de nosijo s teboj težo ljudstva, in de ne boš sam obložen.[14])

18. Tudi povej ljudstvu: Posvečujte se,[15]) jutri bote meso jedli; zakaj slišal sim vas govoriti: Kdo nam bo dal mesa jesti? V Egiptu nam je bilo dobro. Gospod vam bo tedej dal mesa, in ga bote jedli;

19. ne en dan, ali dva, ali pet, ali deset, ali le dvajset dni;

20. ampak ves mesec, dokler vam ne pojde iz nosa,[16]) in se vam ne gnusi nad njim; zato ker ste Gospoda zavergli, kteri je med vami, in ker ste se pred njim jokali, rekoč: Zakaj smo šli iz Egipta?

21. In Mojzes je djal: Šest sto tavžent pešcov je tega ljudstva,[17]) in ti praviš: Ves mesec jim bom dajal mesa jesti?[18])

22. Ali se bo toliko ovac in volov zaklalo, de jih bo dosti v jed? Ali se bodo vse ribe morja zbrale, de jih bodo nasitile? Jan. 6, 10.

23. Gospod mu je odgovoril: Je mar roka Gospodova nezmožna? Zdaj boš vidil, ali se bo moje govorjenje v djanji spolnilo. Iz. 59, 1.

24. Mojzes je tedej prišel, in je ljudstvu povedal besede Gospodove, ter je zbral sedemdeset mož zmed starašin Izraelovih, in jih je postavil okoli šotora.

25. In Gospod je v oblaku doli stopil, in mu je govoril, in je vzel od duha, ki je bil v Mojzesu, in ga je dal sedemdeseterim možem. In ko je bil duh ostal nad njimi, so prerokovali,[19]) in tudi po tem niso jenjali.[20])

26. Bila sta pa ostala v šotorišu dva moža, kterih eden se je imenoval Eldad in eden Medad, na kterima je duh ostal; zakaj tudi ona dva sta bila zapisana,[21]) in nista bila prišla k šotoru.

27. In ko sta v šotorišu prerokovala, je mladeneč tekel, in Mojzesu povedal, rekoč: Eldad in Medad prerokujeta v šotorišu.

28. Zdajci je rekel Jozue, Nunov sin, Mojzesov služabnik in

---

14. Oni bodo z Mojzesam vred za potrebe ljudstva skerbeli, zlasti pa njegovo veljavo varovali, kadar bo jelo ljudstvo zoper njega godernjati, ter naj si bodo vse perzadevali, nezadovoljno ljudstvo upokojiti in sleherno puntarijo odverniti.

15. Očistite se po pravi pokori (gl. 2. Mojz. 19, 10.), de bote zamogli Božji dar z Bogu dopadljivim sercam sprejeti.

16. dokler se vam ne bo jelo rigati in pàhati.

17. brez žen, otrók in starih mož.

18. Mojzes ni dvomil nad spolnjenjem obljube, temuč le ni mogel razumeti, kakó de se bo spolnila (Avg.).

19. so Boga in njegove dela hvalili v svetih, za Boga vnetih govorih.

20. V hebrejskim: „*po tém pa več ne*“, to je, ne s takim nenavadnim in čudovitnim sadam, ako ravno je bil duh modrosti in svéta v njih ostal. Gl. Djan. ap. 10, 44—46: 19, 6. Ti možje so se lahko iz lastne skušnje učili, kdo de je Mojzes ko prerok, in de ne dela po lastnim domišljevanji, temuč de vse le po Božjim povelji ukazuje. Tudi ljudstvo naj bi ti možje tega prepričali in upokojili.

21. med zaznamnjanimi, zmed kterih so bili sedemdeseteri verjetno po vadljanji zvoljeni. Tedej nista bila med izvoljenimi.

izvoljeni zmed njih veliko: Mojzes, moj gospod, brani jima!

29. On pa je djal: Kaj se za me takó vnemaš? Bog hotel, de bi vse ljudstvo prerokovalo, in de bi jim dal Gospod svojiga duha![22])

30. In vernili so se Mojzes in Izraelovi starašini v šotoriše.

31. In prišel je veter od Gospoda, in je vzdignil prepelic, ter jih je pernesel čez morje,[23]) in jih je usul nad šotoriše, kolikor se en dan prehódi pota, od vsih šotorišnih straní okrog, in so letale po zraku dva komolca visoko nad zemljo.[24]) Ps. 77, 26. 27.

32. Ljudstvo je tedej hodilo ves tisti dan, in tisto noč, in drugi dan, in je nabiralo prepelic; kdor malo, deset starov;[25]) in so jih sušili okrog šotoriša.[26])

33. Še je bilo meso med njih zobmi, in te jedi še ni zmanjkalo;[27]) in glej, serd Gospodov se je vnel nad ljudstvam, ter ga je udaril s silno veliko morijo.[28]) Ps. 77, 30.

34. In imenoval se je tisti kraj pokop poželjivosti; zakaj ondi so pokopali ljudstvo, ki je poželelo. In šli so od grobov poželjivosti, in so prišli v Haserot, in so tam ostali.

XII. Poglavje.

Aron in Marija godernjata zoper Mojzesa; Marija je zavoljo tega z gobami udarjena sedem dni, in na Mojzesovo prošnjo spet očišena.

1. Marija in Aron sta govorila zoper Mojzesa[1]) zavoljo njegove žene, Etiopnje,[2])

2. in sta rekla: Je li samo po Mojzesu Gospod govoril? ali ni tudi ravno takó z nama govoril? Ko je Gospod to slišal,

3. (zakaj Mojzes je bil nar krotkejši mož[3]) med vsimi ljudmi, ki so živeli na zemlji),

---

22. O de bi bilo vse ljudstvo s prepričanjem modrih Božjih povelj navdano in presunjeno, in de bi po Božjim Duhu govorilo in ravnalo!

23. V hebrejskim: „*od morja sem*“, tedej ali iz Egipta čez rudeče morje, ali pa iz spodnje Arabije od brega tihiga morja.

24. „*in so letale po zraku*“, tega ni v hebrejskim.

25. V hebrejskim: „*deset homrov*“. Homer je nar veči hebrejska mera za suhe rečí.

26. Takó sušé Egipčani še zdaj ribe in ptiče na solncu in v vročim pesku.

27. in mesec ni bil še minil. Gl. v. 20. V hebrejskim: „*in ni bilo še poševekano*“.

28. ter je udaril godernjavce in požrešnike z boleznimi, za kterimi jih je umerlo veliko število.

1. V hebrejskim: „*Mirjam in Aron sta se pertožila*“ i. t. d. sta mu očitala.

2. V hebrejskim: „*Kušitnje*“, to je, Sefore, ki je bila Madjanka, in se je lahko Kušitnja imenovala, ker je bila iz južne Arabije doma. Berž ko ne se je zavoljo imenitnih prednost svojiga moža Mojzesa čez Arona in Marijo povzdigovala.

3. torej se je pustil kregati. V hebrejskim po nekterih: „*nar bolj obteže-*

4. je zdajci govoril njemu, in Aronu in Marii: Idite samo vi trije k šotoru zaveze. In ko so bili prišli,

5. je Gospod doli stopil v oblačnim stebru, in se vstavil med šotorove vrata, in je poklical Arona in Marijo. Ko sta perstopila,

6. jima je rekel: Poslušajta moje besede: Ako bi kdo bil Gospodov prerok med vami, se mu bom v perkazni perkazal, ali pa mu bom v sanjah govoril;[4])

7. tode z mojim služabnikam Mojzesam ni taka, on je nar zvestejši v vsi moji hiši; Hebr. 3, 2.

8. zakaj jez z njim govorim od ust do ust, in on gleda Gospoda očitno, ne pa po skrivnostnih besedah in podobah.[5]) Zakaj se tedej nista bala govoriti zoper mojiga služabnika Mojzesa?[6]) 2. Mojz. 33, 13.

9. In se je razserdil nad njima, in se je proč podal;

10. tudi[7]) oblak, ki je bil nad šotoram, se je umaknil; in glej, Marija se je vidila bela od gob kakor sneg. In ko jo je bil Aron pogledal in jo vidil z gobami obsuto, 5. Mojz. 24, 9.

11. je rekel Mojzesu: Prosim te, gospod moj! ne nakladaj nama tega greha, ki sva ga nespametno storila,

12. de ne bo enaka mertvi,[8]) in kakor negodni porodek,[9]) ki se verže od materniga telesa. Glej že pol njeniga mesa je snedeniga od gob.

13. In Mojzes je klical v Gospoda, rekoč: Bog, prosim te, ozdravi jo!

14. Gospod mu je odgovoril: Ako bi ji bil njen oče v obraz pljunil, kaj ne, de bi bila mogla saj sedem dni od sramote rudeča biti?[10]) Sedem dni naj bo odločena zunej šotoriša, in potem naj se nazaj pokliče.

15. Marija je bila tedej odločena sedem dni zunej šotoriša; in ljudstvo se ni ganilo s tistiga kraja, dokler ni bila Marija nazaj poklicana.

---

vani moš". Mojzes opomni s hvaležnim sercam do Boga svojih dobrih lastnost, kakor tudi svoje slabosti ponižno spozná. Prim. 2. Kor. 11, 5: 10, 11. 12.

4. z navadnimi preroki govorim v skrivnostnih podobah, v sanjah.

5. On vidi Gospodovo podobo, govorí z njo kakor prijatel s prijatlam, in spozná skrivnosti Božje postave. Gl. 2. Mojz. 24, 10: 33, 11: 5. Mojz. 34, 12: 1. Kor. 13, 12.

6. zakaj se mu enaka delata in njegove prednosti zmanjšujeta?

7. zakaj oblak, i. t d.

8. de se nasledki gob na nji ne pokažejo, de namreč nje meso ne omerje, in polagama gnjilo ne odpada, kakor mertvimu prezgodnjimu porodku.

9. V hebrejskim: „*Ne daj, de bi bila ko negodni porodek, kteriga meso je na pol strohnjeno, ko pride iz materniga telesa*".

10. Ako bi bila svojiga očeta takó močno razžalila, de bi ji bil zavoljo tega v obraz pljunil, bi se bila zavoljo tega gotovo sedem dni iz sramožljivosti ogibala njegoviga obličja; zatorej mora, ker je mene in mojiga služabnika Mojzesa razžalila, saj tolika časa — sedem dni, zunaj staniša prebivati.

XIII. Poglavje.

Mojzes pošlje pervakov zmed vsih dvanajsterih Izraelovih rodov ogledovat obljubljeno deželo. Ogledovavci močno hvalijo deželo, de je silno rodovitna, tode ima močne prebivavce, velike in obzidane mesta; nekteri pa jo grajajo, ter pravijo, de žrè svoje prebivavce, in de v nji prebivajo velikani.

1. In ljudstvo je šlo iz Haserota in je razpelo šotore v faranski pušavi.[1])

2. In ondi je Gospod govoril Mojzesu,[2]) rekoč:

3. Pošlji móž ogledovat kanansko deželo, ktero bom dal Izraelovim otrokam, iz vsakiga rodu eniga zmed pervakov.[3])

4. Mojzes je storil, kar mu je bil Gospod ukazal, in je poslal iz faranske pušave može, pervake, kterih imena so lete:

5. Iz Rubnoviga rodu Samua, sina Zekurjeviga,

6. iz Simeonoviga rodu Safata, sina Hurijeviga,

7. iz Judoviga rodu Kaleba, sina Jefonetoviga,

8. iz Isaharjeviga rodu Igala, sina Jožefoviga,

9. iz Efrajmoviga rodu Oseeta, sina Nunoviga,

10. iz Benjaminoviga rodu Faltita, sina Rafutoviga,

11. iz Zabulonoviga rodu Gediela, sina Sodijeviga,

12. iz Jožefoviga rodu, Manasetoviga debla,[4]) Gadija, sina Susijeviga,

13. iz Danoviga rodu Amiela, sina Gemalijeviga,

14. iz Aserjeviga rodu Sturja, sina Mihaeloviga,

15. iz Neftalijeviga rodu Nahabija, sina Vapsijeviga,

16. iz Gadoviga rodu Guéla, sina Makijeviga.

17. Té so imena móž, ki jih je poslal Mojzes ogledovat deželo, in je imenoval Oseeta, sinu Nunoviga, Jozueta.[5]) Hebr. 4, 8.

18. Poslal jih je tedej Mojzes ogledovat kanansko deželo, in jim je rekel: Pojdite gori na južno stran; in ko pridete na gore,

19. oglejte deželo, kakošna je, in ljudstvo, ki v nji prebiva, ali je močno ali slabo, ali jih je malo ali veliko števila;

20. ali je dežela dobra ali slaba, kakošne so mesta, ali so ozidane ali brez ozidja;[6])

---

1. ki je na južni meji kananske dežele. Prim. bližnje okolišine te povesti z 5. Mojz. 1, 19 — 23.
2. na prošnjo ljudstva. Glej Mojz. 1, 22.
3. kterim se zamore verjeti.
4. to je, rodovine; zakaj Jožefov rod je bil razdeljen v dve debli, v Manasetovo in Efrajmovo.
5. „*Osee*“ (v hebrejskim: „*Hošea*“) se pravi rešenik; „*Jozue*“ (v hebrejskim: „*Jehošua*“, v greškim: „*Jezus*“) se pravi: Jehova (Bog) je rešenik. S spremenjenjem njegoviga imena je hotel Mojzes Izraelcam pokazati, de po njem popelje Jehova Izraelce v obljubljeno deželo; zato vsi sveti očaki spoznajo v Jozuetu in njegovim djanji pravo predpodobo Jezusa Kristusa in njegoviga Božjiga djanja.
6. V hebrejskim: „*ali prebivajo v staniših pod šotorih ali v terdno zidanih mestih*“.

21. ali je zemlja mastna ali pusta, ali je dosti drevja po nji ali je brez drevja. Serčni bodite, in pernesite nam sadú iz dežele. Bil je pa čas, ko se je zgodnje grozdje že moglo jesti.[7])

22. In ko so gori hodili, so ogledovali deželo od sinske pušave do Rohoba, kjer se gre proti Ematu.[8])

23. In so šli gori proti poldnevu, in so prišli v Hebron,[9]) kjer so bili Ahiman, in Sisaj, in Tolmaj, sinovi Enakovi;[10]) zakaj Hebron je bil sedem let poprej sozidan, kakor Tanis[11]) v Egiptu. Joz. 15, 14.

24. In so prišli do grojzdniga potoka,[12]) in so odrezali mladiko z njegovim grojzdam, ktera sta nosila dva moža na kolu.[13]) Tudi so vzeli margaranovih jabelk in fig tistiga kraja, 5. Mojz. 1, 24.

25. kteri se je imenoval Neheleskol, to je, grojzdni potok, zato, ker so bili od tod grojzd pernesli Izraelovi otroci.

26. In ogledniki dežele so se vernili po štirdesetih dneh, ko so bili obhodili vso deželo, 5. Mojz. 1, 24.

27. in so prišli k Mojzesu in Aronu, in k vsi občini Izraelovih otrók v faransko pušavo, ki je per Kadesu.[14]) In so jima govorili, in so kazali vsi množici sadje zemlje,

28. ter so perpovedovali, rekoč: Prišli smo v deželo, v ktero si nas poslal, in zares se cedí mleko in med po nji, kakor se da spoznati po tem sadji;

29. tode ima silno močne prebivavce, in velike in ozidane mesta. Vidili smo ondi Enakov zarod.[15])

30. Amalek prebiva na poldanski strani, Hetejic, in Jebusejic, in Amorejic na gorah, Kananejic pa prebiva ob morji in ob reki Jordanu.

31. Med tem je tolažil Kaleb godernjanje ljudstva, ki se je bilo spočelo zoper Mojzesa, in je djal: Pojdimo in polastimo se dežele, zakaj lahko jo bomo dobili.

32. Drugi pa, ki so bili z njim, so rekli: Nikakor ne moremo iti nad to ljudstvo; zakaj močnejši je, kakor mi.

33. In so obrekovali deželo, ki so jo bili ogledali, vpričo Izra-

---

7. Pervo zrelo grozdje se bere v Palestini mesca velikiga serpana, drugo kimovca, tretje kozoperska.
8. od nar spodnje južne do nar zgornje severne meje.
9. mesto v južni Palestini.
10. velikanski rodovi, gl. v. 34: 5. Mojz. 9, 2: 2, 10. 11. 21. Joz. 14, 15: 15, 13. 14.
11. V hebrejskim: „*Zoan*“.
12. do grojzdne doline. Ker v Palestini po dolinah med gorami razun poletnih mescov voda teče, torej se tudi potoki imenujejo.
13. zavoljo njene nenavadne velikosti in ker sta hotla grojzd nepoškodovan pernesti v staniše. Nista ga torej smela vtakniti v svoje mavhe, kjer bi se bil zmučkal. V Palestini se dobé grojzdi, ki so skorej po vatlu dolgi, in čez deset liber težki.
14. V Kadesbarnah, kraji proti severju faranske pušave, so Izraelci dolgo stanovali in čakali, de ogledovavci nazaj pridejo. Gl. 5. Mojz. 1, 19: 9, 23.
15. Glej 33. in 34. versto.

elovih otrók, rekoč: Dežela, ki smo jo prehodili, požéra svoje prebivavce;[16]) in ljudstvo, ki smo ga vidili, je silno velike postave.

34. Ondi smo vidili nektere pošasti Enakovih sinov iz rodovine velikanov; v permeri z njimi smo se vidili kakor kobilice.

XIV. Poglavje.

Izraelci godernjajo zoper Mojzesa in Arona, in bi se radi vernili v Egipt, ker se bojé prebivavcov v obljubljeni deželi; Jozue in Kaleb jih tolažita, oni pa ji hočejo kamnjati. Bog jim žuga s kugo, Mojzes pa zanje prosi. Gospod jim sicer odpusti pregreho, vender pa jim napové kazen, de ne bo nobeden zmed preštetih móž, razun Jozueta in Kaleba, prišel v obljubljeno deželo; vsi bojo namreč pomerli v pušavi, kjer se bojo potikali štirdeset let. Izraelci se podajo zoper Mojzesovo voljo v boj, sovražniki jih pa premagajo in moré.

1. Vsa množica je tedej vpila in jokala tisto noč,

2. in godernjali so vsi Izraelovi otroci zoper Mojzesa in Arona, rekoč:

3. O de bi bili pomerli v Egiptu, in de bi poginili v ti veliki pušavi, in de bi nas Gospod ne vodil v uno deželo, de bi ne bili z mečem končani, in de bi ne bile naše žene in naši otroci vjeti odpeljani! Ali ni bolje verniti se v Egipt?

4. In so rekli med seboj: Zvolímo si vojvoda, in vernimo se v Egipt.

5. Ko sta Mojzes in Aron to slišala, sta padla na zemljo na svoje obličje vpričo vse množice Izraelovih otrók.[1])

6. Jozue, Nunov sin pa, in Kaleb, Jefonetov sin, ki sta tudi deželo ogledovala, sta raztergala svoje oblačila, Sir. 46, 9: 1. Mak. 2, 55. 56.

7. in sta govorila vsi množici Izraelovih otrók: Dežela, ki smo jo obhodili, je prav dobra.

8. Ako nam bo Gospod milostljiv, nas popelje vanjo, in nam bo dal zemljo, po kteri se mleko in med cedí.

9. Nikar se ne puntajte zoper Gospoda, in ne bojte se ljudstva te dežele; zakaj kakor kruh jih zamoremo pojesti; vsaka bramba jih je zapustila; Gospod je z nami, nikar se ne bojte.

10. In ko je vsa množica vpila, in jih hotla s kamnjem posuti, se je pokazalo veličastvo Gospodovo nad streho šotora zaveze vsim Izraelovim otrokam.[2])

11. In Gospod je rekel Mojzesu: Doklej me bo zaničevalo to ljudstvo? Doklej mi ne bodo verjeli po vsih čudežih, ki sim jih delal med njimi?

12. S kugo jih bom tedej udaril in pokončal; tebe pa bom naredil poglavarja velikiga ljudstva in močnejšiga, kakor je to.

---

16. je silno nezdrava.

1. sta se pred Bogam poniževala in za ljudstvo prosila. Gl. spod. 16, 4. 22.

2. Oblak, ki se je nad svetim šotoram razprostéral, se je spremenil v strašno podobo.

13. In Mojzes je rekel Gospodu: Naj bodo zvedili Egipčani, zmed kterih si izpeljal to ljudstvo,

14. in prebivavci te dežele, kteri so slišali, de si ti, o Gospod! med tem ljudstvam, in de se kažeš od obličja v obličje, in de jih tvoj oblak pokriva, in de v oblačnim stebru pred njimi hodiš po dnevu, in v ognjenim stebru po noči, 2. Mojz. 13, 21.

15. de si toliko množico pomoril kakor eniga moža; in porečejo:[3])

16. Ni mogel perpeljati ljudstva v deželo, ktero jim je s persego obljubil; torej jih je pomoril v pušavi. Mojz. 32, 28.

17. Naj se tedej poveličuje Gospodova moč, kakor si persegel, rekoč:

18. Gospod je perzanesljiv in velikiga usmiljenja, odjemlje hudobijo in pregrehe, in nikogar nekaznovaniga[4]) ne puša, ki obiskuješ grehe očetov nad otroci do tretjiga in četertiga rodú. Ps. 102, 8: 2. Mojz. 34, 6. 7: 20, 5.

19. Prosim te, odpusti greh temu ljudstvu po svojim velikim usmiljenji, kakor si jim bil milostljiv od izhoda iz Egipta do tega kraja.

20. In Gospod je rekel: Odpustim po tvoji besedi.

21. Kakor resnično živim, napolnjena bo z veličanstvam Gospodovim vsa zemlja;

22. vender[5]) pa vsi možje, ki so vidili moje veličastvo, in čudeže, ki sim jih delal v Egiptu in v pušavi, in ki so me že desetkrat[6]) skušali, in niso bili pokorni mojimu glasu,

23. ne bodo vidili zemlje, ki sim jo s persego obljubil njih očetam; tudi nobeden zmed njih, ki so me zaničevali, je ne bo vidil. 5. Mojz. 1, 35.

24. Svojiga hlapca Kaleba, kteri je poln druziga duha za menoj hodil, bom peljal v to deželo, ki jo je obhodil; in njegov zarod jo bo posedel. Joz. 14, 6.

25. Ker Amalekičani in Kananejci po dolinah prebivajo, jutri vzdignite šotore, in se vernite v pušavo po potu proti rudečimu morju.[7])

26. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

27. Doklej bo godernjala ta prehudobna množica nad menoj? Slišal sim pertožbe Izraelovih otrok.

28. Reci jim tedej: Kakor res živim, govori Gospod, kakor sim

---

3. Ko bojo prebivavci te dežele slišali (v. 14.), de si toliko množico pomoril kakor eniga možá, porečejo (glej 16. v.).

4. Bog nobeniga grešnika brez vse kazni ne puša, vsaj brez časne ne.

5. V hebrejskim 21. in 22. versta: „*Vender pa, kakor resnično živim, in je napolnjena z veličastvam Gospodovim vsa zemlja, nobeden zmed mórš, ki so vidili*“ i. t. d., versta 23.: „*ne bo vidil dežele*“, i. t. d.

6. to je, prav velikrat, kakor 1. Mojz. 31, 7. Job 19, 3. Vender se zamore tudi zares deset skušenj našteti: 2. Mojz. 14, 2. 11: 15, 24: 16, 2 — 4: 16, 20: 16, 27: 17, 2: 32, 6: 4. Mojz. 11, 1: 11, 4: 14, 1.

7. za goro, na kteri so se Izraelci ušotorili, so imeli Amalekičani in Kananejci svoje staniša, in so bili perpravljeni nanje planiti. Izraelci pa naj se zdaj boju ognejo, in naj se proti arabskimu zatoku nazaj pomaknejo.

vas slišal govoriti, takó vam bom storil.[8])

29. V ti pušavi bodo vaše mertve trupla ležale; nobeden vas, ki ste bili prešteti od dvajsetiga leta in čez, in ste godernjali zoper mene, Ps. 105, 26. Spod. 26, 65: 32, 10.

30. ne pojde v deželo, nad ktero sim vzdignil svojo roko,[9]) vam jo dati v prebivališe, razun Kaleba, Jefonetoviga sina, in Jozueta, Nunoviga sina. 5. Mojz. 1, 35.

31. Vaše otroke pa, od kterih ste rekli, de bodo v rop sovražnikam, bom tje peljal, de gledajo deželo, ktera vam ni dopadla.

32. Vaše mertve trupla bodo ležale po pušavi.

33. Vaši otroci se bodo po pušavi potikali[10]) štirdeset let,[11]) in bodo nosili vašo nezvestobo,[12]) dokler ne strohné mertve trupla očetov v pušavi;

34. po številu štirdesetih dni, ko ste deželo ogledovali,[13]) bo léto za en dan šteto. In štirdeset let bote po svojih grehih prejemali, in spoznali bote moje maševanje.[14]) Eceh. 4, 6. Ps. 94, 10.

35. Kakor sim namreč govoril, takó bom storil vsi ti prehudobni množici, ki se je vzdignila zoper mene; v ti pušavi bo obnemagala in umerla. Judit 8, 24: 1. Kor. 10, 10. Hebr. 3, 17. Jud. 1, 5.

36. Vsi možje tedej, ki jih je bil Mojzes poslal ogledovat deželo, in ki so bili nazaj prišli, in so vso množico v godernjanje zapeljali zoper njega, ker so obrekovali deželo, de je slaba,

37. so udarjeni umerli pred obličjem Gospodovim.[15])

38. Jozue pa, Nunov sin, in Kaleb, Jefonetov sin, šta živela zmed vsih, kteri so bili šli ogledovat deželo.

39. In Mojzes je govoril vse te besede Izraelovim otrokam, in ljudstvo je silno žalovalo.

40. In glej! drugo jutro zgodej so vstali, in so šli verh gore,[16]) in so rekli: Perpravljeni smo gori iti na kraj, od kteriga je Gospod govoril; zakaj grešili smo.

41. Mojzes jim je djal: Zakaj prestopate besedo Gospodovo?[17]) To se vam ne bo izšlo po sreči!

42. Ne hodite gori; ker Go-

---

8. Glej 3. versto.
9. nad ktero sim persegel.
10. V hebrejskim: „*In vaši otroci bodo pastirovali po pušavi štirdeset let*“, i. t. d.
11. prav za prav 38 let in nekaj mescov posihmal, 40 let pa po izhodu iz Egipta.
12. se bodo pokorili zavoljo vaše nezvestobe.
13. Glej 13, 26.
14. V hebrejskim po nekterih: „*de bote spoznali, kaj se pravi, ko jez odstopim*“.
15. Ko so še pred svetim šotoram stali, je bilo deset ogledovavcov med Božjo prikaznijo z naglo smertjo kaznovanih, in s tem je bilo puntanje ljudstva zadušeno.
16. Glej razl. 7.
17. Glej 25. versto.

spod ni z vami, de ne padete pred svojimi sovražniki. 5. Mojz. 1, 42.

43. Amalekičani in Kananejci so pred vami;[18]) pod njih mečem bote padli, ker niste hotli biti pokorni Gospodu, in Gospod ne bo z vami.

44. Oni pa, vsi oslepljeni, so šli verh gore. Skrinja zaveze Gospodove pa in Mojzes se nista ganila iz šotoriša.

45. In Amalekičani in Kananejci, kteri so prebivali na gori, so doli perderli, jih pobijali, in sekali, ter jih podili do Horme.

XV. Poglavje.

Postave zastran darovanja v kananski deželi. Dar za greh iz nevednosti, smert za greh iz prevzetnosti. Nekdo je v saboto derv nabiral, in Bog ga kamnjati ukaže. Čopki na plajših vedni spomin Božjih zapoved.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci: Kadar pridete v deželo svojiga prebivanja, ki vam jo bom dal,

3. in pernesete dar Gospodu v žgavno ali kako drugo daritev,[1]) de spolnite obljube, ali pa prostovoljno pernesete darila, ali ob svojih praznikih prijeten duh Gospodu zažgete od goved ali od ovac,

4. naj vsak, kdor pernese klavni dar, tudi daruje v jedilno daritev, pšenične moke, deseti del efa[2]) pokropljene z oljem, kteriga mera bodi četerti del hina;[3])

5. tudi vina naj da za pitni dar ravno to mero v žgavno ali v klavno daritev.[4]) Per slednjim jagnjetu

6. in ovnu bodi jedilni dar iz dveh desetink pšenične moke, ki naj bo pokropljena z oljem, kteriga bodi tretji del hina;

7. in naj daruje vina za pitni dar, tretji del ravno te mere, v prijeten duh Gospodu.[5])

8. Kadar pa daruje govedo v žgavno ali v kako drugo daritev,[6]) de bi spolnil obljubo, ali v mirno daritev,[7])

9. daj per slehernim volu tri desetinke[8]) pšenične moke, pokropljene z oljem, kteriga bodi polovica hina,

18. po gorah, dolinah in hribih. Gl. zgor. v. 25.

1. mirno daritev; zakaj pri daritvah za greh posameznih oseb ni bilo jedilnih darov (v. 4.), razun pri daritvah za greh, ki so se za gobove opravljale. Gl. 3. Mojz. 14, 10. 11. 12.

2. Glej 2. Mojz. 29, 40.

3. Glej 2. Mojz. 29, 40.

4. v mirno daritev.

5. Glej, ni je kervave daritve brez jedilne daritve! Tudi Jezus Kristus, naša edina kervava daritev, se nam zmirej daje v vedno jedilno in pitno daritev v presvetim zakramentu.

6. v mirno daritev (3. Mojz. 7, 16.).

7. v zahvalno daritev (3. Mojz. 7, 12. Prim. 3. Mojz. 3, 1 — 16.).

8. tri desetinke mere „*efa*“.

10. in vina za pitni dar ravno to mero v darovanje prav prijetniga duha Gospodu.
11. Takó stori
12. per slehernim volu, in ovnu, in jagnjetu, in kozlu.
13. Ne le domači, ampak tudi ptuji
14. naj po ti šegi daritve opravljajo.
15. Ena zapoved in pravica bodi za vas in za ptujce v deželi.
16. Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:
17. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci:
18. Kadar pridete v deželo, ki vam jo bom dal,
19. in bote jedli kruha tiste dežele, odločíte pervín Gospodu[9])
20. od svojih jedí. Kakor ločite od žita pervine,[10])
21. ravno takó tudi dajajte od testá[11]) pervine Gospodu.[12])
22. Ako bi po nevednosti[13]) opustili kaj tega, kar je Gospod govoril Mojzesu,
23. in vam po njem zapovedal, od dneva, ko je začel zapovedovati, in dalje,[14])
24. in bi množica pozabíla to storiti,[15]) naj daruje tele zmed čede v žgavno daritev v nar prijetniši duh Gospodu, in zraven njeno jedilno in pitno daritev, kakor šege hočejo, in kozla za greh.
25. In duhoven naj prosi[16]) za vso množico Izraelovih otrók, in jim bo odpušeno; ker niso prostovoljno grešili, vender pa naj darujejo Gospodu žgavni dar[17]) za se, in za svoj greh, in za svojo zmoto;
26. in odpušeno bo vsi množici Izraelovih otrók, in ptujim, kteri med njimi prebivajo; zakaj zadolženje vsiga ljudstva je iz nevednosti.
27. Ako bi pa ena sama duša iz nevednosti grešila, naj daruje letno kozo za svoj greh,[18])
28. in duhoven naj zanjo móli, ker se je nevedno pregrešila pred Gospodam; in on ji bo odpušenje sprosil, in ji bo odpušeno.
29. Domačim, in ptujim, vsim bodi ena postava, ako nevedama grešé.
30. Duša pa, ki iz prevzetnosti[19]) kaj storí, bodi si rojak ali

---

9. V hebrejskim: „*dajte Gospodu darilo, namreč podpepelnik od pervín svojiga testa*“. Gl. 2. Mojz. 29, 28.
10. Glej 3. Mojz. 23, 10.
11. kruhov. Vsak gospodar naj pernese po žetvi hlebček pogače duhovnu, ki ga bo kakor dar za Gospoda kviško povzdignil, in potem s svojimi povžil.
12. V hebrejskim: „*dajajte pervine Gospodu od roda do roda*“.
13. ali po zmoti, iz pogreška.
14. neprenehama od roda do roda.
15. Tukej (v. 22—26.) se tedej govorí od greha, ki ga človek storí z opušanjem ali zamudo; 3. Mojz. 4, 13—21. pa od djanskiga greha.
16. V hebrejskim: „*naj spravi vso množico*“ i. t. d.
17. svoj dar, ki bo sežgan (v. 24.).
18. V hebrejskim: „*v daritev za greh*“.
19. s premislikam.

ptujic (ker se je puntala zoper Gospoda [20])), bodi potrebljena zmed svojiga ljudstva;[21])

31. ker je besedo Gospodovo zaničevala, in njegovo zapoved uničila, za tega voljo bodi ukončana, in naj nósi svojo hudobijo.[22])

32. Pergodilo se je pa, ko so bili Izraelovi otroci v pušavi, in so našli človeka, ki je derva nabiral sabotni dan,

33. so ga perpeljali pred Mojzesa, in Arona, in pred vso množico,

34. in so ga zaperli v ječo, ker niso vedili,[23]) kaj naj bi z njim storili.

35. In Gospod je rekel Mojzesu: Smerti mora umreti ta človek;[24]) posuje naj ga s kamnjem vsa množica zunej sotoriša.

36. In ko so ga ven peljali, so ga s kamnjem posuli, in je umerl, kakor je bil Gospod zapovedal.

37. Tudi je Gospod rekel Mojzesu:

38. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci, de si naredé čopke na plajševih voglih,[25]) in jih perveżejo z višnjevimi pentljami,[26]) 5. Mojz. 22, 12. Mat. 23, 5.

39. de, ko jih vidijo, se spominjajo vsih Gospodovih zapoved,[27]) in de se ne ravnajo po svojih mislih in očeh, in ne hrepené[28]) po mnogoterih rečeh;

40. temuč de bolj na zapovedi Gospodove mislijo, in jih spolnujejo, in de bodo sveti svojimu Bogu.

41. Jez sim Gospod, vaš Bog, ki sim vas izpeljal iz egiptovske dežele, de bi bil vaš Bog.

XVI. Poglavje.

Kore, Datan in Abiron se spuntajo zoper Mojzesa in Arona, in zemlja jih žive požre. Ogenj pokonča dve sto in petdeset móž, ki so kadilo darovali, in druzih štirnajst tavžent in sedem sto móž, ki so godernjali zoper Mojzesa in Arona.

---

20. V hebrejskim: „*ki Gospoda preklinja*“, to je, njegovo postavo zaničuje,
21. Tak človek, ki zaničuje Boga in njegove svete zapovedi, bodi pokončan zmed ljudstva ali po sodnikovim obsojenji, ali pa naravnost po sodbi Božji.
22. takó de je ne bo mogla prenesti na daritvino živino.
23. V hebrejskim: „*ker ni bilo še določeno, kaj de bi se z njim storilo*“ (gl. 2. Mojz. 31, 14. 15.), to je, kakošno smert naj bi prelomljevavec storil, ali ni kakih okolišin, ktere bi ga izgovarjale.
24. Bog, ki v serce vidi, ga je kriviga spoznal; gotovo je bil tedej s premislikam grešil; zakaj duša i. t. d. gl. v. 30, 31.
25. V hebrejskim: „*de naj si delajo čopke na voglih svojih plajšev od roda do roda*“, tedej tudi njih mlajši.
26. naj si na čvetere vogle svojiga plajša ali zgornjiga oblačila, ki je bilo kos sukna na štiri vogle, v ktero so se môgli zaviti, peršijejo višnjevih trakov, in nanje naj perveżejo rudečih čopkov.
27. zakaj veliko nít v enim vozlu na višnjevih trakéh pomeni veliko zapoved ene nerazdeljive nebeške postave, namreč ljubezni.
28. pregrešno.

1. Glej pa, Kore,[1]) sin Isaarja, sina Kaata, sina Levijeviga, in Datan, in Abiron, sinova Eliabova,[2]) tudi Hon, sin Feletov, zmed Rubnovih sinov,[3])

2. so se vzdignili zoper Mojzesa, in druzih dve sto in petdeset Izraelovih otrók, kteri so bili pervaki množice, in so bili ob času zbora po imenih klicani.[4])

3. In ko so vstali zoper Mojzesa in Arona, so rekli: Dosti je vaji![5]) vsa množica je zmed svetih, in Gospod je med njimi; zakaj se vzdigujeta zoper Gospodovo ljudstvo? Sir. 45, 22: 1. Kor. 10, 10. Jud. 1, 12.

4. Ko je Mojzes to slišal, je padel na svoj obraz,[6])

5. in je govoril Koretu in vsi derhali, rekoč: Jutri bo razodel Gospod, kteri so njegovi, ter bo svete[7]) k sebi vzel; in ktere si bo zbral, se mu bodo bližali.

6. To tedej storite: Slehern vzemi svojo kadilnico, ti Kore in vsa tvoja služba;[8])

7. in jutri vzemite ognja, in denite nanj kadila pred Gospodam, in kogar koli bo izvolil, tisti bodi svet;[9]) zlo se povzdigujete, Levijevi sinovi!

8. In zopet je rekel Koretu: Poslušajte, Levijevi otroci:

9. Vam je li premalo, de vas je odločil Izraelov Bog zmed vsiga ljudstva, in sebi perdružil, de mu služite v službi šotorovi, in de stojite pred vsim ljudstvam, in namesti njega službo opravljate?[10])

10. Ali je zato dovolil, de se mu smete bližati ti in vsi tvoji bratje, Levijevi otroci, de si še duhovstvo perlastujete,

11. in de se vsa tvoja derhal vzdiguje zoper Gospoda? In kaj je Aron, de godernjate zoper njega?[11])

12. Mojzes je tedej poslal in poklical Datana in Abirona, sinova Eliabova. Ona sta odgovorila: Ne greva ne!

---

1. Kore je bil Mojzesov in Aronov pravi bratranec. Gl. 2. Mojz. 6, 16—22.
2. Datan in Abiron sta bila iz Rubnoviga rodú. Gl. 1. Mojz. 46, 9: 2. Mojz. 6, 14: 4. Mojz. 26, 5—8: 1. Kron. 5, 3.
3. V hebrejskim se bere ta versta: „*In prederznili so se Korah, sin Isaarja, ta je bil sin Kehata, in ta je bil sin Levijev, in Datan, in Abiram, Eliabonova sinova, tudi On, Feletov sin, zmed Rubnovih sinov*“; kar bi se mende moglo brati: . . . . „*sinova Eliaba, sina Palusoviga* (gl. 4. Mojz. 26, 8.), *zmed Rubnovih sinov*“; ker imén „*Felet*“ in „*On*“ ni nikjer v Rubnovim rodnim zapisniku.
4. z nar bolj imenitnimi poglavarji vred, ki so bili zmed srenjskiga odbora. Bil je tedej strašen punt, ki bi bil utegnil silno žalostne nasledke imeti.
5. Preveč že počenjata!
6. Glej zgor. 14, 5.
7. ktere si je v svojo službo odločil.
8. Leviti, med ktere se je Kore štel, niso imeli kadilnic, ker so le duhovni v svetišu smeli kaditi; pa puntarji so si jih oskerbeli, de bi jih per rokah imeli, ko bi Arona in njegove sinove odvergli.
9. to je, duhovski službi posvečen.
10. Glej zgor. 3, 7. 8: 8, 19.
11. Glej 2. Mojz. 16, 7.

13. Ali ti je premalo, de si nas izpeljal iz deželе, ki se je cedilo mleko in med po nji, de bi nas pomoril v pušavi; hočeš mar še tudi gospodovati čez nas?

14. Res, perpeljal si nas v deželo, po kteri tečejo potoki mleka in medú, in dal si nam v lastnino njive in vinograde; ali nam hočeš tudi oči izdreti?[12]) Ne greva ne!

15. In Mojzes se je silno razserdil, in je rekel Gospodu: Ne glej njih darov;[13]) ti veš, de nisim nikoli še osliča ne od njih vzel,[14]) in de nisim nikomur zmed njih nič žaliga storil.

16. In je rekel Koretu: Ti in vsa tvoja derhal se jutrišnji dan posebej vstopíte pred Gospoda,[15]) in Aron posebej;

17. vzemite sleherni svojo kadilnico, in denite vanjo kadila, ter darujte Gospodu dve sto in petdeset kadilnic; tudi Aron naj derží svojo kadilnico.

18. Ko so bili to storíli vpričo Mojzesa in Arona,

19. in ko so bili zoper nju[16]) sklicali[17]) vso množico pred šotorove vrata, se je vsim pokazala slava Gospodova.[18])

20. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

21. Ločita se zmed tega zbirála, de jih naglama pokončam.

22. In sta padla na svoj obraz in sta rekla: Premočni Bog duhov vsiga mesá![19]) ali se boš zavoljo tega, ko je en sam grešil, nad vsimi serdíl?

23. In Gospod je rekel Mojzesu:

24. Ukaži vsimu ljudstvu, naj se loči od šotorov Koreta, in Datana, in Abirona.

25. In Mojzes se je vzdignil, in je šel k Datanu in Abironu;[20]) in z njim so šli starašini Izraelovi;[21])

26. in je rekel množici:[22]) Odstopite od šotorov hudobnih móž, in ne dotaknite se nobene zmed njih rečí, de se ne zapletete v njih grehe.[23])

27. In ko so bili odstopili od

12. Ali nas hočeš z lepimi besedami oslepiti, de bi ne vidili, kar vender vidimo, namreč, de nas hočeš goljufati?

13. Ne bodi jim milostljiv!

14. celo nar manjšiga darú ne. Pastirske ljudstva so živino v dar dajale. Mojzes hoče reči: Ne zaslužim tega očitanja, kakor de bi bil po vladanji hrepenel; nisim se obnašal med vami kakor kralj, ki se obogati z darili svojih podložnih. Brez vsiga plačila sim služil svojimu ljudstvu.

15. pred vrata svetiga šotora; zakaj toliko jih ni moglo iti v svetiše, kjer se je kadilo zažigalo.

16. zoper Mojzesa in Arona.

17. to je, starašine, kakor namestnike.

18. Glej zgor. 14, 10.

19. ki si dal vsim ljudem duha in življenje, ti Gospod življenja in smerti! Gl. Job 12, 10. Spod. 27, 16.

20. ki nista bila prišla na dvor, temuč sta bila v svojih šotorih ostala. Gl. v. 12. 14. 27.

21. ki so bili po prikazni slave Gospodove spreobernili svoje serce, unih 250 pa je bilo terdovratnih ostalo.

22. ki je bila okrog šotorov Datana in Abirona zbrana.

23. de ne bote tudi vi z njima vred kaznovani.

njih šotorov okrog in okrog,[24]) sta Datan in Abiron ven šla, in sta se vstopila[25]) med vratmi svojih šotorov s svojimi ženami, in otroci, in z vso družino.

28. In Mojzes je rekel: Po tem bote poznali, de me je Gospod poslal delat vse, kar vidite, in de nisim nič govoril iz svojiga serca:[26])

29. Ako bodo s smertjo med ljudmi navadno umerli, in ako jih obiše stiska, s kakoršno bodo tudi drugi obiskovani, me ni poslal Gospod;

30. ako pa Gospod naredí novo reč,[27]) de odprè zemlja svoje usta in požrè njé in vse, kar je njih, in se pogreznejo živi v brezen,[28]) vedite, de so preklinjali Gospoda.[29])

31. Kakor hitro je tedej nehal govoriti, se je razpočila zemlja pod njih nogami, 5. Mojz. 11, 6. Ps. 105, 17. 18.

32. in je odperla svoje usta, in jih je požerla z njih šotori, in z vsim njih premoženjem vred.[30])

33. In pogreznili so se živi v brezen, in pokrila jih je zemlja, in poginili so zmed množice.

34. Vsi Izraelci pa, ki so okoli stali, so bežali ob kričanji pogreznjenih, rekoč: de kje tudi nas ne požre zemlja.

35. Pa tudi ogenj je šinil od Gospoda,[31]) in je pokončal dve sto in petdeset móž, kteri so darovali kadilo.

36. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

37. Zapovej Eleazarju, Aronovimu sinu, duhovnu, de naj vzame kadilnice, ki ležé na pogorišu,[32]) in naj ogenj sem ter tje strese, ker so bile posvečene[33])

38. ob smerti grešnikov;[34]) in naj jih skuje v šine, in perbije na altar,[35]) zato, ker je bilo v njih darovano kadilo Gospodu,

---

24. V hebrejskim: „*In so odstopili od šotorov Koraha, Datana in Abirama okrog in okrog*“, i. t. d. Koretov šotor je bil tedej v ravno tistim kraji; oboji namreč, mlajši Kaatovi, zmed kterih je bil Kore, in mlajši Rubnovi so imeli svoje staniša ob južni strani svetiga šotora. Gl. zgor. 2, 10: 3, 27. razl. 7.
25. prederzno in vkljub.
26. po svoji glavi, po svoji zmišljavi.
27. čudež, nove natorne postave, novo vstvarjenje.
28. bodo živi pokopani (Optat mileviški), takó de pojdejo njih duše v kraj večne kazni (Hier., Epif.).
29. Glej 15, 30. 31.
30. V hebrejskim: „*in je požerla njé in njih družine, in vse Korahove ljudi z njih premoženjem vred*“. Tudi Kore je bil tukej poginil, desiravno se v 35. versti ne imenuje. Berž ko ne, je šel tisti čas, ko se je Mojzes (v. 25.) do Datana in Abirona podal, v svoj šotor, de bi svojim povedal, kaj se je zgodilo. Neveren je bil ostal in je z njimi vred poginil. Le njegovi sinovi so bili oteti, mende zato, ker niso bili enako terdovratniga in neverniga serca, kakor njih oče. Gl. spod. 26, 9—11.
31. ravno takrat. Glej 3. Mojz. 10, 2.
32. med njimi, ki jih je strela ubila.
33. po svetim ognji znad altarja, s kterim so bile napolnjene.
34. ko so bili prederzni grešniki s strašno smertjo kaznovani po sodbi Božji.
35. na altar žgavnih daritev.

in so posvečene, de jih imajo Izraelovi otroci pred očmi v znamnje in spomin.

39. Eleazar, duhoven, je tedej vzel bronaste kadilnice, v kterih so darovali ti, ki jih je ogenj požerl, in jih je skoval v šine in perbil na altar;

40. naj bi jih imeli dalje Izraelovi otroci, po kterih bi bili opominjani, de naj se ne bliža kaki ptujic, in kdor ni iz Aronoviga rodú, darovat kadila Gospodu; de ne terpí, kakor je terpel Kore in vsa njegova družba, kakor je Gospod govoril Mojzesu.

41. Drugi dan pa je vsa množica Izraelovih otrók godernjala zoper Mojzesa in Arona, rekoč: Vidva sta pomorila ljudstvo Gospodovo.

42. In ko je punt vstal, in hrup veči prihajal,

43. sta Mojzes in Aron bežala k šotoru zaveze. In ko sta prišla vanj, ga je pokril oblak, in pokazalo se je veličastvo Gospodovo.

44. In Gospod je rekel Mojzesu:

45. Bežita zmed te množice, tudi zdaj jih bom pokončal.[36]) In ko sta na obrazu ležala,

46. je Mojzes rekel Aronu: Vzemi kadilnico, deni vanjo ognja znad altarja, in deni nanj kadila, ter hitro teci k ljudstvu, de zanj moliš;[37]) zakaj že je šla jeza od Gospoda, in začela se je stiska.[38]) Modr. 18, 21.

47. Ko je to Aron storil, je tekel med množico, ktero je ogenj pokončeval, in je daroval kadilo,

48. in stojé med mertvimi in živimi je prosil za ljudstvo,[39]) in stiska je nehala.

49. Pokončanih pa je bilo štirnajst tavžent in sedem sto móž brez unih, ki so poginili v Koretovim puntu.

50. In Aron se je vernil k Mojzesu pred vrata šotora zaveze, ko je bilo merjenje nehalo.

XVII. Poglavje.

Aronova palica ozeleni v poterjenje njegoviga duhovstva, in se shrani v šotor zaveze.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Govôri Izraelovim otrokam, in vzemi palico od sleherniga po njih rodovinah, od vsih vojvodov rodov, dvanajst palic, in vsakteriga[1]) imé zapiši na njegovo palico.

---

36. V hebrejskim: „*ko bi trenil, jih bom pokončal*“.
37. V hebrejskim: „*de jih spraviš*“, to je, de jim per Bogu spravo zadobiš.
38. mrenje med ljudstvam.
39. V hebrejskim: „*in je spravil ljudstvo*“ s kadilam, ktero je zažgal Bogu v čast z živo vero v milostljive obljube Božje, in je za ljudstvo molil.
1. sleherniga poglavarja.

3. Aronovo imé pa bodi na Levijevim rodu,[2]) in vsaka palica bodi posebej za vse družíne,[3])

4. in položi jih v šotor zaveze pred pričevanje,[4]) kjer bom s teboj govoril.[5])

5. Kogar zmed njih bom izvolil, bo ozelenela njegova palica; in odvernil bom od sebe tožbe Izraelovih otrók, s kterimi zoper vaji godernjajo.

6. In Mojzes je govoril Izraelovim otrokam, in vsi vojvodi slehernih rodov so mu dali palice, in je bilo dvanajst palic memo Aronove palice.

7. In ko jih je bil Mojzes položil pred Gospoda v šotor zaveze,

8. in ko je bil drugi dan vanj prišel, je najdel, de je zelenela palica Arona iz Levijeve hiše; pognali so namreč popki, in razpihnili so se v cvetje, ktero se je, ko se je bilo razširilo perje, naredilo v mandeljne.[6])

9. Mojzes je tedej pernesel vse palice spred Gospodoviga obličja k vsim Izraelovim otrokam, in sleherni je ugledal svojo palico, in jo je vzel.

10. In Gospod je rekel Mojzesu: Nesi nazaj Aronovo palico v šotor pričevanja, de se ondi hrani v znamnje puntarskih Izraelovih otrók, de nehajo njih tožbe zoper mene, de ne umerjó. Hebr. 9, 4.

11. In Mojzes je storil, kakor mu je bil Gospod ukazal.

12. Izraelovi otroci pa so rekli Mojzesu: Glej, merjemo, vsi poginjamo!

13. Kdor koli se bliža šotoru Gospodovimu, umerje.[7]) Ali nam je vsim do čistiga potrebljenim biti?[8])

XVIII. Poglavje.

Dolžnosti, prihodki in pravice duhovnov in levitov.

1. In Gospod je rekel Aronu: Ti, in tvoji sinovi, in hiša tvojiga očeta s teboj, nosite krivico zoper svetiše;[1]) in ti in tvoji

2. na Levijevi palici.
3. v enim rodu.
4. pred skrinjo zaveze.
5. V hebrejskim: „*kjer se z vami shajam*“, to je, kjer se vam perkazujem, in vam odgovor dajem. Gl. 2. Mojz. 25, 16. 17.
6. Aronova palica je imela popke, cvetje in sad. Po mislih svetih očakov je to predpodoba našiga večno živiga, Božjiga, vélikiga duhovna, ki je bil popred ponižan in celo umorjen, potem pa je bil v novo častitljivo življenje obujen.
7. Ne upamo si več bližati se s svojimi darovi svetimu šotoru, ker vsak umerje.
8. To skerb jim Bog vzame v naslednjim pogl. 18. v. 1.
1. Ako se ljudstvo per svojih darovih nad svetim šotoram kaj pregreši, imate vi duhovni in leviti to na vesti, bote vi zavoljo tega pokorjeni, ker je vam zročena skerb za svetiše; zatorej naj se Izraelovi otroci ne bojé, de bi bili umorjeni. Gl. zgor. 8, 19; 17, 12. 13.

sinovi s teboj nosite pregrehe svojiga duhovstva.[2])

2. Vzemi pa tudi seboj[3]) svoje brate iz Levijeviga rodú, in palico svojiga očeta,[4]) in naj bodo perpravljeni, in naj ti strežejo; ti pa in tvoji sinovi opravljajte službo v šotoru zaveze.[5])

3. In leviti naj čujejo na tvoje povelja in na vse opravila šotorove;[6]) vender takó, de se ne bližajo svetišnim posodam in altarju,[7]) de ne umerjejo, in de tudi vi ne poginete z njimi vred;

4. naj bodo pa per tebi, in naj čujejo nad stražo šotorovo in nad vsimi njegovimi šegami.[8]) Ptujic[9]) se med vas ne mešaj.

5. Čujte nad svetišno stražo in nad altarjevo službo, de se ne spočne serd čez Izraelove otroke.[10])

6. Jez sim vam dal vaše brate, levite, zmed Izraelovih otrók, in sim jih zročil Gospodu v darilo, de strežejo v službah njegoviga šotora.[11])

7. Ti pa, in tvoji sinovi oskerbite svoje duhovstvo; in vse, kar gre k službi altarja, in kar je znotrej za zagrinjalam,[12]) naj se opravlja po duhovnih. Ako se kdo vnanji bliža, bodi umorjen.

8. In Gospod je govoril Aronu: Glej, izročil sim ti čujo nad mojimi pervinami.[13]) Vse, kar se posvečuje[14]) od Izraelovih otrók, sim zročil tebi in tvojim sinovam za duhovsko službo[15]) po večni postavi.

9. To tedej jemlji od tega, kar se posvečuje, in daruje Gospodu.[16]) Vsaktero darovanje in jedilna daritev,[17]) in kar koli se

---

2. in ako se vi sami ali kak levit v duhovski službi kaj pregrešite, bote vi duhovni zavoljo tega pokorjeni.
3. za služabnike.
4. Zarod svojiga očeta.
5. opravljajte ko duhovni službo Božjo v svetim šotoru.
6. Glej zgor. 3, 7.
7. de bi sami darovali.
8. naj opravljajo službo, ki jim gre.
9. ki ni levit.
10. kakor popred (pogl. 16.), ko so se neposvečeni bližali svetišu.
11. V hebrejskim: „*Glejte, vzel sim vaše brate, levite, zmed Izraelovih otrók, in sim jih, ko so bili darovani Gospodu, vam dal, de*“ i. t. d.
12. svetiga šotora.
13. darovi žita, sadja, vina i. t. d., ki so jih Izraelci ko pervine svojih perdelkov Bogu darovali, naj se zročé tebi v varstvo, de jih po pameti obračaš v svoje potrebe, in modro z njimi gospodariš. V hebrejskim: „*Glej, zročil sim ti v varstvo svoje povzdignjene darove*“ i. t. d., to so tisti deli darov, ki so bili Bogu posvečeni, pa vender niso bili sežgani (zgor. 5, 9.); zakaj od pervine je govorjenje v 11. 12. in 13. versti.
14. kar se Bogu da, in se ne sežge.
15. V hebrejskim: „*to dam v delež tebi in tvojim sinovam po večni postavi.*“
16. V hebrejskim: „*To naj bo tvoje od presvetiga iz ognja*“, to je, ti darovi gredo tebi kakor presveta reč, ki se ne sežge.
17. Glej 3. Mojz. 6, 16.

mi daje za greh in za zadolženje,[18]) in je presveto, bodi tvoje in tvojih sinov.

10. V svetišu[19]) to jej; le samo moški naj od tega jedo, ker je tebi[20]) posvečeno.

11. Pervine pa,[21]) ktere Izraelovi otroci obljubujejo in darujejo, sim dal tebi, in tvojim sinovam, in tvojim hčeram po večni pravici; kdor je čist v tvoji hiši, jih sme jesti.

12. Vse nar boljši od olja, in vina, in žita, kar koli darujejo od pervin Gospodu, sim tebi dal.

13. Ves pervi sad, ki ga rodí zemlja, in se pernese Gospodu, bodi za tvoje potrebe; kdor je čist v tvoji hiši, ga sme jesti.

14. Vse, kar iz obljube dajejo Izraelovi otroci,[22]) bodi tvoje.

15. Kar koli pride pervo iz materniga telesa vsiga mesa,[23]) ki ga darujejo Gospodu, bodi si od ljudi, ali od živine, bodi tvoje; vender pa takó, de za pervorojeniga človeka prejmeš rešilo, in vsaktero žival, ki je nečista, daš odkupiti;[24])

16. njega rešilo bodi čez en mesec[25]) za pet seklov srebra po svetišni tehtnici. Sekel ima dvajset vinarjev. Zgor. 3, 47: 2. Mojz. 30, 13: 3. Mojz. 27, 25. Eceh. 45, 12.

17. Pervostorjeniga od goved, in ovac, in kóz pa ne pušaj rešiti, ker je Gospodu posvečeno;[26]) le njih kri izli na altar in mast sežgi v nar prijetniši duh Gospodu.

18. Meso pa bodi v tvoje potrebe, kakor tudi posvečene persi in desno pleče naj bodo tvoje.[27])

19. Vse svetišne pervine, ki jih darujejo Izraelovi otroci, sim dal tebi, in tvojim sinovam, in hčeram po večni pravici. Solna zaveza[28]) je večna pred Gospodam za te in za tvoje otroke.

20. In Gospod je rekel Aronu: V njih deželi ne imejte nič posestva,[29]) tudi ne deleža med njimi; jez sim tvoj delež in dedšina v sredi Izraelovih otrók.[30])

21. Levijevim sinovam sim pa dal v last vse desetine Izraelove za službo, ki mi jo opravljajo v šotoru zaveze;

22. de se ne bližajo več Izraelovi otroci šotoru, in de ne storé usmertivniga greha;

---

18. in se ne sežge.
19. to je, na svetišnim preddvoru.
20. ko Božjimu namestniku.
21. Glej v. 8. razl. 13. V hebrejskim: „*In to* (kar nasledva v 12. v.) *sim ti dal od njih povzdigovavnih in majavnih darov*“ (od pervin, ki se z povzdigovanjem in majanjem Bogu darujejo).
22. V hebrejskim: „*Vse v Izraelu z zarotenjem* (herem) *obljubljeno bodi tvoje*“. Gl. 3. Mojz. 27, 21. 28.
23. vse pervorojeno.
24. Glej 2. Mojz. 13, 12. 13: 34, 19. 20.
25. V hebrejskim: „*po tvoji cenitvi za pet seklov*“ i. t. d., to je, kakor ti ceniš, vender ne sme pet seklov preseči.
26. ker je daritevna živina.
27. Glej 2. Mojz. 29, 28.
28. to je, terdna, večna, takó nestrohljiva, kakor sol. Gl. 3. Mojz. 2, 13.
29. vi, Levijevi sinovi, ne smete v Izraelovi deželi posestva imeti.
30. Gospod sam bodi vaš delež.

23. samo Levijevi sinovi naj mi služijo v šotoru, in naj nosijo grehe ljudstva;[31]) to bodi večna postava v vaših rodovinah. Nič druziga naj ne posedejo, 5. Mojz. 18, 1.

24. zadovoljni naj bodo z darovanjem desetin, ki sim jih odločil v njih živež in potrebe.

25. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

26. Zapovej levitam in jim reci: Kadar bote od Izraelovih otrók prejemali desetine, ki sim vam jih dal, darujte njih pervine[32]) Gospodu, to je, deseti del desetine,

27. de vam bo peršteto v darovanje pervin[33]) iz gumna in tlačivnice,[34])

28. in od vsih rečí, kterih pervine[35]) dobivate, darujte Gospodu, in dajajte Aronu, duhovnu.[36])

29. Vse, kar bote pernesli od desetin,[37]) in odločili v dar Gospodu, bodi nar boljši in zbrano.

30. In reci jim: Ako bote dajali lepši in boljši rečí od desetin, vam bodi peršteto, kakor de bi dajali pervine[38]) iz gumna in tlačivnice;[39])

31. in jejte jih na vsih svojih krajih, vi in vaše družine; ker to je plačilo za službo, ki jo opravljate v šotoru pričevanja.

32. In ne pregrešite se v tem, de bi nar boljši in debelejši za se ohranili; de ne ognusite darov Izraelovih otrók, in ne umerjete.[40])

XIX. Poglavje.

Postava zastran rudeče krave, in očiševavne vode.

1. In Gospod je govoril Mojzesu in Aronu, rekoč:

2. To je postava klavšine, ki jo je dal Gospod. Zapovej Izraelovim otrokam, de ti perpeljejo rudečo kravo,[1]) popolnama dora-

31. Ako se kdo per darovanji kaj pregreší, naj bodo zato leviti kaznovani, ker ne čujejo, de bi se vse prav godilo.

32. V hebrejskim: „*s povzdigovanjem*“.

33. V hebrejskim: „*in to darilo vam bo peršteto, kakor žito iz gumna in kakor vino iz tlačivnice*“.

34. de vam bo prišteto, kakor bi bili od svojih njiv in vinogradov desetino dali.

35. darujte tudi vi darove Gospodu od vsih svojih desetín, ki jih bote jemali od Izraelovih otrók.

36. ki razdelí med svojo družino, namreč duhovne. Prim. 2. Ezdr. 10, 38.

37. vi, leviti.

38. desetino.

39. Ako bote od svojih desetin dali desetino Gospodu, smete ostalo v svoje potrebe takó prosto obračati, kakor vsakteri Izraelec s svojimi dohodki prosto ravná. V hebrejskim: „*Ako darujete od njih, kar je nar boljšiga, naj se* (ostalo) *ima kakor perdelek iz gumna, in kakor perdelek iz tlačivnice*“, to je, z ostalo desetino smete gospodariti kakor s svojimi dohodki.

40. V hebrejskim: „*In vi se ne bote pregrešili* (ako ostalo vživate), *če ste od njih nar boljši darovali, in ne bote oskrunili, kar so Izraelovi sinovi posvetili*, (njih desetine), *in ne bote umerli*“ (ako jih, kakor vsako drugo jedilo vživate).

1. ki je podoba vsiga nečistiga, ker rudeče je pozemeljsko ali posvetno; kakor so si tudi Egipčani rudečo živino v zvezi s hudim mislili.

šeno,[2]) na kteri ne bodi graje, in ktera še ni nosila jarma,[3])

3. in dajte jo Eleazarju, duhovnu; on naj jo pelje ven iz šotoriša in naj jo zakolje vpričo vsih,[4]) Herb. 13, 11.

4. in naj pomoči perst v njeno kri, in naj pokropí proti šotorovim vratam[5]) sedemkrat,

5. ter naj jo sežge, de vsi vidijo;[6]) verže naj se na ogenj njena koža in meso, kri in blato.

6. Tudi cedroviga lesa, in hisopa, in dvakrat omočeniga škerlata[7]) naj duhoven verže v plamen, ki požéra kravo.

7. In še le potem, ko je opral svoje oblačila in umil svoj život, naj pride v šotoriše, ter bodi nečist do večera.[8])

8. Pa tudi on, ki jo bo sežgal, naj opere svoje oblačila in umije svoj život, ter bodi nečist do večera.

9. Pobere naj pa čist mož kravji pepel, in naj ga usuje zunej šotoriša na prav čeden kraj, de se hrani množici Izraelovih otrók, in za kropilno vodo;[9]) zakaj krava je bila za greh sežgana.[10])

10. Kdor je nosil kravji pepel, naj opere svoje oblačila, in bodi nečist do večera. To naj imajo Izraelovi otroci in ptujci, kteri med njimi prebivajo, za sveto po večni postavi.[11])

11. Kdor se merliča dotakne, in je zavoljo tega sedem dni nečist,

12. naj se pokropí s to vodo[12]) tretji in sedmi dan, in takó bo očišen. Ako ne bo pokropljen tretji dan, ne bo mogel očišen biti sedmi dan.

13. Sleherni, ki se dotakne merliča človeške duše in se ne pokropí s to zmešano vodo, ognusi šotor Gospodov, in naj pogine zmed Izraela; ker ni bil pokropljen z očiševavno vodo, bodi nečist, in njegova gnusoba ostani na njem.

14. To je postava za človeka, kteri umerje v šotoru. Vsi, kteri pridejo v njegov šotor, in vse posode, ktere so ondi, naj bodo nečiste sedem dni.

15. Posoda, ki nima pokrova, ali ki ni zgorej zavezana, bodi nečista.

16. Ako se kdo na polji dotakne trupla ubitiga človeka, ali

---

2. V hebrejskim: „*brez madeža*“.
3. ki še ni služila nobeni posvetni rabi.
4. V hebrejskim: „*in naj jo da zaklati pred svojimi očmi, vpričo sebe*“. Ni bilo samimu vélikimu duhovnu zapovedano, jo zaklati, de bi se ne ognusil.
5. proti svetimu šotoru obernjen; zakaj s kervjo se Bog spravi in človek očisti, kakor se s to šego predpodobuje.
6. V hebrejskim: „*in naj se sežge pred njegovimi očmi*“.
7. škerlatasto volnato nit. Ravno teh pomenljivih rečí so se pri očiševanji gobovih posluževali. Gl. 3. Mojz. 14, 16.
8. Glej 3. Mojz. 16, 28.
9. Glej spod. v. 17—19.
10. V hebrejskim: „*to je daritev za greh*“.
11. V naslednjim se perpoveduje, čimú jim bodi ta pepel.
12. Glej v. 17—29.

sicer zamerliga,[13]) ali njegovih kostí, ali pokopališa, bodi nečist sedem dni.

17. In naj vzamejo pepela žgatve in greha,[14]) in naj vlijejo nanj v posodo žive vode.[15])

18. In čist človek naj pomoči vanjo hisop, in naj pokropí z njim ves šotor, in vse orodje, in vse s tako nečistostjo ognušene ljudi.

19. In takó naj pokropí čisti nečistiga tretji in sedmi dan; in ko bo očišen[16]) sedmi dan, naj umije sebe in svoje oblačila, in naj bo nečist do večera.[17])

20. Ako se kdo ne očisti po ti šegi, naj pogine tak človek zmed občine, zato ker je ognusil svetiše Gospodovo, in ni bil pokropljen z očiševavno vodo.

21. To bodi večna postava in zapoved. Tudi on, ki kropí z vodo, naj opere svoje oblačila.[18]) Vsak, ki se dotakne očiševavne vode, bodi nečist do večera.[19])

22. Česar koli se nečist[20]) dotakne, storí nečisto, in duša, ki se kaj taciga[21]) dotakne, bodi nečista do večera.[22])

XX. Poglavje.

Marija umerje. Ljudstvo godernja zavoljo pomanjkanja vode, in Mojzes jo perterka iz skale na Gospodovo povelje. Mojzes in Aron razžalita Boga per vodi zopergovora, zato ne pojdeta v obljubljeno deželo. Izraelci prosijo Edomljane, de bi jih pustili skozi njih deželo; ker jim tega ne dovolijo, se obernejo proti horski gori. Aron ondi umerje, in Eleazar, njegov sin, je njegov naslednik.

1. In prišli so Izraelovi otroci | in vsa množica v sinsko pušavo,[1])

13. ki je za kako boleznijo umerl.
14. sežgane krave, ki je greh ali nečistobo Izraelcov na sebi nosila. V hebrejskim: „*sežgane daritve za greh*“. Gl. razl. 10.
15. studenčne vode.
16. to je, rešen postavne nečistobe.
17. in zvečer bo čist.
18. ker je imel z nečistim opraviti.
19. ne zavoljo očiševavne vode, temuč ker je imel z nečistim opraviti.
20. ki se je nad mertvim ognusil.
21. ali njega samiga.
22. Nekteri učeni mislijo, de je Mojzes to postavo zastran ognušenja nad merliči in zastran očiševanja z vodo zato dal, de bi bil s tem odvračal razširjanje nalezljivih bolezen med Izraelci. Tode po mislih svetih očakov (Avg., Teod., Greg.) je imel Mojzes veliko viši in imenitniši namene. Kakor so vse njegove zunanje postave tudi mérile v notranje očišenje serca, takó je hotel tudi s tem zunanjim očiševanjem ognušenja nad mertvim (ki je prav živa podoba grešnika in greha) Izraelcam živo dokazati in zaterditi, kakó potrebno je, se očiševati in ogibati vsiga ognušenja po grehu (Gl. 3. Mojz. 15, razl. 18. Prim. Ps. 50, 4. 9.). In kakor so vse njegove postave in šege na Kristusa kazale (Mat. 5, 18. Jan. 5, 46.), takó je tudi v ti postavi razsvetljenim (Ps. 118, 34. Luk. 24, 25.) Izraelcam prav živo pred oči postavil duhovne predpodobe tistiga Rešenika, ki ne očišuje le zunanjih nečistob z vodo, ampak s svojo presveto kervjo vsih grehov, ki jih je ko darivno Jagnje na se vzel. Iz. 53, 5. 6. Hebr. 9, 13. 14.
1. V hebrejskim: „*v pušavo Cin*“, na južni strani Palestine, in se mora raz-

pervi mesec;[2]) in ljudstvo je ostalo v Kadesu.[3]) In umerla je ondi Marija, in je bila pokopana v tistim kraji.

2. In ko ljudstvo ni imelo vode, so se zbrali zoper Mojzesa in Arona,

3. in so se spuntali, in so rekli: O de bi bili pač umerli s svojimi brati vred pred Gospodam!

4. Zakaj sta množico Gospodovo izpeljala v pušavo, de poginemo mi in naša živina? 2. Mojz. 17, 3.

5. Zakaj sta nas izpeljala iz Egipta, in perpeljala v ta silno hudi kraj, ki se ne more obsevati, ki ne rodí ne smokev, ne vinskih tert, ne margaranovih jabelk, in verh tega še vode nima v pijačo?

6. In ko sta bila Mojzes in Aron množico odpravila, sta šla v šotor zaveze, sta padla na zemljo, ter sta vpila k Gospodu, rekoč:[4]) Gospod Bog! usliši vpitje tega ljudstva, in odpri jim svoj zaklad, studenec žive vode, de se napijó, ter neha njih godernjanje. In perkazalo se je nad njima veličastvo Gospodovo.

7. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

8. Vzemi palico[5]) in zberi ljudstvo, ti in Aron, tvoj brat, in govorita skali pred njimi, in dala bo vode.[6]) In ko boš izpeljal iz skale vodo, naj pije vsa množica in njena živina.

9. Mojzes je tedej vzel palico, ki je bila pred Gospodam,[7]) kakor mu je bil zapovedal. 2. Mojz. 17, 5. 6. Modr. 11, 4.

10. Ko se je bila množica zbrala pred skalo, jim je rekel: Poslušajte, puntarji in neverni; ali vam bova mogla iz te skale vode perterkati?[8]) Ps. 77, 15. 20: 1. Kor. 10, 4.

11. In Mojzes je vzdignil roko, in je udaril s palico dvakrat na skalo, in perteklo je prav obilno vode, takó de se je napilo ljudstvo in živina.

12. In Gospod je rekel Moj-

---

ločiti od pušave „*Sin*“ (2. Mojz. 16, 1: 17, 1: 4. Mojz. 33, 11.), ki je bila del arabske pušave proti Egiptu.

2. pervi mesec štirdesetiga leta po izhodu iz Egipta (prim. v. 25. s pogl. 33, 38.), po vstvarjenji sveta 2552, pred Krist. 1452. Ker se je zgorej povedano v drugim letu godilo, torej ni popisal Mojzes zgodovine naslednjih 38 let. Ta čas je Bog Izraelce po pušavi sem ter tje vodil v kazen njih terdovratnosti, de bi jih za posestvo obljubljene dežele zmožne storil s tem, ker so mógli v pušavi mnogo pomanjkanja, terpljenja in težav prenašati.

3. v Kadesbarnah, kjer so že tudi v drugim letu imeli staniše (zgor. 13, 27.).

4. Naslednje molitve ni ne v hebrejskim, ne v drugih starih prestavah.

5. s ktero si delal čudeže v Egiptu.

6. V hebrejskim: „*in bo dala svojo vodo*“. Pred ko ne, je bil v skali studenec, ki je bil jenjal teči.

7. ki je bila v svetišu, blezo zraven skrinje zaveze.

8. Bo li Bog po nama per vaši nepokoršini in terdovratnosti čudež storil? Mojzes je dvomil, če ravno ne nad Božjo vsigamogočnostjo sploh, vender pa v pričujočih okolišinah (Avg.). Zato je Bog tudi dal, de je voda še le pertekla, ko je bil Mojzes drugič udaril (v. 11.). Prim. v. 24. Spod. 27, 14: 5. Mojz. 32, 51. Po mislih druzih je Mojzes svoje premajhno zaupanje s tem

zesu in Aronu: Ker mi nista verjela,[9]) de bi me bila posvečevala[10]) vpričo Izraelovih otrók, zato ne bota peljala teh ljudstev v deželo, ktero jim bom dal. 5. Mojz. 1, 37.

13. To je voda zopergovora,[11]) kjer so se kregali Izraelovi otroci z Gospodam, in bil je poveličan med njimi.

14. Med tem je poslal Mojzes sporočnikov s Kadesa do edomskiga kralja, kteri naj bi rekli: To sporoči tvoj brat[12]) Izrael: Veš vso nadlogo, ki nas je zadela;

15. kakó so prišli naši očetje v Egipt, in de smo ondi prebivali dolgo časa; in de so Egipčani stiskali nas in naše očete,

16. in kakó smo klicali v Gospoda, in de nas je uslišal, in je poslal angelja,[13]) ki nas je izpeljal iz Egipta. Glej, v mestu Kadesu, ki je na tvojih zadnjih pokrajinah, prebivamo,

17. in prosimo, de bi smeli iti skozi tvojo deželo. Ne pojdemo po njivah, ne skozi vinograde, ne bomo pili vode iz tvojih vodnjakov,[14]) ampak po véliki cesti pojdemo, in se ne bomo ganili, ne na desno, ne na levo, dokler ne pridemo skozi tvoje pokrajine.

18. In Edomljan mu je odgovoril: Ne boš hodil ne skozi mojo deželo, sicer ti pridem z orožjem naproti.

19. In Izraelovi otroci so rekli: Po uglajenim potu bomo hodili, in če bomo pili mi in naša živina tvoje vode, bomo dali, kar je prav; za plačilo[15]) se ni treba bati, de le hitro skozi pridemo.

20. On pa je odgovoril: Ne boš hodil ne skozi. In zdajci se je vzdignil naproti z neštevilno[16]) množico, in z močno rokó,

21. in se ni hotel udati prosijočimu, de bi jim bil dovolil iti skozi njegove pokrajine; torej se je Izrael obernil od njega.[17])

22. In ko so bili šotore vzdignili s Kadesa, so prišli na horsko goro, ktera je na pokrajinah edomske dežele;

23. ondi je Gospod govoril Mojzesu,

24. in je rekel: Naj gre Aron k svojimu ljudstvu;[18]) zakaj on ne pojde v deželo, ktero sim dal Izraelovim otrokam, ker ni verjel mojim besedam per vodi zopergovora.

---

pokazal, de je s palico na skalo udaril, ker bi bilo zadosti, de bi jo bil le v rokah deržal, in skali zapovedal vode dati (v. 8.).

9. Tedej je bil tudi Aron grešil.

10. de bi me bila poveličala.

11. Primeri 2. Mojz. 17, 7.

12. stric. Ezav, brat Jakopa, očeta dvanajsterih rodov, je bil oče Edomljanov.

13. Glej 2. Mojz. 3, 2—8. Joz. 5, 13—15: 6, 2.

14. zastonj, de bi je ne plačali. Gl. v. 19: 5. Mojz. 2, 6. Voda iz studencov in vodnjakov je v tistih krajih draga, in popotniki jo morajo plačevati.

15. V hebrejskim: „*nič druziga, kakor le peš pojdemo skozi*“, — brez konj, vozov, v enim dnevu, in ne bomo nikjer prenočevali.

16. Nekteri prestavljajo: „*z močno množico*“.

17. Primeri 5. Mojz. 2, 5.

18. naj umerje in gre k svojim očakam, ki v predpeklu odrešenja čakajo.

25. Vzemi Arona in z njim njegoviga sina,[19]) in pelji ji na horsko goro; Spodej 33, 38: 5. Mojz. 32, 50.

26. in ko boš slekel očetu njegove oblačila,[20]) obleci vanje Eleazarja, njegoviga sina; Aron naj se zbere,[21]) in ondi umerje.

27. Mojzes je storil, kakor je bil Gospod ukazal, ter so šli na horsko goro vpričo vse množice.

28. In ko je bil Aronu njegove oblačila slekel, je oblekel vanje Eleazarja, njegoviga sina. 29. In ko je bil uni na verhu gore umerl, je šel doli z Eleazarjem.

30. Vsa množica pa, ko je vidila, de je Aron umerl, ga je objokovala[22]) trideset dni po vsih svojih rodovinah.

XXI. Poglavje.

Izraelci premagajo Arada, kananejskiga kralja. Ljudstvo se naveliča težavniga pota in godernja zoper Boga in Mojzesa, zato jim Bog pošlje kač v kazen, in veliko pičenih pomerje. Ljudstvo spozna svoj greh; pogled v bronasto kačo pičene ozdravlja.

1. Ko je to slišal Arad, kananejski kralj, ki je prebival proti poldanski strani,[1]) de namreč pride Izrael po potu ogledníkov,[2]) se je z njim bojeval, in je bil zmagovavec, in je peljal plén od njega. Spod. 33, 40.

2. Izrael pa se je z obljubo zavezal Gospodu, ter je djal: Ako mi daš to ljudstvo v roko, bom razdjal njegove mesta.[3])

3. In Gospod je uslišal Izraelove prošnje, in mu je dal Kananejca, in ga je pobil, in njegove mesta razdjal,[4]) in je imé tistiga kraja imenoval Horma, to je, prekletstvo.

4. Podali so se pa tudi od horske gore po potu, ki derží proti rudečimu morju,[5]) de bi se ognili edomske dežele.[6]) In ljudstvo se je naveličalo pota in truda;

5. ter je govorilo zoper Boga in Mojzesa, in je reklo: Zakaj si nas izpeljal iz Egipta, de bi umerli v pušavi? Ni ne kruha,

---

19. V hebrejskim: „*in Eleazarja, njegoviga sina*“.
20. duhovske oblačila.
21. k svojimu ljudstvu, k očakam. Gl. v. 24.
22. je po njim opravljala mertvaške šege po svoji navadi.
1. kananske dežele ali Palestine.
2. po kteri so ogledovavci hodili. V hebrejskim: „*po potu Atarim*“.
3. V hebrejskim: „*bomo prekleli v pokončanje njih mesta*“. Gl. 3. Mojz. 27, 28. 29. S tém so spolnili Božje povelje. Gl. 5. Mojz. 7, 2: 20, 16. 17.
4. V hebrejskim: „*in jim je izdal Kananejce, in so prekleli v pokončanje njé in njih mesta*“, to je, tiste mesta, ki so bile na jugozahodnji meji; zakaj popolnama so bile vse Aradove mesta še le poznejše razdjane. Gl. Joz. 12, 14. Sod. 1, 16.
5. Podali so se spet proti jugu.
6. de bi ne hodili na južni strani v obljubljeno deželo, temuč de bi na vzhodnji strani vanjo prišli.

ne vode; naši duši se že gnusi nad to prelahko jedjo?[7])

6. Zavoljo tega je Gospod poslal ognjenih kač[8]) med ljudstvo, in ko jih je bilo prav veliko od njih pičenih in umorjenih, Jud. 8, 25. Modr. 16, 5: 1. Kor. 10, 9.

7. so prišli k Mojzesu, ter so djali: Grešili smo, ker smo govorili zoper Gospoda in tebe; prosi, de nam odvzame kače. In Mojzes je molil za ljudstvo.

8. In Gospod mu je rekel: Naredi bronasto kačo, ter jo postavi v znamnje;[9]) kdor koli bo pičen, in jo bo pogledal, bo živel.

9. Mojzes je tedej naredil **bronasto kačo**, in jo je postavil v znamnje;[10]) in ko so jo pičeni pogledali, so bili ozdravljeni.[11]) Jan. 3, 14.

10. In Izraelovi otroci so šli dalje, in so postavili šotore v Obotu.

11. Od tod so se vzdignili in so šotorili v Jeabarimu, v pušavi, ktera je Moabu nasproti na jutrovi strani.[12])

12. In so se od ondod vzdignili, in so prišli k potoku[13]) Zaredu;

13. tega so zapustili, in so se ušotorili proti Arnonu,[14]) ki je v pušavi, in sega do amorejskih pokrajin. Zakaj Arnon je moabska meja, ki loči Moabljane in Amorejce. 5. Mojz. 2, 9. 24. Sod. 11, 18.

14. Zatorej je rečeno v bukvah Gospodovih vojská:[15]) Kakor je on storil v rudečim morji, takó bo storil v potokih[16]) Arnonovih.[17])

15. Skale potokov[18]) so se nagnile,[19]) de bi se na Ar[20]) naslonile, in de bi se ulegle na pokrajine Moabljanov.[21])

---

7. mana se nam že gnusi.
8. V hebrejskim: „*In Gospod je poslal med ljudstvo serafskih kač*“; beseda „*seraf*“ izhaja od besede „*saraf*“, kar pomeni: „*pečí*“ ali „*žgati*“. Takó so jih imenovali zavoljo njih hudiga strupa, ki je po mesu pekel in žgal, poslednjič pa človeka umoril.
9. V hebrejskim: „*obesi jo na kol*“.
10. V hebrejskim: „*in jo je na kol obesil*“.
11. po pokori in veri v Odrešenika vsih ljudi (Modr. 16, 7.). Pogled v kačo je bil tedej prav za prav spokoren pogled v prihodnjiga Odrešenika, ki s telesam vred tudi dušo ozdravi; kača, na lesu povzdignjena, je bila tedej podoba tega Odrešenika, kakor Jezus Kristus sam učí. Jan. 3, 14.
12. v pušavi, ki je od mertviga morja proti jutru; ognili so se namreč Moabljanov, ki so od tega morja do Arnona stanovali. Gl. 5. Mojz. 2, 9.
13. ali k dolu Zaredu. Gl. zgor. 13, 24. razl. 12.
14. na ti strani reke Arnona, v moabski pušavi, kjer ni bilo prebivavcov.
15. to je, v bukvah strahovitnih vojská. Pred ko ne, so te bukve vojská obsegale amorejske pesmi od vojske Moabljanov in Amorejcov, po kteri so mogli Moabljani svoje posestva unkraj Arnona Amorejcam prepustiti (v. 26.).
16. takó bo storil z Arnonovimi valovi.
17. posušil bo dereče Arnonove valove (v. 15.) takó, de ne bodo dalje več Moabljanam v brambo.
18. v reki Arnonu.
19. so se dalje valile.
20. in so se usedle blizo Ara, vélikiga mesta Moabljanov.
21. de bodo meja moabski deželi. Reka Arnon, ki se zdaj Mudžeb imenuje, je

16. Iz tega kraja[22]) se je pokazal studenec,[23]) od kteriga je Gospod govoril Mojzesu: Zberi ljudstvo, in dal mu bom vode.

17. Takrat je Izrael to pesem pel: Studenec, perteci! Vsi skupej so takole peli:

18. Studenec, ki so ga skopali poglavarji in vojvodi množice perpravili po postavodajavcu in po svojih palicah.[24]) Iz pušave so šli v Matano,

19. iz Matane v Nahaliel, iz Nahaliela v Bamote;

20. iz Bamot dalje, kjer je dolina v moabski deželi,[25]) per višavi Fasgi,[26]) ktera gleda proti pušavi.

21. Izrael je pa poslal sporočnikov do Sehona, amorejskiga kralja, rekoč: 5. Mojz. 2, 26. Sod. 11, 19.

22. Prosim, de smem iti skozi tvojo deželo; ne bomo se ganili ne na njive, ne na vinograde, ne bomo pili vodá iz vodnjakov; po veliki cesti pojdemo, dokler ne pridemo skozi tvoje pokrajine.

23. On pa ni hotel dovoliti, de bi šel Izrael skozi njegove pokrajine; temuč je še vojsko zbral, in je šel naproti v pušavo, in je prišel v Jaso, in se je bojeval z Izraelam.

24. Tode Izrael ga je z ojstrim mečem premagal, in se polastil njegove dežele od Arnona do Jeboka in do Amonovih otrók;[27]) zakaj pokrajine Amonijanov so bile z močno brambo obdane. Ps. 134, 10. 11. Amos 2, 9.

25. Izrael je tedej vzel vse njegove mesta, in je prebival v amorejskih mestih, namreč v Hesebonu in v njegovih tergih.

26. Hesebon[28]) je bilo mesto Sehona, amorejskiga kralja, kteri se je bojeval z moabskim kraljem, in mu je vzel vso deželo, ktera je bila v njegovi oblasti do Arnona.

27. Za tega voljo se pravi v

še dandanašnji sloveča zavoljo skalovja, ki ga seboj valí. V hebrejskim 14. in 15. versta: „*Torej je rečeno v bukvah Gospodovih vojska: Vaheb, in Sufa, in potoki Arnonovi, in izliv potokov, ki se proti mestu Aru obernejo, in se na meje vpérajo*“ — (so meje med Moabljani in Amorejci). Drugi pa spet drugači prestavljajo. Ta versta se težko razumeva, ker je brez vse zveze vzeta iz bukev vojská; Mojzes pa jo tukej postavi zato, de bi pokazal, de kraj na uni Arnonovi strani takrat ni bil več v posestvu Moabljanov, in de ga torej Izraelci smejo v last vzeti, in de s tem ne bodo Božjimu povelju (5. Mojz. 2, 9.) nasproti ravnali.

22. Glej v. 13.

23. V hebrejskim: „*In od tod so prišli k Beru*“ (vodnjaku).

24. Ko je Izraelcam na tem kraji vode manjkalo, so na Božje povelje vodnjak kopali. Mojzes sam in poglavarji rodov so s svojimi palicami pervi to delo začeli, de bi ljudstvu serčnost dajali. Ko se je voda pokazala, je ljudstvo to pesem pelo.

25. V hebrejskim: „*in iz Bamot so šli v Gajo* (dolino) *v moabski deželi*“.

26. kjer se začne gora Fasga, na meji amorejske dežele.

27. ki so dalje proti jutru prebivali, in dolga gora jih je Amorejcov varovala (Gl. 5. Mojz. 2, 19.).

28. nekdaj mesto Moabljanov.

pregovoru:[29]) Pridite[30]) v Hesebon, naj se sozida in obterdi mesto Sehonovo.[31])

28. Ogenj je prišel iz Hesebona,[32]) plamen iz mesta Sehonoviga, in je požerl Ar Moabljanov,[33]) in prebivavce po višavah Arnonovih.[34])

29. Gorje tebi, Moab, poginilo si, ljudstvo Kamosovo![35]) On[36]) je dal v beg svoje sinove, in svoje hčere v sužnost Sehonu, amorejskimu kralju. Sodn. 11, 24: 3. Kralj. 11, 7.

30. Njih jarm je jenjal od Hesebona do Dibona; upehani so prišli v Nofe in do Medabe.[37])

31. Izrael je tedej prebival v deželi Amorejcov.

32. In Mojzes je poslal oglednikov v Jazer; vzeli so njegove vasí, in so se polastili prebivavcov.

33. In so se obernili,[38]) in so šli gori po potu proti Basanskimu, in Og,[39]) basanski kralj, jim je šel naproti z vsim svojim ljudstvam, de bi se bojeval na Edrajskim. 5. Mojz. 3, 3: 29, 7.

34. In Gospod je rekel Mojzesu: Ne boj se ga; zakaj v roke ti bom dal njega, in vse ljudstvo, in njegovo deželo; in stori z njim, kakor si storil s Sehonam, amorejskim kraljem, prebivavcam v Hesebonu.

35. Pobili so tedej tudi tega z njegovimi sinovi in z vsim njegovim ljudstvam vred do čistiga, in so se polastili njegove dežele.

XXII. Poglavje.

Balak, moabski kralj, pošlje dvakrat po Balaama, naj bi prišel preklinjat Izraelce. Balaam se podá na pot, angelj Gospodov pa se mu nasproti postavlja, ko jezdi na oslici; oslica spregovorí in angelj ga svarí.

1. In šli so dalje, in so šotorili na moabskih planjavah, unkraj Jordana, kjer je Jeriho.[1])

2. Ko je pa Balak, sin Seforjev, vse vidil, kar je Izrael storil Amorejcam,

---

29. v narodski pesmi nekiga amorejskiga pesnika.
30. vi zmagovavni Amorejci!
31. kjer kralj prebiva.
32. Vojska se je vzdignila iz Hesebona, premaganiga mesta. Preroki permerjajo vojsko z ognjem; glej Amos 1, 7. 10. 11. 12: 2, 2. 5. Iz. 47, 14. Jer. 48, 45.
33. Kralj Sehon je planil s svojo vojsko na véliko mesto Moabljanov, namreč Ar, ter ga je razdjal, in je nar lepši del moabske dežele v svojo oblast dobil.
34. Moabljane po Arnanovih višavah.
35. Kamos je bil malik Moabljanov. Bil je mende Moloku podoben. Gl. 3. Mojz. 18, 21.
36. Kamos, malik Moabljanov.
37. V hebrejskim: „*Streljali smo s pšicami vanje, pokončan je bil Hesebon do Dibona, vse smo razdjali do Nofe, ki je proti Medebi*“.
38. proti severju.
39. Kralj Og je bil tudi Amorejic. 5. Mojz. 3, 11.
1. v nekdanjim severnim delu moabske dežele. Gl. zgor. 21, 13.

3. in de so se ga Moabljani bali, in de niso zmožni njegovi sili se zoperstaviti,

4. je rekel madjanskim starašinam:[2]) Takó bo to ljudstvo potrebilo vse, ki prebivajo po naših pokrajinah, kakor pomuli vol travo do korenine. On je bil takrat kralj moabski.

5. Poslal je tedej sporočnikov do Balaama, sinú Beorjeviga, vedeževavca, ki je prebival zraven vode v deželi Amonovih sinov,[3]) de naj ga pokličejo in mu rečejo: Glej! ljudstvo je prišlo iz Egipta, ki je pokrilo poveršino zemlje, in se ustavilo meni nasproti; 5. Mojz. 23, 5. Joz. 24, 9.

6. pridi tedej in prekolni to ljudstvo; zakaj močnejši je ko jez; morebiti ga bom po tem mógel pobiti in pregnati iz svoje dežele; zakaj vem, de je blagoslovljen, kogar blagosloviš, in preklet, kogar prekolneš.[4])

7. In šli so starašini moabski in starašini madjanski, in so imeli plačilo za vedeževanje[5]) v rokah. In ko so bili prišli k Balaamu, in mu povedali vse besede Balakove;

8. je on odgovoril: Ostanite tukaj to noč, in vam bom povedal, kar koli mi bo rekel Gospod.[6]) Ko so per Balaamu ostali, je Bog prišel,[7]) in mu je rekel:

9. Kaj hočejo ti ljudje per tebi?

10. Odgovoril je: Balak, Seforjev sin, kralj Moabljanov, je poslal k meni,

11. rekoč: Glej! ljudstvo, ki je prišlo iz Egipta, je pokrilo poveršino zemlje; pridi, in ga prekolni, de bi ga kje mogel bojevaje pregnati.

---

2. Madjani so bili pastirsko ljudstvo, ki je živelo razkropljeno po raznih krajih. Nekaj jih je stanovalo blizo sinajske gore, nekaj med Moabljani, okrog nekiga mesta ob Arnonu, od kteriga mesta so se še ob času svetiga Hieronima vidile razvaline.

3. V hebrejskim: „*Poslal je sporočnikov do Bileama, sinú Beorjeviga, v Petoro, ki je per reki* (Evfratu), *v deželi njegoviga ljudstva*“ (v Sirii).

4. Vse ljudstva starih časov sploh so verovale v delavno moč blagoslova in prekletstva; zakaj ta moč se je razodevala v mnozih pergodbah.

5. V starih časih so imeli Jutrovci v navadi, le z darili se bližati imenitnim osebam.

6. Balaam je spoznal praviga Boga, in je bil deležen Božjiga razodenja, mende zato, ker je bil poklican, de bi tudi drugim ljudstvam imé Gospodovo oznanoval, in jih prihodnjiga odrešenja spominjal; zato ga sv. Avguštin in več druzih razlagovavcov po pravici imenujejo preroka Božjiga; ker je pa hudobno živel (2. Pet. 2, 15. Jud. 11.), in se je s tem satanu v oblast dal, je postal iz gorečnika za čast Božjo in za zveličanje svojiga ljudstva nasprotnik Božji (v. 12. 19. 21. 22.), hudičev pomagavec, in sovražnik Božjiga kraljestva na zemlji (Raz. 2, 14. Spod. 31, 8. 16: 25, 1.), ga veliko svetih očetov in razlagovavcov tudi po pravici imenujejo preroka satanoviga. De se mu je pa Bog potem, ko je že hudobno živel, še razodeval, se je zgodilo nekoliko zato, ker se ga je Bog hotel za svoje orodje poslužiti, kakor Bog večkrat tudi po nevrednih govori (Jan. 11, 51.), nekoliko pa zato, ker je morebiti hotel s to prečudno gnado njegovo hudobno serce omečiti in poboljšati.

7. Glej 4. Mojz. 12, 6. Job 33, 15—17: 1. Mojz. 20, 3.

12. In Bog je rekel Balaamu: Ne hôdi z njimi, in ne preklinjaj ljudstva; zakaj blagoslovljeno je.

13. In je zjutrej vstal, in je rekel pervakam: Pojdite v svojo deželo; zakaj Gospod mi je prepovedal iti z vami.

14. Pervaki so se vernili, in so rekli Balaku: Balaam ni hotel iti z nami.

15. On jih je zopet poslal še več in imenitnejših, kakor jih je bil poprej poslal.

16. In ko so bili prišli do Balaama, so rekli: To pravi Balak, Seforjev sin: Ne odlašaj priti k meni.

17. Perpravljen sim, te častiti, in kar boš hotel, ti bom dal; pridi, in prekolni to ljudstvo.

18. Balaam je odgovoril: Ako bi mi Balak dal svojo hišo polno srebra in zlata, bi ne mogel spremeniti besede Gospoda, svojiga Boga, de bi[8]) govoril več ali manj.[9]) Spod. 24, 13.

19. Prosim, de tudi to noč tukaj ostanete, de zamorem zvediti, kaj mi bo zopet Gospod odgovoril.

20. Bog je tedej prišel k Balaamu po noči, in mu je rekel: Ako so ti možje prišli tebe klicat, vstani in pojdi z njimi; vender pa le samo to stori, kar ti bom zapovedal.[10])

21. Balaam je zjutrej vstal, je osedlal svojo oslico, ter je šel z njimi.

22. In Bog se je razserdil.[11]) In angelj Gospodov se je vstopil na pot Balaamu nasproti, ki je na oslici jezdil, in je imel dva hlapca per sebi. 2. Petr. 2, 15.

23. Ko je oslica vidila stati angelja na potu s potegnjenim mečem, se je ognila s pota, ter je šla na polje. Ko jo je pa Balaam tepel, in jo je hotel zopet na pot perpeljati,

24. se je vstopil angelj[12]) v tesnobi med dva zidova, s kterima so bili vinogradi obdani.

25. Ko ga oslica vidi, se je pertisnila k steni, in je stisnila jezdicovo nogo. On pa jo je zopet pretepal.

26. In angelj je šel na še tesnejši kraj, kjer se ni mogla ogniti, ne na desno, ne na levo, in se ji je vstopil nasproti.

27. In ko je oslica vidila stati angelja, je padla pod jezdicovimi nogami; in on se je razserdil, ter jo je še bolj s palico po rebrih tolkel.

28. In Gospod je odperl oslici usta, ter je rekla:[13]) Kaj sim ti

---

8. V hebrejskim: „*de bi storil kaj majhniga ali veliciga*“.

9. Hinavske besede! Prim. v. 17. 19.

10. Bog pusti Balaama iti, ker sam hoče iti, kakor Bog človeka večkrat njegovi nespametni volji prepusti; vender pa vse takó oberne, de poslednjič doseže svoje svete namene. Bog perstavi: „*vender pa le samo to stori*“ i. t. d., to je, de blagosloviš, ne pa preklinjaš; zakaj to je zamogel Balaam iz Božje besede (v. 12.) posneti.

11. de je Balaam po svoji lastni volji ravnal, in si je mislil, Bog mu bo dovolil ljudstvo preklinjati, de bi njegovi lakomnosti in častiželjnosti ustregel.

12. nekoliko dalje na ozko pot.

13. Nad tem (de Bog da nespametni živini govoriti, desiravno ne razumé, kaj govorí) se je manj čuditi, kakor nad oslepljenjem in terdovratnostjo preroka

storila? zakaj me tepeš? glej! že vtretjič?

29. Balaam je odgovoril: [14]) Ker si zaslužila, in me zasramovala; o de bi imel meč, kar ubil bi te!

30. Oslica je rekla: Ali nisim tvoje živinče, ktero si vselej jezdaril do današnjiga dneva? Povej, kdaj sim ti kaj taciga storila? On pa je rekel: Nikoli ne.

31. In Gospod je berž odperl oči Balaamu, ter je vidil angelja stati na potu s potegnjenim mečem, ter je padel na zemljo, [15]) in ga je častil.

32. Angelj mu je rekel: Zakaj že vtretjič tepeš svojo oslico? Jez sim prišel, tebi nasprotvat, ker tvoja pot je krivična, in je meni nasprotna. [16])

33. In ko bi se ne bila oslica s pota obernila, in meni ne odjenjala, ko sim nasproti stal, bi bil tebe umoril; ona pa bi živela. [17])

34. Balaam je rekel: Grešil sim, [18]) ker nisim vedil, de si se mi ti ustavljal nasproti; zdaj pa, če ti ni všeč, de grem, se bom vernil. [19])

35. Angelj je rekel: Pojdi z njimi in varuj se kaj druziga govoriti, kakor kar ti bom ukazal. Šel je tedej s pervaki.

36. Ko je Balak to slišal, mu je šel naproti do mesta Moabljanov, ktero je na zadnjih arnonovih pokrajinah.

37. In je rekel Balaamu: Poslal sim sporočnikov, te poklicat; zakaj nisi precej prišel k meni? ti mar ne morem plačati pota?

38. Uni mu je odgovoril: Glej, tukaj sim; ali bom mogel kaj druziga govoriti, kakor kar mi je dal Bog v usta?

39. Tedej sta skupej šla, in prišla v mesto, [20]) ktero je bilo na zadnjih pokrajinah njegoviga kraljestva.

40. In Balak [21]) je zaklal volov in ovac, in je Balaamu in pervakam, ki so bili z njim, poslal darov. [22])

Balaama, pravi sveti Avguštin. Gl. 2. Pet. 2, 16. Po besedah svetiga Petra katoliški kristjan ne more dvomiti, de je oslica zares govorila, in de torej Balaam ni bil, kakor nekteri novejši razlagovavci terdijo, po prazni domišljii v ti reči sam zmoten.

14. Balaam je bil takó razkačen in je takó močno hrepenel k Balaku priti, de ga čudež ni prestrašil in je velikoveč takó odgovoril, kakor bi bil kak človek z njim govoril (Avg.).

15. iz strahu, ker se je smerti bal.

16. ker si se ne le svojeglavno, ampak tudi z mislijo, Božje ljudstvo preklinjati, na njo podal.

17. Kakor rabinci pravijo, je po tem govorjenji oslica poginila.

18. nad svojo živino, ker sim jo pretepal.

19. To je vedil (po v. 12. 32.), in vender še vpraša; on je tedej hotel iti, in zato ga Bog pusti iti.

20. V hebrejskim: „*v mesto Kirjat-Husot*“, ki je bilo na zadnjih pokrajinah njegove dežele.

21. V hebrejskim: „*je daroval*“ svojimu maliku, Kamosu. Gl. zgor. 21, 29.

22. darovaniga mesa. Gl. Raz. 2, 14.

41. Ko se je pa storilo jutro, ga je peljal na višave Baalove,[23] in je pregledal zadnji del ljudstva.[24]

XXIII. Poglavje.

Balaam ne preklinja Izraelcov, ampak blagoslavlja jih.

1. In Balaam je rekel Balaku: Naredi mi tukej sedem altarjev, in perpravi ravno toliko telet in toliko ovnov.[1]

2. In ko je bil storil po Balaamovi besedi, sta skupej položila na vsak altar tele in ovna.

3. In Balaam je rekel Balaku: Postoj nekoliko časa per svoji žgavni daritvi, de grem, ako me morebiti Gospod sreča, in kar koli bo on ukazal, ti bom povedal.

4. In ko je bil naglo[2] odšel, ga je Gospod srečal. In Balaam mu je rekel: Sedem altarjev sim postavil, in na vsaciga sim položil tele in ovna.[3]

5. Gospod pa mu je položil besedo v usta, in je rekel: Verni se k Balaku, in tole govôri.

6. Vernil se je, in je najdel Balaka stati zraven svoje žgavne daritve, in vse pervake Moabljanov.

7. In on je začel svoj govor,[4] ter je rekel: Iz Arama,[5] z jutrovih gorá, me je poklical Balak, kralj Moabljanov, ter je rekel: Pridi, in preklinjaj Jakopa; hiti in rôti Izraela.

8. Kakó bom preklinjal, kogar Bog ne preklinja? Kako bom rotil, kogar Bog ne rotí?

9. Z nar višiga pečevja ga vidim,[6] in s hribov ga ogledujem. To ljudstvo bo posebej prebivalo,[7] in ne bo šteto med narode.

10. Kdo zamore razšteti prah Jakopov,[8] in vediti število Izraelove rodovine? Umerje naj moja duša smerti pravičnih,[9] in moje poslednje bodi njihovimu enako!

---

23. kjer so Baalu darovali. Baal (gospod) je splošno imé vsih tistih malikov, v kterih so solnce ko rodivno in živilno natorsko moč častili. Tudi Kamos je bil tak malik.

24. t. j., vse ljudstvo. Gl. spod. 23, 13. Po greški prestavi in drugih je le en del ljudstva pogledal.

1. v dar pravimu Bogu, varhu Izraelcov, kteriga sta hotla Balaam in Balak z daritvami nakloniti, de bi prekletstvo dovolil.

2. V hebrejskim: „*In je šel na hrib*“ i. t. d. Drugi drugači prestavljajo.

3. bodi tedej nagnjen mojimu namenu.

4. V hebrejskim: „*mašal*“, „prilika“, „pripovest“, ktera zraven tega, kar naj popred pove, še nekaj druziga pomeni in pove.

5. iz Mezopotamije mi je rekel priti Balak.

6. zverh skalovja vidim izraelsko ljudstvo.

7. se ne bo zmešalo z drugimi narodi.

8. Glej 1. Mojz. 13, 16.

9. pravih Abrahamovih otrók, pravih vernih. Želel je z njimi srečno umreti, pa ni hotel, kakor oni, pravično živeti (Ps. 36, 37.).

11. In Balak je rekel Balaamu: Kaj je to, kar delaš? Poklical sim te, de bi preklinjal moje sovražnike; in ti jih nasproti blagoslavljaš.

12. On mu je odgovoril: Ali morem kaj druziga govoriti, kakor kar mi je Gospod ukazal?

13. Balak je tedej rekel: Pojdi z menoj na drugi kraj, od kodar le del Izraela vidiš, vsiga[10]) pa ne moreš viditi; od ondod ga preklinjaj.

14. In ga je peljal na visok kraj,[11]) verh gore Fasge, in Balaam je postavil sedem altarjev, in verh vsaciga sta položila tele in ovna;

15. in je rekel Balaku: Stoj tukaj per svoji žgavni daritvi; de grem jez naproti *(Gospodu)*.

16. In ko mu je bil Gospod naproti prišel, in mu dal besedo v usta, mu je rekel: Verni se k Balaku, in mu tole povej.

17. In se je vernil, in ga je najdel stati zraven svoje žgavne daritve, in pervake Moabljanov z njim. In Balak mu je rekel: Kaj je Gospod govoril?

18. On pa je začel svoj govor, ter je rekel: Stoj, Balak, in čuj, poslušaj, sin Seforjev!

19. Bog ni ko človek, de bi lagàl; tudi ne ko sin človekov, de bi se spremenil.[12]) Rekel je tedej, in bi ne storil? Govoril je, in bi ne spolnil?

20. Blagoslovit sim poklican, blagoslova ne morem zaderževati.

21. V Jakopu ni malika, in v Izraelu ni viditi malikove podobe.[13]) Gospod, njegov Bog, je z njim, in trobentanje kraljeve zmage je v njem.[14])

22. Bog ga je izpeljal iz Egipta, njega moč je enaka nosorogovi.[15]) Spod. 24, 8.

23. V Jakopu ni vraže, ne vedeževanja v Izraelu. Ob svojim času se bo pravilo Jakopu in Izraelu, kaj bo storil Bog.[16])

24. Glej! ljudstvo bo ko levnja vstalo, in se kakor lev vzdignilo; ne bo se uleglo, dokler ropa ne požre, in kervi pobitih ne popije.[17])

25. In Balak je rekel Balaamu: Ne preklinjaj ga, pa ga tudi ne blagoslavljaj.[18])

---

10. ki te je popred takó močno vnel.
11. V hebrejskim: „*na stražnico*“, kjer so čuvaji na straži. Gl. Iz. 21, 11.
12. V hebrejskim: „*de bi se kesal*“. S tem Balaam sam nad seboj sodbo izreče; gl. zgor. 22, 12. 19.
13. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Ne ugleda hudobije nad Jakopam, in ne vidi krivice nad Izraelam*“, to je, malikovanja; kakó bi jih tedej smel preklinjati?
14. V hebrejskim: „*trobenten glas njegoviga kralja* (veselo vpitje zavoljo njegoviga kralja) *je med njim*“. Njih Bog je njih kralj, in njemu samimu razodevajo veselje. Gl. 1. Kralj. 10, 24: 2. Kralj. 15, 10.
15. „*Vosorog*“ je velika žival, slonu podobna, z rogam na nosu. V hebrejskim: „*njegov tek je kakor* (tek) *bivolov*“ (divjiga bika), to je, on brez zaderžka svoje sovražnike pred seboj podí in jih pobija.
16. Izraelci ne potrebujejo vražarjev; zakaj Bog jim po pravih prerokih od časa do časa razodeva prihodnje rečí.
17. Glej 1. Mojz. 49, 9.
18. Ako jih nočeš preklinjati, jih pa saj ne blagoslavljaj.

26. In on je rekel: Ali ti nisim pravil, de bom storil, kar koli mi bo Bog ukazal?

27. In Balak mu je rekel: Pojdi, in popeljem te na drugi kraj, ako bi morebiti Bogu dopadlo, de jih od ondod preklinjaš.

28. In ga je peljal verh hriba Fogora, kteri proti pušavi gleda,

29. in Balaam mu je rekel: Postavi mi tukaj sedem altarjev, in oskerbi toliko telet, in ravno toliko ovnov.

30. Balak je storil, kakor je Balaam rekel; in je položil na sleherni altar tele in ovna.

XXIV. Poglavje.

Balaam še dalje blagoslavlja Izraelce, in jim prerokuje srečo; napoveduje prihod Kristusov in pokončanje mnozih narodov.

1. In ko je Balaam vidil, de Bogu dopade, ker blagoslavlja Izraela, ni šel, kakor je poprej hodil iskat prerokovanja; temuč je obernil svoj obraz proti pušavi,

2. in ko je vzdignil oči, je vidil Izraela prebivati v šotorih po svojih rodovih; in Božji duh je vanj prišel,

3. ter je začel svoj govor, in je rekel:[1]) Balaam, Beorjev sin, govorí; govorí človek, kteriga oči so zaperte;[2])

4. govorí poslušavec besede Božje, ki vidi perkazen Vsigamogočniga, ki pade, in se mu takó oči odpró.[3])

5. Kakó lepi so tvoji šotori, o Jakop! in tvoje prebivališa, o Izrael!

6. kakor gojzdnate doline,[4]) kakor namočeni verti zraven potokov, kakor šotori, ki jih je Bog postavil,[5]) kakor cedrove drevesa blizo vodá.

7. Tekla bo voda iz njegoviga vedra,[6]) in njegovo seme bo v veliko vodá.[7]) Njegov kralj bo zaveržen[8]) zavoljo Agaga,[9]) in vzeto mu bo kraljestvo.[10])

8. Bog ga je iz Egipta izpe-

1. Ko prerok spozná, de mu Bog ne dovoli preklinjati ljudstva, mu ni bilo več treba v samoti perpravljati svojiga duha, temuč se je precej zamaknil per pogledu Božjiga ljudstva.
2. ki prihodnosti ne vidi, ako mu Bog oči ne odpre.
3. ki se zamakne, ker ga zapusté vsi zunanji počutki, in se mu odpró dušne očí, de vidi prihodnje rečí. Gl. 1. Kralj. 19, 24.
4. V hebrejskim: *„kakor razprosterte doline“*.
5. V hebrejskim: *„kakor alovne drevesa, ki jih je Gospod zasadil“*.
6. iz njegovih očetov, ktere prerok vedru primerja (gl. Pregov. 5, 15—18. Iz. 48, 1: 51, 1.), bo izviral obiln zarod. Prim. 2. Kralj. 24, 9.
7. njegoviga zaroda, Izraelcov, bo brez števila veliko, kakor veliko vodá. Prim. Raz. 17, 15.
8. kralj Savel bo zaveržen.
9. zavoljo kralja Amalekičanov, ker mu je bil zanesel. Gl. 1. Kralj. 15, 23.
10. ter bo Davidu podeljeno. V hebrejskim se zadnja polovica te verste bere: *„Njegov kralj bo viši, kakor Agag, in njegovo kraljestvo se bo povzdignilo“*.

ljal, njega moč je enaka nosorogovi.[11]) Požerli bodo narode, svoje sovražnike, in razterli bodo njih kosti, in s pšícami prebodli. Spred. 23, 22.

9. Ko se uleže, spí kakor lev in kakor levnja, ktere se ne upa nihče zbuditi.[12]) Kdor te bo blagoslovil, bo tudi sam blagoslovljen; kdor te bo preklinjal, bo sam preklet.[13])

10. In Balak se je razserdil nad Balaamam, in je z rokami plosknil, ter je rekel: Moje sovražnike preklinjat sim te poklical, in ti si jih nasproti že trikrat blagoslovil.

11. Verni se v svoj kraj. Sklenil sim bil sicer, te visoko počastiti, pa Gospod ti je vzel namenjeno čast.

12. Odgovoril je Balaam Balaku: Ali nisim povedal tvojim sporočnikam, ki si jih bil k meni poslal:

13. Ako bi mi dal Balak svojo hišo polno srebra in zlata, bi ne mogel premeniti besede Gospoda, svojiga Boga, de bi kaj dobriga ali hudiga izgovoril iz svojiga serca; temuč kar Gospod poreče, to bom govoril. Spred. 22, 18.

14. Vender gredé k svojimu ljudstvu ti dam svèt, kaj naj storí tvoje ljudstvo temu ljudstvu poslednji čas.[14])

15. Tedej je začel svoj govor, ter je zopet rekel: Govorí Balaam, Beorjev sin; govorí človek, kteriga oči so zaperte;

16. govorí poslušavec besede Božje, kteri vé nauk nar Višiga, in vidi perkazni Vsigamogočniga, ki pade in ima odperte oči.

17. Vidil ga bom, tode ne zdaj; gledal ga bom, tode ne blizo. **Zvezda** izhaja iz Jakopa, in žezlo se vzdiguje iz Izraela; in udaril bo moabske vojvode, in pokončal bo[15]) vse Setove sinove.[16]) Mat. 2, 2.

18. Edomsko[17]) bo njegova lastnina,[18]) in Seirsko bo v de-

---

11. V hebrejskim: „*njegov tek je kakor bivolov*“, divjiga bika.
12. Glej 1. Mojz. 49, 9.
13. Glej 1. Mojz. 27, 29.
14. To se nazéra na Balaamov svèt (pogl. 31, 16.), naj bi Izraelce v nečistost in malikovanje zapeljali, de bi bili oslabljeni in od svojiga Boga zapušeni. V hebrejskim se pa ta versta takole bere: „*In glej, zdaj grem k svojimu ljudstvu. Pridi pa, de ti oznanim, kaj bo to ljudstvo storilo tvojimu ljudstvu v poznejših časih*“.
15. V hebrejskim: „*in pokončá vse sinove napuha*“. Drugi drugači.
16. Vidim vélikiga zmagovavca iz Jakopoviga rodú, pa bo še le v poznejših časih prišel, in bo kraljestvo Moabljanov razdjal. David je v djanji spolnil (2. Kralj. 8, 2.) to prerokovanje, ktero pa tudi zadeva prihodnjiga Mesija, Jezusa Kristusa, kteriga predpodoba je bil David, kar zlasti pomenite tehtni besedi „*zvezda*“, in „*žezlo*“ (kraljeva palica), s kterima se v svetim pismu večkrat Mesija zaznamnja. Iz. 11, 1. Ps. 2, 9. Mat. 2, 2. Razod. 22, 16.
17. Idumea, njé nar starji imé je bilo Seir. Gl. 1. Mojz. 36, 21.
18. si bo podvergel (Gl. 3. Kralj. 11, 15. 16.). Tudi Jezus Kristus je premagal Edoma (podobo posvetno mislečiga človeštva), akoravno je iz te zmage ranjen šel (gl. Iz. 63, 1.); zakaj v njem je bilo zaterto staro posvetno človeštvo, in je vstalo novo nebeško v resnici in pravici.

lež svojim[19]) sovražnikam; Izrael pa se bo junaško obnašal.

19. Iz Jakopa bo prišel, kteri bo gospodoval, in bo pokončal ostanke mesta.[20])

20. In ko je vidil Amaleka,[21]) je začel govor, ter je rekel: Pervak[22]) narodov je Amalek, njegov konec je pokončanje.[23])

21. Tudi je vidil Kineja,[24]) in je začel govor, ter je rekel: Tvoje prebivališe je sicer močno; pa ako si tudi postaviš na skalo svoje gnjezdo,

22. in bi bil izvoljen iz rodu Kinoviga,[25]) kakó dolgo boš ostal? Zakaj Asur te bo vjel.[26])

23. In je začel govor, ter je zopet rekel: Oh! kdo bo živel, ko bo Bog to storil?[27])

24. Prišli bodo na ladjah iz Italije,[28]) premagali bodo Asirjane,[29]) in Hebrejce bodo pokončali;[30]) na zadnje pa bodo tudi sami poginili.[31]) Dan. 11, 30.

25. In Balaam se je vzdignil, ter se je vernil v svoj kraj; tudi Balak se je vernil po potu, po kterim je bil prišel.

XXV. Poglavje.

Izraelci se dajo Moabljanam zapeljati v nečistost in malikovanje; zavoljo tega Bog zapové njih poglavarje obesiti in hudobneže pomoriti. Finees se vname zoper nečistnika in ji prebode; zavoljo njega se jeza Božja utolaži, morija neha, in Bog da njemu in njegovimu zarodu duhovstvo za vselej. Bog ukaže Madjane pokončati.

---

19. Seirovim sovražnikam, namreč Izraelcam v delež.
20. kar jih bo iz mest ušlo, jih bo popolnama pokončal. Gl. 3. Kralj. 11, 15. 16. Tudi Kristus je pokončal vse ostale hudobneže po mestih neverskih kraljestev, malikovavske in druge gnusobe zlasti v Rimu; on pokončuje in bo pokončal vse, kar je keršanski veri nasprotno; zakaj vsaka prazna vera in vraža mora zginiti pred njim, Solncam pravice.
21. pastirsko ljudstvo na jugozahodnji strani Edomskiga.
22. to je, prav staro ljudstvo so Amalečani. Gl. 1. Mojz. 14, 7.
23. s silo bo ukončano. Gl. 2. Mojz. 17, 14: 1. Kralj. 15, 8.
24. kananejsko ljudstvo (1. Mojz. 15, 19.), ki je prebivalo per Amalečanih po skalnatih gorah. Gl. 1. Kralj. 15, 6. Nekaj se jih je Izraelcam pridružilo, ter so z njimi šli v kanansko deželo. Gl. Sod. 1, 16.
25. V hebrejskim: „*Vender bo sežgano* (gnezdo), *o Kajn!*“ Kajn je očak Kinejev.
26. z drugimi Arabci vred. Gl. Jer. 25, 24.
27. kdo bo te kazni Božje poznejših časov doživel in preživel?
28. V hebrejskim: „*iz Kitim*“, to je, iz otokov in primorskih krajev proti zahodu, k kterim se zlasti štejejo Italija, Greško, Macedonija. 1. Mojz. 10, 4. Eceh. 27, 6: 1. Mak. 1, 1: 8, 5.
29. Aleksander je prišel iz Macedonije, in je premagal Perzijane, ki so Asirjane ali Kaldejce premagali, in so namesto njih deleč po svetu gospodovali.
30. Tit je prišel iz Italije, je razdjal Jeruzalem in je pokončal judovsko kraljestvo.
31. Rimljani bodo po ljudstvih, ki bodo od severja perderle, pokončani.

1. Ta čas pa je Izrael prebival v Setimah,[1]) in ljudstvo je nečistovalo z moabskimi hčerami, Joz. 3, 1.

2. ktere so jih vabile k svojim daritvam. Oni pa so jedli, in molili njih bogove.

3. In Izrael se je Beelfegorju udal;[2]) in Gospod se je razserdil, Joz. 22, 17. Ps. 105, 28. Skr. raz. 2, 14.

4. in je rekel Mojzesu: Vzemi vse pervake ljudstva,[3]) in obesi jih proti solncu[4]) na vislice, de se moj serd verne od Izraela. 5. Mojz. 4, 3.

5. In Mojzes je rekel Izraelovim sodnikam: Vsakteri umori svoje bližnje,[5]) ki so se Beelfegorju udali. 2. Mojz. 32, 27.

6. In glej! nekdo zmed Izraelovih otrók[6]) je šel vpričo svojih bratov k madjanski nečistnici,[7]) de je vidil Mojzes in vsa množica Izraelovih otrók, ki so jokali pred šotorovimi vratmi.[8])

7. Ko je to vidil Finees, sin Eleazarja, sinu Arona, duhovna, se je vzdignil zmed množice, in je popadel sulico, Ps. 105, 30: 1. Mak. 2, 26: 1. Kor. 10, 8.

8. in šel za izraelskim možem v hram, in je oba prebódel, namreč moža in ženo, na rodivnih udih. In nadloga je nehala med Izraelovimi otroci.[9])

9. In bilo je pomorjenih[10]) štiri in dvajset tavžent móž.[11])

10. In Gospod je rekel Mojzesu:

11. Finees, sin Eleazarja, sinu Arona, duhovna, je odvernil moj serd od Izraelovih otrók; zakaj z mojo gorečnostjo se je vnel zoper njé, de nisim sam potrebil Izraela v svojim serdu.

12. Torej mu reci: Glej! dam

---

1. v poslednjim stanišu, preden so šli čez Jordan, ki se je tudi Abelsatim imenovalo. Spod. 33, 49.
2. Po Balaamovim svetu so Moabljani zapeljali Izraelce v nečistost in malikovanje. Glej spod. 31, 16. razl. 5. Beelfegor ali Baalfegor je bil malik nečistosti, ki so ga z uganjanjem nečistosti častili. Pred ko ne, je pomenil solnce ko rodivno natorsko moč. Njegovi častivci so nosili v znamnje svoje vdanosti preveze okoli glave.
3. ki so se pregrešili z malikovanjem, ali pa so krivi bili, de je ljudstvo malikovalo.
4. dokler je še dan, do solnčniga zahoda. Gl. 5. Mojz. 21, 22. 23. Nekdaj so hudodelnike nar popred s kamnjem pobili, potem pa so jih v osramotenje na stebre obesili.
5. svoje zadolžene ljudí, ki so njegovi sodbi podverženi. Tudi je Bog ljudstvo s kugo kaznoval. Gl. v. 8. Ps. 105, 29.
6. Zambri, pervak, iz Simeonoviga rodú. Gl. v. 14.
7. V hebrejskim: *„in je perpeljal k svojim bratam Madjanko vpričo Mojzesa“* i. t. d.
8. zavoljo kuge, ki je morila ljudstvo.
9. zakaj ljubezen pokrije obilno grehov, kar tudi tukej veljá. 1. Pet. 4, 8. Finees je imel pravo ljubezen do Boga, ker njegova ljubezen je imela ognjeno gorečnost, ki kaznuje, de boljša (Avg.).
10. s kugo pokončanih, obešenih in pomorjenih (v. 4. 5.).
11. Po 1. Kor. 10, 8. jih je umerlo 23,000, ker blezo le od tistih govori, ktere je kuga pomorila.

mu mir[12]) svoje zaveze. Sir. 45, 28. 30: 1. Mak. 2, 54.

13. In per njem in njegovim zarodu bodi večna zaveza duhovstva;[13]) ker se je vnel za svojiga Boga, in je očistil hudobijo Izraelovih otrók.

14. Bilo je pa imé izraelskimu možu, ki je bil umorjen z Madjanko vred, Zambri, sin Salutov, vojvoda iz rodovine in rodú Simeonoviga.

15. Madjanska ženska pa, ki je tudi bila umorjena, se je imenovala Kozbi, hči Surjeva, nar imenitnišiga pervaka Madjanov.

16. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

17. Madjani naj občutijo, de ste sovražniki, le pobite jih; Spod. 31, 2.

18. ker so tudi oni sovražno z vami ravnali, in so vas z zvijačo zapeljali po maliku Fogorji, in po svoji sestri Kozbi, hčeri madjanskiga vojvoda, ktera je bila umorjena dan nadloge zavoljo malikovanja s Fogorjem.

XXVI. Poglavje.

Mojzes in Eleazar še enkrat preštejeta ljudstvo po Božjim povelji.

1. Ko je bila kri hudodelnikov prelita,[1]) je Gospod rekel Mojzesu in Eleazarju, Aronovimu sinu, duhovnu:

2. Preštejta vso množico Izraelovih otrók od dvajsetih let in čez po njih hišah in rodovinah, vse, ki zamorejo iti na vojsko. Spred. 1, 2. 3.

3. Govorila sta tedej Mojzes in Eleazar, duhoven, na moabskih planjavah ob Jordanu, Jerihi nasproti, njim, ki so bili

4. dvajset let in čez stari, kakor je bil Gospod ukazal, in njih število je letó:[2])

5. Ruben, pervorojeni Izraelov. Njegov sin je bil Henoh, od kteriga je rodovina Henohovih, in Falu, od kteriga je rodovina Falutovih; 1. Mojz. 46, 9: 2. Mojz. 6, 14: 1. Kron. 5, 3.

6. in Hesron, od kteriga je rodovina Hesronovih, in Harmi, od kteriga je rodovina Harmijevih.

7. To so rodovine iz Rubnoviga rodú; njih število je bilo najdeno tri in štirdeset tavžent sedem sto in trideset.

8. Sin Falutov je bil Eliab.

9. In njegovi sinovi so bili Namuel, in Datan, in Abiron. Letá sta Datan in Abiron, per-

12. milost, gnado svoje zaveze.

13. bo zmirej duhovsko službo opravljal. Prim. 1. Kralj. 2, 30. i. d.

1. V hebrejskim: „*po morii je Gospod*“ i. t. d.

2. V hebrejskim 3. in 4. versta: „*In Mojzes in Eleazar, duhoven, sta jim govorila na moabskih planjavah, ob Jordanu, Jerihi nasproti, in sta rekla: Štejejo naj se od dvajsetiga leta in čez ravno takó, kakor je Gospod zapovedal Mojzesu in Izraelovim sinovam, ki so bili prišli iz Egipta*“ (zgor. 1. pogl.). Šteli so jih zavoljo razdeljenja dežele Gl. v. 53. i. d.

vaka ljudstva, ki sta se vzdignila zoper Mojzesa in Arona v Koretovim puntu, kadar so se spuntali zoper Gospoda, Zgor. 16, 1. 2.

10. in je zemlja odperla svoje usta in je požerla Koreta, in jih je prav veliko umerlo, ko je ogenj sežgal dve sto in petdeset móž. In velik čudež se je bil zgodil,

11. de, ko je Kore poginil, niso poginili njegovi sinovi.[3])

12. Simeonovi sinovi po svojih rodovinah so bili Namuel, od kteriga je rodovina Namuelovih; Jamin, od kteriga je rodovina Jaminovih; Jahin, od kteriga je rodovina Jahinovih;

13. Zare, od kteriga je rodovina Zarejevih; Savel, od kteriga je rodovina Savlovih.[4])

14. To so rodovine iz Simeonoviga rodú, kterih vsih število je bilo dva in dvajset tavžent in dve sto.

15. Gadovi sinovi po svojih rodovinah so bili: Sefon, od kteriga je rodovina Sefonovih; Agi, od kteriga je rodovina Agijevih; Suni, od kteriga je rodovina Sunijevih;

16. Ozni,[5]) od kteriga je rodovina Oznijevih; Her, od kteriga je rodovina Herjevih;

17. Arod, od kteriga je rodovina Arodovih; Ariel, od kteriga je rodovina Arielovih.

18. To so Gadove rodovine, kterih vse število je bilo štirdeset tavžent pet sto.

19. Judova sinova sta bila Her in Onan, ktera oba sta umerla v kananski deželi. 1. Mojz. 38, 3. 4.

20. In Judovi sinovi[6]) po svojih rodovinah so bili Sela, od kteriga je rodovina Selatovih; Fares, od kteriga je rodovina Faresovih; Zare, od kteriga je rodovina Zarejevih.

21. Faresovi sinovi pa so bili: Hesron, od kteriga je rodovina Hesronovih; in Hamul, od kteriga je rodovina Hamulovih.

22. To so Judove rodovine, kterih vse število je bilo šest in sedemdeset tavžent pet sto.

23. Isaharjevi sinovi po svojih rodovinah so bili: Tola, od kteriga je rodovina Tolatovih; Fua, od kteriga je rodovina Fuatovih,

24. Jasub,[7]) od kteriga je rodovina Jasubovih; Semran, od kteriga je rodovina Semranovih.

25. To so Isaharjeve rodovine, kterih število je bilo štiri in šestdeset tavžent tri sto.

26. Zabulonovi sinovi po svojih rodovinah so bili: Sared, od kteriga je rodovina Saredovih; Elon, od kteriga je rodovina Elonovih; Jalel, od kteriga je rodovina Jalelovih.

27. To so sorodovine Zabulonove, kterih število je bilo šestdeset tavžent pet sto.

28. Jožefova sinova po svojih rodovinah: Manase in Efrajm.

---

3. Koretovi sinovi niso bili pokončani. Gl. zgor. 16, 32.
4. Ahod (1. Mojz. 46, 10.) se tukaj ne imenuje, mende zato, ker je njegov zarod pomerl.
5. V 1. Mojz. 46, 16. se imenuje Esebon.
6. drugi Judovi sinovi.
7. 1. Mojz. 46, 13. se imenuje Job. Obe imeni pomenite: Spreobernjenec.

29. Od Manaseta je prišel Mahir, od kteriga je rodovina Mahirjevih. Mahir je rodil Galaada, od kteriga je rodovina Galaadovih. Joz. 17, 1.

30. Galaadovi sinovi so bili: Jezer, od kteriga je rodovina Jezerjevih; in Helek, od kteriga je rodovina Helekovih;

31. in Asriel, od kteriga je rodovina Asrielovih; in Sehem, od kteriga je rodovina Sehemovih,

32. in Semída, od kteriga je rodovina Semidovih; in Hefer, od kteriga je rodovina Heferjevih. Spod. 27, 1.

33. Hefer pa je bil oče Salfaada, kteri ni imel sinov, ampak le hčere, kterih imena so té: Maala, in Noa, in Hegla, in Melka in Tersa.

34. To so Manasetove rodovine, in njih število dva in petdeset tavžent sedem sto.

35. Efrajmovi sinovi pa so bili po svojih rodovinah leti: Sutala, od kteriga je rodovina Sutalatovih; Beher, od kteriga je rodovina Beherjevih; Tehen, od kteriga je rodovina Tehenovih.

36. Dalje je bil sin Sutalov Heran, od kteriga je rodovina Heranovih.

37. To so rodovine Efrajmovih sinov, kterih število je bilo dva in trideset tavžent pet sto.

38. Tí so Jožefovi sinovi po svojih rodovinah. Benjaminovi sinovi po svojih sorodovinah so bili: Bela, od kteriga je rodovina Belovih; Asbel, od kteriga je rodovina Asbelovih; Ahiram, od kteriga je rodovina Ahiramovih;

39. Sufam, od kteriga je rodovina Sufamovih; Hufam, od kteriga je rodovina Hufamovih.[8])

40. Sinova Belatova sta bila: Hered in Noeman. Od Hereda je rodovina Heredovih; od Noemana rodovina Noemanovih.

41. To so Benjaminovi sinovi po svojih rodovinah, kterih število je bilo pet in štirdeset tavžent šest sto.

42. Danovi sinovi po svojih rodovinah so bili: Suham, od kteriga je rodovina Suhamovih. To so Danove rodovine po svojih družinah.

43. Vsi so bili Suhamovi, in njih število je bilo štiri in šestdeset tavžent in štiri sto.

44. Aserjevi sinovi po svojih rodovinah so bili: Jemna, od kteriga je rodovina Jemnatovih; Jesui, od kteriga je rodovina Jesuitovih; Berie, od kteriga je rodovina Berietovih.

45. Sinova Berietova: Heber, od kteriga je rodovina Heberjevih; in Melhiel, od kteriga je rodovina Melhielovih.

46. Aserjevi hčeri pa je bilo imé Sara.

47. To so Aserjeve rodovine, in njih število tri in petdeset tavžent štiri sto.

48. Neftalijevi sinovi po svojih rodovinah so bili: Jesiel, od kteriga je rodovina Jesielovih; Guni, od kteriga je rodovina Gunijevih;

49. Jeser, od kteriga je rodovina Jeserjevih; Selem, od kteriga je rodovina Selemovih.

50. To so rodovine Neftalijevih sinov po svojih družinah, in njih

8. Pet Benjaminovih sinov (gl. 1. Mojz. 46, 21.), kterih tukej manjka, je mende brez zaroda pomerlo.

število pet in štirdeset tavžent štiri sto.

51. To je število Izraelovih otrók, ki so bili prešteti, šest sto in en tavžent sedem sto in trideset.

52. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

53. Tem naj se razdeli dežela v njih posestva po številu imén.[9])

54. Tem, kterih je več, daj veči del; in tem, kterih je manj, manjši;[10]) slehernimu, kakor so bili zdaj razšteti, naj se da delež;

55. tode po vadljanji naj se razdeli dežela rodovam in rodovinam.[11])

56. Kar koli se po vadljanji perméri, to naj imajo, kterih je ali več ali manj.

57. To je pa število Levijevih sinov po njih rodovinah: Gerson, od kteriga je rodovina Gersonovih; Kaat, od kteriga je rodovina Kaatovih; Merari, od kteriga je rodovina Merarijevih. 2. Mojz. 6, 16.

58. Levijeve rodovine so té:[12]) rodovina Lobnijeva, rodovina Hebronijeva,[13]) rodovina Moholijeva,[14]) rodovina Musijeva,[15]) rodovina Koretova.[16]) Kaat pa je rodil Amrama,

59. kteri je imel ženo Johabedo, hčer[17]) Levijevo, ktera mu je bila rojena v Egiptu; letá je rodila Amramu, svojimu možu, sinova Arona in Mojzesa in nju sestro Marijo.

60. Od Arona so prišli Nadab, in Abiu, in Eleazar, in Itamar;

61. zmed kterih sta umerla Nadab in Abiu, ko sta darovala ptuj ogenj pred Gospodam.[18]) 3. Mojz. 10, 1. Zgor. 3, 4: 1. Kron. 24, 2.

62. In bilo je vsih,[19]) ki so bili razšteti, tri in dvajset tavžent moškiga spola, kar jih je bilo mesec starih in čez; zakaj oni niso bili šteti med Izraelovimi otroci, in njim ni bil dan delež z unimi vred.

63. To je število Izraelovih otrók, ki so bili popisani od Mojzesa in Eleazarja, duhovna, na moabskih planjavah ob Jordanu, Jerihi nasproti.

64. In med njimi ni bilo nobeniga tistih, ki so bili poprej[20]) šteti po Mojzesu in Aronu v sinajski pušavi. 1. Kor. 10, 5.

65. Zakaj Gospod je bil pred povedal, de bodo vsi umerli v pušavi. In nobeden ni ostal zmed njih, kakor Kaleb, Jefonetov sin, in Jozue, Nunov sin.[21]) Zgor. 14, 23. 24.

---

9. po številu njih rodov.
10. slehernimu rodu naj se veči ali manjši delež da po številu njegovih ljudi.
11. Vadljanje naj nekoliko določi kraj v deželi, kteriga bo dobil ta ali uni rod s svojimi družinami.
12. té rodovine so Levijeve memo že v 57. versti opomnjenih.
13. memo Gersonovih, gl. zgor. 3, 21.
14. memo Kaatovih, gl. zgor. 3, 27.
15. memo Merarijevih, gl. zgor. 3, 20.
16. Kore gre po 1. Kron. 6, 22. k Kaatovim; Kaatov pervorojeni je bil Amram.
17. vnuknjo ali prevnuknjo. Gl. 2. Mojz. 2, 1: 6, 20.
18. Glej 3. Mojz. pogl. 10.
19. vsih levitov zmed naštetih.
20. Glej zgor. pogl. 1. in 3.
21. Le dva moža sta prišla skozi pušavo v obljubljeno deželo. Veliko je poklicanih, malo izvoljenih! Čujte in molite!

XXVII. Poglavje.

Postava zastran dedšine zlasti hčerá, kterih očetje so brez sinov umerli. Bog izvoli Jozueta za Mojzesoviga naslednika, kteri naj bi ljudstvo peljal v obljubljeno deželo.

1. Perstopile so pa hčere Salfaada, sinu Heferja, sinu Galaada, sinu Mahirja, sinu Manaseta, kteri je bil sin Jožefov, in njih imena so bile: Maala, in Noa, in Hegla, in Melka, in Tersa; Zgor. 26, 32. 33. Spod. 36, 1. Joz. 17, 1.

2. in so stale pred Mojzesam in Eleazarjem, duhovnam, in pred vsimi poglavarji ljudstva per vratih šotora zaveze, in so rekle:

3. Naš oče je umerl v pušavi, in ni bil v punti, ki se je bil vnel zoper Gospoda pod Koretam, temuč umerl je v svojim grehu,[1]) in ni imel sinov. Zakaj bi se tedej odverglo njegovo imé iz njegove rodovine, zato ker ni imel sinú?[2]) Dajte nam lastnino med sorodovino našiga očeta.[3]) Zgor. 16, 1.

4. In Mojzes je pernesel njih reč pred sodbo Gospoda,

5. kteri mu je rekel:

6. Pravično reč prosijo Salfaadove hčere: daj jim delež med sorodovino njih očeta, ter naj mu nasledvajo v dedšini.

7. Izraelovim otrokam pa to govôri:

8. Ako kdo umerje brez sinú, naj dojde dedšina njegovi hčeri;

9. ako pa nima nobene hčere, naj bojo deleži njegovi bratje;

10. ako pa tudi bratov nima, dajte dedšino bratam njegoviga očeta;

11. ako bi pa tudi stricov ne imel, naj se da dedšina njim, ki so mu nar bližnji v rodu. In to bodi Izraelovim otrokam sveto po večni postavi, kakor je Gospod zapovedal Mojzesu.

12. Gospod je tudi rekel Mojzesu: Pojdi na uno goro Abarim,[4]) in oglej od ondod deželo, ktero bom dal Izraelovim otrokam. 5. Mojz. 32, 49.

13. In ko jo boš ogledal, pojdeš tudi ti k svojimu ljudstvu, kakor je šel tvoj brat Aron;

14. ker sta me razžalila v sinski pušavi ob zopergovoru množice; in me nista poveličala vpričo njé nad vodo;[5]) ta je voda zopergovora v Kadesu v sinski pušavi. Zgor. 20, 12: 5. Mojz. 32, 51.

15. In Mojzes mu je odgovoril:

16. Postavi naj Gospod, Bog duhov vsiga mesa, moža, kteri naj bo čez to množico;

---

1. v splošnim grehu, to je zavoljo godernjanja. Gl. zgor. 26, 65.
2. zakaj bi se pogrešalo njegovo imé v bukvah rodú, le samo zato, ker sploh navadna pravica hoče, de dedvajo le sinovi, ki ohranijo očetovo imé?
3. Daj nam dedšino, kakor bi bile sinovi, ter ohranile bomo imé svojiga očeta po svojih možeh.
4. ki je na obeh straneh reke Arnona.
5. Glej zgor. 20, 8—12.

17. in naj hódi pred njimi ven in noter, in naj jih vódi ven in noter,[6]) de ne bo Gospodovo ljudstvo kakor ovce brez pastirja.

18. In Gospod mu je rekel: Vzemi Jozueta, Nunoviga sina, moža, v kterim je duh, in položi nanj svojo roko.[7]) 5. Mojz. 3, 21.

19. In on naj stoji pred Eleazarjem, duhovnam, in pred vso množico;

20. in ti mu daj vpričo vsih postave,[8]) in del svoje časti,[9]) de ga posluša vsa množica Izraelovih otrók.

21. Za to, kar bo treba storiti, naj vpraša Eleazar, duhoven, za svèt Gospoda.[10]) Po njegovi besedi naj ven in noter hódi on in z njim vred vsi Izraelovi otroci, in vsa druga množica.

22. Mojzes je storil, kakor mu je bil Gospod ukazal. In je vzel Jozueta, in ga je postavil pred Eleazarja, duhovna, in pred vse zbrano ljudstvo.

23. In mu je položil svoje roke na glavo, in je vse ponovil, kar je bil zapovedal Gospod.

XXVIII. Poglavje.

Postave zastran vsakdanje daritve in darov, ki so jih Izraelci dajali ob sabotah, ob mlajih, o veliki noči in v praznik novín.

1. Tudi je rekel Gospod Mojzesu:[1])

2. Zapovej Izraelovim otrokam, ter jim reci: Mojo daritev, in kruhe, in kadilo nar prijetnišiga duha[2]) darujte ob svojim času.

3. To so darovi, ki jih morate darovati: vsak dan dve enoletni jagnjeti brez graje v večno žgavno daritev:[3]) 2. Mojz. 29, 38.

4. Eno darujte zjutrej, eno pa proti večeru;

5. zraven deseti del efa pšenične moke, ktera bodi pokropljena z nar čistejšim oljem, kteriga naj bo četerti del hina.

6. To je vedna žgavna da-

---

6. na vojsko in iz vojske. Postavi, o Bog! vojvoda čez Izraelce, de jih vodi, kamor bo treba.

7. ter ga takó vpelji v mojo službo za poglavarja in vodnika mojiga ljudstva.

8. ,vpričo vsih mu zroči službo vojvoda.

9. namreč čast vojvoda, ne pa častí preroka.

10. V hebrejskim: „*In naj stopi pred Eleazarja, duhovna, in ta naj* (ako bo treba, kaj storiti) *zanj vpraša Gospoda po sodbi svetlobe*“. Mojzes tedej ukaže Jozuetu, de naj per vsih imenitnih opravilih Eleazar, véliki duhoven, Boga za svet vpraša. Sodbo in svetlobo („*urim*“ in „*tumim*“) je imel véliki duhoven na svojim napersniku. Gl. 2. Mojz. 28, 30. razl. 22.

1. Bog zapove Mojzesu, de naj ljudstvu med drugimi postavami tudi nar imenitniši postave zastran daritev dobro zaterdi, in naj jim jih ko duhovno sporočilo zroči.

2. V hebrejskim: „*Moje darove, mojo jed, ki se mi zažigajo v prijetni duh, darujte*“ i. t. d.

3. V hebrejskim: „*v vsakdanjo žgavno daritev*“.

ritev, ki ste jo darovali na sinajski gori[4]) v nar prijetniši duh žgatve Gospodove.

7. In izlite[5]) četerti del hina vina za sleherno jagnje v Gospodovim svetišu.

8. In drugo jagnje ravno takó darujte proti večeru, po vsi šegi zjutranje daritve, in njegovih pitnih darov,[6]) ko darovanje nar prijetnišiga duha Gospodu.

9. Sabotni dan pa darujte dve enoletni jagnjeti[7]) brez graje, in dve desetinki pšenične moke z oljem pokropljene v jedilno daritev, in pitne darove, Mat. 12, 5.

10. ki se prav izlivajo sleherno saboto v večno žgavno daritev.[8])

11. Ob mlajih pa darujte Gospodu žgavni dar, dve teleti od čede, ovna, sedem letnih jagnjet brez graje,

12. in tri desetinke pšenične moke z oljem pokropljene k slehernimu teletu v jedilno daritev, in dve desetinki pšenične moke z oljem pokropljene k vsakterimu ovnu;

13. in deseti del desetinke[9]) pšenične moke z oljem pokropljene k slehernimu jagnjetu v jedilno daritev; žgavna daritev[10]) nar prijetnišiga duha in žgatve Gospodu.

14. Vinski pitni darovi pa, ki naj se izlivajo per sleherni daritvi, naj bodo tile: polovica hina za sleherno tele, tretji del za ovna, četerti za jagnje; to bodi žgavna daritev za vse mesce,[11]) ki si v letnim teku nasledvajo.

15. Tudi kozel naj se daruje Gospodu za grehe v vedno žgavno daritev[12]) z njenimi pitnimi darovi vred.

16. Pervi mesec pa, štirnajsti dan mesca, naj bo fase Gospodovo, 2. Mojz. 12, 18: 3. Mojz. 23, 5.

17. in petnajsti dan je praznik: sedem dni[13]) naj jedó opresne kruhe;

18. zmed kterih pervi dan bodi častitljiv in svet: nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ob njem.

19. In darujte žgavno daritev, zažgano Gospodu: dve teleti od čede, ovna, sedem letnih jagnjet brez graje,

20. in per vsakim jedilnih darov iz pšenične moke, ki bodi z oljem pokropljena, tri desetinke za vsaktero tele, in dve desetinki za ovna,

---

4. nekterikrat, in potem ne več med težavnim popotvanjem skozi pušavo. Prim. 5. Mojz. 12, 5.
5. okrog altarja žgavnih daritev.
6. to je, njegovih jedilnih in pitnih darov.
7. razun vsakdanje žgavne daritve.
8. V hebrejskim: „*To je sabotna žgavna daritev za saboto odločena zraven vsakdanjih žgavnih darov s pitnimi darovi vred*“.
9. deseti del mere efe, ki se tukej imenuje desetinka, ker je deseti del mere kora. Gl. zgor. 11, 32. V hebrejskim: „*in po desetinki pšenične moke*“.
10. to je, žgavna daritev i. t. d.
11. za začetek vsakiga mesca.
12. V hebrejskim: „*verh vedne žgavne daritve*“ i. t. d.
13. ki se s petnajstim dnevam začno.

21. in deseti del desetinke[14]) za sleherno jagnje, to je, za sedem jagnjet;

22. tudi eniga kozla za greh, v spravo za vas,

23. memo zjutranje žgavne daritve, ki jo vedno darujte.

24. Takó delajte vsak dan sedem dni ognju v kurjavo in Gospodu v nar prijetniši duh, ki se vzdiguje iz žgavne in vsaktere pitne daritve.[15])

25. Tudi sedmi dan vam bodi prečastitljiv in svet: nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ob njem.

26. Tudi dan pervin, kadar po preteklih tednih[16]) nov sad darujete Gospodu, bodi častitljiv in svet: nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ob njem.

27. In darujte žgavno daritev[17]) v nar prijetniši duh Gospodu, dve teleti zmed čede, in eniga ovna, in sedem letnih jagnjet brez graje,

28. in zraven njih v jedilne darove tri desetinke pšenične moke z oljem pokropljene k slehernimu teletu, in dve desetinki k slehernimu ovnu,

29. deseti del desetinke k vsakterimu jagnjetu, kterih skupej je sedem jagnjet; tudi kozla,

30. ki naj se zakolje v spravo; razun vedne žgavne daritve in njenih pitnih darov.

31. Darujte vse brez madeža z njegovimi pitnimi darovi vred.

XXIX. Poglavje.

Postave zastran darovanja v sedmim mescu in ob druzih praznikih.

1. Tudi pervi dan sedmiga mesca[1]) vam bodi častitljiv in svet; nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ob njem, ker je dan bučanja in trobent.

2. In darujte v žgavno daritev v nar prijetniši duh Gospodu eno tele zmed čede, eniga ovna, in sedem letnih jagnjet brez graje:

3. in zraven njih v jedilne daritve tri desetinke pšenične moke z oljem pokropljene per slehernim teletu, dve desetinki per ovnu,

4. eno desetinko per jagnjetu, kterih skupej je sedem jagnjet,

5. in kozla za greh, ki naj se v spravo ljudstva daruje;

6. razun žgavne daritve perviga mesenčniga dneva z njenimi jedilnimi darovi, in razun vedne žgavne daritve z navadnimi pitnimi darovi;[2]) po ravno tistih še-

---

14. Glej zgor. razl. 9.

15. V hebrejskim: „*v prijeten duh Gospodu, verh vsakdanje žgavne daritve s pitnimi darovi vred*“.

16. sedmih tednih. Konec sedmih tednov po veliki noči, to je, binkoštni praznik. Gl. 2. Mojz. 23, 16: 3. Mojz. 23, 15—31.

17. verh žgavne daritve, ki se opravlja z okvašenimi kruhi, glej 3. Mojz. 23, 18.

1. Pervi dan v navadnim letu ali novo leto. Gl. 3. Mojz. 23.

2. V hebrejskim: „*z navadnimi, jedilnimi in pitnimi darovi*“.

gah darujte v nar prijetniši duh zažgano Gospodu.

7. Tudi deseti dan tega sedmiga mesca vam bodi svet in častitljiv,[3]) ter pokorite svoje duše; nobeniga hlapčevskiga dela ne opravljajte ob njem. 3. Mojz. 16, 29: 23, 24.

8. In darujte v žgavno daritev v nar prijetniši duh Gospodu, eno tele zmed čede, eniga ovna in sedem letnih jagnjet brez graje;

9. in zraven njih v jedilne daritve tri desetinke pšenične moke z oljem pokropljene per slehernim teletu, dve desetinki per ovnu,

10. deseti del desetinke[4]) per vsakterim jagnjetu, kterih skupej je sedem jagnjet;

11. in kozla za greh, razun tega, kar se navadno daruje v spravo za zadolženje,[5]) in razun vedne žgavne daritve z njenimi jedilnimi in pitnimi darovi.

12. Petnajsti dan sedmiga mesca pa, ki vam bodi svet in častitljiv, ne opravljajte nobeniga hlapčevskiga dela, temuč praznujte praznik Gospodu sedem dni.[6])

13. Ter darujte v žgavno daritev v nar prijetniši duh Gospodu, trinajst telet zmed čede, dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

14. in zraven njih v pitne daritve[7]) tri desetinke pšenične moke z oljem pokropljene per slehernim teletu, kterih skupej je trinajst telet, in dve desetinki per enim ovnu, to je, skupej per dveh ovnih,

15. in deseti del desetinke per slehernim jagnjetu, kterih skupej je štirnajst jagnjet;

16. in kozla za greh, razun vedne žgavne daritve, in njeniga jedilniga in pitniga darú.

17. Drugi dan darujte dvanajst telet zmed čede, dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

18. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

19. in kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

20. Tretji dan darujte enajst telet, dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

21. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

22. tudi kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

23. Četerti dan darujte deset telet, dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

24. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

25. tudi kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

26. Peti dan darujte devet te-

3. Glej 3. Mojz. 16, 1—34: 23, 24—32.
4. Glej zgor. 28, 13.
5. to je, verh dveh kozlov v daritev za greh. Gl. 3. Mojz. 15, 5.
6. praznik šotorov. Gl. 2. Mojz. 23, 16: 3. Mojz. 23, 34—36. 39—43.
7. V hebrejskim: „*v jedilno daritev*“ i. t. d.

let, dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

27. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

28. tudi kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

29. Šesti dan darujte osem telet, dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

30. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

31. tudi kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

32. Sedmi dan darujte sedem telet, in dva ovna, štirnajst letnih jagnjet brez graje;

33. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

34. tudi kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

35. In osmi dan, ki je nar imenitniši, ne opravljajte nobeniga hlapčevskiga dela,

36. ter darujte v žgavno daritev v nar prijetniši duh Gospodu, eno tele, eniga ovna, sedem letnih jagnjet brez graje;

37. in jedilne in pitne daritve k slehernimu, k teletam, in ovnam, in jagnjetam, po zapovedi obhajajte;

38. tudi kozla za greh, razun vedne žgavne daritve in njeniga jedilniga in pitniga darú.

39. To darujte Gospodu ob svojih praznikih: razun obljubljenih in prostovoljnih darov per žgavnih, in jedilnih, in pitnih, in mirnih daritvah.

XXX. Poglavje.

Postave zastran obljub.

1. In Mojzes je povedal Izraelovim otrokam vse, kar mu je bil Gospod zapovedal;

2. ter je govoril poglavarjem [1]) rodov Izraelovih otrók: To je beseda, ki jo je zapovedal Gospod:

3. Ako kdo zmed vas móž stori obljubo Gospodu, ali se s persego zaveže; naj ne sné svoje besede, temuč stori naj vse, kar je objubil.

4. Ako ženska kaj obljubi in se s persego zaveže, ki je še v hiši svojiga očeta, in je še v dekliških letih, in če oče vé za obljubo, ki jo je storila, in za persego, s ktero se je zavezala, pa molči, je obljubo dolžna;

5. kar koli je obljubila in s persego poterdila, naj spolni v djanji.

6. Ako se pa oče ustavi, precej ko to sliši, naj ne veljajo njene obljube in persege, tudi [2])

1. ki so ga mende zavoljo obljub za svèt vprašali.
2. V hebrejskim: „*in Gospod ji bo odpustil, ker ji je njen oče branil*“.

ne bodi dolžna spolniti, kar je obljubila, zato ker se je bil oče ustavil.[3])

7. Ako ima možá,[4]) in kaj obljubi, in pride enkrat beseda iz njenih ust, in njeno dušo s persego zaveže,

8. je ona ta dan, ko njen mož to sliši, in se ne ustavi, obljubo dolžna, ter naj spolni, kar je obljubila.

9. Ako se pa mož, ko to sliši, precej ustavi, ter overže njene obljube in besede, s kterimi je zavezala svojo dušo, ji bo Gospod zanesel.

10. Vdova in zaveržena[5]) naj spolnite, kar ste obljubile.

11. In če žena v hiši svojiga moža kaj obljubi in se s persego zaveže,

12. in če njen mož to sliši in molči, ter se ne ustavi obljubi; naj spolni, kar je obljubila.

13. Ako se pa zdajci ustavi, ne bodi dolžna svoje obljube spolniti, ker se je mož ustavil, in Gospod ji bo zanesel.

14. Ako obljubi in se s persego zaveže, de hoče s postam ali z zderžnostjo druzih rečí pokoriti svojo dušo, je v moževi prosti volji, ali sme to storiti ali ne.

15. Če pa mož to sliši in molčí, ter do druziga dneva odlaša svojo razsodbo;[6]) naj spolni, kar se je zavezala in obljubila, zato ker je molčal, kakor hitro je to slišal.

16. Ako se je pa ustavljal, potem ko je že vedil,[7]) naj on sam nósi njen greh.[8])

17. To so postave, ki jih je Gospod zapovedal Mojzesu med možem in ženo, med očetam in hčerjo, ki je še v deklinskih letih ali ki še prebiva v očetovi hiši.

XXXI. Poglavje.

Izraelci premagajo Madjane in dobé grozno veliko ropa, si ga razdelé, in dajo od njega davek Gospodu v zahvalo.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Mašuj se poprej zavoljo Izraelovih otrók nad Madjani,[1]) in potem se boš perdružil svojimu ljudstvu.

---

3. v kteriga oblasti je. Pred ko ne, je ta postava sploh za otroke in podložne veljala.

4. to je, ako je kratko pred zaročitvijo v očetovi hiši obljubo storila (Avg.). Zastran žene, ki je že v hiši svojiga moža, je govorjenje spodej v. 11—15.

5. in žena, ki je od moža ločena.

6. V hebrejskim: „*in če njen mož k temu molči od dne do dne*“. V štiri in dvajsetih urah je mogel mož obljube svoje žene ali poterditi ali zavreči; ako tega ni storil, je bila žena dolžna, svoje obljube spolniti.

7. že delj časa, sploh po štiri in dvajsetih urah.

8. Ako hoče potem, ko je od postave določeni čas pretekel, obljubo razdreti, naj bo žena zavoljo zakonskiga mirú pokorna; ako je pa zato v vesti nepokojna, bodi ta greh možu prištet.

1. Glej zgor. 25, 17. Prim. 22, 6. 7.

3. In Mojzes je zdajci rekel: Oborožíte zmed sebe móž na vojsko, ki se zamorejo maševati za Gospoda nad Madjani. Zgor. 25, 17.

4. Tavžent móž naj se zvoli iz sleherniga rodú v Izraelu, de se pošljejo na vojsko.

5. Tedej so dali po tavžent móž iz sleherniga rodú, to je, dvanajst tavžent perpravljenih na boj.

6. Té je Mojzes poslal s Fineesam,[2]) sinam Eleazarja, duhovna, in mu je tudi izročil svete posode[3]) in trobente za trobentanje.

7. In ko so se bojevali z Madjani in so jih premagali, so pobili vse moške,

8. tudi njih kralje[4]) Evija, in Rekema, in Surja, in Hurja, in Rebeta, pet poglavarjev ljudstva; tudi Balaama,[5]) Beorjeviga sina, so ubili z mečem. Joz. 13, 21.

9. In so vjeli njih žene, in otroke, in vso živino, in vse orodje; kar koli so mogli dobiti, so poropali;

10. njih mesta, vasi in gradove je ogenj pokončal.

11. In vzeli so rop, in vse, kar so vjeli, ljudi in živino,

12. ter so perpeljali k Mojzesu in Eleazarju, duhovnu, in k vsi množici Izraelovih otrók; drugo orodje pa so nesli v staniše na moabskih planjavah, ob Jordanu, Jerihi nasproti;

13. zakaj Mojzes in Eleazar, duhoven, in vsi pervaki množice so jim šli naproti pred staniše.

14. In Mojzes se je razserdil nad vojvodi vojskinih trum, nad tisučniki in stotniki, ki so prišli iz vojske,

15. ter je rekel: Zakaj ste žene žive pustili?

16. Ali niso oné, ki so Izraelove otroke goljufale po Balaamovim svetvanji, ter so vas zapeljale, de ste odstopili po Fogorjevi hudobii[6]) od Gospoda; zatorej je tudi bilo ljudstvo udarjeno? Zgor. 25, 18.

17. Pobíte tedej vse, kar koli jih je moškiga spola, tudi otroke; podavite tudi žene, ki so može spoznale, Sodn. 21, 11.

18. dekliče pa, in vse ženske, ki so device,[7]) za se ohranite,

19. in ostanite zunej staniša sedem dni. Kdor je človeka umoril, ali se je ubitiga dotaknil, naj se očišuje tretji in sedmi dan.[8])

20. In ves rop, bodi si ali oblačilo, ali posoda, in kar je za orodje perpravljeno, iz kozjih

---

2. Glej zgor. 25, 7.

3. mende skrinjo zaveze, in kar je k nji šlo (gl. zgor. 14, 44: 1. Kralj. 4, 5.); drugi si mislijo tukaj trobente, ker jim naslednja besedica „*in*“ toliko pomeni kolikor „*to je*“.

4. poglavarje rodov. Ojstro maševanje Izraelcov se da opravičiti po vojskinih pravicah tistih časov in po enako povračivni pravici; zakaj Madjani bi bili Izraelcam ravno takó storili, ko bi bili zamogli.

5. Ko se je bil Balaam vernil (zgor. 24, 25.), je ali v deželi Madjanov ostal, de jim je dal ta hudobni svèt, ali pa so ga poznejše spet poklicali.

6. po malikovanji in nečistosti. Glej zgor. 25, 1—3.

7. Spoznali so jih blezo po oblačilu.

8. Glej zgor. 19, 14. 15.

kož, in dlak, in lesa, naj se očisti.[9])

21. Tudi Eleazar, duhoven, je takole govoril možem vojske, ki so se bojevali: To je zapoved postave, ki jo je Gospod zapovedal Mojzesu: 3. Mojz. 6, 28: 11, 33: 15, 12.

22. Zlato in sebro, in bron, in železo, in svinec, in cin,

23. in vse, kar sme skozi plamen iti, naj se očisti z ognjem;[10]) kar pa ne more preterpeti ognja, naj se z očiševavno vodo posveti.[11])

24. In operite svoje oblačila sedmi dan, in potem pridite očišeni v staniše.

25. Gospod je tudi rekel Mojzesu:

26. Preštejte vse,[12]) kar je bilo vjeto, od človeka do živine, ti in Eleazar, duhoven, in pervaki ljudstva;

27. ter enako razdeli rop med té, ki so se bojevali in šli na vojsko, in med vso drugo množico;

28. in odloči del Gospodu od teh,[13]) ki so se vojskovali in so bili na vojski, po eni glavi od pet sto ne le od ljudi, ampak tudi od volov, in oslov in ovac,

29. ter jo daj Eleazarju, duhovnu; zakaj pervine Gospodove so.[14])

30. Tudi od druge polovice Izraelovih otrók vzemi sleherno petdeseto glavo od ljudi, in volov, in oslov, in ovac, od vse živine, ter jo daj levitam, ki čujejo na straži Gospodoviga šotora.

31. In storila sta Mojzes in Eleazar, kakor je bil Gospod zapovedal.

32. Bilo je pa ropa, ki ga je vojska dobila, šest sto pet in sedemdeset tavžent ovac,

33. dva in sedemdeset tavžent volov,

34. en in šestdeset tavžent oslov;

35. ljudi ženskiga spola, ki niso bile spoznale móž, dva in trideset tavžent.

36. In dala se je polovica njim, ki so bili v boji, tri sto sedem in trideset tavžent in pet sto ovac,

37. od njih se je odštelo Gospodu v delež šest sto pet in sedemdeset ovac;

38. in od šest in trideset tavžent volov, dva in sedemdeset volov;[15])

39. od trideset tavžent in pet sto oslov, en in šestdeset oslov;

40. od šestnajst tavžent ljudi je šlo v Gospodov delež dve in trideset duš.

41. In Mojzes je zročil število

---

9. ker bi te rečí utegnile nečiste biti po pogl. 19, 14. 15.

10. in potem naj se, kakor je v hebrejskim še pristavljeno, z očiševavno vodo očisti. Gl. zgor. 19, 17—19.

11. V hebrejskim: „*naj gre skozi vodo*“, to je, naj se z očiševavno vodo pokropí.

12. Vse poropane rečí zapišite v zapisnik.

13. Vzemi davek v zahvalo za Gospoda od ropa teh, ki so se i. t. d.

14. naj se cenijo kakor pervine, ktere so Izraelci od svojih pridelkov Gospodu v zahvalo dajali. V hebrejskim: „*To vzemite od njih polovice, in daj Eleazarju, duhovnu, s povzdigovanjem v darilo Gospodu*“.

15. ko Gospodov del, ko pervine.

Gospodovih pervin Eleazarju, duhovnu, kakor mu je bilo zapovedano,

42. od polovice Izraelovih otrók, ki jo je bil odločil njim, ki so bili na vojski;

43. od polovice pa, ki je došla drugi množici, to je, od tri sto sedem in trideset tavžent in pet sto ovac,

44. in od šest in trideset tavžent volov,

45. in od trideset tavžent in pet sto oslov,

46. in od šestnajst tavžent ljudi,

47. je Mojzes vzel petdeseto glavo, ter jo je dal levitam, ki so imeli stražo v Gospodovim šotoru,[16]) kakor je bil Gospod zapovedal.

48. In ko so bili perstopili poglavarji vojske, viši čez tavžent in viši čez sto, k Mojzesu, so rekli:

49. Mi, tvoji služabniki, smo prešteli število vojakov, ki smo jih imeli pod svojo roko, in kar eniga ne manjka;

50. zavoljo tega darujemo vsakteri Gospodu v dar, kar smo môgli v rop dobiti zlata: podvéz[17]) in zapestnic,[18]) perstanov in ročnih[19]) in zavratnih verižic,[20]) de za nas Gospoda prosiš.[21])

51. In vzela sta Mojzes in Eleazar, duhoven, vso mnogoverstno zlatnino,

52. ki je tehtala šestnajst tavžent sedem sto in petdeset seklov, od tisučnikov in stotnikov;

53. zakaj kar si je bil vsakteri v ropu perdobil, je bilo njegovo.[22])

54. In sta nesla sprejeto v šotor pričevanja, v spomin Izraelovih otrók pred Gospodam.[23])

XXXII. Poglavje.

Rubnovi in Gadovi sinovi prejmejo v last deželo takraj Jordana, ker obljubijo, de pojdejo oboroženi s svojimi brati čez Jordan nad sovražnika.

1. Rubnovi in Gadovi sinovi so pa imeli veliko drobnice, in so bili z živino neizmérno bogati.[1]) In ko so vidili jazersko in galaajsko deželo, de je perpravna za rejo živine, 5. Mojz. 3, 12.

---

16. ki so okrog in okrog šotora stanovali ko životna straža. Gl. zgor. 3, 25.
17. Po misli druzih: zapestnic.
18. Po misli druzih: ročnih pentelj.
19. Po misli druzih: uhanov.
20. Po misli druzih: krogel, ktere so po jutrovih deželah po sebi obešene nosili.
21. V hebrejskim: „*de nas z Gospodam spraviš*“, to je, dar v zahvalo in spravo (Gl. v. 14. 15.).
22. razun živine in ljudi (v. 26.). V hebrejskim; „*Kar so pa vojaki naropali, je vsak zase ohranil*“, razun ljudi in živine.
23. v vedno znamnje hvaležnosti.
1. V hebrejskim: „*Rubnovi in Gadovi sinovi so imeli silno veliko močnih čed*“.

2. so prišli k Mojzesu in Eleazarju, duhovnu, in k pervakam množice, ter so rekli:

3. Atarot, in Dibon, in Jazer, in Nemra, in Hesebon, in Eleale, in Saban, in Nebo, in Beon,

4. dežela, ki jo je Gospod udaril pred obličjem Izraelovih otrók, je prav dobra dežela za pašo živine; in mi, tvoji hlapci, imamo prav veliko živine;

5. prosimo tedej, če smo pred teboj milost našli, de jo daš nam, svojim služabnikam, v last, in stori, de ne hodimo čez Jordan.

6. Mojzes jim je odgovoril: Mar bodo vaši bratje na vojsko hodili, vi pa bote tukaj sedeli?

7. Zakaj odvračate serca Izraelovih otrók, de si ne upajo iti v deželo, ki jim jo bo Gospod dal?

8. Ali niso ravno takó ravnali vaši očetje, ko sim jih poslal iz Kadesbarn ogledovat deželo?

9. Ko so bili prišli do grojzdine doline, in so ogledali vso deželo, so odvernili serce Izraelovih otrók, de niso šli na pokrajine, ki jim jih je Gospod dal, Zgor. 13, 24.

10. kteri se je razserdil in persegel, rekoč: Zgor. 14, 29.

11. Možje, ki so prišli gori iz Egipta, kar jih je dvajset let in čez starih, ne bojo vidili dežele, ki sim jo s persego obljubil Abrahamu, Izaku in Jakopu, ker me niso hotli[2]) slušati,

12. razun Kaleba, Jefonoviga sinu, Kenezejca,[3]) in Jozueta, Nunoviga sinu; ona sta dopolnila mojo voljo.[4])

13. In Gospod se je razserdil nad Izraelam, ter ga je štirdeset let po pušavi vodil;[5]) dokler ni bil ves rod pomerl, ki je hudo delal pred njegovim obličjem.

14. In glejte, je rekel, vi se vzdigujete namesti svojih očetov, vi zarod in rejenci pregrešnih ljudi, de množite serd Gospodov zoper Izraela.

15. Ako ga nočete poslušati, bo pustil ljudstvo v pušavi, in vi bote krivi smerti vsih.

16. Oni pa so bliže stopili, in so rekli: Tamare[6]) za ovce bomo naredili, in hleve za živino; tudi terdne mesta za svoje otroke;[7])

17. mi pa pojdemo z orožjem obrambani na vojsko pred Izraelovimi otroci, dokler jih ne perpeljemo v njih kraj. Naši otroci in kar koli imamo, naj bodo v obzidanih mestih zavoljo zalezovanja prebivavcov.

18. Ne bomo se vernili na svoj dom, dokler ne dobé Izraelovi otroci svoje dedine v last;

19. tudi ne bomo ničesar iskali unkraj Jordana, ker že imamo svojo lastnino na njeni jutrovi strani.

---

2. ker niso hotli popolnama slušati.
3. Ne ve se, zakaj se tako imenuje, pred ko ne, ker je bil mlajši nekiga Keneza iz Judoviga rodú, ki je stareji ko Kenez, oče Otonielov. Gl. Joz. 15, 17.
4. ona sta popolnama dopolnila mojo voljo.
5. Glej zgor. 14, 33: 5. Mojz. 2, 14.
6. ograje za drobnico pod milim nebam.
7. premagane mesta bomo popravili.

20. In Mojzes jim je rekel: Ako storite, kar obetate, pojdite perpravljeni v boj pred Gospodam; Joz. 1, 14.

21. in vsi vojaki naj gredo z orožjem čez Jordan, dokler Gospod svojih sovražnikov ne podere,[8])

22. in se mu ne podverže vsa dežela; po tem bote nedolžni pred Gospodam in pred Izraelam, ter bote v last dobili okrajine, ki jih želite vpričo Gospoda.

23. Ako pa ne storite, kar pravite, ni dvomiti, de grešite zoper Boga; in vedite, de bo vaš greh le vas zadel.[9])

24. Zidajte tedej mesta svojim otrokam, tamare in hleve za ovce in živino, in spolnite, kar ste obljubili.

25. In rekli so Gadovi in Rubnovi sinovi Mojzesu: Mi smo tvoji služabniki, storili bomo, kar naš gospod zapove. Joz. 4, 12.

26. Svoje otroke, in žene, in drobnico, in goveda bomo popustili v galaajskih mestih;

27. mi pa, tvoji hlapci, pojdemo vsi perpravljeni na vojsko, kakor ti, gospod, govoriš.

28. Mojzes je tedej zapovedal Eleazarju, duhovnu, in Jozuetu, Nunovimu sinu, in pervakam Izraelovih rodov, ter jim je rekel:

29. Ako gredo Gadovi in Rubnovi sinovi z vami vsi oboroženi čez Jordan na vojsko pred Gospodam, in si deželo podveržete; dajte jim Galaad v last. 5. Mojz. 3, 12. Joz. 13, 8: 22, 4.

30. Ako pa ne bodo hotli iti oboroženi z vami vred v kanansko deželo, naj prejmejo med vami kraje v prebivališe.[10])

31. In odgovorili so Gadovi in Rubnovi sinovi: Kakor je govoril Gospod svojim hlapcam, takó bomo storili;

32. oboroženi pojdemo pred Gospodam v kanansko deželo, ter že spoznamo, de smo prejeli svojo lastnino na ti strani Jordana.

33. Mojzes je tedej dal Gadovim in Rubnovim sinovam, in polovici rodu Manaseta, sinu Jožefoviga,[11]) kraljestvo Sehona, amorejskiga kralja, in kraljestvo Oga, basanskiga kralja, in nju deželo z njenimi mesti okrog. Joz. 22, 4.

34. Gadovi sinovi so tedej sozidali [12]) Dibon, in Atarot, in Aroer,

35. in Etrot, in Sofan,[13]) in Jazer, in Jegbao,

36. in Betnemro, in Betharan, terdne mesta in tamare za svojo živino.

37. Rubnovi sinovi pa so sozidali Hesebon, in Eleale, in Karjataim,

---

8. V hebrejskim: „*dokler ne bo pregnal svojih sovražnikov pred seboj*“. Vsi so bili pri volji, tode niso vsi môgli iti v vojsko, ker je móglo nekaj za vojsko pripravnih móž doma ostati ženam, otrokam in starim možém v varstvo.
9. to je, kazen za greh bo vas zadela.
10. naj prejmejo po vadljanji delež v kananski deželi, brez vse spredbe.
11. Mojzes je dodal še polovico Manasetoviga rodú, ker je dežela takraj Jordana za dva rodova prevelika bila.
12. so popravili poderte mesta.
13. V hebrejskim: „*Atrot-Sofan*“.

38. in Nabo, in Baalmeon, s spremenjenima imenama,[14]) in Sabamo; ter so dali imena mestam, ki so jih bili sozidali.

39. Dalje so šli sinovi Makirja, sinu Manasetoviga v Galaad, in so pokončali deželo, in so pomorili Amorejce, njene prebivavce.[15]) 1. Mojz. 50, 22.

40. Tedej je dal Mojzes galaajsko deželo[16]) Makirju,[17]) sinu Manasetovimu, in je v nji prebival.

41. Jair pa, sin Manasetov,[18]) je tje šel, in se je polastil njenih vasi, ki jih je imenoval Havot-Jair, to je, vasi Jairove.

42. Tudi Nobe[19]) je tje šel in se je polastil Kanata z njegovimi vasmi vred, ter ga je imenoval po svojim imenu Nobe.

XXXIII. Poglavje.

Mnoge staniša Izraelcov v pušavi. Bog jim zapové, naj potrebijo vse Kananejce in njih malike iz obljubljene dežele, kadar vanjo pridejo.

1. Té so staniša Izraelovih otrók, ki so hodili iz Egipta po svojih trumah pod Mojzesam in Aronam,

2. ki jih je popisal Mojzes po krajih šotorjenja, ki so jih po Gospodovim povelji preminjali.[1])

3. Odrinili so tedej Izraelovi otroci iz Rames pervi mesec, petnajsti dan perviga mesca, drugi dan fase, pod visoko roko, vpričo vsih Egipčanov,

4. in ko so pervorojene, ki jih je bil Gospod udaril, pokopali (zakaj tudi nad njih bogovi se je zmaševal),[2])

5. so se ušotorili v Sokotu.

6. In iz Sokota so prišli v Etam, ki je na poslednjih pokrajinah pušave.[3])

7. Od ondod so se vzdignili in so prišli proti Fihahirotu, ki je Beelsefonu nasproti, in so se ušotorili pred Magdalam. 2. Mojz. 14, 2.

---

14. Mesti „*Nabo*“ in „*Baalmeon*“ ste imele imeni od malikov „*Nabota*“ (Iz. 46, 1.) in „*Baala*“, ktera so Izraelci čertili; torej so mestama spremenili imeni, vender pa se še sem ter tje najdete, de se mesti bolj natanko določite.

15. V hebrejskim: „*in so se polastili dežele, ter so Amorejce pregnali*“.

16. severni del galaajske dežele.

17. Makirjevim mlajšim.

18. prav za prav Makirjev prevnuk. Gl. 1. Kron. 2, 21. 22. Sveto pismo imenuje večkrat vnuke — sinove.

19. iz Manasetoviga rodú, ki se pa nikjer drugod ne imenuje.

1. Tukaj niso imenovane vse staniša Izraelcov po pušavi; ampak mende le tiste, kjer so bili sveti šotor postavili, ali so delj časa prebivali. Po mislih svetih očakov so ti kraji predpodoba našiga popotvanja na zemlji v nebeško domačijo; zakaj svét je pušava, kjer nas zadevajo nevarnosti, terpljenje, pomanjkanje in mnoge zoperne okolišine, kjer nas pa Bog vodi, z vsim potrebnim preskerbuje, v svoji sveti postavi podučuje, in s svojo nebeško tolažbo v vsih britkostih poživlja, dokler nas ne perpelje v naš nebeški delež, v večni mir.

2. Glej 2. Mojz. 12, 12. razl. 10.

3. v začetku pušave, ko se iz Egipta pride.

8. In vzdignili so se iz Fihahirota, in so šli skozi morje v pušavo,[4]) in so tri dni hodili po etamski pušavi, in so se ušotorili v Mari. 2. Mojz. 15, 22.

9. In vzdignili so se iz Mare, ter so prišli v Elime, kjer je bilo dvanajst studencov vodá, in sedemdeset palmovih dreves, in so postavili ondi šotore. 2. Mojz. 15, 27.

10. Pa tudi od ondod so se vzdignili in so šotorili ob rudečim morji.[5]) In podali so se od rudečiga morja,

11. in so šotorili v sinski pušavi.

12. Od ondod so se vzdignili in so prišli v Dafko.

13. In vzdignili so se iz Dafke, in so postavili šotore v Alusu.

14. In šli so iz Alusa,[6]) ter so razpeli šotore v Rafidah, kjer ljudstvo ni imelo vode za pijačo. 2. Mojz. 17, 1.

15. In vzdignili so se iz Rafid, in so se ušotorili v sinajski pušavi.

16. Pa tudi iz sinajske pušave so se vzdignili, ter so prišli k grobam poželenja.[7]) 2. Mojz. 19, 2.

17. In vzdignili so se od grobov poželenja, in so šotorili v Haserotu. Zgor. 11, 34.

18. In iz Haserota so prišli v Retmo. Zgor. 13, 1.

19. In vzdignili so se iz Retme, in so šotorili v Remomfaresu.

20. Ko so od ondod odrinili, so prišli v Lebno.

21. Iz Lebne so šotorili v Resi.

22. In vzdignili so se iz Rese, in so prišli v Keelato.

23. In vzdignili so se od ondod, in so postavili šotore na gori Seferu.

24. In vzdignili so se z gore Sefera, in so prišli v Arado.

25. In od ondod so se vzdignili, in so šotorili v Makelotu.

26. In iz Makelota so se vzdignili, in so prišli v Tahat.

27. Iz Tahata so postavili šotore v Tare.

28. Ko so se od ondod vzdignili, so razpeli šotore v Metki.

29. In iz Metke so se ušotorili v Hesmoni.

30. In ko so se vzdignili iz Hesmone, so prišli v Moserot.

31. In iz Moserota so se ušotorili v Benejaakanu.

32. In vzdignili so se iz Benejaakana, in so prišli na goro Gadgad. 5. Mojz. 10, 7.

33. Od ondod so se vzdignili, in so šotorili v Jetebati.

34. In iz Jetebate so prišli v Hebrono.

35. In vzdignili so se iz Hebrone, in so šotorili v Asjongaberu.

36. In od ondod so se vzdignili, in so prišli v pušavo Sin,[8]) to je Kades. Zgor. 20, 1.

37. In vzdignili so se iz Kadesa, in so šotorili na gori Horu, na poslednjih pokrajinah edomske dežele.

38. In Aron, duhoven, je šel na povelje Gospodovo na goro Hor, ter je ondi umerl v štirdesetim letu po izhodu Izraelovih

4. v pušavo Sur, ki se je tudi Etam imenovala.
5. Rudeče morje se v 2. Mojz. 16, 1. ne vzame v misel.
6. staniši Dafka in Alus ste v 2. Mojz. 17, 1. izpušene.
7. Glej zgor. 11, 4—34.
8. V hebrejskim: „*Cin*“, gl. zgor. 20, 1.

otrók iz Egipta, v petim mescu, pervi dan mesca, Zgor. 20, 25: 5. Mojz. 32, 50.

39. ko je bil star sto tri in dvajset let.

40. Tedej je slišal Kananejcov kralj Arad, ki je prebival proti poldnevu, de pridejo Izraelovi otroci v kanansko deželo.

41. In vzdignili so se s hriba Hora, in so šotorili v Salmoni.

42. In od ondod so se vzdignili in so prišli v Funon.

43. In so šli iz Funona, in so postavili šotore v Obotu.

44. In iz Obota so prišli v Ijeabarim, ki je na pokrajinah Moabljanov.

45. In vzdignili so se iz Ijeabarima, ter so postavili šotore v Dibongadu.

46. In od ondod so se vzdignili, in so šotorili v Helmondeblataimu.

47. In šli so iz Helmondeblataima, in so prišli do abarimskih gorij, Nebu nasproti.

48. In vzdignili so se z abarimskih gorij, in so prišli na moabske planjave ob Jordanu, Jerihi nasproti.

49. In ondi so postavili šotore od Betsimota do Abelsatima po planjavah Moabljanov.

50. Ondi je Gospod govoril Mojzesu:

51. Zapovej Izraelovim otrokam, ter jim reci: Ko pridete čez Jordan, in stopite v kanansko deželo,

52. pokončajte vse prebivavce té dežele;[9]) razbite znamnja, razdrobite malike, in razdenite vse višave;[10]) 5. Mojz. 7, 5. Sodn. 2, 2.

53. očistite deželo, in v nji prebivajte; zakaj jez sim vam jo dal v last,

54. in razdelite si jo po vadljanji. Kterih je več, jim dajte širji, in kterih je manj, pa ožji del. Kakor slehernimu vadljaj pade, takó naj se mu da delež. Po rodovih in družinah naj se razdelí posestvo.

55. Ako pa ne bote hotli pomoriti prebivavcov dežele;[11]) vam bodo oni, ki bodo ostali, ko ternje v očéh in ko sulice v straném, in vam bodo nasprotvali v deželi vašiga prebivanja;

56. in kar koli sim mislil njim storiti, bom vam storil.

XXXIV. Poglavje.

Meje in razdelitev obljubljene dežele med devet rodov in med polovico Manasetoviga rodú.

1. In Gospod je govoril Mojzesu, rekoč:

2. Zapovej Izraelovim otrokam, ter jim reci: Ko bote prišli v kanansko deželo, in vam bo po vadljanji v last dana, naj se s temi okrajinami omejí.

3. Poldnevna stran[1]) naj se

9. V hebrejskim: „*preženite vse prebivavce pred seboj*“. Vzrok tega glej 5. Mojz. 9, 4. 5. Le tiste naj pomoré, ki nočejo bežati.

10. Glej 3. Mojz. 18, 21: 26, 1. 30.

11. V hebrejskim; „*Ako pa ne preženete prebivavcov dežele pred seboj*“.

1. Južna stran meje naj se začne.

začne per sinski pušavi,[2]) ki je zraven Edomskiga, in naj ima proti jutru preslano morje za mejo;[3]) Joz. 15, 1.

4. ktera naj gre[4]) okrog južne strani po višavi škorpijonov,[5]) takó de pride memo Sene,[6]) in seže na južni strani do Kadesbarn, in od tod naj gredo okrajine do vasí po imenu Adar, in naj sežejo do Asemone.

5. In od Asemone naj se meja vije do egiptovskiga potoka,[7]) ter naj jenja na bregu vélikiga morja.[8])

6. Zahodnja stran pa naj se začne per vélikim morji, in naj tudi per njem jenja.[9])

7. Dalje na polnočni strani naj se začne meja od vélikiga morja, in naj seže[10]) do nar viši gore,[11])

8. od ktere naj se raztegne v Emat do pokrajin Sedade;

9. in naj gre meja do Sefrone in do vasí Enana; to naj bodo meje na polnočni strani.

10. Od ondod naj se potegnejo meje proti jutrovi strani[12]) od vasí Enana do Sefame,

11. in od Sefame naj gre meja doli v Reblo proti studencu Daf-

nimu:[13]) od ondod naj seže proti jutru do morja Kenereta,[14])

12. ter naj se potegne do Jordana, in poslednjič naj neha per preslanim morji. To deželo imejte po njenih mejah okrog in okrog.

13. In Mojzes je zapovedal Izraelovim otrokam, rekoč: To naj bo dežela, ki jo posedite po vadljanji, in ki jo je Gospod zapovedal dati devetim rodovam in polovici rodú.

14. Zakaj rod Rubnovih sinov po svojih rodovinah, in rod Gadovih sinov po številu rodovin, tudi polovica Manasetoviga rodú,

15. to je, poltretji rod, so prejeli svoj del takraj Jordana, Jerihi nasproti, na jutrovi strani.

16. In Gospod je rekel Mojzesu:

17. To so imena móž, ki naj vam razdelé deželo: Eleazar, duhoven, in Jozue, Nunov sin, Joz. 14, 1. 2.

18. in en pervak iz sleherniga rodú,

19. kterih imena so té: Iz Judoviga rodú Kaleb, Jefonetov sin.

20. Iz Simeonoviga rodú Samuel, Amiudov sin.

---

2. pri severnim delu sinske pušave. Gl. zgor. 13, 22: 20, 1.
3. južna stran mertviga morja.
4. meja naj gre od jutra proti večeru.
5. V hebrejskim: „*Akrabim*“ (škorpijoni) blizo mertviga morja.
6. V hebrejskim: „*de v Sino pride*“.
7. do potoka, ki se pri Rinokoluri, današnjim Elarišu, v srednje morje izteka.
8. to je, srednjiga morja.
9. per mestu Sidonu. Glej Joz. 19, 28.
10. naj seže proti jutru.
11. V hebrejskim: „*do gore Hora*“ (ki je različna od gore „*Hora*“ pogl. 33, 37. 38.), to je, blezo do visociga berda Libanoviga, mestu Sidonu nasproti.
12. jutrove meje dežele.
13. V hebrejskim: „*ki je proti izhodu studenca*“ (Jordana).
14. naj grej po jutrovi strani ob genezareškim morji. V hebrejskim: „*do morja Kinereta*“. Temu morju se je poznejše reklo „*Genezaret*“, in tudi galilejsko morje.

21. Iz Benjaminoviga rodú Elidad, Kaselonov sin.

22. Iz rodú Danovih sinov Boki, Joglov sin.

23. Jožefovih sinov iz Manasetoviga rodú Haniel, Efodov sin.

24. Iz Efrajmoviga rodú Kamuel, Seftanov sin.

25. Iz Zabulonoviga rodú Elisafan, Farnakov sin.

26. Iz Isaharjeviga rodú vojvoda Faltiel, Azanov sin.

27. Iz Aserjeviga rodú Ahiud, Salomijev sin.

28. Iz Neftalijeviga rodú Fedael, Amiudov sin.

29. Ti so, kterim je Gospod zapovedal, naj razdelé Izraelovim otrokam kanansko deželo.

XXXV. Poglavje.

Mesta levitov in pribežališa.

1. Tudi to je govoril Gospod Mojzesu na moabskih planjavah ob Jordanu, Jerihi nasproti:

2. Zapovej Izraelovim otrokam, de dajo levitam od svojih lastnin Joz. 21, 2.

3. mesta v prebivanje, in njih predmestja okrog in okrog; de oni prebivajo v mestih, predmestja pa imajo za drobnico in živino;

4. in predmestja naj sežejo zunej mestniga ozidja tavžent stopínj[1]) deleč okrog in okrog.[2])

5. Proti izhodu naj bo dva tavžent komolcov, in proti jugu enako dva tavžent; in proti morju, ki je proti zahodu, bodi ravno tista mera, in severna stran naj ravno takó deleč seže; in mesta naj bodo v sredi,[3]) predmestja pa zunej.[4])

6. Od tistih mest pa, ki jih bote levitam dali, naj bo šest odločenih v perbežališe ubežnih, de beží vanje, kdor bo kri prelil; memo teh pa še druzih dve in štirdeset mest,[5]) 2. Mojz. 21, 13: 5. Mojz. 4, 41: 19, 2. Joz. 20, 2.

7. to je, vsih mest skupej osem in štirdeset z njih predmestji.

8. In te mesta jim dajte od

1. V hebrejskim: „*tavžent komolcov*“.

2. okrog in okrog, od čveterih strani mesta.

3. Ta versta, v kteri se bere: „*dva tavžent komolcov*“, ni nasproti poprešnji 4. versti, kjer se v Vulgati bere: „*tavžent stopinj*“; zakaj stopinja ima dva komolca, torej je tavžent stopinj toliko, kolikor dva tavžent komolcov. Ker se pa v hebrejskim bere v 4. versti tudi: „*tavžent komolcov*“, so si razlagovavci svetiga pisma perzadevali, to različnost s 5. versto po mnozih potih zediniti. Jezuit Bonfreri misli, de se je v 4. versti per prepisovanji pogrešek vrinil, in de se mora tudi ondi brati „*dva tavžent komolcov*“, kakor se bere v greški prestavi, in kakor sta stara Juda, Jožef Flavi in Filo brala; po tem takim zgine uno nasprotje.

4. V hebrejskim: „*in mesto bodi v sredi. To naj bodo okraji okrog njih mest*“.

5. Zmed 48 levitovskih mest naj odloči šest perbežnih mest, v ktere naj bežé taki ubijavci, kteri bi kakiga človeka nevedama in neradovoljno ubili. De niso bratje ali drugi bližnji sorodniki ubitiga človeka v svoji pervi jezi in togoti neradovoljnih ubijavcov umorili, jim je Bog odločil šest mest, v ktere so bežali in so v njih brez nevarnosti živeli. S to napravo je Bog tudi hotel pokazati, kolike kazni je vreden radovoljni ubijavec, ako je že neradovoljnimu perbežališa treba, de si življenje obvaruje.

lastnin Izraelovih otrók: tistim,[6]) ki več imajo, jih več vzemite, in tistim, ki manj imajo, manj. Slehern naj da mest levitam po meri svojiga deleža.

9. Gospod je rekel Mojzesu:

10. Govôri Izraelovim otrokam, in jim reci: Ko pridete čez Jordan v kanansko deželo, 5. Mojz. 18, 2. Joz. 20, 2.

11. odločite, ktere mesta naj bodo v perbežališa ubežnim, ki so neprevidama kri prelili.

12. Ko bo v njih ubežnik, ga sorodnik ubitiga[7]) ne sme umoriti, dokler se ne postavi pred množico, in se ne razsodi njegovo djanje.[8])

13. Teh mest pa, ki bodo v pribežališa ubežnih odločene, 5. Mojz. 4, 41. Joz. 20, 7. 8.

14. naj bodo tri takraj Jordana, in tri v kananski deželi,

15. ne le za Izraelove otroke, ampak tudi za naselnike in ptujce, de beží vanje, kdor bi neprevidama kri prelil.

16. Če kdo koga udari z železam, in udarjeni umerje, je uboja kriv; naj tudi sam umerje.[9])

17. Ako kdo kamen zažene, in zadeti umerje; bodi enako kaznovan.[10])

18. Ako bi bil kdo z lesam udarjen, in bi umerl; bodi maševan z ubijavcovo kervjo.[11])

19. Sorodnik ubitiga naj umori ubijavca; precej ko ga dobi, ga sme umoriti.[12])

20. Ako kdo iz sovraštva človeka pahne, ali zalezovaje kaj vanj verže; 5. Mojz. 19, 11.

21. ali ga, ker je bil njegov sovražnik, z roko udari, de uni umerje; je on, ki ga je udaril, uboja kriv; sorodnik ubitiga ga sme umoriti, zdajci, ko ga najde.[13])

22. Ako pa kdo po naključji, in ne iz čertenja

23. in sovraštva kaj taciga stori,

24. in se to vpričo ljudstva ska-

---

6. tistim, namreč rodovam. Vsak dvanajsterih rodov je mogel dati nekaj mest levitam, tode ne vsak ravno štiri, ampak tudi več ali pa manj, po tem kakor je vsak rod več ali manj mest v last dobil.

7. V hebrejskim: „*goel*“, to je, maševavec prelite kerví; tako se je imenoval nar bližnji sorodnik ubitiga, ki je bil dolžen, se zavoljo smerti ubitiga maševati. Po stari šegi, ki je še zdaj na Jutrovim v navadi, so ga imeli takó dolgo za nepoštenega, dokler te dolžnosti ni dopolnil.

8. dokler sodniki ne razsodijo, de naj bo maševavcu kervi izročen, ali pa nedolžen spoznan.

9. Zdaj nasledvajo vodila za sodnika, po kterih naj razloči radovoljni uboj od neradovoljniga.

10. V hebrejskim: „*Ako kdo s kamnam v roki, s kakoršnim se lahko ubije, koga zadene, de umerje, je ubijavec; ubijavec naj umerje*“.

11. V hebrejskim: „*Ako kdo z lesam v roki, s kakoršnim se lahko ubije, koga udari, de umerje, je ubijavec; ubijavec naj umerje*“.

12. Maševavec kervi je smel radovoljniga ubijavca ubiti, kjer ga je dobil; neradovoljniga ni smel ubiti. Ako ga je pa vender le ubil, ga niso mogli pred sodbo poklicati, ker je bilo težko ali celo nemogoče spričati nedolžnost ubitiga; v svoji vesti pa je bil pred Bogam uboja kriv.

13. maševavec kervi ga sme umoriti, kjer koli vanj zadene. Gl. v. 19.

že,[14]) in se kervna pravda med ubijavcam in sorodnikam razsodi;

25. naj se otmè nedolžni iz roke maševavca, in naj se pelje po razsodbi v mesto, kamor je bil perbežal;[15]) in naj ostane ondi, dokler ne umerje véliki duhoven, ki je bil maziljen s svetim oljem.[16])

26. Ako se pa ubijavec zunaj pokrajin mest, ki so za ubežne odločene,

27. zasači, ter ga maševavec prelite kervi ubije, ne bodi ničesar kriv on,[17]) ki ga je umoril;

28. zakaj ubežni bi bil imel do smerti vélikiga duhovna v mestu ostati. Po njegovi smerti pa naj se ubijavec verne v svojo deželo.

29. Té postave naj bodo večne po vsih vaših prebivališih.[18])

30. Ubijavec bodi na spričevanje prič[19]) kaznovan; na spričevanje eniga samiga naj se nihče ne obsodi.

31. Ne jemljite rešila od njega, kdor je kriv prelite kervi,[20]) temuč zdajci naj umerje.

32. Pregnani in ubežni naj se nikakor ne vračajo v svoje mesta pred smertjo vélikiga duhovna;[21])

33. de ne ognusite dežele svojiga prebivanja, ki se s kervjo nedolžnih[22]) omadežva, in ne more drugači očišena biti, kakor s kervjo njega, ki je druziga kri prelil.

34. In takó bo vaša lastnina očišena, v kteri jez z vami prebivam; zakaj jez sim Gospod, ki prebivam med Izraelovimi otroci.

---

14. ki je bilo med vratmi ali pa na prostoru pred vratmi perbežniga mesta per sodbi.

15. naj se pelje iz sodnjiga mesta ali spred vrat nazaj v mesto.

16. Ta čas se je togota sorodnikov ubitiga ulegla, in so tudi ložej pozabili žalost zavoljo svoje manjši zgube per splošnim žalovanji vsiga ljudstva nad smertjo véliciga duhovna (Teod.). Zraven tega je pa mende Bog tudi zato ta čas, namreč smert véliciga duhovna, odločil, de je dal imenitno predpodobo velike resnice, de bodo ljudje, ktere si Bog po svojim neskončnim usmiljenji misli ko take, ki bolj iz slabosti in nevednosti, kakor iz hudobije grešé (prim. Djan. ap. 3, 15—17.), še le po smerti Jezusa Kristusa zamogli sprejeti biti v nebeško domačijo (Hier.).

17. bodi nedolžen pred deželsko sodbo, ne pa v svoji vesti; ker je ubil nedolžniga zavoljo majhniga pregreška.

18. S to postavo je Bog omejil maševavno pravico, ter jo je neškodljivo storil, ko je per druzih narodih dostikrat nezmerna in silno grozovitna bila. De je ni popolnama prepovedal, in de ni tudi teh kervavih prepirov sodnijam zročil, to ima svoj vzrok v ukoreninjenim in neizbrisljivim prepričanji starih jutrovskih narodov, kteri so mislili, de čast in ljubezen do ubitiga hoče zopet kri, in de jo morajo sami preliti, ako si nočejo sramote in nepoštenosti nakopati.

19. dveh ali še več prič. Gl. 5. Mojz. 17, 6.

20. zakaj sicer bi življenje revnih ne bilo dovolj varno pred orožjem bogatih.

21. V hebrejskim: „*ne jemljite rešivniga denarja za beg v perbežno mesto, ali de bi se vernil prebivat v deželi pred duhovnovo smertjo*“. Ne jemljite denarja od neradovoljniga ubijavca, de bi ga oprostili dolžnosti, bežati v perbežno mesto, ali pa ondi ostati do smerti véliciga duhovna.

22. V hebrejskim: „*s kervjo*“ sploh. Gl. 2. Kralj. 21, 1—14.

XXXVI. Poglavje.

Zakonska postava zastran hčer, ki imajo dédvati.

1. Perstopili so pa tudi poglavarji rodovin Galaada,[1]) sinu Makirja, sinu Manasetoviga iz rodú Jožefovih sinov; in so govorili z Mojzesam vpričo Izraelovih poglavarjev, ter so rekli: Zgor. 27, 1.

2. Tebi, našimu gospodu, je Gospod zapovedal, razdeliti deželo Izraelovim otrokam po vadljanji, in dati hčeram Salfaada, našiga brata, posestvo, ki je njih očetu šlo.

3. Ako jih tedej možje iz druziga rodú za žene vzamejo, pojde z njimi njih posestvo, in ko bo v drugi rod preneseno, bo od naše delšine odtergano;

4. in takó se bo zgodilo, de, ko pride sveto leto, to je, petdeseto leto odpušenja, se bo razdelitev po vadljanji zmešala, in de pojde druzih posestvo na druge.[2])

5. Mojzes je govoril Izraelovim otrokam, in je na Gospodovo povelje rekel: Rod Jožefovih sinov je prav govoril;

6. in ta postava je bila zastran Salfaadovih hčer od Gospoda naznanjena: Naj se omožé, s komur koli hočejo, vender le z možmi iz svojiga rodú:[3])

7. de ne pride posestvo Izraelovih otrók od rodú na rod. Zakaj vsi možje naj si jemljejo žene iz svojiga rodú in iz svoje rodovine;[4]) Tob. 7, 14.

8. in vse žene naj se omožé z možmi svojiga rodú,[5]) de dedšina ostane v rodovinah,

9. in de se rodovi med seboj ne zmešajo, temuč tako ostanejo,

10. kakor so bili od Gospoda razločeni. In Salfaadove hčere so storile, kakor je bilo zapovedano;

11. in omožile so se Maala, in Tersa, in Hegla, in Melka, in Noa s sinovi svojiga strica[6])

12. iz rodovine Manaseta, ki je bil sin Jožefov; in posestvo, ki jim je bilo dano, je ostalo v rodu in rodovini njih očeta.

13. To so zapovedi in pravice, ki jih je Gospod zapovedal po Mojzesu Izraelovim otrokam na moabskih planjavah, ob Jordanu, Jerihi nasproti.

---

1. iz Manasetoviga rodú, iz kteriga so bile Saalfadove hčere, ki so imele dedvati. Gl. zgor. 26, 30—33.
2. Bolj razločno v hebrejskim: „*Ko pride sveto leto izraelskih sinov, bo perdjan njih delež deležu tistiga rodú, v kteriga se bodo omožile, in odtergan bo od deleža našiga rodú*“. Ako hčere, ki dedvajo, svoj delež možem druzih rodov donašajo, ne bo prišel v svetim letu, ko vse lastnine (3. Mojz. 25, 10.) svojim starim gospodarjem nazaj dojdejo, k našimu rodu, od kteriga je vzet, temuč bo ostal pri drugim rodu, ker so si možje po zakonu vedno pravico do njega zadobili.
3. V hebrejskim: „*tode le v rodovini očetoviga rodú naj se omožé*“; ne smejo se ne v drugi rod, ne v drugo rodovino omožiti.
4. namreč: ako se hočejo ženiti s hčerami, ki dedvajo; zakaj vse druge razun teh so se smele v različne rodove omožiti. Gl. 1. Kralj. 18, 27 : 2. Kron. 22, 11.
5. in vse žene, ki dedvajo.
6. V hebrejskim: „*s sinovi svojih stricov*“.

VVOD

v

pete Mojzesove bukve.

Pete Mojzesove bukve se imenujejo v greški in latinski prestavi „*Deuteronomium*“, to je, druga postava, ker se v njih že dana postava bolj obširno razklada, in Izraelcam bolj živó perporoča in zaterduje. Po misli svetiga Hieronima so dobile to imé, ker so bile preroška predpodoba keršanske postave, ktera se lahko tudi druga postava imenuje, ker se je v nji vse v novim, višim in duhovnim načinu spolnilo, kar se je v judovski postavi predpodobovalo. Kar je bilo v judovski postavi le podoba, to je v keršanski postavi reč sama. — Mojzes je začel ponavljati postavo na moabskih planjavah, pervi dan enajstiga mesca, v štirdesetim letu po izhodu iz Egipta (Spod. 1, 3.). Koliko dni tega enajstiga mesca je Mojzes v ponavljanje postave obernil, tega nam sveto pismo ne pové. Stari, judovski zgodovinski pisavec, Jožef Flavi, piše, de je od začetka ponavljanja in zapisovanja druge postave do Mojzesove smerti mesec pretekel; umerl pa je Mojzes pervi dan dvanajstiga mesca. Ko so Izraelci trideset dni za njim žalovali, so potem šli pod Jozuetam v začetku en in štirdesetiga leta čez Jordan, tako de so veliko noč tega leta že v Galgali unkraj Jordana obhajali štirnajsti dan perviga mesca (Joz. 5, 10.). Té bukve obsegajo tedej čas dveh mescov, in sicer poslednja mesca štirdesetiga leta po izhodu iz Egipta.

Zapopadek peterih Mojzesovih bukev je v prav lepi zvezi. V pervih bukvah svetiga pisma je le osnova vsiga kraljestva Božjiga, kjer se le sploh govori od Boga, od čednosti, od

greha, odrešenja, od neumerljivosti in od večniga življenja. V druzih bukvah je začetek, splošna podlaga Mojzesoviga, upodobljeniga kraljestva Božjiga, iz kteriga se bo vzdignilo duhovno, keršansko kraljestvo Božje, ki bo obsegalo vse narode. V tretjih bukvah se bolj natanko razklada verska naredba tega kraljestva, zlasti kar zadeva službo Božjo in duhovsko službo. V četertih bukvah beremo zgodovino izraelskiga življenja in Božjiga vladanja in gnade, to je, zgodovino terdovratnosti človeškiga serca in Božje poterpežljivosti z ljudmi. Pete bukve nam odpró pogled v prihodnost, kakó de se bo zemeljsko, Mojzesovo kraljestvo spremenilo v duhovno kraljestvo noviga preroka (5. Mojz. 18, 18.), ki bo sprejemalo vse narode.

PETE MOJZESOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Mojzes spominja Izraelce, kakó de so po Božjim povelji hodili od sinajske gore proti Jordanu; de so zvolili sodnikov; de so poslali oglednikov v kanansko deželo; de so se jim dali ostrašiti; in de so se po Božjim povelji vernili proti rudečimu morju.

1. Té so besede, ki jih je govoril Mojzes vsim Izraelcam takraj Jordana v pušavi, na planjavi,[1] rudečimu morju nasproti,[2] med Faranam, in Tofelam, in Labanam, in Haserotam, kjer je silno veliko zlatá;[3]

2. enajst dní hoda od Horeba po potu seirskiga gorovja do Kadesbarn.[4]

3. V štirdesetim letu,[5] enajsti mesec, pervi dan mesca, je govoril Mojzes Izraelovim otrokam vse, kar mu je bil Gospod zapovedal, de bi jim povedal;

4. potem, ko je bil pobil Sehona, kralja Amorejcov, ki je prebival v Hesebonu, in Oga, basanskiga kralja, ki je prebival v Astarotu in Edraji,[6] 4. Mojz. 21, 24.

5. takraj Jordana v moabski deželi. In Mojzes je začel razlagati postavo, ter je rekel:[7]

6. Gospod, naš Bog, nam je na Horebu govoril, rekoč: Dosti dolgo ste se mudili na tej gori;[8]

7. vernite se, ter se preselite k gorovju Amorejcov, in v druge kraje, ki so mu nar bližji, na planjave, in goré, in doline proti jugu, in k bregu morja, v deželo Kananejcov in Libanona do vélike reke Evfrata.[9]

8. Glej, je rekel, vam sim jo

1. na moabski planjavi, ki se tukaj tudi pušava imenuje, ker se je štela k štirdesetletnimu popotvanju skozi pušavo. Gl. 4. Mojz. 22, 1.
2. ob koncu popotvanja, ki se je bilo začelo, ko so proti rudečimu morju hodili in so skozi njega šli.
3. V hebrejskim: „*Haserotam in Dizahabam*“ (kraj, ki ma zlato), ki je, pred ko ne, imé nekiga druziga kraja.
4. to je, enajst dni hoda, ako se gre čez seirske gore in čez Kadesbarne proti Moabu (v. 19.).
5. V letu svetá 2553, pred Kristusam 1451.
6. Glej 4. Mojz. 21, 24. 33. 35.
7. Bolj prav po hebrejskim: „*Takraj Jordana, v moabski deželi je začel Mojzes postavo razlagati, ter je rekel*“.
8. skorej eno leto. Gl. 2. Mojz. 19, 1 : 4. Mojz. 10, 11. 12.
9. Pojdite v kanansko deželo, ktero bote kedaj posedli po vsi njeni širjavi do Evfrata. Gl. 1. Mojz. 15, 18.

dal; pojdite vanjo, ter jo posedite; zavoljo njé je Gospod persegel vašim očetam, Abrahamu, Izaku in Jakopu, de jo da njim in njih zarodu za njimi.

9. In sim vam rekel tisti čas:[10])

10. Ne morem vas sam prenašati; zakaj Gospod, vaš Bog, vas je pomnožil, de vas je zdaj silno veliko kakor zvezd na nebu. 2. Mojz. 18, 18.

11. (Gospod, Bog vaših očetov, perdeni k temu številu še veliko tavžent, ter vas blagoslovi, kakor je govoril).

12. Ne morem sam prenašati vaših opravil, in vaše teže, in prepira.

13. Zberite zmed sebe modrih in umnih mód, in kterih obnašanje je skušeno v vaših rodovih, de vam jih postavim za poglavarje.[11])

14. Takrat ste mi odgovorili: Dobra reč je, ki jo misliš storiti.

15. In vzel sim iz vaših rodov modrih in plemenitih[12]) móž, in sim jih postavil poglavarje, viši čez tavžent, viši čez sto, in viši čez petdeset, viši čez deset, kteri naj bi vas vse učili.[13])

16. In sim jim zapovedal, rekoč: Poslušajte jih,[14]) ter sodite po pravici, bodi si ali deržavljan ali ptujic.

17. Ne bodi razločka med osebami; poslušajte majhniga kakor veliciga, tudi ne glejte nobeniga osebe,[15]) zakaj to je Božja sodba.[16]) Ako bi se vam pa kaka reč težka zdela, jo meni povejte, de jo tudi jez zaslišim. Jan. 7, 24: 3. Mojz. 19, 15. Spod. 16, 19. Prip. 24, 23. Sir. 42, 1. Jak. 2, 1.

18. In sim vse zapovedal, kar koli ste dolžni storiti.

19. Vzdignili smo se pa od Horeba, in smo hodili po strašni in silno veliki pušavi, ki ste jo vidili, po potu proti amorejski gori, kakor nam je bil zapovedal Gospod, naš Bog. In ko smo bili prišli v Kadesbarne,

20. sim vam rekel: Prišli ste do amorejske gore, ki nam jo bo dal Gospod, naš Bog.

21. Poglej deželo, ki ti jo da Gospod, tvoj Bog; pojdi v njo, ter se je polasti, kakor je govoril Gospod, naš Bog, tvojim očetam; ne boj se, in ničesar se ne ustraši.

22. Tedej ste vsi k meni prišli, in ste rekli: Pošljimo móž, kteri naj ogledajo deželo, in naj nam povedo, po kterim potu naj gori hodimo, in v ktere mesta naj pridemo. 4. Mojz. 13, 3; 32, 8.

23. In ker mi je govor dopadel, sim poslal zmed vas dvanajst móž, iz vsaciga rodú eniga.

24. In oni so se vzdignili, in so šli na goré, in so prišli v grojzdno dolino; in ko so deželo ogledali,

25. so vzeli od njeniga sadú,

10. po Jetrovim svetu. Gl. 2. Mojz. 18, 18.
11. za sodnike.
12. V hebrejskim: „*znajdenih móž*“ i. t. d.
13. V hebrejskim: . . . . . „*deset*, *in* (zraven sodnikov) *oblastnike čez vaše rodovine*“. Gl. 4. Mojz. 11, 16. Spod. 16, 18.
14. V hebrejskim: „*Poslušajte svoje brate med seboj*“ i. t. d.
15. V hebrejskim: „*nikogar se ne bojte*“.
16. zakaj sodnik je namestnik Božji.

de bi njeno rodovitnost pokazali, ter so ga k nam pernesli, in so rekli: Dobra je dežela, ki nam jo bo dal Gospod, naš Bog.

26. In niste hotli gori iti, temuč neverni besedi Gospoda, našiga Boga,

27. ste godernjali v svojih šotorih, ter ste rekli: Gospod nas sovraži, in zato nas je izpeljal iz egiptovske dežele, de bi nas dal Amorejcam v roko, in nas pokončal.

28. Kam bomo šli? Ogledniki so naše serce prestrašili, ko so rekli: Silno veliko jih je, in so viši postave ko mi; mesta so velike in do neba obzidane; in vidili smo tam Enakove sinove.

29. In rekel sim vam: Nikar se ne prestrašite, in ne bojte se jih!

30. Gospod Bog, ki je vaš vodnik, se bo sam bojeval za vas, kakor je storil v Egiptu pred vsih očmi.

31. In v pušavi (sam si vidil) te je nosil Gospod, tvoj Bog, kakor nósi mož svojiga majhniga sina po vsim potu, po kterim ste hodili, dokler niste prišli v ta kraj.

32. In vender niste verjeli Gospodu, svojimu Bogu,

33. ki je hodil pred vami po potu, ter vam je odkazoval kraje, na kterih imate staviti šotore, in vam je pot kazal po noči z ognjem in po dnevu z oblačnim stebram. 2. Mojz. 13, 21: 4. Mojz. 14, 14.

34. In ko je Gospod slišal glas vaših pogovorov, se je razserdil, in je persegel, ter je rekel:

35. Nobeden zmed móž tega prehudobniga rodú naj ne vidi dobre zemlje, ki sim jo s persego obljubil vašim očetam, 4. Mojz. 14, 23. Ps. 94, 11.

36. razun Kaleba, Jefonoviga sina; on namreč jo bo vidil, in njemu bom dal deželo, ki je po nji hodil, in njegovim sinovam, ker je bil Gospodu pokoren.

37. Tudi se ni čuditi serdu nad ljudstvam, ker se je Gospod tudi nad menoj razserdil zavoljo vas,[17]) ter je rekel: Tudi ti ne boš tje prišel;

38. ampak Jozue, Nunov sin, tvoj služabnik, bo namesti tebe tje prišel; njega opominjaj in pokrepčaj; zakaj on bo po vadljanji razdelil deželo Izraelu.

39. Vaši otročiči, od kterih ste rekli, de bodo vjeti odpeljani, in vaši sinovi, ki še zdaj ne poznajo razločka med dobrim in hudim, oni pojdejo tje; in njim bom dal deželo, in oni naj jo bojo posedli.

40. Vi pa se vernite, ter idite v pušavo po potu proti rudečimu morju.

41. In odgovorili ste mi: Grešili smo zoper Gospoda; gori pojdemo, ter se bomo vojskovali, kakor je zapovedal Gospod, naš Bog. In ko ste z orožjem prevideni na goro šli, 4. Mojz. 14, 40.

42. mi je rekel Gospod: Reci jim: Ne hodíte gori, in ne vojskujte se; zakaj jez nisim z vami, de ne padete pred svojimi sovražniki. 4. Mojz. 14, 42.

43. Govoril sim, in me niste poslušali; temuč nasprotvali ste

17. vi ste dali priložnost, ker ste hotli imeti vode, in jez sim dvomil, ali bo Gospod hotel dati vode takó terdovratnimu ljudstvu.

Gospodovimu povelju, ter ste šli napihnjeni od ošabnosti na goro.

44. Tedej so se vzdignili Amorejci, ki so na gorah prebivali, in so vam nasproti prišli, ter so vas podili kakor navadno bučele podé, in so vas pobijali od Seira do Horme.

45. In ko ste se vernili, in ste se pred Gospodam jokali, vas ni poslušal, in ni hotel porajtati vašiga vpitja.

46. Tedej ste ostali dolgo časa v Kadesbarnah.

II. Poglavje.

Mojzes jemlje Izraelcam v misel, kakó de so hodili skozi edomsko in moabsko deželo, in so prišli blizo dežele Amonovih; de jim Bog prepové, se z njimi v boj podati; de so se po Božjim povelji vzdignili nad kralja Sehona in so ga premagali.

1. In ko smo se od ondod vzdignili, smo prišli v pušavo, ki pelje k rudečimu morju, kakor mi je rekel Gospod; in smo hodili dolgo časa okoli seirske gore.[1])

2. In Gospod mi je rekel:

3. Dovolj ste že hodili okoli té gore, pojdite proti severju;[2])

4. in zapovej ljudstvu, rekoč: Pojdite skozi pokrajine svojih bratov, Ezavovih sinov, ki prebivajo v Seiru;[3]) oni se vas bodo bali;

5. skerbno se tedej varujte, de se ne vzdignete zoper njé; zakaj od njih dežele vam ne bom dal, kolikor se zamore z nogo prestopiti; ker sim Ezavu dal v posestvo seirsko goro.

6. Živež si kupujte od njih za denarje, in jejte; kupljeno vodo zajemajte, in pite.

7. Gospod, tvoj Bog, te je blagoslovil per slehernim delu tvojih rok; znano mu je bilo tvoje popotvanje, kakó de si hodil po ti veliki pušavi, in štirdeset let je Gospod, tvoj Bog, s teboj prebival, in ničesar ti ni manjkalo.

8. In ko smo bili prišli memo svojih bratov, Ezavovih sinov, ki so v Seiru prebivali,[4]) smo prišli[5]) po potu planjave od Elata

1. na južni strani seirske gore.
2. proti kananski deželi.
3. zakaj ti so stanovali proti jugu kananske dežele od rudečiga morja do spodnjiga konca mertviga morja.
4. To so bili tisti Ezavovi sinovi ali Edomljani, ki so ohranili vlado svojiga rodú (1. Mojz. 36, 20—30.), in so stanovali na jugo-zahodnji strani seirske gore do rudečiga morja. Ti so dovolili Izraelcam, ko so prišli od rudečiga morja, pot skozi svojo deželo, ter so jim dali jesti in piti (v. 29.) za plačilo. Drugači so ravnali tisti Ezavovi sinovi, ki so kralje imeli (1. Mojz. 36. 31—39.), in so stanovali v severno-izhodnjim kraji dežele blizo mertviga morja. Ti so odrekli Izraelcam pot skozi svojo deželo, ko so prišli vdrugič do Kadesbarn (4. Mojz. 20, 1.), de bi od ondod šli v kanansko deželo. Gl. 4. Mojz. 20, 14—21.
5. ko smo bili prišli do Kadesbarn, in nam edomski kralj ni dovolil pota skozi svojo deželo.

in Asiongabera na pot, ki derži v moabsko pušavo.[6])

9. In Gospod mi je rekel: Nikar se ne vojskuj z Moabljani, in ne spušaj se z njimi v boj; zakaj od njih dežele ti ne bom nič dal, ker sim Lotovim sinovam dal Ar[7]) v lastnino. 4. Mojz. 21, 13.

10. Njeni pervi prebivavci so bili Emejci,[8]) veliko in močno ljudstvo, in takó velike postave, kakor uni iz Enakoviga zaroda,

11. de so se perštevali velikanam, in so bili podobni Enakovim sinovam. Moabljani jih pa imenujejo Emejce.[9])

12. V Seiru so pa poprej prebivali Horejci;[10]) in ko so jih bili Ezavovi sinovi pregnali in pokončali, so ondi prebivali, kakor je storil Izrael v deželi svojiga posestva,[11]) ki mu jo je Gospod dal.

13. Ko smo se tedej vzdignili, de bi šli čez potok Zared,[12]) smo prišli k njemu.

14. Časa pa, ko smo hodili od Kadesbarn[13]) do broda zarejskiga potoka, je bilo osem in trideset let; dokler ni bil pokončan ves rod vojakov iz staniša, kakor je bil Gospod persegel;

15. kteriga roka je bila zoper njé, de so poginili iz staniša.

16. Ko so pa bili vsi vojaki pomerli,

17. mi je Gospod govoril, rekoč:

18. Pojdi zdaj čez moabske pokrajine,[14]) proti mestu z imenam Ar;

19. in ko prideš v sosesko Amonovih sinov,[15]) glej, de se ne vojskuješ z njimi, in se ne spušaš v boj; zakaj od dežele Amonovih sinov ti ne bom nič dal, ker sim jo dal Lotovim sinovam v posestvo.

20. Imeli so jo za deželo velikanov, in v nji so nekdaj prebivali velikani, ki jih Amonijani imenujejo Zomzomljane,[16])

21. veliko in obilno ljudstvo, in velike postave kakor Enakovi; njé je Gospod pokončal pred njimi, in jih je vselil namesto njih,[17])

22. kakor je storil Ezavovim sinovam, ki prebivajo v Seiru, ko je pokončal Horejce, in je dal

---

6. Glej 4. Mojz. 21, 4—11.
7. véliko mesto Moabljanov. Gl. 4. Mojz. 21, 15. 28.
8. Glej 1. Mojz. 14, 5. 6.
9. V hebrejskim: „*Emim*“, to je, strahovite.
10. to je, prebivavci v berlogih.
11. v deželi, ki je bila popred kraljev Sehona in Oga, in jima je bila zdaj že vzeta.
12. Glej 4. Mojz. 21, 12.
13. pervikrat. Glej 4. Mojz. 13, 27.
14. v tisti kraj, ki so ga Amorejci Moabljanam s silo vzeli. Gl. 4. Mojz. 21, 13—26.
15. ki so prebivali proti jutru od Amorejcov med Arnonam in Jebokam. Ko so Izraelci po moabski pušavi gori šli proti Arnonu, so imeli pred seboj na severno-jutranji strani Amonijane, na severno-večerni strani pa Amorejce; s temi so se smeli vojskovati, z unimi pa ne. Gl. 4. Mojz. 21, 13. 14.
16. V hebrejskim: „*Zamzumim*“, to je, potuhneži, ki hudo mislijo, hudobneži.
17. V hebrejskim: „*in so jih pregnali, in prebivali na njih mestu*“.

njih deželo unim, ki jo posedajo dosihmal.

23. Tudi Hevejce,[18]) ki so prebivali v Haserimu[19]) do Gaze,[20]) so pregnali Kapadočani;[21]) ki so prišli iz Kapadocije,[22]) in so jih pokončali, in so se namesti njih vselili.

24. Vzdignite se, in pojdite skozi reko Arnon; glej, dal sim ti v roko Sehona, hesebonskiga kralja, Amorejca, in polasti se njegove dežele, in bojuj se z njim.[23])

25. Dans bom začel pošiljati pred teboj strah in trepet med ljudstva, ki prebivajo pod vsim nebam; de se, slišati tvoje imé, prestrašijo, in trepetajo, kakor porodnice,[24]) in terpé britkost.

26. Tedej sim poslal sporočnikov iz pušave Kademota[25]) do Sehona, kralja v Hesebonu z mirivnimi besedami, rekoč: 4. Mojz. 21, 21.

27. Skozi tvojo deželo pojdemo, po véliki cesti bomo hodili; ne bomo se ganili ne na desno ne na levo.

28. Za gotov denar nam prodaj živeža, de jemo; za plačilo nam daj vode, in takó bomo pili. Samo to je, de nam dovoliš skozi *(deželo)* iti,

29. kakor so storili Ezavovi sinovi, ki prebivajo v Seiru,[26]) in Moabljani, ki prebivajo v Aru;[27]) dokler ne pridemo do Jordana, in ne gremo v deželo, ki nam jo bo dal Gospod, naš Bog.

30. In Sehon, kralj v Hesebonu, nam ni hotel prehoda dovoliti, ker je bil Gospod, tvoj Bog, zakerknil njegoviga duha, in oterdil njegovo serce,[28]) de bi bil tebi v roke dan, kakor zdaj vidiš.

31. In Gospod mi je rekel: Glej, začel sim ti dajati Sehona in njegovo deželo, začni se je polastovati. Amos 2, 9.

32. In Sehon nam je šel naproti v boj z vsim svojim ljudstvam v Jasi.

33. In Gospod, naš Bog, nam ga je dal v roke, in pobili smo ga z njegovimi sinovi in z vsim njegovim ljudstvam vred.

34. In tisti čas smo se polastili vsih mest, in smo pomorili[29]) njih prebivavce, može, in žene, in otroke, in ničesar nismo v njih pustili,

35. razun živine, ki smo jo v

18. V hebrejskim: „*Avičane*“, perve prebivavce v deželi.
19. to je, po pristavah, po vaséh.
20. na jugo-izhodnjim bregu srednjiga morja.
21. V hebrejskim: „*Kaftoričani*“, mende Krečani, ki so se poznejše Filistejci (prihodniki) imenovali. 1. Mojz. 10, 14. Eccl. 25, 16.
22. V hebrejskim: „*iz Kaftora*“, blezo iz Krete.
23. ako se bo branil, vas skozi pustiti. Gl. v. 26—31.
24. „*kakor porodnice*“, ni v hebrejskim.
25. to je, iz izhodnje strani pušave (gl. 4. Mojz. 21, 11.), kjer sta bila Bamot in Fasga, od kodar so šli poslanci. Prim. 4. Mojz. 21, 20. Joz. 13, 20.
26. Glej zgor. v. 4.
27. to je, prebivavci v izhodnjim delu moabske dežele (4. Mojz. 21, 11.), kjer je bilo tudi véliko mesto Ar.
28. Glej 2. Mojz. 4, 21.
29. V hebrejskim: „*in smo pregnali*“ i. t. d. Gl. 4. Mojz. 21, 21. i. d.

rop dobili, in razun ropa mest, ki smo jih vzeli

36. od Aroera, ki je na bregu potoka Arnona, od mesta, ki stoji v dolini, do Galaada.[30]) Ni bilo ne vasi, ne mesta, de bi bilo našim rokam ubežalo; vse nam je dal v roke Gospod, naš Bog,

37. razun deželе Amonovih sinov, kteri se nismo bližali, in razun vsiga, kar je per potoku Jeboku,[31]) in razun mest na gorah, in razun vsih krajev, ki nam jih je prepovedal Gospod, naš Bog.

III. Poglavje.

Mojzes perpoveduje Izraelcam, kakó de so premagali Oga, basanskiga kralja; de je namesto sebe postavil Jozueta, kteri jih popelje v obljubljeno deželo, ker mu Bog ne dovoli, vanjo priti.

1. Tedej smo se vernili in gori šli po potu v Basan, in Og, basanski kralj, nam je šel naproti s svojim ljudstvam, se vojskovat v Edraji. 4. Mojz. 21, 33. Spod. 29, 7.

2. In Gospod mi je rekel: Ne boj se ga; zakaj v tvojo roko je dan z vsim svojim ljudstvam, in svojo deželo; in stori z njim, kakor si storil s Sehonam, amorejskim kraljem, ki je prebival v Hesebonu. 4. Mojz. 21, 34.

3. Dal nam je tedej Gospod, naš Bog, v roke tudi Oga, basanskiga kralja, in vse njegovo ljudstvo, in pobili smo jih do čistiga, 4. Mojz. 21, 35.

4. in razdjali smo[1]) ta čas vse njegove mesta; ni ga bilo mesta, ktero bi bilo nam odšlo; šestdeset mest, vso argobsko deželo kraljestva Ogoviga v Basanu.

5. Vse mesta so bile obterjene s silno visokim ozidjem, z vratmi in zapahi, razun brezštevilnih mest, ki niso imele ozidja.[2])

6. In smo jih pokončali,[3]) kakor smo storili Sehonu, hesebonskimu kralju, in smo razdjali sleherno mesto z možmi, in ženami, in z otroci vred;

7. živino pa in rop mest smo zase pograbili.

8. In vzeli smo tisti čas deželo iz rók dveh kraljev Amorejcov, ki sta bila takraj Jordana, od reke Arnona do gore Hermona,

9. ki ga Sidonci Sarion imenujejo, Amorejci pa Sanir; Spod. 4, 48.

10. vse mesta, ki stojé na planjavi, in vso galaajsko in basansko deželo do Selke in Edraja, mest kraljestva Ogoviga v Basanu.

---

30. do reke Jeboka.
31. na uni strani v amorejski deželi. Gl. Joz. 12, 2.
1. V hebrejskim: „*In v last smo vzeli*“ i. t. d.
2. V hebrejskim: „*razun silno veliko mest po deželi*“.
3. V hebrejskim: „*In smo jih požgali*“ i. t. d.

11. Le sam Og, basanski kralj, je bil namreč ostal iz rodovine velikanov.[4]) Njegova železna postelja[5]) se še zdaj kaže v Rabatu[6]) Amonovih sinov,[7]) ki je devet komolcov dolga, in štiri široka po meri moškiga komolca.

12. Tisti čas smo se polastili dežele od Aroera, ki stoji na bregu reke Arnona, do srede galaajske gore, in njene mesta sim dal Rubnu in Gadu. 4. Mojz. 32, 29.

13. Ostali del Galaada in ves Basan Ogoviga kraljestva sim pa dal polovici Manasetoviga rodú, vso argobsko deželo; in ves Basan se imenuje dežela velikanov.

14. Jair, sin Manasetov, je vzel v last vso argobsko deželo do pokrajin Gesurijanov in Mahatijanov. In imenoval je Basan po svojim imenu Havot Jair, to je, vasí Jairove, do današnjiga dneva.[8])

15. Tudi Makirju sim dal Galaad.

16. In rodovama, Rubnovimu in Gadovimu, sim dal od galaajske dežele[9]) do reke Arnona, notranje potoka in pokrajino do reke Jeboka,[10]) ki je meja Amonovih sinov,

17. in planjavo[11]) per pušavi, in Jordan, in pokrajine Kenereta[12]) do morja pušave, ki je grozno slano, do podgore Fasge proti izhodu.

18. In zapovedal sim vam tisti čas, rekoč: Gospod, vaš Bog, vam da to deželo v delež; pojdite tedej oboroženi pred svojimi brati, Izraelovimi otroci, vsi junaški možaki,

19. razun žen, in otrók in živine; zakaj vem, de imate veliko živine; ostanejo naj v mestih, ki sim vam jih dal,

20. dokler Gospod ne da mirú vašim bratam, kakor vam ga je dal; in de tudi oni posedejo deželo, ki jim jo bo dal unkraj Jordana; po tem naj se sleherni verne k svojimu posestvu, ki sim vam ga dal.

21. Tudi Jozuetu sim tisti čas zapovedal, rekoč: Tvoje oči so vidile, kar je storil Gospod, vaš Bog, tema dvema kraljema; takó bo storil vsim kraljestvam, v ktere prideš. 4. Mojz. 27, 18.

22. Ne boj se jih; zakaj Gospod, vaš Bog, se bo vojskoval za vas.

23. In prosil sim Gospoda tisti čas, rekoč:

24. Gospod Bog! začel si skazovati svojimu hlapcu svojo velikost in svojo premočno roko; zakaj ni ga druziga Boga, ne v nebesih ne na zemlji, de bi za-

---

4. v tem kraji; zakaj gl. 1. Mojz. 14, 5. Joz. 15, 14.
5. njegovo posteljiše je bilo železno.
6. v vélikim mestu.
7. ti so napadli velikane (zgor. 2, 19—21.), pred ko ne tudi Oga, in so njegovo posteljo v plen dobili.
8. Glej 4. Mojz. 32, 41.
9. en del galaajske dežele.
10. notranjo deželo med rekama Arnonam in Jebokam; po misli druzih deželo od otočjiga mesta Aroera do reke Jeboka.
11. ob Jordanu in per izhodnji pušavi.
12. okrajino ob genezareškim jezeru. 4. Mojz. 34, 11.

mogel delati tvoje dela, in se primerjati tvoji moči.

25. Pojdem tedej,[13]) in bom pogledal to silno dobro deželo unkraj Jordana, in to lepo gorovje,[14]) in Libanon.

26. In Gospod se je razserdil nad menoj zavoljo vas, in me ni uslišal, temuč mi je rekel: Zadosti je tega, nikar mi ne govôri več od té reči.

27. Pojdi verh Fasge, in oberni svoje oči proti zahodu, in proti severju, in proti jugu in izhodu, ter poglej; zakaj ne pojdeš čez ta Jordan. Spod. 31, 2: 34, 4.

28. Pooblasti Jozueta, ter ga pokrepčaj in poterdi; ker on pojde pred tem ljudstvam, in jim bo razdelil deželo, ki jo boš vidil.

29. In smo ostali v dolini,[15]) Fogorjevimu tempeljnu nasproti.

IV. Poglavje.

Mojzes opominja Izraelce, naj natanko spolnujejo Božje zapovedi, in jim odloči tri mesta v perbežališe takraj Jordana.

1. In zdaj, Izrael, poslušaj zapovedi in pravice, ki te jih učim, de jih spolnuješ in živiš, in de greš in posedeš deželo, ki vam jo bo dal Gospod, Bog vaših očetov.

2. Nič ne dodajajte besedi, ki vam jo govorim, in nič ji ne odjemljite;[1]) spolnujte zapovedi Gospoda, svojiga Boga, ki vam jih zapovem.

3. Vaše oči so vidile vse, kar je storil Gospod zoper Beelfegorja, kakó je potrebil vse njegove častivce zmed vas. 4. Mojz. 25, 4.

4. Vi pa, ki se deržite Gospoda, svojiga Boga, še vsi živite do današnjiga dneva.

5. Sami veste, de sim vas učil zapovedi in pravice, kakor mi je zapovedal Gospod, moj Bog; takó ravnajte po njih v deželi, ki jo bote posedli,

6. ter se jih deržite, in jih v djanji spolnujte. To namreč bodi vaša modrost in vaša razumnost vpričo narodov, de, ko slišijo vse té zapovedi, porečejo: Glej, modro in razumno je to ljudstvo, velik narod.

7. Tudi ga ni druziga ljudstva takó veliciga, de bi imelo bogove takó blizo, kakor je naš Bog per vsih naših molitvah.

8. Kje je namreč takó imeniten narod, de bi imel take šege, in pravične sodbe, kakor je vsa postava, ki vam jo dans pred očí stavim?

13. Dovoli mi, de grem.

14. to gorato deželo. Gore so po Jutrovim rodovitne, planjave pa so zavoljo pomanjkanja studencov puste.

15. V hebrejskim: „*v Gaji*“.

1. bodi si ali v postavi zapisano, ali pa po ustnim izročenji sprejeto. Mojzes tukaj ne zametuje ustniga izročila, kakor tudi ne prepoveduje, postave v njenim popolnim doveršenji dati, kar je Jezus Kristus storil, ali po okolišinah novih naredb vpeljati, kar sta Jozue in Mojzes sama storila. Gl. spod. 17, 10. Prim. 18, 18.

9. Varuj tedej skerbno sebe in svojo dušo. Ne pozabi rečí, ki so jih vidile tvoje oči, in naj ne zginejo iz tvojiga serca vse dni tvojiga življenja. Oznanuj jih svojim otrokam in vnukam

10. od dneva, ko si stal pred Gospodam, svojim Bogam, pod Horebam, ko mi je Gospod govoril, rekoč: Zberi mi ljudstvo, de slišijo moje besede, in se učé, bati se me ves čas, ko živé na zemlji, in de učé svoje otroke.

11. In ste perstopili pod goro, ki je gorela proti nebu; in temota, in oblak, in mrak je bil na nji.

12. In Gospod vam je govoril zmed ognja. Glas njegovih besedí ste slišali, podobe pa niste celo nobene vidili.[2])

13. In oznanil vam je svojo zavezo, ki vam jo je zapovedal spolnovati, in deset besedi, ktere je zapisal na dve kamnéni tabli. 2. Mojz. 20. pogl. 24, 12.

14. In mi je zapovedal tisti čas, učiti vas šege in pravice, ki jih morate spolnovati v deželi, ki jo bote posedli.

15. Varujte tedej skerbno svojih duš. Nobene podobe niste vidili ta dan, ko vam je govoril Gospod na Horebu zmed ognja;

16. de bi se kje ne zmotili, in si ne naredili zrezane podobe, ali kakošniga moškiga ali ženskiga obraza,

17. ali podobe kakih živál, ki so na zemlji, ali ptic, ki pod nebam letajo,

18. ali laznin, ki se po zemlji gibljejo, ali rib, ki v vodah pod zemljo bivajo,

19. de se kje, ko vzdigneš svoje oči proti nebu, in zagledaš solnce, in luno, in vse zvezde nebá, ne daš premotiti, de bi jih molil in častil, ki jih je vstvaril Gospod, tvoj Bog, v službo vsim narodam,[3]) ki so pod nebam.

20. Vas pa je Gospod vzel in izpeljal iz železne peči[4]) Egipta, de bi imel svoje lastno ljudstvo, kakor je dan današnji.

21. In Gospod se je razserdil nad menoj zavoljo vašiga govorjenja, in je persegel, de ne pojdem čez Jordan, in de ne bom prišel v predobro deželo, ki vam jo bo dal. Spred. 1, 37.

22. Glej, umerjem v tej deželi, in ne pojdem čez Jordan; vi pojdete čeznj, ter bote posedli dobro deželo.

23. Varuj se, de nikdar ne pozabiš zaveze Gospoda, svojiga Boga, ki jo je naredil s teboj; in de si ne delaš zrezane podobe od tega, kar je Gospod prepovedal delati;

24. zakaj Gospod, tvoj Bog, je žreč ogenj, goreč Bog. Hebr. 12, 29.

25. Ko bote rodili sinove in vnuke, in prebivali v deželi, in ko bi si zapeljani naredili kako podobo, in hudobno ravnali pred Gospodam, svojim Bogam, de bi ga zdražili;

---

2. Le Mojzes in starašini so vidili podobo Božjo, ne pa ljudstvo. Gl. 2. Mojz. 24, 10.

3. de svetijo vsim narodam. Gl. 1. Mojz. 1, 14. V hebrejskim: *„ktere je Gospod, tvoj Bog, razdelil med vse narode pod nebam“.*

4. iz pekoče, britke sužnosti.

26. pokličem dans nebo in zemljo za priči, de bote naglo poginili znad zemlje, ki jo bote v last vzeli, ko čez Jordan pridete. Ne bote dolgo časa v nji prebivali, temuč Gospod vas bo potrebil,

27. in razkropil med vse narode, in malo vas bo ostalo med narodi, med ktere vas popelje Gospod.

28. In tam bote služili bogovam, ki so zdelani s človeško roko iz lesa in kamna, ki ne vidijo, in ne slišijo, tudi ne jedo, in ne duhajo.

29. In ako boš ondi iskal Gospoda, svojiga Boga, ga boš najdel; če ga boš le iskal iz vsiga serca, in z vso britkostjo svoje duše.

30. Ko bo prišlo nad té vse, kar je napovedano, se boš vernil poslednji čas [5]) k Gospodu, svojimu Bogu, in boš poslušal njegov glas.

31. Zakaj Bog je usmiljen Gospod, tvoj Bog; on te ne bo zapustil, in te ne bo popolnama pokončal, in ne bo pozabil zaveze, ki jo je persegel tvojim očetam.

32. Vprašuj po nekdanjih časih, ki so bili pred teboj, od dneva, ko je Bog vstvaril človeka na zemlji, od konca do konca neba,[6]) ali se je kdaj kaj taciga godilo, ali slišalo,

33. de bi bilo kako ljudstvo slišalo glas govorečiga Boga zmed ognja, kakor si ga ti slišal, in živiš;

34. ali de je Bog kaj taciga storil, de bi bil prišel in si vzel ljudstvo zmed narodov s skušnjami,[7]) z znamnji, in s čudeži, z bojem, in z močno roko, in z vzdignjeno ramo, in s strašnimi perkaznimi, kakor je vse to storil za vas Gospod, vaš Bog, v Egiptu pred tvojimi očmi;

35. de bi ti vedil, de je Gospod sam Bog, in de ni druziga razun njega.

36. Z neba ti je dal slišati svoj glas, de bi te učil, in na zemlji ti je pokazal svoj grozovitno velik ogenj, in si slišal njegove besede zmed ognja;

37. zato ker je ljubil tvoje očete, in si je izvolil njih zarod za njimi. In pred teboj gredé te je izpeljal s svojo veliko močjo iz Egipta, 2. Mojz. 13, 21.

38. de bi pokončal[8]) nar veči in močnejši narode, kakor si ti, ob tvojim prihodu, in de bi te peljal v njih deželo, in ti jo dal v posest, kakor vidiš današnji dan.

39. Vedi tedej dans, in premisli v svojim sercu, de Gospod sam je Bog v nebesih zgorej, in na zemlji spodej, in de ga ni druziga.

40. Spolnuj njegove zapovedi in povelja, ki ti jih zapovem; de bo dobro tebi in tvojim sinovam za teboj, in de dolgo časa ostaneš v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog.[9])

41. Takrat je Mojzes odločil

---

5. V hebrejskim: „*naslednje dni*“, tedej tudi poslednji čas. Gl. Rim. 11, 26.
6. od izhoda do zahoda.
7. nad Faraonam.
8. V hebrejskim: „*de bi pregnal*“ i. t. d.
9. V hebrejskim je perstavljeno: „*vekomej*“. Obljubljena dežela je bila namreč predpodoba večniga zveličanja.

tri mesta unkraj Jordana proti jutrovi strani, 4. Mojz. 35, 6. 14.

42. de bi vanje bežal, kdor bi neradovoljno ubil svojiga bližnjiga, in ni bil poprej njegov sovražnik, in de se zamore v eno teh mest zateči:

43. Bosor v pušavi, ki stoji na planjavi, iz Rubnoviga rodú; in Ramot v Galaadu, ki je v Gadovim rodu; in Golan v Basanu, ki je v Manasetovim rodu. Joz. 20, 8.

44. To je postava,[10]) ki jo je razlagal Mojzes Izraelovim sinovam,

45. in to so pričevanja, in šege, in pravice, od kterih je Mojzes govoril Izraelovim sinovam, ko so šli iz Egipta,

46. takraj Jordana v dolini,[11]) Fogorjevimu tempeljnu nasproti, v deželi Sehona, amorejskiga kralja, ki je prebival v Hesebonu, ki ga je zmagal Mojzes. In Izraelovi otroci, ko so prišli iz Egipta,

47. so posedli njegovo deželo, in deželo Oga, kralja v Basanu, dveh amorejskih kraljev, ki sta bila takraj Jordana proti solnčnimu izhodu,

48. od Aroera, ki stoji na bregu reke Arnona, do sionske gore,[12]) ki se imenuje tudi Hermon,

49. vso planjavo takraj Jordana proti jutrovi strani do morja pušave, in do podgore Fasge.

V. Poglavje.

Ponavljanje in razlaganje desetérih Božjih zapoved.

1. In Mojzes je poklical ves Izrael, in mu je rekel: Poslušaj, Izrael, šege in pravice, ki jih govorim dans vašim ušesam; učíte se jih, ter jih v djanji spolnujte.

2. Gospod, naš Bog, je storil z nami zavezo na Horebu;

3. ni je storil zaveze z našimi očeti,[1]) ampak z nami, ki smo zdaj tukej, in živimo.

4. Od obličja v obličje[2]) je govoril z nami na gori zmed ognja.

5. Bil sim tisti čas zagovornik in srednik med Gospodam in med vami, de bi vam naznanil njegove besede; zakaj bali ste se ognja, in niste šli na goro, in je govoril:

6. Jez sim Gospod, tvoj Bog, ki sim te izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. 2. Mojz. 20, 2: 3. Mojz. 26, 1. Ps. 80, 11.

7. Ne imej ptujih bogov zraven mene. 2. Mojz. 20, 3. Ps. 80, 10.

8. Ne delaj si zrezane podobe, tudi ne podobe od vsiga,

---

10. ki se ponavlja v naslednjim 5. poglavji; poprešnje je bilo le zgodovinski vvod vanjo.
11. V hebrejskim: „*v Gaji, Bet-Peoru nasproti*“.
12. ta Sion se mora razločiti od Siona (hebr. Ciona) per Jeruzalemu.
1. ne samo z našimi očeti.
2. naravnost, vidno pričujoč.

kar je zgorej na nebu, in kar je spodej na zemlji, in kar biva v vodah pod zemljo. 2. Mojz. 20, 4: 3. Mojz. 26, 1. Ps. 96, 7.

9. Ne moli jih, in ne časti jih; zakaj jez sim Gospod, tvoj Bog, goreč Bog, ki pokorim krivico očetov nad otroci do tretjiga in četertiga rodú nad njimi, ki me sovražijo, 2. Mojz. 34, 14.

10. in skazujem usmiljenje veliko tavžentam, ki me ljubijo, in se deržé mojih zapoved.

11. Ne imenuj po nemarnim imena Gospoda, svojiga Boga; zakaj on ne bo brez kazni, kdor imenuje njegovo imé per prazni reči. 2. Mojz. 20, 7: 3. Mojz. 19, 12. Mat. 5, 33.

12. Praznuj dan sabote, de ga posvečuješ, kakor ti je zapovedal Gospod, tvoj Bog.

13. Šest dni delaj, in opravi vse svoje dela.

14. Sedmi dan je sabota, to je počitek Gospoda, tvojiga Boga. Ne delaj ta dan nobeniga dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne vol, ne osel, in nobena tvoja živina, in ne ptujic, ki je znotrej tvojih vrat, de počije tvoj hlapec, in tvoja dekla, kokor tudi ti. 1. Mojz. 2, 2: 2. Mojz. 20, 10. Hebr. 4, 4.

15. Spomni se, de si tudi ti služil v Egiptu, in de te je izpeljal Gospod, tvoj Bog, z močno roko in vzdignjeno ramo. Zatorej ti je zapovedal, de praznuješ dan sabote.

16. Spoštuj svojiga očeta in svojo mater, kakor ti je zapovedal Gospod, tvoj Bog, de dolgo živiš, in de ti bo dobro v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog. 2. Mojz. 20, 12. Sir. 3, 9. Mat. 15, 4. Mark. 7, 10. Efež. 6, 2.

17. Ne ubijaj.

18. Ne prešeštvaj.

19. Ne kradi.

20. Tudi ne govôri kriviga pričevanja zoper svojiga bližnjiga.

21. Ne želi žene svojiga bližnjiga, ne hiše, ne njive, ne hlapca, ne dekle, ne vola, ne osla, ne vsiga, kar je njegovo. Mat. 5, 28. Rim. 7, 7.

22. Te besede je govoril Gospod vsi vaši množici na gori zmed ognja in oblaka, in teme z močnim glasam, ter ni nič perdjal; in jih je zapisal na dve kamnéni tabli, kteri je dal meni.

23. Vi pa, ko ste slišali glas zmed teme, in ste vidili goro goreti, ste perstopili k meni vsi poglavarji rodov, in starašini, ter ste rekli:

24. Glej, Gospod, naš Bog, nam je pokazal svoje veličanstvo in visokost; zmed ognja smo slišali njegov glas, ter smo dans zvedili, de, ko Bog s človekam govori, človek živi.

25. Zakaj bi tedej pomerli, in zakaj bi nas ta silno veliki ogenj požerl? Zakaj ako še dalje poslušamo glas Gospoda, svojiga Boga, bomo pomerli.

26. Kaj je vse meso, de sliši glas živiga Boga, ki govori zmed ognja, kakor smo mi slišali, in more še živeti?

27. Rajši ti perstopi, in poslušaj vse, kar ti bo govoril Gospod, naš Bog; in ti nam govôri, ter bomo poslušali in storili.

28. Ko je Gospod to slišal, mi je rekel: Slišal sim glas besedi tega ljudstva, ktere so

ti govorili; vse so prav govorili.

29. O de bi imeli tako sercé, de bi se me bali, in spolnovali vse moje zapovedi vsaki čas, de bi dobro bilo njim in njih sinovam vekomaj!

30. Pojdi, in jim reci: Vernite se v svoje šotore.

31. Ti pa ostani tukaj per meni,[3]) ter ti bom povedal vse svoje zapovedi, in šege, in pravice, ktere jih boš učil, de jih spolnujejo v deželi, ki jim jo bom dal v posestvo.

32. Spolnujte tedej, in storite, kar vam je zapovedal Gospod Bog; ne obračajte se ne na desno ne na levo;

33. temuč hodite po potu, ki vam ga je zapovedal Gospod, vaš Bog, de živite, in de vam bode dobro, in de se daljšajo dnevi v deželi vašiga posestva.

VI. Poglavje.

Mojzes opominja Izraelce, de naj ljubijo Gospoda, svojiga Boga, iz vsiga svojiga serca, ter naj vedno imajo njegove zapovedi pred svojimi očmi, in jih natanko spolnujejo, in naj njih spolnovanje tudi svojim otrokam perporočajo.

1. To so zapovedi, in šege, in pravice, ki jih je zapovedal Gospod, vaš Bog, de jih vas učim, in de jih spolnujete v deželi, ki vanjo greste jo posest;

2. de se bojiš Gospoda, svojiga Boga, in de spolnuješ vse njegove povelja in zapovedi, ki jih zapovem tebi, in tvojim sinovam, in tvojim vnukam, vse dni svojiga življenja, de se podaljšajo tvoji dnevi.

3. Poslušaj, Izrael, in glej, de storiš, kar ti je zapovedal Gospod, de ti bo dobro, in de se še bolj množiš, kakor ti je obljubil Gospod, Bog tvojih očetov, deželo, po kteri se cedí mleko in med.

4. Poslušaj, Izrael, Gospod, naš Bog, je edíni Gospod.

5. Ljubi Gospoda, svojiga Boga, iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje močí.[1]) Spod. 11, 13. Mat. 22, 36. 37. Mark. 12, 30. Luk. 10, 27.

6. In té besede, ki ti jih dans zapovem, naj bodo v tvojim sercu;

7. in jih perpoveduj[2]) svojim otrokam, ter jih premišljuj,[3]) ko sediš v svoji hiši, ko hodiš po potu, ko se uležeš, in ko vstaneš.

8. In perveži si jih ko znamnje na svojo roko,[4]) in naj ti

3. na gori.

1. Obračaj vse misli svojiga duha, vse občutljeje svojiga serca in vse dela svojiga življenja v njega, od kteriga pride tvoj duh, tvoje serce, tvoje življenje (Avg.).

2. V hebrejskim: „*in jih zaterduj*“ i. t. d. Tedej ljubezen do Boga, spoznanje njegovih čudapolnih, ljubeznjivih naredb moraš pred vsim prav živó perporočati in zaterdovati svojim otrokam; pa kolikrat je to pervo — poslednje, in se mora nepotrebnim, abotnim in ajdovskim šegam umakniti!

3. V hebrejskim: „*in govôri od njih*“ i. t. d.

4. takó misli v njé, kakor de bi te jih kako znamnje na tvoji roki vedno spominjalo.

bodo in naj migljajo med tvojimi očmí,[5])

9. in zapiši jih na podboje in vrata svoje hiše.

10. In ko te bo perpeljal Gospod, tvoj Bog, v deželo, ki jo je s persego obljubil tvojim očetam, Abrahamu, Izaku in Jakopu, in ko ti bo dal velike in prav dobre mesta, ki jih nisi sozidal,

11. hiše polne vsakteriga blaga, ki jih nisi postavil, vodnjake, ki jih nisi skopal, vinograde in oljske verte, ki jih nisi zasadil,

12. in ko boš jedel, in boš nasiten;

13. se skerbno varuj, de ne pozabiš Gospoda, ki te je izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti. Gospoda, svojiga Boga, se boj, in njemu samimu služi, in per njegovim imenu persegaj.[6]) Spod. 10, 20. Mat. 4, 10. Luk. 4, 8.

14. Ne hodite za ptujimi bogovi vsih narodov, ki so okrog vas;

15. zakaj goreč Bog je Gospod, tvoj Bog, med teboj; de se kje ne vname serd Gospoda, tvojiga Boga, zoper té, in de te ne potrebi znad zemlje.[7])

16. Ne skušaj Gospoda, svojiga Boga, kakor si ga skušal na mestu skušnjave.[8]) Mat. 4, 7. Luk. 4, 12.

17. Spolnuj zapovedi Gospoda, svojiga Boga, in povelja, in šege, ki ti jih je zapovedal;

18. in stori, kar je dopadljivo in dobro pred očmi Gospodovimi, de ti bo dobro, in de prideš in posedeš predobro deželo, ki jo je Gospod s persego obljubil tvojim očetam,

19. de bo pokončal vse tvoje sovražnike pred teboj, kakor je govoril.

20. In ko te bo tvoj sin jutri vprašal, rekoč: Kaj pomenijo te povelja, in šege, in pravice, ki nam jih je zapovedal Gospod, naš Bog?

21. mu reci: Bili smo sužnji Faraonovi v Egiptu, in Gospod nas je izpeljal iz Egipta z močno roko,

22. ter je delal znamnja in velike in prav hude čudeže v Egiptu zoper Faraona in vso njegovo hišo pred našimi očmi,

23. in nas je izpeljal od ondod, de nas je lesem perpeljal, ter nam je dal deželo, ki jo je s persego obljubil našim očetam.

24. In Gospod nam je zapovedal, de spolnujmo vse te postave, ter se bojmo Gospoda, svojiga Boga, de nam bo dobro vse dni našiga življenja, kakor je dan današnji.

25. In on nam bo milostljiv, ako bomo ohranili in spolnovali vse njegove zapovedi pred Gospodam, svojim Bogam, kakor nam je zapovedal.

---

5. V hebrejskim: „*in imej jih vedno kakor prevezo na čelu pred svojimi očmi*“. Judje poznejših časov so te besede po čerki umevali, narejali so si pergamenaste listke, na kterih so bile Božje zapovedi zapisane, in so te listke vedno nosili na rokah in na čelu.

6. ne pa per imenu druzih bogov, kadar moraš per sodbi persegati.

7. de ne umerješ; ali: de te iz dežele v sužnost ne pelje.

8. Glej. 2. Mojz. 17, 7.

VII. Poglavje.

Mojzes prepové Izraelcam, sklepati zakone z malikovavskimi narodi, in jim zapové, vse njih malike razdrobiti. Bog jih je zvolil iz ljubezni do njih očetov, in srečni bodo, ako bodo spolnovali njegove zapovedi.

1. Kadar te perpelje Gospod, tvoj Bog, v deželo, ki jo posest greš, in pokonča [1]) pred teboj veliko narodov: Hetejce, in Gergezejce, in Amorejce, in Kananejce, in Ferezejce, in Hevejce, in Jebusejce, sedem narodov, veliko številniših in močnejših, kakor si ti, 2. Mojz. 23, 23: 33, 2.

2. in ti jih da Gospod, tvoj Bog, jih pobí do čistiga. [2]) Ne delaj zaveze z njimi, tudi se jih ne usmili, [3]) 2. Mojz. 23, 32: 34, 15. 16.

3. tudi ne sklepaj zakonov z njimi. Svoje hčere ne dajaj njegovimu sinu, in njegove hčere ne jemlji za svojiga sina;

4. zakaj ona bo zapeljala tvojiga sina, de ne bo hodil za menoj, temuč de bo služil ptujim bogovam; in serd Gospodov se bo vnel, in te bo naglo pokončal.

5. Temuč to jim storíte: Njih altarje poderíte, in podobe polomíte, in loge posekajte, in zrezane podobe sežgíte. 2. Mojz. 23, 24. Spod. 12, 3: 16, 21.

6. Zakaj ti si ljudstvo posvečeno Gospodu, svojimu Bogu. Tebe je zvolil Gospod, tvoj Bog, de si mu lastno ljudstvo iz vsih narodov, ki so na zemlji. Spod. 14, 2: 26, 18.

7. Gospod se ni zato z vami združil in vas zvolil, kakor de bi bili vse narode v številu prekosili; zakaj vi ste nar manjši zmed vsih ljudstev,

8. temuč zato, ker vas je Gospod ljubil, in je spolnil persego, ki jo je persegel vašim očetam, in vas je izpeljal z močno roko, ter vas je rešil iz hiše sužnosti, iz roke Faraona, egiptovskiga kralja.

9. In vedi, de je Gospod, tvoj Bog, močen in zvest Bog, ki ohrani zavezo in milost njim, ki ga ljubijo, in njegove zapovedi spolnujejo, do tavžentniga rodu;

10. in naglo poverne njim, [4]) ki ga sovražijo, takó de jih pogubi, in ne odlaša dalje, precej jim poverne, kar zaslužijo.

11. Spolnuj tedej zapovedi, in

---

1. V hebrejskim: „*in prešene pred teboj*“ i. t. d.
2. V hebrejskim: „*jih prekolni*“, to je, popolnama pokončaj. Gl. 3. Mojz. 27, 28. 29. Bog je ukazal ljudstva, ki so mero svojih pregreh (3. Mojz. 18, 27.) doveršile (1. Mojz. 15, 16.), po Izraelcih pregnati, in jih, ako bi ne hotli bežati, pokončati, nekoliko zato, de jih je zavoljo njih grehov kaznoval, nekoliko pa zato, de je Izraelcam odvzel priložnost, v gnusobo njih hudobije in malikovanja zabresti.
3. ker spolnuje nad njimi Božje sodbe.
4. Glej 2. Mojz. pogl. 32: 4. Mojz. pogl. 11. pogl. 16. Bog ne čaka, de bi hudobneže še le v drugim življenji kaznoval; on jih kaznuje že tudi v tem življenji; in ako ta kazen velikrat ni očitna, je pa tolikanj bolj strašna; zakaj

šege, in pravice, ki ti jih dans zapovem, de se po njih ravnaš.

12. Ako poslušaš te pravice, jih ohraniš in spolnuješ, ti bo tudi Gospod, tvoj Bog, ohranil zavezo in milost, ki jo je persegel tvojim očetam,

13. in te bo ljubil, in pomnožil, ter bo blagoslovil sad tvojiga telesa, in sad tvoje zemlje, tvoje žito, in tergatvo, olje, in govedo, in čede tvojih ovac v deželi, zavoljo ktere je persegel tvojim očetam, de ti jo bo dal.

14. Oblagodarjen boš med vsimi narodi. Nikogar per tebi ne bo nerodovitniga obojniga spola, ne per ljudeh, ne per tvojih čedah. 2. Mojz. 23, 26.

15. Gospod ti bo vzel vso bolezen, in silno hudih egiptovskih bolezen, ki jih poznaš, ne bo pošiljal nad té, ampak nad vse tvoje sovražnike;

16. požerl boš vse ljudstva, ki ti jih bo dal Gospod, tvoj Bog. Tvoje oko naj jim ne zanese, in ne služi njih bogovam, de ti ne bodo v padec.

17. Ako porečeš v svojim sercu: Več je teh narodov, kakor nas, kakó bi jih mogel pokončati?

18. ne boj se, temuč spomni se, kaj je storil Gospod, tvoj Bog, Faraonu, in vsim Egipčanam,

19. prevelikih nadlog, ki so jih vidile tvoje oči, in znamenj in čudežev, in močne roke, in stegnjene rame, ko te je izpeljal Gospod, tvoj Bog; takó bo storil vsim ljudstvam, kterih se bojiš.

20. Verh tega bo poslal Gospod, tvoj Bog, tudi seršenov[5]) nad njé, dokler ne pokonča in ne razkropí vsih, kteri bi utegnili pred teboj bežati, in se skriti. 2. Mojz. 23, 28. Joz. 24, 12.

21. Ne boj se jih; zakaj Gospod, tvoj Bog, je med teboj, velik in strahovit Bog;

22. on bo pokončal te narode pred tvojim obličjem polagama, druziga za drugim. Ne boš jih mogel na enkrat pokončati, de se kje ne namnožijo zverine dežele zoper tebe.[6])

23. In Gospod, tvoj Bog, ti jih bo dal pred tvojimi očmi, ter jih bo pomoril,[7]) dokler ne bodo popolnama pokončani.

24. In dal ti bo njih kralje v roke, in potrebil boš njih imena pod nebam; nobeden se ti ne bo mogel ustaviti, dokler jih ne potareš.

25. Njih zrezane podobe sežgi z ognjem, in ne želi srebra in zlata, iz kteriga so narejene,[8]) tudi si od njih nič ne jemlji, de se ne spotakneš;[9]) zato ker je to gnusoba Gospoda, tvojiga Boga. 2. Mak. 12, 40.

---

slepota duha in oterpnost serca, ki ji Bog kakor skrivne kazni grehov pošilja, ste nar strašnejši zmed vsih kazen.

5. Glej 2. Mojz. 23, 28.

6. de ne bo dežela preveč prebivavcov zgubila, in de se zverine preveč ne namnožijo.

7. V hebrejskim: „*in bo velik strah med njé poslal*“.

8. ali s kterim so prevlečene.

9. V hebrejskim: „*de ne boš zapeljan*“.

26. Tudi ne nôsi nič od malikov v svojo hišo, de ne boš v prekletstvo, kakor so tudi oni.[10]) Kakor nečednost jih studi, in kakor blato in nesnago jih imej v gnusobo; zakaj prekletstvo so.

VIII. Poglavje.

Mojzes opominja Izraelce k pokoršini in k hvaležnosti do Boga.

1. Vse zapovedi, ki ti jih dans zapovem, glej, de jih spolnuješ; de bote zamogli živeti, in se množiti, in de pridete v deželo in jo posedete, ki jo je Gospod s persego obljubil vašim očetam.

2. In spomni se vsiga pota, po kterim te je vodil Gospod, tvoj Bog, štirdeset let po pušavi, de bi te krotil in skušal, in de bi se razodelo, kaj je v tvojim sercu, ali boš spolnoval njegove zapovedi, ali ne.

3. Krotil te je s pomanjkanjem, in ti je dajal v jed mano, ki je nisi poznal ne ti, ne tvoji očetje; de bi ti pokazal, de človek ne živí samo ob kruhu, ampak ob sleherni besedi, ki pride iz ust Božjih.[1]) Mat. 4, 4. Luk. 4, 4.

4. Tvoje oblačilo, s kterim si bil ogernjen, se ni postaralo, in tvoja noga ni otekala; glej, že štirdeseto leto je;[2])

5. de premisliš v svojim sercu, de kakor učí človek svojiga sina, takó je tebe učil Gospod, tvoj Bog,

6. de spolnuješ zapovedi Gospoda, svojiga Boga, in de hodiš po njegovih potih, in se ga bojiš.

7. Zakaj Gospod, tvoj Bog, te popelje v dobro deželo, v deželo potokov, in vodá in studencov; na njenih planjavah in gorah izvirajo potoki iz globočín;

8. v deželo pšenice, ječmena in vinskih tert, v kteri rastejo smokve, granatove jabelka in oljke, v deželo olja in medú;

9. kjer boš jedel brez vsiga pomanjkanja svoj kruh, in boš vžival v obilnosti vse rečí; v nji je kamnje železo,[3]) in iz njenih gorá se koplje ruda;

10. de, ko ješ in se nasitiš, hvališ Gospoda, svojiga Boga, za predobro deželo, ki ti jo je dal.

11. Glej, in varuj se, de ne pozabiš Gospoda, svojiga Boga, in de ne zanemarjaš njegovih zapoved, in pravic, in povelj, ki ti jih dans zapovem;

12. de, ko ješ in se nasitiš, ko lepe hiše zidaš, in v njih prebivaš,

13. in imaš čede goved in ovac, in obilno srebra, in zlata, in vsih rečí,

14. se ne povzdiguje tvoje serce, in de ne pozabiš Gospoda, svojiga Boga, ki te je izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti,

---

10. Glej Joz. 7, 1: 2. Mak. 12, 40.

1. zakaj kdor Božjo besedo posluša in jo spolnuje, bo živel (v. 1.).

2. Kakor je Bog Izraelce čudovito z mano preživil, takó je z enakim čudežem tudi njih oblačila ohranil. Gl. spod. 29, 5.

3. v nji je obilno železne rude.

15. ki je bil tvoj vodnik po veliki in strahoviti pušavi, v kteri so bile kače z ognjeno sapo,[4]) škorpijoni in žejevni gadi,[5]) in celo nobene vode; ki je dal potoke iz nar terši skale, 4. Mojz. 20, 9: 21, 6: 2. Mojz. 17, 6.

16. in te je živil z mano v pušavi, ki je tvoji očeti niso poznali; in potem, ko te je krotil in skušal, se te je poslednjič usmilil, 2. Mojz. 16, 14.

17. de bi ne rekel v svojim sercu: Moja krepkost, in moč moje roke mi je vse to perdobila;

18. temuč de bi se spomnil Gospoda, svojiga Boga, de ti je on dal moč, de bi spolnil svojo zavezo, ki jo je persegel tvojim očetam, kakor kaže današnji dan.

19. Ako boš pa pozabil Gospoda, svojiga Boga, in boš hodil za ptujimi bogovi, ter jih častil in molil; glej, že zdaj ti napovem, de boš gotovo poginil.

20. Kakor narodi, ki jih je Gospod pokončal ob tvojim prihodu, ravno takó bote tudi vi poginili, ako bote nepokorni glasu Gospoda, svojiga Boga.

IX. Poglavje.

Mojzes spominja Izraelce njih terdovratnosti in nepokoršine do Boga, ter jim perpoveduje, de jim je Bog na njegovo prošnjo iz zgolj milosti zanašal, in jih s tem spodbuduje k ponižnosti.

1. Poslušaj, Izrael! dans[1]) pojdeš čez Jordan, de se polastiš nar večih narodov, in močnejših od tebe, grozovitnih in do neba obzidanih mest,

2. veliciga in visociga ljudstva, Enakovih sinov, ki si jih sam vidil, in si od njih slišal, kterim se ne more nihče ustavljati.

3. Vedi tedej dans, de pojde pred teboj sam Gospod, tvoj Bog, ko žreč in pokončljiv ogenj, ki jih zatéra, in pokončuje, in naglo trebi pred tvojimi očmi, kakor ti je govoril.

4. Ne rekaj v svojim sercu, ko jih bo Gospod, tvoj Bog, pokončal pred tvojimi očmi: Zavoljo moje pravice me je Gospod peljal v to deželo, de jo posedem, ker so bili ti narodi zavoljo svojih hudobij pokončani.

5. Zakaj zavoljo svoje pravice in poštenja svojiga serca ne pojdeš v njih deželo, de jo posedeš; temuč, ker so brezbožno ravnali, so bili ob tvojim prihodu pokončani; in de Gospod spolni svojo besedo, ki jo je s persego obljubil tvojim očetam, Abrahamu, Izaku in Jakopu.

6. Vedi tedej, de ti Gospod, tvoj Bog, ne da v posest te pre-

---

4. s pekočim strupam. Gl. 4. Mojz. 21, 6.

5. taki gadi, kterih strup v človeku silno veliko žejo obudí. V hebrejskim po nekterih: „*suh kraj*“.

1. zdaj kmalo pojdeš.

dobre dežele zavoljo tvoje pravice; zakaj ti si grozno terdovratno ljudstvo.

7. Spomni se, in ne pozabi, kakó si jezil Gospoda, svojiga Boga, v pušavi. Od tistiga dneva, ko si šel iz Egipta, do tega kraja si se vedno puntal zoper Gospoda.

8. Zakaj tudi na Horebu si ga razjezil, de se je razserdil, in te je hotel pokončati, 2. Mojz. 17, 6: 19, 3: 32. pogl.

9. ko sim bil šel na goro, de bi prejel kamnéni tabli, tabli zaveze, ki jo je naredil Gospod z vami; in sim ostal na gori štirdeset dni in štirdeset noči, ter nisim ne kruha jedel, ne vode pil. 2. Mojz. 24, 18.

10. In Gospod mi je dal dve kamnéni tabli popisani z Božjim perstam, ki ste obsegli vse besede, ki vam jih je govoril na gori izmed ognja, ko je bilo vse ljudstvo zbrano. 2. Mojz. 31, 18: 32, 15.

11. In ko je preteklo štirdeset dni, in ravno toliko noči, mi je dal Gospod dve kamnéni tabli, tabli zaveze,

12. in mi je rekel: Vzdigni se, in pojdi hitro od tod doli; zakaj tvoje ljudstvo, ki si ga izpeljal iz Egipta, je naglo zapustilo pot, ki si jim ga pokazal, in naredili so si zlito podobo. 2. Mojz. 32, 8.

13. In spet mi je rekel Gospod: Vidim, de je to ljudstvo terdovratno;

14. pusti me, de ga pokončam, in de zbrišem njegovo imé spod neba, tebe pa postavim čez ljudstvo, ki je veči in močnejši ko to.

15. In ko sim šel doli z ognjene gore, in sim deržal dve tabli zaveze v obeh rokah,

16. in sim vidil, de ste grešili zoper Gospoda, svojiga Boga, in de ste si naredili zlito tele, in ste naglo zapustili njegov pot, ki vam ga je bil pokazal;

17. sim vergel tabli iz svojih rok, ter ji razbil vpričo vas.

18. In sim padel pred Gospoda, kakor poprej, ter nisim štirdeset dni in noči[2]) ne kruha jedel, ne vode pil, zavoljo vsih vaših grehov, ki ste jih storili zoper Gospoda, in ste ga razserdili;

19. zakaj bal sim se njegove jeze in njegoviga serda, s kterim je bil zoper vas razdražen, in vas je hotel pokončati. In Gospod me je uslišal tudi to pot.

20. Tudi nad Aronam se je silno razserdil, hotel ga je končati, pa tudi zanj sim prosil.

21. Vaš greh pa, ki ste ga storili, to je, tele sim popadel, in sežgal z ognjem, in na kosce razbil, ter ga čisto v prah sterl, in sim ga vergel v potok, ki teče z gore.

22. Tudi per pogorišu,[3]) in per skušnjavi,[4]) in per grobéh poželjivosti[5]) ste jezili Gospoda, 4. Mojz. 11, 1: 2. Mojz. 17, 7: 4. Mojz. 11, 34.

---

2. Glej 2. Mojz. 24, 18: 34, 28.

3. V hebrejskim: „v *Taberi*“. Glej 4. Mojz. 11, 1. i. d. Ime izvira od požerečiga ognja, ki ga je bil Bog poslal v kazen.

4. V hebrejskim: „v *Masi*“. Glej 2. Mojz. 17, 7.

5. Glej 4. Mojz. 11, 34. i. d.

23. in ko vas je poslal iz Kadesbarn, rekoč: Vzdignite se, in polastite se dežele, ki sim vam jo dal, ste tudi zaničevali povelje Gospoda, svojiga Boga, ter mu niste verjeli, in niste hotli poslušati njegoviga glasú;

24. temuč vedno ste bili nepokorni od dneva, ko sim vas jel poznati.

25. In ležal sim pred Gospodam štirdeset dni in noči,[6]) in sim ga med tem ponižno prosil, naj vas ne pokončá, kakor je pretíl;

26. in sim molil in rekel: Gospod Bog! ne pokončaj svojiga ljudstva in svoje dedšine, ki si jo rešil po svoji velikosti, in ktero si izpeljal iz Egipta z močno roko.

27. Spomni se svojih hlapcov, Abrahama, Izaka in Jakopa, ne ozéraj se na terdovratnost tega ljudstva, in na njegovo hudobijo in pregreho;

28. de kje ne porečejo prebivavci dežele, iz ktere si nas izpeljal: Gospod jih ni mogel perpeljati v deželo, ki jim jo je bil obljubil, in jih je sovražil; zatorej jih je izpeljal, de bi jih pomoril v pušavi.

29. Saj so tvoje ljudstvo in tvoja dedšina, ki si jih izpeljal s svojo veliko močjo in s svojo stegnjeno ramo.

X. Poglavje.

Mojzes perpoveduje Izraelcam, de mu je Bog dal drugi tabli z zapovedmi, in de si je odločil v službo Levijev rod. Perporoča jim ljubezen in pokoršino do Boga; pravičnost, ljubezen in dobrotljivost do ljudí.

1. Tisti čas[1]) mi je rekel Gospod: Obsekaj si dve kamnéni tabli, kakoršni ste bili poprêšnji, in pridi k meni na goro, in naredi tudi leseno skrinjo,[2]) 2. Mojz. 34, 1.

2. in bom zapisal na tabli besede, ki so bile na njima, ki si ji bil poprej razbil, in ji položi v skrinjo.

3. Naredil sim tedej skrinjo iz šitimoviga lesa. In ko sim si bil zrezal dve kamnéni tabli pervima enaki, sim šel na goro, ter sim ji imel v rokah.

4. In zapisal je na tabli, kakor je bil poprej zapisal, deset besedí, ki vam jih je Gospod govoril na gori izmed ognja, ko je bilo ljudstvo zbrano; in ji je meni dal.

5. In vernil sim se z gore, in sim šel doli, ter sim položil tabli v skrinjo, ki sim jo bil naredil, ki ste še zdaj ondi, kakor mi je bil Gospod zapovedal.

---

6. To so tisti štirdeseteri dnevi, od kterih je zgorej govorjenje v 18. versti.
1. ko ste bile kamnéne tabli razbite. Gl. zgor. 9, 17.
2. skrinjo zaveze. Gl. 2. Mojz. 25, 10.

6. Izraelovi otroci pa so vzdignili šotore z Berota Jakanovih sinov v Mosero,[3]) kjer[4]) je Aron umerl in pokopan bil; namesti njega je Eleazar, njegov sin, opravljal duhovsko službo. 4. Mojz. 33, 31: 20, 28. 29.

7. Od ondod so prišli v Gadgad; ko so se s tega kraja vzdignili, so se ušotorili v Jetebati, v deželi vodá in potokov.

8. Tisti čas[5]) je odločil Levijev rod, de nósi skrinjo zaveze Gospoda, in stoji pred njim v službi, in blagoslavlja v njegovim imenu do današnjiga dneva.

9. Zatorej nima Levi déleža in posestva s svojimi brati; ker je Gospod sam njegovo posestvo, kakor mu je bil obljubil Gospod, tvoj Bog.

10. Jez pa sim bil ostal na gori, kakor poprej štirdeset dni in noči,[6]) in Gospod me je uslišal tudi ta pot, ter te ni hotel pogubiti.

11. In mi je rekel: Pojdi, in hodi pred ljudstvam, de gre in posede deželo, ki sim jo s persego obljubil dati njih očetam.

12. In zdaj, Izrael, kaj hoče Gospod, tvoj Bog, od tebe, kakor de se bojiš Gospoda, svojiga Boga, in hodiš po njegovih potih, ter ga ljubiš, in služiš Gospodu, svojimu Bogu, iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše;

13. in de spolnuješ zapovedi Gospodove, in njegove šege, ki ti jih jez dans zapovem, de se ti dobro godí?

14. Glej! Gospoda, tvojiga Boga, je nebo, in nébez nébeza, zemlja, in vse, kar je v nji;

15. in vender se je Gospod sklenil s tvojimi očeti, in jih je ljubil, ter je izvolil njih zarod za njimi, to je, vas, zmed vsih narodov, kakor se skazuje današnji dan.

16. Obrežite tedej sprednjo kožo svojiga serca,[7]) in ne bodite dalje terdovratni;

17. zakaj Gospod, vaš Bog, je Bog bogov, in Gospod gospodov, velik, in mogočen, in strahovit Bog, ki ne gleda ne osebe, ne darov. 2. Kron. 19, 7. Job 34, 19. Modr. 6, 8. Sir. 35, 15. Djan. ap. 10, 34. Rim. 2, 11. Gal. 2, 6.

18. On dela pravico siroti in

---

3. Mojzes preneha tukej s svojo povéstjo do desete verste; pred ko ne, ga je misel v skrinjo zaveze napeljala, de je tukej vmes govoril od Arona, njegovih sinov in levitov, ker so oni per skrinji zaveze službo opravljali. V 4. Mojz. 33, 31. se bere nasproti, de so šli Izraelci iz Moserota v Bene Jakan (k sinovam Jakanovim). Pred ko ne, so te staniša ali tukej ali pa v 4. bukvah po zmoti v prepisovanji spremenjene. Drugi drugači.

4. blizo tega kraja, na horski gori. Gl. 4. Mojz. 33, 38. Spod. 32, 50. Besede niso tukej prav natančne, ker se od tega le memo gredé govorí.

5. tisti čas, ki je opomnjen v 5. versti.

6. To je ravno tistih štirdeset dni, od kterih se zgorej 9, 18. 25. govorí. Mojzes, ki se je že zadnji uri bližal in je Izraelce kakor starček z ginjenim sercam prav po očetovsko opominjal in svaril, večkrat eno ponavlja, de bi jih s tem bolj in bolj k pokoršini do Boga spodbudil. Tudi je smel opustiti tisti red pergodb, kakor so si v resnici nasledovale, ker je bil že sicer znan njegovim poslušavcam.

7. zatérajte svoje pregrešno poželenje, natoro malikovavcov. Gl. Rim. 2, 29.

vdovi, ljubi ptujca, in mu daje živež in obleko.

19. Torej ljubite tudi vi ptujce; ker ste bili tudi vi ptujci v egiptovski deželi.

20. Gospoda, svojiga Boga, se boj, in njemu samimu služi; njega se derži, in per njegovim imenu persegaj. Zgor. 6, 13. Mat. 4, 10. Luk. 4, 8.

21. On je tvoja slava, in tvoj Bog, ki je storil nad teboj te velike in grozovite rečí, ki so jih vidile tvoje oči.

22. S sedemdesetimi dušami so šli tvoji očeti doli v Egipt; in glej, zdaj te je Gospod, tvoj Bog, namnožil, kakor zvezde na nebu. 1. Mojz. 46, 27: 2. Mojz. 1, 5.

XI. Poglavje.

Izraelci naj perpovedujejo svojim otrokam veličastne Božje dela in čudeže. Kananska dežela je grozno rodovitna, kjer bodo imeli vsiga obilno, ako bodo spolnovali Božje zapovedi. Blagoslov in prekletstvo.

1. Ljubi tedej Gospoda, svojiga Boga, in spolnuj njegove zapovedi, in šege, in pravice, in ukaze vsaki čas.

2. Spoznajte dans, česar ne vedo vaši otroci, ki niso vidili strahovanja Gospoda, vašiga Boga, njegovih veličastnih del, in njegove močne roke, in stegnjene rame,

3. znamenj in del, ki jih je delal v sredi Egipta nad kraljem Faraonam, in nad vso njegovo deželo,

4. in nad vso vojsko Egipčanov, in nad konji, in nad vozmi; kakó so jih pokrile vode rudečiga morja, ko so jo bili udarili za vami, in kakó jih je Gospod pokončal do današnjiga dneva;

5. in kar vam je storil v pušavi, dokler niste prišli do tega kraja;

6. in kar je storil Datanu in Abironu, sinovama Eliaba, ki je bil Rubnov sin; ko je odperla zemlja svoje usta, in je požerla njé z njih hišami, in šotori, in z vsim premoženjem, ki so ga imeli v sredi Izraela. 4. Mojz. 16, 1. 32.

7. Vaše oči so vidile vse velike dela Gospodove, ki jih je delal,

8. de spolnujete vse njegove zapovedi, ki vam jih dans zapovem, de bote mogli priti in posesti deželo, v ktero greste,

9. in de dolgo časa živite v deželi, ki jo je Gospod s persego obljubil vašim očetam in njih zarodu, po kteri se cedí mleko in med.

10. Zakaj dežela, ki vanjo greš, jo posest, ni kakor egiptovska dežela, iz ktere si prišel, kjer se na posejano seme, de se namoči, voda napeljuje,[1]) kakor na verte,

1. V hebrejskim: „*na ktero si, ko si sejal svoje seme, vodo napeljeval s svojo nogo, kakor na zelenjavni vert*“. V Egiptu gre malokdaj dež, torej napeljujejo vodo iz reke Nila po strugah na njive, v struge pa jo gonijo s kolesam.

11. temuč ima hribe in planjave, ter spod neba dežja perčakuje.

12. In Gospod, tvoj Bog, jo vedno obiskuje, in njegove oči so obernjene na njo od začetka leta do njegoviga konca.

13. Ako bote tedej pokorni mojim zapovedim, ki vam jih dans zapovem, de ljubite Gospoda, svojiga Boga, in mu služite iz vsiga svojiga serca in iz vse svoje duše; Zgor. 10, 12.

14. bom dal dežja vaši deželi, zgodnjiga in pozniga,[2]) de spravite žito, in vino, in olje,

15. in seno s polja živini v klajo, in de tudi sami jeste, in se nasitite.

16. Varujte se, de se ne da zapeljati vaše serce, in de ne odstopite od Gospoda, in ne služite ptujim bogovam, in jih ne mólite,

17. de se Gospod ne razserdi, in ne zapre neba, de bi dež doli ne padal, in zemlja ne dajala svojiga sadú, in de vi naglo ne poginete s predobre zemlje, ki vam jo bo dal Gospod.

18. Vtisnite si te moje besede v svoje serca in duše, in perveżite jih v znamnje na roke, in denite jih med svoje oči. Zgor. 6, 6.

19. Učite svoje otroke, de jih premišljujejo, ko sediš v svoji hiši, in hodiš po potu, in ko se uležeš, in ko vstaneš.

20. Zapiši jih na podboje, in vrata svoje hiše;

21. de se množé tvoji dnevi in dnevi tvojih otrók v deželi, ki jo je Gospod s persego obljubil dati tvojim očetam, dokler stoji nebo nad zemljo.

22. Ako namreč ohranite zapovedi, ki vam jih zapovem, in jih spolnujete, de ljubite Gospoda, svojiga Boga, in hodite po vsih njegovih potih, in se njega deržite,

23. bo pokončal Gospod vse te narode pred vašim obličjem, in vi se bote polastili njih, ki so veči in močnejši, kakor vi.

24. Vsak kraj, kamor bo vaša noga stopila, bo vaš. Od pušave[3]) in od[4]) Libana, od vélike reke Evfrata do zahodnjiga morja bodo vaše pokrajine. Joz. 1, 3.

25. Nihče se vam ne bo ustavljal; strah in trepet pred vami bo Gospod, vaš Bog, poslal v vso deželo, po kteri bote hodili, kakor vam je govoril.

26. Glej, dans denem pred vaše oči blagoslov in prekletstvo;

27. blagoslov, ako bote pokorni zapovedim Gospoda, svojiga Boga, ki vam jih dans zapovedujem;

28. prekletstvo, ako ne bote pokorni zapovedim Gospoda, svojiga Boga, temuč odstopite od pota, ki vam ga zdaj kažem, in hodite za ptujimi bogovi, ki jih ne poznate.

29. Kadar te pa perpelje Gospod, tvoj Bog, v deželo, ki vanjo greš, jo posest, govôri blagoslov na gori Garizimu, prekletstvo pa na gori Hebalu,[5])

---

2. po setvi in pred žetvo.
3. od južne, arabske pušave.
4. prav za prav do Libanona.
5. Glej zastran tega pogl. 27. Joz. 8, 30. Obe gori sté bile blizo Sihema, kjer je zdaj Naplus.

30. kteri ste unkraj Jordana za potam, ki derží proti solnčnimu zahodu, v deželi Kananejcov, ki prebivajo po planjavah, Galgali nasproti, ki je poleg doline, in ki deleč seže.[6])

31. Zakaj vi pojdete čez Jordan, de posedete deželo, ki vam jo bo dal Gospod, vaš Bog, de jo imate in posedete.

32. Glejte tedej, de spolnujete šege in pravice, ki vam jih dans postavim pred vaše oči.

XII. Poglavje.

Mojzes opominja Izraelce, de naj pokončajo vse malike v kananski deželi, in naj opravljajo svoje daritve po zapovedi na mestu, ki si ga bo Gospod izvolil.

1. Té so zapovedi in pravice, ki jih morate spolnovati v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, Bog tvojih očetov, de jo posedeš vse dni, ko hodiš po zemlji.

2. Razdenite vse kraje, kjer koli so narodi, ki si jih bote podvergli, častili svoje bogove na visokih gorah, in na hribih, in pod slehernim zelenim drevesam.

3. Poderíte njih altarje, in razbíte njih stebre, loge požgíte z ognjem, in malike razdrobite; potrebíte njih imena iz teh krajev. Zgor. 7, 25: 2. Mak. 12, 40.

4. Ne delajte pa takó Gospodu, svojimu Bogu;[1])

5. temuč hodíte na mesto, ki si ga bo izvolil Gospod, vaš Bog, iz vsih vaših rodov, de tje postavi svoje imé,[2]) in v njem prebiva,

6. in na tem mestu darujte svoje žgavne in klavne daritve, desetine in pervine svojih rok,[3]) in obljube, in radovoljne darove,[4]) pervostorjeno od goved in ovac.

7. In jejte ondi pred Gospodam, svojim Bogam, in se veselíte nad vsimi perdelki svojih rok,[5]) vi in vaša hiša, v kteri vas je blagoslovil Gospod, vaš Bog.

8. Ondi ne delajte tega, kar mi dans tukaj delamo, sleherni, kar se mu prav zdí;[6])

9. zakaj dosihmal še niste prišli k pokoju in v lastnino, ki vam jo bo dal Gospod, vaš Bog.

10. Pojdete pa čez Jordan, in

---

6. V hebrejskim: „*Gilgalu nasproti, poleg terebintoviga loga More*“. Gl. 1. Mojz. 12, 6.

1. Nikoli ne darujte kakor malikovavci po gorah in višavah in po logih.

2. de bi ta kraj z imenam svoje hiše, svojiga prebivališa, poveličal.

3. ki jih v svojih rokah deržite, in jih Bogu darujete; ali pa: ki jih vaša roka premore, ali: ki jih dati premorete. Gl. 3. Mojz. 5, 11.

4. obljubljene in radovoljne darove.

5. to je, kar ste si s svojimi rokami perdelali; zakaj kar so per darilnih pojedinah vživali, so si s pridnostjo pridobivali.

6. Ne smete opušati nekterih zapovedanih šeg, na pril., daritev, velike noči i. t. d., kakor zdaj, ker zavoljo svojiga popotvanja nismo môgli vsih zapoved v postavi natanko spolnovati.

prebivali bote v deželi, ki vam jo bo dal Gospod, vaš Bog, de imate pokoj pred vsimi sovražniki okrog in okrog, in de prebivate brez vsiga strahú

11. na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod, vaš Bog, de bo njegovo imé v njem; tje nosíte vse, kar zapovedujem, žgavne in klavne darove, in desetine, in pervine svojih rok, in vse odbrane darila, ki jih bote obljubili Gospodu.[7])

12. Tam pred Gospodam, svojim Bogam, se gostíte vi, in vaši sinovi, in vaše hčere, hlapci, in dekle, in levit, ki stanuje v vaših mestih; zakaj on nima druziga deleža in posestva med vami.

13. Varuj se, de ne daruješ svojih žgavnih darov[8]) na vsakterim mestu, ki ga ugledaš;

14. ampak na tém, ki si ga bo izvolil Gospod v enim tvojih rodov, daruj darove, ter stori vse, kar ti zapovedujem.

15. Ako bi pa rad jedel, in bi te mikalo meso jesti, zakôlji in jej, kakor te Gospod, tvoj Bog, blagoslovi v tvojih mestih;[9]) bodi si nečisto,[10]) to je, pomanjkljivo in slabo, ali čisto, to je, celo in brez graje, de se sme darovati, kakor serno in jelena,[11]) smeš jesti,

16. vender brez jedí kervi,[12]) ki jo ko vodo na zemljo zli.

17. V svojih mestih ne smeš jesti desetine svojiga žita, in vina, in olja,[13]) in pervostorjenih od goved in ovac,[14]) in vsiga, kar bi obljubil in bi hotel radovoljno darovati,[15]) in pervín svojih rok,[16])

18. ampak pred Gospodam, svojim Bogam, na mestu, ki si ga je izvolil Gospod, tvoj Bog, jih jej ti, in tvoj sin, in tvoja hči, in hlapec, in dekla, in levit, ki stanuje v tvojih mestih; in vesêli se pred Gospodam, svojim Bogam, in pokrepčaj se z vsimi perdelki svojih rok.

19. Varuj se, de ne zapustiš levita ves čas, ko živiš na zemlji.

---

7. zakaj v obljubljene daritve so jemali posebno odbrane živali.
8. in druzih darov.
9. S tem je bila preklicana za čas popotvanja (3. Mojz. 17, 3. i. d.) dana prepoved, de zunaj svetiga šotora Izraelci ne smejo mesa jesti.
10. to je, nepripravno za darovanje; ker po levitovski postavi nečistih živál Izraelci nikoli niso smeli jesti. Gl. 3. Mojz. 11.
11. ali druge živali, ki se smejo jesti, jej kakor navadno jed, ne pa ko darivno jed mirnih daritev. V hebrejskim se bere drugi del verste: *„Oba, čisti in nečisti, naj ga jesta, kakor serno in jelena“*; tedej kakor navadno jed; zakaj darivnih jedi nečisti niso smeli jesti (3. Mojz. 7, 20.).
12. prepovedane kervi. Gl. 3. Mojz. 3, 17.
13. Razun desetine, ki se je mogla levitam dajati, so odločili Izraelci (spod. 14, 22. i. d.) še drugo desetino za darivne pojedine; te desetine in druzih darov, ki so jih radovoljno nosili, niso smeli doma povživati.
14. To niso pravi pervostorjeni, ki so bili lastnina duhovnov (4. Mojz. 18, 15.), ampak drugostorjeni, ki so jih darovali z imenam pervostorjenih.
15. kar obljubiš v mirno daritev (3. Mojz. 7, 16.); zakaj kar je bilo Bogu brez pogodbe obljubljeno, je šlo duhovnam in svetišu. Gl. 3. Mojz. 27.
16. to je, radovoljnih pervín; ktere je pa postava zapovedovala, so bile lastnina duhovnov.

20. Ko bo razširil Gospod, tvoj Bog, tvoje pokrajine, kakor ti je govoril, in ko boš hotel meso jesti, ki ga poželí tvoja duša, 1. Mojz. 28, 14: 2. Mojz. 34, 24. Spod. 19, 8.

21. mesto pa, ki si ga je izvolil Gospod, tvoj Bog, de bi bilo ondi njegovo imé, bi bilo deleč; zakolji od goved in ovac, ki jih imaš, kakor sim ti zapovedal, ter jej v svojih mestih, kakor ti dopade.[17])

22. Kakor se jesta serna in jelen,[18]) ravno takó jih jej; čisti in nečisti po enakim jejta.

23. Samo tega se varuj, de ne ješ kervi; zakaj njih kri je namesti duše,[19]) in torej ne smeš jesti duše[20]) z mesam,

24. temuč zli jo na zemljo kakor vodo,

25. de bo dobro tebi in tvojim otrokam za teboj, ako storiš, kar je dopadljivo pred obličjem Gospodovim.

26. Kar pa posvetiš, in Gospodu obljubiš,[21]) vzemi in pridi na mesto, ki ga bo izvolil Gospod,

27. in daruj svoje darove,[22]) meso in kri na altarji Gospoda, svojiga Boga; kri klavnih daritev[23]) zli na altarji, meso pa sam povži.

28. Spolnuj in poslušaj vse, kar ti zapovedujem, de bo dobro tebi in tvojim otrokam za teboj vekomaj, ako storiš, kar je dobro in dopadljivo v očeh Gospoda, tvojiga Boga.

29. Ko bo pokončal Gospod, tvoj Bog, pred teboj narode, nad ktere greš, si jih polastit, in ko si jih boš podvergel, in v njih deželi prebival; Spod. 19, 1.

30. se varuj, de jih ne posnemaš, potem ko so pokončani ob tvojim prihodu, in de ne poprašuješ po njih šegah, rekoč: Kakor so častili ti narodi svoje bogove, takó jih bom tudi jez častil.

31. Ne delaj tega Gospodu, svojimu Bogu. Zakaj vse gnusobe, ki jih sovraži Gospod, so delali svojim bogovam, ker so jim darovali svoje sinove in hčere, in so jih sežigali v ognji.

32. Kar ti zapovem, samo to stori Gospodu; nič ne perdevaj, in nič ne odjemlji.

---

17. Iz tega se pozdeva, de so bili tisti Izraelci, ki so blizo svetiga šotora ali tempeljna stanovali, zavezani, svoje živali, ki so jih hotli jesti, na sveti kraj perpeljati, ter jih ondi zaklati, de so jim kri Bogu v dar spustili, mast pa so sežgali; vender pa mislijo razlagavci svetiga pisma, de je bilo to le bolj svèt, kakor zapoved, ker Mojzes tega ni z očitno besedo zapovedal.

18. ko navadna, ne pa ko darivna jed, takó de jo je smel tudi nečisti jesti. Gl. v. 15.

19. njih kri imej za dušo (živalsko življenje), ker je v kervi posebni sedež živalskiga življenja. Gl. 1. Mojz. 9, 4: 3. Mojz. 17, 11.

20. in torej ne smeš jesti njih kervi.

21. obljubljene darove in vse darove.

22. žgavne darove.

23. mirne darove.

XIII. Poglavje.

Slehern kriv prerok, in kdor koli v malikovanje zapeljuje, bodi kamnjan; mesta pa, v kterih prebivavci malikujejo, naj se razdenejo v vedno grobljo.

1. Ako vstane med teboj prerok,[1]) ali kdo, ki pravi, de je vidil sanje,[2]) in napoveduje znamnje ali čudež,[3])

2. in bi se zgodilo, kar je govoril, in bi ti rekel: Pojdimo in hodímo za ptujimi bogovi, ki jih ne poznaš, ter jim služímo;

3. ne poslušaj besedí tega preroka ali sanjavca; zakaj Gospod, vaš Bog, vas skuša,[4]) de bi bilo očitno, ali ga ljubite, ali ne, iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše.

4. Hodíte za Gospodam, svojim Bogam, in bojte se ga, ter spolnujte njegove zapovedi, in njegov glas poslušajte; njemu služíte, in njega se deržíte.

5. Tisti prerok pa, ali zmišljavec sanj bodi umorjen; zakaj govoril je, de bi vas odvernil od Gospoda, vašiga Boga, ki vas je izpeljal iz egiptovske dežele, in vas je rešil iz hiše sužnosti; de bi te odpeljal s pota, ki ti ga je zapovedal Gospod, tvoj Bog; in *(takó)* odpravi hudo zmed sebe.

6. Ako te pregovarja tvoj brat, sin tvoje matere, ali tvoj sin, ali hči, ali žena, ki je v tvojim naročji, ali prijatel, ki ga ljubiš ko svojo dušo, ter ti skrivši pravi: Pojdimo in služimo ptujim bogovam, ki jih ne poznaš ne ti, ne tvoji očetje,

7. *(bogovam)* vsih narodov okrog in okrog, ki so blizo ali deleč, od konca do konca zemlje;

8. ne vdaj se mu, in ga ne poslušaj, in naj mu ne zanese tvoje oko, de bi se ga usmilil, ter ga zakrival,

9. temuč zdajci ga umori. Tvoja roka naj bo perva nad njim,[5]) in po tem roka vsiga ljudstva. Spod. 17, 7.

10. S kamnjem naj se posuje in ubije, ker te je hotel odverniti od Gospoda, tvojiga Boga, kteri te je izpeljal iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti;

11. de ves Izrael sliši, in se boji, in posihmal nikoli več kej taciga ne storí.

12. Ako slišiš v enim svojih mest, ki ti jih bo Gospod, tvoj Bog, dal v prebivanje, nektere govoriti:

13. Prišli so zmed tebe Belialovi sinovi,[6]) in so odvernili prebivavce svojiga mesta, ter so rekli: Pojdimo in služímo ptujim bogovam, ki jih ne poznate;

---

1. pravi, od Boga poslan, ali pa lažnjiv, od satana navdihnjen prerok.
2. Z navadnimi preroki govorí Bog v sanjah. Glej 4. Mojz. 12, 6.
3. ti napoveduje kaj prihodnjiga, s čemur hoče dokazati, de ga je res Bog poslal. Gl. 2. Mojz. 3, 12.
4. dopustí, de vas skuša. Prim. Gal. 1, 8.
5. per kamnjanji, ki ga je sodnija izrekla na tvojo zatožbo. Spod. 17, 7.
6. t. j., malopridneževi, hudobneževi sinovi, to je, hudobni, hudičevi ljudje; Belial je satanov primek. Gl. Neh. 1, 15: 2. Kor. 6, 15.

14. poprašuj skerbno in pridno, de zveš resnico, in ako najdeš, de je res, kar se govorí, in de je ta gnusoba v djanji spolnjena,

15. hitro pobí prebivavce tega mesta z ojstrim mečem, ter ga pokončaj,[7]) in vse, kar je v njem z živino vred.

16. In kar koli je tudi hišniga orodja, ga znosi na sredo njegovih ulic, ter ga sežgi z mestam vred, takó de vse sežgeš Gospodu, svojimu Bogu, in bodi vedna groblja, nič več naj se ne sozida,

17. in od tega prekletstva[8]) naj se nič ne prime tvoje roke; de Gospod odjenja od svojiga grozovitiga serda, in se te usmili, ter te množí, kakor je persegel tvojim očetam,

18. ako poslušaš glas Gospoda, svojiga Boga, in spolnuješ vse njegove zapovedi, ki ti jih dans zapovedujem, de storiš, kar je dopadljivo pred obličjem Gospoda, tvojiga Boga.

XIV. Poglavje.

Postave zastran žalovanja po merličih, zastran čistih in nečistih živál, in zastran desetin, ki naj se vživajo na mestu, ki si ga bo Gospod izvolil.

1. Bodite otroci Gospoda, svojiga Boga; ne zarezujte se,[1]) tudi si ne delajte pleše zavoljo merliča;[2])

2. zakaj sveto ljudstvo si Gospodu, svojimu Bogu, in izvolil te je, de si mu lastno ljudstvo iz vsih narodov, ki so na zemlji. Zgor. 7, 6. Spod. 26, 18.

3. Ne jejte, kar je nečisto. 3. Mojz. 11, 4.

4. To je žival, ki jo smete jesti: vola, in ovco, in kozo,

5. jelena, in serno, bivola,[3]) divjiga kozla, gorsko kozo,[4]) divjo kozo,[5]) kameloparda.[6])

6. Sleherno žival, ki ima na dvoje razklane parklje, in prežvekuje, smete jesti.

7. Tistih pa, ki prežvekujejo, pa nimajo razklanih parkljev,[7]) ne smete jesti, namreč kamele, zajca, ježa;[8]) té, ker sicer prežvekujejo, pa nimajo razklanih parkljev, naj vam bodo nečiste.

8. Tudi svinja, ker ima sicer

---

7. V hebrejskim: „*pokončaj ga s prekletjem*“ (herem).
8. V hebrejskim: „*in nič naj se ne prime tvoje roke od tega, kar naj se s prekletjem* (herem) *pokončá*“.
1. ne delajte si zarez na svojim životu. Neverniki so imeli take vražne šege, ki jih Bog Izraelcam prepoveduje. Gl. 3. Mojz. 19, 28.
2. to je znamnje ajdovskiga žalovanja po mertvih.
3. V hebrejskim: „*jahmur*“, žival zmed jelenoviga plemena, ki ima zobaste roge ko žaga, znotrej pa votle.
4. V hebrejskim: „*dišon*“, pleme zmed gazel.
5. V hebrejskim: „*teo*“, pleme gorskih koz.
6. V hebrejskim: „*zamer*“, nam neznana žival, jelenoviga ali pa gazeljiga plemena.
7. V hebrejskim: „*pa imajo preklane parklje*“.
8. Primeri s tem in naslednjim 3. Mojz. 11.

preklane parklje, pa ne prežvekuje, bodi nečista; njih mesa ne jejte, in njih merhovin se ne dotikajte.

9. To smete jesti zmed vsiga, kar je v vodi: Kar ima plavute in luskine, jejte;

10. kar je brez plavut in luskin, tega ne jejte, ker je nečisto.

11. Vse čiste ptice jejte;

12. nečistih ne jejte, namreč: orla, in jastroba, in morske postojne,

13. lepka,[9]) in kregulja, in kanje po njih plemenih,

14. in vsiga, kar je krokarjeviga plemena,

15. in štruca, in sove, in liske, in skopca z njegovim plemenam,

16. čaplje,[10]) in labuda, in plevice,

17. in potapljavca, merhožertnika, in ponočniga vrana,[11])

18. rigarja,[12]) in deževnika, sleherniga po njegovim plemenu, tudi ne smerdokavre, in natopirja.

19. In vse, kar lazi, in ima perute, bodi nečisto, in naj se ne jé.

20. Vse, kar je čisto, jejte.

21. Kar koli je pa cerknjeniga,[13]) tega ne jejte. Ptujcu, ki je znotrej tvojih vrat, daj to jesti, ali mu prodaj; zakaj ti si posvečeno ljudstvo Gospodu, svojimu Bogu. Ne kuhaj kozliča v mleku njegove matere.[14])

22. Odloči deseti del od vsiga svojiga sadú, ki zraste v deželi sleherno leto;[15])

23. in vživaj pred obličjem Gospoda, svojiga Boga, na mestu, ki si ga je izvolil, de se ondi kliče njegovo imé, desetino svojiga žita, in vina, in olja, in pervostorjeno svojih goved in ovac; de se učiš bati Gospoda, svojiga Boga, vsaki čas.

24. Ako je pa pot predolga, in mesto predeleč, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, in te blagosloví, de ne moreš vsiga tega k njemu pernesti,

25. prodaj vse, in spravi v denar, in nesi ga v svoji roci, in pojdi na mesto, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog;

26. in kupi si za ta denar, kar koli ti dopade, ali od goved, ali od ovac, tudi vina, in močne pijače, in vse, kar požélí tvoja duša; in jej pred Gospodam, svojim Bogam, ter se gostuj ti, in tvoja hiša,

27. in levit, ki je znotrej tvojih vrat; varuj se, de ga ne zapustiš, ker nima druziga deleža v tvojim posestvu.

28. Tretje leto[16]) odloči še drugo desetino od vsiga, kar ti zraste ta čas, in jo hrani znotrej svojih vrat.[17])

29. In naj pride levit, ki nima druziga deleža in posestva s te-

9. ptica iz jastreboviga plemena.
10. V hebrejskim: „*kos*“, pleme zmed sov.
11. V hebrejskim: „*šalak*“, mende neki pelikan, pleme zmed potapljavcov.
12. V hebrejskim: „*hasida*“, čaplja.
13. vse, kar ni bilo po postavi zaklano.
14. Glej 2. Mojz. 23, 19.
15. Glej zgor. 12, 17. 18.
16. Vsako tretje leto.
17. V hebrejskim se bere ta versta: „*Konec treh let odloči vse desetine*

boj, in ptujic, in sirota in vdova, ki so znotrej tvojih vrat, in naj jedo, in naj se nasitijo; de te blagoslovi Gospod, tvoj Bog, v vsih delih tvojih rok, ki jih opravljaš.

XV. Poglavje.

Sedmo leto je odpušenje dolgov. Zapovedi zastran oprostenja sužnjev in suženj, in zastran pervostorjene živine.

1. Sedmo leto delaj odpušenje,[1])

2. ki naj se obhaja v tem redu: Nihče naj ne térja dolgá od svojiga prijatla, ali bližnjiga, in brata; ker je leto odpušenja Gospodoviga.[2])

3. Ptujca in naselnika[3]) smeš térjati; rojaka in bližnjiga pa nimaš oblasti térjati;

4. in potrebniga in uboziga celo ne bodi med vami,[4]) de te blagoslovi Gospod, tvoj Bog, v deželi, ki ti jo bo dal v posestvo.

5. Ako le poslušaš glas Gospoda, svojiga Boga, in se deržiš vsiga, kar je zapovedal, in kar ti jez dans zapovedujem, te bo blagoslovil, kakor je obljubil.

6. Mnogim narodam boš posojeval,[5]) sam pa ne boš od nikogar na pósodo jemal. Gospodoval boš nad premnozimi narodi, nad teboj pa ne bo nihče gospodoval.

7. Ako kdo zmed tvojih bratov, ki prebivajo znotrej vrat tvojiga mesta, oboža v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog; ne zakerkuj svojiga serca, in ne stiskaj svoje roke,

8. temuč odpri jo ubozimu, ter mu posodi, kar vidiš, de potrebuje. Mat. 5, 42. Luk. 6, 34.

9. Varuj se, de te ne zaleze hudobna misel, in de ne praviš

svojiga perdelka od tistiga leta, in pusti jih v svojih vratih“. — Izraelci so dajali vsako leto eno desetino levitam, eno pa so darovali Bogu per svetim šotoru, in so ondi pojedine napravljali, vsako tretje leto pa so še tretjo desetino odločili za uboge, siromake in popotne, ter so jim jo delili med letam.

1. To je manjši leto odpušenja; veči je sveto. Gl. 3. Mojz. 25, 10.

2. V hebrejskim se bere ta versta: „*Vsak posojevavec naj odtegne svojo roko od tega, kar je posodil svojimu bližnjimu, in naj ne térja svojiga bližnjiga in svojiga brata; ker vpije leto odpušenja k Gospodu*“. Posojevavec je mogel dolg odpustiti; vender pa naj bi le zares potrebni (v. 4. 11.) imeli pravíco do té dobrotljive postave. Nekteri razlagavci terdijo, de je bilo vsako sedmo leto le samo dolžnike térjati prepovedano, ker to leto niso smeli Izraelci polja obdelovati, in si tedej niso môgli nič perdelati in torej ne svojih dolgov plačevati.

3. ki ni vaše vere.

4. V hebrejskim: „*bodi si, de bi ne bilo nobeniga uboziga med vami*“, kteri bi bil odpušenja potreben; tacih pa bote zmirej dovolj imeli (v. 11.). Drugi drugači: Desiravno sedmo leto dolžniku odjenjaš, ali mu še celo dolg odpustiš, zavoljo tega vender ne boš obožal, ker bo Bog blagoslovil vse tvoje premoženje.

5. ako boš Gospodu zvesto služil, in vsako sedmo leto svojimu ubogimu dolžniku dolgé odpušal.

v svojim sercu: Bliža se sedmo leto odpušenja;[6]) in de oberneš svoje oči od svojiga uboziga brata, ter mu nočeš posoditi, kar prósi; de ne vpije zoper te k Gospodu, in ti ne bo v greh;

10. temuč daj mu, in ne ravnaj zvito, ko mu pomagaš v njegovih potrebah; de te blagosloví Gospod, tvoj Bog, vselej, in v vsim, na kar pokladaš roko.

11. Ne bo se manjkalo ubozih v deželi tvojiga prebivanja: torej ti zapovem, de odpéraš svojo roko svojimu potrebnimu in ubozimu bratu, ki prebiva s teboj v deželi. Mat. 26, 11.

12. Ako se ti je prodal tvoj brat, Hebrejic ali Hebrejka, in ti je služil šest let, ga sedmo leto spusti prostiga; 2. Mojz. 21, 2. Jer. 34, 14.

13. in komur podariš prostost, ga ne pušaj prazniga iti;

14. temuč daj mu popotnico od svojih čed, od svojiga gumna, in od svoje tlačivnice, s čemur te je oblagodaril Gospod, tvoj Bog.

15. Spomni se, de si tudi ti služil v egiptovski deželi, in de te je Gospod, tvoj Bog, rešil, in zavoljo tega ti jez dans takó zapovem.

16. Ako bi pa rekel: Nočem iti, ker ljubi tebe in tvojo hišo, in ker čuti, de mu je dobro per tebi;

17. vzemi šilo, ter mu prebodi uho na vratih svoje hiše,[7]) in naj ti služi vekomaj; ravno takó stori tudi svoji sužnji.

18. Ne obračaj svojih oči od njih,[8]) kadar jih spustiš oprostene; zakaj služil ti je za plačilo najemnika šest let,[9]) de te blagosloví Gospod, tvoj Bog, v vsih delih, ki jih opravljaš.

19. Vse pervenstvo, ki bo storjeno med tvojimi govedi in ovcami, kolikor je samcov, jih posveti Gospodu, svojimu Bogu. Ne delaj s pervostorjenim od goved, in ne strizi pervostorjenih ovac.

20. Pred obličjem Gospoda, svojiga Boga, jih[10]) jej sleherno leto na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod, ti in tvoja hiša.

21. Ako pa ima kako grajo, ali je kruljevo, ali slepo, ali na kakim kraji spačeno, ali slabo, se ne sme darovati Gospodu, tvojimu Bogu, 3. Mojz. 22, 20. 21. Sir. 35, 14.

22. temuč jej ga znotrej vrat svojiga mesta; ne le čisti, ampak tudi nečisti, naj ga jesta, ko serno in jelena.[11])

23. Samo to glej, de ne ješ njih kervi, temuč de jo zliješ na tla kakor vodo.

---

6. Ne morem svojiga dolga pred letam odpušenja térjati.
7. ter ga s to šego svoji hiši vdruži.
8. Ne bodi ti težko.
9. V hebrejskim: *„zakaj za dvojno plačilo najemnika ti je služil šest let“*, ker je mogel tudi po noči pripravljen biti, in je mogel bolj težko službo opravljati, kakor najemnik.
10. tiste pervostorjene živali, ktere so Izraelci smeli jesti, namreč drugostorjene. Pervostorjene živali so darovali Bogu, in so potem duhovnam došle; drugostorjene so tudi Bogu darovali, so pa iz njih pojedine na svetim kraji napravljali. Gl. zgor. 12, 17. razl. 14.
11. Glej zgor. 12, 15. razl. 11.

XVI. Poglavje.

Véliki prazniki. Volitev sodnikov. Prepoved malikovanja.

1. Glej na mesec noviga sadú, in na pervi spomladanski čas, de obhajaš fase Gospodu, svojimu Bogu; zakaj ta mesec te je izpeljal Gospod, tvoj Bog, iz Egipta po noči.[1])

2. In daruj Gospodu, svojimu Bogu, od ovac in od goved[2]) na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, de ondi prebiva njegovo imé.

3. Ne jej zraven kvaséniga kruha; sedem dni jej brez kvasú kruh britkosti;[3]) zakaj v strahu[4]) si šel iz Egipta; de se spomniš dneva svojiga izhoda iz Egipta vse dni svojiga življenja.

4. Ne vidi naj se kvas po vsih tvojih pokrajinah sedem dni, in od njegoviga (*fasetoviga*) mesa, ki je bilo darovano pervi dan na večer, naj nič ne ostane do jutriga.

5. Ne smeš darovati faseta v slehernim svojih mest, ki ti jih bo dal Gospod, tvoj Bog;

6. ampak na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, de ondi prebiva njegovo imé, daruj fase na večer ob solnčnim zahodu, ko si šel iz Egipta.[5])

7. In speci ga in ga jej na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, ter zjutrej vstani in pojdi v svoje šotore.

8. Šest dni jej opresni kruh; in sedmi dan, ker je shod[6]) Gospoda, tvojiga Boga, ne opravljaj nobeniga dela.

9. Štej si sedem tednov od tistiga dneva, ko si serp na žito položil;[7])

10. in obhajaj praznik tednov Gospodu, svojimu Bogu, in daruj radovoljin dar svoje roke po tém, kakor te je blagoslovil Gospod, tvoj Bog;[8])

11. in se gostuj pred Gospodam, svojim Bogam, ti, tvoj sin, in tvoja hči, tvoj hlapec, in tvoja dekla, in levit, ki je znotrej tvojih vrat, ptujic, in sirota, in vdova, ki z vami prebivajo, na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, de ondi prebiva njegovo imé;

12. in spomni se, de si bil suženj v Egiptu; ter ohrani in spolni, kar je zapovedano.

---

1. Po noči so se za izhod pripravljali, zjutrej zgodej pa so odrinili.
2. Mojzes imenuje tukej vse velikonočne darove, ker so jih Izraelci velikonočni čas po zapovedi in iz pobožnosti darovali. „*Fase*“ je memohod in pomeni: velikonočno jagnje, velikonočni praznik in daritve, ki so jih ta čas opravljali. Gl. 3. Mojz. 23, 4—8: 4. Mojz. 28, 19. 23.
3. v spomin britkosti, ki so jo imeli tvoji očetje.
4. Drugi prestavljajo: naglama. Gl. 2. Mojz. 12, 39.
5. V hebrejskim: „*tisti čas* (tisti mesenc in dan), *ko si šel iz Egipta*“. Gl. 2. Mojz. 12, 6.
6. praznik 3. Mojz. 23, 36.
7. t. j., od tistiga dneva, ko si perve snope požel in daroval. Gl. 3. Mojz. 23.
8. t. j., daruj kolikor premoreš (Gl. v. 17.).

13. Obhajaj tudi praznik šotorov sedem dni, ko spraviš iz gumna in tlačivnice svoje perdelke,

14. in gostuj se ob svojim prazniku ti, tvoj sin, in tvoja hči, tvoj hlapec, in tvoja dekla, tudi levit, in ptujic, sirota in vdova, ki so znotrej tvojih vrat.

15. Sedem dni obhajaj praznike Gospodu, svojimu Bogu, na mestu, ki si ga bo izvolil Gospod; in blagoslovil te bo Gospod, tvoj Bog, v vsih tvojih perdelkih in v vsim delu tvojih rok, in veselil se boš.

16. Trikrat v letu naj pride vse tvoje moštvo pred obličje Gospoda, svojiga Boga na mesto, ki si ga bo izvolil: o prazniku opresnih kruhov, in o prazniku tednov, in o prazniku šotorov. Nihče naj se ne perkaže prazen pred Gospodam, 2. Mojz. 23, 15: 34, 20. Sir. 35, 6.

17. temuč sleherni naj daruje, kar ima, po blagodaru Gospoda, svojiga Boga, ki mu ga je dal.

18. Sodnike in viši[9]) postavi po vsih svojih vratih,[10]) ki ti jih bo dal Gospod, tvoj Bog, po vsih tvojih rodovih; de sodijo ljudstvo s pravično sodbo,

19. in se ne uklanjajo na nobeno stran. Ne glej osebe in ne jemlji daril; zakaj darila oslepé oči modrih, in spremené besede pravičnih. 2. Mojz. 23, 8: 3. Mojz. 19, 15. Zgor. 1, 17. Sir. 20, 31.

20. Za pravico se zvestó poganjaj, de živiš in posedeš deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog.

21. Ne zasajaj loga in nobeniga drevesa zraven altarja Gospoda, svojiga Boga.[11])

22. Tudi si ne delaj in ne postavljaj nobene podobe,[12]) ki jo sovraži Gospod, tvoj Bog.

XVII. Poglavje.

Daruje naj se živina brez madeža. Malikovavce naj kamnjajo. Teži pravde naj duhovni razsojajo; kdor se njih razsodbi ne vdá, naj umerje. Zvolitev in dolžnosti prihodnjiga kralja.

1. Ne daruj Gospodu, svojimu Bogu, ne ovce, ne goveda, ki ima kak madež ali kako grajo na sebi; zakaj gnusoba je Gospodu, tvojimu Bogu.

2. Ako se najde per tebi v kterih tvojih vrat,[1]) ki ti jih bo dal Gospod, tvoj Bog, mož ali žena, ki delata hudo pred obličjem Gospoda, tvojiga Boga, in prestopata njegovo zavezo,

3. de gresta in služita ptu-

9. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Sodnike in pisavce*“. Pisavci so bili blezo uredniki, ki so oskerbovali deržavne opravila. Gl. Mojz. 11, 16. Spod. 20, 9. 8.
10. Gl. 4. Mojz. 11, 16. Spod. 20, 8. 9.
11. kakor delajo neverniki. Gl. Sod. 3, 7.
12. malikoviga znamnja. Gl. 3. Mojz. 26, 1.
1. t. j., v enim tvojih mest, ki se zato takó imenujejo, ker so bile vrata, per kterih so imeli sodbe, nar imenitniši prostor v mestu.

jim bogovam, ter jih molita, solnce, in luno, in vso vojsko neba, kar sim prepovedal;

4. in se ti to naznani, in ti slišiš, in skerbno preiskuješ, ter spoznaš, de je to res, in de se je storila gnusoba v Izraelu;

5. pelji moža in ženo, ki sta storila silno hudobno reč, k vratam[2]) svojiga mesta, in naj se s kamnjem posujeta.

6. Na povedbo dveh ali treh prič naj pogine, kdor ima umorjen biti. Nihče pa naj se ne umorí, ako le eden zoper njega priča. Spod. 19, 15. Mat. 18, 16: 2. Kor. 13, 1.

7. Roka prič bodi perva, ga umoriti, in roka druziga ljudstva naj se poslednja vzdigne, de potrebiš hudobijo zmed sebe. Zgor. 13, 9.

8. Ako spoznaš, de je per tebi razsodba težavna in dvomljiva med kervjo in kervjo,[3]) med pravdo in pravdo,[4]) med gobami in gobami,[5]) in vidiš, de so besede sodnikov znotrej tvojih vrat različne;[6]) se vzdigni, ter pojdi tje na mesto, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog;

9. in pojdi k duhovnam Levijeviga rodú, in k sodniku,[7]) kteri bo tisti čas; in vprašaj jih, in razsodili ti bodo po resnici. 2. Kron. 19, 8: 9, 10.

10. In stori, kar koli ti porečejo predstojniki na tistim kraji, ki si ga bo izvolil Gospod, in kar te bodo učili

11. po njegovi postavi; in derži se njih razsodbe, in ne odstopi ne na desno, ne na levo.

12. Kdor bi pa bil prevzeten,[8]) in bi ne hotel pokoren biti povelju duhovna, ki ta čas službo opravlja Gospodu, tvojimu Bogu, in razsodbi sodnikovi; ta človek naj umerje, in potrebi naj se hudobija zmed Izraela;

13. in vse ljudstvo, ko to sliši, naj se boji, de se potem ne bo nihče več napihoval iz prevzetnosti.[9])

14. Ko prideš v deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, in jo posedeš, in v nji prebivaš, in rečeš: Postavil bom čez se kralja, kakor ga imajo vsi narodi okrog in okrog;[10])

15. postavi njega, ki ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, zmed števila tvojih bratov.[11]) Ne smeš postaviti za kralja moža iz druziga naroda, ki ni tvoj brat.

16. In ko bo postavljen, naj

2. pred sodnike.
3. med radovoljnim in neradovoljnim ubojem.
4. zavoljo deržavljanskih pravic.
5. ktere gobe so prave, in ktere le na videz. Gl. 3. Mojz. 13. V hebrejskim: „*med škodo in škodo*“ v krivicah.
6. de niso domači sodniki enacih misel.
7. k višimu duhovnu; po misli druzih: k deželskimu višimu sodniku; vender glej 12. versto in 21, 5.
8. V hebrejskim: „*prederzen*“.
9. V hebrejskim: „*prederzno*“.
10. Mojzes napoveduje, kaj se bo zgodilo (1. Kralj. 8, 5—7.), in daje postave za prihodnjiga kralja.
11. Takó sta bila zvoljena Savel in David; poslednjimu je Bog za vselej obljubil kraljestvo.

nima preveliko kónj, in naj ne vodi ljudstva nazaj v Egipt, zavoljo števila konjnikov ošaben;[12]) zlasti ko vam je Gospod zapovedal, de se nikoli več ne vračajte po tistim potu.

17. Nima naj preveliko žén,[13]) ktere bi na se vlekle njegovo serce, tudi ne nezmerniga zaklada srebra in zlata.[14])

18. Ko bo pa sedel na prestolu svojiga kraljestva, naj si prepiše to ponovljeno postavo v bukve, ter naj vzame rokopis od duhovnov Levijeviga rodú,

19. in naj jih ima per sebi, ter naj jih bere vse dni svojiga življenja, de se učí bati Gospoda, svojiga Boga, in se deržati njegovih besedí in šeg, ki so v postavi zapovedane;[15])

20. tudi naj se ne povzdiguje ošabno njegovo serce čez njegove brate, ter naj ne odstopi ne na desno ne na levo stran, de dolgo časa kraljujejo on in njegovi sinovi nad Izraelam.[16])

XVIII. Poglavje.

Pravice in dohodki duhovnov in levitov. Neverskih narodov naj nikar ne posnemajo v njih hudobnih šegah, ter naj ne darujejo svojih otrók maliku, in naj ne poprašujejo vedežev in vražarjev, in naj ne poslušajo krivih prerokov. Napoved prihodnjiga, nar višiga preroka, Jezusa Kristusa; njega naj poslušajo.

1. Duhovni, leviti, in vsi, ki so iz tega rodú, naj nimajo ne deleža, ne dedšine z drugim Izraelam; zakaj oni naj vživajo Gospodove daritve, in njegove darila, 4. Mojz. 18, 20. 23: 1. Kor. 9, 13.

2. in nič druziga naj ne prejemajo od lastnine svojih bratov; zakaj Gospod sam je njih dedšina, kakor jim je govoril.

3. To bodi pravica[1]) duhovnov per ljudstvu, in per njih, ki darujejo klavne daritve;[2]) naj si darujejo ali vola, ali ovco, dajo naj duhovnu pleče in želodec,[3])

4. pervine žita, in olja, in del

12. V hebrejskim: „*de bi imel veliko konj*“; naj ne bo vojšak in zmagovavec, in naj se ne polastuje Egipta, zato ko ima veliko konj.

13. naj ima le malo žen, kakor David, ne pa veliko, kakor Salomon.

14. ki bi ga po skoposti in lakomnosti spravljal; zakaj David je bil za zidanje tempeljna nezmerno veliko zakladov nabral, pa zato ni bil Bogu zopern.

15. Med keršanskimi vladarji so imeli posebno ljubezen do Božje besede Konstantin Véliki, Karl Véliki, sveti Štefan na Ogerskim, sveti Ludvik na Francoskim, Alfred na Angleškim in drugi.

16. Prelep nauk za vse visoke oblastnike. Svojim podložnim v zgled naj se ogibajo vse poželjivosti mesa, poželjivosti oči, vsiga napuhnjeniga življenja, ter naj živé spodobno, pravično in pobožno na tem svetu.

1. dolžni prihodek.

2. mirne darove, ktere so Izraelci na svetim kraji zavživali. Gl. zgor. 12, 6. Druge prihodke duhovnov gl. 3. Mojz. pogl. 6. pogl. 7, 32—33.

3. V hebrejskim je še pristavljeno: „*obe čeljusti*“.

volne od ovčje striže;[4]) 4. Mojz. 18, 11.

5. zakaj njega je izvolil Gospod, tvoj Bog, zmed vsih tvojih rodov, de stoji in služi imenu Gospodovimu,[5]) on in njegovi sinovi vekomaj.

6. Ako gre levit iz eniga tvojih mest[6]) v vsim Izraelu, kjer je stanoval, ter si želí priti na mesto, ki si ga bo Gospod izvolil,[7])

7. naj opravlja službo v imenu Gospoda, svojiga Boga, kakor vsi njegovi bratje, leviti, ki stojé tisti čas pred Gospodam.

8. Ravno tisti del od jedil naj prejema, kakor drugi; verh tega, kar mu gré v njegovim mestu iz očetove dedšine.

9. Ko prideš v deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, se varuj, de ne posnemaš gnusob tistih narodov.

10. Tudi naj se ne najde med teboj, kteri bi svojiga sina, ali hčeri skozi ogenj peljal[8]) in očiševal;[9]) ali kteri bi vedeže popraševal,[10]) in na sanje in ptiče pazil,[11]) tudi ne vražar, 3. Mojz. 20, 27.

11. tudi ne zarotovavec, tudi ne taki, ki se s Pitonovimi duhovi posvetuje,[12]) ali s prerokovavci, ali ki per mertvih resnice iše; 1. Kralj. 28, 7.

12. zakaj vse to studi Gospod, in zavoljo tacih hudobij jih bo pokončal ob tvojim prihodu.

13. Bodi popolnama[13]) in brez madeža z Gospodam, svojim Bogam.

14. Ti narodi, kterih deželo boš posedel, poslušajo vedeže in prerokovavce; ti pa si od Gospoda, svojiga Boga, drugači podučen.[14])

15. Preroka zmed tvojiga naroda, in zmed tvojih bratov, kakor mene, ti bo obudil Gospod, tvoj Bog; njega poslušaj,[15]) Jan. 1, 45. Djan. ap. 3, 22.

16. kakor si prosil Gospoda, svojiga Boga, na Horebu, ko je bila zbrana vsa množica, in si rekel: Nič več ne bom poslušal

---

4. Verh desetine naj dajejo Izraelci duhovnam še pervence. Po svetim Hieronimu so bili pervenci 40—60. del prihodkov.
5. V hebrejskim: „*v imenu Gospodovim*“, to je, po njegovim povelji.
6. iz mest levitov. 4. Mojz. 35.
7. Tukej se govorí od levitov, ki so hotli verh zapovedaniga časa, ko so bili v službi na versti, še radovoljno ali nekaj časa ali za vselej služiti v svetim šotoru.
8. Prim. 3. Mojz. 18, 21.
9. besedi „*in očiševal*“ ni v hebrejskim.
10. V hebrejskim: „*ne vedeš*“.
11. V hebrejskim: „*ki iz oblakov in kač prerokuje*“.
12. Glej 3. Mojz. 20, 27. V hebrejskim: „*ki poprašuje oba*“, to je, človeka, ki iz trebuha govorí.
13. nerazdeljen.
14. V hebrejskim: „*tebi pa Gospod, tvoj Bog, tega ne dovoli*“.
15. Preroka, Jezusa Kristusa (Jan. 6, 14: 1, 21. Djan. ap. 3, 22: 7, 37.), ki je bil Mojzesu takó podoben, de noben prerok tako ne, ker je bil učenik, srednik, vodnik, čudodelnik in prijatel Božji (spod. 34, 10: 4. Mojz. 12, 6—8.); zraven je bil pa tudi neskončno viši od Mojzesa.

glasú Gospoda, svojiga Boga, in tega preveliciga ognja ne bom več gledal, de ne umerjem.[16])

17. In Gospod mi je rekel: Prav so vse govorili.[17])

18. Preroka jim bom obudil zmed njih bratov, tebi enaciga; ter bom položil svoje besede v njegove usta, in jim bo govoril vse, kar mu bom zapovedal. Jan. 1, 45. Djan. ap. 3, 22.

19. Kdor pa ne bo hotel poslušati njegovih besedí, ki jih bo govoril v mojim imenu, nad njim se bom jez maševal.

20. Prerok pa, kteri bi hotel, po ošabnosti spačen, govoriti v mojim imenu, kar mu nisim zapovedal govoriti, ali v imenu ptujih bogov, bodi umorjen.

21. In ako na to molčé v svojim sercu odgovoriš: Kakó morem spoznati besedo, ki je Gospod ni govoril?

22. imej to znamnje: Ako se to ne zgodí, kar je ta prerok v Gospodovim imenu napovedoval; ni tega govoril Gospod,[18]) temuč v napuhu svojiga serca si je to prerok zmislil; in zatorej se ga ne boj.

XIX. Poglavje.

Pribežališa. Mejniki se ne smejo prestavljati. Postava zastran prič.

1. Ko bo pokončal Gospod, tvoj Bog, narode, kterih deželo ti bo dal, in ko jo boš posedel, in prebival v njenih mestih in hišah;

2. si odloči tri mesta v sredi dežele,[1]) ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, v posestvo, 4. Mojz. 35, 11. Joz. 20, 2. 8.

3. in naredi tje dobro pot, in razdeli v tri enake dele[2]) vso okrajino svoje dežele, de ima, kdor je zavoljo poboja ubežen, blizo kraj, kamor zamore uteči.

4. To bodi postava za ubežniga ubijavca, kteriga življenje naj se ohrani: Kdor je svojiga bližnjiga nevedama ubil, in se dokaže, de ni imel poprej nobeniga sovraštva do njega;

5. temuč,[3]) de je z njim priprosto šel v gojzd derva sekat,

16. Ko te je glas Gospodov in njegovo neizrečeno veličastvo prestrašilo, si prosil (2. Mojz. 20, 19.), de naj Gospod ne govorí več sam, ampak de naj jez govorim v Gospodovim imenu; to prošnjo je Gospod dopolnil, in jo bo tudi v prihodnje dopolnoval, ker bo obudil med vami praviga preroka in srednika, kteri jezo utolaži, in čigar sim jez le predpodoba bil.

17. boljši, kakor razumejo, ker potrebujejo srednika, ki zaderžuje ojstro mogočnost Božjo. Gl. Jer. 30, 21.

18. Storjen čudež ni vselej spričevanje, de je tak prerok od Boga poslan; zakaj gl. zgor. 13, 2; napovedan, pa ne storjen čudež pa je vselej gotovo spričevanje, de preroka ni Bog poslal.

1. tri so bile že odločene na ti strani Jordana. 4. Mojz. 35, 13. Zgor. 4, 41.

2. v zgornji severni, v srednji, in spodnji južni del vse dežele, in v vsakim delu zvoli mesto.

3. na priliko. Kar je Mojzes v 4. versti sploh rekel, v 5. versti s pergodkam pojasni. Gl. 2. Mojz. 22, 2. 3.

in de mu je med sekanjem derv sekira iz roke ušla, in železo iz toporiša odletelo, ter je njegoviga prijatla zadelo in ubilo; on naj v eno zgorej opomnjenih mest beží, in naj živí;

6. de jo kje sorodnik[4]) tega, kteriga kri je bila prelita, od žalosti spodboden, za njim ne udere, in ga ne vjame, ako bi bila pot predolga,[5]) in de ga ne ubije, ko ni kriv smerti; ker se da dokazati, de ni imel poprej nobeniga sovraštva do tega, ki je bil ubit.

7. Zatorej ti zapovem, de odločiš tri mesta[6]) enako deleč saksebi.

8. Ko bo pa razširil Gospod, tvoj Bog, tvoje pokrajine, kakor je persegel tvojim očetam, in ko ti bo dal vso deželo, ki jim jo je obljubil,[7]) 1. Mojz. 28, 14: 2. Mojz. 34, 24. Zgor. 12, 20.

9. (če se boš namreč deržal njegovih zapoved, in spolnoval, kar ti dans zapovem, de ljubiš Gospoda, svojiga Boga, in vedno hodiš po njegovih potih), si perdeni še tri druge mesta,[8]) in število treh zgorej imenovanih mest podvoji;

10. de se ne preliva nedolžna kri v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, v posest, in de ne boš kriv kervi.

11. Ako pa kdo svojiga bližnjiga sovraži, ter mu po življenji streže, in se vzdigne in ga udari, de umerje, in beží v eno zgorej imenovanih mest; 4. Mojz. 35, 20.

12. naj starašini njegoviga mesta po njega pošljejo, in naj ga vzamejo s kraja perbežališa, in naj dajo v roko sorodniku *(tega)*, kteriga kri je bila prelita, ter naj umerje.

13. Ne usmili se ga, in vzemi nedolžno kri zmed Izraela,[9]) de ti bode dobro.

14. Ne jemlji in ne premikaj mejnikov svojiga bližnjiga, ki so jih postavili prededi v tvojim posestvu, ki ti ga bo dal Gospod, tvoj Bog, v deželi, ki jo boš v posest prejel.

15. Naj se ne vzdiguje le ena priča zoper koga, bodi si kakoršna koli pregreha in hudobija; temuč na povedbo dveh ali treh prič naj obstane vsaka reč. Zgor. 17, 6. Mat. 18, 16: 2. Kor. 13, 1.

16. Ako se vzdigne lažnjiva priča zoper človeka, ter ga dolží pregrehe,

17. naj stopita oba, ki imata tožbo, pred Gospoda, vpričo duhovnov in sodnikov, ki bodo tiste dni.

18. In ko bodo prav skerbno preiskovali, in najdli, de je lažnjiva priča laž govorila zoper svojiga brata; Dan. 13, 62.

19. naj mu storé, kakor je on mislil storiti svojimu bratu, in takó spravi hudo zmed sebe;

20. de drugi slišijo, in se bojé,

4. kervni maševavec.
5. v bežigrad.
6. unkraj Jordana v obljubljeni deželi.
7. do Evfrata. Gl. 1. Mojz. 15, 18.
8. na izhodnji strani. Te tri mesta vender niso bile nikoli odločene, akoravno so Izraelci nekaj časa pod Davidam in Salomonam v oblasti imeli deželo do Evfrata; mende zato ne, ker se ni noben Izraelec ondi za vselej naselil.
9. spravi nedolžno prelito kri.

in de se nikdar ne prederznejo, kaj taciga storiti.

21. Ne usmili se ga, temuč térjaj dušo za dušo, oko za oko, zob za zob, roko za roko, nogo za nogo.[10]) 2. Mojz. 21, 23 : 3. Mojz. 24, 20. Mat. 5, 38.

XX. Poglavje.

Vojaške postave. Duhoven naj vojaškim trumam serčnost daje. Vojvodi naj po stanišu oklicujejo, kteri možaki naj se domu vernejo, in naj ne hodijo v boj. Kterim mestam naj zanesejo, in ktere naj pokončajo. Sadniga drevja naj nikar ne posekajo.

1. Ako greš v boj zoper svoje sovražnike, in ugledaš konjnike in vozove, in veči trumo sovražne vojske, kakor jo ti imaš, ne boj se jih; zakaj Gospod, tvoj Bog, je s teboj, ki te je izpeljal iz egiptovske dežele.

2. Ko se pa boj že bliža, naj stopi duhoven pred vojaške verste, in naj ljudstvu takó govorí:

3. Poslušaj, Izrael! vi se dans podaste v boj s svojimi sovražniki; naj vam ne upada vaše serce, ne bojte se, ne umikajte se, in ne prestrašite se jih;

4. zakaj Gospod, vaš Bog, je med vami, in se bo bojeval za vas zoper sovražnike, de vas reši iz nevarnosti.

5. Vojvodi[1]) pa naj po vsih trumah razglašajo, de vsa vojska sliši: Kdo je mož, ki je novo hišo sozidal, pa je še ni posvetil?[2]) Naj gre, in se verne v svojo hišo, de kje ne umerje v boji, in de je drugi ne posveti. 1. Mak. 3, 56.

6. Kdo je mož, ki je vinograd zasadil, pa ga še ni občniga storil,[3]) de bi smeli vsi iz njega jesti? Naj gre, in se verne na svoj dom, de kje ne umerje v boji, in de drugi človek ne stori njegove dolžnosti.

7. Kdo je mož, ki se je z ženo zaročil, pa je še ni vzel? Naj gre, in se verne na svoj dom, de kje ne umerje v boji, in de je drug mož ne vzame.

8. Tem besedam naj še druge perdenejo, in govoré ljudstvu: Kdo je mož, ki je plašen in boječiga serca? Naj gre, in se verne na svoj dom, de ne oplaši serc svojih bratov, kakor je sam od strahú preplašen. Sod. 7, 3.

9. In ko vojvodi vojske umolknejo, in jenjajo govoriti, naj sle-

---

10. stori mu tako kazen, kakoršno bi bil zatoženi mogel preterpeti, ako bi bila tožba toževavca pravična. Po rabincih se je vender smela telesna kazen, ako ni bila smertna kazen, spremeniti v denarno kazen.

1. V hebrejskim: „*Predpostavljeni*“. Glej zgor. 16, 18.

2. se še ni slovesno vanjo preselil.

3. pa njegoviga sadú še ni vžival, in ga tudi drugi še niso smeli vživati; zakaj pridelkov pervih treh let se ni smel nihče dotakniti, pridelki četertiga leta so bili Bogu posvečeni, in še le v petim letu so bili pridelki občni, in so jih smeli jesti. Gl. 3. Mojz. 19, 23—25.

herni svoje kardelo v boji perpravi.[4])

10. Kadar prideš k mestu,[5]) ga premagat, mu poprej mir ponudi.

11. Ako ga sprejme, in ti odpre vrata, naj se vse ljudstvo, ki je v njem, per življenji ohrani, in naj ti pod davkam služi.

12. Ako pa noče zaveze storiti, in začne vojsko s teboj, ga obsedi.

13. In ko ti ga dá Gospod, tvoj Bog, v roko, pomôri vse, kar je v njem moškiga spola, z ojstrim mečem,

14. razun žen in otrók, razun živine in vsiga, kar koli je v mestu.[6]) Ves rop pa med vojsko razdeli, ter vživaj rop svojih sovražnikov, ki ti jih bo dal Gospod, tvoj Bog.

15. Takó stori z vsimi mesti, ki so silno deleč od tebe, in niso zmed teh mest, ki jih boš v last dobil.

16. Zmed teh mest pa, ki se ti bodo dale, ne pusti celo nobeniga živeti;

17. temuč pomôri z ojstrim mečem,[7]) namreč: Hetejce, in Amorejce, in Kananejce, in Ferezejce, in Hevejce, in Jebusejce, kakor ti je zapovedal Gospod, tvoj Bog;

18. de vas kje ne učé delati vsih gnusob, ki so jih sami delali svojim bogovam; in de ne grešite zoper Gospoda, svojiga Boga.

19. Kadar oblegaš mesto dolgo časa, in ga obdaš z oblegami,[8]) de bi ga premagal, ne posekaj drevja, od kteriga se zamore jesti, tudi ne pokončaj kraja s sekirami okrog in okrog; zakaj[9]) drevje je, in ne človek, in ne more množiti števila njih, ki se s teboj vojskujejo.

20. Ako pa drevje ne rodí sadú, temuč je divje, in za druge potrebe perpravno, ga posekaj, in naredi iz njega obsedno orodje, dokler ne zmagaš mesta, ki se zoper te vojskuje.

XXI. Poglavje.

Spravna šega, ko se najde ubit človek, in se ne vé, kdo ga je ubil. Postava zastran ženitve z vjeto v vojski. Pravica pervenstva gre pervorojenimu sinu. Strahovanje nepokorniga sina. Obešen hudodelnik naj ne ostaja na kolu čez noč.

1. Kadar se najde v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, pa se ne vé, kdo je uboja kriv, truplo ubitiga človeka,

4. V hebrejskim: „*In ko nehajo predniki govoriti, naj postavijo vojvode pred ljudstvo*“.
5. ki ni kananejsko. Glej v. 15. 16.
6. Vse to si v plen perlastite.
7. V hebrejskim: „*temuč pokončaj jih s prekletjem*“.
8. V hebrejskim: „*in se vojskuješ zoper njega*“.
9. V hebrejskim: „*ali je mar človek les na polji, de bi ga tudi oblegel?*“ Drugi drugači.

2. naj gredo ven tvoji starašini in sodniki,[1]) in naj zmerijo daljavo od kraja merliča do vsih mest okrog in okrog;

3. in ktero mesto zmed vsih bodo nar bliže spoznali, naj vzamejo starašini tistiga mesta junico od čede, ki še ni jarma nosila, tudi ni zemlje orala;

4. in naj jo peljajo v pusto in kamnitno dolino,[2]) ki ni bila nikdar zorana, in ne obsejana; in v nji naj junici vrat odsekajo;

5. in perstopijo naj duhovni, sinovi Levijevi, ki jih je izvolil Gospod, tvoj Bog, de mu služijo, in v njegovim imenu blagoslavljajo, in de se po njih besedi razsoja sleherna pravda, in kaj je čisto ali nečisto;[3])

6. in starašini tistiga mesta naj pridejo k ubitimu, in naj si roke umijejo nad junico, ki je bila v dolini zaklana,

7. in naj rečejo: Naše roke niso prelile té kervi, tudi naše očí niso tega vidile;[4])

8. bodi milostljiv svojimu ljudstvu Izraelu, ki si ga odrešil, o Gospod! in ne perštevaj nedolžne kervi[5]) svojimu ljudstvu Izraelu. In odvzeto jim bo zadolženje kervi;

9. ti pa boš prost nedolžne kervi, ki je bila prelita, ako storiš, kar je Gospod zapovedal.[6])

10. Kadar greš v boj nad svoje sovražnike, in ti jih da Gospod, tvoj Bog, v roko, in odpelješ vjete,

11. in vidiš med vjetimi lepo žensko, ter se v njo zaljubiš, in jo hočeš za ženo vzeti,

12. jo pelji v svojo hišo;[7]) in naj si lase obrije,[8]) in nohte poreže,[9])

13. in naj sleče oblačilo, v kterim je bila vjeta, in naj sedí v tvoji hiši, in naj joka po svojim očetu in po svoji materi en mesenc; in po tem pojdi k nji, in spi per nji, in naj bo tvoja žena.

14. Ako bi pa po tem ne dopadla tvojimu sercu, jo izpusti prosto, in je ne smeš prodati za denarje, tudi je ne s silo zatérati;[10]) zakaj ponižal si jo.[11])

---

1. iz tistih mest, ki so v okolici ubitiga.
2. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„k vedno tekočimu potoku“*.
3. V hebrejskim: *„in po njih besedi se razsodijo vse pravde in vse poškodovanja“*.
4. namreč kervi prelivati. Mi ne vemo, kdo de je tega človeka ubil.
5. zadolženja te prelite kervi.
6. V hebrejskim se bere ta versta: *„in takó spravi zmed sebe nedolžno kri, de storiš, kar je prav v Gospodovih očeh“*. — Vse te šege in opravila naj učé Izraelce, kakó velika pregreha je uboj, in kakó skerbno naj se ga zato varujejo. Zraven pa so pomenile v predpodobi Kristusa, ki ni nikoli nosil jarma lastniga greha.
7. Tukaj se govorí od ženske, ki ni bila Kananejka; zakaj kananejske so mogli pomoriti.
8. v očišenje. Gl. 3. Mojz. 14, 8: 4. Mojz. 6, 9.
9. v znamnje žalovanja.
10. to je, je ne smeš za sužnjo imeti.
11. Drugi prestavljajo: oslabil, oskrunil si jo. Bog je takrat perpustil ločitev, de je odvernil še veči zlege, kteri bi bili izvirali iz neločenih zakonov. Gl. spod. 24. razl. 2.

15. Ako ima mož dve ženi, eno, ki jo ljubi, in eno, ki nima nagnjenja do njé, in mu otroke rodite, in sin čertene je pervorojeni,

16. in ko bi hotel razdeliti premoženje med svoje sinove; ne more storiti sinú ljubljene za pervorojeniga, ter ga više ceniti ko sinú čertene,

17. temuč spozna naj sinú čertene za pervorojeniga, in naj mu da dvojno od vsiga tega, kar ima; zakaj ta je pervenec njegovih otrók,[12]) in njemu gre pervorojenstvo.[13]) 1. Kron. 5, 1.

18. Ako ima kdo termastiga in neukrotljiviga sinú, ki ne posluša povelja svojiga očeta ali svoje matere, in, ko ga strahujeta, noče pokoren biti;

19. naj ga primeta, in peljeta k starašinam tistiga mesta, in k vratam sodbe,

20. in naj jim rečeta: Ta najin sin je neukrotljiv in termast, noče poslušati najniga opominjanja, udal se je požrešnosti, razuzdanosti in nečistosti;[14])

21. ljudstvo mesta naj ga s kamnjem posuje, in naj umerje, de spravite hudo zmed sebe, in ves Izrael sliši in se boji.

22. Kadar se človek pregreší v takim, kar se mora s smertjo kaznovati, in ko bo k smerti obsojen,[15]) in na steber obešen,[16])

23. naj ne ostaja njegovo truplo[17]) na lesu, temuč naj se tisti dan pokoplje; zakaj preklet je od Boga, kdor visi na lesu;[18]) in nikakor ne ognušaj svoje dežele, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, v last.

XXII. Poglavje.

Najdena živina naj se gospodarju nazaj pelje. Moški in ženske naj ne spreminjajo obleke svojiga spola. Starka, ki na mladičih ali na jajcih sedí, se ne sme jemati. Okrog strehe se mora zid narediti. Vinograd se ne sme z dvojnim semenam obsevati. Z volam in oslam skupej vpreženima se ne sme orati. Postave zastran prešeštovanja in nečistosti.

1. Ako vidiš vola svojiga brata ali ovco, de sta zašla, ne hodi memo, temuč nazaj ji pelji svojimu bratu; 2. Mojz. 23, 4.

12. V hebrejskim: „*on je namreč pervenec njegove močí*“.
13. Glej 1. Mojz. 49, 3. razl. 4.
14. V hebrejskim: „*je požeruh in pijanec*“.
15. V hebrejskim: „*in ko bo umorjen*“.
16. v sramoto in svarjenje. 4. Mojz. 25, 4.
17. V hebrejskim: „*ne čez noč na kolu*“.
18. posebno ostuden Bogu; ker le nar veči hudodelniki so bili po smerti obešeni v sramoto in svarilo. — Kristus, ki je vse naše grehe na se vzel, in za nas v prekletstvo hotel biti, si je zato zvolil sramotni križ, de bi nas rešil prekletstva, ki nam ga je nakopalo prelomljenje Božje zapovedi. Gl. Gal. 3, 13.

2. in če ni blizo tvoj brat, in ga tudi ne poznaš, ji pelji na svoj dom, in naj bota per tebi, dokler ji tvoj brat ne iše, in nazaj ne dobí.

3. Ravno takó stori z oslam, in z oblačilam, in z vsaktero rečjo svojiga brata, ki se je zgubila; ako jo najdeš, je ne pušaj v nemar ko ptujo.

4. Ako vidiš osla svojiga brata ali vola pasti na potu, ne zanemarjaj, temuč z njim ji vzdigni.

5. Ženska naj se ne oblači v moško oblačilo, tudi moški naj ne nósi ženskiga oblačila; zakaj gnusoben je pred Gospodam, kdor to dela.[1])

6. Ako po potu gredé najdeš na drevesu ali na tleh ptičje gnjezdo, in starko na mladičih ali na jajcih sedeti, ne jemlji je z mladiči vred;

7. temuč pusti jo zleteti,[2]) in obderži vjete mladiče; de ti bo dobro, in de boš dolgo časa živel.

8. Ko sozidaš novo hišo, naredi zid okrog in okrog strehe;[3]) de se ne prelije kri v tvoji hiši, in de ne boš kriv, ko bi kdo padel in se doli prekucnil.

9. Ne obsevaj svojiga vinograda z dvojnim semenam; de ne bo perdelek semena, ki si ga sejal, s perdelkam vinogradovim ob enim posvečen.[4])

10. Ne orji z volam in oslam skupej.[5])

11. Ne oblači obleke, ki je iz volne in preje tkana.[6])

12. Naredi na prevezah čopke na čveterih voglih svojiga plajša, s kterim se ogrinjaš. 4. Mojz. 15, 38.

13. Ako mož vzame ženo, in jo potem čerti,

14. in iše perložnosti,[7]) se je iznebiti in jo spravi v prav slabo imé, ter pravi: Vzel sim to ženo, in ko sim se ji perdružil, je nisim device najdel;

15. naj jo vzameta njen oče in njena mati, in naj neseta seboj znamnja njeniga devištva k starašinam mesta, ki so per vratih;

16. in oče naj reče: Svojo hčer sim dal temu za ženo; ker jo pa čerti,

17. ji daje nar slabši imé, ter pravi: Nisim najdel tvoje hčere device; pa glej to so znamnja devištva moje hčere; in razgerneta naj oblačilo pred mestnimi starašini.

18. In starašini tistiga mesta naj primejo moža, in naj ga tepejo,[8])

---

1. Takó je počenjalo več malikovavcov, ter so uganjali svojim malikam v čast zopernatorno nečistost. Gl. 3. Mojz. 18, 20: 20, 10.
2. de ji miloserčnost skažeš. Gl. 3. Mojz. 22, 28.
3. Strehe so v jutrovih deželah ravne, de se lahko po njih sprehajajo; Mojzes zapové narediti okrog strehe nizek zid, de bi ne bil kdo z nje padel.
4. de se ne bo dvojna pervina od ene in ravno tiste njive (3. Mojz. 19, 19.) Bogu darovala, kar bi mu gotovo ne dopadlo, ker sovraži sleherno zmes in ljubi le enoterost, v znamnje, de naj se izraelsko ljudstvo ne zmeša z drugimi narodi, in naj se vedno čisto in popolno ohrani.
5. Glej 2. Kor. 6, 14.
6. Glej 3. Mojz. 19, 19.
7. V hebrejskim: „*in ji očita nesramne reči*“.
8. Glej spod. 25, 2. 3.

19. in verh tega naj ga obsodijo za sto seklov srebra, ki naj jih da dekličnimu očetu; ker je razglasil pregerdo imé zoper izraelsko devico; in naj jo ima za ženo, in ne sme je od sebe ločiti[9]) vse dni svojiga življenja.

20. Ako je pa res, kar očita, in se ni našlo devištvo per dekliču;

21. naj jo pahnejo[10]) pred hišne vrata njeniga očeta; in možje tistiga mesta naj jo s kamnjem posujejo, in naj umerje; ker je storila hudobijo v Izraelu, de je nečistovala v hiši svojiga očeta; in takó odpravi hudo zmed sebe.

22. Ako spi mož per ženi druziga, naj oba umerjeta, to je, prešeštnik in prešeštnica; in takó odpravi hudo zmed Izraela. 3. Mojz. 20, 10.

23. Ako se je mož z deklico, devico, zaročil, in jo kdo v mestu najde, in per nji leží,

24. pelji oba k vratam tistiga mesta, in naj se s kamnjem posujeta; deklica, ker ni vpila, ko je v mestu bila; mož, ker je osramotil ženo svojiga bližnjiga; in takó odpravi hudo zmed sebe.

25. Ako pa mož na polji najde deklico, ki je zaročena, in jo zagrabi in per nji leží, naj on sam umerje;

26. deklica naj nič ne terpí, in ni smerti vredna; zakaj kakor se razbojnik vzdigne zoper svojiga brata, in mu življenje vzame, ravno takó je tudi deklica terpela.

27. Sama je bila na polji, vpila je, in ni ga bilo, de bi jo bil resil.

28. Ako mož najde deklico, devico, ki še ni zaročena, in jo zagrabi, in per nji leží, in reč pred sodbo pride;[11])

29. naj da on, ki je per nji ležal, očetu deklice petdeset seklov srebra, in naj jo vzame za ženo, ker jo je ponižal, in je ne sme ločiti od sebe vse dni svojiga življenja. 2. Mojz. 22, 16.

30. Nihče naj ne jemlje žene svojiga očeta,[12]) in naj ne odgrinja njegove odeje.

XXIII. Poglavje.

Kakošnih ljudí ne smejo Izraelci v svojo srenjo jemati. Staniše se mora čisto in čedno ohraniti. Kurbanja ne smejo med seboj terpeti, in obrest ne jemati. Gredé skozi vinograd ali njivo se sme toliko grozdja odtergati ali pa toliko klasja osmukati, kolikor ga človek ondi sné, ne sme ga pa domu nositi.

1. Skopljenec s stolčenima ali z odrezanima jedrama, ali z odrezano sramoto, naj ne pride v srenjo Gospodovo.[1])

9. Glej spod. 24, 1.
10. V hebrejskim: „*naj jo peljajo pred*“ i. t. d.
11. V hebrejskim: „*in leží per nji, in ji najdejo*“.
12. svoje mačehe. 3. Mojz. 18, 8.

1. Skopljenci, ktere so ljudje oskopili, naj ne vživajo deržavljanskih pravic, de bi se s tem naznanila duhovna popolnost, za ktero naj si ljudstvo Božje prizadeva.

2. Naj ne pride pankert, to je, kurbin sin, v srenjo Gospodovo, do desetiga rodú.

3. Amonijani in Moabljani naj tudi po desetim rodu ne pridejo v srenjo Gospodovo, vekomej ne;[2] Neh. 13, 1.

4. ker vam niso hotli priti naproti s kruham in z vodo na potu, ko ste šli iz Egipta; in ker so najeli zoper tebe Balaama, sinú Beorjeviga iz Mezopotamije v Sirii, de bi te preklinjal; 4. Mojz. 22, 5. Joz. 24, 9.

5. Gospod, tvoj Bog, pa ni hotel uslišati Balaama, in je premenil njegovo prekletstvo v tvoj blagoslov, zato ker te je ljubil.

6. Ne delaj z njimi družbe, tudi jim ne iši sreče vse dni svojiga življenja, vekomaj ne.

7. Ne studi Edomljana; zakaj tvoj brat je; tudi ne Egipčana; zakaj ptujic si bil v njegovi deželi.

8. Sinovi, ki jim bojo rojeni, naj pridejo v tretjim rodu v srenjo Gospodovo.[3]

9. Ko greš v boj zoper svoje sovražnike, se varuj vsaktere hudobne rečí.

10. Če je kdo med vami, ki se po noči v sanjah ognusi,[4] naj gre iz staniša,

11. in naj se ne vrača, dokler se na večer z vodo ne umije; in po solnčnim zahodu naj se verne v staniše.

12. Imej zunaj staniša kraj, kamor hodiš k potrebi natore,

13. in nosi lopatico na pasu, in ko boš počenil, koplji okrog in okrog, ter nasuj z zemljo, kar je šlo od tebe,

14. in česar si bil zlajšan; (zakaj Gospod, tvoj Bog, hódi po sredi staniša, de te reši, in ti da tvoje sovražnike) torej bodi svetó tvoje staniše, in nič nagnusniga naj se v njem ne vidi, de te ne zapusti.

15. Ne izdajaj njegovimu gospodarju hlapca,[5] ki je k tebi perbežal.

16. S teboj naj prebiva v kraji, ki mu dopade, ter naj počiva v enim tvojih mest; nikar ga ne žali.

17. Naj je ne bo kurbe med Izraelovimi hčerami, in ne kurbirja med Izraelovimi sinovi.

18. Ne daruj kurbiniga plačila, tudi ne pasje cene[6] v hiši Gospoda, svojiga Boga, bodi si kar koli, kar si obljubil; zakaj obojno je gnusoba pred Gospodam, tvojim Bogam.

19. Ne posojuj na obrest svojimu bratu ne denarjev, ne perdelkov, in ne kake druge rečí,[7]

---

2. to je, možje ne; zakaj ženske so smele priti. Gl. Rut. 4, 13: 1, 4.
3. tedej vnuki iz zakona Egipčana ali Edomljana z Izraelko.
4. Glej 3. Mojz. 15, 16.
5. hlapca ptujih ljudstev (v. 16.).
6. plačilo za oskrunjenje s svojim spolam. Bog noče, de bi se mu nosilo v dar od tega, kar se z nečistostjo zasluži. Mojzes imenuje pse take mladenče, ki se s svojim spolam pečajo in sodomsko hudobijo uganjajo. Take hudobije so neverniki uganjali, ter so z njimi svoje bogove častili, in so jim nosili darove od tega, kar so z nesramnostjo zaslužili, de bi to ali uno milost od njih zadobili.
7. na obresti kakoršne koli si bodi (Gl. 2. Mojz. 22, 25: 3. Mojz. 25, 36.).

20. ampak ptujimu.[8]) Svojimu bratu pa posodi brez obresti to, česar potrebuje; de te blagoslovi Gospod, tvoj Bog, v vsim tvojim djanji v deželi, ki greš vanjo, jo posest.

21. Kadar storiš obljubo Gospodu, svojimu Bogu, ne odlašaj je dopolniti; zakaj Gospod, tvoj Bog, jo bo térjal; in ako se abotavljaš, ti bo šteto v greh.

22. Ako nič nočeš obljubiti, si brez greha.

23. Kar je pa enkrat prišlo iz tvojih ust, spolni in stori, kakor si obljubil Gospodu, svojimu Bogu, in kakor si govoril po svoji volji in s svojimi ustmi.

24. Ko prideš v vinograd svojiga bližnjiga, jej grozdje, kolikor se ti poljubi;[9]) ven pa ga ne nosi seboj.

25. Ko prideš k žitu svojiga prijatla,[10]) smeš klasje tergati, in ga z roko treti; s serpam pa ga ne smeš žeti.

XXIV. Poglavje.

Postava zastran ločivniga lista. Kdor se oženi, bodi prost vojašine eno leto. Mlinskih kamnov ne jemlji v zastavo. Kdor prodá človeka, bodi smerti kriv. Bodi pokoren duhovnam, de si ne nakoplješ gobove bolezni. Z dolžniki imej poterpljenje. Zasluženiga plačila ne zaderžuj. Ptujim in vdovam ne krati pravice. Po njivah in vinogradih ne paperkvaj, ampak ostalo prepušaj ptujim in ubogim.

1. Ako kdo vzame ženo, in jo ima, in ona ne najde milosti pred njegovimi očmi zavoljo kake nečednosti;[1]) naj ji spiše ločiven list,[2]) in naj ga ji da v roko, in naj jo spusti iz svoje hiše.[3]) Mat. 5, 31: 19, 7. Mark. 10, 4.

2. In ko je odšla, in druziga moža vzela,

3. in jo tudi ta čerti, in ji da ločiven list, in jo spusti iz svoje hiše, ali če kje umerje;

4. je ne more več poprešnji mož spet za ženo vzeti; ker je

Judam je bilo prepovedano, na obresti posojevati, nekoliko zato, ker njih premoženje ni bilo v denarjih, de bi bili iz tega, kar bi jim bil denar pernesel, svoje prihodke imeli, ampak v zemljiših; nekoliko pa zato, ker njih izposojeni denar ni bil v nevarnosti se zgubiti, ker so se zamogli odškodovati na blagu dolžnikov in na njih osebi (3. Mojz. 25, 47.). Tudi kristjanu je prepovedano, od revniga brata obresti za posojilo térjati; le ako mu po posojeni reči kak dobiček odide, ali ga kaka škoda zadene, ali bi bila nevarnost, posojeno zgubiti, mu je pripušeno térjati obresti, kakoršne postava in ljubezen dovolite.

8. per kterim posojena reč ni bila zavarovana s posestvam.

9. V hebrejskim: „*po svojim poželenji do sitiga, v svojo posodo pa ga ne devaj*“.

10. k njivi svojiga bližnjiga.

1. zavoljo prešeštvanja in enacih tehtnih vzrokov, ki bi bili utegnili biti v škodo možu in otrokam. Gl. Mat. 5, 31: 19, 3.

2. Bog je dovolil Judam ločitev iz tehtnih vzrokov zavoljo njih terdovratnosti, ker bi bil nerazvezan zakon per njih terdim in govejim sercu veliko več hudih nasledkov imel, kakor jih je imela ločitev zakona.

3. De je pa ločitev veljala, se je mogel ločivni list spisati, in ženi v roke po-

omadežana, in gnusobna pred Gospodam;[4]) de ne ognusiš z greham svoje dežele,[5]) ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, v posestvo.

5. Ako se je kdo še le ožénil, naj ne hódi na vojsko, tudi naj se mu ne naklada kako očitno opravilo, temuč v svoji hiši naj ostane prost in brez zadolženja, de se eno leto veseli s svojo ženo.

6. Ne jemlji v zastavo ne spodnjiga, ne zgornjiga mlinskiga kamna;[6]) zakaj svoje življenje ti je zastavil.[7])

7. Ako se najde človek, ki zalezuje svojiga brata zmed Izraelovih otrók,[8]) in ga prodá, in plačilo zanj prejme; naj se umorí, in takó odpravi hudo zmed sebe. 2. Mojz. 21, 16.

8. Skerbno se varuj, de ne prideš v nadlogo gob,[9]) temuč stori vse, kar te učé duhovni levitovskiga rodú, po tém, kar sim jim zapovedal, in pridno spolnuj.

9. Spomnite se, kaj je storil Gospod, vaš Bog, Marii na potu, ko ste šli iz Egipta. 4. Mojz. 12, 10.

10. Ako od svojiga bližnjiga terjaš kako reč, ki ti jo je dolžen, ne hodi v njegovo hišo, jemat zastavo;[10])

11. ampak zunej stoj, in on naj ti pernese, kar ima; 2. Mojz. 22, 26.

12. če je pa ubožen, naj zastava ne prenočuje per tebi,[11])

---

dati; ta pogoja pa je ločitev zakonov močno zaderževala, ker je med Izraelci malokdo brati in pisati znal; torej so bili persiljeni k duhovnam in levitam hoditi in jih prositi, de bi jim ločivne liste spisali; gotovo so si pa tudi duhovni in leviti perzadevali, njih jezo do žen utolažiti, ter so jih pregovarjali, naj s svojimi ženami v edinosti in v miru živé, de bodo per hiši srečo imeli. S takim odlašanjem se je veliko zakonskih ločitev odvernilo, ker se je med tem jeza móž ulegla, in so se zopet spravili s svojimi ženami.

4. V hebrejskim: „*potem ko je bila oskrunjena, ker to je gnusoba pred Gospodam*“. Žena se imenuje oskrunjena po zakonu z drugim možem, dokler še per pervi živí, sicer ne zató, kakor de bi bil drugi zakon pregrešen, ker je bil po postavi dopušen, temuč zato, ker je izviral iz greha, to je, iz terdovratnosti Izraelcov, in je bil torej podoben drugim postavnim gnusobam. Gl. 3. Mojz. 11. razl. 1. — Dalje se imenuje novo zaročenje s pervim možem gnusoba ali greh, nekoliko zato, ker bi se lahko mislilo, de se je ločitev zgodila brez praviga veljavniga vzroka, nekoliko zato, ker bi bile ločitve še bolj pogostne, ako bi bile take nove zaveze s pervim možem dopušene, nekoliko pa zato, ker bi se po tem sveta zakonska zaveza obračala v samopašno svojeglavnost in gerdo poželjivost.

5. V hebrejskim: „*in nikar ne ognušaj z greham dežele*“ i. t. d.

6. to je, ročniga mlina, ki je imel zgornji kamen, kteri se je vertil, in spodnji kamen, na kterim se je žito mlelo. Sploh se more tukej umeti vse, s čemur si človek kruh služi.

7. to se pravi toliko, kakor bi bil ti njegovo življenje v zastavo vzel.

8. V hebrejskim: „*ki koga zmed svojih bratov ukrade*“.

9. v kazen svoje nepokoršine do duhovnov. 4. Mojz. 12, 10: 2. Kron. 26.

10. jemat v zastavo kake reči, ktera je dolžniku potrebna, temuč on sam naj ti da tvojimu posojilu permerjeno zastavo. S to postavo se je odvračala terdoserčnost bogatinov, in obvarovalo se je dolžnikovo dobro imé, ktero bi se bilo lahko poškodovalo, ako bi bil térjavec preiskoval njegovo revno pohištvo.

11. ako je po noči potrebuje, n. pr., plajš, s kterim se po noči odeva. 2. Mojz. 22, 26.

13. ampak zdajci mu jo nazaj daj pred solnčnim zahodam; de spí v svojim oblačilu, in de te blagosloví, in ti bo v pravico šteto pred Gospodam, tvojim Bogam.

14. Ne odrekaj plačila svojimu potrebnimu in ubožnimu bratu, ali ptujcu, ki biva s teboj v deželi, in je znotrej tvojih vrat; 3. Mojz. 19, 13. Tob. 4, 15.

15. temuč še tisti dan mu daj plačilo njegoviga dela pred solnčnim zahodam; zakaj ubožen je, in s tem ohranuje svoje življenje;[12]) de ne vpije zoper té k Gospodu, in de ti ne bo šteto v greh.

16. Očetje naj ne umerjejo zavoljo sinov, pa tudi ne sinovi zavoljo očetov;[13]) temuč vsakteri naj umerje za svoj greh.

17. Ne preverzi pravice ptujca in sirote, tudi ne jemlji vdovi oblačila v zastavo.

18. Spomni se, de si bil suženj v Egiptu, in de te je rešil Gospod, tvoj Bog, od ondod. Torej ti zapovem, de to storiš.

19. Ko žanješ žito na svoji njivi, in snop pozabiš in popustiš, ne vračaj se, ga jemat, ampak pusti ga vzeti ptujcu, in siroti, in vdovi, de te blagosloví Gospod, tvoj Bog, per vsim delu tvojih rok.

20. Ko oljkin sad pobiraš, se ne vračaj paperkvat, kar je ostalo na drevesih; ampak prepusti ptujcu, siroti in vdovi.

21. Ko obtergueš svoj vinograd, ne paperkvaj ostalih grozdov, ampak pridejo naj v prid ptujcu, siroti in vdovi.

22. Spomni se, de si tudi ti služil v Egiptu; in torej ti zapovem, de to storiš.

XXV. Poglavje.

Sodba bodi pravična. Obsojeni se ne sme preveč raztepsti, k večimu štirdesetkrat se sme udariti. Ne oberzduj vola, ko mlati. Ako umerje ženi mož brez otrók, naj jo njegov brat za ženo vzame, ter naj svojimu ranjkimu bratu obudí zarod. Naj imajo pravično tehtnico in mero. Amalečani se morajo pokončati.

1. Ako imajo nekteri med seboj kako pravdo, in kličejo sodnike;[1]) naj persodijo zmago pravice njemu, kteriga za pravičniga spoznajo; kteriga pa za krivičniga spoznajo, naj ga za krivičniga obsodijo.

2. Če pa njega, ki je grešil, tepenja vredniga spoznajo; naj ga ukažejo na tla položiti in pred njih očmi tepsti. Po velikosti njegoviga greha, bodi tudi število udarkov;

3. vender pa takó, de ne presežejo števila štirdeset; de ne pojde tvoj brat gerdo raztepen spred tvojih očí. 2. Kor. 11, 24.

4. Ne zavezuj gobca volu,

---

12. V hebrejskim: „*in njegova duša hrepení po njem*“.

13. po stari divjaški navadi druzih narodov. Gl. 4. Kralj. 14, 6. Jer. 31, 30. Eceh. 18, 19. 20: 2. Kron. 25, 4.

1. V hebrejskim: „*in pred sodbo stopijo, de sodijo*“ (sodniki).

ki mane na gumnu tvoje žito.[2]) 1. Kor. 9, 9: 1. Tim. 5, 18.

5. Kadar bratje skupej prebivajo,[3]) in umerje eden njih brez otrók, naj se žena mertviga ne omoží z drugim; temuč njegov brat naj jo vzame,[4]) in naj obudí seme svojiga brata,[5]) Mat. 22, 24. Mark. 12, 19. Luk. 20, 28.

6. in naj imenuje njeniga pervorojeniga po njegovim imenu,[6]) de se ne izbriše njegovo imé zmed Izraela.[7])

7. Ako pa noče vzeti žene svojiga brata, ki mu po postavi gre, naj gre žena k mestnim vratam,[8]) in naj pokliče starašine na pomoč, ter naj reče: Brat mojiga moža noče obuditi imena svojiga brata v Izraelu, tudi ne mene za ženo vzeti. Rut. 4, 5.

8. In zdajci naj mu ukažejo priti, in naj ga vprašajo; če odgovorí: Nočem je za ženo vzeti;

9. naj stopi žena k njemu vpričo starašin, in naj mu sezuje čevelj z noge,[9]) in naj mu pljune v obraz, in naj reče: Takó se storí možu, ki ne zida hiše svojimu bratu.

10. In njegovo[10]) imé naj se imenuje v Izraelu hiša sezutiga.

11. Ako imata dva moža med seboj prepir, in se začneta med seboj kregati, in hoče žena eniga svojiga moža iz roke močnejšiga rešiti, in stegne svojo roko, in zagrabi njegovo sramoto;

12. odsekaj ji roko, in ne daj se nikakor ne nagniti k usmiljenju z njo.

13. Ne imej v svoji mavhi[11]) dvojna tehtnika, večiga in manjšiga;

14. tudi naj ga ne bo v tvoji hiši večiga in manjšiga mernika.[12])

15. Imej pravično in pravo tehtnico, in pravičen in pravi mernik; de dolgo časa živiš v deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog.

16. Zakaj Gospod, tvoj Bog, studi njega, ki to dela, in sovraži vso krivico.

17. Spomni se, kaj ti je storil Amalek na potu, ko si šel iz Egipta; 2. Mojz. 17, 8.

18. kakó ti je prišel naproti, in je pobil poslednje tvoje vojske, ki so upehani počivali, ko

---

2. ki snope mane, ali po jutrovski šegi mlativnico čez njé vlači.
3. v eni hiši, v enim kraji, ali sploh v judovski deželi, in imajo občno dedšino. Gl. Rut.
4. njen svak, ali sploh bližnji sorodnik, ki se imenuje v rimskim zakoniku „*levir*“. Gl. 1. Mojz. 38, 8.
5. naj jo za ženo vzame, in ima z njo otroke.
6. po imenu ranjciga brata.
7. de se ne zgubí ne imé, ne dedšina ranjciga.
8. kjer so sodili.
9. v znamnje, de se odpové deležu svojiga brata; zakaj s stopinjo so se posestva v lastnino jemale. Gl. Ps. 59, 10: 107, 10. Pljevanje v obraz je bilo hudo zasramovanje, ki ga je zaslužil, ker ni hotel obuditi zaroda svojimu ranjkimu bratu.
10. in njegovih imé.
11. v svoji mošnji. Gl. 3. Mojz. 19, 35. Prip. 16, 11.
12. V hebrejskim: „*efa*“.

si bil lakote in truda omamljen, in kakó se on ni bal Boga.

19. Ko ti bo tedej Gospod, tvoj Bog, pokoj dal, in ti podvergel vse narode okrog in okrog v deželi, ki ti jo je obljubil; potrebi njegovo imé pod nebam.[13]) Glej, de ne pozabiš.

XXVI. Poglavje.

Postave zastran pervin in desetin. Opominovanja.

1. Ko prideš v deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, v posest, in ko jo dobiš, in v nji prebivaš;

2. vzemi pervine od vsih svojih perdelkov,[1]) in jih deni v jerbas, ter pojdi na mesto, ki si ga bo izvolil Gospod, tvoj Bog, de se ondi kliče njegovo imé;

3. in perstopi k duhovnu, kteri bo tiste dni, in mu reci: Spoznam dans pred Gospodam, tvojim Bogam, de sim prišel v deželo, ki jo je persegel našim očetam, de jo bo nam dal.

4. In duhoven naj vzame jerbas iz tvoje roke, in naj ga dene pred altar Gospoda, tvojiga Boga;

5. ti pa govôri pred obličjem Gospoda, svojiga Boga: Sirjan je preganjal mojiga očeta,[2]) ki je šel doli v Egipt, in je ondi ptujval s prav majhno družino; in se je narastel v veliko, in močno, in brezštevilno ljudstvo.

6. In zatérali so nas Egipčani, in preganjali, ker so nam silno težke bremena nakladali;

7. in smo vpili k Gospodu, Bogu naših očetov, in on nas je uslišal, in se je ozerl na naše ponižanje, in na naš trud, in na našo britkost;

8. ter nas je izpeljal iz Egipta z močno roko, in s stegnjeno ramo, in z velikim straham, in z znamnji in s čudeži;

9. in nas je perpeljal v ta kraj, in nam je dal deželo, ki se cedi po nji mleko in med.

10. In zatorej zdaj darujem pervine od perdelkov dežele, ki mi jo je dal Gospod. In pusti jih pred obličjem Gospoda, svojiga Boga, ko boš molil Gospoda, svojiga Boga.

11. In gostuj se z vsim dobrim,[3]) kar je dal Gospod, tvoj Bog, tebi in tvoji hiši, ti, in levit, in ptujic, ki je per tebi.

12. Ko opraviš desetino od vsih svojih perdelkov, daj tretje de-

---

13. Pokončaj spomin Amalekov spod neba. To se je spolnilo ob času kraljev Savla in Davida. 1. Kralj. 15, 2: 3. Kralj. 13, 17: 1. Kron. 4, 42. 43.

1. ob mnozih časih, ob kterih se morajo darovati. Gl. 3. Mojz. 2, 14: 23, 10. 15: 4. Mojz. 28, 26.

2. Sirjan, to je, Laban je preganjal mojiga očeta Jakopa (1. Mojz. 31.); v hebrejskim pa se bere: „*Moj oče je bil bežen Sirjan* (ptujic v sirski deželi per Labanu) *in je šel doli v Egipt*“ i. t. d. V hebrejskim se tedej Sirjan imenuje Jakop, ker je dolgo časa prebival v Mezopotamii, to je v Sirii, per Labanu. 1. Mojz. 28, 2—10. in pogl. 31.

3. ko vživaš mirne daritve, desetine in druge darove.

setinsko leto levitu, in ptujcu, in siroti, in vdovi, de jedo znotrej tvojih vrat, in se nasitijo. Zgor. 14, 28. 29.

13. In reci pred obličjem Gospoda, svojiga Boga: Vzel sim, kar je posvečeno, iz svoje hiše, in sim dal levitu, in ptujcu, in siroti, in vdovi, kakor si mi ukazal; tvojih zapoved nisim prelomil, in tvojiga povelja nisim pozabil.

14. Od tega nisim jedel v svojim žalovanji,[4]) tudi nisim tega odločil v kaki nečistobi,[5]) ter nisim nič od tega dal za kako pogrebšino.[6]) Bil sim pokoren glasu Gospoda, svojiga Boga, in sim vse storil, kar si mi ukazal.

15. Poglej s svojiga svetiša, in z visociga prebivališa nebés, ter blagoslovi svoje ljudstvo Izrael, in deželo, ki si nam jo dal, kakor si persegel našim očetam, deželo, ki se cedí po nji mleko in med. Iz. 63, 15. Bar. 2, 16.

16. Dans ti zapové Gospod, tvoj Bog, spolnovati te zapovedi in pravice; torej se jih derži, in jih spolnuj iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše.

17. Dans si izvolil Gospoda, de ti je Bog, in de hodiš po njegovih potih, in spolnuješ njegove šege, in zapovedi, in pravice, in si pokoren njegovimu povelju.

18. In Gospod te je dans izvolil, de si mu lastno ljudstvo, kakor ti je govoril, in de spolnuješ njegove zapovedi; Zgor. 7, 6.

19. in de te povzdigne nad vse narode, ki jih je vstvaril, k svoji hvali, in časti in slavi; de si sveto ljudstvo Gospodu, svojimu Bogu, kakor je govoril.

XXVII. Poglavje.

Ko pridejo Izraelci čez Jordan, naj postavijo altar iz neobrezanih kamnov. Eni rodovi Izraelovih otrók naj stojé na gori Garizimu, eni pa na gori Hebalu, in leviti naj izrekujejo blagoslov in prekletje, ljudstvo pa naj odgovarja: Amen.

1. Mojzes pa in starašini Izraela so ukazali ljudstvu, rekoč: Spolnujte vse zapovedi, ki vam jih dans zapovem.

2. In ko pridete čez Jordan v deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, postavi velikih kamnov, in jih pogladi z apnam,

3. de moreš na nje pisati vse besede té postave,[1]) ko čez Jordan prideš; de pojdeš v deželo, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog, v deželo, ki se po nji cedí mleko in med, kakor je persegel tvojim očetam.

4. Kadar tedej pridete čez

4. kadar sim se kje ognusil z žalovanjem.
5. odločil za daritev v kaki nečistobi.
6. za mertvaške pojedine po mertvih, kjer se ni smelo nič posvečeniga vživati.
1. Judovski zgodovinar, Jožef Flavi, misli, de „*vse besede té postave*“ pomenijo blagoslov in prekletstvo, ki se bere v naslednjih verstah; drugi terdijo, de pomenijo vse postave v peterih Mojzesovih bukvah; in spet drugi pravijo, de pomenijo pete Mojzesove bukve. — Besede so bile vtisnjene v mokro mavto.

Jordan, postavite kamne, ki vam jih dans zapovem, na gori Hebalu,[2]) ter jih pogladi z apnam;

5. in naredi ondi altar Gospodu, svojimu Bogu, iz kamnov, kterih se železo ni dotaknilo,

6. iz neobdelanih in neuglajenih kamnov;[3]) in daruj na njem žgavne daritve Gospodu, svojimu Bogu,

7. in zakolji mirne darove, in jej ondi, ter se gostuj pred Gospodam, svojim Bogam.

8. In zapiši na kamne razločno in razvidno vse besede té postave.

9. In govorili so Mojzes in duhovni Levijeviga rodú vsimu Izraelu: Pazi, in slušaj, Izrael! dans si postal ljudstvo Gospoda, svojiga Boga;

10. poslušaj njegov glas, in spolnuj zapovedi in pravice, ki jih dans zapovedujem.

11. In Mojzes je zapovedal tisti dan ljudstvu, rekoč:

12. Ko pridete čez Jordan, naj stojé tile, de blagoslové ljudstvo, na gori Garizimu:[4]) Simeon, Levi, Juda, Isahar, Jožef, in Benjamin;

13. in nasproti naj stojé tile v preklinjanje[5]) na gori Hebalu: Ruben, Gad, in Aser, in Zabulon, Dan, in Neftali.

14. In leviti naj govoré, in naj rečejo vsim Izraelovim možem s povzdignjenim glasam: Dan. 9, 11.

15. Preklet bodi človek, ki naredí zrezano, ali vlito podobo, gnusobo Gospodu, delo umetnikovih rok, in jo postavi na skrivnim kraji;[6]) in vse ljudstvo[7]) naj odgovorí in reče: Amen.

16. Preklet bodi, kdor ne spoštuje svojiga očeta, in svoje matere; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

17. Preklet bodi, kdor prestavi mejnike svojiga bližnjiga; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

18. Preklet bodi, kdor zapelje slepiga na potu;[8]) in vse ljudstvo naj reče: Amen.

---

2. V samarijanskih rokopisih se bere: „*na gori Garizimu*“; zavoljo tega in zavoljo 5. in 12. verste so terdili Samarjani v poznejših časih, de je le gora Garizim pravi kraj, Boga moliti. Jan. 4, 20.

3. Glej 2. Mojz. 20, 25. Joz. 8, 31.

4. Gora Garizim je bila na južni strani hriba Hebala, med njima je bilo mesto Sihem. Na gori Garizimu naj naslednji šesteri rodovi blagoslavljajo, prav za prav naj z besedo „*Amen*“ poterdujejo blagoslove, ki jih bodo duhovni in leviti izrekovali.

5. de prekletstvo levitov poterdujejo. Leviti in duhovni, ki so bili odločeni, izrekovati blagoslov in prekletstvo, so stali s skrinjo zaveze v sredi med obema gorama.

6. Blagoslovi in prekletstva, ki so jih leviti ob prihodu v obljubljeno deželo pod Jozuetam izrekovali (Joz. 8, 33.), so imeli posebno namen, ponoviti zavezo Izraelcov z Bogam, in jih prav slovesno spodbuditi, de naj vse Gospodove zapovedi natanko spolnujejo. To djanje je bilo pa po mislih svetih očakov tudi prav živa predpodoba poslednje sodbe, ko bo pravi Jozue, to je, Jezus Kristus, ob prihodu v večno življenje ovce na desni strani blagoslovil, in kozle na levi strani večno preklel. Vse te prekletstva zadevajo tudi grehe, ki so utegnili skrivni biti.

7. šest rodov.

8. telesno in dušno slepiga, priprostiga, neodrašeniga, s hudobnim naukam in svetam.

19. Preklet bodi, kdor spreverže sodbo ptujca, sirote, in vdove; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

20. Preklet bodi, kdor spí per ženi svojiga očeta, in odgerne odejo njegove postelje;[9]) in vse ljudstvo naj reče: Amen. Zgor. 22, 30.

21. Preklet bodi, kdor leží per kaki živini; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

22. Preklet bodi, kdor spí per svoji sestri, per hčeri svojiga očeta, ali svoje matere; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

23. Preklet bodi, kdor spí per svoji taši; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

24. Preklet bodi, kdor ubije na skrivnim svojiga bližnjiga; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

25. Preklet bodi, kdor jemlje darila, de bi nedolžnimu življenje vzel; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

26. Preklet bodi, kdor ne ostane v besedah te postave, in jih v djanji ne spolnuje; in vse ljudstvo naj reče: Amen.

XXVIII. Poglavje.

Velika sreča čaka Izraelce, ako bojo spolnovali Božje zapovedi; nesreča pa in velike nadloge jih bojo zadevale, ako jih ne bojo spolnovali.

1. Ako pa poslušaš glas Gospoda, svojiga Boga, de storiš in spolnuješ vse njegove zapovedi, ki ti jih dans zapovedujem, te bo povzdignil Gospod, tvoj Bog, nad vse narode, ki so na zemlji.

2. Prišli bojo nad té vsi ti blagoslovi, in ti bojo došli, ako le poslušaš njegove zapovedi.

3. Blagoslovljen boš v mestu, in blagoslovljen na polji.

4. Blagoslovljen bo sad tvojiga telesa, in sad tvoje zemlje, in sad tvoje živine, čede tvojih goved, in tamori tvojih ovac.

5. Blagoslovljene tvoje žitnice, in blagoslovljene tvoje zaloge.[1])

6. Blagoslovljen boš, ko prideš in odideš.

7. Gospod bo dal, de bodo tvoji sovražniki, ki se zoper te vzdigujejo, popadali pred tvojimi očmi; po enim potu bodo prišli nad te, in po sedmerih potih bodo bežali pred tvojim obličjem.

8. Poslal bo Gospod blagoslov nad tvoje shrambe, in nad vse dela tvojih rok; ter te bo blagoslovil v deželi, ki jo boš prejel.

9. Obudil te bo Gospod sebi v sveto ljudstvo, kakor ti je persegel; ako boš spolnoval zapovedi Gospoda, svojiga Boga, in hodil po njegovih potih.

10. In vidili bodo vsi narodi

9. V hebrejskim: „*in odgerne odejo svojiga očeta*“. Gl. zgor. 22, 30.

1. V hebrejskim: „*Blagoslovljen bo tvoj jerbas* (tvoje sadje) *in tvoje niške*“ (tvoje žito).

zemlje, de se imé Gospodovo kliče nad teboj,[2]) in se te bodo bali.

11. Obdaroval te bo Gospod z vsim dobrim, s sadam tvojiga telesa, in s sadam tvoje živine, s sadam tvoje zemlje, ktero je Gospod persegel tvojim očetam, de ti jo bo dal.

12. Odperl bo Gospod svoj nar boljši zaklad, nebo, de daje dežja tvoji zemlji ob svojim času, in blagoslovi vse dela tvojih rok. In posojeval boš mnogim narodam, sam pa ne boš od nikogar na posodo jemal.

13. Postavil te bo Gospod za glavo, in ne za rep;[3]) ter boš vedno zgorej in ne spodej; ako le poslušaš zapovedi Gospoda, svojiga Boga, ki ti jih dans zapovedujem, in se jih deržiš, in jih spolnuješ,

14. in ne odstopiš od njih ne na desno, ne na levo, in ne hodiš za ptujimi bogovi, in jih ne častiš.

15. Ako pa nočeš poslušati glasú Gospoda, svojiga Boga, de bi ohranil in spolnoval vse njegove zapovedi in šege, ki ti jih dans zapovedujem, bodo nad té prišle vse té prekletstva, in te bodo zadele. 3. Mojz. 26, 14. Baruh 1, 20. Malah. 2, 2.

16. Preklet boš v mestu, preklet na polji.

17. Prekleta tvoja žitnica, in preklete tvoje zaloge.[4])

18. Preklet sad tvojiga telesa, in sad tvoje zemlje, čede tvojih goved, in čede tvojih ovac.

19. Preklet boš, ko prideš, in preklet, ko odideš.

20. Poslal ti bo Gospod lakoto in pomanjkanje[5]) in nesrečo nad vse tvoje dela, ki jih boš opravljal; dokler te ne zatare, in naglo ne pogubi zavoljo tvojih prehudobnih del, v kterih si me zapustil.

21. Gospod ti bo še kugo dodal, dokler te ne pokončá znad zemlje, v ktero greš, jo posest.

22. Udaril te bo Gospod z uboštvam,[6]) z merzlico in z mrazam, z vročino in s sušo, in s strupenim hlipam,[7]) in z rijo, ter te bo preganjal, dokler ne pogineš.

23. Nebo, ki je nad teboj, bo bronasto; in zemlja, ki po nji hodiš, železna.

24. Gospod bo dal namesti dežja tvoji deželi prahú,[8]) in spod neba bo pepel[9]) na te padal, dokler ne boš pokončan.

25. Gospod te bo dal, de boš padel pred svojimi sovražniki; po enim potu pojdeš nad njé, po sedmerih pa boš bežal, in razkropil se boš po vsih kraljestvih zemlje;[10])

26. in tvoje truplo bo v jed vsim pticam pod nebam, in zve-

2. de si Božje ljudstvo.
3. za pervo in ne za zadnje ljudstvo.
4. V hebrejskim kakor zgor. v. 5. razl. 1.
5. V hebrejskim: „*prekletstvo in nepokoj*“. Drugi drugači.
6. V hebrejskim: „*z jetiko*“.
7. z gorečo soparico, ki žito osmodí.
8. Gospod bo poslal sušo.
9. silno velika suša.
10. V hebrejskim: „*in boš zatéran*“.

rinam na zemlji, in ne bo ga, de bi jih odganjal.

27. Udaril te bo Gospod z egiptovskimi turovi,[11]) in del života, skozi kteriga gre blato, tudi s skrumbami in z garjami;[12]) takó de se ne boš mogel ozdraviti.

28. Udaril te bo Gospod z norostjo, in s slepoto, in z zdivjanostjo,

29. in taval boš opoldne, kakor tava slep po temoti,[13]) ter ne boš imel sreče na svojih potih. In ves čas boš terpel sramoto, in boš s silo stiskan, in ga ne boš imel, de bi te otel.

30. Ženo boš vzel, in drugi bo per nji spal. Hišo boš zidal, pa ne boš v nji prebival. Vinograd boš zasadil, pa ga ne boš otergoval.

31. Tvoj vol bo zaklan vpričo tebe, pa ne boš jedel od njega. Tvoj osel ti bo spred oči vzet, pa se ti ne bo dal nazaj. Tvoje ovce se bodo razdale tvojim sovražnikam, pa ga ne bo, de bi ti pomagal.

32. Tvoji sinovi in tvoje hčere bodo dani drugimu ljudstvu, in tvoje oči bodo vidile in kopernele per njih pogledu celi dan, pa ne bo močí v tvoji roci.

33. Sad tvoje dežele in vse tvoje perdelke bo pojedlo ljudstvo, ki ga ne poznaš; in vedno boš terpel sramoto, in vse dni boš stiskan,

34. in trepetaje boš stermel nad tém, kar bodo gledale tvoje oči.

35. Udaril te bo Gospod z nar hujšimi turovi na kolenih in na mečah,[14]) de se ne boš mogel ozdraviti od podplatov do svojiga temena.

36. Gospod popelje tebe, in tvojiga kralja, ki ga boš čez se postavil, k ljudstvu, ki ga ne poznaš ne ti, ne tvoji očetje;[15]) in ondi boš služil ptujim bogovam, lesu in kamnu.[16])

37. In zgubljen boš,[17]) v pregovor in v zasramovanje vsim ljudstvam, kamor te Gospod popelje.

38. Veliko semena boš posejal v zemljo, pa boš le malo perdelal; zakaj kobilice bodo vse požerle. Mih. 6, 15. Ag. 1, 6.

39. Vinograd boš zasadil, in okopal, vina pa ne boš pil, in nič ne boš iz njega bral; zakaj červ ga bo pokončal.

40. Oljke boš imel po vsih svojih mejah, pa se ne boš mazilil z oljem; zakaj posušile se bodo, in konec vzele.

41. Sinove in hčere boš rodil, pa se jih ne boš veselil; zakaj v sužnost bodo odpeljani.

---

11. pred ko ne, z gobami.
12. V hebrejskim: „*Udaril te bo Gospod z egiptovskimi turovi, z bulami na zadnjici, s skrumbami in garjami, de*“ i. t. d.
13. Takó so Judje dandanašnji slepi v sredi prave evangeliske luči. Gl. 2. Kor. 3, 15.
14. V hebrejskim; „*na stegnih*“.
15. Kakó se je to spolnilo, gl. 4. Kralj. 24, 15: 25, 7.
16. zapeljan po njegovim zgledu, ali pa prisiljen. Deset rodov je bilo razkropljenih med malikovavce, le Judov rod se je po posebni Božji previdnosti obvaroval te nesreče, ker je iz tega rodú imel Odrešenik priti.
17. V hebrejskim: „*In boš v grozo*“ i. t. d.

42. Vse tvoje drevesa, in sad tvoje zemlje bo rija pokončala.

43. Ptujic, ki s teboj v deželi prebiva, se bo nad té povzdignil, in bo viši; ti pa boš padel, in boš niži.

44. On ti bo posojeval, ti pa mu ne boš posojeval. On bo glava, ti pa rep.

45. In prišle bodo nad té vse te prekletstva, in te bodo preganjale, in zadevale, dokler ne pogineš; ker nisi poslušal glasú Gospoda, svojiga Boga, in nisi spolnoval njegovih zapoved in šeg, ki ti jih je zapovedal.

46. In znamnja in čudeži bodo nad teboj in tvojim zarodam vekomaj.[18])

47. Zato, ker nisi služil Gospodu, svojimu Bogu, v veselji in v radosti serca per obilnosti vsih rečí,

48. boš služil svojimu sovražniku, ki ti ga bo Gospod poslal, v lakoti, in žeji, in nagoti, in v vsim pomanjkanji; in ti bo djal železen jarem na tvoj zatilnik, dokler te ne zatare.

49. Gospod bo perpeljal nad te ljudstvo iz dalje in iz poslednjih pokrajin zemlje, ki bo enako letečimu orlu nad té planilo, ki ne razumeš njegoviga jezika,[19])

50. silno prederzno ljudstvo, ki starčka ne spoštuje in se deteta ne usmili,

51. in bo požerlo sad tvoje živine, in sad tvoje zemlje, dokler ne pogineš, in ki ti ne bo pustilo ne žita, ne vina, in ne olja, ne čed goveje živine in ne drobnice, dokler te ne pokončá,

52. in ne zatare po vsih tvojih mestih, in dokler ne bodo razdjani tvoji terdni in visoki zidovi, na ktere si se zanašal po vsi svoji deželi. Oblegli te bodo v tvojih vratih po vsi tvoji deželi, ki ti jo bo dal Gospod, tvoj Bog;

53. in jedel boš sad svojiga telesa, in meso svojih sinov, in svojih hčer, ki ti jih bo dal Gospod, tvoj Bog, v stiski in sili, s ktero te bo stiskal tvoj sovražnik.[20]) Žal. pes. 4, 10. Baruh 2, 3.

54. Razvajen in mehkužen človek med teboj ne bo pervošil svojimu bratu, in ženi, ki počiva v njegovim naročji,

55. de bi jima dal od mesa svojih sinov, ki ga jé; ker nima nič druziga v obsedi in potrebi, s ktero te bodo razdevali tvoji sovražniki znotrej tvojih vrat.

56. Mehka in njéžna žena, ki ni hotla po zemlji hoditi, tudi ne ene stopinje storiti zavoljo mehkužnosti in prevelike nježnosti, ne bo pervošila svojimu možu, ki počiva na njenim naročji, mesa sina in hčere,

57. in stréba po porodu,[21]) ki pride zmed njenih nog, in otrók, ki se rodé tisto uro; zakaj skrivej jih bodo jedle zavoljo po-

18. To so Božje sodbe, ki so od nekdaj Jude zadevale, zlasti pa se zamore tukej misliti njih pričujoče čudopolno ohranjenje med narodi.

19. Mojzes vidi tukej ob enim s svojim preroškim pogledam v prihodnost, kakó de bodo Kaldejci odpeljali Jude v sužnost, in kakó de jih bodo Rimljani razkropili, kakor je prerokam v navadi, de namreč daljne pa si bolj enake pergodbe skupej povzemajo.

20. Gl. 4. Kralj. 6, 28. 29. Žal. pes. 2, 20: 4, 10. Eceh. 5, 10. Baruh 2, 2. 3.

21. V hebrejskim: „*in sinovam in hčeram* (ne bo pervošila) *streba po po-*

manjkanja vsih rečí v stiski in sili, s ktero te bo stiskal tvoj sovražnik znotrej tvojih vrat.

58. Ako ne ohraniš in ne spolnuješ vsih besedi te postave, ki so zapisane v teh bukvah, in ako se ne bojiš njegoviga častitljiviga in strahovitiga imena, to je, Gospoda, svojiga Boga;

59. bo Gospod namnožil tvoje nadloge, in nadloge tvojiga zaroda, velike in stanovitne nadloge, silno hude in vedne bolezni.

60. In bo obernil v té vse egiptovske stiske, kterih si se bal, in se te bodo deržale;

61. verh tega tudi vse bolezni in nadloge, ki niso zapisane v bukvah te postave, bo perpravil Gospod čez te, dokler te ne zatare.

62. In malo števila vas bo ostalo, ko vas je bilo poprej ko zvezd na nebu obilno, ker nisi poslušal glasú Gospoda, svojiga Boga.

63. In kakor se je Gospod poprej veselil nad vami, ter vam je dobro storil, in vas je množil; takó se bo veselil, vas pogubiti in pokončati, de bote potrebljeni iz deželе, ki vanjo greš, jo posest.

64. Gospod te bo razkropil med vse ljudstva, od konca do konca zemlje, in ondi boš služil ptujim bogovam, ki jih ne poznaš, ne ti ne tvoji očetje, lesu in kamnu.

65. Pa tudi med temi narodi ne boš imel pokoja, in tudi stopinja tvoje noge ne bo imela počitka; zakaj Gospod ti bo dal ondi boječe serce, in prepadane oči, in v žalosti obnemagano dušo;

66. in tvoje življenje bo, kakor de bi pred teboj visélo.[22]) Noč in dan se boš bal, in si ne boš svest svojiga življenja.

67. Zjutrej porečeš: Kdo mi bo dal večer? in zvečer: Kdo mi bo dal jutro? zavoljo strahú svojiga serca, ki te bo plašil, in zavoljo tega, kar boš vidil s svojimi očmi.

68. Gospod te nazaj popelje na ladijah v Egipt po potu, ki ti je od njega rekel, de ga ne boš več vidil.[23]) Ondi boš prodajan svojim sovražnikam za hlapce in dekle, pa ga ne bo, de bi te kupil.

XXIX. Poglavje.

Ponavljanje zaveze z Bogam. Napoved strahovitih šib Božjih, če ne bodo spolnovali Božjih zapoved.

1. Té so besede zaveze, ki | jo je Gospod zapovedal Mojzesu

rodu". Takó huda lakota bo, de bodo očetje in matere svoje deteta klali, in jih bodo jedli, kar se je res zgodilo 4. Kralj. 6, 28—31.; zlasti pa tisti čas, ko so Rimljani mesto Jeruzalem oblegali.

22. v vedni nevarnosti se utergati kakor nit.

23. To se je spolnilo ob času babilonske sužnosti, kakor tudi ob času, ko je Tit Jeruzalem razdeval. Ob času sužnosti je šlo veliko Judov (4. Kralj. 25, 26.) v Egipt; in ko je bil Jeruzalem razdjan, so peljali Rimljani veliko tavžent Judov na ladijah v Egipt, de so jih nekoliko za tlako imeli, nekoliko pa za sužnje prodali.

storiti z Izraelovimi otroci v moabski deželi, verh une zaveze, ki jo je bil z njimi storil na Horebu.[1])

2. In Mojzes je ves Izrael poklical, ter jim je rekel: Vidili ste vse, kar je Gospod storil vpričo vas v egiptovski deželi Faraonu, in vsim njegovim služabnikam, in vsi njegovi deželi; 2. Mojz. 19, 4.

3. velike skušnje, ki so jih vidile tvoje oči, tiste znamnja, in velike čudeže;

4. in Gospod vam ni dal serca, de bi umelo, in očí, de bi vidile, in ušes, de bi mogle slišati, do današnjiga dneva.[2])

5. Vodil vas je štirdeset let po pušavi; vaše oblačila se niso postarale, in čevlji vaših nog se niso od starosti raztergali. Zgor. 8, 4.

6. Kruha niste jedli, vina in močne pijače niste pili, de bi spoznali, de sim jez Gospod, vaš Bog.[3])

7. In prišli ste v ta kraj; in Sehon, kralj v Hesebonu, in Og, kralj v Basanu, sta se vzdignila, in sta prišla nam naproti v boj, in smo ji pobili, Zgor. 3, 1.

8. in smo njuno deželo vzeli, in smo jo dali v posest Rubnu, in Gadu, in polovici Manasetoviga rodú. 4. Mojz. 32, 29. Zgor. 3, 15. Joz. 13, 8: 22, 4.

9. Ohranite tedej besede té zaveze, ter jih spolnujte, de bote razumni v vsim, kar koli delate.

10. Dans stojite vi vsi pred Gospodam, svojim Bogam, vaši poglavarji in rodovi, in starašini, in učeniki,[4]) vse Izraelovo ljudstvo,

11. vaši otroci in vaše žene, in ptujic, ki s teboj biva v stanišu, razun dervarjev in njih, ki vodo nosijo;[5])

12. de stopiš v zavezo Gospoda, svojiga Boga, in v persego, ki jo naredi Gospod, tvoj Bog, dans s teboj; 1. Mojz. 15, 18.

13. de te obudi sebi v ljudstvo, in de ti je on tvoj Bog, kakor ti je govoril, in kakor je persegel tvojim očetam, Abrahamu, Izaku in Jakopu.

14. Ne pa samo z vami naredim to zavezo, in poterdim té persege,

15. ampak z vsimi pričujočimi in nepričujočimi.[6])

16. Vi veste namreč, kakó smo prebivali v egiptovski deželi, in kakó smo hodili skozi sredo narodov, memo kterih gredé

17. ste vidili njih gnusobe in

1. To so besede zaveze, ki naj se še perstavijo zavezi na gori Horebu (Sinaji).
2. Mojzes, pravi sveti Avguštin, bi tega ne bil govoril, ako bi ne bili Izraelci sami krivi, de jih je Bog zapustil. Ako človeku Božje pomoči manjka, ni s tém njegova pregreha nikakor ne izgovorjena; zakaj Božje sodbe so sicer včasih skrite, vender pa so vselej pravične. Bog sicer ponuja svoje darove, vender pa človeku prostosti ne krati, in v tem pomenu je tukaj: „*in Gospod ni dal*“ i. t. d., to je, vam ni vsiloval svojih Božjih darov.
3. ki za vas skerbi, in vas je zamogel ohraniti brez teh rečí.
4. V hebrejskim: „*vaši spredniki*“.
5. V hebrejskim: „*z dervarji in z njimi vred, ki vodo nosijo*“, s ptujimi sužnji vred, ki nar slabši dela opravljajo. Gl. 2. Mojz. 12, 38. Prim. Joz. 9, 21. 27.
6. in z vsimi prihodnjimi.

ostudnosti, to je, njih malike, les in kamen, srebro in zlato, ki so jih častili;

18. de ga morde ni med vami ne moža ali žene, ne družine ali rodú, kteriga serce bi bilo dans odvernjeno od Gospoda, našiga Boga; de bi šel in služil bogovam tistih narodov, in de bi bila med vami korenina, ki bi rodila želč in grenkost;

19. in ko sliši besede té persege, de bi blagoslovil sam sebe v svojim sercu, rekoč: Srečo bom imel, in hodil bom po spačenosti svojiga serca, takó de pijana spridi žejniga.[7])

20. In Gospod mu ne bo odpustil; temuč vnela se bo takrat nar bolj njegova jeza in gorečnost zoper tega človeka, in na njem bodo ležale vse prekletstva, ki so zapisane v teh bukvah, in Gospod bo izbrisal njegovo imé spod neba,

21. in ga bo pokončal v pogubljenje zmed vsih rodov Izraelovih po prekletstvih, ki so zapopadene v bukvah té postave in zaveze.

22. In poreče prihodnji rod, in sinovi, ki bodo potem rojeni, in ptujci, ki bodo iz daljave prišli, ko bodo vidili nadloge te dežele, in bolezni, s kterimi jo je Gospod udaril,

23. ko jo je z žveplam in solnatim požigam sežgal,[8]) takó de se nič več ne obseva, in nič zeleniga ne poganja, enako razdjanju Sodome in Gomore, Adame in Sebojme, ki jih je Gospod razdjal v svoji jezi in v svojim serdu; 1. Mojz. 19, 24.

24. in vsi narodi porečejo: Zakaj je storil Gospod takó ti deželi? Kakošna je ta neizmerna jeza njegoviga serda? 3. Kralj. 9, 8. Jer. 22, 8.

25. In odgovorili bodo: Zato ker so zapustili zavezo Gospoda, ki jo je bil storil z njegovimi očeti, ko jih je izpeljal iz egiptovske dežele;

26. in ker so služili ptujim bogovam, in jih molili, ki jih niso poznali, in ki jim niso bili odločeni;[9])

27. zatorej se je vnel serd Gospodov zoper to deželo, de ji je poslal vse prekletstva, ki so zapisane v teh bukvah;

28. in jih je pahnil iz njih dežele v jezi, in v serdu, in v nar veči nevolji iz svoje dežele, in jih je vergel v ptujo deželo, kakor se dans skazuje.

29. To so skrivnosti Gospoda, našiga Boga, ki so razodete nam in našim otrokam vekomaj,[10]) de spolnujemo vse besede té postave.

---

7. de grešnik tudi nedolžniga spači, takó prestavi greška prestava ta pregovor.
8. ko jo je nerodovitno storil.
9. Glej zgor. 4, 19.
10. Drugi prestavljajo: To so skrivnosti per Gospodu, našim Bogu; razodeto pa je za nas in za naše otroke vekomaj. — Skrito nam je, kdaj in kako bo Gospod spolnil, kar obeta in žuga; obetanje in žuganje nam je pa vender sploh oznanjeno, de bi bolj natanko spolnovali Božje zapovedi.

XXX. Poglavje.

Sprava z Bogam po resnični pokori. Božjih zapoved se lahko vsak nauči, ker niso deleč od njega. Na zbiranje imaš življenje in smert; de boš živel, ljubi Boga, ter spolnuj njegove zapovedi.

1. Ko tedej pridejo nad té vse té besede, blagoslov ali prekletstvo, ktera sim ti pred oči postavil, in se kesaš v svojim sercu med vsimi narodi, med ktere te bo razkropil Gospod, tvoj Bog,

2. in se verneš k njemu, in si pokoren njegovim poveljem, kakor ti dans zapovedujem, s svojimi otroci vred iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše;

3. te bo Gospod, tvoj Bog, nazaj peljal iz sužnosti,[1]) in se te bo usmilil, in te bo spet zbral zmed vsih narodov, med ktere te je poprej razkropil.

4. Ako bi bil razkropljen do konca neba, te bo od ondod nazaj potegnil Gospod, tvoj Bog,

5. in te bo vzel in perpeljal v deželo, ki so jo posedli tvoji očetje, in jo boš dobil; in on te bo blagoslovil, in te bo namnožil bolj obilno, kakor so bili tvoji očetje. 2. Mak. 1, 29.

6. Gospod, tvoj Bog, bo obrezal tvoje serce, in serce tvojiga zaroda; de ljubiš Gospoda, svojiga Boga, iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše, de moreš živeti.

7. Vse te prekletstva pa bo obernil v tvoje sovražnike, in v tiste, ki te sovražijo in preganjajo.

8. Ti pa se boš vernil, in poslušal glas Gospoda, svojiga Boga, ter boš spolnoval vse zapovedi, ki ti jih dans zapovedujem;

9. in Gospod, tvoj Bog, ti bo dal obilnost v vsih delih tvojih rok, v sadu tvojiga telesa, in v sadu tvoje živine, in v rodovitnosti tvoje zemlje, in obilnost vsih reči; zakaj Gospod se bo spet k tebi vernil, in se bo veselil nad vso tvojo srečo, kakor se je veselil nad tvojimi očeti;

10. ako le poslušaš glas Gospoda, svojiga Boga, in spolnuješ njegove zapovedi in šege, ki so zapisane v ti postavi, in se verneš k Gospodu, svojimu Bogu, iz vsiga svojiga serca, in iz vse svoje duše.

11. Ta zapoved, ki ti jo dans zapovem, ni viši od tebe,[2]) in tudi ni deleč od tebe,

12. tudi ni na nebu, de bi mogel reči: Kdo zmed nas zamore iti do neba, de nam jo doli pernese, de jo poslušamo in v djanji spolnujemo?

13. Tudi ni unkraj morja, de bi se izgovarjal, in rekel: Kdo zmed nas se zamore prepeljati čez morje, in jo pernesti do nas, de zamoremo poslušati in spolnovati, kar je zapovedano?

1. To se je spolnilo po babilonski sužnosti (2. Ezd. 1, 8. 9.), in se bo popolnama spolnilo, ko bodo enkrat vsi Judje v keršansko cerkev stopili.

2. V hebrejskim: „*ti ni neznana, skrita*“, takó de bi je z Božjo pomočjo ne mogel spoznati in spolniti.

14. temuč beseda je prav blizo tebe, v tvojih ustih, in v tvojim sercu, de jo spolnuješ.[3])

15. Premisli, de sim ti dans postavil pred oči življenje in dobro, in nasproti smert in hudo;

16. de ljubiš Gospoda, svojiga Boga, in hodiš po njegovih potih, in se deržiš njegovih zapoved, šeg in pravic, de živiš, in de te pomnoži in blagoslovi v deželi, ki greš vanjo, jo posest.

17. Ako se pa odverne tvoje serce, in nočeš biti pokoren, ter v zmoto zapeljan moliš ptuje bogove, in jim služiš;

18. ti dans naznanim, de boš poginil, in de boš malo časa ostal v deželi, ki greš čez Jordan vanjo, jo posest.

19. Dans pokličem na pričo nebo in zemljo, de sim pred vas postavil življenje in smert, blagoslov in prekletstvo. Izberi si tedej življenje, de živiš, ti in tvoj zarod, in de ljubiš Gospoda, svojiga Boga, in de si pokoren njegovi besedi, in se njega deržiš (zakaj on je[4]) tvoje življenje in podaljšanje tvojih dni), de prebivaš v deželi, ki jo je Gospod persegel tvojim očetam, Abrahamu, Izaku in Jakopu, de jim jo bo dal.

XXXI. Poglavje.

Mojzes postavi Jozueta za svojiga naslednika, zroči levitam bukve, v ktere je zapisal postavo, in jim ukaže, jih hraniti zraven skrinje zaveze, in jih brati ljudstvu vsako sedmo leto.

1. Mojzes je tedej šel, in je govoril vse te besede vsimu Izraelu,

2. in jim je rekel: Sto in dvajset let sim dans star; ne morem več ven in noter hoditi,[1]) zlasti, ker mi je tudi Gospod rekel: Ne pojdeš čez ta Jordan. 4. Mojz. 27, 13. Zgor. 3, 27.

3. Gospod, tvoj Bog, pojde tedej pred teboj; on sam bo pokončal vse te narode pred tvojim obličjem, in se jih boš polastil; in ta Jozue pojde čezenj pred teboj, kakor je Gospod govoril.

4. In Gospod jim bo storil, kakor je storil Sehonu, in Ogu, kraljema Amorejcov, in njuni deželi, in jih bo pokončal. 4. Mojz. 21, 24.

5. Ko vam bo tedej tudi te dal,[2]) storite ravno takó z njimi, kakor sim vam ukazal. Zgor. 7, 2.

6. Moško se obnašajte in terdni bodite; ne bojte se, in ne prestrašite se pred njih obličjem;

3. Le vervaj, posebno v prihodnjiga Odrešenika. Rim. 16, 6—9. Akoravno ima še veliko z nebes pernesti, in svoje Božje delo na zemlji dopolniti; vender zamoreš njega s postavo vred že zdaj blizo imeti, in se vsih njegovih del vdeležiti.

4. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*to je*“.

1. ne morem biti vaš vodnik.

2. v roke.

zakaj Gospod, tvoj Bog, je sam tvoj vodnik, in te ne bo zapustil, in ne bo odstopil od tebe.

7. In Mojzes je poklical Jozueta, in mu je rekel vpričo vsiga Izraela: Bodi terden in močen; zakaj ti popelješ to ljudstvo v deželo, ki jo je Gospod s persego obljubil dati njih očetam, in jo boš razdelil med nje po vadljeji. Joz. 1, 6. 3. Kralj. 2, 2.

8. In Gospod, ki je vaš vodnik, bo sam s teboj; on te ne bo zapustil, in ne bo odstopil od tebe; ne boj se, in ne prestraši se.

9. Mojzes je tedej zapisal to postavo,[3]) in jo je dal duhovnam, Levijevim sinovam, ki so nosili skrinjo zaveze Gospodove,[4]) in vsim starašinam Izraelovim.

10. In jim je zapovedal, rekoč: Vsako sedmo leto, v letu odpušenja, o prazniku šotorov,

11. ko pridejo vsi iz Izraela, perkazat se pred obličjem Gospoda, svojiga Boga, na mesto, ki ga bo Gospod izvolil, beri besede te postave vpričo vsiga Izraela, de slišijo;

12. in ko je vse ljudstvo zbrano, možje in žene, otroci in ptujci, ki so znotrej tvojih vrat; de poslušajo, in se učé bati Gospoda, svojiga Boga, in de ohranijo in spolnujejo vse besede té postave;

13. de tudi njih otroci, ki zdaj še ne umejo,[5]) poslušajo, in se bojé Gospoda, svojiga Boga, vse dni, ko bodo stanovali v deželi, ki greste čez Jordan vanjo, jo posest.

14. In Gospod je rekel Mojzesu: Glej, bližajo se dnevi tvoje smerti, pokliči Jozueta, in stojta v šotoru zaveze, de mu dam povelje. Mojzes in Jozue sta tedej šla, ter sta stala v šotoru zaveze.

15. In Gospod se je ondi perkazal v oblačnim stebru, ki je stal med šotorovimi vratmi.

16. In Gospod je rekel Mojzesu: Glej, ti boš spal s svojimi očeti, in to ljudstvo se bo vzdignilo, in se bo ognušalo s ptujimi bogovi v deželi, v ktero gre, de bi v nji prebivalo; ondi me bo zapustilo, in bo razderlo zavezo, ki sim jo z njim naredil.

17. In vnel se bo moj serd zoper njega tisti dan; in ga bom zapustil, in mu bom skril svoje obličje, in bo požerto; in zadeli ga bodo vsi zlegi in stiske, takó de poreče tisti dan: Resnično, ker ni Bog z menoj, so me zadeli ti zlegi!

18. Jez pa bom skril in zagernil svoje obličje tisti dan zavoljo vsih hudobij, ki jih je storilo, ker se je obernilo k ptujim bogovam.

19. Zdaj si tedej zapišite to pesem,[6]) in učite jo Izraelove

3. Po misli nekterih le samo pete bukve; pa Mojzes je na Božje povelje še drugo spisal (2. Mojz. 17, 14: 34, 27.), zakaj bi ne bil tudi tega, torej peterih bukev skupej duhovnam dal, sosebno, ker se je mogla postava ljudstvu brati (v. 11.), pete bukve pa ne obsegajo vsiga, kar se je moglo ljudstvu zaterdovati?

4. so skerbeli, de se je prenašala (4. Mojz. 4.), ob slovesnih priložnostih pa so jo sami nosili. Joz. 3, 3: 6, 12. 13.

5. ki so zdaj še premajhni, de bi jo zamogli razumeti.

6. Glej spod. pogl. 32.

otroke; de jo v spominu ohranijo, in z ustmi pojó, in de mi je ta pesem priča med Izraelovimi otroci;[7])

20. zakaj peljal jih bom v deželo, ki sim jo persegel njih očetam, in ki se po nji cedí mleko in med. In ko se bodo najedli, in nasitili, in odebelili, se bodo obernili k ptujim bogovam, in jim bodo služili; mene pa bodo obrekovali,[8]) in razderli mojo zavezo.

21. Ko jih bo potem zadelo veliko zlegov in stisk, naj jim ta pesem odgovorí v pričevanje, ki naj ga ne zbriše nobeno pozabljenje iz ust njegoviga zaroda.[9]) Zakaj vem njih misli, kaj de bodo kmalo storili, prejden jih popeljem v deželo, ki sim jim jo obljubil.

22. Mojzes je tedej to pesem zapisal, in jo je učil Izraelove otroke.

23. In Gospod je zapovedal Jozuetu, Nunovimu sinu, in je rekel: Bodi terden in močen; zakaj ti popelješ Izraelove otroke v deželo, ki sim jo obljubil, in jez bom s teboj.

24. Potem tedej, ko je bil Mojzes zapisal besede té postave v bukve in dokončal,[10])

25. je ukazal levitam, ki so nosili skrinjo zaveze Gospodove, rekoč:

26. Vzemite té bukve, in jih položíte zraven skrinje zaveze Gospoda, svojiga Boga, de bo ondi v pričevanje zoper tebe.

27. Zakaj jez poznam tvojo nepokornost in tvojo silno veliko terdovratnost. Še zdaj, ko živim, in z vami hodim, ste se vedno ustavljali Gospodu; koliko bolj, ko bom umerl?

28. Zberíte k meni vse starašine po svojih rodovih, in učenike,[11]) in bom govoril pred njih ušesmi té besede, in bom za pričo poklical zoper njé nebo in zemljo.

29. Zakaj vem, de bote po moji smerti krivično ravnali, in hitro odstopili s pota, ki sim vam ga zapovedal; in hudo vas bo zadelo poslednji čas,[12]) ko bote hudo delali pred Gospodovim obličjem, in ga bote dražili z deli svojih rok.

30. Mojzes je tedej govoril, de je slišal ves Izraelov zbor, besede té pesmi, in jih je zgovoril do konca.

XXXII. Poglavje.

Mojzesova poslednja pesem in prerokovanje.

1. Poslušajte, nebesa, kar govorim, in zemlja, poslušaj besede mojih ust!

2. Naj kaplja kakor dež moj uk, naj teče kakor rosa moj govor, kakor ploha na travo, in kakor kaplje na zeliša.

3. Zakaj klical bom [1]) imé

7. V hebrejskim: „*de mi bo ta pesem za pričo zoper Izraelce*“.
8. V hebrejskim: „*mene pa bodo zavergli*“.
9. tvoji mlajši naj je nikoli ne pozabijo.
10. petere bukve.
11. V hebrejskim: „*sprednike*“.
12. V hebrejskim: „*v prihodnjih časih*“.
1. hvalil, oznanoval bom.

Gospodovo; dajajte hvalo našimu Bogu!

4. Božje dela so popolne, in vse njegove pota so pravične;[2]) Bog je zvest, in brez krivice, pravičen, in resničen.

5. Grešili so zoper njega,[3]) in niso njegovi otroci zavoljo gnusobe;[4]) hudoben in spriden rod.

6. Ali takó vračuješ Gospodu, ti neumno in nespametno ljudstvo? Ali ni on tvoj oče, ki te je perdobil,[5]) in te naredil in vstvaril?

7. Spomni se nekdanjih časov, premisli vse rodove; vprašaj svojiga očeta, in ti bo naznanil; svoje predede, in ti bodo povedali. Job 8, 8.

8. Kadar je razdelil nar Viši ljudstva, kadar je ločil Adamove sinove, je postavil meje narodov po številu Izraelovih otrók.[6])

9. Del Gospodov pa je njegovo ljudstvo; Jakop je mera njegoviga deleža.[7])

10. Našel ga je v pusti deželi, v kraji strahote[8]) in velike pušave; vodil ga je in učil,[9]) in varoval ko punčico svojiga očesa.

11. Kakor orel vabi k letanju svoje mlade, in se nad njimi vési; takó razprostéra on svoje perute, in ga vzame, in nosi na svojih ramah.

12. Gospod sam je bil njegov vodnik, in ni bilo z njim ptujiga boga.

13. Postavil ga je na visoko zemljo,[10]) de jé sad polja, in serka med iz skale, in olje iz nar teršiga skalovja,[11])

14. (*de jé*) sirovo maslo[12])

2. V hebrejskim: „*Skala je, njegove dela so popolne in vse njegove pota so pravica*“.

3. in še grešé.

4. zavoljo malikovanja. Gl. zgor. 29, 17. V hebrejskim: „*sami sebi v sramoto*“.

5. po čudežih v Egiptu, sploh, ker te je posebno izvolil.

6. Že takrat, ko so se ljudstva razdelile po zidanji babilonskiga stolpa, je Bog mislil na Izraelce, ter je odločil meje kananejskih narodov po številu Izraelovih otrók. Po misli drugih: Že per razdeljenji ljudstev je Bog Izraelce pred očmi imel, ker je ves človeški rod razdelil v dvanajst poglavitnih rodov (Mat. 19, 28.), ali v 70 narodov (1. Mojz. 10.) po številu 70 duš, ki so v Egipt prišle (1. Mojz. 46, 27.). Po greški prestavi: „*po številu angeljev Božjih*“, t. j., tistih, ki so ljudstvam predpostavljeni, in kterih je bilo po mislih rabincov sedemdeset; takó de je pomen: On je izročil narode angeljem v varstvo, Izraelovo ljudstvo pa je sebi ohranil (Sir. 17, 14.). — Takó več svetih očakov.

7. Jakop je deležnina Gospodova, njemu je Gospod tako rekoč z merjevsko vervjo lastnino odločil.

8. V hebrejskim: „*v kraji tuljenja*“. Že v Egiptu se je Bog potegnil za to ljudstvo; v pušavi pa je z njim storil zavezo, ter se mu je po nji posebno perbližal.

9. V hebrejskim: „*ga je obdal in nanj pazil*“.

10. v gorato kanansko deželo, ki je bila posebno dobra za setev, vinorejo in živinorejo.

11. V Palestini se vgnjezdijo divje bučele v skalovje, in oljke rastejo tam, kakor tudi drugod, posebno rade v kamnitni zemlji.

12. prav za prav mastno mleko, smetano.

od goved, in mleko od ovac z mastjo jagnjet in ovnov basanskih sinov,[13]) in kozliče s pšeničnim cvetam,[14]) in pije nar čistejši grozdno kri.[15])

15. Pa ljubljenec[16]) se je zredil, in je bercal; bil je debel, spitan in širok, zapustil je Boga, svojiga stvarnika, in odstopil od Gospoda, svojiga zveličarja.[17])

16. Dražili so ga s ptujimi bogovi, z gnusobo so ga jezili.

17. Darovali so hudičem,[18]) in ne Bogu, bogovam, ki jih niso poznali, neznanim, ki so še le prišli,[19]) in ki jih njihovi očetje niso častili.

18. Zapustil si Boga,[20]) ki ti je dal življenje, in pozabil si Gospoda, svojiga stvarnika.

19. Gospod je to vidil, in se je razserdil, ker[21]) so ga dražili njegovi sinovi in hčere.

20. In je rekel: Skril jim bom svoje obličje, in bom gledal njih konec;[22]) zakaj spriden rod je, in nezvesti otroci.

21. Dražili so me s tem, kar ni bilo Bog, in me jezili s svojimi nečimernostmi;[23]) in jez jih bom dražil s tem, kar ni ljudstvo, ter jih bom jezil z nespametnim ljudstvam.[24]) Jer. 15, 14. Rimlj. 10, 19.

22. Ogenj se je vnel v mojim serdu, in bo gorel do nar spodnjiga pekla, in bo požerl zemljo z njenim zelišem, in bo požgal podstave gorá.[25])

23. Nakopičil bom nadnje nadloge, in svoje pšice bom v nje postrelil.

24. Za lakoto bodo poginili, in ptice[26]) jih bodo požerle s pregrenkim grizam;[27]) poslal bom mednje zobe zverin, s serdam[28]) po zemlji lazijočih merčesov in kač.

---

13. ovnov iz dobrih pašnikov basanske dežele.
14. z nar boljši pšenico.
15. pije nar čistejši vino.
16. V hebrejskim: „*Ješurun*“, t. j., „*pravični*“, „*srečni*“, „*preljubi*“, ljubeznjiv primek izraelskiga ljudstva. Gl. Iz. 44, 2.
17. Ko je ljudstvo prišlo v rodovitno Palestino, je bilo prevzetno, zapustilo je Boga, in je služilo malikam.
18. V hebrejskim: „*šedim*“, to je, mogočnim, vladarjem, hudobnim duhovam. Prim. 3. Mojz. 17, 7: 1. Kor. 10, 20. Ps. 105, 37.
19. V hebrejskim: „*ki so še le prišli iz bližnjih krajev*“.
20. V hebrejskim: „*Zapustil si skalo*“.
21. V hebrejskim: „*in se mu je gnusilo nad njimi*“.
22. Odtegnil jim bom svojo milost, in bom vidil, kakošen bo njih konec.
23. s praznimi maliki in vražno službo.
24. sprejel bom nevernike, ki jih imajo Izraelci za nespametne, kakor bi se Božje milosti ne mogli vdeležiti (Rim. 10, 19.), za svoje ljudstvo, Jude pa bom zavergel.
25. Moja jeza doseže hudobneže tukaj na zemlji in enkrat v peklu; moj serd bò enkrat tudi zemljo in vse, kar je na nji, z ognjem pokončal. 2. Pet. 3, 10—12.
26. V hebrejskim: „*merzlica jih bo požerla*“.
27. V hebrejskim: „*z grenko kugo*“. Drugi drugači.
28. s strupam.

25. Zunaj[29]) jih bo pokončal meč, in znotrej[30]) strah, mladenča in deklico, dojenca in sivčka.

26. Rekel sim: Kje so?[31]) Potrebil bom zmed ljudi njih spomin.

27. Pa zavoljo jeze sovražnikov sim odložil, de bi se kje ne bahali njih nasprotniki, in ne rekli: Naša močna roka je vse to storila, ne pa Gospod.

28. To ljudstvo je brez sveta[32]) in brez razumnosti. Jer. 9, 12.

29. O de bi bili modri, in de bi umeli in previdili svoj konec!

30. Kakó bi jih eden podil tavžent, in dva v beg pognala deset tavžent? ali ne zato, ker jih je njih Bog prodal, in jih Gospod izdal?

31. Zakaj naš Bog ni kakor njih bogovi, in naši sovražniki sami to spoznajo.[33])

32. Od sodomske vinske terte je njih vinska terta, in iz njiv Gomore;[34]) njih grozdje je želč,[35]) in jagode so silno grenke.

33. Zmajev želč je njih vino, in neozdravljiv gadji strup.

34. Ali ni to per meni zaklenjeno, in zapečateno v mojih zakladih?[36])

35. Moje je maševanje, in jez bom povernil ob svojim času, de jim bo spodletela noga;[37]) blizo je dan pogubljenja, in naglo se bližajo časi. Sir. 28, 1. Rimlj. 12, 19. Hebr. 10, 30.

36. Gospod bo sodil svoje ljudstvo, in se bo usmilil svojih hlapcov;[38]) vidil bo, de je njih roka oslabela, in de so tudi obvarvani opešali, in ostali pokončani.[39]) 2. Mak. 7, 6.

37. In poreče: Kjé so njih bogovi, v ktere so zaupali? Jer. 2, 28.

38. Vživali so mast od njih darov, in pili so vino njih pitnih daritev. Naj se vzdignejo, in vam pomagajo, in naj vas varvajo v potrebi!

39. Glejte, de sim jez sam, in de ni druziga Boga razun mene; jez umorim, in jez oživim; jez udarim, in jez ozdravim: in ni ga, de bi mogel oteti iz moje roke. 1. Kralj. 2, 6. Tob. 13, 2. Modr. 16, 13. Job 10, 7.

40. Povzdignem proti nebu svojo roko,[40]) ter rečem: Jez živim vekomaj.[41])

---

29. Na polji.
30. v hišah.
31. Po hebrejskim: „*pokončal jih bom, in potrebil*“ i. t. d.
32. V hebrejskim: „*je spačeniga sveta*“.
33. Egipčani, Amalečani, Madjani so se z lastnimi očmi prepričali, kakó zamore Bog svoje ljudstvo varovati.
34. Moja dobra terta se je spridila; moje ljudstvo, ki izvira od svetih očetov, je hudobno, kakor Sodomljani. Gl. Iz. 1, 10.
35. V hebrejskim: „*njih grozdje je strupeno grozdje*“, to je, Izraelci so vsi popačeni.
36. Ali mar mislité, de so mi te hudobije neznane? Vse je zapisano v mojih bukvah, in bo hranjeno za dan maševanja.
37. de bodo zapadli moji ojstri sodbi.
38. svojih zvestih hlapcov.
39. Perm. 3. Kralj. 14, 10: 21, 21: 4. Kralj. 14, 26.
40. Persežem.
41. Kakor gotovo večno živim.

41. Ako nabrusim ko blisk svoj meč, in seže po sodbi moja roka; se bom maševal nad svojimi sovražniki, in bom povernil njim, ki me sovražijo.

42. Napojil bom s kervjo svoje pšice, in moj meč bo žerl meso s kervjo pobitih in vjetih, in gologlavih sovražnikov.[42])

43. Hvalíte, narodi, njegovo ljudstvo![43]) zakaj on se mašuje zavoljo kervi svojih hlapcov, in povrača maševanje svojim sovražnikam, in je milostljiv zemlji svojiga ljudstva. 2. Mak. 7, 6.

44. Mojzes je tedej prišel, in je govoril vse besede té pesmi vpričo ljudstva, on in Jozue, Nunov sin.

45. In ko je bil dokončal vse té govore, je rekel vsimu Izraelu,

46. ter jim je djal: Vtisnite si v serce vse besede, ki vam jih dans zaterdujem, de zapoveste svojim otrokam, se jih deržati, in po njih delati, in vse spolnovati, kar je zapisano v tej postavi;

47. zakaj to vam ni bilo zastonj zapovedano, temuč de bi vsi po tém živeli, in de bi to spolnovaje dolgo časa živeli v deželi, ki greste vanjo čez Jordan, jo posest.

48. In Gospod je govoril Mojzesu ravno tisti dan, rekoč:

49. Pojdi na to goro Abarim, to je, prehod, na goro Nebo,[44]) ki je v moabski deželi, Jerihi nasproti; in poglej kanansko deželo, ki jo bom dal v last Izraelovim otrokam, ter umri na gori,

50. ko nanjo prideš, in se perdruži svojimu ljudstvu, kakor je umerl Aron, tvoj brat, na gori Horu, in je bil perdružen svojimu ljudstvu; 4. Mojz. 20, 26: 27, 12.

51. zato ker sta se pregrešila zoper me zmed Izraelovih otrók per vodi zopergovora v Kadesu, v sinski pušavi;[45]) in ker me nista posvečevala[46]) med Izraelovimi otroci. 4. Mojz. 20, 12: 27, 14.

52. Vidil boš pred seboj deželo, ki jo bom dal Izraelovim otrokam, vanjo pa ne pojdeš.

XXXIII. Poglavje.

Mojzesov blagoslov.

1. To je blagoslov, s kterim je blagoslovil Mojzes, mož Božji, Izraelove otroke pred svojo smertjo.

---

42. Vjetim so v znamnje sužnosti po navadi glavo ostrigli.

43. V stari greški prestavi se bere: Častite vi, narodi, z njegovim ljudstvam, ki ste sprejeti v cerkev. Rim. 15, 10. Pomen 41—43. v. je: Bog bo strašno obiskal sovražnike Izraelcov, in jih bo pokončal, svojimu ljudstvu pa bo milost skazal, takó de bodo neverniki srečne imenovali Izraelce.

44. Nebo je del gorovja Abarima.

45. v cinski pušavi.

46. poveličevala.

2. In je rekel: Gospod je prišel s Sinaja,[1]) in nam je izhajal iz Seira,[2]) perkazal se je s faranske gore,[3]) in z njim tavženti svetnikov,[4]) v njegovi desnici ognjena postava.[5])

3. Ljubil je narode;[6]) vsi svetniki so v njegovi roci;[7]) in kteri se bližajo njegovim nogam, bodo prejeli od njegoviga nauka.[8]) Modr. 3, 1: 5, 5.

4. Mojzes nam je zapovedal postavo, dedšino Jakopove množice.

5. On[9]) bo kralj čez nar pravičnejšiga,[10]) ko se bodo zbrali poglavarji ljudstva z Izraelovimi rodovi.

6. Ruben naj živí, in naj ne umerje, pa naj bo majhen po številu.[11])

7. To je Judov blagoslov: Poslušaj, Gospod! Judov glas, in ga pelji k njegovimu ljudstvu; njegove roke se bodo vojskovale,[12]) in njegov pomagavec bo zoper njegove sovražnike.[13])

8. Tudi Leviju je rekel: Tvoja popolnamost in tvoj uk[14]) gre tvojimu svetimu možu,[15]) ki si ga skušal v skušnjavi, in ga sodil per vodi zopergovora;[16])

---

1. Gospod nam je dal na Sinaji svojo postavo. Mojzes opomni za vvod nar imenitniših dobrot, ki jih je Bog skazoval Izraelcam.
2. nam se je prikazal v edomski deželi, kjer je zapovedal postaviti bronasto kačo v ozdravljanje njih veliko.
3. ko je razlil svetiga Duha nad 70 starašin. Tudi utegnejo ti imenovani časi pomeniti prihodnji čas, in potem so te besede prerokovanje nove postave, odrešenja po Kristusu in prihoda svetiga Duha (Avg.).
4. truma njegovih angeljev, ki so okrog njega. Jud. 14. Heb. 1, 6.
5. V hebrejskim: „*iz njegove desnice ognjena postava do njih*“. Stara in nova postava se imenujete ognjeni, ker ste bili obe dani pod podobo ognja, znamnja ljubezni. Hebr. 12, 18. Djan. ap. 2, 3.
6. dvanajstere rodove. Gl. 1. Mojz. 48, 19.
7. V hebrejskim: „*vsi njegovi svetniki so v tvoji roci*“. Po misli druzih odgovorí Odrešeniku: „*vse svoje svete ljubi zavoljo tebe*“.
8. V hebrejskim: „*oni* (sveti) *ostanejo per tvoji vojski, o Bog, in sprejemajo tvoje povelja*“.
9. Bog.
10. V hebrejskim: „*Ješuruna*“. Gl. zgor. 32, 15.
11. Ruben, kteriga je zadelo očetovo prekletstvo (1. Mojz. 49, 4.), naj ne bo preveč obiln. V hebrejskim: „*Ruben naj bo prav obiln*“, takó ima tudi greška prestava Septuaginta. — Simeona Mojzes per blagoslovljenji celo ne imenuje, pred ko ne zato, ker se je bil ta rod malo popred z malikovanjem in nečistostjo pregrešil, ali pa zato, ker je bil že zapopaden v Judovim rodu. Gl. 4. Mojz. 25, 14.
12. on se bo sam branil.
13. namreč Bog, Gospod. Mojzes ko prerok napoveduje zaderžke, ktere bo Juda imel, de zadobi in ohrani v Izraelu kraljevo oblast, ki mu je bila obljubljena (1. Mojz. 49, 10. 11.); popisuje Davidovo zgodovino, zaderžke njegove oblasti, in njegove velike zmage čez sovražnike.
14. V hebrejskim: „*Tvoja urim in tumim*“ (2. Mojz. 28, 30.), luč in popolnost, duhovska služba. „*Tvoja*“ namreč Božja.
15. Aronu in njegovim sinovam.
16. Glej 2. Mojz. 17: 4. Mojz. 20.

9. ki je rekel svojimu očetu, in svoji materi: Ne poznam vaju; in svojim bratam: Ne poznam vas; in niso poznali svojih otrók.[17]) Ti[18]) so ohranili tvoje besede, in spolnili tvojo zavezo,

10. tvoje pravice, o Jakop! in tvojo postavo, o Izrael![19]) Pokladali bodo ob tvojim serdu[20]) dišečiga kadila in žgavni dar na tvoj altar.[21])

11. Blagoslovi, Gospod! njegovo moč, in sprejmi dela njegovih rok. Udari ledja njegovih sovražnikov; in kteri ga sovražijo, naj se ne vzdignejo.[22])

12. In Benjaminu je rekel: Ljubček Gospodov bo varno per njem[23]) prebival; kakor na postelji bo tukej ostal cel dan,[24]) in bo počival v njegovim naročji.[25])

13. Tudi Jožefu je rekel: Bodi oblagodarjena od Gospoda njegova zemlja[26]) s sadam spod neba,[27]) in z roso, in z vodami spodej zbranimi,

14. z drevesnim sadjem solnca in lune,[28])

15. z verham starih gorá, in večnih hribov,[29])

16. s sadam zemlje, in z njeno obilnostjo. Blagoslov tistiga, ki se je v germu perkazal, naj pride na glavo Jožefovo, in na téme Nazarejca[30]) med njegovimi brati. 2. Mojz. 3, 2.

17. Kakor pervostorjeniga junca je njegova lepota, kakor rogovi nosoroga[31]) so njegovi rogovi; razvel bo z njimi narode do pokrajin zemlje. To so trume Efrajmove, in to so tavženti Manasetovi.[32])

18. In Zabulonu je rekel: Ve-

17. Duhovstvo gre Aronu in njegovimu zarodu, ker so se zvesti leviti brez ozira na svoje sorodnike, brez navezovanja na meso in kri, za čast Božjo potegnili, in so jih veliko umorili, ter tudi svojim bližnjim sorodnikam niso zanesli, ko so zlato tele molili. Gl. 2. Mojz. 32, 29: 3. Mojz. 10, 5.

18. leviti.

19. V hebrejskim: „*učili bodo Jakopa tvoje pravice in Izraela tvojo postavo*“.

20. o Bog.

21. V hebrejskim: „*Pokladali bodo kadilo pred tvoje obličje in žgarne darove na tvoj altar*“. Učiti in darovati je služba duhovnov.

22. Ta hvala meri na dela Makabejcov, ki so bili iz Levijeviga rodú, na njih zmage čez Antioha in druge sovražnike ljudstva Božjiga.

23. per Gospodu. Mojzes postavi Benjamina precej za Levijem, ker se je imel tempelj napraviti v rodu Benjaminovim, zato ga imenuje ljubčka Božjiga. Gl. Jer. 11, 15.

24. Benjamin.

25. V hebrejskim: „*varoval ga bo* (Gospod) *vsak dan, in na njegovih ramah* (gorah) *bo prebival*“. Benjaminovi mlajši so prebivali blizo Jeruzalema, kjer je Gospod v tempeljnu prebival.

26. Jožefova sinova, Efrajm in Manase, sta dobila prav rodovitne okrajine, eden na ti, eden na uni strani Jordana.

27. z dežjem in z roso spod neba.

28. z drevesnim sadjem, ki dozori po solnčnim sijanji in po ugodni moči lune.

29. s perdelki z gorá, z vinam, oljem i. d. Gl. 1. Mojz. 49, 26.

30. izvoljeniga, venčaniga.

31. prav za prav bivola. Gl. 4. Mojz. 23, 22.

32. To je, blagoslov čez oba Jožefova sinova.

sêli se, Zabulon, svojiga izhoda,[33]) in Isahar, svojih šotorov.[34])

19. Poklicala bota ljudstva na goro,[35]) ondi bota darovala darove pravice.[36]) Obilnost morja bota sesala ko mleko,[37]) in skrite zaklade peska.[38])

20. In Gadu je rekel: Blagoslovljen bodi Gad v širjavi;[39]) ki počiva ko lev, in zgrabi ramo in teme.[40])

21. In je vidil svoje predstvo,[41]) de je v njegovim deležu učenik spravljen,[42]) ki je bil s poglavarji ljudstva, in je delal pravico Gospodovo, in njegovo sodbo z Izraelam.[43])

22. Tudi Danu je rekel: Dan je mlad lev, ki hitro skoči iz Basanskiga.[44])

23. In Neftaliju je rekel: Neftali bo užival obilnost, in bo poln Gospodovih blagodarov; morje[45]) in južno stran bo posedel.[46])

24. Tudi Aserju je rekel: Oblagodarjen je Aser s sinovi,[47]) naj dopade svojim bratam, in naj pomaka v olje svojo nogo.[48])

25. Železo in bron je njegova obutev.[49]) Kakoršni so dnevi tvoje mladosti, taka tudi tvoja starost.[50])

26. Ni ga druziga Boga, kakor Bog pravičniga;[51]) on, ki gre v nebo,[52]) je tvoj pomočnik; po njegovim veličastvu se raztegujejo oblaki.[53])

---

33. t. j., priložnosti za vožnjo po morji, ker je prebival blizo srednjiga morja in genezareškiga jezera. Gl. 1. Mojz. 49, 13.
34. ki so z blagam napolnjeni. Gl. 1. Mojz. 49, 14.
35. Isahar in Zabulon (sosebno Zabulon), desiravno deleč od tempeljna, bota vender pridno na goro, kjer je bil tempelj, popotvala, in s svojim zgledam tudi druge rodove in zunanje narode, s kterimi sta v zavezi, tje vabila in spodbudovala.
36. bota darovala v postavi zapovedane darove.
37. bota obogatéla z vožnjo in kupčijo po morji.
38. V Zabulonovim rodu so nek najdli pesek, iz kteriga so steklo delali; tudi je ta rod kupčeval s polži, iz kterih se rudečica nareja.
39. v širokim posestvu. Gl. Joz. 13, 24. Sod. 11, 33. V hebrejskim: „*Hvaljen bodi on, ki razširja Gada!*“
40. bo nar mogočniši kralje premagal.
41. pred drugimi rodovi, ker njemu je došla čast i. t. d.
42. Mojzes pokopan. Gl. spod. 34, 6. V hebrejskim: „*zakaj tukaj je delež skritiga učenika*“.
43. in je dal pravico, in je po nji sodil. Po misli druzih veljajo besede Gadu, ki je po Gospodovi zapovedi pomagal kanansko deželo premagati. 4. Mojz. 32, 27. 32 : 5. Mojz. 3, 18. Joz. 1, 14.
44. kakor lev iz Basana, ki hitro plane na svoj rop.
45. zahodnje kraje.
46. se bo razširil proti zahodu in jugu.
47. Drugi prestavljajo: med sinovi.
48. Aser bo imel toliko olja, de si bo lahko noge v njem umival.
49. V hebrejskim: „*železni in bronasti so njegovi zapahi*“. To meri v bogato rudo v severni Palestini.
50. V hebrejskim: „*kakoršno je tvoje življenje, tak tvoj počitek*“.
51. V hebrejskim: „*ješuruna*“ (v. 5.).
52. V hebrejskim: „*ki se po nebu pelje*“.
53. V hebrejskim: „*v svojim veličastvu na oblakih*“.

27. Njegovo prebivališe je zgorej, in spodej njegove večne rame;[54]) on preganja pred tvojim obličjem sovražnika, in reče: Bodi pokončan!

28. Izrael bo mirno[55]) in posebej prebival. Oko Jakopovo bo gledalo deželo žita in vina, in nebó bo rose temnélo.[56])

29. Blagor tebi, Izrael! kdo je tebi enak, o ljudstvo! ki se zveličaš v Gospodu, ki je škit tvoje pomoči, in meč tvoje slave; tajili te bodo tvoji sovražniki, ti pa jim boš po zatilniku hodil.[57])

XXXIV. Poglavje.

Mojzesova smert.

1. Mojzes je tedej šel z moabskih planjav na goro Nebo, na verh Fasge, Jerihi nasproti; in Gospod mu je pokazal vso galaajsko deželo do Dana, Zgor. 3, 26. 27: 32, 49: 2. Mak. 2, 4.

2. in vse Neftalisko, in deželo Efrajmovo in Manasetovo, in vso deželo Judovo do poslednjiga morja,[1])

3. in južno stran, in široko planjavo Jerihe,[2]) palmoviga mesta,[3]) do Segora.

4. In Gospod mu je rekel: To je dežela, ki sim jo persegel Abrahamu, Izaku, in Jakopu, rekoč: Tvojimu zarodu jo bom dal. Vidil si jo s svojimi očmi, vanjo pa ne pojdeš. 1. Mojz. 12, 7: 15, 18.

5. In ondi je umerl Mojzes, služabnik Gospodov, v moabski deželi, po Gospodovim povelji;[4])

6. in ga je pokopal[5]) v dolini moabske dežele Fogoru nasproti; in noben človek ne vé za njegov grob do današnjiga dné.[6])

---

54. V hebrejskim: „*Zgorej je prebivališe večniga Boga, in spodej so njegove večne rame*“. Bog prebiva zgorej v nebesih, njegove večne roke pa segajo tudi v nar globokejši brezna svetá.

55. V hebrejskim: „*varno*“.

56. V hebrejskim: „*spod njegoviga neba bo rosa kapala*“.

57. V hebrejskim: „*sovražniki se ti bodo perlizovali, ti pa boš na njih višave stopil*“. Izrael je nar bolj srečno ljudstvo na zemlji pod brambo Gospodovo, bližnje ljudstva mu bodo podložne, in njih terdne mesta bo pod se spravil.

1. do srednjiga morja.

2. loko ob Jordanu in dolino okrog Jerihe.

3. ki se je takó imenovalo zavoljo obilnih palmovih dreves, ki so bile okrog njega zasajene. Gl. Sod. 1, 16: 2. Kron. 28, 15.

4. Glej zgor. 3, 24. i. d.

5. Bog po svojih angeljih, kakor pravi zročilo judovske in keršanske cerkve. Po splošni misli razlagavcov ni pridjal Mojzes sam tega poglavja k bukvam postave, ampak Jozue, ali pa Eleazar, takratni viši duhoven, ali pa kak drug svet mož. Bodi si od kteriga koli, mi smo ga prejeli ko del svetiga pisma, ko besede svetiga Duha, od nezmotljive cerkve.

6. Bog je skril Mojzesov grob, mende zato, de bi Izraelci, ki so bili tako močno k malikovanju nagnjeni, ne bili skušani, truplu svojiga nar večiga

7. Mojzes je bil sto in dvajset let star, ko je umerl; njegove oči niso otemnele, tudi njegovi zobje se niso omajali.[7])

8. In objokovali so ga Izraelovi otroci na moabskih planjavah trideset dni; in potem so bili dokončani dnevi žalovanja plakajočih po Mojzesu.

9. Jozue pa, Nunov sin, je bil napolnjen z duham modrosti; zakaj Mojzes je bil nanj položil svoje roke.[8]) In Izraelovi otroci so mu bili pokorni, in so storili, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu.

10. In ni vstal več prerok v Izraelu, kakor Mojzes, kteriga bi bil Gospod poznal od obličja do obličja,[9])

11. zastran vsih znamenj in čudežev, ki ga je poslal (*Gospod*), jih delat v egiptovski deželi nad Faraonam, in nad vsimi njegovimi služabniki, in nad vso njegovo deželo,

12. in zastran vse močne roke in velicih čudovitih[10]) del, ki jih je delal Mojzes vpričo vsiga Izraela.

---

moža malikovavsko čast skazovati (Teod., Kriz.). To malikovavsko čast je želel tudi satan, ko se je vojskoval z vélikim angeljem Mihaelam, ter je hotel, de bi se Mojzesov grob razodel. Jud. v. 9.

7. V hebrejskim: „*njegova moč ni opešala*“.

8. Glej 4. Mojz. 27, 18. i. d.

9. kteriga bi bil Gospod takó razsvetlil, s kterim bi se bil takó ljubeznjivo pogovarjal. 2. Mojz. 33, 11: 1. Kor. 8, 3.

10. V hebrejskim: „*strašnih*“.

VVOD

v

Jozuetove bukve.

Té bukve imajo svoje imé od svojiga pisavca, Jozueta (4. Mojz. 13, 17.), kteri je po Mojzesovi smerti sveto zgodovino Izraeloviga ljudstva dalje popisoval (Sir. 46, 1.) do svoje smerti. Jozue perpoveduje v teh bukvah, de je po Božjim povelji peljal Izraelce čez Jordan v obljubljeno deželo, de je premagal sovražnike v kananski deželi in jih pokončal, de je razdelil deželo med Izraelove rodove, in de je dvakrat poklical vse imenitne poglavarje v zbor, kjer so obljubili Gospod Bogu zvesto služiti. Pozdeva se, kakor de bi bil nek drugi svet pisavec tem bukvam nektere pergodbe perdjal, in ako bi bilo tému takó, je mógel ta sveti pisavec vsaj pred Davidam živeti, ker perpoveduje (pogl. 15, 63.), de so ob njegovim času Jebusejci z Izraelci vred v Jeruzalemu prebivali, česar bi gotovo ne bil mogel opomniti, ako bi bil živel ob Davidovim času, ker je David Jebusejce premagal, in iz Jeruzalema pregnal (2. Kralj. 5, 5—8.). Té bukve obsegajo od Mojzesove smerti (v letu po vstvaritvi svetá 2553, pred Kristusam 1451) do Jozuetove smerti (v letu po vstvaritvi svetá 2570, pred Kristusam 1434) dobo 17 let.

JOZUETOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Bog da Jozuetu povelje iti z ljudstvam čez Jordan, in mu obljubi svojo pomoč. Rubnovi in Gadovi in polovica Manasetoviga rodú mu obljubijo, de pojdejo pred drugimi rodovi čez Jordan, ter jim bodo pomagali sovražnike premagati.

1. Zgodilo se je pa po smerti Mojzesa, Gospodoviga služabnika, de je Gospod govoril Jozuetu, Nunovimu sinu, Mojzesovimu služabniku, ter mu je rekel:

2. Mojzes, moj služabnik, je umerl; vzdigni se, in pojdi čez ta Jordan ti in vse ljudstvo s teboj v deželo, ki jo bom dal Izraelovim otrokam.

3. Sleherni kraj, ki bo nanj stopil podplat vaše noge, vam bom dal, kakor sim govoril Mojzesu. 5. Mojz. 11, 24.

4. Od pušave in Libanona do vélike reke Evfrata, vsa dežela Hetejcov,[1]) do vélikiga morja proti solnčnimu zahodu bodi vaša pokrajina.

5. Nihče naj se vam ne bo mogel ustavljati vse dni tvojiga življenja; kakor sim bil z Mojzesam, takó bom s teboj; ne bom te spustil od sebe, in te tudi ne bom zapustil. Spod. 3, 7. Hebr. 13, 5.

6. Bodi serčen in močen; zakaj ti boš razdelil po vadljeji temu ljudstvu deželo, ki sim jo persegel dati njih očetam. 5. Mojz. 31, 7. 23: 3. Kralj. 2, 2.

7. Bodi tedej serčen in prav močen, de ohraniš in spolnuješ vso postavo, ki ti jo je zapovedal Mojzes, moj služabnik; ne odstopi od njé ne na desno ne na levo, de boš razumen v vsim, kar koli delaš.

8. Naj ne hodijo bukve té postave od tvojih ust;[2]) temuč premišljuj jih noč in dan, de ohraniš in spolnuješ vse, kar je v njih zapisano; tedaj boš obravnal svoj pot,[3]) in ga boš razumel.

9. Glej, zapovém ti, bodi serčen in močen. Ne boj se, in ne plaši se; zakaj Gospod, tvoj Bog, je s teboj v vsim, kar koli boš počenjal.

10. In Jozue je zapovedal poglavarjem ljudstva, rekoč: Poj-

1. Hetejci se tukej imenujejo namesti vsih Kananejcov.
2. Bukve té postave prav pridno prebiraj.
3. tedaj boš srečen v svojim življenji.

dite skozi sredo staniša, in zapovejte ljudstvu, ter recite:

11. Perpravite si živeža;[4]) zakaj čez tri dni pojdite čez Jordan, in stopíte v deželo jo posest,[5]) ki vam jo bo dal Gospod, vaš Bog.

12. Tudi Rubnovim, in Gadovim, in polovici Manasetoviga rodú je rekel:[6])

13. Spomnite se govora, ki vam ga je zapovedal Mojzes, Gospodov služabnik, rekoč: Gospod, vaš Bog, vam je dal počitek,[7]) in vso deželo.[8])

14. Vaše žene, in otroci, in živina naj ostanejo v deželi, ki vam jo je dal Mojzes takraj Jordana; vi pa idite oboroženi pred svojimi brati, vsi junaki, ter se za njé vojskujte, 4. Mojz. 32, 26.

15. dokler ne da Gospod vašim bratam mirú, kakor ga je tudi vam podelil, in de tudi oni posedejo deželo, ki jim jo bo dal Gospod, vaš Bog; in potem se vernite v deželo svojiga posestva, ter v nji prebivajte, ki vam jo je dal Mojzes, Gospodov služabnik, takraj Jordana, proti solnčnimu izhodu.

16. In odgovorili so Jozuetu, in so rekli: Vse, kar si nam zapovedal, bomo storili; in kamor koli nas boš poslal, pojdemo.

17. Kakor smo bili v vsim pokorni Mojzesu, takó bodemo tudi tebi pokorni; de je le Gospod, tvoj Bog, s teboj, kakor je bil z Mojzesam.

18. Kdor se bo tvojimu povelju ustavljal, in ne bo pokoren vsim besedam, ki mu jih boš zapovedal, naj umerje; ti pa bodi terden, in moško se obnašaj.

II. Poglavje.

Jozue pošlje natihama dva oglednika v Jeriho, ki ji je Rahaba skrila. Ko sta se vernila, sta povedala, de so prebivavci v mestu vsi prestrašeni.

1. Jozue, Nunov sin, je tedej skrivej poslal iz Setima dva oglednika, ter jima je rekel: Pojdita in oglejta deželo in mesto Jeriho. In ona sta šla in prišla v hišo neke kúrbe,[1]) z imenam Rahabe, in sta per nji prenočila. Hebr. 11, 31. Jak. 2, 25.

---

4. mane, ki je še padala (spod. 5, 12.), in druzih jedil, ki so jih v premagani deželi lahko dobivali.

5. To povelje je dal Jozue še le potem, ko je bilo ljudstvo do Jordana prišlo (spod. 3, 1.); tukej pa se to povelje zato v misel vzame, de se s tem daje na znanje, s koliko voljnostjo je Jozue spolnoval Gospodove povelja.

6. še prejden so Izraelci do Jordana prišli (Spod. 3, 1.).

7. kraj, kjer ste počivali.

8. takraj Jordana.

1. imenovala se je takó, berž ko ne, zavoljo njeniga poprešnjiga, razuzdaniga življenja. Po misli nekterih razlagavcov je bila tudi gostivka, kar pomeni tudi hebrejska beseda. Po šegi dežele, kjer so malike z nečistostjo častili, njeno življenje ni bilo nepošteno, in njena hiša je bila gostivnica, in torej ogledníkama prav priročna.

2. Bilo je pa kralju v Jerihi povedano in rečeno: Glej, moža zmed Izraelovih otrók sta po noči sem prišla, ogledovat deželo.

3. In kralj v Jerihi je poslal k Rahabi, rekoč: Perpelji ven moža, ki sta prišla k tebi, in sta šla v tvojo hišo; oglednika namreč sta, in sta prišla ogledovat vso deželo.

4. Žena pa je vzela moža in ji je skrila, ter je rekla: Spoznam, de sta prišla k meni, pa nisim vedila, od kod de bi bila. Spod. 6, 17.

5. In ko so se v temi vrata zaperle, sta tudi ona ven šla, pa ne vem, kam de sta šla; pojdite hitro za njima, in vjeli ji bote.[2])

6. Ona pa je peljala moža na streho svoje hiše,[3]) in ji je pokrila z lanenimi stebli,[4]) ki so ondi bile.

7. Uni pa, ki so bili poslani, so tekli za njima po potu, ki derží k jordanskimu brodu; in ko so bili odšli, so se hitro vrata zaperle.

8. Ona pa, ki sta bila skrita, še nista bila zaspala, in glej, žena je k njima gori prišla, ter je rekla:

9. Vem, de vam je Gospod dal to deželo; zakaj strah pred vami nas je prepadel, in vsim prebivavcam dežele je serce upadlo.

10. Slišali smo, de je bil Gospod posušil vodo rudečiga morja ob vašim prihodu, ko ste šli iz Egipta; in kaj ste storili dvema kraljema Amorejcov, ki sta bila unkraj Jordana, Sehonu in Ogu, ki ste ji umorili. 2. Mojz. 14, 21: 4. Mojz. 21, 24.

11. In ko smo to slišali, smo se prestrašili, in serce nam je upadlo, in zginila nam je serčnost ob vašim prihodu; zakaj Gospod, vaš Bog, je Bog v nebesih zgorej in na zemlji spodej.

12. Zdaj mi tedej persezita per Gospodu, de, kakor sim jez vama milost storila, takó tudi vi storíte s hišo mojiga očeta; in dajta mi gotovo znamnje,[5]) Spod. 6, 22.

13. de bote oteli mojiga očeta in mojo mater, moje brate in sestre, in vse, kar je njih, in de bote smerti rešili naše življenje.

14. In odgovorila sta ji: Najno življenje bodi za vas v smert,[6]) ako naji ne izdaš; in ko nam bo dal Gospod deželo, ti bomo skazali milost in zvestobo.

15. Tedej ji je po vervi skozi okno spustila; zakaj njena hiša se je deržala ozidja.[7])

16. In jima je rekla: Pojdita na gorovje, de vaji kje ne sre-

---

2. Desiravno se je Rahaba s svojo lažjo pregrešila, si je vender zaslužila s svojo živo vero (v. 9—13.) in s čednostmi, ki jih vera obroduje, namreč s svojo pokoršino, s svojo usmiljeno ljubeznijo in s svojo pobožno serčnostjo, de je bila opravičena in od svetiga Duha pohvaljena (Hebr. 11, 31. Jak. 2, 25.). Gotovo se sme terditi, de se je malikovanju in nečistimu življenju odpovedala, ko je bila spoznala praviga Boga.

3. na ravno streho, kjer so se sušili poljski perdelki.

4. Nekteri prestavljajo: „*s stebli drevesne volne*“.

5. znamnje zvestobe. Glej v. 17. 18.

6. Svoje življenje vam zastaviva.

7. njena hiša je stala pri mestnim ozidji.

čajo, ki se vernejo; in ondi se skrita tri dni, dokler se ne vernejo, in potem pojdita svojo pot.

17. In sta ji rekla: Rešena bova persege, ki si z njo naji zarotila;[8])

18. ako nam bo, ko pridemo v deželo, ta rudeča verv[9]) v znamnje, in jo pervežeš na okno, skozi ktero si naji spustila; in ako zbereš svojiga očeta, in svojo mater, in svoje brate, in vso svojo sorodovino v svojo hišo.

19. Ako bi pa kdo skozi vrata tvoje hiše ven prišel, naj bo njegova kri na njegovi glavi,[10]) in midva bova nedolžna. Vsih kri pa, ki bodo s teboj v hiši, naj pride nad najno glavo, ako se jih kdo dotakne.

20. Ako bi hotla naji izdati, in ta pogovor razglasiti, bova rešena té persege, ki si z njo naji zarotila.

21. In ona je odgovorila: Kakor sta govorila, takó bodi; in ji je doli spustila, de sta šla, in je pervezala[11]) rudečo verv na okno.

22. Ona pa sta šla in prišla na gorovje, in sta ondi ostala tri dni,[12]) dokler se niso vernili, ki so jo bili za njima uderli; zakaj po vsih potih so ji iskali, pa ji niso našli.

23. In ko so bili prišli nazaj v mesto, sta se tudi oglednika vernila, in sta šla z gorovja, in sta se prepeljala čez Jordan, in sta prišla k Jozuetu, Nunovimu sinu, in sta mu vse povedala, kar se jima je bilo pergodilo;

24. in sta rekla: Gospod nam je dal vso to deželo v roke, in vsi njeni prebivavci so od strahú pobiti.

III. Poglavje.

Izraelci gredo po suhim skozi reko Jordan.

1. Jozue je tedej vstal po noči,[1]) in je vzdignil šotoriše, in podali so se od Setima, ter so prišli do Jordana on in vsi Izraelovi otroci, in mudili so se tam tri dni.[2])

8. Spolnila bova vse, kar s persego od naji hočeš, ako boš tudi ti storila, kar ti ukaževa (Glej naslednjo versto).

9. Več svetih očakov opomni, de je bila ta rudeča verv predpodoba Jezusa Kristusa, ki je za nas terpel, po kterim je Rahaba svoje telesno in dušno življenje otéla; in sveti Avguštin piše: Bila je oteta, ker je na čelu nosila znamnje kervi Jezusa Kristusa; zato je rekel Zveličar prevzetnim Farizejem: *„Resnično, vam povem, de cestninarji in kurbe pojdejo pred vami v Božje kraljestvo“*. Oni pojdejo pervi, ker si silo delajo, silo po živi veri; zakaj oni, ki si silo delajo, ga nase potegnejo.

10. to je, on sam bo kriv svoje smerti.

11. in potem, ko sta bila oglednika odšla, je pervezala i. t. d.

12. to je, to noč, naslednji dan in naslednjo noč.

1. V hebrejskim: *„zjutrej zgodej“*.

2. ta dan, ko so bili tje prišli, naslednji dan in nekoliko tretjiga dneva.

2. Ko so bili pretekli, so šli klicarji[3]) skozi sredo šotoriša,

3. in so jeli vpiti: Ko bote vidili skrinjo zaveze Gospoda, svojiga Boga, in duhovne Levijeviga rodú jo nositi, se tudi vi vzdignite, ter hodíte za njimi, ki pojdejo pred vami;

4. bodi pa med vami in skrinjo dva tavžent komolcov prostora, de bote zamogli od deleč viditi, in spoznati, po kterim potu vam je hodíti; ker še niste poprej po njem hodili; in varujte se, de se skrinji ne bližate.

5. In Jozue je rekel ljudstvu: Posvetíte se;[4]) ker jutri bo Gospod delal med vami čudeže.

6. In duhovnam je rekel: Vzemite skrinjo zaveze, in pojdite pred ljudstvam. In oni so spolnili povelje, ter so jo vzeli, in šli pred njimi.

7. In Gospod je rekel Jozuetu: Dans te bom začel povikševati pred vsim Izraelam; de vedo, de, kakor sim bil z Mojzesam, sim tudi s teboj. Spred. 1, 5.

8. Ti pa ukaži duhovnam, ki nosijo skrinjo zaveze, ter jim reci: Ko stópite per kraji v vodo Jordan,[5]) v nji postojte.[6])

9. In Jozue je rekel Izraelovim otrokam: Perstopite sem, in poslušajte besedo Gospoda, svojiga Boga;

10. in spet je rekel: V tem bote spoznali, de je Gospod, živi Bog, med vami, in de bo vpričo vas pokončal Kananejce, in Hetejce, Hevejce in Ferezejce, tudi Gergesejce in Jebusejce, in Amorejce.

11. Glej, skrinja zaveze Gospoda vse zemlje bo pred vami šla skozi Jordan. Djan. ap. 7, 45.

12. Perpravite dvajnast móž zmed Izraelovih rodov, iz vsaciga rodú eniga.

13. In ko bodo stopili duhovni, ki nosijo skrinjo zaveze Gospoda, Boga vse zemlje, s podplati svojih nog v vodo Jordan, bo voda, ki je spodej, odtekla, in se posušila; ki pa od zgorej pride, bo ostala na enim kupu.

14. Vzdignilo se je tedej ljudstvo iz svojih šotorov, de bi šlo čez Jordan; in duhovni, ki so nosili skrinjo zaveze, so šli pred njim.

15. In ko so stopili v Jordan,[7]) in svoje noge nekoliko v vodo pomočili (Jordan pa je bil ob času žetve vse bregove svojiga vodotoka napolnil),[8]) Sir. 24, 36.

16. je obstala voda, ki je od zgorej tekla, na enim kraji, in se je vidila ko gora nakopičena

3. V hebrejskim: „*spredniki*“.

4. Glej 2. Mojz. 19, 10. 14. 15.

5. per kraji v reko, kjer se voda začne.

6. de ta čas spodnja voda odteče, zgornja pa se na kup nateče, in se takó suh pot skozi reko naredí.

7. V hebrejskim: „*In ko so prišli noseči skrinjo do Jordana*“ i. t. d.

8. Bil je mesenc „*nisan*“ (ki obsega drugo polovico našiga sušca in pervo polovico maliga travna) en in štirdesetiga leta po izhodu iz Egipta, ko so šli Izraelci skozi Jordan. V tem mesencu že ječmen zori v Palestini, in ker vročina prihaja, se sneg na gorah hitro taja, in zato se ondi reke ta čas močno narašajo.

deleč od mesta, ki se imenuje Adom, do kraja Sartana;[9]) ki je pa spodej bila, je tekla v morje pušave (ki se zdaj imenuje mertvo morje[10])), dokler ni popolnama zginila.

17. Ljudstvo pa je šlo skozinj, Jerihi nasproti; in duhovni, ki so nosili skrinjo zaveze Gospodove, so stali na suhi zemlji v sredi Jordana prepasani,[11]) in vse ljudstvo je šlo skozi suhi vodotok.

IV. Poglavje.

V vedni spomin tega čudeža v Jordanu napravijo Izraelci znamnje.

1. Ko so bili skozinj prišli, je rekel Gospod Jozuetu:

2. Izvoli dvanajst móž,[1]) iz vsaciga rodú eniga,

3. in jim ukaži, naj vzamejo iz srede vodotoka Jordana, kjer so noge duhovnov stale, dvanajst nar terših kamnov; in položíte jih na kraj staniša, kjer bote to noč šotore postavili.

4. In Jozue je poklical dvanajst móž, ki jih je bil izvolil izmed Izraelovih otrók, eniga iz vsaciga rodú,

5. in jim je rekel: Pojdite pred skrinjo Gospoda, svojiga Boga, v sredo Jordana, in pernesite od ondod sleherni na svojih ramah en kamen po številu Izraelovih otrók,

6. de bo znamnje med vami; in ko vas bodo vaši sinovi jutri[2]) vprašali, rekoč: Kaj pomenijo ti kamni?

7. jim odgovoríte: Voda Jordan se je umaknila pred skrinjo Gospodove zaveze, ko je skozi njega šla; zatorej so postavljeni ti kamni v znamnje Izraelovim otrokam vekomej.

8. Storili so tedej Izraelovi otroci, kakor jim je Jozue zapovedal, in so pernesli iz srede vodotoka Jordana dvanajst kamnov, kakor mu je bil Gospod ukazal, po številu Izraelovih otrók, do kraja, kjer so se bili ušotorili, ter so jih ondi postavili.

9. Jozue je tudi druzih dvanajst kamnov postavil v sredi vodotoka Jordana, kjer so stali duhovni, ki so nosili skrinjo zaveze; in so ondi do današnjiga dneva.[3])

10. Duhovni pa, ki so nosili skrinjo, so stali v sredi Jordana, dokler ni bilo vse spolnjeno, kar je bil Gospod zapovedal Jozuetu govoriti ljudstvu, in kar mu je bil Mojzes rekel.[4]) In ljudstvo je hitelo in je čezenj šlo.

---

9. V hebrejskim: „*prav deleč od mesta Adama, ki stoji na strani Sartana*“.
10. V hebrejskim: „*ki je solno morje*“.
11. to je, v versti. V hebrejskim: „*so stali na suhim sredi Jordana nepremakljivo*“.

1. Glej zgor. 3, 12.
2. prihodnje čase.
3. To opombo je Jozue lahko sam perstavil, ako je té zgodbe proti koncu svojiga življenja, tedej po šestnajstih letih spisal.
4. de naj gredo serčno nad svoje sovražnike, in de naj hodijo pred njimi Rubnovi in Gadovi mlajši in polovica Manasetoviga rodú (v. 12: 4. Mojz. 32, 28.).

11. In ko so bili vsi čezenj prišli, je tudi skrinja Gospodova čezenj šla, in duhovni so hodili pred ljudstvam.

12. Tudi Rubnovi in Gadovi sinovi, in polovica Manasetoviga rodú, so šli oboroženi pred Izraelovimi otroci, kakor jim je bil ukazal Mojzes. 4. Mojz. 32, 28.

13. In štirdeset tavžent vojšakov je šlo trumama in redama po planjavah in po polji mesta Jerihe.

14. Tisti dan je Gospod poveličal Jozueta pred vsim Izraelam, de bi se ga bali, kakor so se bali Mojzesa, ko je še živel.

15. In mu je rekel:

16. Zapovej duhovnam, ki nosijo skrinjo zaveze, de stopijo iz Jordana.[5])

17. In on jim je ukazal, rekoč: Stopite iz Jordana.

18. In ko so iz njega stopili noseči skrinjo Gospodove zaveze, in ko so jeli po suhi zemlji hoditi,[6]) se je voda vernila v svoj vodotok, ter je tekla navadno kakor poprej.

19. Ljudstvo pa je stopilo iz Jordana deseti dan perviga mesca,[7]) in so se ušotorili v Galgali na jutrovi strani mesta Jerihe.

20. Jozue je tudi dvanajst kamnov, ki so jih iz vodotoka Jordana vzeli, postavil v Galgali,

21. in je rekel Izraelovim otrokam: Ko bodo vaši sinovi jutri vprašali svoje očete, in jim porečejo: Kaj pomenijo ti kamni?

22. jih podučite, ter jim recite: Po suhim vodotoku je šel Izrael skozi ta Jordan,

23. ker je posušil Gospod, vaš Bog, njegovo vodo vpričo vas, dokler niste čezenj prišli;

24. kakor je bil poprej v rudečim morji storil, ki ga je posušil, dokler nismo skozinj prišli; 2. Mojz. 14, 21.

25. de bi spoznali vsi narodi zemlje silno močno roko Gospodovo, in de bi se tudi vi bali Gospoda, svojiga Boga, vsaki čas.

V. Poglavje.

Strah pred Izraelci. Obreza in velikonočni praznik v Kanaanu. Mana jenja. Angelj Gospodov se perkaže Jozuetu.

1. Ko so tedej slišali vsi kralji Amorejcov, ki so prebivali takraj Jordana na zahodnji strani, in vsi kralji Kananejcov, ki so posedli bližnje kraje ob vélikim morji, de je Gospod posušil tekočo vodo Jordan pred Izraelovimi otroci, dokler niso[1]) čezenj prišli; jim

5. Ta in naslednje tri verste bi mogle biti pred 11. versto. Tacih prestavkov je več v teh bukvah.

6. V hebrejskim: „*in ko so spet s podplati svojih nog iz posušene reke stopili*“.

7. nisana, ob kterim se je začelo cerkveno leto. Glej zgor.3, 15.

1. V hebrejskim: „*dokler nismo*“ i. t. d.

je serce upadlo, in ni bilo sape v njih; ker so se bali prihoda Izraelovih otrók.

2. Tisti čas je Gospod rekel Jozuetu: Naredi si kamnénih nožev,[2]) in obreži vdrugič Izraelove otroke.[3])

3. Storil je, kar mu je bil Gospod ukazal, in je obrezal Izraelove otroke na hribu predkož.[4])

4. To pa je vzrok druge obreze: Vse ljudstvo moškiga spola, ki je šlo iz Egipta, vsi možaki so pomerli v pušavi na potu po silno dolzih ovinkih,

5. tí vsi so bili obrezani. Ljudstvo pa, ki je bilo rojeno v pušavi,

6. skozi štirdeset let na potu silno široke pušave, ni bilo obrezano, dokler niso bili tisti pokončani, ki niso poslušali besede Gospodove, in kterim je bil poprej persegel, de jim ne bo pokazal dežele, ki se po nji cedí mleko in med.

7. Njih sinovi so stopili na mesto očetov, in so bili obrezani po Jozuetu; zakaj, ko so bili rojeni, so bili v predkožici, in nihče jih ni obrezoval na potu.

8. Ko so pa bili vsi obrezani, so ostali na ravno tem mestu v stanišu, dokler niso ozdravéli.

9. In Gospod je rekel Jozuetu: Dans sim od vas vzel Egipčanov sramoto.[5]) In imenuje se ta kraj Galgala[6]) do današnjiga dneva.

10. In Izraelovi otroci so ostali v Galgali, in so obhajali fase štirnajsti dan mesca na večer na jerihunških planjavah,

11. in so jedli od perdelkov dežele drugi dan, opresne kruhe, in žgance[7]) ravno tega leta.

12. Mana pa je nehala, ko so jedli od perdelkov dežele, in niso več vživali Izraelovi otroci té jedi, temuč jedli so od perdelkov pričujočiga leta kananske dežele.

13. Ko je pa bil Jozue na polji mesta Jerihe, je vzdignil oči, in je vidil moža sebi nasproti stati in deržati potegnjen meč v svoji roci,[8]) in je k njemu stopil, ter je rekel: Ali si naš, ali naših sovražnikov?

14. In je odgovoril: Nikakor ne, ampak jez sim poglavar vojske Gospodove,[9]) in zdaj pridem[10]) ....

15. Jozue je padel s svojim obličjem na zemljo, in je molil,

---

2. Glej 2. Mojz. 4, 25.
3. Začni spet obrezo, ki se je bila na težavnim potu skozi pušavo opustila (v. 4. 5.).
4. V hebrejskim: *„na hribu Aralot“*, to je, na hribu predkož. Takó se je imenoval posihmal ta hrib zavoljo obreze.
5. to je, sprednjo kožo, po kteri ste bili podobni Egipčanam in vsim neverníkam sploh; po obrezi pa se odpovejte tudi vi vsim njih mislim, djanju in nehanju.
6. to je, odvalitev, odvzema.
7. opraženo ječmenovo zernje, ali tudi kako drugo zernje.
8. je vidil angelja v imenu Božjim (Avg., Hier.).
9. Mihael, poglavar izvoljeniga ljudstva, Dan. 10, 21: 12, 1. Po mislih nekterih razlagavcov je bila perkazen Sina Božjiga, kakor v 2. Mojz. 3.
10. de te zagotovim Božje pomoči, ko boš obljubljeno deželo v posest jemal.

ter je rekel: Kaj govori moj Gospod svojimu hlapcu?

16. In je rekel: Sezuj čevlje s svojih nog; zakaj kraj, kjer stojiš, je svet. In Jozue je storil, kakor mu je bilo zapovedano. 2. Mojz. 3, 5. Djan. ap. 7, 33.

VI. Poglavje.

Ozidje okrog mesta Jerihe se podere; Izraelci pokončajo vse v njem, le samo Rahabi in njeni rodovini zanesejo.

1. Mesto Jeriho pa je bilo zaperto in obterjeno iz strahu pred Izraelovimi otroci, in nihče si ni upal[1]) iz njega ali vanj hoditi.

2. In Gospod je rekel Jozuetu: Glej, dal sim ti Jeriho v roko, in njeniga kralja, in vse junaške možé.

3. Pojdite okrog mesta vsi vojšaki enkrat na dan; takó delajte šest dni.

4. Sedmi dan pa naj vzamejo duhovni sedem trobent,[2]) ki se rabijo v svetim letu,[3]) ter naj hodijo pred skrinjo zaveze; in pojdite okrog mesta sedemkrat, in duhovni naj trobijo s trobentami.

5. In ko se bo trobentni glas dalje in prenehovaje razlegal, in vam donel na ušesa; naj zažene vse ljudstvo prav velik krič, in ozidje mesta se bo iz dna razvalilo, in vsakteri naj gre vanj na mestu, kterimu nasproti stoji.

6. Jozue, Nunov sin, je tedej poklical duhovne, ter jim je rekel: Vzemite skrinjo zaveze; in druzih sedem duhovnov naj vzame sedem trobent svetiga leta, ter naj grejo pred skrinjo Gospodovo.

7. Tudi ljudstvu je rekel: Pojdite, in hodite okrog mesta oboroženi, ter hodite pred skrinjo Gospodovo.

8. In ko je bil Jozue dokončal besede, in ko je sedem duhovnov s sedmerimi trobentami trobilo pred skrinjo zaveze Gospodove,

9. in ko je vsa oborožena vojska spredej šla, je šla druga množica za skrinjo, in vse se je od trobent razlegalo.

10. Zapovedal pa je Jozue ljudstvu, rekoč: Ne vpite, in naj se ne sliši vaš glas, tudi naj ne pride noben pogovor iz vaših ust, dokler ne pride dan, ko vam porečem: „Vpite!“ in tedej kričajte.

11. Šla je tedej skrinja Gospodova okrog mesta enkrat na dan, ter se je v staniše vernila, in je ondi ostala.

12. Ko je tedej Jozue po noči[4]) vstal, so vzeli duhovni skrinjo Gospodovo,

13. in sedem zmed njih sedem trobent, ki se rabijo v svetim letu; in so šli pred skrinjo Gospodovo, ter so gredé trobili; in

1. nihče ni mogel, ni smel.
2. naj vzame sedem duhovnov.
3. Glej 3. Mojz. 25, 9. Nekteri prestavljajo iz hebrejskiga: „*sedem ovnovih rogov*“, to je, „*zvitih trobent*“.
4. zjutrej zgodej, ali za rana.

oboroženo ljudstvo je šlo pred njimi, druga množica pa je šla za skrinjo, in je trobila s trobentami.

14. In tudi drugi dan so šli enkrat okrog mesta, in so se vernili v staniše. Takó so delali šest dni.

15. Sedmi dan pa so zjutrej zgodej vstali, in so šli sedemkrat okrog mesta, kakor je bilo napovedano.

16. In ko so duhovni ob sedmi obhoji s trobentami zatrobili, je rekel Jozue vsimu Izraelu: Vpite; zakaj Gospod vam je dal mesto v oblast.

17. In to mesto bodi prekletstvo, in vse, kar je v njem, bodi Gospodovo;[5]) sama Rahaba, kurba, naj živí z vsimi, ki so z njo v hiši; ker je skrila oglednika, ki smo ji bili poslali. Zgor. 2, 4. Hebr. 11, 31.

18. Vi pa se varujte, de se ničesar ne dotaknete, kar je prepovedaniga, in de ne bote krivi greha, in de ne pride vse Izraelovo šotoriše v zadolženje in v nesrečo.

19. Kar koli je pa zlata in srebra, in bronastih in železnih posod, naj se posveti Gospodu, ter naj se dene v njegov zaklad.[6])

20. Ko je tedej vse ljudstvo vpilo, in ko so trobente bučale, ko je glas in buč na ušesa množice zadonel, se je ozidje zdajci poderlo; in sleherni je šel vanj na mestu, ki mu je bilo nasproti; in so mesto vzeli, Hebr. 11, 30: Mak. 12, 15.

21. in so pomorili vse, kar je bilo v njem, možé in žene, mlade in stare. Tudi vole, in ovce, in osle so z ojstrostjo meča pokončali.

22. Dvema možema pa, ki sta bila za oglednika poslana, je rekel Jozue: Pojdita v hišo žene, kurbe, in jo izpeljita, in vse, kar je njeniga, kakor sta ji s persego obljubila. Zgor. 2, 1. 14.

23. In mladenča sta šla vanjo, in sta izpeljala Rahabo, in njene starše, tudi brate, in vse hišno orodje, in njeno rodovino, ter sta jim ukazala ostati zunej Izraeloviga šotoriša.[7]) Hebr. 11, 31.

24. Mesto pa, in vse, kar je bilo v njem, so požgali; razun zlata in srebra, in bronastih in železnih posod, ki so jih posvetili v zaklad Gospodov. Spod. 8, 2.

25. Rahabo, kurbo, pa, in hišo njeniga očeta, in vse, kar je imela, je Jozue per življenji ohranil, in prebivali so med Izraelam do današnjiga dneva,[8]) ker

5. V hebrejskim: „*Mesto pa, in vse, kar je v njem, bodi zaroteno Gospodu*“, to je, nekoliko tega, nad čimur se je izrekla obljuba „*herem*“, naj se pokonča (v. 21.), nekoliko pa naj se oberne za svetišne potrebe (v. 19.).

6. Ako so Izraelci kako mesto svojih sovražnikov Bogu obljubili, ter so nad njim „*herem*“, prekletje, izrekli, so ga mogli razdjati, in v njem vse, kar je bilo živiga, pomoriti; kar se pa ni dalo pokončati, in je imelo ceno, kakor zlato in srebro, so mógli Gospodu posvetiti, to je, za Božjo službo, za svete posode v svetišu oberniti. Ako je kdo kaj z obljubo „*herem*“ Bogu posvečeniga vzel, in za sé ohranil, in se je to zvedilo, je bil umorjen. Perm. 4. Mojz. 31, 22. 23. 54.

7. ker so bili nečisti, in še niso bili v Izraelovo srenjo sprejeti. 4. Mojz. 31, 19.

8. Rahaba je bila predpodoba keršanske cerkve, ki je bila vcepljena ko divja

je skrila oglednika, ki ji je bil poslal, ogledat Jeriho. Tisti čas je Jozue persegel, rekoč:

26. Preklet bodi mož pred Gospodam, ki postavi in sozida[9]) mesto Jeriho. Na svojiga pervorojeniga naj vloži njegovo dno, in na svojiga nar mlajšiga otroka naj postavi njegove vrata.[10])

27. Gospod je bil tedej z Jozuetâm, in njegovo imé je slovélo po vsi deželi.

VII. Poglavje.

Gospod dopusti zavoljo Ahanove lakomnosti, de prebivavci mesta Haja premagajo Izraelce. Ahanova kazen.

1. Izraelovi otroci pa so prelomili zapoved, in so si nekaj vzeli od prekletstva;[1]) zakaj Ahan, sin Karmija, sina Zabdija, sina Zaretoviga, iz Judoviga rodú, je vzel nekaj od prekletstva; in Gospod se je razserdil nad Izraelovimi otroci.[2]) Spod. 22, 16. 20: 1. Kron. 2, 7.

2. In ko je poslal Jozue móž iz Jerihe proti Haju, ki je zraven Betavna na jutrovi strani mesta Betela, jim je rekel: Pojdite gori in oglejte deželo. In oni so spolnili povelje, in so ogledali Haj.

3. In ko so se vernili, so mu rekli: Naj ne hodi gori vse ljudstvo, ampak dva ali tri tavžent móž naj gré, in mesto pokončá; zakaj bi se zastonj trudilo vse ljudstvo zoper prav malo sovražnikov?

4. Šlo je tedej gori tri tavžent vojšakov, pa so naglo zbežali,

5. možje iz mesta Haja so jih otolkli, in padlo jih je zmed njih šest in trideset móž; in sovražniki so jih podili od vrat do Sabarima,[3]) in so popadali, ko so navzdol bežali; in serce ljudstva se je prestrašilo, in se je topilo kakor voda.

---

mladika v dobro oljko — sprejeta v srenjo Božjiga ljudstva, kakor so bili po Božji milosti ajdje sprejeti v novo izraelstvo — v sveto cerkev. Gl. Rim. 11, 17. 24.

9. prav za prav: kdor mesto z zidovjem obda; zakaj kakor v tergu brez ozidja se je smelo v nji prebivati. Gl. Spod. 18, 21. Sod. 1, 16: 3, 13: 2. Kralj. 10, 5.

10. Kdor se prederzne, mesto Jeriho z zidovjem obdati in ga z vratmi zapreti, naj plača to svojo prederznost z zgubo svojih otrók. Kar je Jozue prerokoval, se je zgodilo. Glej 3. Kralj. 16, 34.

1. namreč od tega, kar je bilo po obljubi „*herem*“ v pokončanje in za svetiše odločeno.

2. zavoljo Ahana, in jih je kaznoval. Bog kaznuje večkrat po svojih neizvedljivih sodbah kako ljudstvo zavoljo grehov posameznih ljudi. Per vsim tem pa je Bog vselej pravičen in dobrotljiv; zakaj ako so oni, ki jih Bog kaznuje, grešniki, tedej terpé po pravici kazen zavoljo svojih grehov; ako so pa pravični, tedaj so jim časne kazni, če jih voljno iz roke Božje sprejemajo in poterpežljivo prenašajo, lep perpomoček, si zaslužiti v nebesih večno plačilo.

3. to je, razkropljenje. Nekteri prestavljajo: „*so jih podili od vrat, de so se razkropili*“.

6. Jozue pa je pretergal svoje oblačila, in je padel na svoj obraz na tla pred skrinjo Gospodovo do večera, on in vsi starašini Izraelovi, in so potresli prahú na svoje glave,

7. in Jozue je rekel: Oh, Gospod Bog! zakaj si hotel perpeljati to ljudstvo čez reko Jordan, de bi nas dal Amorejcam v roke, in nas pokončal? O, de bi bili, kakor smo začeli,[4]) unkraj Jordana ostali!

8. Moj Gospod Bog! kaj porečem, ko vidim Izraela bežati pred njegovimi sovražniki?

9. Slišali bodo Kananejci, in vsi prebivavci dežele, in združili se bodo, in nas obdali, in zbrisali naše imé znad zemlje; in kaj boš storil za svojo veliko imé?

10. In Gospod je rekel Jozuetu: Vstani, zakaj ležiš s svojim obličjem na tleh?

11. Izrael je grešil, in prelomil mojo zavezo; zakaj vzeli so od prekletstva, in so ukradli in lagali,[5]) in skrili med svoje posode.

12. Izrael ne bo mogel stati pred svojimi sovražniki, temuč bežal bo pred njimi, ker se je ognusil s prekletstvam; ne bom več z vami, dokler ne pokončate njega, ki je té hudobije kriv.[6])

13. Vstani, posveti ljudstvo, ter jim reci: Posvečujte se do jutriga; zakaj to pravi Gospod, Izraelov Bog: Izrael, med teboj je prekletstvo; ne boš mogel stati pred svojimi sovražniki, dokler ne bo zmed tebe potrebljen, kdor se je ognusil s to hudobijo.[7])

3. Mojz. 20, 7 : 4. Mojz. 11, 18. Zgor. 3, 5 : 1. Kralj. 16, 5.

14. Perstopite tedej lesem jutri po svojih rodovih; in rod, ki ga bo vadljej zadel, naj perstopi po svojih rodovinah, in rodovina po svojih družinah, in družina po posameznih možeh.[8])

15. In kdor koli bo v ti hudobii zadet najden, bodi sežgan z ognjem z vsim svojim premoženjem; zakaj prelomil je zavezo Gospodovo, in je storil hudobijo v Izraelu.

16. Jozue je tedej zjutrej vstal, in je poklical Izraela po njegovih rodovih, in zadet je bil Judov rod;[9])

17. ko je bil ta po svojih rodovinah perpeljan, je bila zadeta rodovina Zaretova; in ko je bila tudi ta perpeljana po družinah, je bila zadeta (*družina*) Zabdijeva;

18. in ko je razdelil njegovo družino v posamezne može, je našel Ahana, sinú Karmija, sinú Zabdija, sinú Zaretoviga iz Judoviga rodú.

---

4. ter smo uni kraj Jordana v last vzeli. V hebrejskim: „*O, de bi bili rajši unkraj Jordana ostali!*“

5. „*lagali*“, to je, tajili.

6. dokler ne spravite izmed sebe v pokončanje odločene rečí, in njega, ki jo je vzel.

7. Glej 12. versto in 6. razl.

8. Nar poprej naj vadljajo med seboj rodovi, potem pa rodovine tistiga rodú, ki ga bo vadljej zadel, potlej pa družine tiste rodovine, ki jo bo vadljej pokazal, in poslednjič možje zadete družine.

9. zadet je bil po vadljanji Judov rod.

19. In Jozue je rekel Ahanu: Moj sin! daj čast Gospodu,[10]) Izraelovimu Bogu, in spoznaj in povej mi, kaj si storil, ter nič ne zakrivaj.

20. In Ahan je odgovoril Jozuetu, ter mu je rekel: Resnično, grešil sim zoper Gospoda, Izraeloviga Boga, ter sim takó in takó storil.

21. Vidil sim namreč med ropam prav lep rudeč plajš,[11]) in dve sto seklov srebra, in zlato šibo, petdeset seklov težko,[12]) in poželel sim, ter sim vzel in skril v zemljo proti sredi svojiga šotora, tudi srebro sim s skopano perstjo pokril.[13])

22. Jozue je tedej poslal služabnikov, ki so tekli k njegovimu šotoru, in so našli vse skrito v ravno tistim kraji s srebram vred.

23. In vzeli so to iz šotora, in so pernesli Jozuetu in vsim Izraelovim otrokam, ter so usuli pred Gospoda.[14])

24. Jozue je tedej vzel Ahana, sinú Zaretoviga, in srebro in plajš, in zlato šibo, tudi njegove sinove in hčere, njegove vole, in osle, in ovce, tudi njegov šotor, in vse orodje, in so jih peljali on in vsi Izraelovi otroci[15]) v dolino Akor;

25. in ondi je Jozue rekel: Ker si nas prestrašil, naj tudi tebe Gospod prestraši ta dan;[16]) in ves Izrael ga je kamnjal, in vse, kar je bilo njegoviga, se je sežgalo z ognjem.

26. In so velik kup kamnja nanj nanosili, ki je ostal do današnjiga dné. In serd Gospodov se je obernil od njih. In imé tistiga kraja se imenuje dolina Akor[17]) do današnjiga dné. 2. Kralj. 18, 17.

VIII. Poglavje.

Jozue se polasti mesta Haja, in ukaže pomoriti vse njegove prebivavce. Izraelci napravijo altar, in darujejo Bogu zahvalno daritev. Blagoslov in prekletje na Hebalu in Garizimu. Jozue ponoví vso Mojzesovo postavo.

1. Gospod pa je rekel Jozuetu: Ne boj in ne tresi se; vzemi seboj vso trumo vojšakov, in vzdigni se, ter pojdi gori v mesto

10. Očitno spoznaj, de je vsigavedni Bog po vadljeji prav razsodil.
11. V hebrejskim: *„babilonsk plajš“*, prav po besedi: *„plajš iz Sinaara“*, Sinaar je pravo imé dežele, ki se je poznejše imenovala babilonska. Perm. 1. Mojz. 10, 10.
12. Tisti čas je bilo malo ali pa celo nič kovaniga denarja, temuč so imeli srebro in zlato le v šibah, ter so ga tehtali, ko so z njim kaj plačevali.
13. V hebrejskim: *„in srebro sim podenj* (pod plajš) *položil“*.
14. pred skrinjo zaveze.
15. kolikor jih je bilo z njim.
16. V hebrejskim: *„Koliko nesrečo si nad nas perpravil! Dans bo Gospod tudi nad te nesrečo perpravil“*.
17. dolina britkosti ali nesreče.

Haj; glej, dal sim ti v roko njegoviga kralja, in ljudstvo, in mesto, in deželo.

2. In stori mestu Haju, kakor si storil Jerihi in njenimu kralju; rop pa in vso živino sebi naropajte; in postavi zalezbo mestu za njim.[1] Zgor. 6, 24.

3. In Jozue se je vzdignil, in vsa truma vojakov z njim, de bi šli gori v Haj: in je odbral trideset tavžent junaških móž, in jih je po noči tje poslal,

4. ter jim je ukazal, rekoč: Postavite zalezbo za mestam, ne ločite se predeleč, in vsi bodite perpravljeni.

5. Jez pa, in vsa množica, ki je z menoj, pojdemo od druge strani proti mestu. In ko planejo na nas, bomo, kakor smo poprej storili, bežali, ter jim herbet obernili, Spred. 7, 4.

6. dokler se, nas podé, nekoliko od mesta ne odtegnejo; ker si bodo mislili, de bežimo, kakor poprej.

7. Ko bomo tedej bežali, uni pa za nami derli, planite iz zalezbe, ter razdenite mesto;[2] ker Gospod, vaš Bog, vam ga bo dal v roke.

8. In ko ga bote vzeli, ga zažgite, in vse takó storite, kakor sim ukazal.

9. In jih je spustil, in podali so se na mesto zalezbe, in so se vstavili med Betelam in Hajem na večerni strani mesta Haja; Jozue pa je ostal to noč med ljudstvam,

10. in ko je zjutrej zgodej vstal, je preštel tovarše, ter je šel gori s starašini pred vojsko, obdan s pomočjo vojšakov.

11. In ko so bili prišli gori, in so se mestu perbližali, so se vstavili na polnočni strani mesta, med njim in med njimi je bila dolina v sredi.

12. Odbral pa je pet tavžent móž, in jih je postavil v zalezbo[3] med Betel in Haj, na večerni strani ravno tega mesta;

13. vsa druga vojska pa je stala v boj perpravljena proti severju, takó de so poslednji té množice segali do večerne strani mesta. Jozue je bil tedej šel tisto noč, in se je vstavil v sredi doline.

14. Ko je to vidil hajski kralj, je zjutrej hitel, ter je izšel z vso vojsko mesta, in se je postavil v boj proti pušavi,[4] ker ni vedil, de je za herbtam zalezba skrita.

15. Jozue pa, in ves Izrael so se umaknili s kraja, ter so se boječe delali, in so bežali po potu pušave.

16. Uni pa so skupej kričali, in so se med seboj opominjali,[5] in so za njimi derli. In ko so bili od mesta odšli,

17. in ko ni bil celo nihče ostal v mestu Haji in Betelu,[6] de bi ne bil podil Izraela (ko so jo iz

1. za mestam proti solnčnimu zahodu.
2. V hebrejskim: „*in se mesta polastite*“.
3. v drugo zalezbo; berž ko ne, je bila ta zalezba v sredi med pervo in véliko vojsko, de je bila vsa vojska med seboj v zvezi.
4. Drugi prestavljajo: „*proti planjavi*“ doline, kjer je bil Jozue.
5. V hebrejskim: „*ki so še v mestu bili*“.
6. Ko so vojaki tega bližnjiga mesta vidili, de so Izraelci bežali, so jo za

mest uderli, so ji odperte pustili);

18. je rekel Gospod Jozuetu: Vzdigni škit,[7]) ki je v tvoji roci, proti mestu Haju; zakaj tebi ga bom dal.

19. In ko je bil vzdignil škit proti mestu, so iz zalezbe, ki je bila skrita, naglo planili, in v mesto tekli, se ga polastili in zažgali.

20. Ko so se pa možje mesta, ki so derli za Jozuetam, ozerli, in vidili, de se valí dim iz mesta do neba, niso môgli dalje ne sem ne tje bežati; sosebno ker so se oni, ki so se bežeče delali, in se v pušavo obernili, svojim preganjavcam prav junaško v bran postavili.

21. In ko je vidil Jozue in ves Izrael, de je bilo mesto vzeto, in de se dim valí iz mesta, se je obernil, ter je pobil može iz Haja.

23. Pa tudi uni, ki so bili mesto vzeli in zažgali, so prišli iz mesta proti svojim, so jeli pobijati sovražnike, ki so bili v sredi. Ko so tedej bili sovražniki od obeh strani pobiti, takó de ni bil nihče zmed tolike množice otet;

23. so vjeli tudi kralja mesta Haja živiga, in so ga perpeljali k Jozuetu.

24. Ko so bili tedej vsi pobiti, ki so derli za Izraelam, ki se je bil obernil v pušavo, in ko so bili popadali pod mečem na ravno tistim kraji, so se vernili Izraelovi otroci, in so udarili mesto.[8])

25. Bilo jih je pa, ki so padli tisti dan, móž in žen, dvanajst tavžent ljudi, vsi iz mesta Haja.

26. Jozue pa ni sključil roke, ki jo je bil kviško vzdignil, in je deržal škit, dokler niso bili pobiti vsi prebivavci Haja.

27. Živino pa in rop mesta so si razdelili Izraelovi otroci, kakor je bil Gospod ukazal Jozuetu.

28. In on je mesto sežgal, in ga je naredil v večno grobljo;

29. tudi njegoviga kralja je dal obesiti na kol[9]) do večera in solnčniga zahoda. In Jozue je ukazal, in sneli so s križa njegovo truplo,[10]) ter so ga vergli pred mestne vrata, in nanosili so nanj velik kup kamnja, ki je še tù do današnjiga dneva.

30. Po tem[11]) je postavil Jozue altar Gospodu, Izraelovimu Bogu, na gori Hebalu;

31. kakor je bil ukazal Mojzes, Gospodov služabnik, Izraelovim otrokam, in kakor je zapisano v bukvah Mojzesove postave: Altar namreč iz neobdelanih kamnov, ki se jih ni dotaknilo železo; in je daroval na njem žgavnih darov Gospodu, ter je zaklal mirnih darov. 2. Mojz. 20, 25: 5. Mojz. 27, 5.

32. In je zapisal na kamne drugo postavo Mojzesa,[12]) ki jo

njimi udarili; berž ko ne, kakor si že bodi ostrašeni, so se spet vernili v mesto, ker se v 25. versti nič ne omeni, de bi bil kdo zmed njih ubit.

7. Drugi prestavljajo: „*Vzdigni sulico*“.

8. so pobili v mestu vse, tudi žene (v. 25.).

9. V greški prestavi: „*na križemkol*“. V hebrejstim: „*na drevo*“.

10. Glej 5. Mojz. 21, 23. Spodej 10, 26. 27.

11. Po tem, ko so bili po ti zmagi do gore Hebala in Garizima prišli.

12. Po misli nekterih razlagavcov je zapisal Jozue na kamne pete Mojzesove

je bil zložil ta pred Izraelovimi otroci.

33. Vse ljudstvo pa, in starašini, in predstojniki,[13]) in sodniki so stali na obeh straneh skrinje pred obličjem duhovnov, ki so nosili skrinjo Gospodove zaveze, ptujci in domači; polovica njih ob[14]) gori Garizimu, polovica pa ob gori Hebalu, kakor je bil zapovedal Mojzes, služabnik Gospodov. In nar poprej je blagoslovil Izraelovo ljudstvo.[15])

34. Po tem je bral[16]) vse besede blagoslova in prekletstva, in vse, kar je bilo pisano v bukvah postave.

35. Nič tega, kar je bil Mojzes zapovedal, ni opustil v misel vzeti, temuč vse je ponovil pred vso Izraelovo množico, pred ženami, in otroci, in ptujci, ki so med njimi prebivali.[17])

IX. Poglavje.

Jozue naredí zavezo z Gabaonci.

1. Ko so to slišali vsi kralji takraj Jordana, ki so stanovali po gorah in planjavah, po primorji in na bregu velikiga morja, tudi uni, ki so prebivali ob Libanonu, Hetejci namreč in Amorejci, Kananejci, Ferezejci, in Hevejci, in Jebusejci,

2. so se zbrali ob enim, de bi se vojskovali zoper Jozueta in Izraela enovoljno in enoglasno.

3. Ti pa, ki so v Gabaonu prebivali, ko so vse slišali, kar je storil Jozue Jerihi in Haju,

4. so si zmislili zvijačo, in so vzeli seboj jedila, ter so naložili svojim oslam starih žakljev,[1]) in sterganih in zašitih vinskih mehov,

5. in so obuli prav stare čevlje, ki so bili v znamnje starosti s kerpami zašiti, in so oblekli staro obleko; tudi kruh, ki so ga za brešnjo seboj nosili, je bil terd in v kosce razdrobljen.[2])

6. In so šli k Jozuetu, ki je bil takrat v šotorišu v Galgali,[3]) in so rekli njemu in vsimu Izraelu: Iz daljne dežele pridemo, ter želimo z vami mir narediti. In možje Izraelovi so jim odgovorili in rekli:[4])

---

bukve, po misli druzih le samo blagoslov in prekletje, ki je v 27. pogl., spet po misli druzih, deset Božjih zapoved. Perm. 5. Mojz. 17, 18: 27, 3. Spod. v. 34.

13. uredniki, oskerbniki deržavnih rečí.

14. zraven gore in na gori, na brežíni. Gl. 5. Mojz. 27, 12.

15. V hebrejskim: *„kakor je bil zapovedal Mojzes, služabnik Gospodov, naj poprej blagosloviti Izraelovo ljudstvo“*.

16. je duhovnam ukazal brati.

17. Ki so sprejeli Mojzesovo postavo.

1. starih bisag, v kterih je bil živež.

2. Drugi prestavljajo: *„je bil terd in plesniv“*.

3. kjer je bilo več let véliko staniše Izraelovih otrók.

4. V hebrejskim: *„In Izraelci so odgovorili Hevejcam“*, to je, Gabaoncam;

7. Morebiti prebivate v deželi, ki nam gre po vadljeji,[5]) in tedej bi ne mógli z vami delati zaveze.

8. Oni pa so rekli Jozuetu: Tvoji služabniki smo. Jozue pa jim je rekel: Kdo ste vi, in odkod pridete?

9. Odgovorili so: Iz prav daljne dežele pridejo tvoji služabniki v imenu Gospoda, tvojiga Boga;[6]) slišali smo namreč slovez njegove močí, vse, kar je storil v Egiptu,

10. in dvema kraljema Amorejcov, ki sta bila unkraj Jordana, Sehonu, hesebonskimu kralju, in Ogu, kralju basanskimu, ki je bil v Astarotu. 4. Mojz. 21, 24. i. d.

11. in rekli so nam starašini in vsi prebivavci naše zemlje: Vzemite v roke brešnja zavoljo silno dolziga pota, in jim pojdite naproti, ter jim recite: Vaši služabniki smo, zavezo z nami naredite.

12. Glej kruh, ko smo šli iz svojih hiš, de bi prišli k vam, smo ga gorkiga vzeli; zdaj pa se je posušil, in se od prevelike starosti razdrobil.[7])

13. Vinske mehove smo nove napolnili, zdaj so stergani in razparani; oblačila in čevlji, ki smo jih obuli, in ki jih na nogah imamo, so zavoljo dolziga in daljniga popotvanja postarani in skorej ukončani.

14. Tedej so vzeli od njih brešnja,[8]) Gospodovih ust pa niso vprašali.[9])

15. In Jozue je z njimi mir naredil, in po storjeni zavezi jim je obljubil, de ne bodo pomorjeni; tudi poglavarji množice so jim persegli. 2. Kralj. 21, 2.

16. Tri dni po storjeni zavezi pa so slišali, de blizo prebivajo, in de bodo med njimi.

17. In Izraelovi otroci so vzdignili šotore, in so prišli tretji dan v njih mesta, in njih imena so lete: Gabaon, in Kafira, in Berot, in Karjatjarim.

18. In jih niso pobili, ker so jim bili poglavarji množice persegli v imenu Gospoda, Izraeloviga Boga; torej je godernjala vsa množica zoper poglavarje,

19. kteri so jim odgovorili: Persegli smo jim v imenu Gospoda, Izraeloviga Boga, in zatorej se jih ne smemo dotakniti;

20. pa to jim bomo storili: Ostanejo naj sicer per življenji, de se ne vname jeza Gospodova nad nami, ako bi persego prelomili;

21. pa takó naj živé, de za potrebo vse množice derva se-

Gabaon je bilo véliko mesto Hevejcov, torej se jim lahko tudi Gabaonci pravi (Spod. 11, 19.).

5. ki nam jo je Bog odkazal.

6. V hebrejskim: „*zavoljo Gospoda, tvojiga Boga*“, de bi bili namreč sprejeti med njegove častivce.

7. V hebrejskim: „*zdaj pa je suh in plesniv*“.

8. v znamnje zveze z njimi. Perm. 1. Mojz. 31, 54.

9. po vélikim duhovnu (4. Mojz. 27, 21.). Gospod bi jim bil dovolil zvezo z njimi, ker so zamogli tudi Kananejci milost najti, ako so se, preden se je začela vojska, z lepo podvergli, in ako so obljubili sprejeti izraelsko vero. Perm. spod. 11, 19.

kajo in vodo nosijo. Ko so bili to izgovorili,

22. je poklical Jozue Gabaonce, ter jim je rekel: Zakaj ste nas hotli z zvijačo prekaniti, ko ste rekli: Prav deleč prebivamo od vas, ko ste vender v sredi nas?

23. Torej bodite pod preklet-stvam, ter naj ne jenja vaš rod derv sekati in vode nositi v hišo mojiga Boga.[10])

24. In oni so odgovorili: Nam, tvojim služabnikam, je bilo povedano, de je bil obljubil Gospod, tvoj Bog, Mojzesu, svojimu služabniku, vam dati vso deželo, in pokončati vse njene prebivavce. Torej smo se silno bali, in smo skerbeli za svoje življenje, iz strahú pred vami, in smo ta svet sklenili.

25. Zdaj pa smo v tvoji roki; kar se ti dobro in prav zdí, nam stori.

26. Jozue je tedej storil, kakor je govoril, in jih je otel iz roke Izraelovih otrók, de niso bili pomorjeni.

27. In je tisti dan ukazal, de naj bodo v službi vsiga ljudstva in altarja Gospodoviga, ter naj sekajo derva in nosijo vodo na mesto, ki si ga bo Gospod izvolil, do današnjiga dneva.

X. Poglavje.

Pet amorejskih kraljev obleže mesto Gabaon. Jozue hití mestu na pomoč, in pobije njih vojsko. V begu pobije toča veliko sovražnikov. Jozue ukaže stati solncu in luni. Peteri kralji so bili v neki jami vjeti in obešeni. Jozue dobí v svojo oblast še druge mesta.

1. Ko je to slišal Adonisedek, jeruzalemski kralj, de je namreč Jozue vzel Haj, in de ga je pokončal (zakaj kakor je bil storil Jerihi in njenimu kralju, takó je tudi storil Haju in njegovimu kralju), in de so bili Gabaonci perbežali k Izraelu, in so z njimi zavezo storili,

2. se je silno bal; zakaj Gabaon je bilo veliko mesto, in eno zmed kraljevih mest, in veči ko mesto Haj, in vsi njegovi vojaki so bili silno močni.

3. Torej je poslal Adonisedek, jeruzalemski kralj, k Ohamu, hebronskimu kralju, in k Faramu, jerimoškimu kralju, in k Jafiju, lakiškimu kralju, in k Dabirju, kralju eglonskimu, rekoč:

4. Pridite gori k meni, in mi pomagajte, de vzamemo Gabaon, ker je zbežal k Jozuetu in Izraelovim otrokam.

5. Zbralo se je tedej pet kraljev amorejskih, in so šli gori: kralj jeruzalemski, kralj hebronski, kralj jerimoški, kralj lakiški, kralj eglonski, s svojimi vojskami vred, in so se ušotorili okrog mesta Gabaona, ter so se z njim bojevali.

10. vi bodite za vselej obsojeni opravljati to službo sužnjev. Gabaonci so mógli opravljati to tlako v kazen svoje laží; ta tlaka ni bila lahka, ker je v tistih krajih malo vode in derv.

6. Prebivavci pa obsedeniga mesta Gabaona so poslali k Jozuetu, ki se je takrat mudil v šotorišu per Galgali, in so mu rekli: Ne odteguj svojih rok pomagati svojim hlapcam; hitro pridi gori, in nas reši, in pomagaj nam; zakaj zbrali so se zoper nas vsi kralji Amorejcov, ki prebivajo po gorovji.

7. In Jozue je šel gori iz Galgale, in z njim vse kardelo vojakov, prav junaški možje.

8. In Gospod je rekel Jozuetu: Ne boj se jih; zakaj dal sim ti jih v roke; nobeden zmed njih se ti ne bo mogel ustavljati.

9. Jozue je tedej naglo nanje planil, ko je vso noč iz Galgale gori hodil.

10. In Gospod jih je udaril z zmotnjavo vpričo Izraela, in jih je pobijal v velikim boji per Gabaonu, in jih je podil po potu gori proti Bethoronu, in jih je pobijal do Azeke in Makede.

11. In ko so bežali pred Izraelovimi otroci, in so bili na stermini Bethorona, je poslal Gospod[1]) velikih kamnov z neba nad nje do Azeke, in pomerlo jih je veliko več od kamnéne toče, kakor so jih pobili Izraelovi otroci z mečem.

12. Takrat je govoril Jozue Gospodu,[2]) tisti dan, ko je izdal Amorejce vpričo Izraelovih otrók, in je pred njimi rekel: Solnce, ne sukaj se od Gabaona, in luna ne od doline ajalonske![3])

13. In solnce in luna sta obstala, dokler se ni ljudstvo zmaševalo nad svojimi sovražniki.[4]) Ali ni to zapisano v bukvah pravičnih?[5]) Obstalo je tedej solnce v sredi na nebu,[6]) in ni hitelo k zahodu en dan.[7])

14. Ni bilo takó dolziga dneva ne poprej, ne potlej,[8]) ko je Gospod slušal besedo človekovo,[9]) in ko se je vojskoval za Izraela.

15. In Jozue se je vernil z vsim Izraelam v šotoriše v Galgali;[10])

---

1. po Jozuetovi molitvi (Sir. 46, 6. Iz. 28, 21.).
2. v molitvi ponižno prosil (v. 14.).
3. Ko je bil Jozue dokončal svojo ponižno in zaupljivo molitev, je ukazal po Božji oblasti in moči solncu in zvezdam stati en dan, to je, dvanajst ur, de bi Izraelci môgli Amorejce popolnama pokončati. Perm. 4. Kralj. 20, 11. — Tukaj se opomni, de govorí Jozue, kakor po navadi mi govorimo, le od navidezniga sukanja in premikanja solnca in zvezd. — Dolina ajalonska je bila med mestama Gabaonam in Ajalonam, in ondi so se vojskovali.
4. Vsigamogočni Bog je naredil čudež na nebu v poveličanje svojiga imena nad svojimi sovražniki. Ko se je Jezus Kristus, pravi Jozue, vojskoval na križu s peklenskimi močmi, z greham in s smertjo, se je tudi zgodil čudež na nebu, ter je solnce otemnelo, vsimu svetu v razgled (Teodor.).
5. Nekteri prestavljajo: „*v bukvah junakov*“. V teh bukvah so bile blezo nabrane pesmi imenitnih pergodeb. Gl. 2. Kralj. 1, 18. Ako je Jozue to pergodbo pisal ob koncu svojiga življenja, je lahko vzel té besede iz že poprej spisanih bukev, in je lahko bravce na nje zavernil.
6. sploh na nebu, blezo ondi, kjer se je k zahodu nagnilo.
7. en cel dan, štiri in dvajset ur. Gl. Sir. 46, 5.
8. ker je bil dolg šest in trideset ur.
9. Glej Ps. 144, 19. Perm. 2. Kralj. 20, 11. Iz. 38, 8. Sir. 46, 4. Habak. 3, 11.
10. se je hotel verniti; pa mu je bilo povedano i. t. d.; glej 17. versto.

16. zakaj peteri kralji so bili zbežali, in so se skrili v votlini mesta Makede.

17. In Jozuetu je bilo povedano, de so najdeni peteri kralji skriti v votlini mesta Makede.

18. In ukazal je svojim tovaršem, in je rekel: Navalite velikih kamnov k vhodu votline, in postavite zraven njé skerbnih móž, de naj varujejo zaperte.

19. Vi pa se nikar ne mudite, ampak podite sovražnike, ter pobijajte poslednje v begu,[11]) in ne pustite jim priti v terdnjave svojih mest,[12]) ker vam jih je dal Gospod Bog v roke.

20. Ko so bili tedej sovražniki pobiti v veliki morii, in skorej do čistiga pokončani, so tisti, ki so môgli Izraelu uteči, bežali v terdne mesta.

21. In vsa vojska se je vernila k Jozuetu v Makedo, kjer je takrat bilo šotoriše, zdravi in vsi po številu; in nihče si ni upal čehniti zoper Izraelove otroke.

22. In Jozue je ukazal, rekoč: Odprite vhod votline, in perpeljite k meni petere kralje, ki so v nji skriti.

23. In služabniki so storili, kakor jim je bilo ukazano, in so k njemu perpeljali petere kralje iz votline, kralja jeruzalemskiga, kralja hebronskiga, kralja jerimoškiga, kralja lakiškiga, kralja eglonskiga.

24. In ko so bili perpeljani k njemu, je poklical vse može Izraelove, in je rekel poglavarjem vojske, ki so per njem bili: Pojdite in stopite z nogami tem kraljem na vrat.[13]) In ko so prišli, in z nogami stopili ležečim na vratove,

25. jim je spet rekel: Ne bojte se, in ne plašite se, bodite serčni in močni; zakaj takó bo storil Gospod vsim vašim sovražnikam, zoper ktere se vojskujete.

26. In Jozue jih je udaril, in pomoril, in jih obesil na pet stebrov, in so viséli do večera.

27. In ko je bilo solnce zašlo, je ukazal svojim tovaršem, jih z vislic sneti. In oni so jih sneli in vergli v votlino, v kteri so bili skriti, in so navalili k njenimu vhodu velikih kamnov, ki so še ondi do današnjiga dneva. 5. Mojz. 21, 23.

28. In ravno tisti dan je Jozue vzel tudi mesto Makedo, in ga je udaril z ojstrostjo meča, in je pomoril njegoviga kralja, in vse njegove prebivavce, in ni pustil v njem ostanka. In je storil makejskimu kralju, kakor je storil kralju v Jerihi.

29. Od Makede pa je šel z vsim Izraelam v Lebno, in se je vojskoval zoper njo.

30. In Gospod jo je dal z njenim kraljem vred Izraelu v roke; in udarili so mesto in vse njegove prebivavce z ojstrostjo meča; celo nič niso pustili v njem ostanka. In storili so lebenskimu kralju, kakor so bili storili kralju v Jerihi. Spred. 6, 2.

---

11. vedno jih od zad napadajte, in jim na pete bite. Gl. 5. Mojz. 25,18.

12. pot jim prestrizite, de se ne bojo môgli verniti v svoje terdne mesta.

13. Zavoljo tega ravnanja se ne smejo Izraelci dolžiti napuha in terdobe; zakaj delali so takó po vojaških pravicah svojiga časa. Glej 5. Mojz. 33, 29. Kananejci so še terše ravnali. Sod. 1, 7.

31. Iz Lebne je šel z vsim Izraelam v Lakis; in ko je bila vojska okrog in okrog razstavljena, se je z njim bojeval.

32. In Gospod je dal Lakis Izraelu v roke, ter ga je vzel drugi dan, in ga je udaril z ojstrostjo meča, in sleherno dušo, ki je v njem bila, kakor je bil storil v Lebni.

33. Tisti čas se je vzdignil Horam, kralj gazerski, de bi pomagal Lakisu; in Jozue ga je pobil z vsim njegovim ljudstvam do čistiga.

34. In iz Lakisa je šel v Eglon, in ga je okrog in okrog obsedel,

35. in ga je vzel ravno tisti dan; in je pobil z ojstrostjo meča sleherno dušo, ki je bila v njem, prav takó, kakor je bil storil Lakisu.

36. Šel je tudi z vsim Izraelam iz Eglona v Hebron, in se je vojskoval zoper njega;

37. ga je vzel, in je pobil z ojstrostjo meča tudi njegoviga[14]) kralja, in vse mesta tiste dežele, in vse duše, ki so v nji prebivale; nič ni pustil v nji ostanka; kakor je bil storil Eglonu, takó je tudi storil Hebronu, ker je vse, kar je bilo v njem, z mečem pokončal.

38. In od ondod se je vernil v Dabir,

39. ga je vzel in razvalil; tudi je udaril njegoviga kralja in vse mesta okrog in okrog z ojstrostjo meča; nič ni pustil v njem ostanka; kakor je bil storil Hebronu, in Lebni, in njunima kraljema, takó je storil Dabiru in njegovimu kralju.

40. Jozue je tedej dobil v oblast vso gorjansko deželo, in poldnevno deželo, in planjavo, in Asedot,[15]) z njih kralji vred; ni pustil v nji ostanka, temuč vse je pomoril, kar je zamoglo dihati, kakor mu je bil zapovedal Gospod, Izraelov Bog,

41. od Kadesbarn do Gaze. Vso gosensko deželo do Gabaona,

42. vse kralje in njih dežele je dobil v oblast v enim napadu,[16]) in jih je razdjal; zakaj Gospod, Izraelov Bog, se je zanj vojskoval.

43. In vernil se je z vsim Izraelam na mesto staniša v Galgalo.

XI. Poglavje.

Jozue premaga še druge kralje, in si podverže vso kanansko deželo.

1. Ko je to slišal Jabin, asorski kralj, je poslal k Jobabu, madonskimu kralju, in k semeronskimu kralju, in k aksafskimu kralju;

2. tudi k kraljem proti se-

14. noviga kralja; zakaj poprešnji kralj, glej zgor. v. 23—26.

15. „*Asedot*“ so kraji ob gorah, navzdoli, ali bregovi; to je, Jozue je premagal vso kanansko deželo proti jugu.

16. to je, na enkrat, v eni sami vojski.

verju, ki so prebivali po gorovji [1]) in po planjavi na poldnevni strani od Kenerota, [2]) in tudi po ravnini in po dorskih krajih ob morji;

3. tudi k Kananejcam v izhodu in zahodu, in k Amorejcam, in Hetejcam, in Ferezejcam, in Jebusejcam po gorah; tudi k Hevejcam, ki so prebivali ob Hermonu [3]) v deželi Masfi.

4. In vsi so šli ven s svojimi trumami, silno veliko ljudstva ko peska, ki je na bregu morja, tudi neizmerno veliko kónj in vozov.

5. In vsi ti kralji so se zbrali per meromski vodi, [4]) de bi se vojskovali zoper Izraela.

6. In Gospod je rekel Jozuetu: [5]) Ne boj se jih; zakaj jutri obsorej jih bom dal vse v ranjenje pred obličjem Izraelovim; njih konje ohromi, [6]) in njih vozove sežgi z ognjem.

7. In naglo je prišel Jozue in vsa vojska z njim nad nje per meromski vodi, in so planili na njé,

8. in Gospod jih je dal Izraelu v roke; in so jih pobijali in podili do véliciga Sidona, [7]) in do vodá Maserefot, [8]) in do planjave Masfe, ki je na njeni jutrovi strani. Vse je takó pobil, de jih ni celo nič ostalo; [9])

9. in je storil, kakor mu je bil Gospod zapovedal: ohromil je njih konje, in vozove je sežgal z ognjem.

10. In hitro se je vernil, in je vzel Asor, in je pobil njegoviga kralja z mečem; zakaj Asor je bil nekdaj glava vsih teh kraljestev.

11. In je pobil vse duše, ki so ondi bivale; celo nič jih ni v njem pustil, temuč vse je do čistiga pokončal, in tudi mesto je sežgal z ognjem.

12. In polastil se je okrog in okrog vsih mest in njih kraljev, jih je pobil in razdjal, kakor mu je bil ukazal Mojzes, Gospodov služabnik; 5. Mojz. 7, 12.

13. razun mest, ki so stale po hribih in goricah, [10]) vse druge je Izrael sežgal. Le samo Asor, nar terdnejši mesto, je sežgal z ognjem.

14. In ves rop teh mest in živino so si razdelili Izraelovi otroci, vse ljudi pa so pomorili.

15. Kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu, svojimu slu-

---

1. po Libanonu.
2. genezareškiga jezera.
3. izhodnjiga Libanona.
4. per meromskim jezeru, proti severju od genezareškiga jezera.
5. ko se je bil Jozue nekoliko dni od juga na pot podal zoper svoje sovražnike.
6. poreži jim kite na zadnjih nogah, de ne bojo več za rabo, in de jim kri steče, in lahko brez velicih bolečin poginejo. Zakaj takó? Glej Ps. 19, 8: 32, 17.
7. do véliciga feniškiga mesta Sidona.
8. V hebrejskim: „*do Misrefot-Maim*“, to je, do toplíc.
9. v deželi. Kdor je hotel bežati, se je lahko otél.
10. Té terdne mesta po višavah so bile Izraelcam močna bramba zoper sovražne napade Kananejcov.

žabniku, takó je Mojzes zapovedal Jozuetu, in ta je vse dopolnil; zmed vsih zapoved ni opustil tudi ne ene besede, ki jo je bil Gospod ukazal Mojzesu. 2. Mojz. 34, 11 : 5. Mojz. 7, 1. 2.

16. Jozue je tedej vzel v oblast vso gorjansko in južno deželo, in gosensko deželo, in planjavo, in večerno stran, in Izraelovo gorovje[11]) z njegovim poljem,

17. in del gore, ki se prostéra od Seira do Baalgada po libanonski dolini pod hermonsko goro;[12]) vse njih kralje je vjel, jih pobil in pomoril.

18. Dolgo časa[13]) se je Jozue vojskoval zoper té kralje.

19. Ni ga bilo mesta, de bi se bilo podverglo Izraelovim otrokam,[14]) razun Hevejcov, ki so prebivali v Gabaonu; zakaj vse je dobil z vojskovanjem.

20. Zakaj Gospodov sklep je bil,[15]) de so njih serca oterpnile, in de so se zoper Izraela vojskovali in popadali, ter niso bili vredni nobeniga usmiljenja, in de so poginili, kakor je bil Gospod zapovedal Mojzesu.

21. Tisti čas je Jozue prišel, in pomoril Enakove[16]) na gorovji v Hebronu, in v Debiru, in v Anabu, in po vsim gorovji Judovim in Izraelovim, in je razdjal njih mesta.

22. Nobeniga zmed Enakoviga rodú ni pustil v deželi Izraelovih otrók; razun mest Gaze, in Geta in Azota, v njih samih so bili ostali.

23. Vzel je tedej Jozue v oblast vso deželo, kakor je Gospod govoril Mojzesu, in jo je dal v posestvo Izraelovim otrokam po njih razdelkih in rodovih, in dežela je vojská počivala. Spod. 14, 15.

XII. Poglavje.

Zapisnik zmaganih kraljev.

1. To so kralji, ki so jih Izraelovi otroci pobili, in v last vzeli njih deželo, unkraj Jordana proti solnčnimu izhodu, od reke Arnona do gore Hermona, in vso izhodnjo stran, ki gleda proti pušavi.

2. Sehon, kralj Amorejcov, ki je prebival v Hesebonu, je gospodoval od Aroéra, ki stoji na bregu reke Arnona, in od njene srede v dolini, in od polovice Galaada[1]) do reke Jaboka, ki je pokrajina Amonovih sinov;

---

11. gore okrog Betela in Sihema, kjer je dolgo časa stanoval Jakop, ki se je imenoval Izrael.

12. V hebrejskim: „*od gole gore proti Seiru do Baalgada v dolini Libanona pod hermonsko goro*“; tedej je Jozue dobil v svojo oblast vso deželo od južne do severne meje.

13. šest ali sedem let po navadni štetvi.

14. de bi se bilo voljno in mirno Izraelcam podalo.

15. Glej 1. Mojz. 15, 16. in 2. Mojz. 4, 21.

16. Enakove sinove. Glej 4. Mojz. 13, 23.

1. V hebrejskim: „*od Aroera, ki stoji na bregu reke Arnona in v sredi reke, in nad polovico Galaada, do*“ i. t. d.

3. in od pušave do morja Kenerota proti izhodu, in do morja pušave, ki je preslano morje, proti jutrovi strani na potu, ki derží v Betsimot; in od južne strani do krajev, ki so na Asedot-Fasgi.[2])

4. Meja Oga, kralja basanskiga, zmed ostalih Rafajmov, ki je prebival v Astarotu in v Edraji:[3]) gospodoval je nad hermonskim gorovjem, in nad Saleko, in nad vsim Basanam do pokrajin

5. Gesurijanov in Makatijanov, in nad polovico Galaada, kjer so pokrajine Sehona, kralja hesebonskiga.

6. Mojzes, Gospodov služabnik, in Izraelovi otroci so jih pobili, in Mojzes je dal njih deželo v posestvo Rubnovim, in Gadovim, in polovici Manasetoviga rodú.

7. To so kralji dežele, ki so jih pobili Jozue in Izraelovi otroci takraj Jordana proti večerni strani, od Baalgada na planjavi Libanona do gorovja, ki njega del sega do Seira;[4]) in Jozue jo je dal v posestvo Izraelovim rodovam, slehernimu njegov del,

8. ne le po gorovji, ampak tudi na ravnini in na planjavah. V Asedotu,[5]) in v pušavi, in proti poldnevu so bili Hetejci in Amorejci, Kananejci in Ferezejci, Hevejci in Jebusejci.[6])

9. Kralj v Jerihi, eden; kralj v Haji, ki je ob strani Betela, eden;

10. kralj v Jeruzalemu, eden; kralj hebronski, eden;

11. kralj v Jerimotu, eden; kralj lakiški, eden;

12. kralj v Eglonu, eden; kralj gazerski, eden;

13. kralj v Debiru, eden; kralj gaderski, eden;

14. kralj v Hermi, eden; kralj herejski, eden;

15. kralj v Lebni, eden; kralj odulamski, eden;

16. kralj v Makedi, eden; kralj betelski, eden;

17. kralj v Tafui, eden; kralj oferski, eden;

18. kralj v Afeku, eden; kralj saronski, eden;

19. kralj v Madonu, eden; kralj asorski, eden;

20. kralj v Semeronu, eden; kralj v Aksafu, eden;

21. kralj v Tenaku, eden; kralj v Magedi, eden;

22. kralj v Kadesu, eden; kralj v Jakananu per Karmelu, eden;

23. kralj v Doru in dorske dežele, eden; kralj narodov v Galgali,[7]) eden;

24. kralj v Tersi, eden; vsih kraljev je eden in trideset.

---

2. na vzdolih ali bregovih gore Fasge.
3. „*Meja Oga*“ i. t. d. je tale: „*gospodoval je*“ i. t. d. Glej 5. Mojz. 3, 11.
4. V hebrejskim: „*do gole gore proti Seiru*“.
5. na vzdolih ali brežinah gorá.
6. to je, vso deželo, ki so jo posedli Hetejci i. t. d., je dal Jozue Izraelovim otrokam v last.
7. v Galileji. Imenovani kralji so bili majhni knezi, ki so imeli majhne okrajine, večkrat le eno mesto.

XIII. Poglavje.

Bog ukaže Jozuetu deželo razdeliti. Deleži unkraj Jordana.

1. Ko je bil Jozué star in perleten, mu je Gospod rekel: Postaral si se, in že dolgo živiš, in silno veliko dežele je še ostalo, ki še ni po vadljeji razdeljena,[1])

2. namreč vsa Galileja, Filistejsko, in vsa dežela Gesurijanov,[2])

3. od kalne reke,[3]) ki Egipt moči, do akaronskih pokrajin proti severju, kananska dežela,[4]) ki je razdeljena med pet filistejskih kraljičev, med Gazejce, in Azotejce, Askalonejce, Getejce, in Akaronejce,

4. Proti jugu pa so Hevejci,[5]) vsa dežela Kanaan,[6]) in Maara Sidoncov[7]) do Afeke in do pokrajin Amorejcov,

5. in njih mejá.[8]) Tudi okrajina Libanona proti izhodu, od Baalgada pod hermonsko goro, dokler se ne pride v Emat.

6. Vsi, ki prebivajo na gorovji, od Libanona do vodá Maserefot,[9]) in vsi Sidonci.[10]) Jez sim, ki jih bom potrebil spred obličja Izraelovih otrók. Naj tedej pride Izraelu v del dedšine, kakor sim ti ukazal.

7. In zdaj razdeli deželo v posestvo deveterim rodovam, in polovici Manasetoviga rodú;

8. z njim[11]) sta Ruben in Gad posedla deželo, ki jima jo je dal Mojzes, služabnik Gospodov, unkraj reke Jordana, proti jutrovi strani, 4. Mojz. 32, 33.

9. od Aroera, ki stoji na bregu reke Arnona, in v sredi doline,[12]) in vso planjavo Medabe do Dibona;

10. in vse mesta Sehona, amorejskiga kralja, ki je kraljeval v Hesebonu, do pokrajin Amonovih sinov,

11. in Galaad, in pokrajino Gesurijanov in Makatijanov, in vso hermonsko goro, in ves Basan do Saleke,

12. vse kraljestvo Oga v Basanu, ki je kraljeval v Astarotu in v Edraji; on je bil zmed ostalih Rafajmov; in Mojzes jih je pobil in pokončal.

13. In Izraelovi otroci niso hotli

1. V hebrejskim: „*ki se mora še v last dobiti*“.
2. V hebrejskim: „*namreč dežela Filistejcov in vsi Gesurijani*“.
3. V hebrejskim: „*od Šihora, egiptovskiga potoka*“ i. t. d. Gl. 1. Mojz. 15, 18.
4. tisti del kananske dežele, ki je razdeljen i. t. d.
5. V hebrejskim: „*Avejci*“. Gl. 5. Mojz. 2, 23.
6. namreč okrajine Filistejcov na južni strani kananske dežele.
7. od Maare (berloga) Sidoncov se mora še dežela v oblast dobiti do Afeke i. t. d.
8. V hebrejskim: „*dežela Giblijanov*“.
9. V hebrejskim: „*do Misrefot-Maim*“, to je, do toplíc.
10. vsi naselniki sidonskiga mesta; zakaj Sidoncov niso bili Izraelci nikoli premagali.
11. s polovico Manasetoviga rodú sta i. t. d.
12. V hebrejskim: „*in v sredi reke*“.

pokončati Gesurijanov in Makatijanov; torej so prebivali med Izraelam do današnjiga dneva.

14. Levijevimu rodu pa ni dal posestva; temuč jedilni in klavni darovi Gospoda, Izraelóviga Boga, ti so njegova dedšina, kakor mu je govoril.

15. Mojzes je tedej dal posestvo rodu Rubnovih sinov po njih rodovinah.

16. In njih pokrajina je bila od Aroera, ki stoji na bregu reke Arnona, in v sredi doline ravno té reke,[13]) vso planjavo, ki se proti Medabi vleče,

17. in Hesebon z vsimi njegovimi vasmi,[14]) ki so po planjavi, tudi Dibon in Bamotbaal, in mesto Baalmaon,[15])

18. in Jaso, in Kedimot, in Mefaat,

19. in Karjataim, in Sabamo, in Sarathasar v dolini na gori;

20. Betfogor, in Asedot-Fasgo,[16]) in Betjesimot,

21. in vse mesta na planjavi, in vse kraljestva Sehona, amorejskiga kralja, ki je kraljeval v Hesebonu, ki ga je pobil Mojzes z madjanskimi poglavarji vred: Heveja, in Rekema, in Surja, in Hurja in Rebeta, vojvode[17]) Sehonove, ki so v deželi prebivali. 4. Mojz. 31, 8.

22. Tudi Balaama, Beorjeviga sina, vedeževavca, so umorili Izraelovi otroci z mečem z drugimi pobitimi vred.

23. In meja Rubnovih sinov je bila reka Jordan. To je posestvo Rubnovih po njih rodovinah, njih mesta in vasí.

24. In Mojzes je dal Gadovimu rodu in njegovim sinovam po njih rodovinah posestvo po tej razdelitvi,

25. de je bila meja:[18]) Jaser, in vse mesta Galaada, in polovica dežele Amonovih sinov[19]) do Aroera, ki je Rabi nasproti;

26. in od Hesebona do Ramota, Masfe[20]) in Betonima, in od Manajma do pokrajin Dabira;

27. in tudi v dolini Betharam, in Betnemra, in Sokot, in Safon, ostali del kraljestva Sehona, kralja v Hesebonu; tudi temu deležu je meja Jordan do poslednjiga konca morja Kenereta[21]) unkraj Jordana na jutrovi strani.

28. To je posestvo Gadovih otrók po njih rodovinah, njih mesta in pristave.

29. Dal je tudi polovici Manasetoviga rodú in njegovim sinovam po njih rodovinah posestvo.

30. Začne se od Manaima, in ima ves Basan, in vse kraljestva Oga, kralja basanskiga, in vse Jairove vasí, ki so v Basanu, šestdeset mest;

31. in polovico Galaada, in Astarot in Edraj, mesti kralje-

13. kakor zgorej 12. razlag.
14. z vsimi majhnimi mesti, ki so bile Hesebonu podložne.
15. V hebrejskim: „*Bet-Baalmeon*“.
16. to je, navzdoli ali brežine gore Fasge.
17. to je, kraljiče, ki so bili Sehonu podložni.
18. de so bile v njih pokrajinah naslednje mesta.
19. ki so jim jo Amorejci vzeli. Sodn. 11, 25—28. Perm. 5. Mojz. 2, 19.
20. V hebrejskim: „*do Ramat-Micpe*“.
21. genezareškiga morja ali jezera.

stva Ogoviga v Basanu *(je dal)* sinovam Makirja, sinú Manasetoviga, polovici[22]) Makirjevih sinov po njih rodovinah.

32. To posestvo je razdelil Mojzes na moabski planjavi unkraj Jordana, Jerihi nasproti, proti jutrovi strani.

33. Levijevimu rodu pa ni dal posestva, ker je Gospod, Izraelov Bog, sam njegovo posestvo, kakor mu je govoril.

XIV. Poglavje.

Kalebov delež.

1. To je, kar so prejeli Izraelovi otroci v lastnino v kananski deželi, ki so jim jo dali Eleazar, duhoven, in Jozue, Nunov sin, in poglavarji rodovin po rodovih Izraelovih;

2. po vadljeji so vse razdelili,[1]) kakor je bil ukazal Gospod po Mojzesu, deveterim rodovam in polovici rodú *(Manasetoviga)*;

3. zakaj dvema rodovama in polovici je bil dal Mojzes posestvo unkraj Jordana; razun levitov, ki niso prejeli dežele med svojimi brati;

4. temuč na njih mesto sta nastopila Jožefova sinova, Manase in Efrajm,[2]) v dva rodova razdeljena; in leviti niso dobili nobeniga druziga dela v deželi, kakor mesta v prebivališe, in njih okrajine v rejo svoje goveje živine in drobnice. 4. Mojz. 35, 2. 3.

5. Kakor je bil Gospod ukazal Mojzesu, takó so storili Izraelovi otroci, ter so deželo razdelili.

6. Judovi sinovi so pa stopili k Jozuetu v Galgali, in Kaleb, Jefonetov sin, Kenezejic, mu je rekel: Veš, kaj je govoril Gospod Mojzesu, Božjimu možu, zastran mene in tebe v Kadesbarnah. 4. Mojz. 14, 24.

7. Bil sim štirdeset let star, ko me je poslal Mojzes, služabnik Gospodov, iz Kadesbarn ogledovat deželo, in sim mu povedal, kar se mi je resnično zdelo.

8. Moji bratje pa, ki so bili z menoj gori šli, so serce ljudstva oplašili; jez pa sim se vender deržal Gospoda, svojiga Boga.

9. In Mojzes je tisti dan persegel, rekoč: Dežela, ki je po nji hodila tvoja noga, bodi tvoje in tvojih otrók posestvo vekomaj, ker si bil pokoren Gospodu, mojimu Bogu.

10. Gospod mi je tedej ohranil življenje, kakor je bil obljubil, do današnjiga dné. Pet in štirdeset let je, kar je govoril Gospod to besedo Mojzesu, ko je Izrael po

---

22. zakaj Makirjevi so bili edina rodovina iz Manasetoviga rodú. Gl. 4. Mojz. 26, 29. Druga polovica Manasetoviga rodú je dobila svoj delež takraj Jordana.

1. Glej 4. Mojz. 33, 54. Jeli so v Galgali po vadljanji deželo deliti Judovimu in Jožefovimu (Efrajmovimu in Manasetovimu) rodu; drugi rodovi so dobili po vadljeji svoje deleže v Sili (Spod. 18, 10.).

2. prav za prav le eden sinov; zakaj eden je dedval namesti Jožefa.

pušavi hodil;[3]) dans pa sim pet in osemdeset let star,

11. takó močen, kakor sim bil močen tisti čas, ko sim bil na ogled poslan; moč tistiga časa je do zdaj v meni ostala, takó za boj kakor za hojo. Sir. 46, 11.

12. Daj mi tedej to gorovje, ki mi ga je Gospod obljubil, kakor si tudi ti slišal, ki so na njem Enakovi,[4]) in velike in obterjene mesta; morebiti je Gospod z menoj, de jih zamorem pokončati, kakor mi je obljubil.

13. In Jozue ga je blagoslovil, ter mu je dal Hebron[5]) v posestvo. 1. Kron. 6, 56.

14. In odslej je bil Hebron Kaleba, Jefonetoviga sinú, Kenezejca, do današnjiga dné, ker je bil pokoren Gospodu, Izraelovimu Bogu.

15. Imé Hebrona se je poprej imenovalo Karjat-Arbe.[6]) Tam leží Adam, nar veči zmed Enakovih;[7]) in dežela se je vojská počila. Zgor. 11, 23.

XV. Poglavje.

Okrajina Judoviga rodú.

1. Vadljej[1]) Judovih sinov po njih rodovinah pa je bil ta: Od pokrajine Edoma je bila pušava Sin[2]) proti jugu, in do poslednjiga dela južne strani. 4. Mojz. 34, 3.

2. Pokrajina se začne[3]) per začetku slaniga morja, in per njegovim jeziku,[4]) ki proti poldnevu gleda,

3. in se prostéra proti izhodu škorpijona,[5]) in sega do Sina, in se vleče do Kadesbarn, in pride v Ezron, gre gori proti Adaru, in se vije okoli Karkae,

4. in ondod gre skozi Asemono, in pride do egiptovskiga potoka, in se skončuje ob velikim morji. To bodi pokrajina proti poldnevni strani.

---

3. osem in trideset let (5. Mojz. 2, 14.). Kar se bere v tem poglavji, se je godilo sedem let po prihodu v obljubljeno deželo. Perm. zgor. 11, 18.
4. Glej 4. Mojz. 13, 23. 33. Jozue jih je bil že poprej premagal (zgor. 11, 21.), vender pa so se bili blezo v Hebronu spet uselili, dokler jih ni Kaleb pregnal. Spod. 15, 13. 14. Sodn. 1, 10. 13. Ali pa se v tem poglavji bolj natanko perpoveduje, kar je bilo v 11. poglavji, 21. versti, povedano. Perm. 15. versto s pogl. 11, 23.
5. vso okrajino okrog mesta; zakaj mesto je bilo dano levitam. Gl. spod. 21, 11. 12.
6. to je, mesto Arbetovo.
7. V hebrejskim: „*Ta* (Arbe) *je bil naj veči mož* (deblo, pervi oče, spod. 15, 13.) *zmed Enakovih*“.
1. Po vadljeji odločeni delež Judovih sinov.
2. Cin (4. Mojz. 34, 3.). Proti jugu je segal Judov delež do Idumeje in do njene pušave Cina.
3. Južna pokrajina njih deleža.
4. kjer se morje začne.
5. V hebrejskim: „*Akrabim*“.

5. Proti izhodu pa naj se začne pokrajina per slanim morji do konca Jordana;[6]) na strani, ki proti severju gleda, od jezika morja do ravno té reke Jordana;[7])

6. in pokrajina se prostéra gori v Bet-Haglo, in sega od severja v Bet-Arabo, in se vleče gori do kamna Boena, sinú Rubnoviga,

7. in se razteguje do pokrajin Debere od doline Akora, in gleda proti severju v Galgalo, ki je višini Adomimu nasproti, od južne strani potoka, in gre memo vodá, ki se imenujejo solnčni studenec, in se konča per studencu Rogelu.

8. Potem gre gori po dolini sinú Enomoviga[8]) od strani Jebusejcov proti poldnevu, ki je Jeruzalem,[9]) in od ondod se vzdigne do verha gore,[10]) ki je proti Geenomu per zahodu na poslednjim koncu doline Rafaima, proti severju.

9. In se prostéra od verha gore do studenca vode Neftoe, in sega do vasí gore Efrona, in se nagne v Baalo, ki je Karjatjarim, to je, mesto gojzdov,

10. in se ovija od Baale proti zahodu do gore Seira, in gre memo strani gore Jarima proti severju v Keslon, in se doli nagne v Betsames, ter gre memo Tamne,

11. in gre proti severju na strani Akarona, ter se nagne proti Sekroni, in gre memo gore Baala, in pride v Jebneel, in se konča proti zahodu z vélikim morjem.[11])

12. To so pokrajine Judovih sinov okrog in okrog po njih rodovinah.[12])

13. Kalebu, sinu Jefonetovimu, pa je dal delež v sredi Judovih sinov, kakor mu je bil Gospod ukazal, namreč Karjat-Arbe[13]) očeta Enakoviga, to je, Hebron.

14. In Kaleb je potrebil[14]) iz njega tri sinove Enakove, Sesaja, in Ahimana, in Tolmaja zmed rodú Enakoviga. 4. Mojz. 13, 23. Sodn. 1, 20.

15. In od ondod se je vzdignil in je prišel k prebivavcam Dabira, ki se je poprej imenoval Karjat-Sefer, to je, mesto znanstev.

16. In Kaleb je rekel: Kdor udari Karjat-Sefer, ter ga v oblast vzame, mu bom dal za ženo svojo hčer Akso.

17. In vzel ga je Otoniel, sin Keneza, nar mlajši brat Kalebov;[15]) in dal mu je za ženo svojo hčer.

18. Ko sta pa skupej šla,[16])

---

6. od južniga konca morja do tistiga mesta, kjer se Jordan vanj izliva.
7. per koncu morja proti severju.
8. V hebrejskim: „*sinú Hinomoviga*“, Dolina Hinom je blezo dobila to imé od nekiga jebusejskiga poglavarja, ki je ondi prebival.
9. kjer so Jebusejci prebivali.
10. verjetno Morije, kjer je bil pozneje tempelj.
11. to je, gre od Jebneela ob morji do egiptovskiga potoka (v. 4.).
12. V ti okrajini je prebival Judov rod po svojih rodovinah.
13. mesto Arbetovo. Glej zgor. 14, 15.
14. V hebrejskim: „*je pregnal*“.
15. V hebrejskim: „*Keneza, brata Kaleboviga*“.
16. v svoje prebivališe. Gl. Sodn. 1, 12. i. d.

ji je njen mož svetoval, de naj prosi svojiga očeta njive,[17]) in je zdihovala,[18]) ko je na oslu sedela. In Kaleb ji je rekel: Kaj ti je?

19. Ona pa je odgovorila: Daj mi blagodar;[19]) dal si mi suho južno deželo, dodaj mi tudi močirno. In Kaleb ji je dal zemljo, zgorej in spodej močirno.

20. To je posestvo rodú Judovih sinov po njih rodovinah.

21. Bile so pa mesta na zadnjim koncu deleža Judovih otrók per pokrajinah Edomovih proti poldnevu tele: Kabseel, in Eder, in Jagur,

22. in Kina, in Dimona, in Adada,

23. in Kades, in Asor, in Jetnam,

24. Zif, in Telem, in Balot,

25. Novi Asor,[20]) in Karjot, Hesron, to je, Asor,

26. Amam, Sama in Molada,

27. in Asergada, in Hasemon, in Betfelet,

28. in Hasersual, in Bersabee, in Beziotia,

29. in Baala, in Jim, in Esem,

30. in Eltolad, in Kesil, in Harma,

31. in Sikeleg, in Medemena, in Sensena,

32. Lebaot, in Selim, in Aen, in Remon. Vsih mest devet in dvajset, in njih pristave.[21])

33. Po planjavi pa so bile: Esthaol, in Sarea, in Asena,

34. in Zanoe, in Enganim, in Tafua, in Enaim,

35. in Jerimot, in Adulam, in Soko, in Azeka,

36. in Saraim, in Aditaim, in Gedera, in Gederotaim; štirnajst mest, in njih pristave.[22])

37. Sanan, in Hadasa, in Magdalgad,

38. Delean, in Masefa, in Jektael,

39. Lakis, in Baskat, in Eglon,

40. Kebon, in Leheman, in Ketlis,

41. in Giderot, in Betdagon, in Naama, in Makeda; šestnajst mest, in njih pristave.

42. Labana, in Eter, in Asan,

43. Jefta, in Esna, in Nesib,

44. in Keila, in Akzib, in Maresa; devet mest, in njih pristave.

45. Akaron s svojimi vasmi in pristavami;

46. od Akarona do morja, vse, kar je proti Azotu, in njegovim vasém:

47. Azot s svojimi vasmi in pristavami; Gaza s svojimi vasmi in pristavami do egiptovskiga potoka; in véliko morje je njegova pokrajina.

48. In na gorovji so bile Samir, in Jeter, in Sokot,

49. in Dana, in Karjatsena, to je, Dabir,

---

17. V hebrejskim: „*in je svetvala svojimu možu*“.

18. V hebrejskim: „*je šla z osla, in Kaleb ji je rekel*“. Perm. 1. Mojz. 24, 64.

19. Daj mi kako darilo.

20. V hebrejskim: „*Hacor-Hadata*“.

21. prav za prav je bilo 37 mest, imenovanih pa je bilo le 29, berž ko ne zato, ker jih je bilo osem med njimi majhnih in neobzidanih.

22. prav za prav 15 mest; Gedera in Gederotaim sta blezo eno mesto.

50. Anab, in Istemo, in Anim,
51. Gosen, in Olon, in Gilo; enajst mest, in njih pristave.
52. Arab, in Ruma, in Esaan,
53. in Janum, in Bettafua, in Afeka,
54. Atmata, in Karjatarbe, to je, Hebron, in Sior; devet mest, in njih pristave.
55. Maon, in Karmel, in Zif, in Jota,
56. Jezrael, in Jukadam, in Zanoe,
57. Akain, Gabaa, in Tamna; deset mest, in njih pristave.
58. Halhul, in Besur, in Gedor,
59. Maret, in Betanot, in Eltekon; šest mest in njih pristave.
60. Karjatbaal, ki je Karjatjarim, mesto gojzdov, in Areba; dve mesti, in nju pristave.
61. V pušavi *(so bile)*: Betaraba, Medin, in Sakaka,
62. in Nebsan, in Solno-Mesto,[23]) in Engadi; šest mest, in njih pristave.
63. Jebusejcov pa, prebivavcov Jeruzalema, niso mogli Judovi otroci pokončati; in Jebusejci so prebivali z Judovimi sinovi v Jeruzalemu do današnjiga dneva.[24])

XVI. Poglavje.

Delež Jožefovih sinov sploh, in Efrajmoviga rodú posebej.

1. Vadljej pa Jožefovih sinov je padel[1]) od Jordana, Jerihi nasproti, in do njenih vodá na jutrovi strani,[2]) in po pušavi, ki sega od Jerihe na goro Betel;
2. in pride iz Betela[3]) v Luzo, in gre memo pokrajine Arki, Atarot;[4])
3. in pride doli proti večeru do pokrajine Jefleti do pokrajin Bet-Horona spodnjiga, in do Gazera; in njegova okrajina jenja per velikim morji;
4. in *(te kraje)* sta posedla Jožefova sinova, Manase in Efrajm.[5])
5. In naredila se je meja[6]) Efrajmovih sinov po njih rodovinah, in njih posestvo[7]) proti izhodu od Atarot-Adara do Bet-Horona zgornjiga,
6. in njegove pokrajine se končajo v morje, in gre v Makmetat, ki je proti severju, in se ovija okrog pokrajin proti izhodu v Tanat-Selo, in gre od izhoda do Janoe,
7. in od Janoe se vleče doli v Atarot in Naarato, in pride do Jerihe, in se konča ob Jordanu.
8. Od Tafue[8]) sega[9]) proti

23. V hebrejskim: „*Ir-Hamelah*“.
24. Izraelci so dobili v svojo oblast le spodnje mesto (Sod. 1, 8.); zgornjiga se je še le David polastil (2. Kralj. 5.).
1. Delež Jožefovih sinov se je začel.
2. do vodá per Jerihi, proti jutru od Jerihe.
3. in vadljej pride iz Betela, to je, delež sega iz Betela.
4. Nekteri berejo: „*Arki-Atarot*“.
5. Okrajine, ki so bile okrog imenovanih krajev, so šle Jožefovimu posestvu.
6. meja na južni strani.
7. njih posestvo je od zahoda proti i. t. d.
8. mesta, ki je stalo blizo Jordana, proti severju od Jerihe.
9. sega severna meja proti i. t. d.

morju[10]) do terstove doline,[11]) in jenja per preslanim morji.[12]) To je posestvo rodú Efrajmovih sinov po njih rodovinah.

9. In Efrajmovi sinovi so imeli tudi odločene mesta v sredi posestva Manasetovih sinov z njih pristavami vred.

10. In Efrajmovi sinovi niso pobili Kananejcov, ki so prebivali v Gazeru; in Kananejci so prebivali med Efrajmam do tega dné davku podverženi.

XVII. Poglavje.

Delež Manasetoviga rodú.

1. Zadel pa je vadljej Manasetov rod (bil je namreč pervorojeni Jožefov): Makirja, pervorojeniga[1]) Manaseta, očeta Galaada, ki je bil junašk mož, in in je dobil v posestvo Galaad in Basan;[2])

2. in tudi druge Manasetove sinove[3]) po njih rodovinah: sinove Abiezerjeve, in sinove Helekove, in sinove Esrielove, in sinove Sekemove, in sinove Heferjeve, in sinove Semidove. To so bili sinovi Manaseta, sinú Jožefoviga, moški, po svojih rodovinah. 4. Mojz. 26, 30.

3. Salfaad pa, sin Heferja, sinu Galaada, sinu Makirja, sinu Manasetoviga, ni imel sinov, ampak same hčere, kterih imena so tele: Maala, in Noa, in Hegla, in Melka, in Tersa; 4. Mojz. 27, 1 : 36, 11.

4. in so prišle pred Eleazarja, duhovna, in pred Jozueta, Nunoviga sina, in pred poglavarje, in so rekle: Gospod je po Mojzesu ukazal, de naj se nam dá posestvo med našimi brati. In jim je dal po povelji Gospodovim posestvo med brati njih očeta.

5. In Manaseta je zadelo deset verví,[4]) brez galaajske in basanske dežele unkraj Jordana;

6. zakaj Manasetove hčere so dobile posestvo med njegovimi sinovi; galaajska dežela pa je došla v delež Manasetovim sinovam, ki so ostali.[5])

7. Pokrajina Manasetova pa

10. proti srednjimu morju.

11. do terstoviga potoka: „*Nahal-Kanah*“.

12. Bolj prav v hebrejskim: „*per srednjim morji*“. Desiravno so tukej meje le bolj sploh in ne prav določno popisane, se vender le vidi iz njih, de je Efrajmova okrajina segala proti severju od Jerihe do potoka Kanaha (perm. spod. 17, 9.), po širjavi pa je segala od Jordana do srednjiga morja.

1. in edinorojeniga (4. Mojz. 26, 29. i. d.). Takó se imenuje tudi Jezus Kristus pervorojeni (Luk. 2, 7. Mat. 1, 25. Hebr. 1, 6.), desiravno je bil edinorojeni Marije Device.

2. unkraj Jordana. Berž ko ne, je spremenil svoje imé po posestvu.

3. vnukam, ki unkraj Jordana niso prejeli posestva.

4. Manasetu je došlo deset deležev, ki so se zato verví imenovali, ker so bili z vervjo odmerjeni. Pet deležev je bilo odmerjenih peterim sinovam (v. 2.), razun Heferja, ki ni imel sinov, pet deležev pa je bilo odmerjenih Salfaadovim hčeram, Heferjevim vnuknjam (v. 3.); vsi poslednji deleži skupej so bili morde takó veliki, kakor en sam zmed pervih.

5. Galaadovim sinovam (v. 1.).

sega[6]) od Aserja[7]) v Makmetat, ki je Sihemu[8]) nasproti, in se vleče[9]) na desnici[10]) do prebivavcov studenca Tafue;[11])

8. zakaj v Manasetov delež je prišla dežela Tafua, ki je per Manasetovih pokrajinah za Efrajmove sinove.[12])

9. In meja gre doli od terstove doline[13]) na poldnevno stran potoka, kjer so Efrajmove mesta, ki so v sredi Manasetovih mest; pokrajina Manasetova je od severne strani potoka,[14]) in sega do morja,

10. tako de je posestvo Efrajmovo proti jugu, Manasetovo pa proti severju, in de obe jenjate per morji, ter se sklenete proti polnočni strani per Aserjevim rodu, in proti izhodu per Isaharjevim rodu.[15])

11. Tudi v Isaharjevim in Aserjevim je bil delež Manasetov: Betsan in njegove vasi, in Jeblaam s svojimi vasmi, in prebivavci Dora z njegovimi tergi, tudi prebivavci Endora z njegovimi vasmi, ravno takó tudi prebivavci Tenaka z njegovimi vasmi, in prebivavci Mageda z njegovimi vasmi, in[16]) tretji del mesta Nofeta.

12. Manasetovi sinovi pa niso mogli razdjati teh mest, temuč začeli so Kananejci prebivati v njih deželi.[17])

13. Ko so pa Izraelovi otroci omočnéli, so si Kananejce podvergli, in so si jih davkne storili, pomorili pa jih niso.

14. In Jožefovi sinovi so Jozuetu govorili, ter so rekli: Zakaj si mi dal posestvo le eniga vadljeja in ene vervi,[18]) ko sim vender takó obiln, in me je Gospod blagoslovil?

15. In Jozue jim je rekel: Ako si obilno ljudstvo, pojdi gori v gojzd, in si posekaj prostora v deželi Ferezejcov in Rafaimov, ker ti je posestvo Efrajmove gore pretesno.[19])

16. In odgovorili so mu Jožefovi sinovi: Ne bomo môgli iti na gorovje,[20]) ker imajo železne vozove[21]) Kananejci, ki prebivajo

6. pa sega na zahodnji strani.
7. od Aserjeviga rodú, ki je bil na severno-zahodnji strani Manasetoviga rodu.
8. V hebrejskim: „*ki je Sohemu nasproti*“.
9. se vleče na izhodnji strani.
10. to je, na južni strani.
11. V hebrejskim: „*do posestev prebivavcov v En-Tafui*“ (v. 8.).
12. Bolj prav v hebrejskim: „*zakaj dežela Tafua je došla Manasetu; Tafua pa* (mesto) *na Manasetovi meji je došla Efrajmovim sinovam*“.
13. južna meja gre doli ob terstovim potoku (Nahal-Kanahu, zgor. 16, 8.).
14. ravno tega terstoviga potoka.
15. prav za prav le per Manasetovim rodu; oba pa se imenujeta, ker sta oba iz eniga debla, namreč Jožefa.
16. V hebrejskim po nekterih: „*tri okrajine* (višave), *namreč Endor, Taanak in Megido*“.
17. so se spet vgnjezdili v njih deželi.
18. le toliko dežele, kolikor je en sam rod potrebuje.
19. Polastite se gorovja proti severju!
20. ker ondi ne bomo imeli vsi prostora, na planjavi pa jih ne bomo môgli premagati.
21. ki so okrog in okrog z ojstrim orodjem previdéni. S takimi vozovi so se

po planjavi, kjer stoji Betsan s svojimi vasmi, in Jezrael v sredi doline.

17. In Jozue je rekel hiši Jožefa, Efrajma in Manaseta: Obilno ljudstvo si in prav močno, ne imej le eniga vadljeja,

18. temuč pojdi gori na gorovje, in si posekaj in potrebi prostora v prebivališe; in potem zamoreš še dalje iti, ko boš pokončal Kananejce, ki od njih praviš, de imajo železne vozove, in de so silno močni.

XVIII. Poglavje.

Sveta skrinja se prenese v Silo. Popis še ostale dežele. Benjaminov delež.

1. In zbrali so se vsi Izraelovi otroci v Sili,[1]) in so ondi postavili šotor pričevanja, in dežela jim je bila podložna.

2. Bilo je pa še ostalo sedem rodov Izraelovih otrók, ki še niso bili prejeli svojih posestev.

3. Njim je rekel Jozue: Kakó dolgo še bote v lenobi medléli, de ne greste posest dežele,[2]) ki vam jo je dal Gospod, Bog vaših očetov?

4. Zberíte iz vsakteriga rodú po tri može, de jih pošljem, in de gredo obhodit deželo, ter jo popisat[3]) po številu[4]) sleherniga rodú; in naj mi prinesó, kar bodo popisali.

5. Razdelíte si deželo v sedem delov: Juda bodi v svojih pokrajinah proti južni strani, in Jožefova hiša proti severju.[5])

6. Deželo v sredi med njima popišite po sedmih delih,[6]) in pridite sem k meni, de vam tukaj pred Gospodam, vašim Bogam, vadljej vzdignem;

7. zakaj leviti nimajo deleža med vami, ampak duhovstvo Gospodovo je njih dedšina. Gad pa in Ruben, in polovica Manasetoviga rodú so bili že prejeli svoje posestva unkraj Jordana proti izhodnji strani, ki jim jih je dal Mojzes, služabnik Gospodov.

8. In ko so se bili možje vzdignili, de bi šli popisovat deželo, jim je Jozue ukazal, rekoč: Obhodíte deželo, ter jo popišite, in se k meni vernite, de vam tukaj pred Gospodam v Sili vzdignem vadljej.

9. Tedej so se podali, in so jo obhodili, in v sedem delov razdelili, in jo popisali v bukve.[7]) In so se vernili k Jozuetu v šotoriše v Silo.

10. On je vzdignil vadljeje pred Gospodam v Sili, in je razdelil

---

Kananejci v boj podajali, in bili so jim v močno brambo zoper Izraelce, ki so bili le pešci.

1. Silsko mesto je bilo skorej v sredi kananske dežele: ondi so imeli Izraelci svoje zbore polčeterto sto let, do Samuelovih časov.
2. Kananska dežela je bila sicer že v oblasti Izraelovih otrók, vender pa so bili Kananejci še v nekterih krajih, iz kterih so se le s silo zamogli pregnati.
3. kolika, in kakošna de je dežela.
4. po potrebi; koliko de je namreč vsakteri rod potrebuje.
5. proti severju od Judoviga rodú.
6. Bolj prav v hebrejskim: „*Vi pa popišite deželo* (kolikor je je še) *po sedmerih delih*“.
7. popisali so jo, kolika in kakošna de je.

Izraelovim otrokam deželo v sedem delov.[8])

11. In vzdignil se je pervi vadljej Benjaminovih sinov po njih rodovinah, de bi posedli deželo med Judovimi sinovi, in med Jožefovimi sinovi.

12. In njih pokrajina proti severju se začne per Jordanu, in se vleče na severni strani Jerihe, in od ondod gre proti zahodu gori na gorovje, in pride do bethavenske pušave,

13. in gre potem proti poldnevu[9]) memo Luze, ki je Betel, in gre doli v Atarot-Adar na goro, ki je proti poldnevu Bethorona spodnjiga, 1. Mojz. 28, 19.

14. in se nagne okrog proti morju k poldnevu gore, ki proti jugu gleda Bethoron, in jenja per Karjatbaalu, ki se tudi Karjatjarim imenuje, per mestu Judovih sinov. To je okrajina proti morju,[10]) proti zahodu.

15. Od poldneva pa gre meja iz Karjatjarima proti morju,[11]) in pride do studenca vodá Neftoe,

16. in gre doli na del gore, ki gleda v dolino Enomovih sinov, in je proti severni strani na poslednjim delu doline Rafaima, in sega doli v Geenom (to je v dolino Enom) ob strani Jebusejcov[12]) proti jugu, in pride do studenca Rogela,

17. se oberne proti severju, ter pride ven per Ensemesu, to je, per solnčnim studencu;

18. in gre do kupov,[13]) ki so višavi Adomimu nasproti, in gre doli v Abenboen, to je, k kamnu Boena, sinu Rubnoviga, in sega od severne strani do planjave, ter pride doli na ravnino,

19. in gre proti severju memo Bethagle, in jenja per severnim jeziku slaniga morja na južnim koncu Jordana;

20. in ta je njegova meja proti izhodu. To je posestvo Benjaminovih sinov po njih pokrajinah okrog in okrog, in po njih rodovinah.

21. In njegove[14]) mesta so bile: Jeriho, in Bethagla, in dolina Kasis,

22. Bet-Araba, in Samaraim, in Betel,

23. in Avim, in Afara, in Ofera,

24. vas Emona, in Ofni, in Gabee: dvanajst mest, in njih vasí.

25. Gabaon, in Rama, in Berot,

26. in Mesfe, in Kafara, in Amosa,

27. in Rekem, Jarefel, in Tarela,

28. in Sela, Elef, in Jebus, ki je Jeruzalem, Gabaat, in Karjat: štirnajst mest, in njih vasí. To je posestvo Benjaminovih sinov po njih rodovinah.

---

8. Ko se je per ti delitvi vidilo, de je še ostala dežela premajhna sedmerim rodovam, so Judovimu in Jožefovimu rodu nekoliko dežele vzeli, in so jo unim rodovam dodali.
9. Tukaj se začne zahodnja meja.
10. proti srednjimu morju.
11. proti slanimu morju.
12. ki so v Jeruzalemu prebivali.
13. V hebrejskim: „*do Gelilot*“ (kupov), ki je ravno to, kar Galgala. Gl. zgor. 15, 7.
14. Benjaminoviga rodu.

XIX. Poglavje.

Delež ostalih šest rodov. Jozuetov delež.

1. In vzdignil se je drugi vadljej Simeonovih sinov po njih rodovinah; in njih dedšina je bila
2. v sredi posestva Judovih sinov:[1]) Bersabee, in Sabee,[2]) in Molada,
3. in Hasersual, Bala, in Asem,
4. in Eltolad, Betul, in Harma,
5. in Sikeleg, in Betmarkabot, in Hasersusa,
6. in Betlebaot, in Sarohen: trinajst mest in njih vasí.
7. Ain, in Remon, in Atar, in Asan: štiri mesta in njih vasí;
8. vse vasí okrog teh mest do Baalat-Beer-Ramata proti južni strani. To je delež Simeonovih sinov po njih rodovinah,
9. v posestvu in vervi Judovih sinov, ker je bil prevelik, in torej so prejeli Simeonovi sinovi posestvo v sredi njih dedšine.
10. In tretji vadljej je zadel Zabulonove sinove po njih rodovinah; in meja njih posestva sega do Sarída,[3])
11. in gre gori od morja in Marale, in pride v Debaset do potoka, ki je pred Jekonamam,
12. in se verne od Sarida proti izhodu na pokrajine Keselettabora, in pride ven per Daberetu, in gre gori proti Jafii,
13. in od ondod gre do izhodnje strani Gethefera in Takasina,[4]) in pride ven per Remonu, Amtaru, in Noi,
14. in gre proti severju okrog Hanatona, in jenja v dolini Jeftahelu,
15. in per Katetu, in Naalolu, in Semeronu, in Jedali, in Betlehemu: dvanajst mest in njih vasi.
16. To je dedšina rodu Zabulonovih sinov po njih rodovinah, mestih, in njih vaseh.
17. Četerti vadljej se je vzdignil za Isaharja po njegovih rodovinah,
18. in njegovo posestvo je bilo: Jezrael, in Kasalot, in Sunem,
19. in Hafaraim, in Seon, in Anaharat,
20. in Rabot, in Kesion, Abes,
21. in Ramet, in Enganim, in Enhada, in Betfeses.
22. In njegova meja sega do Tabora, in Sehesime, in Betsamesa, in jenja per Jordanu: šestnajst mest in njih vasí.[5])
23. To je posestvo Isaharjevih sinov po njih rodovinah, mestih, in njih vaséh.

1. Simeonovi otroci so imeli med Judovim rodam svoje posestva. Gl. 1. Mojz. 49, 7.
2. „*Bersabee*“ in „*Sabee*“ se imenuje eno in ravno tisto mesto, sicer bi ne bilo trinajst mest. Gl. 6. versto in 1. Kron. 4, 28.
3. Po teh tukej imenovanih neznanih krajih se ne da meja Zabulonoviga deleža prav določiti; iz druzih naznanitev pa se vidi, de je imel Zabulonov rod svojo mejo proti izhodu ob genezareškim jezeru (Mat. 4, 13.), proti jugu ob gori Taboru, proti zahodu ob Aserjevim deležu in ob morji, in proti severju ob Neftalijevi pokrajini.
4. V hebrejskim: „*Ita-Kacin*“.
5. Meja Isaharjeviga rodu proti severju je bil Zabulonov rod, proti izhodu Jordan, proti jugu Manasetov rod, proti zahodu Manasetov in Aserjev delež.

24. In peti vadljej je zadel rod Aserjevih sinov po njih rodovinah;
25. in njih pokrajina je bila: Halkat, in Kali, in Beten, in Aksaf,
26. in Elmelek, in Amaad, in Mesal; in sega do Karmela per morji, in Sihora, in Labanata,
27. in se verne proti izhodu v Betdagon, in pride do Zabulona in jeftaelske doline, proti severju v Betemek in Nehiel, in pride ven na levi strani Kabula,
28. in Abrana, in Rohoba, in Hamona, in Kane do velikiga Sidona,
29. in se oberne v Hormo do nar terdnejšiga mesta Tira in do Hose, in jenja per morji, per vervi[6]) Akzibe,
30. in per Ami, in Afeku, in Rohobu: dve in trideset mest in njih vasi.
31. To je posestvo Aserjevih sinov po njih rodovinah, in mestih, in njih vaséh.[7])
32. Šesti vadljej je zadel Neftalijeve sinove po njih rodovinah,
33. in meja se začne od Helefa in Elona per Saananimu, in Adami, ki je Nekeb, in per Jebnaelu do Lekuma, in jenja per Jordanu,
34. in meja se verne proti zahodu v Azanottabor, in od ondod gre v Hukuko, in se vleče v Zabulon proti jugu, in v Aser proti zahodu in v Judo[8]) k Jordanu proti solnčnimu izhodu.
35. Nar terdnejši mesta so: Asedim, Ser, in Emat, in Rekat, in Keneret,
36. in Edema, in Arama, Asor,
37. in Kedes, in Edrai, Enhasor,
38. in Jeron, in Magdalel, Horem, in Betanat, in Betsames: devetnajst mest, in njih vasi.
39. To je posestvo rodú Neftalijevih sinov po njih rodovinah, mestih in njih vaséh.[9])
40. Sedmi vadljej se je vzdignil za rod Danovih sinov po njih rodovinah,
41. in meja njegoviga deleža je bila: Sara, in Esthaol, in Hirsemes, to je, solnčno mesto,
42. Selebin, in Ajalon, in Jetela,
43. Elon, in Temna, in Akron,
44. Elteke, Gebeton, in Balaat,
45. in Jud, in Bane in Barak,[10]) in Getremon,
46. in Mejarkon, in Arekon s pokrajino, ki gleda v Jope,
47. kjer tudi jenja. In Danovi sinovi so šli gori, in so se vojskovali zoper Lesem,[11]) in so ga vzeli, ter ga udarili z ojstrostjo meča, in so ga posedli, in so v njem prebivali, in so imenovali

6. per majhnim deležu, ki je eni rodovini došel.
7. Aserjev rod je prebival ob srednjim morji, in je bil omejen proti jutru z Neftalijevo, Zabulonovo in Isaharjevo pokrajino, proti jugu pa z Manasetovo.
8. „*Juda*“ je bilo tukej blizo neko mesto.
9. Neftalijeva okrajina se je dotikala proti jutru Jordana, proti jugu Zabulonoviga deleža, proti večeru pa Aserjeviga.
10. V hebrejskim: „*in Bne-Barak*“.
11. „*Lesem*“ je bilo mesto pod Libanonam na nar bolj severni meji kananske dežele.

njegovo imé Lesem-Dan, po imenu Dana, svojiga očeta.[12])

48. To je posestvo rodú Danovih sinov po njih rodovinah, mestih, in njih vaséh.[13])

49. In ko je bil *(Jozue)* dokončal razdelitev deželе po vadljeji, vsakterim po njegovim rodu, so dali Izraelovi otroci Jozuetu, Nunovimu sinu, posestvo v svoji sredi,

50. po Gospodovim povelji mesto, ki ga je želel, Tamnat-Sarao na Efrajmovim gorovji, in sozidal je mesto, in je v njem prebival.[14])

51. To so posestva, ki so jih po vadljeji razdelili Eleazar, duhoven, in Jozue, Nunov sin, in poglavarji rodovin in rodov Izraelovih sinov v Sili pred Gospodam per vratih šotora pričevanja, in takó so razdelili deželo.

XX. Poglavje.

Pribežališne mesta. Kdo naj vanje beží, in kakó dolgo naj v njih prebiva.

1. In Gospod je govoril Jozuetu, rekoč: Govôri Izraelovim otrokam, ter jim reci:

2. Odločíte mesta ubežnim, ki sim vam od njih govoril po Mojzesu; 4. Mojz. 35, 11. i. d. 5. Mojz. 19, 2. i. d.

3. de beží v njé, kdor koli je koga nevedama ubil, in de se more umakniti jezi sorodnika, ki je maševavec kervi.

4. Ko perbeží v eno teh mest, naj se vstavi pred mestnimi vratmi, in naj pové starašinam tega mesta vse, kar koli ga nedolžniga dokazuje; in takó naj ga sprejmejo, in naj mu dajo kraj v prebivališe.

5. In ako ga maševavec kervi preganja, naj mu ga ne dajo v roke; ker je nevedama ubil svojiga bližnjiga, in tudi ni dokazano, de je bil pred dvema ali tremi dnevi njegov sovražnik.

6. In naj prebiva v tistim mestu, dokler ne stoji pred sodbo, de da odgovor od svojiga djanja, in[1]) dokler ne umerje véliki duhoven, ki bo tisti čas; potem naj se verne ubijavec, in naj gre v mesto, in v svojo hišo, ki je bil iz njé pobegnil.

7. In odločili so Kedes v Galileji na Neftalijevim gorovji, in Sihem na Efrajmovim gorovji, in Kirjatarbe, ki je Hebron, na Judovim gorovji.

8. In unkraj Jordana proti izhodnji strani Jerihe so odločili Bosor, ki stoji v pušavi na planjavi Rubnoviga rodú, in Ramot v Galaadu Gadoviga rodú, in Gaulon v Basanu Manasetoviga rodú. 5. Mojz. 4, 43.

9. Te mesta so bile odločene vsim Izraelovim otrokam, in ptujcam,[2]) ki so med njimi prebivali;

12. Glej Sodn. 18, 1. i. d.

13. Danov rod je prebival med Judovim in Efrajmovim rodam, in se je zadeval proti jutru Benjaminoviga rodú, proti večeru pa morja.

14. O kakó nesamopridno je Jozue ravnal, ki je prosil posestva v darilo, ki ga je sam drugim delil! In kakó majhno je bilo, česar je prosil! Kakó podoben je bil ubozimu in ponižnimu Jezusu, kteriga živa predpodoba je bil!

1. naj ondi ostane, ako je bil za nedolžniga spoznan, dokler i. t. d.

2. ki so sprejeli Mojzesovo postavo.

de beží v njé, kdor je nevedama koga ubil, in de ne umerje v roci sorodnika, ki želí prelito kri maševati, dokler ne stoji pred ljudstvam, in ne razloží svoje pravde.

XXI. Poglavje.

Mesta levitov. Srečno posestvo kananske dežele.

1. Perstopili so pa poglavarji Levijevih rodovin k Eleazarju, duhovnu, in k Jozuetu, sinu Nunovimu, in k poglavarjem rodovin iz sleherniga rodú Izraelovih otrók;

2. in so jim govorili v Sili, v kananski deželi, ter so rekli: Gospod je ukazal po Mojzesu, de se nam dajo mesta v prebivališe, in njih okrajine v rejo živine. 4. Mojz. 35, 2.

3. In Izraelovi otroci so dali od svojih posestev po povelji Gospodovim mesta in njih okrajine.

4. In vadljej je zadel rodovino Kaatovo, sinove Arona, duhovna,[1]) in došlo jim je od rodov Judoviga, in Simeonoviga, in Benjaminoviga, trinajst mest;

5. in drugim Kaatovim sinovam, to je, levitam, ki so bili ostali,[2]) deset mest od rodov Efrajmoviga, in Danoviga, in od polovice rodú Manasetoviga.

6. Dalje se je vzdignil vadljej za Gersonove sinove, de bi prejeli trinajst mest od rodov Isaharjeviga, in Aserjeviga, in Neftalijeviga, in od polovice rodú Manasetoviga v Basanu, trinajst mest.

7. In Merarijevim sinovam po njih rodovinah *(je došlo)* od rodov Rubnoviga, in Gadoviga, in Zabulonoviga, dvanajst mest.

8. In Izraelovi otroci so dali levitam mesta in njih okrajine, kakor je bil Gospod zapovedal po Mojzesu, in dali so jih slehernimu po vadljeji.

9. Iz rodov Judovih in Simeonovih sinov je dal Jozue mesta, njih imena so tele: 1. Kron. 6, 55.

10. Aronovim sinovam iz Kaatove rodovine levitovskiga rodú (zakaj pervi vadljej se je za nje vzdignil):

11. Kirjatarbe očeta Enakoviga, ki se Hebron imenuje, na Judovim gorovji, z njegovimi okraji okrog in okrog;

12. njive pa in njegove vasi je dal Kalebu, sinu Jefonetovimu v posestvo. Zgor. 14, 14.

13. Dalje tedej sinovam Arona, duhovna, Hebron, perbežališno mesto, in njegove okrajine, in Lobno z njenimi okraji,

14. in Jeter, in Estemo,

15. in Holon, in Dabir,

16. in Ain, in Jeto, in Betsames z njih okraji: devet mest od dveh rodov, kakor je bilo rečeno.

17. Od rodú pa Benjaminovih sinov: Gabaon, in Gabae,

18. in Anatot, in Almon z njih okraji: štiri mesta.

19. Vsih mest sinov Arona, duhovna, z njih okraji je bilo skupej trinajst.

1. ki so bili iz Kaatove rodovine.
2. razun Aronove rodovine zmed Kaatovih.

20. Drugim pa zmed rodovine Kaatovih sinov levitovskiga rodú se je dalo tole posestvo:

21. Od Efrajmoviga rodú perbežališno mesto Sihem z njegovimi okraji na Efrajmovim gorovji, in Gazer,

22. in Kibsaim, in Bethoron z njih okraji, štiri mesta;

23. tudi od Danoviga rodú: Elteko, in Gabaton,

24. in Ajalon, in Getremon z njih okraji, štiri mesta;

25. dalje od polovice Manasetoviga rodú: Tanak, in Getremon z njunima okrajema, dve mesti.

26. Vsih deset mest in njih okraji so se dali Kaatovim sinovam nižjiga reda.[3])

27. Tudi Gersonovim sinovam levitovskiga roda je dal od polovice rodú Manasetoviga perbežališni mesti: Gaulon v Basanu, in Bosro z njunima okrajema, dve mesti;

28. dalje od Isaharjeviga rodú: Kesjon, in Daberet,

29. in Jaramot, in Enganim z njih okraji, štiri mesta;

30. od Aserjeviga rodú pa Masal, in Abdon,

31. in Helkat, in Rohob z njih okraji, štiri mesta;

32. od Neftalijeviga rodú pa perbežališno mesto Kedes v Galileji, in Hamot-Dor, in Kartan z njih okraji, tri mesta.

33. Vsih mest Gersonovih rodov je bilo trinajst z njih okraji.

34. Merarijevim sinovam, levitam nižjiga reda, pa je bilo dano po njih rodovinah od rodú Zabulonoviga: Jeknam, in Karta,

35. in Damna, in Naalol, štiri mesta z njih okraji;

36. od Rubnoviga rodú unkraj Jordana, Jerihi nasproti, perbežališne mesta: Bosor v pušavi, Misor, in Jaser, in Jetson, in Mefaat, štiri mesta z njih okraji;[4])

37. od Gadoviga rodú: perbežališno mesto Ramot v Galaadu, in Manaim, in Hesebon, in Jaser, štiri mesta z njih okraji.

38. Vsih mest Merarijevih sinov po njih rodovinah in hišah je bilo dvanajst.

39. Bilo je tedej vsih levitovskih mest med posestvam Izraelovih otrók osem in štirdeset,

40. z njih okraji, in vse so bile po rodovinah razdeljene.

41. In Gospod Bog je dal Izraelu vso deželo, ki jo je bil persegel dati njih očetam, in so jo posedli, in v nji prebivali.[5])

42. In podelil jim je mir z vsimi narodi okrog in okrog; in nihče zmed njih sovražnikov se ni prederznil, se jim ustavljati, temuč vsi so bili podverženi njih oblasti. Zgor. 11, 23: 14, 15.

43. Ne ena beseda, ki jim jo je bil obljubil spolniti, ni bila uničena, temuč vse je bilo spolnjeno v djanji.

3. ki niso bili duhovni.

4. V hebrejskim so tele mesta: „*Becer, Jahca, Kedemot, Mefaat*“. Misor in Jaser sta eno mesto.

5. Izraelci so gospodovali nad vso deželo, le sem ter tje so še Kananejci v nji prebivali. Bog je to dopustil, de se ni dežela preveč ljudi spraznila. Permeri 2. Mojz. 23, 29. in tudi Sodn. 2, 20—23: 3, 2., kjer so še drugi vzroki naznanjeni.

XXII. Poglavje.

Rubnovi in Gadovi sinovi in polovica Manasetovih sinov se vernejo po vojski v svoje posestva, in postavijo per Jordanu velik altar. Drugi rodovi jim to za zlo vzamejo, ker si mislijo, de so zapustili praviga Boga; torej pošljejo do njih poslancov, kteri jim terdo očitajo to pregreho; oni pa se izgovarjajo; njih izgovor poslancam dopade; poslanci se vernejo in povedo odgovor ljudstvu; ljudstvo se utolaži in hvali Boga.

1. Ravno tisti čas[1]) je poklical Jozue Rubnove, in Gadove, in polovico Manasetoviga rodú,

2. in jim je rekel: Vse ste storili, kar vam je zapovedal Mojzes, služabnik Gospodov; tudi meni ste bili v vsim pokorni,

3. in niste zapustili svojih bratov takó dolgo časa[2]) do današnjiga dneva, in ste spolnovali povelje Gospoda, svojiga Boga.

4. Ker je tedej dal Gospod, vaš Bog, vašim bratam pokoj in mir, kakor je bil obljubil; torej se verníte in pojdite v svoje šotore in v deželo posestva, ki vam jo je dal Mojzes, služabnik Gospodov, unkraj Jordana; 4. Mojz. 32, 33. Zgor. 1, 13: 13, 8.

5. vender pa takó, de zvesto ohranite in v djanji spolnujete zapoved in postavo, ki vam jo je ukazal Mojzes, služabnik Gospodov, de ljubite Gospoda, svojiga Boga, in hodite po vsih njegovih potih, in spolnujete njegove zapovedi, in se njega deržite, in mu služite iz vsiga svojiga serca in iz vse svoje duše.

6. In Jozue jih je blagoslovil in spustil. Oni so se vernili v svoje šotore.

7. Polovici Manasetoviga rodú pa je bil dal Mojzes posestvo v Basanu; zatorej je dal Jozue ostali polovici delež med njenimi drugimi brati takraj Jordana proti zahodu. In ko jih je bil spustil v njih šotore, in jih blagoslovil,

8. jim je rekel: Z velikim premoženjem in bogastvam se vernete v svoje sela, s srebram in zlatam, z bronam in železam, in z mnogoverstnim oblačilam; delíte ta rop sovražnikov s svojimi brati.[3])

9. In vernili so se Rubnovi in Gadovi sinovi, in polovica Manasetoviga rodú, in so se ločili od Izraelovih otrók iz Sile, ki je v Kanaanu, de bi prišli v Galaad, v deželo svojiga posestva, ki so jo bili prejeli na povelje Gospodovo po Mojzesu.

10. In ko so bili prišli k gričem Jordana v kananski deželi,[4]) so postavili altar neizmerne velikosti zraven Jordana.[5])

11. Ko so pa Izraelovi otroci to slišali, in ko so jim verjetni sporočniki naznanili, de so Rubnovi in Gadovi sinovi, in polovica Manasetoviga rodú, altar postavili v kananski deželi, na gričih Jordana Izraelovim otrokam nasproti;

1. po dokončani vojski.
2. sedem ali osem let.
3. ki so za varhe doma ostali. Perm. 4. Mojz. 31, 27.
4. takraj Jordana kananske dežele.
5. so postavili velik altar v spomin vojske unkraj Jordana.

12. so se vsi v Sili zbrali, de bi šli gori, in se zoper njé vojskovali.

13. Méd tém pa so poslali k njim v galaajsko deželo Fineesa, sinu Eleazarja, duhovna,

14. in deset poglavarjev z njim, iz vsaciga rodú eniga.

15. Prišli so k Rubnovim in Gadovim sinovam, in polovici Manasetoviga rodú, v galaajsko deželo, in so jim rekli:

16. To vam sporočí vse ljudstvo Gospodovo: Kakošno prestopljenje je to? Zakaj ste zapustili Gospoda, Izraeloviga Boga, ker ste postavili pregrešen altar, in ste odstopili od njegove službe?[6])

17. Ali vam je premalo, de ste se pregrešili po Beelfegorji,[7]) in de je do današnjiga dné madež te pregrehe nad nami,[8]) in de jih je veliko zmed ljudstva poginilo? 4. Mojz. 25, 3: 5. Mojz. 4, 3.

18. Vi ste dans Gospoda zapustili, in jutri bo divjal njegov serd nad vsim Izraelam.[9])

19. Ako menite, de je dežela vašiga posestva nečista, [10]) se preselíte v deželo, v kteri je šotor Gospodov, in prebivajte med nami; samo de ne odstopite od Gospoda in naše srenje, in de ne postavljate altarja memo altarja Gospoda, našiga Boga.

20. Ali ni Ahan, sin Zaretov, prestopil zapovedi Gospodove, in ali ni njegov serd nad vse Izraelovo ljudstvo prišel? On pa je bil le en sam mož; in o de bi bil le sam poginil v svoji hudobii! Spred. 7, 1.

21. Odgovorili so pa Rubnovi in Gadovi sinovi in polovica Manasetoviga rodú pervakam Izraeloviga poslanstva:

22. Premočni Bog, Gospod, on premočni Bog Gospod, sam vé, in tudi Izrael naj vé; ako smo iz pregrešne misli ta altar postavili, naj nas več ne varuje, temuč naj nas zdaj kaznuje;

23. in ako smo s tem namenam to storili, de bi žgavnih, in jedilnih, in mirnih darov nanj pokladali, naj sam preiše in sodi,

24. in ne veliko bolj s to mislijo in s tem pogovoram, de smo rekli: Dans ali jutri porečejo vaši otroci našim otrokam: Kaj vam je mar Gospod, Izraelov Bog?

25. Mejo je Gospod postavil med nami in med vami, o Rubnovi in Gadovi otroci! réko Jordan; in zatorej nimate dela v Gospodu. In po ti perložnosti bi vaši otroci odvernili naše otroke od strahú Gospodoviga. Torej smo boljši mislili,

26. in smo rekli: Postavimo si altar, ne v darovanje žgavnih ali druzih darov,

27. ampak v pričevanje med nami in med vami, in med našimi in vašimi otroci, de služimo Gospodu, in de imamo pravico darovati žgavnih, in mirnih, in druzih darov; in de porekó dans ali jutri vaši otroci našim otro-

---

6. Glej 5. Mojz. 12, 13.
7. Glej 4. Mojz. 25, 3.
8. nam je še v sramoto.
9. Glej 4. Mojz. 16, 21. 22.
10. ker ni svetiga šotora med vami, ali blizo vas.

kam: Vi nimate dela v Gospodu.

28. Ako bi pa to hotli reči, naj jim odgovoré: Glejte altar Gospodov,[11]) ki so ga postavili naši očetje, ne v žgavne ali v druge daritve, ampak v pričevanje med nami in med vami.

29. Té hudobije ne bodi per nas, de bi odstopili od Gospoda, in zapustili njegove stopinje, de bi postavili altar v darovanje žgavnih, in jedilnih, in druzih daritev, razun altarja Gospoda, svojiga Boga, ki je postavljen pred njegovim šotoram.

30. Ko so to zaslišali Finees, duhoven, in pervaki Izraeloviga poslanstva, ki so bili z njim, so bili potolaženi; in so besede sinov Rubnovih, in Gadovih, in polovice Manasetoviga rodú prav radi sprejeli.

31. In Finees, sin Eleazarja, duhovna, jim je rekel: Zdaj vemo, de je Gospod z nami, ker niste krivi te hudobije, in ste otéli Izraelove otroke iz roke Gospodove.

32. In vernil se je s pervaki zmed Rubnovih in Gadovih sinov iz galaajske deželе, iz pokrajin Kanaana, k Izraelovim otrokam, in jim je pernesel odgovor.

33. In govor je dopadel vsim, ki so ga slišali. In Izraelovi otroci so hvalili Boga, in niso več rekali, de bi šli gori nad nje, in se zoper nje vojskovali, in deželo njih posestva pokončali.

34. In Rubnovi in Gadovi sinovi so imenovali altar, ki so ga postavili, naše pričevanje, de je Gospod sam Bog.[12])

XXIII. Poglavje.

Jozue zbere Izraelce, in jih opominja, de naj potrebijo Kananejce iz deželе.

1. Ko je pa bilo veliko časa preteklo,[1]) od kar je bil Gospod Izraelu mir dal, in mu podvergel vse narode okrog in okrog, in ko je bil Jozue že star in prav perleten,

2. je poklical Jozue vse Izraelce, starašine, in pervake, in vojvode,[2]) in učenike,[3]) in jim je rekel: Jez sim se postaral in sim perleten;

3. in vi ste vse vidili, kar je storil Gospod, vaš Bog, vsim narodam okrog in okrog, in kakó se je sam za vas vojskoval;

4. in ker vam je zdaj po vadljeji razdelil vso deželo, od Jordana proti izhodu do vélikiga morja, in ker je še veliko narodov ostalo,

5. jih bo Gospod, vaš Bog, potrebil, in pregnal spred vašiga obličja, in bote posedli deželo, kakor vam je obljubil.

6. Le bodite terdni in skerbni, de spolnujete vse, kar je zapisano v bukvah Mojzesove postave, in de od tega ne odstopate ne na desno, ne na levo;

7. de, ko pridete k narodam,

11. V hebrejskim: „*Glejte podobo altarja Gospodoviga*“, to je: Glejte, ta altar je podoben altarju v Sili, po njem je narejen v znamnje, de smo z njim v zvezi, in se ga vdeležujemo.

12. de je Gospod sam naš pravi Bog.

1. kakih osem ali devet let. Gl. zgor. 22, 2. i. d.

2. V hebrejskim: „*in sodnike*“.

3. V hebrejskim: „*urednike*“, drugi prestavljajo: „*pisarje*“.

ki so med vami, ne persegate v imenu njih bogov, in jim ne služite in jih ne molite;

8. temuč deržíte se Gospoda, svojiga Boga, kakor ste delali do tega dneva.

9. In tedej bo Gospod Bog potrebil velike in premočne narode spred vašiga obličja, in nihče se vam ne bo mogel ustavljati.[4])

10. Eden zmed vas bo podil tavžent sovražnikov; ker se bo Gospod, vaš Bog, sam vojskoval za vas, kakor je obljubil.

11. Le samo za to prav pridno skerbíte, de ljubite Gospoda, svojiga Boga.

12. Ako bi se pa hotli deržati zmot teh narodov, ki med vami prebivajo, in z njimi zakone mešati, in prijaznosti sklepati;

13. že zdaj vedite, de jih Gospod, vaš Bog, ne bo potrebil pred vami, temuč vam bodo v jamo in v zadergo, in v spotikljej na vaši strani, in tern v vaših očeh,[5]) dokler vas ne zatere in ne potrebi iz te predobre deželе, ki vam jo je dal.

14. Glej, dans[6]) nastopim pot vsiga zemeljskiga; in spoznali bote iz vsiga serca, de ni nobena vsih besedí, ki vam jih je Gospod obljubil spolniti, nespolnjena ostala. 3. Kralj. 2, 2.

15. Kakor je tedej v djanji spolnil, kar je obljubil, in se je vse po sreči izšlo; ravno takó bo nad vas perpravil vse, kar koli je hudiga pretil, dokler vas ne zatere in ne potrebi iz te predobre deželе, ki vam jo je dal.

16. Ako bote prestopili zavezo Gospoda, svojiga Boga, ki jo je z vami naredil, in ptujim bogovam služili, in jih molili; se bo Gospodov serd berž in hitro nad vas vzdignil, in vi bote potrebljeni znad té predobre deželе, ki vam jo je dal.

XXIV. Poglavje.

Jozuetov slednji zbor in njegova smert.

1. In Jozue je zbral vse rodove Izraelove v Sihemu,[1]) in je poklical starašine, in pervake, in sodnike, in učenike;[2]) in stali so pred Gospodam;[3])

2. in je ljudstvu takole govoril: To govorí Gospod, Izraelov Bog: Unkraj reke[4]) so nekdaj prebivali vaši očetje, Tare, oče Abrahamov in Nahorjev, in so služili ptujim bogovam. 1. Mojz. 11, 26.

3. Vzel sim tedej vašiga očeta Abrahama iz pokrajin Mezopotamije, in sim ga peljal v deželo Kanaan, in sim množil njegov zarod, 1. Mojz. 11, 31.

4. in sim mu dal Izaka; njemu

4. V hebrejskim: „*Zato je Jehova potrebil spred vaših oči velike in mogočne narode iz njih posestev*“.
5. Permeri 4. Mojz. 33, 55.
6. kmalo pojdem pot i. d., to je, kmalo bom umerl.
1. kjer je Abraham vpervo daroval (1. Mojz. 12, 6. 7.), in kjer je bila zaveza poterjena (Zgor. 8, 30. i. d.).
2. V hebrejskim: „*urednike*“, drugi prestavljajo: „*pisarje*“.
3. pred svetim šotoram.
4. reke Evfrata.

pa sim dal Jakopa in Ezava. Zmed nju sim dal Ezavu goro Seir v posest; Jakop pa in njegovi sinovi so šli doli v Egipt. 1. Mojz. 21, 2: 25, 26: 36, 8: 46, 6.

5. In poslal sim Mojzesa in Arona, in sim udaril Egipt z mnozimi znamnji in čudeži. 2. Mojz. 3, 10.

6. In izpeljal sim vas in vaše očete iz Egipta, in prišli ste do morja; in Egipčani so planili za vašimi očeti z vozmi in konjniki do rudečiga morja. 2. Mojz. 12, 37: 14, 9.

7. Izraelovi otroci so pa vpili v Gospoda, in on je postavil temoto med vas in med Egipčane, in je perpeljal morje čez nje, in jih je pokril. Vaše oči so vidile vse,[5]) kar sim delal v Egiptu, in prebivali ste v pušavi dolgo časa;

8. in peljal sim vas v deželo Amorejcov, ki so prebivali unkraj Jordana. In ko so se zoper vas vojskovali, sim jih dal vam v roke, in ste se polastili njih dežele, njé pa ste pobili.

9. Vzdignil se je pa Balak, sin Seforjev, moabski kralj, in se je vojskoval zoper Izraela,[6]) in je poslal poklicat Balaama, sinu Beorjeviga, de bi vas preklinjal; 4. Mojz. 22, 5.

10. jez pa ga nisim hotel uslišati, temuč sim vas nasproti blagoslovil po njem, in sim vas otél iz njegove roke.

11. In šli ste čez Jordan, in ste prišli do Jerihe. In vojskovali so se zoper vas možje tega mesta, Amorejci, in Ferezejci, in Kananejci, in Hetejci, in Gergesejci, in Hevejci, in Jebusejci; in dal sim jih vam v roke, Spred. 3, 14: 6, 1: 11, 3.

12. in poslal sim pred vami seršenov, in sim jih pregnal iz njih krajev, dva kralja Amorejcov, ne s tvojim mečem, tudi ne s tvojim lokam. 2. Mojz. 23, 28: 5. Mojz. 7, 20. Spred. 11, 20.

13. In dal sim vam zemljo, ki je niste obdelovali, in mesta, ki jih niste zidali, de bi v njih prebivali, vinograde in oljnike, ki jih niste zasadili.

14. Takó tedej bojte se Gospoda, in mu služíte s popolnim in prav resničnim sercam, in odpravite bogove, kterim so služili vaši očetje v Mezopotamii in v Egiptu, in služíte Gospodu. 1. Kralj. 7, 3. Tob. 14, 10.

15. Ako se vam pa hudo zdí, Gospodu služiti, vam je na zbiro dano: izvolíte si dans, kar vam dopade, komur ste dolžni sosebno služiti, ali bogovam, kterim so služili vaši očetje v Mezopotamii, ali bogovam Amorejcov, ki v njih deželi prebivate; jez pa in moja hiša bomo Gospodu služili.

16. In ljudstvo je odgovorilo in reklo: Tega ne, de bi Gospoda zapustili in služili ptujim bogovam.

17. Gospod, naš Bog, sam je izpeljal nas in naše očete iz egiptovske dežele, iz hiše sužnosti, in je delal pred našimi očmi velike znamnja, in nas je varoval na vsim potu, ki smo po njem hodili, in med vsimi narodi, ki smo skozi njé popotvali,

18. in je pregnal vse narode,

5. Vaših očetov oči so vidile.

6. hudo vam je delal, kolikor je mogel, desiravno ni prijel za orožje.

Amorejce, prebivavce dežele, v ktero smo prišli. Torej bomo služili Gospodu, ker on je naš Bog.

19. In Jozue je rekel ljudstvu: Ne bote môgli služiti Gospodu;[7]) zakaj Bog je svet in močen Gorečnik, in ne bo zanesel vašim hudobijam in greham.[8])

20. Ako bi zapustili Gospoda, in služili ptujim bogovam, se bo od vas obernil, in vas bo tepel in pokončal, potem ko vam je bil dobro storil.

21. In ljudstvo je Jozuetu reklo: Kratko nikar ne bo takó, kakor govoriš, temuč Gospodu bomo služili.

22. In Jozue je rekel ljudstvu: Vi ste priče, de ste si sami zvolili Gospoda, de mu služite. In odgovorili so: Priče smo!

23. Tedej, je rekel, odpravite ptuje bogove zmed sebe, in uklonite svoje serca Gospodu, Izraelovimu Bogu.

24. In ljudstvo je reklo Jozuetu: Gospodu, svojimu Bogu, bomo služili, in pokorni bomo njegovim zapovedim.

25. Naredil je tedej Jozue ta dan zavezo, in je položil pred ljudstvo zapovedi in pravice v Sihemu.

26. Tudi je zapisal vse te besede v bukve Gospodove postave;[9]) in je vzel silno velik kamen, in ga je postavil pod hrast, ki je stal v svetišu Gospodovim,[10])

27. in je rekel vsimu ljudstvu: Glej, ta kamen vam bodi v pričevanje, ker je slišal vse besede Gospoda, ki vam jih je govoril, de ne bote kje potem hotli tajiti, in lagati Gospodu, svojimu Bogu.

28. In je spustil ljudstvo, sleherniga v njegovo posestvo.

29. In po tem je umerl Jozue, Nunov sin, Gospodov služabnik, sto in deset let star;

30. in pokopali so ga na meji njegoviga posestva v Tamnatsarai, ki stoji na Efrajmovim gorovji proti severni strani gore Gaasa.

31. In Izrael je služil Gospodu vse dni Jozueta in starašin, ki so še dolgo časa živeli za Jozuetam, in so vedili za vse Gospodove dela, ki jih je delal v Izraelu.

32. Tudi Jožefove kosti, ki so jih bili pernesli Izraelovi otroci iz Egipta, so pokopali v Sihemu na delu njive, ki jo je bil Jakop kupil od sinov Hemorja, očeta Sihemoviga, za sto mladih ovac,[11]) in je bila v posestvu Jožefovih sinov. 1. Mojz. 50, 24 : 2. Mojz. 13, 19 : 1. Mojz. 33, 19.

33. Tudi Eleazar, Aronov sin, je umerl, in pokopali so ga v Gabaatu,[12]) ki je bil dan njegovimu sinu Fineesu na Efrajmovim gorovji.

DRŽ. BIBLIOTEKA V LJUBLJANI

7. Ne bote môgli ob enim služiti Gospodu in malikam.

8. zakaj Gospod je svet Bog, in močno goreč Gospod za svojo Božjo čast, ter ne terpí malika zraven sebe, in tudi ne bo terpel vaših hudobij in pregreh.

9. Jozue je zapisal te besede konec Mojzesovih bukev, ki so per skrinji bile. Glej 5. Mojz. 17, 18 : 31, 26.

10. ki je stal na preddvoru svetiga šotora.

11. V hebrejskim: „*za sto kasit*“. „*Kasita*“ je imé neke stare, nam neznane tehte, ki so jo na tehtnico pokladali, in z njo srebro tehtali, ker še niso imeli kovaniga denarja. Gl. 1. Mojz. 33, 19.

12. v mestu Gabaatu. Nekteri prestavljajo: „*na griču, ki je bil dan*“ i. t. d.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA
0000048530